

KANCELÁRIA NÁRODNEJ RADY
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

ÚSTAVA SLOVENSKEJ REPUBLIKY
A JEJ DVADSAŤPÄŤ ROKOV
(1992 – 2017)

Ústava Slovenskej republiky a jej dvadsaťpäť rokov (1992 – 2017)

Natália Petranská Rolková

Kancelária Národnej rady Slovenskej republiky
Bratislava 2017

KANCELÁRIA NÁRODNEJ RADY
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Ústava Slovenskej republiky a jej dvadsaťpäť rokov (1992 – 2017)

PhDr. Natália Petranská Rolková, PhD.
Parlamentný inštitút Kancelárie NR SR

Recenzenti: JUDr. Ľubomír Fajták, JUDr. Peter Kukliš, CSc., JUDr. Patrik Príbelský, PhD., JUDr. Lívia Trellová, PhD.

Úvodná štúdia: JUDr. Milan Hodás, PhD.

Fotografie: Mgr. art. Matúš Zajac, Mgr. Pavol Urbánek, TASR

Obálka: Štefan Ósze

Tlač: Reprografia Kancelárie Národnej rady Slovenskej republiky

© Kancelária Národnej rady Slovenskej republiky 2017

ISBN 978-80-89052-90-5

OBSAH

Predhovor (Andrej Danko, predseda NR SR)	10
Ústava Slovenskej republiky v dialógu s okolitým svetom... alebo o viacúrovňovom konštitucionalizme (Milan Hodás)	13
Od idey slovenskej ústavy po jej sedemnášť novelizácií	31
Okolnosti zrodu Ústavy Slovenskej republiky v dátumoch a dokumentoch	43
Tri znenia Ústavy Slovenskej republiky na základe vývoja rokov 1992 – 2017	65
Prehľad sedemnástich ústavných zákonov, ktorými sa v rokoch 1998 – 2017 menila a dopĺňala Ústava Slovenskej republiky	181
Dôvodové správy k návrhu Ústavy Slovenskej republiky a k návrhom jej novelizácií	229
Zoznam legislatívnych iniciatív na zmenu Ústavy SR v I. – VII. volebnom období NR SR	307
Súčasní a predchádzajúci sudcovia Ústavného súdu Slovenskej republiky	320
Výňatky zo stenografických záznamov zo schôdzí SNR/NR SR k prijímaniu Ústavy Slovenskej republiky a jej euronovely	323
Výberová bibliografia (Katarína Boďová)	393
Resumé v angličtine	405
Použité skratky, edičná poznámka	406

Predhovor

Slovenská republika si čochvíľa zapíše podľa svojho rodného listu do análov okružle číslo 25. Štvrtstoročie je v dejinách ľudstva krátkym okamihom, v kronike národa však môže mať veľký význam. Slovenský národ je starobylý a nastal čas, aby sme si to ako jeho príslušníci začali naplno uvedomovať. Naši predkovia Sloveni a neskôr my, ich nástupcovia Slováci, zušľachtujeme túto zem po dlhé stáročia. Našou národnou črtou je nepoddajnosť. Vďaka nej sme prežili mnohé dejinné úskalia a stojíme pevne aj v súčasnom modernom svete.

Príbeh novodobého Slovenska sa písal aj za bránami Slovenskej národnej rady. Naš národný štát sa zrodil kultivovane a pokojne. Úsvit demokratickej slovenskej štátnosti je svetlým príkladom v celosvetovom meradle. Len málo národov dokázalo svoju štátnu nezávislosť vybudovať na mierovom základe. Duchovná elita národa položila základný kameň našej slobody 1. septembra 1992. Slovenská národná rada v tento historický deň prijala Ústavu Slovenskej republiky. Významný a výnimočný dokument, ktorý nás zaradil medzi vyspelé národy Európy a sveta. Zákon zákonov, ktorý je chrbtovou kosťou slovenského organizmu.

Náš najvyšší zákon vnímam veľmi osobne. Ako advokát som ho pri svojej práci vzal do rúk nespočetnekrát. Pri jeho štúdiu objavujem vždy nové odtiene a zákutia slovenského právneho systému. Môžem zodpovedne aj s hrdosťou konštatovať, že slovenská ústava je kvalitná a má všetky parametre moderného štátoprávneho dokumentu. Princípy, na ktorých bol tento jedinečný dokument vytvorený, sú nosnými piliermi nášho zriadenia – demokratickej parlamentnej republiky.

Slovenská ústava v sebe nesie odkaz našich predkov, ktorí za národnú a štátnu svojbytnosť neúnavne a odhodlane bojovali. Generácie Slovákov formovali štátne útvary strednej Európy, počnúc Veľkou Moravou, Uhorským kráľovstvom, Rakúsko-Uhorskom či Česko-Slovenskom. Aktívne sa podieľali na budovaní a rozvoji týchto krajín, pokým sa naša generácia mohla konečne slobodne nadýchnuť v národnom štáte Slovákov. Slovenská ústava je inšpirovaná najlepšimi demokratickými právnymi dokumentmi sveta a vychádza z ideálov rovnosti, bratstva a slobody pri rešpektovaní ľudských a občianskych práv. Naš najvyšší zákon vytvára priestor na slobodný život a skutočnú vládu ľudu, poskytuje ohromné možnosti na všestranný rozvoj slovenského národa a všetkých občanov štátu.

Príbeh našej drahej Slovenskej republiky je príbehom úspechu. Nedajme si vziať pocit hrdosti na náš štát, pocit spolupatričnosti na našich predkov, jedinečnú slovenskú kultúru a duchovné bohatstvo, ktoré v sebe naša vlasť ukrýva. Na pomoc si vezmem slová klasika – tu stojíme, nemôžeme inak. Preto deklarujeme aj pri príležitosti 25. výročia prijatia Ústavy Slovenskej republiky vôľu odhodlanie budovať, rozvíjať a brániť princípy zakotvené v našom najdôležitejšom zákone. Sme rovnocennou súčasťou silnej Európy národov, sme súčasťou rodiny demokratických štátov sveta. Len na nás záleží, ako dokážeme nakladať s darom, ktorý nám s láskou zverili naši otcovia – so slovenskou domovinou. My sami sme strojcami svojho šťastia, my sami sme zodpovední za to, ako bude Slovensko vyzeráť. Nedajme si hanobiť a oslabovať našu vlasť neprajníkmi. Buďme odvážni, buďme statoční, nosme v srdci múdrosť a pokoru. A nezabúdajme, že za našu slobodu a úspech vďačíme aj Ústave Slovenskej republiky.

Andrej Danko,
predseda Národnej rady Slovenskej republiky

Ústava Slovenskej republiky v dialógu s okolitým svetom... alebo o viacúrovňovom konštitucionalizme

JUDr. Milan Hodás, PhD.¹

Pre pochopenie ústavy je kľúčovou myšlienka konštitucionalizmu, teda vlády ľudu prostredníctvom ústavy.² Dnes aj v tejto oblasti čelíme komplikovaným interakciám postmoderného globalizovaného sveta. Tempora mutantur, et nos mutamur in illis...³ To platí aj pre ústavu. Aký ľud a prostredníctvom akej ústavy si vládne? V snahe akademicky reflektovať realitu, ktorá nás obklopuje sme nútení hovoriť o teórii globálneho konštitucionalizmu,⁴ ktorá reflektuje na skutočnosť, že výkon moci, ktorý bol kedysi všeobecne spájaný so štátnou suverenitou, sa dnes presúva na iné organizácie a štruktúry nadnárodného alebo transnacionálneho systému politiky a práva.⁵ Ako píše J. Příbáň: „V globálnej spoločnosti sa ústavný štát stáva len jednou z mnohých politických a právnych organizácií, takže jeho suverenita je len jednou z mnohých mocenských a normatívnych konštelácií v modernej politike a práve.“⁶ Dochádza k ústavným interakciám a to na globálnej úrovni.

¹ JUDr. Milan Hodás, PhD. (1979) je riaditeľom Parlamentného inštitútu Kancelárie Národnej rady Slovenskej republiky a odborným asistentom na katedre ústavného práva Právnickej fakulty Univerzity Komenského v Bratislave. Na tejto fakulte absolvoval aj vysokoškolské a doktorandské štúdium.

² PAVLÍČEK, V. a kol.: Ústavní právo a státověda, I. Díl. Obecná státověda, Praha: Leges 2014, s. 158.

³ CICERO.

⁴ Pozri napr. aj GIBBS, N.: Human Rights, Symbolic Form and the Idea of the Global Constitution, German Law Journal, Vol. 18, No. 03/2017, s. 511 – 532.

⁵ Bližšie napr. HAMULÁK, O.: Integrující sa Evropa a suverenita České republiky, Olomouc, Univerzita Palackého v Olomouci 2013, 133 s.

⁶ PŘIBÁŇ, J.: Ranní červánky globálního konstitucionalismu: o „radostní“ právní vědě v postnacionální společnosti, Právník 2/2013, s. 112.

A nie je to úplne nový proces. Z historického hľadiska možno poukázať napríklad na vplyv Ústavy USA z konca 18. storočia, vplyv belgickej ústavy z roku 1831,⁷ a pod. na ústavné systémy štátov na celom svete. Mení – zintenzívňuje sa však miera a škála týchto interakcií

Ústavy jednotlivých štátov sú dnes významne ovplyvňované existenciou rôznych medzinárodných štruktúr a naopak, tieto medzinárodné štruktúry sú spätne ovplyvňované ústavami jednotlivých štátov. Možno hovoriť o vplyve na ústavnú identitu, o jej zmenách, či naopak jej posilňovaní.

Túto skúsenosť zaznamenala aj Slovenská republika a jej ústavný systém. Aj Ústava Slovenskej republiky bola a aj v súčasnosti je významným spôsobom ovplyvnená procesom globalizácie⁸ a regionálnej integrácie. Otvorenosť ústavného systému Slovenskej republiky voči medzinárodnému právu možno dokumentovať už v článku 1 ods. 2 podľa ktorého Slovenská republika uznáva a dodržiava všeobecné pravidlá medzinárodného práva, medzinárodné zmluvy, ktorými je viazaná, a svoje ďalšie medzinárodné záväzky. Mimoriadne významný vplyv na Ústavu Slovenskej republiky znamenalo členstvo v Európskej únii.

⁷ Bližšie napr. HALÁSZ, I.: Zahraničné vplyvy a formy spoluúčasti na ústavodarných procesoch, Právník 11/2015, s. 969 – 979.

⁸ Pozri napr. TUSHNET, M.: The Inevitable Globalization of Constitutional Law, Harvard Public Law Working Paper No. 09-06, s. 1 – 22, VENTER, F.: Globalization of Constitutional Law through comparative Constitution-making, Verfassung und Recht in Übersee, Vol. 41, No. 1/2008, s. 16 – 31, či COTTIER, T., HERTIG, M.: The Prospects of 21st Century Constitutionalism, Max Planck Yearbook of United Nations Law, Vol. 7/2003, s. 261 – 328.

Všeobecne možno konštatovať, že členstvo v Európskej únii má množstvo dopadov pre ústavné systémy jej členských štátov.⁹ Tieto dopady možno zaznamenať v predvstupovom období ako aj po vstupe do Európskej únie.

Predpokladom pre členstvo v Európskej únii boli a sú štandardy, ktoré je potrebné dosiahnuť. Tieto pravidlá majú tak ekonomický rozmer (fungujúca trhová ekonomika, stanovená výška deficitu verejných financií), ako aj ústavno-právny rozmer, ktorý predstavuje stabilita inštitúcií garantujúci demokraciu, vládu zákona, ľudské práva, tzv. kodanské kritériá.¹⁰ Teda už v predvstupovom období možno hovoriť o vplyve Európskej únie na ústavné právo členského štátu, a to práve prostredníctvom kodanských kritérií akcentujúcich z tohto uhlu pohľadu materiálnu stránku ústavy. Tento akcent na praktickú realizáciu ústavy do podoby fungujúceho demokratického právneho štátu je dopĺňaný inštitucionálnymi interakciami a dopadmi.

Aby som bol konkrétnejší, tak napríklad článok 49 v súčinnosti s článkom 2 Zmluvy o Európskej únii,¹¹ stanovuje, že štát majúci záujem o vstup do Európskej únie musí zabezpečovať úctu k ľudskej dôstojnosti, ako aj slobodu, demokraciu, rovnosť, právny štát, rešpektovať ľudské práva vrátane práv osôb patriacich k národnostným menšinám. Akcent sa tiež kladie na pluralizmus, nediskrimináciu, toleranciu, spravodlivosť, solidaritu a rovnosť medzi mužmi a ženami.

⁹ Pozri napr. aj HOFFMEISTER, F.: Constitutional Implications of EU Membership: a View from the Commission, *Croatian Yearbook of European Law and Policy*, Vol. 3/2007, s. 96.

¹⁰ Základný rámec týchto ekonomických, politických a právnych podmienok prístúpenia schválila Európska rada na svojom zasadnutí v Kodani (preto tzv. kodanské kritériá) v decembri 1993. Pozri SIMAN, M., SLAŠŤAN, M.: Právo Európskej únie, inštitucionálny systém a právny poriadok Únie s judikatúrou, Bratislava: EUROIURIS 2012, s. 69.

¹¹ Pozri konsolidované znenie - Úradný vestník Európskej únie C 202 zo 7. júna 2016.

V súvislosti s prípravou vstupu Slovenskej republiky do Európskej únie bola prijatá tzv. euronovela Ústavy Slovenskej republiky, teda ústavný zákon č. 90/2001 Z. z.:

- bol vytvorený inštitút verejného ochrancu práv (ombudsman),¹²
- s cieľom posilniť nezávislosť súdnej moci sa zmenil spôsob obsadzovania funkcií sudcov všeobecných súdov zo systému voľby sudcov Národnou radou Slovenskej republiky na systém ich vymenovania prezidentom,
- s cieľom posilniť nezávislosť justície bola kreovaná nová ústavná inštitúcia, a to Súdna rada Slovenskej republiky,¹³
- umožnil sa prenos výkonu právomocí Slovenskej republiky na Európsku úniu,¹⁴
- upravil sa vzťah medzi sekundárnym právom Európskej únie a všeobecne záväznými právnymi predpismi Slovenskej republiky,¹⁵
- v záujme flexibilného zblížovania právneho poriadku Slovenskej republiky s právom Európskej únie došlo k vytvoreniu nového druhu všeobecne záväzného právneho predpisu – aproximačného nariadenia vlády Slovenskej republiky,¹⁶

¹² Pozri článok 151a Ústavy Slovenskej republiky.

¹³ Pozri článok 141a Ústavy Slovenskej republiky. Bližšie napr. aj SVÁK, J.: Miesto Súdnej rady Slovenskej republiky v systéme ústavných záruk práva na súdnu ochranu, in: FRIDRICH, B., HERELOVÁ, J.: Právo na súdnu ochranu a garancie nezávislosti sudcov z pohľadu teórie a praxe, Banská Bystrica: Univerzita Mateja Bela v Banskej Bystrici, Právnická fakulta 2015, s. 8 – 20.

¹⁴ Pozri článok 7 ods. 2 Ústavy slovenskej republiky: „Slovenská republika môže medzinárodnou zmluvou, ktorá bola ratifikovaná a vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, alebo na základe takej zmluvy preniesť výkon časti svojich práv na Európske spoločenstvá a Európsku úniu.“

¹⁵ Pozri článok 7 ods. 2 Ústavy slovenskej republiky: „Právne záväzné akty Európskych spoločenstiev a Európskej únie majú prednosť pred zákonmi Slovenskej republiky.“

¹⁶ V tejto súvislosti dochádza k úprave článku 120 ods. 2 a článku 13 ods. 1 písm. c) Ústavy Slovenskej republiky.

- v záujme efektívneho potierania kriminality, ktorá vznikla v režime voľného pohybu osôb v Európskej únii bolo potrebné umožniť vydanie občanov Slovenskej republiky, ktorí sú podozriví zo spáchania trestného činu v inom členskom štáte Európskej únie (umožniť vydanie európskeho zatýkacieho rozkazu),¹⁷
- na koncept slobody pohybu a slobody usadiť sa nadväzuje aj potreba demokratickej participácie na lokálnom politickom živote, preto bolo potrebné zakotviť právo občanov členských štátov Európskej únie (a i iných cudzincov) voliť a byť volení do orgánov samosprávy obcí a do orgánov samosprávy vyšších územných celkov,¹⁸
- bolo potrebné zakotviť viazanosť sudcov pri výkone svojej funkcie aj medzinárodnou zmluvou podľa článku 7 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, čiže právom Európskej únie.
- Ústavný vplyv Európskej únie na ústavný systém Slovenskej republiky však pokračuje i po vstupe:
- na zabezpečenie kontroly vlády reprezentujúcej Slovenskú republiku v Európskej únii je potrebné prijať ústavný zákon č. 397/2004 Z. z. o spolupráci Národnej rady Slovenskej republiky a vlády Slovenskej republiky v záležitostiach Európskej únie,
- dochádza k oslabeniu pozície Ústavného súdu Slovenskej republiky,
- vytvára sa priestor pre novú úlohu Ústavného súdu Slovenskej republiky spočívajúcu v ochrane ústavnej identity členského štátu a kontrole, či právomoci zverené Slovenskou republikou Európskej únii neboli prekročené,
- pretrváva posilnenie pozície vlády v oblasti normotvorby na úkor Národnej rady Slovenskej republiky.

¹⁷ Dochádza k úprave článku 23 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky. Bližšie napr. HODÁS, M.: Komparatívny ústavnoprávny pohľad na inštitút európskeho zatýkacieho rozkazu a nedostatky v Slovenskej ústavnej úprave, Acta Iuridica Olomucensia, No. 2/2011, s. 51 – 72.

¹⁸ Pozri článok 30 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky.

Osobitným druhom ústavného vplyvu Európskej únie je mechanizmus ochrany právneho štátu,¹⁹ umožňujúci obmedziť hlasovacie práva členského štátu Európskej únie, u ktorého existuje závažné alebo pretrvávajúce porušenie hodnôt uvedených v článku 2 Zmluvy o Európskej únii²⁰ (ľudská dôstojnosť, sloboda, demokracia, rovnosť, právny štát, ľudské práva, pluralizmus, nediskriminácia, tolerancia, spravodlivosť, solidarita, rovnosť medzi ženami a mužmi). Tento mechanizmus teda môže vytvoriť na členský štát Európskej únie tlak, s cieľom ovplyvniť normatívny obsah jeho ústavného systému, či jeho praktické fungovanie.

Ústavné interakcie – globalizovaný ústavný systém

Ústavné interakcie možno samozrejme dokumentovať aj v širšom kontexte. Európsky priestor práva v sebe obsahuje rozličné právne poriadky: národné právne poriadky, právny poriadok Európskej únie, právny poriadok Rady Európy, právny poriadok OSN, právny poriadok WTO, atď. atď.²¹ Ako v tejto súvislosti uvádza Lina Papadopoulou, v čase globalizácie podlieha štát i ústava radikálnej zmene a ústava už

¹⁹ Bližšie napr. BÁRD, P., CARREERA, S., GUILD, E., KOCHENOV, D.: An EU mechanism on Democracy, the Rule of Law and Fundamental Rights, CEPS Paper in Liberty and Security in Europe, No. 91/2016, CEPS 2016, 234 s., ďalej napr. KOCHENOV, D., LAURENT, P.: Monitoring and Enforcement of the Rule of Law in the EU: Rhetoric and Reality, European Constitutional Law Review Vol. 11, Issue 3/2015, s. 512 – 540, alebo von BOGDANDY, A., IOANNIDIS, M.: Das systemische Defizit Merkmale, Instrumente und Probleme am Beispiel der Rechtsstaatlichkeit und des neuen Rechtsstaatlichkeitsaufsichtsverfahrens, Zeitschrift für ausländisches öffentliches Recht und Völkerrecht, Vol.74/2014, s. 283 – 328.

²⁰ Pozri napr. von BOGDANDY, A.: How to protect European Values in the Polish Constitutional Crisis, <http://verfassungsblog.de/how-to-protect-european-values-in-the-polish-constitutional-crisis/> navštívené dňa 30.07.2017,

²¹ HUOMO-KETTUNEN, M.: Heterarchical Constitutional Structures in the European Legal Space, European Journal of Legal Studies, Vol. 6, Issue 1/2013, s. 59.

nemá výlučne národnú úroveň, ale dosahuje výraznú medzinárodnú dimenziu.²² Napríklad pod vplyvom práva Európskej únie sú jej členské štáty postavené napríklad pred problém nového evolučného výkladu vnútroštátnej ústavy.²³ Tento evolučný výklad národného ústavného práva, ktorý je vykonávaný s jasným cieľom – eurokonformne sa nedostať do konfliktu s právnou úpravou Európskej únie možno označiť za prvok ústavného dialógu. Dochádza k snahe „udržať“ národnú ústavnú normu, ktorej obsah je výkladom pozmenený vzhľadom na existenciu európskeho ústavného kontextu.

V kontexte ústavného pluralizmu je revidovaná aj najposvätejšia konštrukcia tradičného konštitucionalizmu – nespochybniteľná myšlienka zvrchovanosti národnej ústavy...²⁴ Napríklad Súdny dvor Európskej únie explicitne skonštatoval, že nemožno pripustiť, aby pravidlá vnútroštátneho práva, hoci sú ústavnej povahy, ohrozovali jednotu a účinnosť práva Európskej únie (rozsudky zo 17. decembra 1970, Internationale Handelsgesellschaft, 11/70, Zb. s. 1125, bod 3, a z 8. septembra 2010, Winner Wetten, C-409/06, Zb. s. I-8015, bod 61). Súdny dvor Európskej únie tiež rozhodol, že uvedené zásady sa uplatňujú vo vzťahoch medzi ústavným súdom a akýmkoľvek iným vnútroštátnym súdom (rozsudok z 22. júna 2010, Melki a Abdeli, C-188/10 a C-189/10, Zb. s. I-5667, body 41 až 45).²⁵

²² PAPAPOULOU, L.: Die Europäisierung der Verfassungsinterpretation, Unter besonderer Berücksichtigung der griechischen Verfassung, in: BRANDT, P., HARATSCH, A., SCHMIDT, H.-R. (eds.): Verfassung – Parteien – Unionsgrundordnung, Berlin: Berliner Wissenschafts – Verlag 2015, s. 105.

²³ Pozri napr. MLSNA, P.: Souveränität und Staatlichkeit der Bundesrepublik Deutschland und der Tschechischen Republik vor dem Hintergrund des Vertrags von Lissabon, Acta Universitatis Carolinae Studia Territorialis 3 – 4/2010, s. 96.

²⁴ MacCORMICK, N.: Beyond the Sovereign State, Modern Law Review 56/1993, s. 1 – 18, citované podľa MAZMANYAN, A., POPELIER, P., VANDENBRUWAENE, W.: Constitutional Courts and multilevel governance in Europe, in: POPELIER, P., MAZMANYAN, A., VANDENBRUWAENE, W. (eds.): The Role of Constitutional Courts in Multilevel Governance, Cambridge, Antwerp, Portland: Intersentia Publishing 2013, s. 2.

²⁵ Bod 70 rozsudku Súdneho dvora Európskej únie z 15. januára 2013 vo veci C-416/10 Križan et. al. proti Slovenskej inšpekcii životného prostredia.

Ústavný systém Slovenskej republiky má s touto doktrínou Súdneho dvora Európskej únie bezprostrednú skúsenosť. V rozsudku z 15. januára 2013 vo veci C-416/10 Križan et. al. proti Slovenskej inšpekcii životného prostredia Súdny dvor Európskej únie prezentoval pravidlo, že národný najvyšší súd nemusí rešpektovať rozhodnutie národného ústavného súdu, ak ústavný súd porušil pravidlo Európskej únie. Alebo priamo slovami Súdneho dvora Európskej únie:

„Vnútroštátne pravidlo, ktoré zaväzuje Najvyšší súd Slovenskej republiky riadiť sa právnym názorom Ústavného súdu Slovenskej republiky, teda nemôže brániť vnútroštátnemu súdu, aby sa obrátil na Súdny dvor s návrhom na začatie prejudiciálneho konania v ktoromkoľvek okamihu počas konania, ktorý považuje za vhodný, a neuplatnil v prípade potreby posúdenie vyjadrené Ústavným súdom Slovenskej republiky, ktoré sa zdá byť v rozpore s právom Únie.“²⁶

Ako skonštatoval Pavel Rychetský, predseda Ústavného súdu Českej republiky na kolokviu organizovanom Výborom pre Európske záležitosti Senátu parlamentu Českej republiky, ak je nejaký národný orgán, o ktorom možno povedať, že jeho suverenita je najviac ohrozená právom Európskej únie, je to národný ústavný súd.²⁷

Takýto intenzívny ústavný vplyv práva Európskej únie iniciuje vyhraňovanie sa, či ochranu národnej ústavnej identity. Na akademickej pôde i pred ústavnými súdmi sa otvára otázka, koľko toho „dokáže uniesť“ tzv. ústavný most, ktorý otvára národný právny poriadok integrácii Európskej únie, čiže otázka ústavnej identity,²⁸ suverenity (najmä

²⁶ Bod 71 rozsudku Súdneho dvora Európskej únie z 15. januára 2013 vo veci C-416/10 Križan et. al. proti Slovenskej inšpekcii životného prostredia. Bližšie pozri tiež napr. FAIX, M.: Das Europarecht im Dialog zwischen den Gerichten der Slowakischen Republik und dem Gerichtshof der Europäischen Union – Überlegungen aus Anlass des EuGH-Urteils Križan (Rs. C.416/10). In: Europäische Grundrechte Zeitschrift, Jahrgang 40, Heft 16-19/2013, s. 483 – 489.

²⁷ KOMÁREK, J.: The Place of Constitutional Courts in the EU, European Constitutional Law Review, Vol. 9, Issue 3, December 2013, s. 420.

²⁸ Pozri napr. BESSELINK, L.F.M.: National and constitutional identity before and after Lisbon, Utrecht Law Review, Vol. 6, Issue 3/2010, s. 36 – 49 alebo ZBÍRAL,

koncept zdieľanej/tekutej suverenity), ochrana kľúčových ústavných hodnôt ako sú demokracia, právny štát, ľudské práva a pod.. Národné ústavné systémy sa teda v rámci dialógu s okolitými ústavnými entitami nielen otvárajú, ale aj vyhraňujú.

Osobitne je potrebné zdôrazniť, že tradične a takmer pravidelne v tomto kontexte rezonuje najmä otázka úrovne ochrany ľudských práv v Európskej únii²⁹ v komparácii s jej úrovňou v členských štátoch Európskej únie. V tejto súvislosti sa objavujú aj akademické i justičné úvahy o otázke komparácie úrovne ochrany medzi Európskou úniou a platformou Rady Európy³⁰ (a to i napriek tomu, že primárne právo Európskej únie obsahuje explicitný odkaz na platformu ochrany ľudských práv Rímskym dohovorom³¹) a otázke kompetencie Európskeho súdu pre ľudské práva v súťaži s kompetenciou Súdneho dvora Európskej únie. Kompetenčne sa teda voči sebe navzájom vyhraňujú nielen ústavné súdne orgány členských štátov Európskej únie a Súdny dvor Európskej únie, ale k boju o pozíciu konečného arbitra dochádza aj medzi Súdny dvorom Európskej únie a Európskym súdom pre ľudské práva v Štrasburgu (viď. Stanovisko 2/13 z 18. decembra 2014).³² Ako už

R.: Koncept národnej identity jako nový prvek ve vztahu vnitrostátního a unijního práva: Poznatzky z teorie a praxe. Právník, roč. 153, č. 2/2014, s. 112-133.

²⁹ SCHÄFFER, H.: Die Grundrechte im Spannungsverhältnis von nationaler und europäischer Perspektive, Zeitschrift für öffentliches Recht 62/2007, s. 1 – 37.

³⁰ Pozri napr. MOLE, N.: Can Bosphorus be maintained?, ERA Forum 16/2015, s. 467 – 480 alebo STORGAARD, L. H.: EU Law Autonomy versus European Fundamental Rights Protection – On Opinion 2/13 on EU Accession to the ECHR, Human Rights Law Review, 15, Issue 3/2015, s. 485 – 521.

³¹ Podľa článku 6 ods. 3 Zmluvy o Európskej únii základné práva tak, ako sú zaručené Európskym dohovorom o ochrane ľudských práv a základných slobôd a ako vyplývajú z ústavných tradícií spoločných pre členské štáty, predstavujú všeobecné zásady práva Únie. Podľa článku 6 ods. 2 Zmluvy o Európskej únii sa Európska únia dokonca zaväzuje pristúpiť k Európskemu dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

³² Pozri tiež napr. ISIKSEL, T.: European Exceptionalism and the EU's Accession to the ECHR, The European Journal of International Law, Vol. 27, No. 3/2016, s. 565 – 589, FABBRINI, F., LARIK, J.: The Past, Present and Future of the Relation

bolo naznačené, to generuje otázku pozície národného ústavného práva, otázku suverenity a ústavnej identity. Z teoretického hľadiska možno hovoriť o vytváraní nového druhu hybridnej heterarchickej ústavnej jurisdikcie,³³ ktorá si, ako budem dokumentovať neskôr, vyžaduje komunikáciu ústavných systémov.

Možno povedať, že vo federáciách je ústavná identita spojivom, ktoré drží federáciu pokope. Naopak, v Európskej únii, ktorá ešte nie je vo fáze plnohodnotnej federácie má každý členský štát vlastnú ústavnú identitu,³⁴ ktorou sa niekedy voči Európskej únii vyhraňuje. Na národnej úrovni sa vychádza zo skutočnosti, že limitácia suverenity európskou integráciou má normatívny základ v ústavnom práve členských štátov Európskej únie.³⁵ Naopak, Súdny dvor Európskej únie vychádza z koncepcie autonómie práva Európskej únie a s tým spojených nevyhnutných imanentných vlastností tohto práva (autonómna povaha, prednosť, priamy účinok, atď.). To sú kardinálne odlišné postoje majúce významné dopady pre každú ústavu, teda aj na Ústavu Slovenskej republiky.

between the European Court of Justice and the European Court of Human Rights, Yearbook of European Law 2016, s. 1 – 35, EECKHOUT, P.: Human Rights and the Autonomy of EU Law: Pluralism or Integration?, Current Legal Problems, Vol. 66/2013, s. 169 – 202, RANZIUS, C.: Grundrechtsschutz in Europa, Zwischen Selbstbehauptungen und Selbstbeschränkungen der Rechtsordnungen und ihrer Gerichte, Zeitschrift für ausländisches öffentliches Recht und Völkerrecht, Vol. 75, 2015, s. 383 – 412, alebo TACIK, P.: After the Dust Has Settled: How to Construct the New Accession Agreement After Opinion 2/13 of the CJEU, German Law Journal, Vol. 18, No. 04/2017, s. 919 – 968.

³³ HUOMO-KETTUNEN, M.: Heterarchical Constitutional Structures in the European Legal Space, European Journal of Legal Studies, Vol. 6, Issue 1/2013, s. 62.

³⁴ FARAGUNA, P.: A Living Constitutional Identity: The Contribution of Non-Judicial Actors, Jean Monnet Working Paper 10/15, s. 1.

³⁵ ARNOLD, R.: Limitation of Sovereignty by European Integration: The German Experience in a Comparative View, in: ARNOLD, R. (ed.): Limitation of National Sovereignty through European Integration, Dordrecht, Heidelberg, New York, London: Springer 2016, s. 1.

Žijeme vo viacúrovňovom ústavnom systéme a viacúrovňový ústavný systém je spojený s problémami pri určovaní vzájomných vzťahov jeho jednotlivých zložiek. Príkladom určovania týchto vzťahov je práve dialóg medzi Súdnyim dvorom Európskej únie a ústavnými súdmi členských štátov a to tak v kontexte prednosti práva Európskej únie pred ústavným právom členského štátu, ako aj v kontexte ochrany ústavnej identity členského štátu, či prekročenia právomocí Európskej únie. Ide o dialóg medzi ústavnými prvkami práva Európskej únie a národnými ústavami.

Ústavy členských štátov Európskej únie predstavujú základ i limit ústavného systému Európskej únie, ktorej chýba tzv. Kompetenz-Kompetenz (právomoc určiť sama sebe právomoci). Národná ústava členského štátu Európskej únie je z tohto pohľadu základom (mostíkom) ale aj hranicou prenosu právomocí na Európsku úniu. Čo však z pozície Súdneho dvora Európskej únie potiera autonómnosť – ako imanentnú vlastnosť práva Európskej únie

Národná ústava nie je len ovplyvňovaná, ale sama často ovplyvňuje. Je potrebné spomenúť, že národná ústava je často inšpiráciou pre nadnárodné ústavné systémy. Napríklad medzi ústavou Európskej únie³⁶ a ústavnými systémami (ústavami) jej členských štátov možno zaznamenať prvok vzájomného ovplyvňovania. Teoretické premisy ústavných systémov členských štátov sa premietajú, či inak „infiltrujú“ do práva Európskej únie,³⁷ čo bolo zaznamenateľné napríklad na kreácii ochrany ľudských práv na úrovni Európskej únie,³⁸ za ktorej základ bolo vzaté aj spoločné ústavné dedičstvo členských štátov

³⁶ K ústavnoprávny aspektom Európskej únie pozri napr. aj LALÍK, T.: Ústavnoprávna povaha Európskej únie, *Justičná revue* č. 6-7/2013, s. 783 – 815.

³⁷ KLÍMA, K.: Ústavní systémy členských štátů Evropské unie pohledem ústavněprávní komparace, in: KLÍMA, K. (ed.): *Pocta Josefu Blahožovi*, Praha: Vysoká škola aplikovatelného práva 2007, s. 21.

³⁸ Bližšie napr. tiež HODÁS, M.: Vývoj ochrany ľudských práv v Európskej únii, in: SVÁK, J., ERDŐSOVÁ, A. *Juridizácia ľudských práv v kontexte judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva*, Bratislava: Paneurópska vysoká škola 2015, s. 24 – 30.

Európskej únie.³⁹ Postupným vývojom Európskej únie dochádza k ústavnej konvergencii ústavných zdrojov Európskej únie a jej členských štátov.⁴⁰ Na strane členských štátov dochádza k otvoreniu ústavného systému voči nadnárodnému právnemu poriadku Európskej únie,⁴¹ loajalite ústavného textu⁴² voči integrácii do Európskej únie, čiže europeizácii národných ústav.⁴³ Európska únia zase „stavia“ na spoločných ústavných hodnotách jej členských štátov.

Mnohosť (ústavných) autorít – nevyhnutnosť pre (ústavnú) toleranciu

Aj v bežnom živote platí, že pokiaľ existujú viacerí arbitri s rovnakou kompetenciou a nechcú spochybníť sami seba ani vyvolať konflikt, sú odsúdení na dohodu, ústupky v záujme zachovania koexistencie. To je zjednodušene problém viacúrovňového konštitucionalizmu. Pre európsky viacúrovňový konštitucionalizmus⁴⁴ je charakteristická mnohosť autorít i mnohosť pravidiel, a zároveň absencia jednoznačne vymedzených

³⁹ DINGFELDER STONE, J. H.: Agreeing to Disagree: The Primacy Debate Between the German Federal Constitutional Court and the European Court of Justice, *Minnesota Journal of International Law*, Vol. 25, No. 1/2016, s. 135.

⁴⁰ KLÍMA, K.: Ústavní systémy členských štátů Evropské unie pohledem ústavněprávní komparace, in: KLÍMA, K. (ed.): *Pocta Josefu Blahožovi*, Praha: Vysoká škola aplikovatelného práva 2007, s. 32.

⁴¹ Bližšie napr. ZBÍRAL, R.: Přenos pravomocí členských států na Evropskou unii: cesta bez zpátečního lístku?, Praha: Leges 2013, s. 35 a nasl..

⁴² Pozri napr. nález Ústavného súdu Českej republiky z 3. mája 2006, Pl. ÚS 66/04 vo veci európskeho zatýkacieho rozkazu, bod 61.

⁴³ LALÍK, T.: Ústavnoprávna povaha Európskej únie, *Justičná revue* č. 6-7/2013, s. 785 – 786.

⁴⁴ Bližšie napr. MAYER, F. C., WENDEL, M.: Multilevel Constitutionalism and Constitutional Pluralism: Querelle Allemande or Querelle d' Allemande?, in: AVBELJ, M. KOMÁREK, J. (Eds.): *Constitutional Pluralism in the European Union and Beyond*. London: Hart Publishing 2012, s. 127 – 152.

vzťahov nadriadenosti a podriadenosti. Obzvlášť výrazne sa to prejavuje vo vzájomnom vzťahu Súdneho dvora Európskej únie, ktorý na úrovni Európskej únie plní funkcie ústavného súdu⁴⁵ a národných ústavných súdnych orgánov členských štátov Európskej únie. Je to mimoriadne citlivý vzťah, pretože Súdny dvor Európskej únie sa stal najsilnejším supranacionálnym súdom v histórii sveta.⁴⁶ Súdny dvor Európskej únie v tomto zmysle pôsobil a pôsobí ako „motor integrácie“⁴⁷ a prostredníctvom svojej judikatúry prekonáva nedostatok politickej vôle k prehĺbovaniu integrácie.⁴⁸ Na druhej strane stojí otázka legitimacy a ústavnej kvality tohto rozvoja integrácie, otázka, na riešenie ktorej sa snažia dozerat' práve národné ústavné sudy. Na jednej strane sa vychádza z pravidla, že Európska únia nemôže konať nad rámec zverených právomocí, na druhej strane stojí skutočnosť, že tieto právomoci sú vymedzené teleologicky, čo umožňuje široký priestor pre extenzívny výklad a národné ústavné sudy sú v tejto súvislosti vystavené problému kontroly rozsahu právomocí, ktorý bolo možné legitímne a konformne s národnou ústavou preniesť na Európsku úniu.⁴⁹

⁴⁵ Pozri napr. SEYR, S.: *Verfassungsgerichte und Verfassungsvergleich*. Der EuGH. Journal für Rechtspolitik. Heft 4/2010, s. 230 – 239 alebo ZAPKA, K.: *Der Europäischer Gerichtshof, Zur Ökonomik judizieller Governance*, Wiesbaden: Springer 2014, s. 261 – 290.

⁴⁶ KELEMEN, D. R.: *The Court of Justice of the European Union in the twenty-first Century, Law and Contemporary Problems*, No. 1/2016, s. 117 – 118.

⁴⁷ ARNDT, H-W.: *Europarecht*, C.F. Müller Verlag, Heidelberg 2001, s. 51. Pozri tiež napr. HÖPNER, M.: *Der Europäische Gerichtshof als Motor der Integration: Eine akteursbezogene Erklärung*, Berliner Journal für Soziologie 2/2011, s. 203 – 229.

⁴⁸ Súdny dvor Európskej únie tak svojou kreatívnou judikatúrou výrazne prispel k vyššej efektívnosti práva Európskej únie. Podobne napr. aj BADURA, P.: *Staatsrecht, Systematische Erläuterung des Grundgesetzes für die Bundesrepublik Deutschland*, München: Verlag C. H. Beck 1986, s. 274.

⁴⁹ Pozri tiež napr. DINGFELDER STONE, J. H.: *Agreeing to Disagree: The Primacy Debate Between the German Federal Constitutional Court and the European Court of Justice*, Minnesota Journal of International Law, Vol. 25, No. 1/2016, s. 132.

V súvislosti s konštitucionalizmom Európskej únie teda na jednej strane teória hovorí o európskom ústavnom spolku, teda o spojení európskeho a národného ústavného práva do jednotného materiálneho celku⁵⁰ - spoločného ústavného komplexu, na strane druhej možno zaznamenávať dôrazné výhrady ústavných súdov členských štátov Európskej únie dokladujúce vyhranený odlišný postoj,⁵¹ teda prvok materiálnej nejednotnosti. Je to prirodzené. Právo Európskej únie vychádza z medzinárodného práva, čiže Zmluvy o Európskej únii,⁵² Zmluvy o fungovaní Európskej únie,⁵³ Zmluvy o založení Európskeho spoločenstva pre atómovú energiu,⁵⁴ ktoré sú medzinárodnými zmluvami a nadnárodné právo vníma právo ako nikdy nekončiaci dialóg a konflikt, a to ako vlastnosti zapísané priamo do DNA systému. Dogmatická exkluzívna logika „buď alebo“ sa stáva neudržateľná a hierarchia sa z externého pohľadu na pluralistické systémy javí ako rozvrátená, pretože tieto systémy „hľadajú“ cesty ako koexistovať a fungovať a nie jednoducho anulovať jeden druhého.⁵⁵ Tento vzájomný rešpekt je zaznamenateľný v jeho explicitnom vyjadrení v primárnom práve Európskej únie ako rešpekt k národnej identite (t. j. ústavný rešpekt

⁵⁰ PERNICE, I.: *La Rete Europea di Costituzione – Der Europäische Verfassungsverbund und die Netzwerktheorie*. Zeitschrift für ausländisches öffentliches Recht und Völkerrecht, Vol. 70/2010, s. 51, alebo MAYRHOFER, M.: *Europäische Verfassungsvergleich durch den Verfassungsgerichtshof*. Journal für Rechtspolitik. Heft 4/2010, s. 188.

⁵¹ K postupnej formulácii výhrad nemeckým ústavným súdom pozri napr. STEIN, T.: *Always Steering a Straight Course? The German Federal Constitutional Court and European Integration*, ERA Forum 12/2011, s. 219 – 228.

⁵² Pozri konsolidované znenie - Úradný vestník Európskej únie C 202 zo 7. júna 2016.

⁵³ Pozri konsolidované znenie - Úradný vestník Európskej únie C 202 zo 7. júna 2016.

⁵⁴ Pozri konsolidované znenie - Úradný vestník Európskej únie C 203 zo 7. júna 2016.

⁵⁵ KONCEWICZ, T. T.: *Tożsamość konstytucyjna w europejskiej przestrzeni prawnej i wspólnota czujnych sądów konstytucyjnych*, Gdańskie studia prawnicze, Tom XXXIII, 2015, s. 196.

Európskej únie voči členskému štátu), ale aj ako záväzok lojálnej spolupráce (interpretovateľný aj ako ústavný rešpekt členských štátov k Európskej únii). Porušenie vzájomného rešpektu vedie k dvom kategóriám právnych rizík. Požiadavka Európskej únie na jednotnú a efektívnu aplikáciu práva Európskej únie v sebe nesie skryté riziko, že bude dotknuté jadro štátnosti členského štátu Európskej únie so silným dopadom na jeho národný ústavný rámec. A podobne aj národné ústavné kautely v sebe nesú skryté riziko, že budú ohrozené základné princípy na ktorých funguje Európska únia, čiže jednotná a efektívna aplikácia práva Európskej únie.⁵⁶

Ako uviedol generálny advokát Miguel Poiras Maduro v stanovisku z 8. októbra 2008 vo veci C-213/07 *Michaniki*, rešpekt k národnej identite členských štátov je súčasťou práva Európskej únie od počiatku,⁵⁷ „(s)padá totiž do podstaty európskeho projektu, ktorý bol iniciovaný na začiatku päťdesiatych rokov a ktorý spočíva v napredovaní v integrácii pri súčasnom zachovaní existencie politiky štátov.“⁵⁸ Toto skutočnosť možno odvodiť i z faktu, že Súdny dvor Európskej únie sa k pojmu národnej identity vyjadril ešte pred jej zakotvením v primárnom práve.⁵⁹ Až v roku 1992 bola klauzula zakotvujúca princíp rešpektu pre identitu

⁵⁶ PIQANI, D.: Legal Risks in the Relationship Between National Constitutional Law and EU Law, in: MIŠČENIČ, E., RACCAH, A. (eds.): *Legal Risks in EU Law, Interdisciplinary Studies on Legal Risk Management and Better Regulation in Europe*, Springer 2016, s. 24.

⁵⁷ KOPAL, D.: Národní ústavní identita v judikatuře Soudního dvora EU, *Acta Iuridica Olomucensia*, No. 10, No. 3/2015, s. 82.

⁵⁸ Pozri bod 31. stanoviska.

⁵⁹ Pozri napr. rozsudok Súdneho dvora Európskej únie z 28. novembra vo veci *Groener*, C-379/87, body 18. a 19. Tento judikát sa zaoberal írskou právnou úpravou, podľa ktorej bolo vymenovanie učiteľa na plný úväzok vo verejných inštitúciách podmienené znalosťou írčiny. Podľa názoru Súdneho dvora Európskej únie povolanie učiteľa plní významnú úlohu pri vykonávaní a zachovávaní vnútroštátnej politiky používania írčiny ako vyjadrenia národnej identity a kultúry, ku ktorému dochádza pri vyučovaní. Primárne právo preto podľa názoru Súdneho dvora Európskej únie nezakazuje prijať politiku, ktorej cieľom je ochrana a podpora úradného jazyka členského štátu.

členského štátu Európskej únie po prvý krát explicitne zakotvená do primárneho práva Európskej únie tzv. Maastrichtskou zmluvou.⁶⁰ Podľa článku 4 ods. 2 Zmluvy o Európskej únii,⁶¹ Únia rešpektuje rovnosť členských štátov pred zmluvami, ako aj ich národnú identitu, obsiahnutú v ich základných politických a ústavných systémoch vrátane regionálnych a miestnych samospráv. Rešpektuje ich základné štátne funkcie, najmä zabezpečovanie územnej celistvosti štátu, udržiavanie verejného poriadku a zabezpečovanie národnej bezpečnosti. Predovšetkým národná bezpečnosť ostáva vo výlučnej zodpovednosti každého členského štátu. Rovnako preambula k Charte základných práv Európskej únie hovorí o rešpekte Európskej únie k národnej identite členských štátov a organizácii ich orgánov verejnej moci na ústrednej, regionálnej a miestnej úrovni. A hoci Zmluva o Európskej únii hovorí o „národnej identite“, ako je zrejme aj z preambuly k Charte základných práv Európskej únie, tento koncept sa posunul od historicko-sociologického smerom k iuristickému prístupu charakteristickému „ústavnou identitou“.⁶² Práve táto konštitucionalizácia konceptu identity spustila väčšie zapojenie ústavných súdov.⁶³

Koncept rešpektu k ústavnej identite členského štátu Európskej únie nie je absolútny. Vyplýva to aj zo systematiky článku 4 Zmluvy o Európskej únii, ktorý okrem princípu rešpektu k národnej identite hovorí aj o zásade lojálnej spolupráce, podľa ktorej:

„Členské štáty prijímú všetky opatrenia všeobecnej alebo osobitnej povahy, aby zabezpečili plnenie záväzkov vyplývajúcich zo zmlúv alebo z aktov inštitúcií Únie.

⁶⁰ FARAGUNA, P.: Taking Constitutional Identities away from the Courts, *Brooklyn Journal of International Law*, Vol. 41, Issue 2/2016, s. 493.

⁶¹ Úradný vestník Európskej únie C 202 zo 7.6. 2016.

⁶² FARAGUNA, P.: Taking Constitutional Identities away from the Courts, *Brooklyn Journal of International Law*, Vol. 41, Issue 2/2016, s. 495.

⁶³ FARAGUNA, P.: Taking Constitutional Identities away from the Courts, *Brooklyn Journal of International Law*, Vol. 41, Issue 2/2016, s. 498.

Členské štáty pomáhajú Únii pri plnení jej úloh a neprijmú žiadne opatrenie, ktoré by mohlo ohroziť dosiahnutie cieľov Únie.“.

Na jednej strane teda stojí rešpekt k doktríne prednosti práva Európskej únie, na strane druhej potreba ochrany národnej identity. Ak pojmeme právo Európskej únie ako ústavné právo sui generis, potom môžeme v kontexte viacúrovňového konštitucionalizmu, teda nevyhnutnosti koexistencie národných ústavných systémov a ústavného systému Európskej únie hovoriť o potrebe (vzájomnej) ústavnej tolerancie.

Potrebu ústavnej tolerancie možno odvodzovať aj z vlastností ústavných textov, bazálnych tak pre národný právny poriadok, ako aj pre supranacionálny právny poriadok Európskej únie. Ústavné texty sú charakteristické otvorenou textúrou⁶⁴ právnych noriem. Ich obsah je teda spresňovaný často veľmi kreatívnou (normotvornou) judikatúrou jednotlivých ústavných súdnych orgánov. To znamená, že tú istú právnu normu vyjadrenú v ústavnom texte možno vykladať viacerými spôsobmi. Možno zvolit' „priateľský“ koexistenčný mód interpretácie (napr. nemecká doktrína v tejto súvislosti hovorí o tzv. „Europafreundlichkeit“, ale i konfrontačný mód interpretácie, najmä pokiaľ sú dotknuté už spomenuté bazálne ústavné hodnoty, či už na strane členských štátov Európskej únie, t.j. ľudské práva, národná identita, atď., alebo na strane Európskej únie, t.j. prednosť práva Európskej únie vytvárajúca predpoklad jeho jednotnej aplikácie.

Osobitne dôležitý je ústavný dialóg a ústavná tolerancia v prípade kontroly výkonu právomocí prenesených na Európsku úniu. Vo sfére ultra vires kontroly ale aj v prípade ochrany ústavnej identity vykonávanej ústavnými súdmi členských štátov Európskej únie sa nachádzame v šedej zóne konštitucionalizmu už z procesného hľadiska – národné

⁶⁴ Pojem „otvorená textúra“ („open texture“) označuje možnosť vágnosti, neurčitosti nejakého výrazu. O pojme „otvorená textúra“ prvý krát písal F. Waismann, do širšieho povedomia sa však dostal vplyvom známeho právneho filozofa H. L. A. Harta.

zákony upravujúce konanie pred ústavnými súdmi procedúru ultra vires kontroly neupravujú.⁶⁵

Je to priestor pre uváženie, ako aj priestor pre vzájomný rešpekt k vykonanej diskrečnej ústavnej právomoci. Tento vzťah vzájomného uznávania diskrečnej právomoci podnecuje každého aktéra k sebaobmedzovaniu a disciplíne v záujme stabilizácie tohto krehkého vzťahu i viacúrovňového európskeho konštitucionalizmu. Systém nie nepodobný systému vzájomného zastrašovania známeho z čias studenej vojny.⁶⁶ Systém, kde má každý aktér prst na spúšti, ale zbraňou je skôr samotná hrozba ako reálny výstrel.⁶⁷ Systém, kde dochádza ku

⁶⁵ MALENOVSKÝ, J.: Ambivalentní komunikace a spolupráce Soudního dvora EU a ústavních soudů jejich členských států, in: GÖTTINGER, V. (ed.): Sborník příspěvků z mezinárodní konference Evropský konstitucionalismus v kontextu soudního dialogu. Praha: Ústavní soud 2016, s. 70.

⁶⁶ GOLDMAN, M.: Constitutional Pluralism as Mutually Assured Discretion, The Court of Justice, the German Federal Constitutional Court, and the ECB. Maastricht Journal of European and Comparative Law, Vol. 23, No. 1/2016, s. 120.

⁶⁷ I keď aj reálny výstrel možno zaznamenať, ako bolo vidieť v kauze Holubec. , t. j. v náleze Ústavného súdu Českej republiky z 31.1. 2012 vo veci Pl. ÚS 5/12 v ktorom tento súd označil rozhodnutie Súdneho dvora Európskej únie vo veci C-399/09, Landtová za akt ultra vires. Pozri napr. FAIX, M.: Genesis eines mehrpoligen Justizkonflikts: Das Verfassungsgericht der Tschechischen Republik wertet ein EuGH-Urteil als Ultra-vires-Akt, Europäische Grundrechte Zeitschrift, Heft 20-21/2012, s. 597 – 605, KRÁL, R.: Richard Král, 'Questioning the Recent Challenge of the Czech Constitutional Court to the ECJ, European Public Law, Vol. 19, Issue 2/2013, s. 271 – 280, BOBEK, M.: Landtová, Holubec, and the Problem of an Uncooperative Court: Implications for the Preliminary Rulings Procedure, European Constitutional Law Review, Vol. 10, Issue 1/2014, s. 54 – 89 alebo ZBÍRAL, R.: Czech Constitutional Court, Judgment of 31 January 2012, Pl. ÚS 5/12 A Legal revolution or negligible episode? Court of Justice decision proclaimed ultra vires, Common Market Law Review 49/2012, s. 1475-1492, či ZEMÁNEK, J.: An 'Entirely-Specific' Situation or a Routine Limitation of the National Autonomy? Slovak pensions XVII of the Czech Constitutional Court, In: ARNOLD, R. (ed.): Limitations of National Sovereignty through European Integration, Dordrecht, Heidelberg, New York, London: Springer 2016, s. 125 – 139.

komunikácii prostredníctvom judikatúry, národnej judikatúry ústavných súdov a ústavnej judikatúry vytvárajanej Súdny dvorom Európskej únie.

Na jednej strane stojí efektivita práva Európskej únie a ako uvádza predseda Súdneho dvora Európskej únie V. Skouris, ultra vires kontrola totálne relativizuje úijné sekundárne právo a neutralizuje princípy prednosti, jednoty a efektivity úijného práva.⁶⁸ Na druhej strane stojí ústavná identita a hranice prenosu kompetencií Európskej únie. Súdny dvor Európskej únie tak čelí nesúhlasu národných ústavných súdov o tom, aké kompetencie má Európska únia. To je zrejme nevyhnutný dôsledok integrácie. Čím viac sa európska integrácia prehľbuje, tým viac vzrastá angažovanosť národných ústavných súdov.⁶⁹ Prejavuje sa to napríklad v postoji ústavných súdov členských štátov Európskej únie k doktríne prednosti práva Európskej únie.

V protiklade s doktrínou absolútnej prednosti práva Európskej únie formulujú ústavné súdy členských štátov ústavné limity tejto prednosti. Tieto limity prednosti upozorňujúce na suverenitu členských štátov sú argumentačne podporované konceptom s medzinárodno-právnym základom, t. j. konceptom doktríny univerzálnych ľudských práv a základných slobôd.⁷⁰ Výhrady sú teda primárne spojené s kľúčovou kompetenciou ústavných súdov – s ochranou ľudských práv. Z prvých výhrad v tejto oblasti je u nás je asi najznámejšia je tzv. „Solange

⁶⁸ SKOURIS, V.: Les rapports entre la Cour de justice et les juridictions constitutionnelles nationales. Il diritto dell'Unione Europea, 4/2009, s. 784 a 787, citované podľa MALENOVSKÝ, J.: Ambivalentní komunikace a spolupráce Soudního dvora EU a ústavních soudů jejich členských států, in: GÖTTINGER, V. (ed.): Sborník příspěvků z mezinárodní konference Evropský konstitutionalismus v kontextu soudního dialogu. Praha: Ústavní soud 2016, s. 70.

⁶⁹ XANTHOULIS, N., TRIDIMAS, P.T.: A Legal Analysis of the OMT Case: Between Monetary Policy and Constitutional Conflict. Maastricht Journal of European and Comparative Law, Vol. 23, No. 1/2016, s. 39.

⁷⁰ MLSNA, P.: Prozařování evropského práva do ústavního a právního řádu České republiky aneb tři roky členství v Evropské unii, in: POSLUCH, M.: Ústavní poriadok Európskej únie a jeho vplyv na ústavu a zákony členských štátov, zborník príspevkov z medzinárodnej konferencie Bratislava, 24. októbra 2007, Bratislava: Právnická fakulta 2007, s. 86.

judikatúra“ nemeckého spolkového ústavného súdu (Bundesverfassungsgericht). Ľudské práva sú však takpovediac univerzálnou problematikou, a tak prostredníctvom ľudských práv dochádza k spätnému ovplyvňovaniu ústavného systému Európskej únie.

Ako príklad ústavnej výhrady z neďalekého „susedstva“ možno uviesť prípad ústavného súdu Českej republiky. V náleze k Lisabonskej zmluve z 26. novembra 2008 sa Ústavný súd Českej republiky opätovne vyjadruje k limitom prenosu právomocí, pričom poukazuje, že tento prenos nemôže byť neobmedzený.⁷¹ Zdôrazňuje, že z pohľadu českého ústavného práva zostáva Ústava (a český ústavný poriadok všeobecne) základným zákonom štátu. Český právny poriadok a európske právo sú relatívne samostatné a autonómne systémy. Ústavný súd Českej republiky zostáva vrcholným ochrancom českej ústavnosti. ... Pokiaľ by orgány Európskej únie vykladali a rozvíjali právo Európskej únie spôsobom, ktorý by ohrozoval materiálne chápanú ústavnosť a podstatné náležitosti demokratického právneho štátu, ktoré sú podľa Ústavy Českej republiky (čl. 9 ods. 2) nedotknuteľné, potom by také právne akty nemohli byť v Českej republike záväzné. V súlade s tým Ústavný súd Českej republiky deklaruje, že má v úmysle preskúmať ako ultima ratio i to, či sa právne akty orgánov Európskej únie držia v medziach, ktoré im boli poskytnuté⁷² a neváha tak urobiť v známej kauze Holubec, kde vyhlásil rozsudok Súdneho dvora Európskej únie vo veci C-399/09 za akt ultra vires.⁷³

⁷¹ Pozri napr. aj BRÍZA, P.: Jaké jsou dopady „Lisabonského nálezu“ (nejen) pro ústavní rovinu vztahu českého a unijního práva?, Soudní rozhledy, roč. 15, č. 6/2009, s. 201 – 209.

⁷² Pozri bod 216 nálezu Ústavného súdu Českej republiky z 26. novembra 2008 vo veci Pl. ÚS 19/08, text preložil autor.

⁷³ t. j. v náleze Ústavného súdu Českej republiky z 31.1. 2012 vo veci Pl. ÚS 5/12 v ktorom tento súd označil rozhodnutie Súdneho dvora Európskej únie vo veci C-399/09, Landtová za akt ultra vires. Pozri napr. FAIX, M.: Genesis eines mehrpoligen Justizkonflikts: Das Verfassungsgericht der Tschechischen Republik wertet ein EuGH-Urteil als Ultra-vires-Akt, Europäische Grundrechte Zeitschrift, Heft 20-21/2012, s. 597 – 605, KRÁL, R.: Richard Král, 'Questioning the Recent Challenge of the Czech Constitutional Court to the ECJ, European Public Law, Vol.

V súvislosti s obdobnou potenciálnou činnosťou Ústavného súdu Slovenskej republiky v tejto oblasti bude potrebné vyriešiť (prípadne určiť ad hoc), aká je nosnosť slovenského ústavného mosta (článku 7 Ústavy Slovenskej republiky) ako aj to, čo je potrebné považovať za ústavnú identitu Slovenskej republiky. Dá sa predpokladať, že pod tento pojem by Ústavný súd Slovenskej republiky mohol zahrnúť tzv. materiálne jadro Ústavy Slovenskej republiky.⁷⁴

Ústavný dialóg súdov⁷⁵ teda v tomto kontexte predstavuje *conditio sine qua non* fungovania viacúrovňového ústavného systému. Na jednej strane stojaci Súdny dvor Európskej únie judikujúci v prospech absolútnej prednosti práva Európskej únie, no reagujúci na výhrady národných ústavných súdov, na druhej strane národné ústavné súdy judikujúce v prospech národných ústavných výhrad no „počúvajúce“ aj judikatúru Súdneho dvora Európskej únie. Ako uvádza Uomo-Kettunen, heterarchické ústavné štruktúry sú svojou podstatou charakteristické ako komunikatívne.⁷⁶ Jednoducho viacúrovňový ústavný systém, v ktorého DNA je zabudovaný potenciál pre ústavný konflikt sa nezaobíde bez

19, Issue 2/2013, s. 271 – 280, BOBEK, M.: Landtová, Holubec, and the Problem of an Uncooperative Court: Implications for the Preliminary Rulings Procedure, *European Constitutional Law Review*, Vol. 10, Issue 1/2014, s. 54 – 89 alebo ZBÍRAL, R.: Czech Constitutional Court, Judgment of 31 January 2012, Pl. ÚS 5/12 A Legal revolution or negligible episode? Court of Justice decision proclaimed ultra vires, *Common Market Law Review* 49/2012, s. 1475 – 1492, či ZEMÁNEK, J.: An 'Entirely-Specific' Situation or a Routine Limitation of the National Autonomy? Slovak pensions XVII of the Czech Constitutional Court, In: ARNOLD, R. (ed.): *Limitations of National Sovereignty through European Integration*, Dordrecht, Heidelberg, New York, London: Springer 2016, s. 125 – 139.

⁷⁴ K materiálnemu jadrú ústavy bližšie napr. BALOG, B.: Materiálne jadro Ústavy Slovenskej republiky, *Žilina: EUROKÓDEX* 2014, 212 s.

⁷⁵ K ústavnému justičnému dialógu bližšie napr. HODÁS, M.: Princíp lojálnej spolupráce a ústavného dialógu, in: PRÍBELSKÝ, P., KORPÁŠ, E.: *Princípy konštitucionalizmu*, Plzeň: Aleš Čeněk 2015, s. 161 – 178.

⁷⁶ HUOMO-KETTUNEN, M.: Heterarchical Constitutional Structures in the European Legal Space, *European Journal of Legal Studies*, Vol. 6, Issue 1/2013, s. 59.

komunikácie a vzájomného ústavného rešpektu, ktorý vyúsťuje do vzájomnej ústavnej tolerancie.

Unikátnosť európskeho právneho priestoru spočíva v rozličných súdoch judikujúcich v prospech ich vlastných právnych systémov a prichádzajúcich s vlastnými interpretáciami systémového vzťahu medzi právom Európskej únie a národným právom.⁷⁷

Je jednoznačné, že na vzájomne prepojené a vzájomne sa ovplyvňujúce ústavy v rámci viacúrovňového ústavného systému Európskej únie možno nazerať skôr optikou siete ako optikou hierarchického usporiadania noriem.⁷⁸ Tento faktor je umocňovaný skutočnosťou, že normy ústavného charakteru sú založené na otvorenej textúre, s ktorou je spojená existencia rozsiahlych priestorov významového polotieňa...⁷⁹ Ako imanentnú elementárnu vlastnosť viacúrovňového ústavného systému Európskej únie preto možno označiť tendenciu tohto systému generovať konflikt. Konflikt generovaný i odstraňovaný ústavným justičným dialógom najvyšších súdnych autorít. Neudržateľnosť dogmatickej exkluzívnej logiky „buď alebo“ v záujme koexistencie generuje nevyhnutnosť vzájomného rešpektu a lojálnej spolupráce. Možno preto hovoriť o nevyhnutnosti princípu vzájomnej ústavnej tolerancie. Práve akceptácia štandardu spočívajúceho vo vzájomnom zabezpečovaní ústavnej diskrečnej právomoci, čiže vzájomná ústavná tolerancia, umožňuje fungovanie ústavného pluralizmu.⁸⁰

⁷⁷ KONCEWICZ, T. T.: Tożsamość konstytucyjna w europejskiej przestrzeni prawnej i wspólnota czynnych sądów konstytucyjnych, *Gdańskie studia prawnicze*, Tom XXXIII, 2015, s. 196.

⁷⁸ PAPADOPOULOU, L.: Die Europäisierung der Verfassungsinterpretation, Unter besonderer Berücksichtigung der griechischen Verfassung, in: BRANDT, P., HARATSCH, A., SCHMIDT, H.-R. (eds.): *Verfassung – Parteien – Unionsgrundordnung*, Berlin: Berliner Wissenschafts – Verlag 2015, s. 147.

⁷⁹ KYSELA, J.: Mění se struktura právního řádu a jeho atributy, in: GERLOCH, A., TOMÁŠEK, M. et al.: *Nové jevy v právu na počátku 21. století II. Teoretické a ústavní impulzy rozvoje práva*, Praha: Univerzita Karlova v Prahe, Nakladatelství Karolinum 2010, s. 80

⁸⁰ Podobne GOLDMAN, M.: Constitutional Pluralism as Mutually Assured Discretion, *The Court of Justice, the German Federal Constitutional Court, and the ECB*. *Maastricht Journal of European and Comparative Law*, Vol. 23, No. 1/2016,

Ako príklad vyvíjajúcej sa vzájomnej ústavnej tolerancie možno uviesť judikatúru nemeckého ústavného súdu v Karlsruhe a korelujúcu judikatúru Súdneho dvora Európskej únie. V rozsudkoch nemeckého Spolkového ústavného súdu je na jednej strane badateľná snaha zachovať si právo posledného slova (konečného rozhodnutia). Zároveň však možno povedať, že medzi nemeckým Spolkovým ústavným súdom a Súdny dvorom Európskej únie je evidentný aj vzťah kooperácie,⁸¹ ktorý postupne prerastá do poskytnutia ústavnej tolerancie voči aktom Európskej únie. Nakoniec, ako uvádza P. J. Castillo Ortiz, tzv. Solange sága je jedným z prvých príkladov justičného dialógu...⁸²

Ústavné interakcie majú niekedy úplne hmatateľný a veľmi ústretový výsledok. Ako príklad osobitne integračne ústretovej ústavy a ústavnej tolerancie voči právnym aktom Európskej únie možno spomenúť ústavu Írska (BUNREACTH NA HÉIREANN), konkrétne jej článok 29 ods. 6 podľa ktorého nemôže byť na základe žiadneho ustanovenia ústavy zrušená platnosť žiadneho zo zákonov, či opatrení, ktorých prijatie vyplýva zo záväzkov z členstva v Európskej únii, a žiadne ustanovenie ústavy nebráni prijatiu právneho aktu, či opatrenia orgánmi Európskej únie. Zákony, akty a opatrenia nevyhnutné z dôvodu členstva Írska v Európskej únii sú ústavne imúnne.⁸³ To znamená, podľa článku 29 Írskej ústavy môže štát prijať protiústavné opatrenia, ak sú

s. 133. Pozri tiež napr. GERARDS, J.: Pluralism, Deference and the Margin of Appreciation Doctrine, *European Law Journal*, Vol. 17, No. 1/2011, s. 80 – 120.

⁸¹ WIELAND, J.: Das Kooperationsverhältnis vor der Bewährung: Bundsverfassungsgericht, Europäischer Gerichtshof und die Europäische Zentralbank, in: ATKINSON, B. A., HUBER, P. M., JAMES, H., SCHARPF, W. F., (eds.): *Nationalstaat und Europäische Union*, Baden-Baden: Nomos 2016, s. 169. a nasl.

⁸² ORTIZ, CASTILLO, J. P.: National Higher Courts and European Integration: A survey of Six Decades of Academic Inquiry, *German Law Journal*, Vol. 18., No. 04/2017, s. 800.

⁸³ TOMKIN, J.: Implementing Community Legislation into National Law: the Demands of a New Legal Order, *Judicial Studies Institute Journal* Vol. 4, No. 2/2004, s. 132.

nevyhnutné na to, aby zabezpečil súlad so záväzkami vyplývajúcimi z členstva v Európskej únii.⁸⁴

Ústavnú toleranciu možno osobitne dokumentovať aj na justičnom posúdení programu OMT, v ktorom došlo k citlivému dialógu medzi ústavným súdom v Karlsruhe a Súdny dvorom Európskej únie.⁸⁵ Bolo dokonca konštatované, že technická a hospodárska komplexita skutkového stavu si niekedy vyžaduje sudcovskú zdržanlivosť a vytvára hranice toho, čo je posúdiťelné súdom.⁸⁶ A podobnú požiadavku na toleranciu a sebaobmedzovanie vytvárajú aj šedé zóny viacúrovňového globálneho konštitucionalizmu.

Vzťah vzájomného uznávania diskrečnej právomoci, ako princíp ústavnej tolerancie podnecuje každého aktéra k sebaobmedzovaniu a disciplíne v záujme stabilizácie a zachovania tohto krehkého vzťahu, v mene zachovania európskej integrácie a viacúrovňového európskeho konštitucionalizmu. Zdá sa, že viaceré ústavné súdy v Európskej únii už túto formu ústavného dialógu, ústavného zastrešovanie, ústavnej tolerancie, či ústavnej akceptácie objavili.

Aj Ústavný súd Slovenskej republiky ako súd, ktorý podáva výklad ústavy alebo ústavného zákona skonštatoval, že si vie predstaviť, že sa raz ocitne v situácii, kedy bude musieť predložiť Súdny dvor Európskej únie prejudiciálnu otázku (rozhodnutie IV. ÚS 206/08, podobne PL. ÚS 3/09), čím signalizoval ochotu zapojiť sa do európskeho ústavného dialógu minimálne vo forme, ktorú predpokladá právo Európskej únie.

⁸⁴ K tejto problematike z pohľadu právneho poriadku Českej republiky pozri napr. KRÁL, R.: K mantinelům přeskumu ústavnosti transpozičních předpisů, *Acta Universitatis Carolinae – Iuridica* 2/2016, s. 41 – 48.

⁸⁵ Bližšie pozri napr. HODÁS, M.: Dialóg súdov vo viacúrovňovom ústavnom systéme (prípady programu OMT) In: MAJERČÁK, T. (ed.): *Implementácia rozhodnutí medzinárodných súdnych orgánov vnútroštátnymi súdmi a inými orgánmi verejnej moci – 5. ústavné dni*, Košice: Univerzita Pavla Jozefa Šafárika 2017, s. 231 – 242.

⁸⁶ LENAERTS, K., STAPPER, T.: Möglichkeiten und Grenzen des EuGH bei Bewältigung europäischer Krisen, *Anwaltsblatt* 6/2016, s. 448.

Záver

V globalizovanom postmodernom svete stále viac pociťujeme, že ústavný systém nie je izolovaný ako Robinson Crusoe na opustenom ostrove, ale pomerne intenzívne „komunikuje“ so svojim okolím a citlivo reaguje na okolité podnety. Aj Ústava Slovenskej republiky teda nepochybne „komunikuje“ s okolitým svetom práva, a tak ako je jej ústavná identita ovplyvňovaná, tak má potenciál ovplyvňovať ústavnú identitu entít, ktoré ju obklopujú... . Ako príklad vplyvu na Ústavu Slovenskej republiky možno uviesť tzv. euronovelu z roku 2001, ktorá bola výrazne determinovaná prístupovým procesom Slovenskej republiky k Európskej únii. Naopak, ako vplyv, kedy náš ústavný systém „vyžaruje“ smerom von možno označiť napríklad prvky, ktoré označujeme ako spoločné ústavné hodnoty členských štátov Európskej únie, ktorými sú v prístupovom procese ovplyvňované krajiny prístupujúce k Európskej únii. Rovnako možno skonštatovať, že národné ústavné systémy boli a sú ovplyvňované medzinárodným právom a dnes naopak čoraz častejšie hovoríme o konštitucionalizácii medzinárodného práva⁸⁷... . Intenzívne ústavné interakcie možno dokumentovať aj konceptom zdieľanej/tekutej suverenity štátov.⁸⁸

S trochou prehánania sa natíska otázka, či to celé nepripomína efekt motýľích krídel, zamávanie krídel ústavného systému na jednej časti glóbusu môže ovplyvniť ústavný systém na inej časti glóbusu... ? Nevzniká zároveň potreba robiť krok späť a chrániť svoju ústavnú identitu? Zrejme áno. Vzhľadom na vzrastajúce cezhraničné interakcie, ktorým sa už nemožno vyhnúť však treba podotknúť, že táto ochrana sa musí uskutočňovať v rámci citlivého dialógu.

⁸⁷ Pozri napr. KLABBERS, J., PETERS, A., ULFSTEIN, G.: *The Constitutionalization of International Law*, Oxford: Oxford University Press 2009, 416 s. alebo odlišný názor DEPLANO, R.: *Fragmentation and Constitutionalisation of International Law: A Theoretical Inquiry*, *European Journal of Legal Studies*, Vol. 6, No. 1/2013, s. 85 – 114.

⁸⁸ Bližšie napr. DALESSIO, ORŠOLIĆ, T.: *The Issue of Sovereignty in ever-closer Union*, *Croatian Yearbook of European Law and Policy*, 10/2014, s. 67 – 88.

Ako bolo dokumentované na heterarchickom viacúrovňovom ústavnom systéme Európskej únie, ústavný dialóg, v ktorom ústavné systémy komunikujú nemôže byť Kelsenovsky vyhranенý, ale, tak ako v bežnom živote, musíme sa snažiť o kultivovaný dialóg, pre ktorý bude charakteristická ústavná tolerancia a priestor pre diskrečnú ústavnú právomoc entít zúčastňujúcich sa na tomto dialógu.

Sme stále viac prepojení s okolitým svetom. V reflexii na tradičnú myšlienku konštitucionalizmu, ktorá uvádzala túto štúdiu som nútený skonštatovať: „Zdá sa, že ľud prostredníctvom svojej ústavy nevládne len sebe a len prostredníctvom svojej ústavy...“. Vo väčšej, či menšej miere zaznamenávame interakcie a zdieľanie ústavných systémov i vládnutia. O to viac rastie ústavná zodpovednosť... .

Použitá literatúra

1. ABAT, i NINET, A., GARDNER, J. A.: *Distinctive identity claims in federal systems: Judicial policing of subnational variance*, *International Journal of Constitutional Law*, Vol. 14, No. 2/2016, s. 378 – 410.
2. ARNOLD, R. (ed.): *Limitation of National Sovereignty through European Integration*, Dordrecht, Heidelberg, New York, London: Springer 2016, 197 s. ISBN: 978-94-017-7469-7
3. ATKINSON, B. A., HUBER, P. M., JAMES, H., SCHARPF, W. F., (eds.): *Nationalstaat und Europäische Union*, Baden-Baden: Nomos 2016, 396 s. ISBN: 978-3-8487-1709-5
4. AVBELJ, M., KOMÁREK, J.(eds.): *Constitutional Pluralism in the European Union and Beyond*, Oxford, Portland: Hart Publishing 2012, 424 s. ISBN: 978-1-84946-125-2
5. BADURA, P.: *Staatsrecht, Systematische Erläuterung des Grundgesetzes für die Bundesrepublik Deutschland*, München: Verlag C. H. Beck 1986, 633 s. ISBN: 3-406-31485-6
6. BÁRD, P., CARREERA, S., GUILD, E., KOCHENOV, D.: *An EU mechanism on Democracy, the Rule of Law and Fundamental Rights*, CEPS Paper in Liberty and Security in Europe, No. 91/2016, CEPS 2016, 234 s., ISBN: 978-94-6138-520-8

7. BAUS, T., BORCHARD, M., KRINGS, G. (eds.): Europäische Integration und deutsche Verfassungsidentität, Sankt Augustin, Berlin: Konrad Adenauer Stiftung 2010, 192 s. ISBN: 978-3-941904-98-9
8. BECK, G.: The Lisbon Judgment of the German Constitutional Court, the Primacy of EU Law and the Problem of Kompetenz-Kompetenz: A conflict Between Right and Right in Which There Is No Preator, *European Journal*, Vol. 17, No. 4/2011, s. 470 – 494.
9. BENEYTO, J. M., PERNICE, I. (eds.): Europ's Constitutional Challenges in the Light of the Recent Case Law of National Constitutional Courts, Baden-Baden: Nomos Verlagsgesellschaft 2011, 415 s. ISBN: 978-3-8329-6724-6
10. BLAHOŽ, J., BALAŠ, V., KLÍMA, K.: Srovnávací ústavní právo, 4. prepracované a doplnené vydanie, Praha: Wolters Kluwer 2011, 524 s. ISBN: 978-80-7357-629-5
11. BRANDT, P., HARATSCH, A., SCHMIDT, H.-R. (eds.): Verfassung – Parteien – Unionsgrundordnung, Berlin: Berliner Wissenschafts – Verlag 2015, 252 s. ISBN: 978-3-8305-2076-4
12. von BOGDANDY, A., IOANNIDIS, M.: Das systemische Defizit Merkmale, Instrumente und Probleme am Beispiel der Rechtsstaatlichkeit und des neuen Rechtsstaatlichkeitsaufsichtsverfahrens, *Zeitschrift für ausländisches öffentliches Recht und Völkerrecht*, Vol.74/2014, s. 283 – 328.
13. CLAES, M., REESTMAN, J.-H.: The Protection of National Constitutional Identity and the Limits of European Integration at the Occasion of the Gauweiler Case, *German Law Journal*, Vol. 16, No. 04/2015, s. 917 – 970.
14. COTTIER, T., HERTIG, M.: The Prospects of 21st Century Constitutionalism, *Max Planck Yearbook of United Nations Law*, Vol. 7/2003, s. 261 – 328.
15. CRAIG, P.: The ECJ and ultra vires action: A conceptual analysis, *Common Market Law Review*, Vol. 48, Issue 2/2011, s. 395 – 437.
16. CRAIG, P., MARKAKIS, M.: Gauweiler and the Legality of Outright Monetary Transactions, *European Law Review*, Vol. 41, Issue 1/2016, s. 4 – 24.
17. CRUZ, J. B.: Another Look at Constitutional Pluralism in the European Union, *European Law Journal*, Vol. 22, No. 3/2016, s. 356 – 374.
18. DALESSIO, ORŠOLIĆ, T.: The Issue of Sovereignty in ever-closer Union, *Croatian Yearbook of European Law and Policy*, 10/2014, s. 67 – 88.
19. DEPLANO, R.: Fragmentation and Constitutionalisation of International Law: A Theoretical Inquiry, *European Journal of Legal Studies*, Vol. 6, No. 1/2013, s. 85 – 114.
20. DINGFELDER STONE, J. H.: Agreeing to Disagree: The Primacy Debate Between the German Federal Constitutional Court and the European Court of Justice, *Minnesota Journal of International Law*, Vol. 25, No. 1/2016, s. 127 – 165.
21. DOBBS, M.: Sovereignty, Article 4 (2) TEU and the Respect of National Identities: Swinging the Balance of Power in Favour of the Member States?, *Yearbook of European Law*, Vol. 33, No. 1/2014, s. 298 – 334.
22. DYEVIČKA, A.: Domestic Judicial Defiance in the European Union: A Systemic Threat to the Authority of EU Law?, *Yearbook of European Law* 2016, s. 1 – 39.
23. EECKHOUT, P.: Human Rights and the Autonomy of EU Law: Pluralism or Integration?, *Current Legal Problems*, Vol. 66/2013, s. 169 – 202.
24. FABBRINI, F., LARIK, J.: The Past, Present and Future of the Relation between the European Court of Justice and the European Court of Human Rights, *Yearbook of European Law* 2016, s. 1 – 35.
25. FAIX, M.: Das Europarecht im Dialog zwischen den Gerichten der Slowakischen Republik und dem Gerichtshof der Europäischen Union – Überlegungen aus Anlass des EuGH-Urteils *Križan* (Rs. C.416/10). In: *Europäische Grundrechte Zeitschrift*, Jahrgang 40, Heft 16-19/2013, s. 483 – 489.
26. FARAGUNA, P.: A Living Constitutional Identity: The Contribution of Non-Judicial Actors, *Jean Monnet Working Paper* 10/15, s. 1 – 75.
27. FARAGUNA, P.: Taking Constitutional Identities away from the Courts, *Brooklyn Journal of International Law*, Vol. 41, Issue 2/2016, s. 491 – 578.
28. FRENZ, W.: *Europarecht*, Berlin, Heidelberg: Springer – Verlag 2016, 495 s. ISBN: 978-3-662-47183-8
29. GERARDS, J.: Pluralism, Deference and the Margin of Appreciation Doctrine, *European Law Journal*, Vol. 17, No. 1/2011, s. 80 – 120.
30. GIBA, M.: K európskej identite, in: Bratislavské právnické fórum 2016: Spoločná európska identita v kontexte súčasných právnych výziev, Bratislava : Univerzita Komenského, Právnická fakulta, 2016, s. 24 – 30.
31. GIBBS, N.: Human Rights, Symbolic Form and the Idea of the Global Constitution, *German Law Journal*, Vol. 18, No. 03/2017, s. 511 – 532.
32. GÖTTINGER, V. (ed.): *Sborník příspěvků z mezinárodní konference Evropský konstitucionalismus v kontextu soudního dialogu*, Praha: Ústavní soud 2016, 127 s. ISBN: 978-80-87687-07-9

33. HALÁSZ, I.: Zahraničné vplyvy a formy spoluúčasti na ústavodarných procesoch, *Právnik* 11/2015, s. 969 – 979.
34. HAMULÁK, O.: Integrující sa Evropa a suverenita České republiky, Olomouc, Univerzita Palackého v Olomouci 2013, 133 s. ISBN: 978-80-244-3816-0
35. HAMULÁK, O.: European Integration and Czech Sovereignty 'Synchronized', *Four Basic Arguments in Defence of Preservation of Sovereign Statehood, International and Comparative Law Review*, Vol. 14, No. 2/2014, s. 41 – 58.
36. HODÁS, M.: Dialóg súdov vo viacúrovňovom ústavnom systéme (prípád programu OMT)
In: MAJERČÁK, T. (ed.): Implementácia rozhodnutí medzinárodných súdnych orgánov vnútroštátnymi súdmi a inými orgánmi verejnej moci - 5. ústavné dni, Košice: Univerzita Pavla Jozefa Šafárika 2017, s. 231 – 242.
37. HÖPNER, M.: Der Europäische Gerichtshof als Motor der Integration: Eine akteursbezogene Erklärung, *Berliner Journal für Soziologie* 21/2011, s. 203 – 229.
38. HUOMO-KETTUNEN, M.: Heterarchical Constitutional Structures in the European Legal Space, *European Journal of Legal Studies*, Vol. 6, Issue 1/2013, s. 58 – 84.
39. ISIKSEL, T.: European Exceptionalism and the EU's Accession to the ECHR, *The European Journal of International Law*, Vol. 27, No. 3/2016, s. 565 – 589.
40. ITZCOVICH, G.: The European Court of Justice as a Constitutional Court, *Legal Reasoning in a Comparative Perspective*, *Sant'Anna Legal Studies*, *Stals Research Paper* 4/2014, s. 1 – 53.
41. KLABBERS, J., PETERS, A., ULFSTEIN, G.: *The Constitutionalization of International Law*, Oxford: Oxford University Press 2009, 416 s., ISBN: 978-01995-434-27
42. KOCHENOV, D., LAURENT, P.: Monitoring and Enforcement of the Rule of Law in the EU: Rhetoric and Reality, *European Constitutional Law Review* Vol. 11, Issue 3/2015, s. 512 – 540.
43. KONCEWICZ, T. T.: Tożsamość konstytucyjna w europejskiej przestrzeni prawnej i wspólnota czujnych sądów konstytucyjnych, *Gdańskie studia prawnicze*, Tom XXXIII, 2015, s. 195 – 215.
44. KOPAL, D.: Národná ústavná identita v judikatúre Soudního dvora EU, *Acta Iuridica Olomucensia*, Nol. 10, No. 3/2015, s. 81 – 103.
45. KRÁL, R.: Richard Král, 'Questioning the Recent Challenge of the Czech Constitutional Court to the ECJ, *European Public Law*, Vol. 19, Issue 2/2013, s. 271 – 280.
46. KRÁL, R.: K mantinelům přeskumu ústavnosti transpozičních předpisů, *Acta Universitatis Carolinae – Iuridica* 2/2016, s. 41 – 48.
47. KYSELA, J.: Ústava mezi právem a politikou: úvod do ústavní teorie, Praha: Leges 2014, 352 s. ISBN: 978-80-7502-022-2
48. KYSELA, J., ONDŘEJEK, P.: Kolos na hliněných nohou? K proměně státu a jeho rolí, Praha: Leges 2016, 320 s., ISBN: 978-80-7502-149-6
49. LENAERTS, K., STAPPER, T.: Möglichkeiten und Grenzen des EuGH bei Bewältigung europäischer Krisen, *Anwaltsblatt* 6/2016, s. 444 – 448.
50. LOHSE, E. J.: The German Constitutional Court and Preliminary References – Still a Match not Made in Heaven? *German Law Journal*, Vol. 16, No. 06/2015, s. 1491 – 1508.
51. MARTINICO, G.: Complexity as the „efficient secret“ of the european constitution: an alternative (explanatory) proposal, *EUI Working Paper*, *European University Institute* 2011/01, s. 1 – 19.
52. MIŠČENIĆ, E., RACCAH, A. (eds.): *Legal Risks in EU Law, Interdisciplinary Studies on Legal Risk Management and Better Regulation in Europe*, Springer 2016, 256 s. ISBN: 978-3-319-28595-5
53. MOLE, N.: Can Bosphorus be maintained?, *ERA Forum* 16/2015, s. 467 – 480.
54. MOLEK, P.: Materiální ohnisko ústavy: věčný limit evropské integrace? Bmo: Masarykova univerzita, Právnická fakulta 2014. 284 s. Spisy Právnické fakulty Masarykovy univerzity, řada teoretická, Edice Scientia, sv. č. 488. ISBN: 978-80-210-7435-4
55. ORTIZ, CASTILLO, J. P.: National Higher Courts and European Integration: A survey of Six Decades of Academic Inquiry, *German Law Journal*, Vol. 18., No. 04/2017, s. 799 – 822.
56. PAYANDEH, M.: Constitutional review of EU law after Honeywell: Contextualizing the relationship between German Constitutional Court and the EU Court of Justice, *Common Market Law Review*, 1/2011, s. 9 – 38.
57. PAVLÍČEK, V. a kol.: Ústavní právo a státověda, 1. Díl Obecná státověda, Praha: Leges 2014, 368 s. ISBN: 978-80-7502-053-6,
58. PERNICE, I.: La Rete Europea di Costituzionalità – Der Europäische Verfassungsverbund und die Netzwerktheorie. *Zeitschrift für ausländisches öffentliches Recht und Völkerrecht*, Vol. 70/2010, s. 51 – 71.
59. PETERSEN, N.: Karlsruhe Not Only Barks, But Finally Bites – Some Remarks on the OMT Decision of the German Constitutional Court. *German Law Journal*, Vol. 15, No. 2/2014, s. 321 – 328.

60. PRÍBELSKÝ, P., KORPÁŠ, E.: Princípy konštitucionalizmu, Plzeň: Aleš Čeněk 2015, 291 s. ISBN: 978-80-7380-586-9
61. PŘIBÁŇ, J.: Ranní červánky globálního konstitucionalismu: o „radostní“ právní vědě v postnacionální společnosti, *Právník* 2/2013, s. 105 – 123.
62. PŘIBÁŇ, J.: The semantics of constitutional sovereignty in post-sovereign “new” Europe: A case study of the Czech Constitutional Court’s jurisprudence, *International Journal of Constitutional Law*, Vol. 13, No. 1 2015, s. 180 – 199.
63. SCHÄFFER, H.: Die Grundrechte im Spannungsverhältnis von nationaler und europäischer Perspektive, *Zeitschrift für öffentliches Recht* 62/2007, s. 1 – 37.
64. STARITA, M.: Openness Towards European Law and Cooperation with the Court of Justice Revisited: The Bundesverfassungsgericht Judgment of 21 June 2016 on the OMT Programme. *European Papers*, Vol. 1, No. 2/2016, s. 395 – 403.
65. STEIN, T.: Always Steering a Straight Course? The German Federal Constitutional Court and European Integration, *ERA Forum* 12/2011, s. 219 – 228.
66. STORGAARD, L. H.: EU Law Autonomy versus European Fundamental Rights Protection – On Opinion 2/13 on EU Accession to the ECHR, *Human Rights Law Review*, 15, Issue 3/2015, s. 485 – 521.
67. SVÁK, J., ERDÖSOVÁ, A.: Juridizácia ľudských práv v kontexte judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva, Bratislava: Paneurópska vysoká škola 2015, 114 s. ISBN: 978-80-89453-11-5
68. TACIK, P.: After the Dust Has Settled: How to Construct hte New Accession Agreement After Opinion 2/13 of the CJEU, *German Law Journal*, Vol. 18, No. 04/2017, s. 919 – 968.
69. TOMKIN, J.: Implementing Community Legislation into National Law: the Demands of a New Legal Order, *Judicial Studies Institute Journal* Vol. 4, No. 2/2004, s. 130 – 153.
70. TRELLOVÁ, L.: Niekoľko úvah k metódam interpretácie Ústavy Slovenskej republiky, in: Monseho olomoucké právnické dny 2007, Olomouc : Univerzita Palackého v Olomouci, Právnická fakulta, 2008. s. 320 – 326.
71. TRELLOVÁ, L.: Niekoľko zamyslení k interpretácii Ústavy Slovenskej republiky Ústavným súdom Slovenskej republiky od vzniku samostatnej štátnosti po súčasnosť, In: Interpretace Ústavy České republiky a Ústavy Slovenské republiky : Evropeizace ústavních systémů, Praha : Univerzita Karlova, Právnická fakulta 2007, s. 79 – 87.
72. TUSHNET, M.: The Inevitable Globalization of Constitutional Law, *Harvard Public Law Working Paper No. 09-06*, s. 1 – 22.
73. VENTER, F.: Globalization of Constitutional Law through comparative Constitution-making, *Verfassung und Recht in Übersee*, Vol. 41, No. 1/2008, s. 16 – 31.
74. WENDEL, M.: Kompetenzrechtliche Grenzgänge: Karlsruhes Ultra-vires-Vorlage an den EuGH. *Zeitschrift für ausländisches öffentliches Recht und Völkerrecht*, Vol. 74/2014, s. 615 – 670.
75. WISCHMEYER, T.: Generating Trust Through Law? Judicial Cooperation in the European Union and the „Principle of Mutual Trust“, *German Law Journal*, Vol. 17, No.3/2016, s. 339 – 381.
76. WÓJTOWICZ, K.: Constitutional courts and European Union law, *Wrocław: Wydzał Prawa, Administracji i Ekonomii Uniwersytetu Wrocławskiego* 2014, 217 s. ISBN: 978-83-61370-94-9
77. XANTHOULIS, N., TRIDIMAS, T., A.: Legal Analysis of the Gauweiler Case, Between Monetary Policy and Constitutional Conflict. *Maastricht Journal of European and Comparative Law*, Vol. 23, No. 1/2016, s. 17 – 39.
78. ZAPKA, K.: Der Europäischer Gerichtshof, Zur Ökonomik judizieller Governance, Wiesbaden: VS Verlag für Sozialwissenschaften, Springer 2014, 431 s. ISBN: 978-3-658-03946-2
79. ZBÍRAL, R.: Přenos pravomocí členských států na Evropskou unii: cesta bez zpátečního lístku?, *Praha: Leges* 2013, 224 s. ISBN: 978-80-87576-72-4
80. ZBÍRAL, R.: Koncept národní identity jako nový prvek ve vztahu vnitrostátního a unijního práva: Poznatky z teorie a praxe. *Právník*, roč. 153, č. 2/2014, s. 112 – 133.
81. ZBÍRAL, R.: Czech Constitutional Court, Judgment of 31 January 2012, Pl. ÚS 5/12 A Legal revolution or negligible episode? *Court of Justice decision proclaimed ultra vires*, *Common Market Law Review* 49/2012, s. 1475 – 1492.
82. ZEMÁNEK, J.: Komparatistika v Evropské ústavněsoudní komunikaci, *Acta Universitatis Carolinae – Iuridica* 2/2016, s. 55 – 61.
83. ZILLER, J.: Zur Europarechtsfreundlichkeit des deutschen Bundesverfassungsgerichtes. Eine ausländische Bewertung des urteils des Bundesverfassungsgerichtes zur Ratifikation des Vertrages von Lissabon, *Zeitschrift für öffentliches Recht*, Vol. 65/2010, s. 157 – 176.

Od idey slovenskej ústavy po jej sedemnást' novelizácií

Prijatie Ústavy Slovenskej republiky v roku 1992 bolo bezprostredným výsledkom turbulentného demokratizačného vývinu po novembri 1989, ktorý znamenal pád predchádzajúceho totalitného režimu a postupné odstraňovanie jeho pozostatkov. V podmienkach transformácie celého spoločenského systému a budovania základov parlamentnej demokracie sa v novom svetle ukázala problematika vzájomných slovensko-českých vzťahov a ich právneho riešenia.

Samozrejme, celá otázka mala svoje historické korene odvíjajúce sa už od vzniku prvej Česko-Slovenskej republiky v roku 1918. Niekedy miernejšie, inokedy radikálnejšie vyjasňovanie národných pozícií a kompetencií sa tiahli takmer celým storočím. Vývoj postupne smerujúci k zrovnoprávňovaniu vzťahov bol však v totalitnom politickom systéme neustále brzdený.

Potvrdilo sa to aj v prelomovom roku 1968, keď Národné zhromaždenie prijalo pre Slovákov významný *ústavný zákon č. 143/1968 o česko-slovenskej federácii*. V článku 142 ods. 2 predpokladal prijatie samostatnej ústavy Slovenskej socialistickej republiky.¹ V duchu čoraz zreteľnejšieho nastoľovania aj právnej unitarizácie štátu sa však v normalizačných rokoch od tohto záväzku upustilo a v závere dvadsaťročia sa Slovákom ako „riešenie“ podsúvala tzv. trojjediná ústava.² Až demokratizačný proces napokon zabránil jej prijatiu, a to napriek novým vlnám úsilia po roku 1990.

Rozhodujúcim krokom k ukončeniu prác na trojjedinéj ústave, teda k jej konečnému neúspechu, bolo uznesenie Slovenskej národnej rady (SNR) prijaté tesne po vypuknutí Nežnej revolúcie, a to 6. decembra 1989.

¹ „(2) Spolu s prijatím Ústavy Československej socialistickej republiky prijímú obidve republiky vlastné ústavy. Do prijatia Ústavy Českej socialistickej republiky a Ústavy Slovenskej socialistickej republiky sa ústavné pomery týchto republík spravujú týmto ústavným zákonom a ostatnými ústavnými predpismi.“

² Malo ísť o jeden ústavný akt, nahrádzajúci všetky tri zamýšľané ústavy. Mal byť prijatý pod názvom *Ústava ČSSR, ČSR a SSR*. Ostal iba projektom.

Rušila ním vlastné uznesenie z konca októbra 1989, v ktorom s týmto projektom pod tlakom ÚV KSČ vyslovila súhlas.

Január 1990 priniesol zásadný medzník v politickom živote Slovenska. Na jednej strane boli do SNR kooptáciami dosadení poslanci novo sa formujúcich politických subjektov, čím komunistická strana po prvý raz od roku 1948 stratila v tomto orgáne väčšinu. V rovnaký deň, 12. januára 1990 prijala SNR vyhlásenie, ktoré sa stalo politickým rozhodnutím o vypracovaní troch samostatných ústav (ústavy SSR, ČSR a ČSSR). Rozporný názor v tomto procese však panoval medzi slovenskou a českou reprezentáciou okrem iného na poradie, v akom ústavy prijat' (či najprv národné alebo najprv spoločnú). Napokon sa synchronizácia prác na všetkých troch ústavách počas celého ďalšieho obdobia nedosiahla.

Predsedníctvo SNR rozhodlo dvoma uzneseniami o založení *Komisie pre prípravu Ústavy SSR*. Vymenovalo Karola Planka³ za jej predsedu a schválilo jej 42 členov. Takzvané Plankove komisie, ktoré sa

³ Prof. JUDr. Karol Plank, DrSc. (1927 – 1997), predseda Najvyššieho súdu SSR/SR (12. 1. 1990 – 12. 5. 1995). Návrh na vymenovanie predsedu *Komisie pre prípravu Ústavy SSR* bol zaradený na 52. schôdzu Predsedníctva SNR 11. januára 1990. Predseda SNR Rudolf Schuster predložil po dohode s predsedom vlády SSR Milanom Čičom návrh na K. Planka. Podpredseda SNR Ján Majer o.i. uviedol, že ho pozná ako dobrého odborníka, ktorý bol v roku 1968 vylúčený z KSČ. Na druhý deň mal byť na schôdzi SNR zvolený za predsedu Najvyššieho súdu SSR. Poslanec Silvester Minarovič informoval, že prof. Plank pracuje na Katedre občianskeho práva Právnickej fakulty Univerzity Komenského v Bratislave. Pozná ho ako vynikajúceho pedagóga a človeka s veľmi dobrými vlastnosťami. Podpredseda SNR Kazimír Nagy uviedol, že prof. Plank pracuje aj v ďalších komisiách orgánov SNR a má s jeho prácou v nich veľmi dobré skúsenosti. Predsedníctvo SNR schválilo príslušné uznesenie č. 414. Vzápätí predseda SNR odovzdal Plankovi vymenovací dekrét. Ten sa poďakoval za preukázanú dôveru. Uviedol že do komisie navrhne najlepších odborníkov z oblasti práva, pričom sa vynasnažia jej návrh pripraviť skôr, ako bude hotová Ústava ČSSR. Uviedol, že základ suverenity je v republikách, že najskôr musia byť pripravené republikové ústavy a na nich potom treba budovať federálnu ústavu. (Pozri Zápisnica z 52. schôdze P SNR, s. 5, <http://www.nrsr.sk/dl/>.)

v priebehu vyše dvoch rokov existencie modifikovali, sa ukázali byť v celom procese vzniku Ústavy SR ako kľúčové. Okrem prípravy vlastného návrhu ústavy boli tiež miestom, kde sa zhromažďovali návrhy ústav poslaneckých klubov a poslancov. Výsledky jej práce sa predkladali na rokovanie Predsedníctvu SNR.

V júni 1990 sa uskutočnili po dlhých desaťročiach slobodné voľby. Vzápätí sa SNR zišla na ustanovujúcej schôdzi vo svojom IX. volebnom období. Bola vôbec prvým demokraticky zvoleným slovenským parlamentom. Na jej čele stál František Mikloško, predstaviteľ vtedy najsilnejšieho politického hnutia Verejnosť proti násiliu.

Už v auguste 1990 zriadilo Predsedníctvo SNR druhú Plankovú komisiu, ktorá bola tentoraz spoločnou komisiou SNR a vlády Slovenskej republiky. Počet jej členov sa znížil na 22. Už v nasledujúcom mesiaci predložila komisia do Predsedníctva SNR 12-bodové zásady návrhu budúcej ústavy, ktoré však predsedníctvo nikdy neschválilo. Vo svojej práci pokračovala komisia ďalej, pričom sa usilovala zohľadňovať rôznorodé návrhy jednotlivých ustanovení. Niektoré konkrétne znenia ústavy pripravovala v alternatívnom znení. Nevyhnutné bolo v tomto smere totiž politické rozhodnutie o ďalšom štátoprávnom usporiadaní, ktoré pomerne dlho neprichádzalo.

Od začiatku roka 1991 sa zrodilo viacero návrhov ústav. Medializované aktivity určitých politických zoskupení i jednotlivcov podnietili aj predstavitel'ov parlamentných politických strán a hnutí, aby predostreli svoje varianty návrhu ústavy. V zmysle rokovacieho poriadku bolo predložených do SNR najskôr päť, respektíve šesť návrhov, pred skončením volebného obdobia existovalo celkovo deväť variantov.

Predsedníctvo SNR vo svojom uznesení z 19. júna 1991 ukončilo s poďakovaním činnosť druhej Plankovej komisie a vzápätí vymenovalo poslaneckú komisiu na čele s predsedom SNR F. Mikloškom. Tá mala pripraviť z dovtedy vypracovaných návrhov spoločný text. Išlo o návrh komisie SNR a vlády SR a o zjednotený návrh predložený K. Plankom. Ďalej bolo na stole päť návrhov, ktoré podali nasledujúce skupiny poslancov:

1. VPN – V. Čečetka, M. Kusý, V. Sládek, P. Tatár, M. Krajčovič, M. Strýko
2. KDH – I. Čarnogurský, J. Klepáč, J. Brocka
3. SNS – J. Prokeš, A. Hrnko, M. Andel, V. Miškovský
4. HZDS – R. Hofbauer, J. Findra, P. Ďurišin, A. Kerti, K. Dubjel, P. Homola, M. Miček, P. Okres, A. Zoričák
5. P. Brňák (pôvodne DS, potom SNDH)

V septembri 1991 pribudol k týmto návrhom dovtedy posledný, a to návrh skupiny poslancov viacerých strán: P. Boroň, G. Kaliská, V. Miškovský, J. Moravčík, J. Pokorný, J. Prokeš, M. Sečánsky.

Od ostatných sa zásadne odlišovali návrh SNS a návrh poslanca Petra Brňáka, ktoré nerátali s federatívnym usporiadaním. Zvyšné návrhy zväčša uvažovali o budúcom zväzku s inými štátmi, respektíve o uzavretí štátnej zmluvy s Českou republikou.

Popri poslaneckej *Komisii SNR pre prípravu spoločného návrhu Ústavy SR* pôsobila v tomto období aj komisia ekonomických expertov. Produktom rokovaní komisií bol návrh ústavy v alternatívnych zneniach. Predsedníctvo SNR ho vzalo na vedomie koncom novembra 1991 a vzápätí k nemu SNR na svojej decembrovej schôdzi vyhlásila verejnú diskusiu. Do konca januára 1992 prišlo 670 pripomienok.

Obdobie po prvých demokratických voľbách bolo teda mimoriadne hektické a pre národno-štátny vývoj Slovákov kľúčové. Nieslo sa v znamení predkladania návrhov Ústavy Slovenskej republiky na jednej strane, na strane druhej hľadania optimálnych modelov spoluzitia dvoch národov v spoločnom štáte. Definitívny krach druhej cesty prinieslo odmietnutie zmluvy z Mílvo vo februári 1992 a odloženie celej otázky do času po ďalších parlamentných voľbách. V tomto kontexte vyhlásilo Predsedníctvo SNR proces prípravy ústavy za skončený, pričom však zdôraznilo potrebu nadviazať na dosiahnuté závery v čase po voľbách.

Ďalšie parlamentné voľby, ktoré sa konali netradične už po dvojročnom, akosi skúšobnom období, mali priniesť rozuzlenie patovej situácie, čo sa aj stalo. V tomto zmysle slova boli určitým referendum o budúcnosti štátoprávneho usporiadania, keďže ich víťazi (HZDS a ODS) sa už predtým netajili úmyslom smerovať k voľnému zväzku

štátov, resp. k samostatným dvom štátom, ak sa nenájde, za daných okolností takmer nereálny, kompromis.

Víťaz volieb na Slovensku – Hnutie za demokratické Slovensko vedené V. Mečiarom, ktorý stál v povolebnom období aj na čele vlády SR, v krátkom čase od prevzatia moci po voľbách prejavilo svoj postoj presadením *Deklarácie SNR o zvrchovanosti SR* dňa 17. júla 1992. Myšlienka a príprava textu Deklarácie pritom rezonovala na politickej scéne už dva roky. Podporili ju Slovenská národná strana a Strana demokratickej ľavice. Tieto tri subjekty stáli aj pri zrode a schválení Ústavy SR.

Krátko po voľbách sa ustanovila nová expertná komisia pod vedením akademika Milana Čiča, vzápätí vymenovaného za podpredsedu vlády ČSFR. Komisia zasadala vo vládnej vile Agra v Trenčianskych Tepliciach, prípadne priamo na Úrade vlády SR. V rôznych fázach prípravy konečného znenia do jej tvorby zasiahli premiér Vladimír Mečiar, predseda SNR Ivan Gašparovič, ministerka spravodlivosti Katarína Tóthová, predseda Ústavnoprávneho výboru SNR Milan Sečánsky, poslanci SNR Ľubomír Fogaš, Milan Janičina a Anton Hrnko. Spomínajú sa tiež Michal Kováč, Jozef Moravčík, Roman Kováč, Peter Weiss. Augustín Marián Húška či Ivan Hudec zasiahli do tvorby preambuly. Legislatívno-technické úpravy mal po formálnej stránke na starosti pracovník Úradu vlády SR Štefan Grman, na zasadnutiach sa zúčastnil tiež člen Slovenskej akadémie vied Jozef Klapáč. Po dvadsiatich piatich rokoch od schválenia ústavy sa ani samotní aktéri procesu nezhodujú v miere „zásluh“ jednotlivých politikov a odborníkov.

Konkrétny konečný text ústavy budúcej samostatnej Slovenskej republiky sa tvoril a prijímal relatívne hekticky, ako to pri ústavách novovznikajúcich štátov zväčša býva. Napriek báze, ktorá sa pre ňu vytvárala už v predchádzajúcich návrhoch, časový horizont jej záverečnej prípravy a schvaľovania sa zúžil na dva prázdninové mesiace. Okrem štandardného fungovania spoločnosti musel návrh navyše zodpovedne riešiť neštandardnú situáciu, keď ústava v trojmesačnom prechodnom období od nadobudnutia svojej účinnosti (od 1. októbra 1992 do 1. januára 1993) fungovala ešte v podmienkach spoločného česko-slovenského štátu.

Hektika doby sa odzrkadlila okrem iného v tom, že ústava prešla iba zrýchleným medzirezortným pripomienkovým konaním, ktoré sa uskutočnilo konferenčným spôsobom. Netradičná bola aj situácia, keď návrh ústavy prišiel do parlamentu ako tlač 24 bez dôvodovej správy. Tú dodatočne pripravil tím pod vedením ministerky spravodlivosti. Zrýchlený postup sa stal terčom kritiky zo strany opozičných poslancov v pléne SNR. Záverečná redakcia textu sa vykonala 27. augusta 1992 za účasti expertov HZDS, SDL a SNS, teda strán, ktoré ústavu napokon v hlasovaní aj podporili. Ústavnoprávny výbor SNR rokoval o návrhu Ústavy SR definitívne na svojej 5. schôdzi 28. augusta 1992.

Plénum SNR rokovalo o ústave na svojej 5. schôdzi v X., ústavodarnom, volebnom období. Diskutovalo sa dva dni. V úvode predstúpil pred poslancov predkladateľ návrhu, predseda vlády SR Vladimír Mečiar. Vyzdvihol odraz demokratickosti SNR, keď sa v procese schvaľovania podalo viac ako 400 doplňujúcich a pozmeňujúcich návrhov. Zdôraznil, že proces prijímania ústavy sa nezačal voľbami, nimi iba akceleroval. Označil predkladaný návrh za syntézu toho najlepšieho, čo boli tvorcovia schopní pripraviť, a to aj v nadväznosti na verejnú diskusiu a návrhy politických subjektov. Zvýraznil obrovský medzinárodný význam ústavy, ktorá otvorila Slovensku cestu k spolupráci a integrácii. Vyzdvihol garanciu občianskych a ľudských práv i práv národnostných menšín danú ústavou, ktorá zakladá „neideologický štát“.

Spoločný spravodajca výborov Milan Sečánsky vo svojom expozé zvýraznil osobitosť návrhu ústavy v tom, „že rešpektuje zásadu zákonnosti a ústavnosti pri zániku súčasnej centralizovanej česko-slovenskej federácie a vzniku Slovenskej republiky ako subjektu medzinárodného práva“.

Po ňom podľa dohody vystúpili zástupcovia jednotlivých poslaneckých klubov – a to v súslednosti od najmenšieho klubu po najpočetnejší. Nasledovali vystúpenia v rozprave, ktoré pokračovali aj na ďalší deň.⁴ Opoziční poslanci kritizovali napríklad ustanovenia

⁴ Do rokovaní negatívne zasiahla správa o autonehode bývalého predsedu Federálneho zhromaždenia ČSFR Alexandra Dubčeka, ktorá podnietila predkladateľa, aby diskusiu pôvodne naplánovanú na dlhšie obdobie skrátil a požiadal o hlasovanie ešte vo večerných hodinách toho dňa.

o zriadení emisnej banky (Národnej banky Slovenska) a colného územia, taktiež zakotvenie vlastnej armády či inštitútu a kompetencií prezidenta SR, čím sa navrhovaný text podľa nich dostával do kontroverzie s platným ústavným stavom v rámci ČSFR. Poslanci menšinových maďarských strán kritizovali podľa nich nedostatočne zakotvené práva etnických minorít. Terčom kritiky bol aj krátky časový priestor na konečnú prípravu ústavy.

V úvode rokovania prijali poslanci návrh na aklamačný spôsob hlasovania o ústave, ktorý si „vyskúšali“ už pri prijímaní Deklarácie SNR o zvrchovanosti Slovenskej republiky. Večer 1. septembra 1992 tak zo 134 prítomných poslancov SNR 114 vyslovilo vetu, že hlasujú za ústavu Slovenskej republiky. Prítomní 16 poslanci KDĽ hlasovali „proti tomuto/predloženému návrhu Ústavy Slovenskej republiky“. Štyria poslanci SDĽ sa hlasovania zdržali. Poslanci menšinových maďarských politických strán Spolužitie a MKDH opustili pred hlasovaním rokovaciu sálu. Ústava SR bola prijatá s rezervou 24 hlasov, keďže ústavnú väčšinu tvorilo rovnako ako dnes 90 poslancov.

Najvyšší predstavitelia Slovenskej republiky Ivan Gašparovič a Vladimír Mečiar slávnostne podpísali Ústavu SR 3. septembra 1992 na Bratislavskom hrade, v dnešnej Sieni ústavy.

Ústava Slovenskej republiky bola paradoxne uverejnená ešte vo federálnej česko-slovenskej Zbierke zákonov, v čiastke 92/1992, pod č. 460/1992 Zb. To kontrastuje s postupom v Českej republike, kde sa Ústava ČR stala prvým zákonom samostatného českého právneho poriadku pod č. 1/1993 Sb.

Účinnosť, s výnimkou článkov zasahujúcich do kompetencie ešte existujúcej federácie, nadobudla slovenská ústava 1. októbrom 1992. Zákonom z októbra 1993 ustanovila Národná rada Slovenskej republiky 1. september – Deň Ústavy SR – za štátny sviatok.

Ročník 1992

Sbírka zákonů

ČESKÉ A SLOVENSKÉ FEDERATIVNÍ REPUBLIKY

ČESKÉ REPUBLIKY / SLOVENSKÉ REPUBLIKY

Částka 92

Rozeslána dne 1. října 1992

Cena Kčs 6,-

OBSAH:

460. Ústava Slovenskej republiky

ÚSTAVA SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Ústava Slovenskej republiky je kľúčovým dokumentom novodobej slovenskej štátnosti, ktorým sa deklarujú ľudské a občianske práva. Legitímne a ústavne konštituuje zvrchovaný, demokratický, právny štát vo forme parlamentnej republiky, ktorý vznikol 1. januára 1993. V slovenských pomeroch opätovne zakotvený inštitút prezidenta republiky ako hlavy štátu je jedným z jeho základných atribútov. Nahradila sa ním dovtedajšia kolektívna hlava štátu – Predsedníctvo SNR, ktoré ústavou zaniklo. Jediným ústavodarným a zákonodarným orgánom štátu sa stal podľa ústavy parlament – Národná rada Slovenskej republiky.⁵ Pôvodný vládny návrh pritom rátal s tradičným názvom Slovenská národná rada, SNS a niektorí predstavitelia HZDS neúspešne presadzovali historický názov Snem Slovenskej republiky.

Emotívne diskutovanou témou bola preambula ústavy, keďže existovala zhruba desiatka návrhov. Výsledný text preambuly sa výrazne odlišuje od toho, ktorý predložila vláda SR. Spomou sa stala najmä otázka, či by sa mala začínať slovami My, národ slovenský, alebo slovami My, občania Slovenskej republiky. Napokon sa spor vyriešil kompromisne – prvé slovné spojenie sa uviedlo v úvode, druhé v závere preambuly. Tým sa docielila rovnováha národného princípu (smerom do zahraničia) a občianskeho princípu (smerom dovnútra). Hoci existovali viaceré iniciatívy na zmenu jej textu, prevážili názory, že preambula má ostať historickým dokumentom, akýmsi zrkadlom éry, v ktorej sa ústava prijímala.

Ústava SR zaviedla inštitút referenda ako ďalší nástroj uskutočnenia priamej demokracie. Zakotvuje Ústavný súd SR ako nezávislý súdny orgán ochrany ústavnosti.⁶ Vzťahy s inými štátmi umožňuje ústava rozvíjať na základe zmluvného princípu.

⁵ K prijatiu názvu Národná rada Slovenskej republiky sa pristúpilo s odôvodnením, že Slovensko prestane byť etnickou časťou federácie (keď sa bežne používa názov s etnickým adjektívom) a stane sa suverénnym štátom. Argumentovalo sa, že v samostatných štátoch nemá parlament etnické označenie. Buď má názov bez prívlastku alebo sa prívlastok viaže k oficiálnemu názvu štátu.

⁶ V roku 1991 bol zriadený Ústavný súd ČSFR pozostávajúci zo 6 sudcov z Česka a 6 sudcov zo Slovenska. V roku 1993 vznikol Ústavný súd SR. Podrobnosti o ňom stanovil zákon NR SR č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov z 20. januára 1993.

Špecifikom dokumentu sú jeho prechodné ustanovenia, ktoré dosvedčujú, že jeho prijatím nedochádzalo k zániku ČSFR a rešpektovala sa kontinuita právneho poriadku na úrovni federácie. Na území Slovenskej republiky nemali platiť iba tie ústavné zákony, zákony a ďalšie právne predpisy, ktoré by boli v rozpore s touto ústavou. O neplatnosti bol kompetentný rozhodovať Ústavný súd SR. Slovenská republika ústavou dobrovoľne prebrala medzinárodné záväzky vyplývajúce zo zmlúv, ktoré uzavrela a ratifikovala ČSFR. Zabezpečila sa kontinuita funkčného obdobia aktuálnej SNR, vlády SR, predsedu Najvyššieho súdu SR, generálneho prokurátora SR a sudcov v SR.

Ústava bola prijatá ako moderný prameň práva, základ a východisko tvorby právneho poriadku Slovenskej republiky, pričom inšpiráciou pre ňu boli aj ústavy iných demokratických štátov (najmä Francúzska). Okrem iného vychádza z klasického modelu trojdelenia moci na zákonodarnú, výkonnú a súdnu, čím prekonáva niekdajší totalitný model bez vzájomných kontrolných mechanizmov. V problematike ľudských práv vychádza z myšlienok významných medzinárodných dokumentov, v prvom rade Všeobecnej deklarácie ľudských práv a Listiny základných práv a slobôd, v rozmanitých vzťahoch a jednotlivých inštitútoch premieta demokratické a humanistické právne princípy. Staví na zásadách spolupráce v duchu rovnoprávnosti štátov a národov, ako aj na ideách európskej integrácie.

Ústava SR, ako ju poznáme spred dvadsiatich piatich rokov, je dokumentom doby. Postavenie jej tvorcov bolo o to zložitejšie, že museli riešiť naraz dve hlboké, zásadné zmeny v spoločnosti – budovanie vlastnej suverénnej štátnosti a prechod k demokratickému spoločenskému zriadeniu v ústavnoprávnej rovine. A to všetko za podmienok napätých rokovaní s Českou republikou o budúcom usporiadaní štátových pomeroch, ako aj v situácii rodiacej sa, nevyprofilovanej a výrazne polarizovanej politickej scény. Je o to potrebnéjšie vyzdvihnúť fakt, že ústava bola schválená ako kompromis troch početne silných politických subjektov zastúpených v SNR, ktoré jej dokázali zabezpečiť výrazne väčšiu než len požadovanú ústavnú väčšinu. Idea štátnej samostatnosti sa v tom okamihu ukázala silnejšia než čiastkové spory o jednotlivé články a odseky.

Vývoj zároveň ukázal, že ústava štátu je aj živým organizmom, ktorý sa v záujme vlastného prežitia musí prispôsobovať novovzniknutým podmienkam. To napokon zvyražňovali už sami ústavodarcovia v roku 1992, ktorí počítali s tým, že viaceré ustanovenia bude musieť preveriť čas. Aj preto bola ústava počas uplynulých dvadsiatich piatich rokov sedemnásťkrát novelizovaná.

V tejto súvislosti sa žiada podotknúť, že nijaká ústava nedokáže reagovať vopred na všetky eventuality, ktoré politický život prináša, nedokáže byť riešením všetkých politických kríz, ktoré ešte nenastali. Dozaisť stanovuje základné pravidlá. Záleží však na politickej kultúre a politickej vyspelosti konkrétnych osôb, akú úctu bude tento dokument požívať, ako dokáže v praxi určovať limity a nútiť aktérov k ich dodržiavaniu. Dôležité sú aj správne nastavené mechanizmy riešenia prípadných rozporov a odlišných interpretácií.

Zhrňme na tomto mieste podstatné tézy sedemnástich novelizácií pri priblížení zámerov a interpretácií zo strany ich predkladateľov:

Prvá z nich, pomerne stručná, sa uskutočnila až po šiestich rokoch od prijatia ústavy, v roku 1998. Na základe vládneho návrhu ústavného zákona riešila presun ústavných kompetencií v čase, keď nie je obsadená funkcia prezidenta republiky. Prijímala sa po uplynutí päťročného funkčného obdobia vtedajšieho prezidenta SR Michala Kováča. Zároveň pod dojemom nedôstojných rokovaní v NR SR o voľbe novej hlavy štátu na niekoľko pokusov novela určovala, že kandidáta na prezidenta musí navrhnúť skupina minimálne ôsmich poslancov (čo sa v schválenom zákone prijalo ako doplnujúci návrh 19 poslancov). Návrh novely bol prijatý konsenzuálne, 131 hlasmi všetkých prítomných poslancov (proti nebol nikto, nikto sa nezdržal).

Už v krátkom čase túto novelu prekryla iná, v poradí **druhá**. Návrh novely bol do NR SR predložený tesne po parlamentných voľbách v roku 1998, keď došlo k výmene vládnych reprezentácií. Na čele vlády stál Mikuláš Dzurinda (SDK), predsedom NR SR bol v jej II. volebnom období Jozef Migaš (SDL).

Išlo rozsahom a dosahom o veľmi významnú novelu Ústavy SR, ktorá aj v duchu silnejúcich požiadaviek slovenskej verejnosti zakotvila priamu voľbu prezidenta SR; podrobne rieši tiež priebeh prezidentských volieb. Dovtedy mal prezidenta voliť parlament kvalifikovanou väčšinou 90 hlasov poslancov, čo sa podarilo iba raz – vo februári 1993, keď bol zvolený Michal Kováč. Prijatiu novely predchádzala dlhodobá neschopnosť dohody politických strán pri ďalšej takejto voľbe.

V súvislosti so zásadnou modifikáciou ústavných pravidiel menila novela aj množstvo ďalších ustanovení. Okrem iného zaviedla možnosť vyhlásiť ľudové hlasovanie o odvolaní prezidenta. Výrazne rozšírila ustanovenia týkajúce sa samotného inštitútu prezidenta SR (najmä čl. 101, 102, 103, 106 a 107). Tiež spresňovala dovtedy rôzne vykladaný čl. 111 a uložila prezidentovi povinnosť vymenovať a odvolať členov vlády SR. Podľa slov spoločného spravodajcu výborov Ladislava Orosza na 7. schôdzi NR SR koncipovala principiálne iné postavenie hlavy štátu v štruktúre ústavných orgánov, pričom ju zo sféry výkonnej moci posunula do sféry neutrálnej moci. Zavedenie druhého priamo voleného ústavného orgánu malo podľa jedného z predkladateľov, poslanca Ivana Šimka, cieľ zabezpečiť väčšiu záruku kontroly, ako aj posilnenie priamej demokracie.

Ústavný zákon napokon získal 93 hlasov poslancov (proti 1, zdržalo sa 11). Treba podotknúť, že podobnú novelu v rovnakom čase predkladala aj opozičná skupina poslancov, azda aj preto nevyvolával schválený návrh jej radikálnejší odpor.

V poradí **tretia** a zároveň najzásadnejšia bola tzv. euronovela z roku 2001, ktorá mala vo svojom článku I presne sto ustanovení. Trvalo sedem rokov, kým sa ústavné pomery ustálili natolko, že podľa predkladateľov prišiel čas na ich opätovné prehodnotenie. Katalyzátorom zmien bol spomínaný výrazný domáci politický zvrät po roku 1998, ako aj čoraz reálnejší prísľub vstupu Slovenska do Európskej únie (EÚ). Ďalšie zmeny si vyžiadala prax, ktorá odhalila vecné nedostatky pôvodného textu, ako aj určitú nedôslednosť terminologických prostriedkov. Novela tiež reagovala na zmeny v spoločnosti, ktoré v roku 1992 nebolo možné v presnom rozsahu predvídať (napríklad vznik vyšších územných celkov). Vyžiadala si ju aj potreba skvalitniť ústavný systém a demokratické mechanizmy.

V prvom rade bolo potrebné vytvoriť ústavné predpoklady na vstup Slovenskej republiky do EÚ. Stanovilo sa, že Slovenská republika môže zmluvne preniesť výkon časti svojich práv na Európske spoločenstvo a Európsku úniu (čl. 7 ods. 2 ústavy). S tým súvisela aj potreba úpravy vzťahu medzinárodného a vnútroštátneho práva, ktorá ho posunula v prospech medzinárodného. Zmluvné záväzky, ktoré sú v SR riadne ratifikované, dostali touto novelou priamu záväznosť a prednosť pred domácimi zákonmi. Naďalej je však nevyhnutné ich vyhlásenie v Zbierke zákonov. V tejto súvislosti sa modifikovali (a vlastne posilnili) aj kompetencie NR SR a Ústavného súdu SR.

Doplnením ústavy sa umožnilo pristúpenie SR k Severoatlantickej zmluve, teda jej vstup do NATO. Vyžadovalo sa ustanovenie, podľa ktorého sa môže Slovenská republika v záujme zachovania mieru zaradiť do organizácie vzájomnej kolektívnej bezpečnosti (čl. 7 ods. 3 ústavy). Do textu ústavy (čl. 7a) sa dostala aj nová zmienka o zahraničných Slovákoch, ktorých národné povedomie a kultúrnu identitu má Slovenská republika podporovať.

Druhá zásadná oblasť, ktorá sa novelou zmenila, bola sféra samosprávy. Ústavne sa popri obciach ako orgánoch územnej samosprávnej zakotvili vyššie územné celky, čím sa právne zrovnoprávnilo ich postavenie. V príslušných ustanoveniach sa zaviedol všeobecnejší pojem orgány verejnej moci, ktorý zahŕňa štátne aj samosprávne orgány.

Novela ďalej posilnila postavenie Najvyššieho kontrolného úradu SR, keď jeho ingerenciu rozšírila na všetky verejné prostriedky, nielen rozpočtové.

Dokument modifikuje a precizuje zároveň ďalšie ustanovenia o poslancoch NR SR, o prezidentovi SR a vláde SR. Zasiahol oblasť poslaneckej indemnity a imunity, ktorá sa stala v ďalšom období najčastejšie novelizovanou problematikou ústavy. Spresnil a posilnil postavenie Ústavného súdu SR, keď mu zveril nové právomoci. Systémovo riešil postavenie súdnej moci, pričom vytvoril nový ústavný orgán – Súdnu radu SR – ako orgán sudcovskej samosprávy. Výraznou novinkou bolo zavedenie inštitútu verejného ochrancu práv (nový článok 151a) ako nezávislého, parlamentom voleného splnomocnenca

v ľudskoprávnej oblasti, avšak bez rozhodovacích právomocí, a to s cieľom posilniť mimosúdnu ochranu občanov.

Špecifikom novely bola odkladná účinnosť niektorých jej ustanovení. Kým ústavný zákon ako celok nadobudol účinnosť 1. júla 2001, čl. 125a, čl. 127, čl. 127a, čl. 134 ods. 1 a 3 týkajúce sa Ústavného súdu SR a čl. 151a o verejnom ochrancovi práv nadobudli účinnosť až o pol roka neskôr, 1. januára 2002.

Novelu predkladal v pléne NR SR Peter Kresák, spoločným spravodajcom výborov bol Alexej Ivanko. Opozícia, predovšetkým HZDS, prezentovala najmä obavy zo straty suverenity Slovenskej republiky jej presunom v prospech Európskych spoločenstiev. Schváleniu tak predchádzala búrlivá a veľmi dlhá rozprava v prvom aj druhom čítaní. Ako zhrnul spoločný spravodajca, druhé čítanie trvalo 12 rokovacích dní a viac ako 100 hodín čistého času. Z písomne prihlásených poslancov vystúpilo v rozprave 74, z ústne prihlásených 31 poslancov. Počas rozpravy odznelo 1 411 faktických poznámok, čo predstavuje približne 47 hodín čistého času a v priemere na jedného poslanca vyše deväť poznámok. Najviac, vyše päťdesiat, ich predniesli Augustín Marián Húska, Ivan Šimko, Ján Cuper a Katarína Tóthová.

Norma bola napokon prijatá 90 hlasmi, teda najtesnejšou potrebnou väčšinou. Proti bolo 57 poslancov, zdržal sa 1. V celom vývoji to bola najzreteľnejšie opozíciu odmietnutá novela, čo bolo vzhľadom na jej rozsah v celku logické. Hovorilo sa aj o tom, že po prijatí návrhu už ide vlastne o novú ústavu.

Obe tieto najrozsiahlejšie a z hľadiska zmeny ústavných pravidiel najvýznamnejšie novely ústavy z rokov 1999 a 2001 boli do parlamentu predložené ako poslanecké návrhy.

Nasledujúce, III. funkčné obdobie NR SR po voľbách v roku 2002 sa stalo obdobím s najvyšším počtom – piatich – prijatých noviel ústavy. Predsedom NR SR bol v tomto čase do februára 2006 Pavol Hrušovský (KDH).

Štvrtá, veľmi stručná poslanecká novela z roku 2004 vypúšťala poslednú vetu v čl. 78 ods. 2 týkajúcu sa poslaneckej indemnity vo vzťahu k výrokom poslancov v parlamente, ktorú tam predchádzajúca novela vložila: „Občianskoprávna zodpovednosť poslanca tým nie je dotknutá.“ Táto novela zároveň splnomocnila predsedu NR SR už po tretí a nateraz posledný raz vyhlásiť úplné znenie Ústavy SR v Zbierke zákonov. (Hlasovanie 115 za – 4 proti – 14 sa zdržalo.)

Piatu, opäť veľmi stručnú novelu ústavy taktiež z roku 2004 predkladala vláda SR. Bezprostredne súvisela so vstupom Slovenskej republiky do Európskej únie od 1. mája 2004. Určovala nezlučiteľnosť funkcie poslanca NR SR s funkciou poslanca Európskeho parlamentu (s účinnosťou od 20. júla 2004) a zároveň zverila Ústavnému súdu SR právo rozhodovať o ústavnosti volieb do Európskeho parlamentu v SR (s účinnosťou od 1. júna 2004). (Hlasovanie 110 za – 1 proti – 14 sa zdržalo.)

Šiestou novelou ako opätovne vládnym návrhom ústavného zákona sa v roku 2005 upravovalo najmä postavenie Najvyššieho kontrolného úradu SR. Posilnili sa jeho kontrolné právomoci vo vzťahu k územnej samospráve, čo si vyžiadala reforma verejnej správy a decentralizácia finančných prostriedkov. Tiež sa posilnili jeho kompetencie vo vzťahu k právnickým osobám s majetkovou účasťou štátu, ako aj pri kontrole toku ďalších verejných prostriedkov. NKÚ SR dostal v špecifickom prípade právomoc podať návrh na začatie konania pred Ústavným súdom SR. Precizovali sa aj ďalšie ustanovenia o tomto úrade. (Hlasovanie 111 za – 3 proti – 3 sa zdržali.)

V prípade **siedmej** novely z roku 2006 prevzal po prvý raz ústavodarnú iniciatívu výbor NR SR, a to konkrétne Výbor NR SR pre ľudské práva, národnosti a postavenie žien. Návrh vychádzal zo skúseností s trojročným pôsobením verejného ochrancu práv v SR. Tento inštitút sa novelou doplnil medzi tie subjekty, ktoré sú oprávnené podať návrh na začatie konania pred Ústavným súdom SR vo vymedzených prípadoch. Zároveň sa posilnilo postavenie verejného ochrancu práv. Namiesto formulácie, podľa ktorej sa podieľa na ochrane základných práv a slobôd, sa explicitne ustanovilo, že ich chráni. Oproti pôvodnému návrhu, ktorý podal výbor, sa na schôdzi NR SR text novely podstatne zmenil. (Hlasovanie 97 za – 7 proti – 27 sa zdržalo.)

Poslanecký návrh ústavného zákona bol prijatý ako v poradí **ôsma** novela ústavy SR opäť v roku 2006. Vložením stručného ustanovenia v závere prvej vety v čl. 78 ods. 3 sa čiastočne zúžila poslanecká, tzv. priestupková imunita. (Hlasovanie 116 za – 8 proti – 6 sa zdržalo.)

Deviata novela ústavy, ktorú predložila vláda SR, bola prijatá po dlhšom čase (až takmer po 4 rokoch), a to na sklonku IV. volebného obdobia NR SR, v ktorom dominovala strana Smer-SD premiéra Roberta Fica. Predsedom NR SR bol Pavol Paška (Smer-SD).

Novela reagovala na rozhodnutie Ústavného súdu SR vo veci neústavnosti dovtedajšieho zákona o preukazovaní pôvodu majetku. Vláda sa tak rozhodla novelizovať priamo Ústavu SR v čl. 20 ods. 1 a 5, kde pripustila zásah do vlastníckeho práva v prípade, že ide o majetok nadobudnutý nezákonným spôsobom a v ďalších podobných prípadoch. (Hlasovanie 112 za – 14 proti – 5 sa zdržalo.)

Desiatu novelu ústavy je možné naprieč jej širokej podpore naprieč politickým spektrom považovať za pomere neštandardnú. Prijatá bola v čase politickej krízy uprostred V. volebného obdobia NR SR. Aktuálny stav po páde vlády Ivety Radičovej (SDKÚ-DS) v októbri 2011 a odsúhlasenie návrhu na konanie predčasných parlamentných volieb v marci 2012 podnietili politické subjekty k radikálnemu kroku – k zmene ústavy. Mal sa ňou vytvoriť ústavný mechanizmus na preklopenie takmer polročného politického vákuu. Na čele parlamentu vystriedal v tom čase Richarda Sulíka (SaS) Pavol Hrušovský (KDH). Návrh novely podal Ústavnoprávny výbor NR SR a bol prerokovaný okamžite v skrátanom legislatívnom konaní. Doplnil sa ním čl. 115 ods. 3 v tom zmysle, aby mohla za istých okolností vláda v demisii vykonávať svoju funkciu až do vymenovania novej vlády. Novelou sa v čl. 102 zároveň rozšírili kompetencie prezidenta SR v tejto otázke. Hlasovanie dopadlo jednoznačne, keď sa vyslovilo za všetkých 139 hlasujúcich poslancov.

Podobná situácia sa pri hlasovaní zopakovala aj v prípade **jedenástej** novely ústavy z roku 2012, ktorá bola výsledkom širokého, dlho očakávaného politického konsenzu. Udialo sa to po predčasných voľbách z marca 2012, z ktorých vzišiel víťazne Smer-SD a Pavol Paška sa stal opätovne predsedom NR SR. V novembri 2014 ho nahradil Peter Pellegrini. Prijatým poslaneckým návrhom novely sa v záujme zrovnoprávnenia s ostatnými občanmi definitívne zrušila poslanecká imunita s výnimkou indemnity – teda imunity vzťahujúcej sa na výroky a hlasovanie v parlamente. Článok 78 sa tak stal najnovelizovanejším ustanovením v základnom zákone štátu. Výlučne sa ho týkali tri novely, menila ho tiež veľká novela z roku 2001. Ústavný zákon z roku 2012 sa stal novelou Ústavy SR prijatou vôbec najvyšším počtom hlasov, keď sa zaň vyslovilo všetkých 144 prítomných poslancov.

V VI. volebnom období bola prijatá aj pomerne rozsiahla **dvanásta** novela z júna 2014. V čl. 41 zakotvila po širokej spoločenskej diskusii manželstvo ako zväzok medzi mužom a ženou, pričom štát ho má všestranne chrániť a napomáhať jeho dobru. Podstatné zmeny ústavy sa týkali fungovania Súdnej rady SR, voľby a postavenia jej predsedu, a tiež spresnenia postavenia sudcov. Zakotvili sa predpoklady sudcovskej spôsobilosti ako záruka, že sudca bude svoje povolanie vykonávať riadne. Zmena sa dotkla aj Ústavného súdu SR, v tom tiež imunity jeho sudcov. Na základe konsenzu predkladali novelu ako poslanecký návrh predstaviteľa dvoch vtedy najsilnejších parlamentných strán – P. Paška (Smer-SD) a P. Hrušovský (KDH). (Hlasovanie 102 za – 18 proti – 3 sa zdržali.)

Ďalšia novela prijatá taktiež v roku 2014, v poradí **trinásta**, sa v čl. 4 dotkla ochrany nerastného bohatstva a vody. Na návrh vlády SR sa zakázala preprava vody z vodných útvarov na území SR cez hranice dopravnými prostriedkami alebo potrubím (pri niektorých výnimkách). (Hlasovanie 102 za – 5 proti – 23 sa zdržalo.)

Štrnásť novela z roku 2015, podaná opätovne zo strany vlády SR, predĺžila v čl. 17 v súvislosti s atmosférou vo svete lehotu na zadržiavanie obvineného alebo podozrivého zo spáchania trestného činu terorizmu zo 48 až na 96 hodín. (Hlasovanie 95 za – 25 proti – 21 sa zdržalo.)

V VI. volebnom období tak boli prijaté spolu až štyri novely, tri z nich boli stručné.

Ďalšie, VII. volebné obdobie, charakteristické vládou koalície strán Smer-SD, SNS a Most-Híd, pričom na čele NR SR stál predseda SNS Andrej Danko, prinieslo už v roku 2017 až tri, nateraz posledné, novely Ústavy SR.

Pätnásť novela vzišla z dielne koalíčných poslancov a týkala sa volieb do orgánov vyšších územných celkov. Volebné obdobie orgánov VÚC sa v čl. 154e jednorazovo predĺžilo zo štyroch na päť rokov, čo sa týka predstaviteľov zvolených v roku 2017. Cieľom ústavného zákona bolo zjednotiť volebné obdobia orgánov samosprávy obcí a orgánov VÚC a teda dosiahnuť, aby sa kvôli vyššej voľičskej účasti a finančnej úspore konali komunálne a župné voľby od roku 2022 naraz v jeden deň. (Hlasovanie 109 za – 6 proti – 29 sa zdržalo.)

Výsledkom mnohoročnej celospoločenskej vášnivej a rozporupnej diskusie sa stalo prijatie **šestnásť** novely Ústavy SR ako základu na zrušenie tzv. Mečiarových amnestií z roku 1998, ako aj tomu predchádzajúcej milosti prezidenta M. Kováča, ktoré traumatizovali a polarizovali slovenskú spoločnosť takmer dve desaťročia. Už v predchádzajúcich rokoch bolo predložených viacero poslaneckých návrhov podobných noviel. Širokým spektrom poslancov bol nakoniec prijatý ústavný zákon, ktorý predložila na základe konsenzu viacerých politických strán do parlamentu vláda SR. Vo všeobecnosti sa ním zakotvila možnosť, aby skupina minimálne 30 poslancov (1/5 pléna NR SR) mohla podať návrh na zrušenie udelenej amnestie a individuálnej milosti, pričom je potrebný súhlas ústavnej väčšiny 90 poslancov na schválenie takéhoto návrhu. Ústavnému súdu SR sa zverila právomoc preskúmať ústavnosť udelených amnestií a milostí, ako aj ústavnosť ich zrušenia. (Hlasovanie 124 za – 3 proti – 7 sa zdržalo.) Situácia mala koncom mája 2017 dohru, ako to zákonodarca aj predpokladal, na Ústavnom súde SR, ktorý potvrdil súlad následného uznesenia NR SR s ústavou. Dá sa však predpokladať, že spory, o. i. pre retroaktívnosť uznesení, budú pokračovať aj na medzinárodných fórach.

Posledné dve spomínané novely zaviedli do ústavného systému pomerne neštandardný spôsob ad hoc riešenia problémov v prechodných a záverečných ustanoveniach. Článok 154 sa tak stal vo svojich

písmenách a) až f), teda v akýchsi dodatkoch ústavy, priestorom na najčastejšie dopĺňanie nových, tematicky rôznorodých ustanovení.

Sedemnásť, ostatná novelizácia ústavy, sa stručne dotkla zvýšenia potravinovej bezpečnosti štátu a ochrany pôdy (čl. 20 a čl. 44). Išlo o poslanecký návrh ústavného zákona s pomere širokou podporou pléna NR SR. (Hlasovanie 113 za – 19 proti – 5 sa zdržalo.)

Ak zhrnieme dvadsaťpäťročný vývoj Ústavy SR, môžeme povedať, že sa menila často. Niektoré novely vznikli ako reakcia na politické požiadavky, iné si vynútil sám život. Na rozdiel od schvaľovania samotnej ústavy, ktorá sa prijímala iba v jednom čítaní ešte podľa pravidiel pôvodného Rokovacieho poriadku SNR, novely ústavy sa už prerokúvali podľa Rokovacieho poriadku NR SR účinného od 1. januára 1997, a teda v troch čítaniach. Najčastejšie menili ústavu poslanecké návrhy ústavných zákonov, celkovo osemkrát. Sedem schválených noviel predložila vláda SR, v dvoch prípadoch išlo oficiálne o návrhy výborov NR SR. Štyri novely (1998, 2011, 2015, 2017), tri z nich predkladané vládou SR, sa prerokúvali v skrátenom legislatívnom konaní; novely z rokov 1998 a 2011 svojou povahou bezprostredne reagovali na vzniknutý ústavný stav (a ústavnú medzeru). O ústave ako takej a o jej novelách v zásade platí, že obsahujú to, na čom sa dokázala ústavná väčšina poslancov v danom období zhodnúť. Text je teda akýmsi kompromisom, neodráža ideál ani jednej skupiny tvorcov.

Politická kultúra a vyspelosť politických aktérov by mala smerovať k tomu, aby dokázali riešiť aj náročné vzniknuté situácie a konflikty v rámci ústavou daných pravidiel a nie ich zmenou. Prípadné modifikácie by mali vzniknúť až ako reakcia na nové výzvy doby, ktoré dozaista ešte prídu. Ústava nemôže byť podrobným a čoraz podrobnejším návodom. Má byť základnou osou, chrbtovou kosťou štátu či majákom na našej ceste. Má byť zároveň dokumentom s nespochybniteľným majestátom, hodným úcty a rešpektu všetkých občanov. To si vyžaduje, aby sa k nej s úctou a rešpektom správali predovšetkým politici.

Predkladaná publikácia nemá ambíciu byť dokonalou právnickou príručkou. Nastoľuje historický, vývojový pohľad na zrod a ďalší život základného právneho dokumentu štátu. Jej prínosom je zakomponovanie všetkých sedemnástich novelizácií na jednom mieste, takže aj vizuálne, farebne umožňuje rýchly pohľad na to, čo sa s našou ústavou za uplynulé štvrtstoročie vlastne udialo. Poskytuje tiež na porovnanie znenie ústavy v jej pôvodnom, prvom znení, a jej aktuálne znenie k 1. septembru 2017.

Prináša chronológiu prehistórie vzniku ústavy a procesu jej prijímania. Poskytuje pokope široký dokumentačný materiál obsahujúci úplné znenia jednotlivých ústavných zákonov, ktorými sa ústava menila a dopĺňala. Taktiež sú jej súčasťou dôvodové správy k návrhu ústavy a k schváleným návrhom noviel. Prináša zoznam všetkých predložených (aj neschválených) návrhov noviel. Dokumentom doby sú výňatky zo stenografických záznamov z rozhodujúcich rokovaní slovenského parlamentu o ústave (1992, 2001). Po rokoch zaiste pripomenú základné stanoviská, na ktorých tvorcovia a aktéri stáli. Okrem toho je publikácia doplnená o ukážky originálnych relevantných dokumentov a výpovedný fotografický materiál.

Táto publikácia nadväzuje na knihu spred piatich rokov a opätovne chce vzdať úctu zákonu zákonov pri príležitosti 25. výročia jeho prijatia. Ústava Slovenskej republiky z roku 1992 založila štát, modernú Slovenskú republiku. Preto je 1. september 1992 ako Deň ústavy jedinečným dátumom, ktorý nesmie chýbať v žiadnej učebnici dejepisu. Preto by ústava nemala chýbať v žiadnej domácnosti občanov, ktorí ňou dostali vlastnú štátnosť.

Autorka⁷

⁷ PhDr. Natália Petranská Rolková, PhD. (1978). Vyštudovala odbor história – politológia na Filozofickej fakulte Univerzity Komenského v Bratislave. Doktorandské štúdium v odbore Slovenské dejiny absolvovala v roku 2009 v Historickom ústave Slovenskej akadémie vied. Od roku 2006 pracuje ako štátna radkyňa v Parlamentom inštitúte Kancelárie NR SR. (natalia.petranska@nrsr.sk)

Okolnosti zrodu Ústavy Slovenskej republiky v dátumoch a dokumentoch

31. októbra 1989

Uznesenie SNR č. 115 k návrhu na vydanie ústavného zákona o spôsobe prijatia novej ústavy ČSSR, ČSR a SSR (tzv. trojjedinej ústavy). Uznesením SNR súhlasila s návrhom (118 hlasov za, 7 proti a 6 poslanci sa zdržali hlasovania). Projekt ústavy schválilo Predsedníctvo ÚV KSČ 4. mája 1987. Ustanovilo tiež pracovnú komisiu a komisiu Národného frontu ČSSR. Pracovnú komisiu viedol najprv podpredseda vlády ČSSR Karol Laco a po ňom minister federálnej vlády Marián Čalfa. Predsedníctvo ÚV KSČ vzalo návrh ústavy na vedomie 29. septembra 1989. Preambula ústavy sa začínala slovami *My, ľud československý*. Ústava mala byť naplnením čl. 142 zákona 143/1968 Zb. o česko-slovenskej federácii, ktorý predpokladal prijatie samostatných ústav SSR a ČSR.

17. novembra 1989

Začiatok Nežnej revolúcie. Okrem zmeny systému sa dostala do popredia aj otázka riešenia štátoprávneho pomeru medzi slovenským a českým národom.

6. decembra 1989

Uznesenie SNR č. 125. Zrušuje sa ním uznesenie SNR č. 115.

11. januára 1990

Uznesenie Predsedníctva SNR č. 414. Predsedníctvo ním vymenovalo za predsedu *Komisie pre prípravu Ústavy SSR* prof. JUDr. Karola Planka, CSc., predsedu Najvyššieho súdu SR. Uložilo K. Plankovi po dohode s politickými stranami a občianskymi iniciatívami do jedného mesiaca predložiť návrh na zloženie tejto komisie.

12. januára 1990

Uznesenie SNR č. 144. SNR ním prijala *Vyhlásenie k príprave Ústavy SSR a novej ústavy ČSSR*. Išlo o politické rozhodnutie o vypracovaní troch osobitných ústav, avšak principiálne na pozícii československej federácie.

12. januára 1990

Odohrala sa prvá vlna kooptácií do SNR, ktorá stále pôsobila vo svojom VIII. volebnom období; ďalšie kooptácie prišli na rad 9. februára, 1. marca a 29. marca 1990. Celkovo sa takto nahradilo 81 prevažne komunistických poslancov SNR nominantmi novovznikajúcich politických strán a hnutí.

8. februára 1990

Uznesenie Predsedníctva SNR č. 438. Schválilo ním 42 členov *Komisie pre prípravu Ústavy SSR* (okrem predsedu). Zároveň Predsedníctvo SNR prijalo *Uznesenie č. 440*, ktorým vymenovalo 12 zástupcov tejto Komisie do Komisie na prípravu novej ústavy ČSSR.

1. marca 1990

SNR zmenila názov Slovenská socialistická republika na Slovenská republika (SR). Dňa 6. marca sa zmenil aj názov Českej republiky. Ďalej SNR schválila ústavný zákon o štátnom znaku, vlajke, pečati a hymne SR. Navrhla zakotvenie názvu štátu Federácia Česko-Slovensko.

29. marca 1990

Federálne zhromaždenie schválilo zmenu názvu Československej socialistickej republiky na Československá federatívna republika s dodatkom, že v slovenčine sa bude písať so spojovníkom. Po záverečnom hlasovaní FZ sa pred budovou SNR zhromaždili stovky občanov protestujúcich proti prijatému názvu štátu.

30. marca 1990

Predsedníctva SNR a vlády SR sa vo svojom vyhlásení vyslovili proti prijatému názvu štátu.

20. apríla 1990

Názov štátu vo forme Česko-slovenská federatívna republika zmenilo FZ na Česká a Slovenská Federatívna Republika (ČSFR). SNR súhlasila s návrhom na túto zmenu vo svojom uznesení č. 193 z 12. apríla 1990.

26. apríla 1990

Uznesenie Predsedníctva SNR č. 528. Vzalo ním na vedomie pracovný návrh Ústavy SR predložený Komisiou SNR na prípravu Ústavy SSR. Zároveň ním uložilo členom Predsedníctva SNR oznámiť pripomienky k návrhu K. Plankovi do konca mája 1990.

8. – 9. júna 1990

Konali sa voľby do FZ ČSFR, SNR a ČNR, kde kandidovalo 22 politických strán. V SR zvíťazila VPN s takmer 30 %, v ČR Občianske fórum. Účasť dosiahla v SR 95,39 %.

26. júna 1990

Na svojom prvom zasadnutí v IX. volebnom období zvolila novoustanovená SNR za svojho predsedu Františka Mikloška (VPN). Predsedníctvo SNR prijalo demisiu vlády SR a zostavením novej poverilo Vladimíra Mečiara (VPN). Na druhý deň vymenovalo vládu SR.

27. august 1990

Uznesenie Predsedníctva SNR č. 35 (materiál evidovaný pod č. 1452/1990) k zriadeniu spoločnej Komisie SNR a vlády SR na prípravu Ústavy SR. Schválila ním 22 členov komisie. Poverila 1. podpredsedu SNR Ivana Čarnogurského gesciou činnosti komisie a predsedu Najvyššieho súdu SR Karola Planka vedením komisie.

4. septembra 1990

Vláda SR schválila 22-člennú Komisiu na prípravu Ústavy SR. Návrh konečnej verzie ústavy predložila komisia v marci 1991.

September 1990

Karol Plank predložil pod č. 1693/1990 *Zásady návrhu Ústavy SR* v 12 bodoch. Ani po dvojnásobnom prerokovaní ich Predsedníctvo SNR neschválilo.

12. decembra 1990

FZ ČSFR prijalo novelu ústavného zákona č. 134/1968 Zb., ktorý menil rozdelenie kompetencií medzi orgánmi federálnej a republikovej úrovne (tzv. kompetenčný zákon). Táto úprava mala platiť do prijatia nových ústav.

15. apríla 1991

Uznesenie Predsedníctva SNR č. 323. Berie ním na vedomie informáciu o činnosti *Komisie SNR a vlády SR na prípravu Ústavy SR*, ako aj informáciu o návrhoch ústavy predložených Predsedníctvu SNR skupinami poslancov.

23. apríla 1991

Predsedníctvo SNR odvolalo pomerom hlasov 12 : 6 : 2 predsedu vlády SR V. Mečiara a niekoľkých ministrov. Na čelo zrekonštruovanej vlády vymenovalo dovtedajšieho vicepremiéra a predsedu KDH Jána Čarnogurského.

26. – 27. apríla 1991

Uskutočnil sa Mimoriadny snem VPN, ktorý konštatoval rozpad hnutia. Rozhodol o delení majetku v pomere 1:1. Zakladajúci snem HZDS sa uskutočnil 21. – 22. júna v Banskej Bystrici a za predsedu zvolil V. Mečiara. Na poslednom republikovom sneme VPN 19. októbra 1991 v Poprade sa ustanovil nový politický subjekt *Občianska demokratická únia – Verejnosť proti násiliu* a prijali sa stanovky ODÚ-VPN ako strany.

4. júna 1991

Uznesenie Predsedníctva SNR č. 388 k ďalšiemu postupu pri príprave Ústavy SR. O.i. ním súhlasilo s takým postupom prác, keď sa 11. júna 1991 stretnú zástupcovia poslaneckých klubov v súvislosti s vypracovaním spoločného návrhu ústavy SR. Do 7. júna 1991 mali predsedovia klubov nahlásiť v tejto súvislosti ekonomických expertov.

8. júna 1991

Pri príležitosti 130. výročia Memorandového zhromaždenia z roku 1861 schválilo celonárodné zhromaždenie zvolané Maticou slovenskou v Martine *II. Memorandum národa slovenského* s požiadavkou adresovanou SNR – prijať Deklaráciu o štátnej suverenite SR a Ústavu SR ako najvyšší zákon samostatného štátu.

18. júna 1991

Uznesenie Predsedníctva SNR č. 423 o postupe riešenie ústavnoprávneho postavenia SR a príprave Ústavy SR. Zároveň ním doplnilo návrh programu 15. schôdze SNR o 6. bod – návrhu na prijatie tohto uznesenia SNR.

19. júna 1991

Uznesenie SNR č. 130. Konštatuje, že komisia poslancov a expertov vymenovaná Predsedníctvom SNR a vládou SR vypracovala návrh ústavy (podobne ako poslanci SNR). Komisia tým skončila svoju činnosť a zároveň poďakovala všetkým poslancom a odborníkom za ich návrhy ústav. Na návrh Predsedníctva SNR vymenovali poslanecké kluby svojich zástupcov do *Komisie pre prípravu spoločného návrhu Ústavy SR*. Komisia rokovala celkovo štyrikrát (17. apríla, 30. apríla, 10. mája a 11. júna 1991). Komisia vyjadrila, že návrhy ústav sú si blízke (dostala dovtedy päť návrhov Ústavy SR, ktoré sa odlišovali najmä navrhovanou formou štátoprávneho usporiadania) a konštatovala možnosť vypracovania jednotného znenia s prípadnými alternatívami. Uznesenie v bode D ukladá Predsedníctvu SNR vymenovať *Komisiu pre prípravu spoločného návrhu Ústavy SR*, v ktorej budú mať zastúpenie všetky poslanecké kluby. Komisia má vypracovať návrh ústavy a zohľadniť pri tom už doručené návrhy ústavy. Predložiť ho mala prostredníctvom Predsedníctva SNR výborom SNR. Poradným orgánom mala byť komisia expertov, ktorú malo tiež vymenovať Predsedníctvo SNR. Komisia mala pracovať pod vedením predsedu SNR.

21. júna 1991

Uznesenie Predsedníctva SNR č. 429. Ním bola vymenovaná *Komisia SNR pre prípravu spoločného návrhu Ústavy SR* zložená z poslancov všetkých politických strán, a to pod vedením predsedu SNR Františka Mikloška (VPN). Členovia: Ivan Čarnogurský (KDH), Peter Tatár (VPN), Ivan Brndiar (DS), László Nagy (MNI), Vladimír Miškovský (SNS), Ľubomír Fogaš (SDL), Milan Sečánsky (HZDS), Pál Csáky (MKDH), Ernő Rózsa (Spolužitie), Zdenka Tóthová (SZ). Komisia sa mala zúčastňovať aj na príprave návrhu Ústavy ČSFR. Popri tejto komisii vznikla aj komisia ekonomických expertov.

9. júla 1991

Uznesenie Predsedníctva SNR č. 466. Vymenovalo ním komisiu ekonomických expertov pre prípravu návrhu Ústavy SR zloženú z 10 členov a predsedu Antona Vavra.

18. septembra 1992

Do SNR bol predložený návrh iniciatívnej skupiny poslancov SNR (Pavol Boroň, Gabriela Kaliská, Vladimír Miškovský, Jozef Moravčík, Jozef Pokorný, Jozef Prokeš, Milan Sečánsky) na vydanie Ústavy SR.

26. septembra 1991

Predsedníctvo SNR predložilo informáciu o príprave návrhu Ústavy SR. Konštatovalo disponovanie pôvodnými piatimi poslaneckými návrhmi, aktuálne podaným šiestym poslaneckým návrhom, ako aj zjednoteným návrhom komisie SNR a vlády SR predostretým K. Plankom. Návrh predložený skupinou poslancov za SNS a návrh poslanca Petra Brňáka na rozdiel od zvyšných nerátal s federálnym usporiadaním.

17. októbra 1991

V Častej-Papierničke rokovali o konkretizácii zmluvy medzi SR a ČR a o príprave Ústavy SR predstavitelia desiatich slovenských parlamentných strán.

31. októbra 1991

V Častej-Papierničke sa konalo ďalšie zasadnutie komisie na prípravu Ústavy SR a štátnej zmluvy SR s ČR, ktorá odsúhlasila viaceré varianty dokumentov.

29. novembra 1991

Uznesenie Predsedníctva SNR č. 625. Ním vzalo na vedomie návrh Ústavy SR vypracovaný a predložený *Komisiou SNR na prípravu návrhu Ústavy SR*. Návrh sa mal dať na verejnú diskusia v čase 9. decembra 1991 – 25. januára 1992. Prípravou predkladacej správy k návrhu bol poverený prvý podpredseda SNR Ivan Čarnogurský.

12. decembra 1991

Uznesenie SNR č. 216. Parlament ním vyhlásil verejnú diskusiu k návrhu Ústavy SR.

Komisia predložila na schôdzu SNR návrh Ústavy SR so štyrmi alternatívami:

- aktuálna podoba spoločného štátu – ČSFR, jej súčasťou je SR, bez hlavy X.;
- spoločný štát zo suverénnou SR (o.i. Predsedníctvo SNR ako kolektívna hlava štátu), hlava X. – spoločný štát – zakotvuje uzavretie štátnej zmluvy s ČR;
- podobný variant ako predchádzajúci, len ráta s prezidentom SR ako hlavou SR (hlava V.);
- všetky zákonodarné aj výkonné funkcie má v rukách SR, predpokladá sa iba spolok resp. iná voľná forma spojenia s ďalšími štátmi.

17. decembra 1991

Uznesenie Predsedníctva SNR č. 682, ktorým vyhlásilo verejnú diskusiu o návrhu Ústavy SR do 31. januára 1992.

7. januára 1992

Uznesenie Predsedníctva SNR č. 700. Vzalo ním na vedomie informáciu Ivana Čarnogurského o vytvorení podmienok na spracovanie výsledkov verejnej diskusie k návrhu Ústavy SR.

27. januára 1992

Informácia o stave spracovania pripomienok občanov k návrhu Ústavy SR. Konštatovala, že k 27. januáru 1992 je v SNR zaevidovaných 670 pripomienok. Relevantné inštitúcie navrhli expertov na ich spracovanie. Komisia expertov mala predložiť výsledky spracovania verejnej diskusie Komisii pre prípravu Ústavy SR do 14. februára 1992.

3. – 8. februára 1992

V Mílovách pri Žďare nad Sázavou (ČR) sa uskutočnili rokovania spoločnej expertnej komisie oboch národných rád a vlád, Federálneho zhromaždenia a vlády ČSFR. Účastníci prijali *Návrh zmluvy o zásadách štátoprávneho usporiadania spoločného štátu*.

12. februára 1992

Návrh štátnej zmluvy z Mílov neprešiel v Predsedníctve SNR, keď zaň hlasovalo iba desať z jeho dvadsiatich členov.

25. februára 1992

Uznesenie SNR č. 253. Vzala ním na vedomie rozhodnutie Predsedníctva SNR o neprijatí návrhu štátnej zmluvy, ktorý bol spracovaný v Mílovách.

5. marca 1992

Predsedníctvo ČNR vyhlásilo ďalšie rokovania so SNR o štátoprávnom usporiadaní ČSFR za bezpredmetné, lebo už „nebolo o čom rokovať“. Následne sa rokovania do volieb v júni 1992 oficiálne prerušili. Ďalšie rozhodnutie v tejto otázke sa ponechalo na novozvolené orgány.

1. apríla 1992

Uznesenie SNR č. 295. Označuje v ňom proces prípravy Ústavy SR v danom volebnom období za skončený (pre názorovú nejednotnosť), podobne ako rokovania s ČNR o štátoprávnom usporiadaní (vidí príčiny na oboch stranách). SNR odporúča budúcemu parlamentu, aby nadviazal na výsledky dosiahnuté v procese prípravy Ústavy SR.

5. – 6. júna 1992

Konali sa voľby do FZ ČSFR, SNR a ČNR, kde kandidovalo 42 politických subjektov. V SR zvíťazilo HZDS Vladimíra Mečiara, v ČR koalícia Občianska demokratická strana – Kresťanskodemokratická strana (ODS-KDS) pod vedením Václava Klause.

Vznikla nová expertná komisia pod vedením prof. JUDr. Milana Čiča, DrSc. poverená vypracovaním návrhu Ústavy SR.

23. júna 1992

Na ustanovujúcej schôdzi SNR v X. volebnom období zvolili za jej predsedu Ivana Gašparoviča (HZDS), ktorý poveril Vladimíra Mečiara (HZDS) zostavením vlády SR. Parlament schválil programové vyhlásenie vlády 15. júla 1992.

10. júla 1992

V Trenčianskych Tepliciach rokovali delegácie vlády SR a SNR o príprave Ústavy SR. Milan Čič doručil Ivanovi Gašparovičovi návrh Ústavy Slovenskej republiky. Predseda vlády SR Vladimír Mečiar ho predložil ako vládny návrh oficiálne do SNR (parlamentná tlač č. 24).

17. júla 1992

Na tretej schôdzi v 10. volebnom období prijala SNR hlasmi 113 poslancov *Deklaráciu o zvrchovanosti Slovenskej republiky*.

22. – 23. júla 1992

V Bratislave sa v sídle vlády SR uskutočnilo piate kolo rokovaní medzi HZDS a ODS. Výsledkom bola dohoda o legitímnom zániku federácie. V Brne 26. augusta 1992 sa predstavitelia oboch strán dohodli na harmonograme rozdelenia ČSFR k 31. decembru 1992. Mechanizmus delenia sa ustálil na jesenných rokovaníach v Kolodějoch, na Javorine a v Židlochoviciach.

28. augusta 1992

O vládnom návrhu Ústavy Slovenskej republiky definitívne rokoval Ústavnoprávny výbor SNR pod vedením Milana Sečánskeho na svojej 5. schôdzi. Spoločná správa výborov bola predložená na rokovanie SNR ako parlamentná tlač č. 24a. Predtým ho výbor prejednával 19. – 24. augusta, záverečná redakcia textu ústavy sa za účasti expertov HZDS, SDL a SNS vykonala 27. augusta 1992.

31. augusta 1992

Začala sa 5. schôdza SNR, ktorej jediným bodom programu bolo prijatie Ústavy Slovenskej republiky.

1. septembra 1992 (streda)

SNR prijala hlasmi 114 poslancov Ústavu Slovenskej republiky (ústavný zákon č. 460/1992 Zb.). Proti bolo 16 poslancov, štyria sa zdržali hlasovania. Hlasovalo sa aklamačne – poslanec bol menovite vyzvaný predsedajúcim, musel sa postaviť a nahlas povedať, ako hlasuje.

3. septembra 1992

Ústavu slávnostne podpísali predseda SNR I. Gašparovič a predseda vlády SR V. Mečiar na Bratislavskom hrade (v dnešnej Sieni ústavy).

1. októbra 1992

Ústava SR s výnimkou niektorých článkov nadobudla platnosť. K tomuto dátumu sa vzťahuje aj zmena názvu Slovenskej národnej rady na Národnú radu Slovenskej republiky (NR SR). Niektoré články nadobudli platnosť až po rozdelení federácie – od 1. januára 1993.

25. novembra 1992

FZ ČSFR prijalo ústavny zákon č. 542/1992 Zb. o zániku ČSFR. Za nástupnícke štáty vyhlásil SR a ČR. Už predtým 13. novembra 1992 bol prijatý ústavny zákon FZ ČSFR č. 541/1992 Zb. o delení majetku ČSFR, použil sa územný princíp, ako aj princíp podielu počtu obyvateľov (2:1).

16. decembra 1992

S účinnosťou od 1. januára 1993 prijala ČNR Ústavu Českej republiky (ústavný zákon č. 1/1993 Sb.).

31. decembra 1992

Oficiálne zanikla Česká a Slovenská Federatívna Republika. Ministri zahraničných vecí nástupníckych štátov nadviazali vzťahy výmenou diplomatických nôt.

1. januára 1993

Presne o 00.00 hodine vznikla samostatná Slovenská republika.

Číslo: 49/1990

144

UZNESENIE

SLOVENSKEJ NÁRODNEJ RADY

z 12. januára 1990

k návrhu na Vyhlásenie Slovenskej národnej rady k príprave Ústavy Slovenskej socialistickej republiky a novej Ústavy Československej socialistickej republiky

S l o v e n s k á n á r o d n á r a d a

perorokovala súčasnú vnútropolitickú situáciu a
p r i j a l a t o t o v y h l á s e n i e :

Slovenská národná rada ako štátoprávna predstaviteľka suverenity slovenského národa v duchu demokratických tradícií a humanizmu, ktoré sa stali vlastnými terajšiemu širokému ľudovému hnutiu, buduje nový právny poriadok. Jeho základom sa stane Ústava Slovenskej socialistickej republiky a nová Ústava Československej socialistickej republiky, ktoré zabezpečia pluralitnú demokraciu a záruky občianskych práv, slobôd a povinností občanov Slovenskej socialistickej republiky.

2 -

Ústava Slovenskej socialistickej republiky ako základný zákon Slovenskej socialistickej republiky bude zakotvovať najdôležitejšie spoločenské vzťahy vo všetkých oblastiach štruktúry, politického, hospodárskeho, sociálneho a kultúrneho života. Osobitný dôraz položí na realizáciu práva na sebaurčenie slovenského národa v rámci Slovenskej socialistickej republiky a v rámci Československej socialistickej republiky na základe dobrovoľného spojenia s českým národom v Československej federácii. Ústava Slovenskej socialistickej republiky zakotví široké práva národností žijúcich v Slovenskej socialistickej republike. Ide tiež o vytvorenie vhodných podmienok na fungovanie právneho štátu na demokratickom základe. Ústava Slovenskej socialistickej republiky má vyjadrovať štátoprávne, politické a hospodársky silnú národnú slovenskú republiku, čím sa vytvorí predpoklad na skutočný federatívny štát dvoch rovnoprávných národov Čechov a Slovákov a národností žijúcich v Československej socialistickej republike.

Práve teraz naše široké ľudové hnutie vytvorilo podmienky na realizáciu princípov Československého federalizmu, ktoré boli v mnohom byrokraticky deformované z centra, čo sa negatívne prejavovalo v celej našej spoločnosti, hospodárstve a národno-kultúrnom živote. Tieto deformácie nečez predstavovali staré tendencie unitarizmu a centralizmu. Sme za pevnú Československú federatívnu republiku, ktorá sa bude rozvíjať ako samostatný, zvrchovaný, slobodný, demokratický, hospodársky prosperujúci, bez zvyšovania ekologickej záťaže životného prostredia, národne a sociálne spravodlivý štát, v duchu humanistických tradícií a Česko-slovenskej vzájomnosti.

.....

PREDSEDNÍCTVO SLOVENSKEJ NÁRODNEJ RADY

Číslo: 234/1990

438

UZNESENIE

PREDSEDNÍCTVA SLOVENSKEJ NÁRODNEJ RADY

z 8. februára 1990

k návrhu na zloženie Komisie pre prípravu Ústavy Slovenskej socialistickej republiky

Predsedníctvo Slovenskej národnej rady

v nadväznosti na svoje uznesenie č. 414 z 11. januára 1990

schvaľuje

členov Komisie pre prípravu Ústavy Slovenskej socialistickej republiky v tomto zložení:

1. Doc. JUDr. Marian Posluch, CSc., podpredseda komisie
Poslanec FZ ČSSR, Právnická fakulta UK, Bratislava
2. JUDr. Dušan Nikodým, CSc., tajomník komisie
Riaditeľstvo diaľnic, Továrenská 7, Bratislava
3. JUDr. Jaroslav Balko
Zástupca vedúceho Kancelárie Slovenskej národnej rady
4. Doc. Ing. Michal Baránik, CSc.
Vedúci Katedry Národohospodárskej fakulty VŠE, Bratislava

PREDSEDNÍCTVO SLOVENSKEJ NÁRODNEJ RADY

- 2 -

5. Dr. Ján Berky
Zástupca Strany demokratickej únie Romov
6. PhDr. Ján Bobák, CSc.
Matica slovenská, Bratislava
7. Doc. JUDr. Ing. Ivan Ťurkovič, CSc.
SVŠT, Katedra ekonomiky a riadenia, Radlinského 9, Bratislava
8. JUDr. Milan Ferko
Podpredseda Spolku slovenských spisovateľov
9. Vladimír Filo
Katolícka bohoslovecká fakulta, Bratislava
10. JUDr. Ján Filko
Ministerstvo vnútra a životného prostredia SSR
11. Doc. JUDr. Michal Gašpar, CSc.
Právnická fakulta UK, Bratislava
12. Doc. JUDr. Ivan Gašparovič, CSc.
Právnická fakulta UK, Bratislava
13. JUDr. Ivan Gyurcsík
Csemadok, nám. 1. mája, Bratislava
14. PhDr. Ľudovít Haraksín
Národné múzeum, Bratislava
15. JUDr. Andrej Huorka
Ministerstvo financií, cien a miezd SSR
16. JUDr. Roman Hošovský
Generálna prokuratúra SSR
17. Prof. JUDr. Eugen Husár, CSc.
Právnická fakulta UK, Bratislava
18. Doc. JUDr. Jaroslav Chovanec, CSc.
Ústav štátu a práva SAV, Bratislava

PRESEDNÍCTVO SLOVENSKEJ NÁRODNEJ RADY

- 3 -

19. JUDr. Milan Janičina
Slovenský úrad geodézie a kartografie, Bratislava
20. JUDr. Milan Királ
Úrad vlády Slovenskej socialistickej republiky
21. Prof. Ing. Hvezdoň Kočtuch, DrSc.
Vysoká škola ekonomická, Bratislava
22. Prof. Ing. Jozef Košnár, DrSc.
Poslanec SNR, dekan Národohospodárskej fakulty VŠE,
Bratislava
23. JUDr. Jerošlav Krajčo
Najvyšší súd Slovenskej socialistickej republiky
24. JUDr. Zuzana Králiková
Inštitút Ministerstva vnútra SSR pre národné výbory
25. JUDr. Karol Krippel
Ministerstvo spravodlivosti SSR
26. JUDr. Miroslav Kukel
Jednotné roľnícke družstvo, Bratislava-Vajnory
27. JUDr. Pavol Kusenda
Vlčkova ul. 23, Bratislava
28. Dr. Miroslav Kýška
Generálny tajomník Slovenskej evanjelickej cirkvi a. v.
29. Doc. JUDr. Jozef Moravčík
Právnická fakulta UK, Bratislava
30. Dr. Michal Ondrejčík
Matica slovenská (Galanta)
31. JUDr. Peter Ondruška
Sekretariát Strany slobody, Bratislava
32. Doc. JUDr. Igor Paluš
Dekan Právnickej fakulty UPJŠ, Košice

PRESEDNÍCTVO SLOVENSKEJ NÁRODNEJ RADY

- 4 -

33. Doc. JUDr. Jozef Prusák, CSc.
Právnická fakulta UK, Bratislava
34. JUDr. Darius Rusnák
Štátny ústredný archív SSR, Bratislava
35. JUDr. Rudolf Szabo
Krajská organizácia pre rozvoj techniky, Duklianska 26,
Bratislava
36. Ing. Milan Šikula, DrSc.
Vedúci vedecký pracovník Ekonomického ústavu SAV, Bratislava
37. Doc. JUDr. Juraš Špirko
Právnická fakulta UPJŠ, Košice
38. Ing. Michal Štrbák
Výskumný ústav krmovinárskeho priemyslu a služieb,
Ivánka pri Dunaji
39. Ing. Marian Tkáč, CSc.
Námestník ministra financií, cien a miezd SSR
40. JUDr. Ivan Trímaš
Úrad vlády Slovenskej socialistickej republiky
41. JUDr. Ján Vosček
Poslanec SNR, Kresťansko-demokratické hnutie
42. JUDr. Milan Zíman
Sudca Obvodného súdu Bratislava V.

Predseda
Slovenskej národnej rady:
Rudolf Schuster, v. r.

Overovateľ:
Pavol Adamčík, v. r.

PREDSEDNÍCTVO SLOVENSKEJ NÁRODNEJ RADY

Číslo: 1452/1990

35

UZNESENIE

PREDSEDNÍCTVA SLOVENSKEJ NÁRODNEJ RADY

z 27. augusta 1990

k zriadeniu spoločnej Komisie Slovenskej národnej rady a vlády Slovenskej republiky na prípravu Ústavy Slovenskej republiky

Predsedníctvo Slovenskej národnej rady

A. zriaďuje

Komisiu Slovenskej národnej rady na prípravu Ústavy Slovenskej republiky, v ktorej budú pracovať poprední odborníci z oblasti legislatívy, štátneho práva, národného hospodárstva, histórie a zástupcovia politických strán a politických hnutí.

Po schválení komisie vládou Slovenskej republiky bude komisia pracovať ako spoločná Komisia Slovenskej národnej rady a vlády Slovenskej republiky na prípravu Ústavy Slovenskej republiky.

Vstupom pre vypracovanie Ústavy Slovenskej republiky bude spoločná politická smernica Predsedníctva Slovenskej národnej rady a vlády Slovenskej republiky. O výsledkoch svojej činnosti bude komisia priebežne informovať Predsedníctvo Slovenskej národnej rady a vládu Slovenskej republiky;

PREDSEDNÍCTVO SLOVENSKEJ NÁRODNEJ RADY

- 2 -

B. schvaľuje

týchto členov komisie:

1. Prof. JUDr. Karol Plank, CSc., predseda Najvyššieho súdu Slovenskej republiky
2. PhDr. Ján Bobák, CSc., Matica slovenská, odbor pre zahraničných Slovákov (za Maticu slovenskú)
3. JUDr. Ján Filko, CSc., riaditeľ odboru legislatívy Ministerstva vnútra Slovenskej republiky
4. Doc. JUDr. Ľubomír Fogaš, CSc., poslanec SNR, Právnická fakulta UK, Bratislava (za KSČS)
5. Doc. JUDr. Pavol Holländer, CSc., Právnická fakulta UK, Bratislava
6. PhDr. Anton Hrnko, CSc., poslanec SNR, Historický ústav SAV, Bratislava (za SNS)
7. JUDr. Andrej Huorka, Ministerstvo financií a cien Slovenskej republiky (za SZ)
8. Prof. Ing. Hvezdoň Kočtuch, DrSc., poslanec FZ ČSFR, vedúci katedry, Vysoká škola ekonomická, Bratislava
9. Anna Koptová, poslankyňa SNR (za VPN - Rómska občianska iniciatíva)
10. JUDr. Jaroslav Krajčo, Najvyšší súd Slovenskej republiky, Bratislava
11. JUDr. Peter Kresák, CSc., Právnická fakulta UK, Bratislava
12. JUDr. Karol Krippel, Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky

PREDSEDNÍCTVO SLOVENSKEJ NÁRODNEJ RADY

- 3 -

13. JUDr. Bartolomej Kunc, odborný poradca, Kancelária Slovenskej národnej rady, Bratislava (za KDH)
14. Doc. JUDr. Jozef Moravčík, CSc., dekan Právnickej fakulty UK, Bratislava
15. Doc. JUDr. Igor Paluš, CSc., dekan Právnickej fakulty UPJŠ, Košice
16. Doc. JUDr. Jozef Prusák, CSc., vedúci katedry teórie štátu a práva, Právnická fakulta UK, Bratislava
17. PhDr. Péter Püspöki Nagy (za MKDH-ES)
18. JUDr. Milan Sečánsky, poslanec SNR, tajomník Západoslovenského krajského národného výboru, Bratislava (za VPN)
19. Ing. Marián Tkáč, CSc., námestník ministra financií a cien Slovenskej republiky
20. JUDr. Ivan Trimaš, Úrad vlády Slovenskej republiky
21. JUDr. Juraš Trokan, mestský prokurátor, Bratislava (za DS)
22. PhDr. Ladislav Végh, Úrad vlády Slovenskej republiky;

C. poveruje

- prvého podpredsedu Slovenskej národnej rady Ivana Čarnogurského gesclou činnosti Komisie Slovenskej národnej rady a vlády Slovenskej republiky na prípravu Ústavy Slovenskej republiky,

- predsedu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky Karola Planka vedením komisie;

PREDSEDNÍCTVO SLOVENSKEJ NÁRODNEJ RADY

- 4 -

D. odporúča

vláde Slovenskej republiky

schváliť túto komisiu ako spoločnú Komisiu Slovenskej národnej rady a vlády Slovenskej republiky na prípravu Ústavy Slovenskej republiky.

Predseda
Slovenskej národnej rady:
František Mikloško, v. r.

Overovateľ:
Rezső Szabó, v. r.

SLOVENSKÁ NÁRODNÁ RADA

Číslo: 1449/1991

130

UZNESENIE

SLOVENSKEJ NÁRODNEJ RADY

z 19. júna 1991

o postupe a východiskách riešenia ústavnoprávneho postavenia Slovenskej republiky a príprave Ústavy Slovenskej republiky

Slovenská národná rada

A. k o n š t a t u j e ,

že v procese spracúvania návrhu Ústavy Slovenskej republiky bol vypracovaný návrh komisiou poslancov a expertov, menovanou Predsedníctvom Slovenskej národnej rady a vlády SR a ďalšie návrhy Ústavy Slovenskej republiky poslancov Slovenskej národnej rady. Komisia Predsedníctva SNR a vlády SR tým skončila svoju činnosť. Ďakuje všetkým poslancom i odborníkom, ktorí návrhy ústav spracovali a predložili.

Na návrh Predsedníctva Slovenskej národnej rady menovali poslanecké kluby svojich zástupcov do Komisie pre prípravu

SLOVENSKÁ NÁRODNÁ RADA

spoločného návrhu Ústavy Slovenskej republiky. Komisia rokovala celkovo 4 krát, zhodnotila predložené návrhy ako blízke a usozňujúce vypracovať s prípadnými alternatívami návrh jednotného znenia;

B. berie na vedomie

1. návrh Deklarácie o zvrchovanosti Slovenskej republiky, ktorú predložila skupina poslancov prostredníctvom Predsedníctva SNR na rokovanie poslaneckých klubov ako i závery z prerokovania s poslaneckých klubov, ktoré boli písomne predložené na rokovanie Predsedníctvu Slovenskej národnej rady a poslancom Slovenskej národnej rady,

2. informáciu predsedu Slovenskej národnej rady F. Miklošku o rokovaníach politických predstaviteľov o štátoprávnom usporiadaní v Kroměříži a ich závery pokladá za východisko pre ďalší postup práce;

C. prijíma

Za ústavnoprávne možný postup ďalšieho dotvorenia slovenskej štátnosti vypracovanie a prijatie Ústavy Slovenskej republiky. Za základ budúceho riešenia vzťahov Českej republiky a Slovenskej republiky považuje zmluvu medzi Českou republikou a Slovenskou republikou a spoločnú ústavu;

SLOVENSKÁ NÁRODNÁ RADA

D. u k l a d á
Predsedníctvu Slovenskej národnej rady

1. vymenovať komisiu pre prípravu spoločného návrhu Ústavy Slovenskej republiky, v ktorej budú mať zastúpenie poslanci všetkých poslancových klubov. Komisia pripraví návrh Ústavy Slovenskej republiky, pričom zohľadní už predložené návrhy ústav a spoločný návrh predloží prostredníctvom Predsedníctva SNR výborom SNR. Komisia tiež vypracuje návrh zmluvy o štátoprávnom usporiadaní spoločného štátneho zväzku Českej republiky a Slovenskej republiky. Rokovanie komisie povedie predseda Slovenskej národnej rady,

2. vymenovať komisiu expertov, ako poradný orgán Slovenskej národnej rady a komisie pre prípravu Ústavy SR,

3. predložiť na budúcej schôdzi Slovenskej národnej rady správu o súčasnom stave prípravy Ústavy Slovenskej republiky;

E. o d p o r ú č a

1/ Predsedníctvu Slovenskej národnej rady nadväzujúc na stanoviská poslancových klubov postúpiť návrh Deklarácie o štátnej suverenite Slovenskej republiky Komisii SNR pre prípravu spoločného návrhu Ústavy Slovenskej republiky, ktorá zapracuje myšlienky "Deklarácie..." do ústavných dokumentov.

2/ Návrh Ústavy Slovenskej republiky a návrh zmluvy o štátoprávnom usporiadaní Slovenskej republiky a Českej republiky predložiť na verejnú diskusiu.

SLOVENSKÁ NÁRODNÁ RADA

3/ Vypracované návrhy týchto ústavných dokumentov po prerokovaní v orgánoch Slovenskej národnej rady považovať za východisko pre politickú reprezentáciu Slovenskej republiky na rokovaníach o štátoprávnom usporiadaní s politickými reprezentáciami Českej republiky a Českej a Slovenskej Federatívnej Republiky.

Predseda
Slovenskej národnej rady:
František Mikloško, v.r.

Overovatelia:

Ján Paučo, v.r.
Andrej Hajduk, v.r.

INFORMÁCIA

o príprave návrhu Ústavy Slovenskej republiky

Predkladá:

Predsedníctvo Slovenskej
národnej rady

Bratislava 26. septembra 1991

Vážená vláda Slovenskej republiky
vážená Slovenská národná rada,

Podávame priebežnú informáciu o stave prípravy Ústavy Slovenskej republiky, o príprave Zmluvy medzi SR a ČR a o niektorých problémoch, ktoré s týmito problémami súvisia. Slovenská národná rada vo svojom uznesení č. 130 z 19. júna 1991 ukladá Predsedníctvu SNR

1. vymenovať komisiu pre prípravu spoločného návrhu Ústavy Slovenskej republiky, v ktorej budú mať zastúpenie poslanci všetkých poslaneckých klubov. Komisia pripraví návrh Ústavy Slovenskej republiky, pričom zohľadní už predložené návrhy ústav a spoločný návrh predloží prostredníctvom Predsedníctva SNR výborom SNR. Komisia tiež vypracuje návrh zmluvy o štátoprávnom usporiadaní spoločného štátneho zväzku Českej republiky a Slovenskej republiky. Rokovanie komisie povedie predseda Slovenskej národnej rady,
2. vymenovať komisiu expertov ako poradný orgán Slovenskej národnej rady a komisie pre prípravu Ústavy SR,
3. predloží na budúcej schôdzi Slovenskej národnej rady správu o súčasnom stave prípravy Ústavy Slovenskej republiky.

Komisia Slovenskej národnej rady pre prípravu spoločného návrhu Ústavy Slovenskej republiky vymenovaná uznesením Predsedníctva SNR č. 429 z 21. júna 1991 má k dispozícii návrhy ústav SR predložené skupinami poslancov:

1. V. Čečetka, M. Kusý, V. Sládek, P. Tatár, M. Krajčovič, M. Strýko (VFN)
2. I. Carnogurský, J. Klepáč, J. Brocka (KDH)
3. J. Prokeš, A. Hrnko, M. Anđel, V. Miškovský (SNS)
4. R. Hofbauer, J. Findra, P. Ďurišin, A. Kerti, K. Dubjel, P. Homola, M. Miček, P. Okres, A. Zoričák /HZDS/
5. P. Brňák

Okrem toho bol vypracovaný a predložený návrh Ústavy SR komisiou SNR a vlády SR a zjednotený návrh predložený predsedom komisie pre prípravu Ústavy SR prof. Plankom.

V týchto dňoch, t.j. 19. septembra 1991, bol Slovenskej národnej rade predložený návrh skupiny poslancov:

P. Boroň, G. Kaliská, V. Miškovský, J. Moravčík, J. Pokorný, J. Prokeš, M. Sečánsky

Návrh ústavy predložený SNS a poslancom Brňákom nepočíta s federatívnym usporiadaním, čím sa zásadne líšia od ostatných návrhov. Koncepcia podľa čl. 2 návrhu KDH a čl. 5 návrhu skupiny poslancov vedenej poslancom Hofbauerom počíta s možnosťou vstupu Slovenskej republiky do zväzku i s inými štátmi.

Až na návrh skupiny poslancov p. Boroňa a ďalších, o ktorom sa zmienime osobitne, sú medzi jednotlivými návrhmi rozdiely v otázke vymedzenia kompetencie Predsedníctva SNR a postavenia prezidenta SR, resp. v pomenovaní slovenského parlamentu.

S koncepciou prezidenta počíta návrh KDH, ktorý upravuje i povinnosť občana ovládať štátny jazyk a ďalšie osobitosti. Jednotlivé alternatívy predložených návrhov obsahuje zjednotený návrh ústavy predložený prof. Plankom, ktorý možno charakterizovať tým, že predpokladá úpravu základných vzťahov medzi Českou republikou a Slovenskou republikou v štátoprávnej zmluve medzi ČR a SR, ktorá má novým spôsobom upraviť vzájomný vzťah medzi republikami a federáciou. Návrh zachováva kontinuitu ČSFR. Z jednotlivých alternatív mimo už uvedeného je v zjednotenom návrhu zapracovaná osobitne upravená tretia hlava obsiahnutá v návrhu KDH pod názvom "Národné hospodárstvo a národná politika". Ďalšie alternatívy sú vo volebnom systéme (pomerný, resp. väčšinový), štátnom rozpočte, spôsobe navrhovania a vyhlasovania referenda, v postavení vlády vo vzťahu k Predsedníctvu SNR, resp. presiden-

tovi, vo veciach ochrany ústavnosti Ústavným súdom Slovenskej republiky a pod. V zjednotenom návrhu sú zohľadnené i niektoré konkrétne ustanovenia návrhov SNS a poslancu Brňáka, ktoré boli formulačne lepšie od ostatných návrhov.

Pokiaľ ide o návrh skupiny poslancov P. Boroňa a ďalších, predložený 19. septembra 1991 Slovenskej národnej rade, nemala tento návrh komisia pre prípravu spoločného návrhu Ústavy SR ešte k dispozícii. Tento návrh možno charakterizovať čo do odlišnosti od ostatných návrhov menovite v tom, že v záverečných ustanoveniach počíta s následným uzavretím zmluvy s Českou republikou s tým, že ak nedôjde k rozhodnutiu o uzavretí zmluvy do 30. apríla 1992, stáva sa Slovenská republika samostatným štátom. Účinnosť ústavy sa navrhuje k 1. januáru 1992. Návrh teda počíta s prípadným zánikom federácie márnym uplynutím doby bez uskutočnenia referenda.

Komisia expertov, ktorá pracuje pod vedením podpredsedu vlády Antona Vavru pracuje podľa uznesenia pléna SNR a dospela zatiaľ k nasledovným spoločným záverom.

V otázke riešenia štátneho rozpočtu spoločného štátu sú to tieto zásady:

1. Na financovanie činností zverených do pôsobnosti orgánov spoločného štátu budú Česká republika a Slovenská republika prispievať z vlastných finančných zdrojov.
2. Objem výdavkov štátneho rozpočtu spoločného štátu je určený rozsahom činností vymedzených v zmluve medzi Českou národnou radou a Slovenskou národnou radou o štátoprávnom usporiadaní spoločného štátu.
3. Príjmy štátneho rozpočtu spoločného štátu tvoria
 - príjmy organizácií spoločného štátu;
 - príjmy, ktoré je objektívne zložité deliť na republikové (cio a pod.)

.....

I n f o r m á c i a
o stave spracovania pripomienok občanov k návrhu
Ústavy Slovenskej republiky

- 2 -

- Uznesením pléna SNR z 12.12.1991 č. 216 a predsedníctva SNR z 17. 12.1991 č. 682 bola vyhlásená verejná diskusia k návrhu Ústavy SR a realizácia tejto diskusie.

1. Bolo zabezpečené publikovanie návrhu Ústavy v dennej tlači.
2. Počnúc 22.12.1991 začali prichádzať pripomienky k návrhu Ústavy SR na Kanceláriu SNR v zmysle pokynov uvedených v tlači.
3. K 27.1.1992 je v K SNR zaevidovaných 670 pripomienok.
4. Každá pripomienka je evidovaná zvlášť pod samostatným číslom na poštovom oddelení a v sekretariáte vedúceho K-SNR.
5. Pokiaľ by počet pripomienok nepresahoval predpokladané množstvo 1000 - 1500 (podľa stavu k dnešnému dňu) uvažujeme späťne potvrdiť adresátom pripomienok ich prijatie. Má to dva významy. Určitá forma poďakovania občanovi a vylúčenie anonymných pisateľov pod cudzími adresami.
6. Predseda SNR sa obrátil na Právnickú fakultu, Najvyšší súd SR, Ministerstvo spravodlivosti SR a Ústav štátu a práva SAV s tým, aby v zmysle uznesenia predsedníctva SNR poskytli expertov na spracovanie pripomienok ústavy.
Ministerstvo spravodlivosti navrhlo: JUDr. Jána Sváka, CSc.,
JUDr. Roberta Ficu a
JUDr. Miroslava Freuda, CSc.

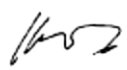
Najvyšší súd SR navrhol: JUDr. Jozefa Tápáka,
JUDr. Jozefa Štefánka a
JUDr. Agnešu Čiernu

Právnická fakulta UK navrhla: JUDr. Petra Kresáka, CSc.,
JUDr. Jána Cuppera, CSc.,
JUDr. Mariánu Vrabku, CSc.

Ústav štátu a práva zatiaľ nepredložil mená expertov.

JUDr. Viera Valentová, JUDr. Peter Kuhlík, JUDr. Rada Horodíková
CSc. CSc. CSc.

7. Pripomienky navrhujem prijať do 7. 2. 1992.
8. Materiálne zabezpečenie: - miestnosť č. 112, I. poschodie
- počítač
- administratívna sila
Podľa požiadaviek sa operatívne bude reagovať.
9. Komisia expertov predloží výsledky spracovania verejnej diskusie - Komisii pre prípravu Ústavy SR do 14. 2. 1992 a následné Predsedníctvo SNR.
10. Po stránke odbornej je gestorom zo strany SNR Legislatívno-právny odbor K-SNR konkrétne JUDr. Dušan Nikodým, CSc. Je potrebné, aby bol určený vedúci skupiny expertov, ktorý by bol garantom spracovania pripomienok a tmočil by požiadavky na K-SNR prípadne by vystupoval navonok voči masmédiu.

Plán predkladá: JUDr. Boris K o r d o š
vedúci Kancelárie SNR

Bratislava, 27. januára 1992

Milan Čič
podpredsa vlády ČSFR

V Trenč. Tepliciach 10. júla 1992

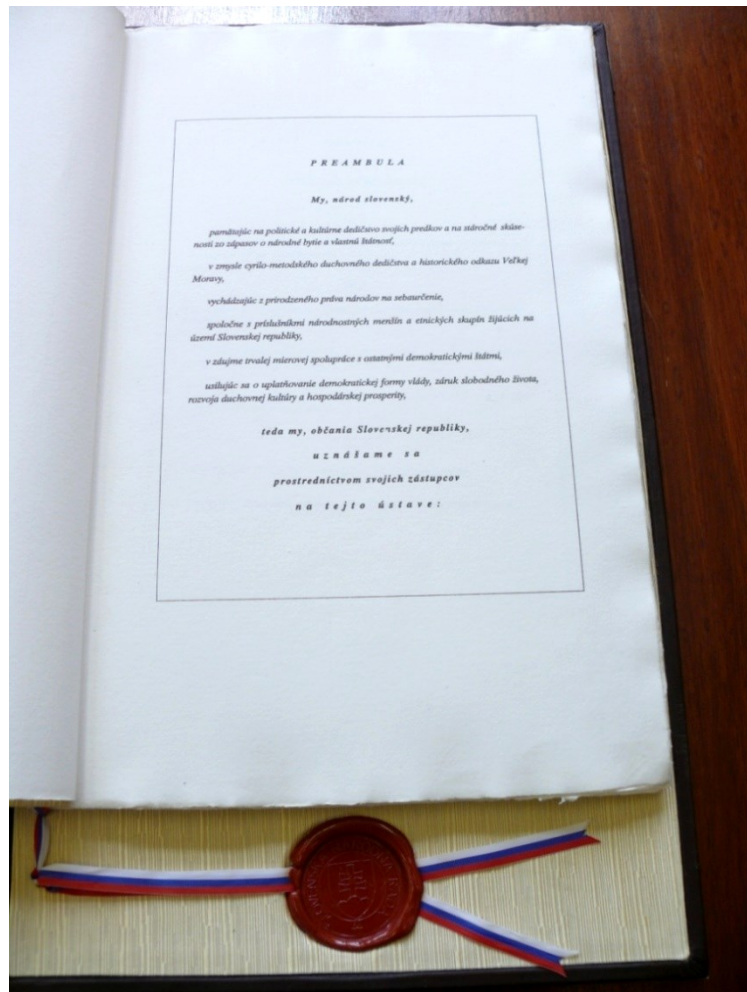
Vážený pán predsedu Slovenskej národnej rady,

považujem si za veľkú česť, že Vám môžem dnes, v mene komisie expertov odovzdať vypracovaný návrh Ústavy Slovenskej republiky, ktorá obsahuje všetky základné atribúty ústavy slobodnej slovenskej spoločnosti a jej zvrchovanej Slovenskej republiky. Odovzdvám Vám tento historický dokument ako výsledok úsilia a túžob celých generácií slovenského národa s presvedčením, že Slovenská národná rada slávnostne vyhlási Ústavu Slovenskej republiky a položí tak základ národného, kultúrno-duchovného, politického a ekonomického rozvoja.

S úctou

prof. JUDr. Milan Čič, DrSc.

Vážený pán
doc. JUDr. Ivan Gašparovič, CSc.
predseda Slovenskej národnej rady
Bratislava

ÚSTAVA
SLOVENSKEJ
REPUBLIKY

Tri znenia Ústavy Slovenskej republiky na základe vývoja rokov 1992 – 2017

Pôvodný text Ústavy SR z roku 1992 (č. 460/1992 Zb.) je vytlačený čiernou farbou. Doplnenia, ktoré priniesli jednotlivé novelizácie, a to aj v zmysle ich účinností, sú vytlačené príslušnou inou farbou. Text, ktorý bol z ústavy novelizáciou vypustený, je prečiarknutý, pričom je podčiarknutý alebo vyplnený farbou, ktorá odkazuje na príslušnú novelizáciu. V ústave sa uskutočnili nasledujúce zmeny:

Zmena: 244/1998 Z. z.

Zmena: 9/1999 Z. z.

Zmena: 90/2001 Z. z. (účinnosť 1.7.2001)

Zmena: 90/2001 Z. z. (účinnosť 1.1.2002)

Zmena: 140/2004 Z. z.

Zmena: 323/2004 Z. z. (účinnosť 1.6.2004)

Zmena: 323/2004 Z. z. (účinnosť 20.7.2004)

Zmena: 463/2005 Z. z.

Zmena: 92/2006 Z. z.

Zmena: 210/2006 Z. z.

Zmena: 100/2010 Z. z.

Zmena: 356/2011 Z. z.

Zmena: 232/2012 Z. z.

Zmena: 161/2014 Z.z.

Zmena: 306/2014 Z.z.

Zmena: 427/2015 Z.z.

Zmena: 44/2017 Z.z.

Zmena: 71/2017 Z.z.

Zmena: 137/2017 Z.z.

Pôvodné znenie z 1. septembra 1992	Znenie vo vývoji 17 novelizácií	Aktuálne znenie k 1. septembru 2017
<p>460/1992 Zb.</p> <p>ÚSTAVA SLOVENSKEJ REPUBLIKY</p> <p>z 1. septembra 1992</p> <p>PREAMBULA</p> <p>My, národ slovenský, pamätajúc na politické a kultúrne dedičstvo svojich predkov a na stáročné skúsenosti zo zápasov o národné bytie a vlastnú štátnosť,</p>	<p>460/1992 Zb.</p> <p>ÚSTAVA SLOVENSKEJ REPUBLIKY</p> <p>z 1. septembra 1992</p> <p>PREAMBULA</p> <p>My, národ slovenský, pamätajúc na politické a kultúrne dedičstvo svojich predkov a na stáročné skúsenosti zo zápasov o národné bytie a vlastnú štátnosť,</p>	<p>460/1992 Zb.</p> <p>ÚSTAVA SLOVENSKEJ REPUBLIKY</p> <p>z 1. septembra 1992</p> <p>PREAMBULA</p> <p>My, národ slovenský, pamätajúc na politické a kultúrne dedičstvo svojich predkov a na stáročné skúsenosti zo zápasov o národné bytie a vlastnú štátnosť,</p>

<p>v zmysle cyrilo-metodského duchovného dedičstva a historického odkazu Veľkej Moravy, vychádzajúc z prirodzeného práva národov na sebaurčenie,</p> <p>spoločne s príslušníkmi národnostných menšín a etnických skupín žijúcich na území Slovenskej republiky,</p> <p>v záujme trvalej mierovej spolupráce s ostatnými demokratickými štátmi,</p> <p>usilujúc sa o uplatňovanie demokratickej formy vlády, záruk slobodného života, rozvoja duchovnej kultúry a hospodárskej prosperity,</p> <p>teda my, občania Slovenskej republiky,</p> <p>uznášame sa</p> <p>prostredníctvom svojich zástupcov na tejto ústave:</p>	<p>v zmysle cyrilo-metodského duchovného dedičstva a historického odkazu Veľkej Moravy, vychádzajúc z prirodzeného práva národov na sebaurčenie,</p> <p>spoločne s príslušníkmi národnostných menšín a etnických skupín žijúcich na území Slovenskej republiky,</p> <p>v záujme trvalej mierovej spolupráce s ostatnými demokratickými štátmi,</p> <p>usilujúc sa o uplatňovanie demokratickej formy vlády, záruk slobodného života, rozvoja duchovnej kultúry a hospodárskej prosperity,</p> <p>teda my, občania Slovenskej republiky,</p> <p>uznášame sa</p> <p>prostredníctvom svojich zástupcov na tejto ústave:</p>	<p>v zmysle cyrilo-metodského duchovného dedičstva a historického odkazu Veľkej Moravy, vychádzajúc z prirodzeného práva národov na sebaurčenie,</p> <p>spoločne s príslušníkmi národnostných menšín a etnických skupín žijúcich na území Slovenskej republiky,</p> <p>v záujme trvalej mierovej spolupráce s ostatnými demokratickými štátmi,</p> <p>usilujúc sa o uplatňovanie demokratickej formy vlády, záruk slobodného života, rozvoja duchovnej kultúry a hospodárskej prosperity,</p> <p>teda my, občania Slovenskej republiky,</p> <p>uznášame sa</p> <p>prostredníctvom svojich zástupcov na tejto ústave:</p>
PRVÁ HLAVA	PRVÁ HLAVA	PRVÁ HLAVA
<p>Prvý oddiel</p> <p>ZÁKLADNÉ USTANOVENIA</p> <p>Čl.1</p> <p>Slovenská republika je zvrchovaný, demokratický a právny štát. Neviaže sa na nijakú ideológiu ani náboženstvo.</p>	<p>Prvý oddiel</p> <p>ZÁKLADNÉ USTANOVENIA</p> <p>Čl.1</p> <p>(1) Slovenská republika je zvrchovaný, demokratický a právny štát. Neviaže sa na nijakú ideológiu ani náboženstvo.</p> <p>(2) Slovenská republika uznáva a dodržiava všeobecné pravidlá medzinárodného práva, medzinárodné zmluvy, ktorými je viazaná, a svoje ďalšie medzinárodné záväzky.</p>	<p>Prvý oddiel</p> <p>ZÁKLADNÉ USTANOVENIA</p> <p>Čl.1</p> <p>(1) Slovenská republika je zvrchovaný, demokratický a právny štát. Neviaže sa na nijakú ideológiu ani náboženstvo.</p> <p>(2) Slovenská republika uznáva a dodržiava všeobecné pravidlá medzinárodného práva, medzinárodné zmluvy, ktorými je viazaná, a svoje ďalšie medzinárodné záväzky.</p>

<p>Čl.2</p> <p>(1) Štátna moc pochádza od občanov, ktorí ju vykonávajú prostredníctvom svojich volených zástupcov alebo priamo.</p> <p>(2) Štátne orgány môžu konať iba na základe ústavy, v jej medziach a v rozsahu a spôsobom, ktorý ustanoví zákon.</p> <p>(3) Každý môže konať, čo nie je zákonom zakázané, a nikoho nemožno nútiť, aby konal niečo, čo zákon neukladá.</p>	<p>Čl.2</p> <p>(1) Štátna moc pochádza od občanov, ktorí ju vykonávajú prostredníctvom svojich volených zástupcov alebo priamo.</p> <p>(2) Štátne orgány môžu konať iba na základe ústavy, v jej medziach a v rozsahu a spôsobom, ktorý ustanoví zákon.</p> <p>(3) Každý môže konať, čo nie je zákonom zakázané, a nikoho nemožno nútiť, aby konal niečo, čo zákon neukladá.</p>	<p>Čl.2</p> <p>(1) Štátna moc pochádza od občanov, ktorí ju vykonávajú prostredníctvom svojich volených zástupcov alebo priamo.</p> <p>(2) Štátne orgány môžu konať iba na základe ústavy, v jej medziach a v rozsahu a spôsobom, ktorý ustanoví zákon.</p> <p>(3) Každý môže konať, čo nie je zákonom zakázané, a nikoho nemožno nútiť, aby konal niečo, čo zákon neukladá.</p>
<p>Čl.3</p> <p>(1) Územie Slovenskej republiky je jednotné a nedeliteľné.</p> <p>(2) Hranice Slovenskej republiky sa môžu meniť len ústavným zákonom.</p>	<p>Čl.3</p> <p>(1) Územie Slovenskej republiky je jednotné a nedeliteľné.</p> <p>(2) Hranice Slovenskej republiky sa môžu meniť len ústavným zákonom.</p>	<p>Čl.3</p> <p>(1) Územie Slovenskej republiky je jednotné a nedeliteľné.</p> <p>(2) Hranice Slovenskej republiky sa môžu meniť len ústavným zákonom.</p>
<p>Čl.4</p> <p>Nerastné bohatstvo, podzemné vody, prírodné liečivé zdroje a vodné toky sú vo vlastníctve Slovenskej republiky.</p>	<p>Čl.4</p> <p>(1) Nerastné bohatstvo, jaskyne, podzemné vody, prírodné liečivé zdroje a vodné toky sú vo vlastníctve Slovenskej republiky. Slovenská republika chráni a zveľaďuje toto bohatstvo, šetne a efektívne využíva nerastné bohatstvo a prírodné dedičstvo v prospech svojich občanov a nasledujúcich generácií.</p> <p>(2) Preprava vody odobratej z vodných útvarov nachádzajúcich sa na území Slovenskej republiky</p>	<p>Čl.4</p> <p>(1) Nerastné bohatstvo, jaskyne, podzemné vody, prírodné liečivé zdroje a vodné toky sú vo vlastníctve Slovenskej republiky. Slovenská republika chráni a zveľaďuje toto bohatstvo, šetne a efektívne využíva nerastné bohatstvo a prírodné dedičstvo v prospech svojich občanov a nasledujúcich generácií.</p> <p>(2) Preprava vody odobratej z vodných útvarov nachádzajúcich sa na území Slovenskej republiky</p>

	cez hranice Slovenskej republiky dopravnými prostriedkami alebo potrubím sa zakazuje; zákaz sa nevzťahuje na vodu na osobnú spotrebu, pitnú vodu balenú do spotrebiteľských obalov na území Slovenskej republiky a prírodnú minerálnu vodu balenú do spotrebiteľských obalov na území Slovenskej republiky a na poskytnutie humanitárnej pomoci a pomoci v núdzových stavoch. Podrobnosti o podmienkach prepravy vody na osobnú spotrebu a vody na poskytnutie humanitárnej pomoci a pomoci v núdzových stavoch ustanoví zákon.	cez hranice Slovenskej republiky dopravnými prostriedkami alebo potrubím sa zakazuje; zákaz sa nevzťahuje na vodu na osobnú spotrebu, pitnú vodu balenú do spotrebiteľských obalov na území Slovenskej republiky a prírodnú minerálnu vodu balenú do spotrebiteľských obalov na území Slovenskej republiky a na poskytnutie humanitárnej pomoci a pomoci v núdzových stavoch. Podrobnosti o podmienkach prepravy vody na osobnú spotrebu a vody na poskytnutie humanitárnej pomoci a pomoci v núdzových stavoch ustanoví zákon.
<p>Čl.5</p> <p>(1) Nadobúdanie a stratu štátneho občianstva Slovenskej republiky ustanoví zákon.</p> <p>(2) Nikomu nemožno odňať štátne občianstvo Slovenskej republiky proti jeho vôli.</p>	<p>Čl.5</p> <p>(1) Nadobúdanie a stratu štátneho občianstva Slovenskej republiky ustanoví zákon.</p> <p>(2) Nikomu nemožno odňať štátne občianstvo Slovenskej republiky proti jeho vôli.</p>	<p>Čl.5</p> <p>(1) Nadobúdanie a stratu štátneho občianstva Slovenskej republiky ustanoví zákon.</p> <p>(2) Nikomu nemožno odňať štátne občianstvo Slovenskej republiky proti jeho vôli.</p>
<p>Čl.6</p> <p>(1) Na území Slovenskej republiky je štátnym jazykom slovenský jazyk.</p> <p>(2) Používanie iných jazykov než štátneho jazyka v úradnom styku ustanoví zákon.</p>	<p>Čl.6</p> <p>(1) Na území Slovenskej republiky je štátnym jazykom slovenský jazyk.</p> <p>(2) Používanie iných jazykov než štátneho jazyka v úradnom styku ustanoví zákon.</p>	<p>Čl.6</p> <p>(1) Na území Slovenskej republiky je štátnym jazykom slovenský jazyk.</p> <p>(2) Používanie iných jazykov než štátneho jazyka v úradnom styku ustanoví zákon.</p>
<p>Čl.7</p> <p>Slovenská republika môže na základe slobodného rozhodnutia vstúpiť do štátneho zväzku s inými štátmi. Právo vystúpenia z tohto</p>	<p>Čl.7</p> <p>(1) Slovenská republika môže na základe slobodného rozhodnutia vstúpiť do štátneho zväzku s inými štátmi. Právo vystúpenia z tohto zväzku</p>	<p>Čl.7</p> <p>(1) Slovenská republika môže na základe slobodného rozhodnutia vstúpiť do štátneho zväzku s inými štátmi. O vstupe do štátneho zväzku s inými</p>

<p>zväzku nemožno obmedziť. O vstupe do štátneho zväzku s inými štátmi alebo o vystúpení z tohto zväzku sa rozhodne ústavným zákonom s následným referendum.</p>	<p>nemožno obmedziť. O vstupe do štátneho zväzku s inými štátmi alebo o vystúpení z tohto zväzku sa rozhodne ústavným zákonom, ktorý sa potvrdí s následným referendum.</p> <p>(2) Slovenská republika môže medzinárodnou zmluvou, ktorá bola ratifikovaná a vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, alebo na základe takej zmluvy preniesť výkon časti svojich práv na Európske spoločenstvá a Európsku úniu. Právne záväzné akty Európskych spoločenstiev a Európskej únie majú prednosť pred zákonmi Slovenskej republiky. Prevzatie právne záväzných aktov, ktoré vyžadujú implementáciu, sa vykoná zákonom alebo nariadením vlády podľa čl. 120 ods. 2.</p> <p>(3) Slovenská republika sa môže s cieľom zachovať mier, bezpečnosť a demokratický poriadok za podmienok ustanovených medzinárodnou zmluvou zaradiť do organizácie vzájomnej kolektívnej bezpečnosti.</p> <p>(4) Na platnosť medzinárodných zmlúv o ľudských právach a základných slobodách, medzinárodných politických zmlúv, medzinárodných zmlúv vojenskej povahy, medzinárodných zmlúv, z ktorých vzniká Slovenskej republike členstvo v medzinárodných organizáciách, medzinárodných hospodárskych zmlúv všeobecnej povahy, medzinárodných zmlúv, na ktorých vykonanie je potrebný zákon, a medzinárodných zmlúv, ktoré priamo zakladajú práva alebo povinnosti fyzických osôb alebo</p>	<p>štátmi alebo o vystúpení z tohto zväzku sa rozhodne ústavným zákonom, ktorý sa potvrdí referendum.</p> <p>(2) Slovenská republika môže medzinárodnou zmluvou, ktorá bola ratifikovaná a vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, alebo na základe takej zmluvy preniesť výkon časti svojich práv na Európske spoločenstvá a Európsku úniu. Právne záväzné akty Európskych spoločenstiev a Európskej únie majú prednosť pred zákonmi Slovenskej republiky. Prevzatie právne záväzných aktov, ktoré vyžadujú implementáciu, sa vykoná zákonom alebo nariadením vlády podľa čl. 120 ods. 2.</p> <p>(3) Slovenská republika sa môže s cieľom zachovať mier, bezpečnosť a demokratický poriadok za podmienok ustanovených medzinárodnou zmluvou zaradiť do organizácie vzájomnej kolektívnej bezpečnosti.</p> <p>(4) Na platnosť medzinárodných zmlúv o ľudských právach a základných slobodách, medzinárodných politických zmlúv, medzinárodných zmlúv vojenskej povahy, medzinárodných zmlúv, z ktorých vzniká Slovenskej republike členstvo v medzinárodných organizáciách, medzinárodných hospodárskych zmlúv všeobecnej povahy, medzinárodných zmlúv, na ktorých vykonanie je potrebný zákon, a medzinárodných zmlúv, ktoré priamo zakladajú práva alebo povinnosti fyzických osôb alebo</p>
--	---	--

	<p>právnických osôb, sa vyžaduje pred ratifikáciou súhlas Národnej rady Slovenskej republiky.</p> <p>(5) Medzinárodné zmluvy o ľudských právach a základných slobodách, medzinárodné zmluvy, na ktorých vykonanie nie je potrebný zákon, a medzinárodné zmluvy, ktoré priamo zakladajú práva alebo povinnosti fyzických osôb alebo právnických osôb a ktoré boli ratifikované a vyhlásené spôsobom ustanoveným zákonom, majú prednosť pred zákonmi.</p>	<p>právnických osôb, sa vyžaduje pred ratifikáciou súhlas Národnej rady Slovenskej republiky.</p> <p>(5) Medzinárodné zmluvy o ľudských právach a základných slobodách, medzinárodné zmluvy, na ktorých vykonanie nie je potrebný zákon, a medzinárodné zmluvy, ktoré priamo zakladajú práva alebo povinnosti fyzických osôb alebo právnických osôb a ktoré boli ratifikované a vyhlásené spôsobom ustanoveným zákonom, majú prednosť pred zákonmi.</p>
	<p>Čl.7a</p> <p>Slovenská republika podporuje národné povedomie a kultúrnu identitu Slovákov žijúcich v zahraničí, podporuje ich inštitúcie zriadené na dosiahnutie tohto účelu a vzťahy s materskou krajinou.</p> <p>Platí od 1.7.2004</p>	<p>Čl.7a</p> <p>Slovenská republika podporuje národné povedomie a kultúrnu identitu Slovákov žijúcich v zahraničí, podporuje ich inštitúcie zriadené na dosiahnutie tohto účelu a vzťahy s materskou krajinou.</p>
<p>Druhý oddiel</p> <p>ŠTÁTNE SYMBOLY</p> <p>Čl.8</p> <p>Štátnymi symbolmi Slovenskej republiky sú štátny znak, štátna vlajka, štátna pečať a štátna hymna.</p>	<p>Druhý oddiel</p> <p>ŠTÁTNE SYMBOLY</p> <p>Čl.8</p> <p>Štátnymi symbolmi Slovenskej republiky sú štátny znak, štátna vlajka, štátna pečať a štátna hymna.</p>	<p>Druhý oddiel</p> <p>ŠTÁTNE SYMBOLY</p> <p>Čl.8</p> <p>Štátnymi symbolmi Slovenskej republiky sú štátny znak, štátna vlajka, štátna pečať a štátna hymna.</p>

<p style="text-align: center;">Čl.9</p> <p>(1) Štátny znak Slovenskej republiky tvorí na červenom ranogotickom štíte dvojitý strieborný kríž vztýčený na strednom vyvýšenom vršku modrého trojvršia.</p> <p>(2) Štátna vlajka Slovenskej republiky sa skladá z troch pozdĺžnych pruhov – bieleho, modrého a červeného. Na prednej polovici listu štátnej vlajky Slovenskej republiky je štátny znak Slovenskej republiky.</p> <p>(3) Štátnu pečať Slovenskej republiky tvorí štátny znak Slovenskej republiky, okolo ktorého je do kruhu umiestnený nápis Slovenská republika.</p> <p>(4) Štátnou hymnou Slovenskej republiky sú prvé dve slohy piesne Nad Tatrou sa blýska.</p> <p>(5) Podrobnosti o štátnych symboloch Slovenskej republiky a ich používaní ustanoví zákon.</p>	<p style="text-align: center;">Čl.9</p> <p>(1) Štátny znak Slovenskej republiky tvorí na červenom ranogotickom štíte dvojitý strieborný kríž vztýčený na strednom vyvýšenom vršku modrého trojvršia.</p> <p>(2) Štátna vlajka Slovenskej republiky sa skladá z troch pozdĺžnych pruhov – bieleho, modrého a červeného. Na prednej polovici listu štátnej vlajky Slovenskej republiky je štátny znak Slovenskej republiky.</p> <p>(3) Štátnu pečať Slovenskej republiky tvorí štátny znak Slovenskej republiky, okolo ktorého je do kruhu umiestnený nápis Slovenská republika.</p> <p>(4) Štátnou hymnou Slovenskej republiky sú prvé dve slohy piesne Nad Tatrou sa blýska.</p> <p>(5) Podrobnosti o štátnych symboloch Slovenskej republiky a ich používaní ustanoví zákon.</p>	<p style="text-align: center;">Čl.9</p> <p>(1) Štátny znak Slovenskej republiky tvorí na červenom ranogotickom štíte dvojitý strieborný kríž vztýčený na strednom vyvýšenom vršku modrého trojvršia.</p> <p>(2) Štátna vlajka Slovenskej republiky sa skladá z troch pozdĺžnych pruhov – bieleho, modrého a červeného. Na prednej polovici listu štátnej vlajky Slovenskej republiky je štátny znak Slovenskej republiky.</p> <p>(3) Štátnu pečať Slovenskej republiky tvorí štátny znak Slovenskej republiky, okolo ktorého je do kruhu umiestnený nápis Slovenská republika.</p> <p>(4) Štátnou hymnou Slovenskej republiky sú prvé dve slohy piesne Nad Tatrou sa blýska.</p> <p>(5) Podrobnosti o štátnych symboloch Slovenskej republiky a ich používaní ustanoví zákon.</p>
<p style="text-align: center;">Tretí oddiel</p> <p style="text-align: center;">HLAVNÉ MESTO SLOVENSKEJ REPUBLIKY</p> <p style="text-align: center;">Čl.10</p> <p>(1) Hlavným mestom Slovenskej republiky je Bratislava.</p>	<p style="text-align: center;">Tretí oddiel</p> <p style="text-align: center;">HLAVNÉ MESTO SLOVENSKEJ REPUBLIKY</p> <p style="text-align: center;">Čl.10</p> <p>(1) Hlavným mestom Slovenskej republiky je Bratislava.</p>	<p style="text-align: center;">Tretí oddiel</p> <p style="text-align: center;">HLAVNÉ MESTO SLOVENSKEJ REPUBLIKY</p> <p style="text-align: center;">Čl.10</p> <p>(1) Hlavným mestom Slovenskej republiky je Bratislava.</p>

(2) Postavenie Bratislavy ako hlavného mesta Slovenskej republiky ustanoví zákon.	(2) Postavenie Bratislavy ako hlavného mesta Slovenskej republiky ustanoví zákon.	(2) Postavenie Bratislavy ako hlavného mesta Slovenskej republiky ustanoví zákon.
DRUHÁ HLAVA	DRUHÁ HLAVA	DRUHÁ HLAVA
<p>ZÁKLADNÉ PRÁVA A SLOBODY</p> <p>Prvý oddiel</p> <p>VŠEOBECNÉ USTANOVENIA</p> <p>Čl.11</p> <p>Medzinárodné zmluvy o ľudských právach a základných slobodách, ktoré Slovenská republika ratifikovala a boli vyhlásené spôsobom ustanoveným zákonom, majú prednosť pred jej zákonmi, ak zabezpečujú väčší rozsah základných práv a slobôd.</p>	<p>ZÁKLADNÉ PRÁVA A SLOBODY</p> <p>Prvý oddiel</p> <p>VŠEOBECNÉ USTANOVENIA</p> <p>Čl.11 Zrušený od 1.7.2001</p> <p>Medzinárodné zmluvy o ľudských právach a základných slobodách, ktoré Slovenská republika ratifikovala a boli vyhlásené spôsobom ustanoveným zákonom, majú prednosť pred jej zákonmi, ak zabezpečujú väčší rozsah základných práv a slobôd.</p>	<p>ZÁKLADNÉ PRÁVA A SLOBODY</p> <p>Prvý oddiel</p> <p>VŠEOBECNÉ USTANOVENIA</p> <p>Čl.11 Zrušený od 1.7.2001</p>
<p>Čl.12</p> <p>(1) Ľudia sú slobodní a rovní v dôstojnosti i v právach. Základné práva a slobody sú neodňateľné, nescudziteľné, nepremiľateľné a nezrušiteľné.</p> <p>(2) Základné práva a slobody sa zaručujú na území Slovenskej republiky všetkým bez ohľadu na pohlavie, rasu, farbu pleti, jazyk, vieru a náboženstvo, politické, či iné zmýšľanie, národný alebo sociálny pôvod, príslušnosť k národnosti</p>	<p>Čl.12</p> <p>(1) Ľudia sú slobodní a rovní v dôstojnosti i v právach. Základné práva a slobody sú neodňateľné, nescudziteľné, nepremiľateľné a nezrušiteľné.</p> <p>(2) Základné práva a slobody sa zaručujú na území Slovenskej republiky všetkým bez ohľadu na pohlavie, rasu, farbu pleti, jazyk, vieru a náboženstvo, politické, či iné zmýšľanie, národný alebo sociálny pôvod, príslušnosť k národnosti</p>	<p>Čl.12</p> <p>(1) Ľudia sú slobodní a rovní v dôstojnosti i v právach. Základné práva a slobody sú neodňateľné, nescudziteľné, nepremiľateľné a nezrušiteľné.</p> <p>(2) Základné práva a slobody sa zaručujú na území Slovenskej republiky všetkým bez ohľadu na pohlavie, rasu, farbu pleti, jazyk, vieru a náboženstvo, politické, či iné zmýšľanie, národný alebo sociálny pôvod, príslušnosť k národnosti</p>

<p>alebo etnickej skupine, majetok, rod alebo iné postavenie. Nikoho nemožno z týchto dôvodov poškodzovať, zvýhodňovať alebo znevýhodňovať.</p> <p>(3) Každý má právo slobodne rozhodovať o svojej národnosti. Zakazuje sa akékoľvek ovplyvňovanie tohto rozhodovania a všetky spôsoby nátlaku smerujúce k odnárodňovaniu.</p> <p>(4) Nikomu nesmie byť spôsobená ujma na právach pre to, že uplatňuje svoje základné práva a slobody.</p>	<p>alebo etnickej skupine, majetok, rod alebo iné postavenie. Nikoho nemožno z týchto dôvodov poškodzovať, zvýhodňovať alebo znevýhodňovať.</p> <p>(3) Každý má právo slobodne rozhodovať o svojej národnosti. Zakazuje sa akékoľvek ovplyvňovanie tohto rozhodovania a všetky spôsoby nátlaku smerujúce k odnárodňovaniu.</p> <p>(4) Nikomu nesmie byť spôsobená ujma na právach pre to, že uplatňuje svoje základné práva a slobody.</p>	<p>alebo etnickej skupine, majetok, rod alebo iné postavenie. Nikoho nemožno z týchto dôvodov poškodzovať, zvýhodňovať alebo znevýhodňovať.</p> <p>(3) Každý má právo slobodne rozhodovať o svojej národnosti. Zakazuje sa akékoľvek ovplyvňovanie tohto rozhodovania a všetky spôsoby nátlaku smerujúce k odnárodňovaniu.</p> <p>(4) Nikomu nesmie byť spôsobená ujma na právach pre to, že uplatňuje svoje základné práva a slobody.</p>
<p>Čl.13</p> <p>(1) Povinnosti možno ukladať len na základe zákona, v jeho medziach a pri zachovaní základných práv a slobôd.</p> <p>(2) Medze základných práv a slobôd možno upraviť za podmienok ustanovených touto ústavou len zákonom.</p> <p>(3) Zákonné obmedzenia základných práv a slobôd musia platiť rovnako pre všetky prípady, ktoré spĺňajú ustanovené podmienky.</p> <p>(4) Pri obmedzovaní základných práv a slobôd sa musí dbať na ich podstatu a zmysel. Takéto obmedzenia sa môžu použiť len na ustanovený cieľ.</p>	<p>Čl.13</p> <p>(1) Povinnosti možno ukladať</p> <p>a) zákonom alebo len na základe zákona, v jeho medziach a pri zachovaní základných práv a slobôd;</p> <p>b) medzinárodnou zmluvou podľa čl. 7 ods. 4, ktorá priamo zakladá práva a povinnosti fyzických osôb alebo právnických osôb, alebo</p> <p>c) nariadením vlády podľa čl. 120 ods. 2.</p> <p>(2) Medze základných práv a slobôd možno upraviť za podmienok ustanovených touto ústavou len zákonom.</p> <p>(3) Zákonné obmedzenia základných práv a slobôd musia platiť rovnako pre všetky prípady, ktoré spĺňajú ustanovené podmienky.</p>	<p>Čl.13</p> <p>(1) Povinnosti možno ukladať</p> <p>a) zákonom alebo na základe zákona, v jeho medziach a pri zachovaní základných práv a slobôd,</p> <p>b) medzinárodnou zmluvou podľa čl. 7 ods. 4, ktorá priamo zakladá práva a povinnosti fyzických osôb alebo právnických osôb, alebo</p> <p>c) nariadením vlády podľa čl. 120 ods. 2.</p> <p>(2) Medze základných práv a slobôd možno upraviť za podmienok ustanovených touto ústavou len zákonom.</p> <p>(3) Zákonné obmedzenia základných práv a slobôd musia platiť rovnako pre všetky prípady, ktoré spĺňajú ustanovené podmienky.</p>

	(4) Pri obmedzovaní základných práv a slobôd sa musí dbať na ich podstatu a zmysel. Takéto obmedzenia sa môžu použiť len na ustanovený cieľ.	(4) Pri obmedzovaní základných práv a slobôd sa musí dbať na ich podstatu a zmysel. Takéto obmedzenia sa môžu použiť len na ustanovený cieľ.
Druhý oddiel ZÁKLADNÉ ĽUDSKÉ PRÁVA A SLOBODY Čl.14 Každý má spôsobilosť na práva.	Druhý oddiel ZÁKLADNÉ ĽUDSKÉ PRÁVA A SLOBODY Čl.14 Každý má spôsobilosť na práva.	Druhý oddiel ZÁKLADNÉ ĽUDSKÉ PRÁVA A SLOBODY Čl.14 Každý má spôsobilosť na práva.
Čl.15 (1) Každý má právo na život. Ľudský život je hodný ochrany už pred narodením. (2) Nikto nesmie byť pozbavený života. (3) Trest smrti sa nepripúšťa. (4) Podľa tohto článku nie je porušením práv, ak bol niekto pozbavený života v súvislosti s konaním, ktoré podľa zákona nie je trestné.	Čl.15 (1) Každý má právo na život. Ľudský život je hodný ochrany už pred narodením. (2) Nikto nesmie byť pozbavený života. (3) Trest smrti sa nepripúšťa. (4) Podľa tohto článku nie je porušením práv, ak bol niekto pozbavený života v súvislosti s konaním, ktoré podľa zákona nie je trestné.	Čl.15 (1) Každý má právo na život. Ľudský život je hodný ochrany už pred narodením. (2) Nikto nesmie byť pozbavený života. (3) Trest smrti sa nepripúšťa. (4) Podľa tohto článku nie je porušením práv, ak bol niekto pozbavený života v súvislosti s konaním, ktoré podľa zákona nie je trestné.
Čl.16 (1) Nedotknuteľnosť osoby a jej súkromia je zaručená. Obmedzená môže byť len v prípadoch ustanovených zákonom.	Čl.16 (1) Nedotknuteľnosť osoby a jej súkromia je zaručená. Obmedzená môže byť len v prípadoch ustanovených zákonom.	Čl.16 (1) Nedotknuteľnosť osoby a jej súkromia je zaručená. Obmedzená môže byť len v prípadoch ustanovených zákonom.

<p>(2) Nikoho nemožno mučiť ani podrobiť krutému, neľudskému či ponižujúcemu zaobchádzaniu alebo trestu.</p>	<p>(2) Nikoho nemožno mučiť ani podrobiť krutému, neľudskému či ponižujúcemu zaobchádzaniu alebo trestu.</p>	<p>(2) Nikoho nemožno mučiť ani podrobiť krutému, neľudskému či ponižujúcemu zaobchádzaniu alebo trestu.</p>
<p style="text-align: center;">Čl.17</p> <p>(1) Osobná sloboda sa zaručuje.</p> <p>(2) Nikoho nemožno stíhať alebo pozbaviť slobody inak, ako z dôvodov a spôsobom, ktorý ustanoví zákon. Nikoho nemožno pozbaviť slobody len pre neschopnosť dodržať zmluvný záväzok.</p> <p>(3) Obvineného alebo podozrivého z trestného činu možno zadržať len v prípadoch ustanovených zákonom. Zadržaná osoba musí byť ihneď oboznámená s dôvodmi zadržania, vypočutá a najneskôr do 24 hodín prepustená na slobodu alebo odovzdaná súdu. Sudca musí zadržanú osobu do 24 hodín od prevzatia vypočuť a rozhodnúť o väzbe alebo ju prepustiť na slobodu.</p> <p>(4) Obvineného možno zatknúť iba na odôvodnený písomný príkaz sudcu. Zatknutá osoba musí byť do 24 hodín odovzdaná súdu. Sudca musí zatknutú osobu do 24 hodín od prevzatia vypočuť a rozhodnúť o väzbe alebo ju prepustiť na slobodu.</p> <p>(5) Do väzby možno vziať iba z dôvodov a na čas ustanovený zákonom a na základe rozhodnutia súdu.</p>	<p style="text-align: center;">Čl.17</p> <p>(1) Osobná sloboda sa zaručuje.</p> <p>(2) Nikoho nemožno stíhať alebo pozbaviť slobody inak, ako z dôvodov a spôsobom, ktorý ustanoví zákon. Nikoho nemožno pozbaviť slobody len pre neschopnosť dodržať zmluvný záväzok.</p> <p>(3) Obvineného alebo podozrivého z trestného činu možno zadržať len v prípadoch ustanovených zákonom. Zadržaná osoba musí byť ihneď oboznámená s dôvodmi zadržania, vypočutá a najneskôr do 48 24-hodín a pri trestných činoch terorizmu do 96 hodín prepustená na slobodu alebo odovzdaná súdu. Sudca musí zadržanú osobu do 48 hodín a pri obzvlášť závažných trestných činoch do 72 24-hodín od prevzatia vypočuť a rozhodnúť o väzbe alebo o jej prepustení ju prepustiť na slobodu.</p> <p>(4) Obvineného možno zatknúť iba na odôvodnený písomný príkaz sudcu. Zatknutá osoba musí byť do 24 hodín odovzdaná súdu. Sudca musí zatknutú osobu do 48 hodín a pri obzvlášť závažných trestných činoch do 72 24 hodín od prevzatia vypočuť a rozhodnúť o väzbe alebo o jej prepustení ju prepustiť na slobodu.</p>	<p style="text-align: center;">Čl.17</p> <p>(1) Osobná sloboda sa zaručuje.</p> <p>(2) Nikoho nemožno stíhať alebo pozbaviť slobody inak, ako z dôvodov a spôsobom, ktorý ustanoví zákon. Nikoho nemožno pozbaviť slobody len pre neschopnosť dodržať zmluvný záväzok.</p> <p>(3) Obvineného alebo podozrivého z trestného činu možno zadržať len v prípadoch ustanovených zákonom. Zadržaná osoba musí byť ihneď oboznámená s dôvodmi zadržania, vypočutá a najneskôr do 48 hodín a pri trestných činoch terorizmu do 96 hodín prepustená na slobodu alebo odovzdaná súdu. Sudca musí zadržanú osobu do 48 hodín a pri obzvlášť závažných trestných činoch do 72 hodín od prevzatia vypočuť a rozhodnúť o väzbe alebo o jej prepustení na slobodu.</p> <p>(4) Obvineného možno zatknúť iba na odôvodnený písomný príkaz sudcu. Zatknutá osoba musí byť do 24 hodín odovzdaná súdu. Sudca musí zatknutú osobu do 48 hodín a pri obzvlášť závažných trestných činoch do 72 hodín od prevzatia vypočuť a rozhodnúť o väzbe alebo o jej prepustení na slobodu.</p>

<p>(6) Zákon ustanoví, v ktorých prípadoch možno prevziať osobu do ústavnej zdravotníckej starostlivosti alebo ju v nej držať bez jej súhlasu. Takéto opatrenie sa musí do 24 hodín oznámiť súdu, ktorý o tomto umiestnení rozhodne do piatich dní.</p> <p>(7) Skúmanie duševného stavu osoby obvinenej z trestného činu je možné iba na písomný príkaz súdu.</p>	<p>(5) Do väzby možno vziať iba z dôvodov a na čas ustanovený zákonom a na základe rozhodnutia súdu.</p> <p>(6) Zákon ustanoví, v ktorých prípadoch možno prevziať osobu do ústavnej zdravotníckej starostlivosti alebo ju v nej držať bez jej súhlasu. Takéto opatrenie sa musí do 24 hodín oznámiť súdu, ktorý o tomto umiestnení rozhodne do piatich dní.</p> <p>(7) Skúmanie duševného stavu osoby obvinenej z trestného činu je možné iba na písomný príkaz súdu.</p>	<p>(5) Do väzby možno vziať iba z dôvodov a na čas ustanovený zákonom a na základe rozhodnutia súdu.</p> <p>(6) Zákon ustanoví, v ktorých prípadoch možno prevziať osobu do ústavnej zdravotníckej starostlivosti alebo ju v nej držať bez jej súhlasu. Takéto opatrenie sa musí do 24 hodín oznámiť súdu, ktorý o tomto umiestnení rozhodne do piatich dní.</p> <p>(7) Skúmanie duševného stavu osoby obvinenej z trestného činu je možné iba na písomný príkaz súdu.</p>
<p style="text-align: center;">Čl.18</p> <p>(1) Nikoho nemožno poslať na nútené práce alebo nútené služby.</p> <p>(2) Ustanovenie odseku 1 sa nevzťahuje na</p> <p>a) práce ukladané podľa zákona osobám vo výkone trestu odňatia slobody alebo osobám vykonávajúcim iný trest, nahradzujúci trest odňatia slobody,</p> <p>b) vojenskú službu alebo inú službu ustanovenú zákonom namiesto povinnej vojenskej služby,</p> <p>c) službu vyžadovanú na základe zákona v prípade živelných pohrôm, nehôd alebo iného nebezpečenstva, ktoré ohrozuje životy, zdravie alebo značné majetkové hodnoty,</p>	<p style="text-align: center;">Čl.18</p> <p>(1) Nikoho nemožno poslať na nútené práce alebo nútené služby.</p> <p>(2) Ustanovenie odseku 1 sa nevzťahuje na</p> <p>a) práce ukladané podľa zákona osobám vo výkone trestu odňatia slobody alebo osobám vykonávajúcim iný trest, nahradzujúci trest odňatia slobody,</p> <p>b) vojenskú službu alebo inú službu ustanovenú zákonom namiesto povinnej vojenskej služby,</p> <p>c) službu vyžadovanú na základe zákona v prípade živelných pohrôm, nehôd alebo iného nebezpečenstva, ktoré ohrozuje životy, zdravie alebo značné majetkové hodnoty,</p>	<p style="text-align: center;">Čl.18</p> <p>(1) Nikoho nemožno poslať na nútené práce alebo nútené služby.</p> <p>(2) Ustanovenie odseku 1 sa nevzťahuje na</p> <p>a) práce ukladané podľa zákona osobám vo výkone trestu odňatia slobody alebo osobám vykonávajúcim iný trest, nahradzujúci trest odňatia slobody,</p> <p>b) vojenskú službu alebo inú službu ustanovenú zákonom namiesto povinnej vojenskej služby,</p> <p>c) službu vyžadovanú na základe zákona v prípade živelných pohrôm, nehôd alebo iného nebezpečenstva, ktoré ohrozuje životy, zdravie alebo značné majetkové hodnoty,</p>

d) konanie uložené zákonom na ochranu života, zdravia alebo práv iných.	d) konanie uložené zákonom na ochranu života, zdravia alebo práv iných. e) menšie obecné služby na základe zákona.	d) konanie uložené zákonom na ochranu života, zdravia alebo práv iných, e) menšie obecné služby na základe zákona.
<p>Čl.19</p> <p>(1) Každý má právo na zachovanie ľudskej dôstojnosti, osobnej cti, dobrej povesti a na ochranu mena.</p> <p>(2) Každý má právo na ochranu pred neoprávneným zasahovaním do súkromného a rodinného života.</p> <p>(3) Každý má právo na ochranu pred neoprávneným zhromažďovaním, zverejňovaním alebo iným zneužívaním údajov o svojej osobe.</p>	<p>Čl.19</p> <p>(1) Každý má právo na zachovanie ľudskej dôstojnosti, osobnej cti, dobrej povesti a na ochranu mena.</p> <p>(2) Každý má právo na ochranu pred neoprávneným zasahovaním do súkromného a rodinného života.</p> <p>(3) Každý má právo na ochranu pred neoprávneným zhromažďovaním, zverejňovaním alebo iným zneužívaním údajov o svojej osobe.</p>	<p>Čl.19</p> <p>(1) Každý má právo na zachovanie ľudskej dôstojnosti, osobnej cti, dobrej povesti a na ochranu mena.</p> <p>(2) Každý má právo na ochranu pred neoprávneným zasahovaním do súkromného a rodinného života.</p> <p>(3) Každý má právo na ochranu pred neoprávneným zhromažďovaním, zverejňovaním alebo iným zneužívaním údajov o svojej osobe.</p>
<p>Čl.20</p> <p>(1) Každý má právo vlastníť majetok. Vlastnícke právo všetkých vlastníkov má rovnaký zákonný obsah a ochranu. Dedenie sa zaručuje.</p> <p>(2) Zákon ustanoví, ktorý ďalší majetok okrem majetku uvedeného v čl. 4 tejto ústavy, nevyhnutný na zabezpečovanie potrieb spoločnosti, rozvoja národného hospodárstva a verejného záujmu, môže byť iba vo vlastníctve štátu, obce alebo určených právnických osôb. Zákon tiež môže ustanoviť, že určité veci môžu byť iba vo vlastníctve občanov alebo právnických osôb so sídlom v Slovenskej republike.</p>	<p>Čl.20</p> <p>(1) Každý má právo vlastníť majetok. Vlastnícke právo všetkých vlastníkov má rovnaký zákonný obsah a ochranu. Majetok nadobudnutý v rozpore s právnym poriadkom ochranu nepožíva. Dedenie sa zaručuje.</p> <p>(2) Zákon ustanoví, ktorý ďalší majetok okrem majetku uvedeného v čl. 4 tejto ústavy, nevyhnutný na zabezpečovanie potrieb spoločnosti, potravinovej bezpečnosti štátu, rozvoja národného hospodárstva a verejného záujmu, môže byť iba vo vlastníctve štátu, obce, alebo určených právnických osôb alebo určených fyzických osôb. Zákon tiež</p>	<p>Čl.20</p> <p>(1) Každý má právo vlastníť majetok. Vlastnícke právo všetkých vlastníkov má rovnaký zákonný obsah a ochranu. Majetok nadobudnutý v rozpore s právnym poriadkom ochranu nepožíva. Dedenie sa zaručuje.</p> <p>(2) Zákon ustanoví, ktorý ďalší majetok okrem majetku uvedeného v čl. 4 tejto ústavy, nevyhnutný na zabezpečovanie potrieb spoločnosti, potravinovej bezpečnosti štátu, rozvoja národného hospodárstva a verejného záujmu, môže byť iba vo vlastníctve štátu, obce, určených právnických osôb alebo určených fyzických osôb. Zákon tiež môže</p>

<p>(3) Vlastníctvo zaväzuje. Nemožno ho zneužiť na ujmu práv iných alebo v rozpore so všeobecnými záujmami chránenými zákonom. Výkon vlastníckeho práva nesmie poškodzovať ľudské zdravie, prírodu, kultúrne pamiatky a životné prostredie nad mieru ustanovenú zákonom.</p> <p>(4) Vyvlastnenie alebo nútené obmedzenie vlastníckeho práva je možné iba v nevyhnutnej miere a vo verejnom záujme, a to na základe zákona a za primeranú náhradu.</p>	<p>môže ustanoviť, že určité veci môžu byť iba vo vlastníctve občanov alebo právnických osôb so sídlom v Slovenskej republike.</p> <p>(3) Vlastníctvo zaväzuje. Nemožno ho zneužiť na ujmu práv iných alebo v rozpore so všeobecnými záujmami chránenými zákonom. Výkon vlastníckeho práva nesmie poškodzovať ľudské zdravie, prírodu, kultúrne pamiatky a životné prostredie nad mieru ustanovenú zákonom.</p> <p>(4) Vyvlastnenie alebo nútené obmedzenie vlastníckeho práva je možné iba v nevyhnutnej miere a vo verejnom záujme, a to na základe zákona a za primeranú náhradu.</p> <p>(5) Iné zásahy do vlastníckeho práva možno dovoliť iba vtedy, ak ide o majetok nadobudnutý nezákonným spôsobom alebo z nelegálnych príjmov a ide o opatrenie nevyhnutné v demokratickej spoločnosti pre bezpečnosť štátu, ochranu verejného poriadku, mravnosti alebo práv a slobôd iných. Podmienky ustanoví zákon.</p>	<p>ustanoviť, že určité veci môžu byť iba vo vlastníctve občanov alebo právnických osôb so sídlom v Slovenskej republike.</p> <p>(3) Vlastníctvo zaväzuje. Nemožno ho zneužiť na ujmu práv iných alebo v rozpore so všeobecnými záujmami chránenými zákonom. Výkon vlastníckeho práva nesmie poškodzovať ľudské zdravie, prírodu, kultúrne pamiatky a životné prostredie nad mieru ustanovenú zákonom.</p> <p>(4) Vyvlastnenie alebo nútené obmedzenie vlastníckeho práva je možné iba v nevyhnutnej miere a vo verejnom záujme, a to na základe zákona a za primeranú náhradu.</p> <p>(5) Iné zásahy do vlastníckeho práva možno dovoliť iba vtedy, ak ide o majetok nadobudnutý nezákonným spôsobom alebo z nelegálnych príjmov a ide o opatrenie nevyhnutné v demokratickej spoločnosti pre bezpečnosť štátu, ochranu verejného poriadku, mravnosti alebo práv a slobôd iných. Podmienky ustanoví zákon.</p>
<p>Čl.21</p> <p>(1) Obydlie je nedotknuteľné. Nie je dovolené doň vstúpiť bez súhlasu toho, kto v ňom býva.</p> <p>(2) Domová prehliadka je prípustná len v súvislosti s trestným konaním, a to na písomný a odôvodnený príkaz sudcu. Spôsob vykonania domovej prehliadky ustanoví zákon.</p>	<p>Čl.21</p> <p>(1) Obydlie je nedotknuteľné. Nie je dovolené doň vstúpiť bez súhlasu toho, kto v ňom býva.</p> <p>(2) Domová prehliadka je prípustná len v súvislosti s trestným konaním, a to na písomný a odôvodnený príkaz sudcu. Spôsob vykonania domovej prehliadky ustanoví zákon.</p>	<p>Čl.21</p> <p>(1) Obydlie je nedotknuteľné. Nie je dovolené doň vstúpiť bez súhlasu toho, kto v ňom býva.</p> <p>(2) Domová prehliadka je prípustná len v súvislosti s trestným konaním, a to na písomný a odôvodnený príkaz sudcu. Spôsob vykonania domovej prehliadky ustanoví zákon.</p>

<p>(3) Iné zásahy do nedotknuteľnosti obydlia možno zákonom dovoliť iba vtedy, keď je to v demokratickej spoločnosti nevyhnutné na ochranu života, zdravia alebo majetku osôb, na ochranu práv a slobôd iných alebo na odvrátenie závažného ohrozenia verejného poriadku. Ak sa obydlie používa aj na podnikanie alebo vykonávanie inej hospodárskej činnosti, takéto zásahy môžu byť zákonom dovolené aj vtedy, keď je to nevyhnutné na plnenie úloh verejnej správy.</p>	<p>(3) Iné zásahy do nedotknuteľnosti obydlia možno zákonom dovoliť iba vtedy, keď je to v demokratickej spoločnosti nevyhnutné na ochranu života, zdravia alebo majetku osôb, na ochranu práv a slobôd iných alebo na odvrátenie závažného ohrozenia verejného poriadku. Ak sa obydlie používa aj na podnikanie alebo vykonávanie inej hospodárskej činnosti, takéto zásahy môžu byť zákonom dovolené aj vtedy, keď je to nevyhnutné na plnenie úloh verejnej správy.</p>	<p>(3) Iné zásahy do nedotknuteľnosti obydlia možno zákonom dovoliť iba vtedy, keď je to v demokratickej spoločnosti nevyhnutné na ochranu života, zdravia alebo majetku osôb, na ochranu práv a slobôd iných alebo na odvrátenie závažného ohrozenia verejného poriadku. Ak sa obydlie používa aj na podnikanie alebo vykonávanie inej hospodárskej činnosti, takéto zásahy môžu byť zákonom dovolené aj vtedy, keď je to nevyhnutné na plnenie úloh verejnej správy.</p>
<p>Čl.22</p> <p>(1) Listové tajomstvo, tajomstvo dopravovaných správ a iných písomností a ochrana osobných údajov sa zaručujú.</p> <p>(2) Nikto nesmie porušiť listové tajomstvo ani tajomstvo iných písomností a záznamov, či už uchovávaných v súkromí, alebo zasielaných poštou, alebo iným spôsobom; výnimkou sú prípady, ktoré ustanoví zákon. Rovnako sa zaručuje tajomstvo správ podávaných telefónom, telegrafom alebo iným podobným zariadením.</p>	<p>Čl.22</p> <p>(1) Listové tajomstvo, tajomstvo dopravovaných správ a iných písomností a ochrana osobných údajov sa zaručujú.</p> <p>(2) Nikto nesmie porušiť listové tajomstvo ani tajomstvo iných písomností a záznamov, či už uchovávaných v súkromí, alebo zasielaných poštou, alebo iným spôsobom; výnimkou sú prípady, ktoré ustanoví zákon. Rovnako sa zaručuje tajomstvo správ podávaných telefónom, telegrafom alebo iným podobným zariadením.</p>	<p>Čl.22</p> <p>(1) Listové tajomstvo, tajomstvo dopravovaných správ a iných písomností a ochrana osobných údajov sa zaručujú.</p> <p>(2) Nikto nesmie porušiť listové tajomstvo ani tajomstvo iných písomností a záznamov, či už uchovávaných v súkromí, alebo zasielaných poštou, alebo iným spôsobom; výnimkou sú prípady, ktoré ustanoví zákon. Rovnako sa zaručuje tajomstvo správ podávaných telefónom, telegrafom alebo iným podobným zariadením.</p>
<p>Čl.23</p> <p>(1) Sloboda pohybu a pobytu sa zaručuje.</p> <p>(2) Každý, kto sa oprávnene zdržiava na území Slovenskej republiky, má právo toto územie slobodne opustiť.</p>	<p>Čl.23</p> <p>(1) Sloboda pohybu a pobytu sa zaručuje.</p> <p>(2) Každý, kto sa oprávnene zdržiava na území Slovenskej republiky, má právo toto územie slobodne opustiť.</p>	<p>Čl.23</p> <p>(1) Sloboda pohybu a pobytu sa zaručuje.</p> <p>(2) Každý, kto sa oprávnene zdržiava na území Slovenskej republiky, má právo toto územie slobodne opustiť.</p>

<p>(3) Slobody podľa odsekov 1 a 2 môžu byť obmedzené zákonom, ak je to nevyhnutné pre bezpečnosť štátu, udržanie verejného poriadku, ochranu zdravia alebo ochranu práv a slobôd iných a na vymedzených územiach aj v záujme ochrany prírody.</p> <p>(4) Každý občan má právo na slobodný vstup na územie Slovenskej republiky. Občana nemožno nútiť, aby opustil vlasť, nemožno ho vyhostiť ani vydať inému štátu.</p> <p>(5) Cudzinca možno vyhostiť iba v prípadoch ustanovených zákonom.</p>	<p>(3) Slobody podľa odsekov 1 a 2 môžu byť obmedzené zákonom, ak je to nevyhnutné pre bezpečnosť štátu, udržanie verejného poriadku, ochranu zdravia alebo ochranu práv a slobôd iných a na vymedzených územiach aj v záujme ochrany prírody.</p> <p>(4) Každý občan má právo na slobodný vstup na územie Slovenskej republiky. Občana nemožno nútiť, aby opustil vlasť, a nemožno ho vyhostiť. ani vydať inému štátu.</p> <p>(5) Cudzinca možno vyhostiť iba v prípadoch ustanovených zákonom.</p>	<p>(3) Slobody podľa odsekov 1 a 2 môžu byť obmedzené zákonom, ak je to nevyhnutné pre bezpečnosť štátu, udržanie verejného poriadku, ochranu zdravia alebo ochranu práv a slobôd iných a na vymedzených územiach aj v záujme ochrany prírody.</p> <p>(4) Každý občan má právo na slobodný vstup na územie Slovenskej republiky. Občana nemožno nútiť, aby opustil vlasť, a nemožno ho vyhostiť.</p> <p>(5) Cudzinca možno vyhostiť iba v prípadoch ustanovených zákonom.</p>
<p>Čl.24</p> <p>(1) Sloboda myslenia, svedomia, náboženského vyznania a viery sa zaručujú. Toto právo zahŕňa aj možnosť zmeniť náboženské vyznanie alebo vieru. Každý má právo byť bez náboženského vyznania. Každý má právo verejne prejavovať svoje zmýšľanie.</p> <p>(2) Každý má právo slobodne prejavovať svoje náboženstvo alebo vieru buď sám, buď spoločne s inými, súkromne alebo verejne, bohoslužbou, náboženskými úkonmi, zachovávaním obradov alebo zúčastňovať sa na jeho vyučovaní.</p> <p>(3) Cirkvi a náboženské spoločnosti spravujú svoje záležitosti samy, najmä zriaďujú svoje orgány, ustanovujú svojich duchovných, zabezpečujú vyučovanie náboženstva a zakladajú</p>	<p>Čl.24</p> <p>(1) Sloboda myslenia, svedomia, náboženského vyznania a viery sa zaručujú. Toto právo zahŕňa aj možnosť zmeniť náboženské vyznanie alebo vieru. Každý má právo byť bez náboženského vyznania. Každý má právo verejne prejavovať svoje zmýšľanie.</p> <p>(2) Každý má právo slobodne prejavovať svoje náboženstvo alebo vieru buď sám, buď spoločne s inými, súkromne alebo verejne, bohoslužbou, náboženskými úkonmi, zachovávaním obradov alebo zúčastňovať sa na jeho vyučovaní.</p> <p>(3) Cirkvi a náboženské spoločnosti spravujú svoje záležitosti samy, najmä zriaďujú svoje orgány, ustanovujú svojich duchovných, zabezpečujú vyučovanie náboženstva a zakladajú</p>	<p>Čl.24</p> <p>(1) Sloboda myslenia, svedomia, náboženského vyznania a viery sa zaručujú. Toto právo zahŕňa aj možnosť zmeniť náboženské vyznanie alebo vieru. Každý má právo byť bez náboženského vyznania. Každý má právo verejne prejavovať svoje zmýšľanie.</p> <p>(2) Každý má právo slobodne prejavovať svoje náboženstvo alebo vieru buď sám, buď spoločne s inými, súkromne alebo verejne, bohoslužbou, náboženskými úkonmi, zachovávaním obradov alebo zúčastňovať sa na jeho vyučovaní.</p> <p>(3) Cirkvi a náboženské spoločnosti spravujú svoje záležitosti samy, najmä zriaďujú svoje orgány, ustanovujú svojich duchovných, zabezpečujú vyučovanie náboženstva a zakladajú</p>

<p>rehoľné a iné cirkevné inštitúcie nezávisle od štátnych orgánov.</p> <p>(4) Podmienky výkonu práv podľa odsekov 1 až 3 možno obmedziť iba zákonom, ak ide o opatrenie nevyhnutné v demokratickej spoločnosti na ochranu verejného poriadku, zdravia a mravnosti alebo práv a slobôd iných.</p>	<p>rehoľné a iné cirkevné inštitúcie nezávisle od štátnych orgánov.</p> <p>(4) Podmienky výkonu práv podľa odsekov 1 až 3 možno obmedziť iba zákonom, ak ide o opatrenie nevyhnutné v demokratickej spoločnosti na ochranu verejného poriadku, zdravia a mravnosti alebo práv a slobôd iných.</p>	<p>rehoľné a iné cirkevné inštitúcie nezávisle od štátnych orgánov.</p> <p>(4) Podmienky výkonu práv podľa odsekov 1 až 3 možno obmedziť iba zákonom, ak ide o opatrenie nevyhnutné v demokratickej spoločnosti na ochranu verejného poriadku, zdravia a mravnosti alebo práv a slobôd iných.</p>
<p>Čl.25</p> <p>(1) Obrana Slovenskej republiky je vecou cti každého občana.</p> <p>(2) Nikoho nemožno nútiť, aby vykonával vojenskú službu, ak je to v rozpore s jeho svedomím alebo náboženským vyznaním. Podrobnosti ustanoví zákon.</p>	<p>Čl.25</p> <p>(1) Obrana Slovenskej republiky je povinnosťou a vecou cti občanov každého občana. Zákon ustanoví rozsah brannej povinnosti.</p> <p>(2) Nikoho nemožno nútiť, aby vykonával vojenskú službu, ak je to v rozpore s jeho svedomím alebo náboženským vyznaním. Podrobnosti ustanoví zákon.</p>	<p>Čl.25</p> <p>(1) Obrana Slovenskej republiky je povinnosťou a vecou cti občanov. Zákon ustanoví rozsah brannej povinnosti.</p> <p>(2) Nikoho nemožno nútiť, aby vykonával vojenskú službu, ak je to v rozpore s jeho svedomím alebo náboženským vyznaním. Podrobnosti ustanoví zákon.</p>
<p>Tretí oddiel</p> <p>POLITICKÉ PRÁVA</p> <p>Čl.26</p> <p>(1) Sloboda prejavu a právo na informácie sú zaručené.</p> <p>(2) Každý má právo vyjadrovať svoje názory slovom, písmom, tlačou, obrazom alebo iným spôsobom, ako aj slobodne vyhľadávať, prijímať a rozširovať idey a informácie bez ohľadu na</p>	<p>Tretí oddiel</p> <p>POLITICKÉ PRÁVA</p> <p>Čl.26</p> <p>(1) Sloboda prejavu a právo na informácie sú zaručené.</p> <p>(2) Každý má právo vyjadrovať svoje názory slovom, písmom, tlačou, obrazom alebo iným spôsobom, ako aj slobodne vyhľadávať, prijímať a rozširovať idey a informácie bez ohľadu na</p>	<p>Tretí oddiel</p> <p>POLITICKÉ PRÁVA</p> <p>Čl.26</p> <p>(1) Sloboda prejavu a právo na informácie sú zaručené.</p> <p>(2) Každý má právo vyjadrovať svoje názory slovom, písmom, tlačou, obrazom alebo iným spôsobom, ako aj slobodne vyhľadávať, prijímať a rozširovať idey a informácie bez ohľadu na</p>

<p>hranice štátu. Vydávanie tlače nepodlieha povoľovaciemu konaniu. Podnikanie v odbore rozhlasu a televízie sa môže viazať na povolenie štátu. Podmienky ustanoví zákon.</p> <p>(3) Cenzúra sa zakazuje.</p> <p>(4) Slobodu prejavu a právo vyhľadávať a šíriť informácie možno obmedziť zákonom, ak ide o opatrenia v demokratickej spoločnosti nevyhnutné na ochranu práv a slobôd iných, bezpečnosť štátu, verejného poriadku, ochranu verejného zdravia a mravnosti.</p> <p>(5) Štátne orgány a orgány územnej samosprávy majú povinnosť primeraným spôsobom poskytovať informácie o svojej činnosti v štátnom jazyku. Podmienky a spôsob vykonania ustanoví zákon.</p>	<p>hranice štátu. Vydávanie tlače nepodlieha povoľovaciemu konaniu. Podnikanie v odbore rozhlasu a televízie sa môže viazať na povolenie štátu. Podmienky ustanoví zákon.</p> <p>(3) Cenzúra sa zakazuje.</p> <p>(4) Slobodu prejavu a právo vyhľadávať a šíriť informácie možno obmedziť zákonom, ak ide o opatrenia v demokratickej spoločnosti nevyhnutné na ochranu práv a slobôd iných, bezpečnosť štátu, verejného poriadku, ochranu verejného zdravia a mravnosti.</p> <p>(5) Orgány verejnej moci Štátne orgány a orgány územnej samosprávy majú povinnosť primeraným spôsobom poskytovať informácie o svojej činnosti v štátnom jazyku. Podmienky a spôsob vykonania ustanoví zákon.</p>	<p>hranice štátu. Vydávanie tlače nepodlieha povoľovaciemu konaniu. Podnikanie v odbore rozhlasu a televízie sa môže viazať na povolenie štátu. Podmienky ustanoví zákon.</p> <p>(3) Cenzúra sa zakazuje.</p> <p>(4) Slobodu prejavu a právo vyhľadávať a šíriť informácie možno obmedziť zákonom, ak ide o opatrenia v demokratickej spoločnosti nevyhnutné na ochranu práv a slobôd iných, bezpečnosť štátu, verejného poriadku, ochranu verejného zdravia a mravnosti.</p> <p>(5) Orgány verejnej moci majú povinnosť primeraným spôsobom poskytovať informácie o svojej činnosti v štátnom jazyku. Podmienky a spôsob vykonania ustanoví zákon.</p>
<p>Čl.27</p> <p>(1) Petičné právo sa zaručuje. Každý má právo sám alebo s inými obracať sa vo veciach verejného alebo iného spoločného záujmu na štátne orgány a orgány územnej samosprávy so žiadosťami, návrhmi a sťažnosťami.</p> <p>(2) Petíciou nemožno vyzývať na porušovanie základných práv a slobôd.</p> <p>(3) Petíciou nemožno zasahovať do nezávislosti súdu.</p>	<p>Čl.27</p> <p>(1) Petičné právo sa zaručuje. Každý má právo sám alebo s inými obracať sa vo veciach verejného alebo iného spoločného záujmu na štátne orgány a orgány územnej samosprávy so žiadosťami, návrhmi a sťažnosťami.</p> <p>(2) Petíciou nemožno vyzývať na porušovanie základných práv a slobôd.</p> <p>(3) Petíciou nemožno zasahovať do nezávislosti súdu.</p>	<p>Čl.27</p> <p>(1) Petičné právo sa zaručuje. Každý má právo sám alebo s inými obracať sa vo veciach verejného alebo iného spoločného záujmu na štátne orgány a orgány územnej samosprávy so žiadosťami, návrhmi a sťažnosťami.</p> <p>(2) Petíciou nemožno vyzývať na porušovanie základných práv a slobôd.</p> <p>(3) Petíciou nemožno zasahovať do nezávislosti súdu.</p>

<p style="text-align: center;">Čl.28</p> <p>(1) Právo pokojne sa zhromažďovať sa zaručuje.</p> <p>(2) Podmienky výkonu tohto práva ustanoví zákon v prípadoch zhromažďovania na verejných miestach, ak ide o opatrenia v demokratickej spoločnosti nevyhnutné na ochranu práv a slobôd iných, ochranu verejného poriadku, zdravia a mravnosti, majetku alebo pre bezpečnosť štátu. Zhromaždenie sa nesmie podmieňovať povolením orgánu verejnej správy.</p>	<p style="text-align: center;">Čl.28</p> <p>(1) Právo pokojne sa zhromažďovať sa zaručuje.</p> <p>(2) Podmienky výkonu tohto práva ustanoví zákon v prípadoch zhromažďovania na verejných miestach, ak ide o opatrenia v demokratickej spoločnosti nevyhnutné na ochranu práv a slobôd iných, ochranu verejného poriadku, zdravia a mravnosti, majetku alebo pre bezpečnosť štátu. Zhromaždenie sa nesmie podmieňovať povolením orgánu verejnej správy.</p>	<p style="text-align: center;">Čl.28</p> <p>(1) Právo pokojne sa zhromažďovať sa zaručuje.</p> <p>(2) Podmienky výkonu tohto práva ustanoví zákon v prípadoch zhromažďovania na verejných miestach, ak ide o opatrenia v demokratickej spoločnosti nevyhnutné na ochranu práv a slobôd iných, ochranu verejného poriadku, zdravia a mravnosti, majetku alebo pre bezpečnosť štátu. Zhromaždenie sa nesmie podmieňovať povolením orgánu verejnej správy.</p>
<p style="text-align: center;">Čl.29</p> <p>(1) Právo slobodne sa združovať sa zaručuje. Každý má právo spolu s inými sa združovať v spolko ch, spoločnostiach alebo iných združeníach.</p> <p>(2) Občania majú právo zakladať politické strany a politické hnutia a združovať sa v nich.</p> <p>(3) Výkon práv podľa odsekov 1 a 2 možno obmedziť len v prípadoch ustanovených zákonom, ak je to v demokratickej spoločnosti nevyhnutné pre bezpečnosť štátu, na ochranu verejného poriadku, predchádzanie trestným činom alebo na ochranu práv a slobôd iných.</p> <p>(4) Politické strany a politické hnutia, ako aj spolky, spoločnosti alebo iné združenia sú oddelené od štátu.</p>	<p style="text-align: center;">Čl.29</p> <p>(1) Právo slobodne sa združovať sa zaručuje. Každý má právo spolu s inými sa združovať v spolkoch, spoločnostiach alebo iných združeníach.</p> <p>(2) Občania majú právo zakladať politické strany a politické hnutia a združovať sa v nich.</p> <p>(3) Výkon práv podľa odsekov 1 a 2 možno obmedziť len v prípadoch ustanovených zákonom, ak je to v demokratickej spoločnosti nevyhnutné pre bezpečnosť štátu, na ochranu verejného poriadku, predchádzanie trestným činom alebo na ochranu práv a slobôd iných.</p> <p>(4) Politické strany a politické hnutia, ako aj spolky, spoločnosti alebo iné združenia sú oddelené od štátu.</p>	<p style="text-align: center;">Čl.29</p> <p>(1) Právo slobodne sa združovať sa zaručuje. Každý má právo spolu s inými sa združovať v spolkoch, spoločnostiach alebo iných združeníach.</p> <p>(2) Občania majú právo zakladať politické strany a politické hnutia a združovať sa v nich.</p> <p>(3) Výkon práv podľa odsekov 1 a 2 možno obmedziť len v prípadoch ustanovených zákonom, ak je to v demokratickej spoločnosti nevyhnutné pre bezpečnosť štátu, na ochranu verejného poriadku, predchádzanie trestným činom alebo na ochranu práv a slobôd iných.</p> <p>(4) Politické strany a politické hnutia, ako aj spolky, spoločnosti alebo iné združenia sú oddelené od štátu.</p>

<p>Čl.30</p> <p>(1) Občania majú právo zúčastňovať sa na správe verejných vecí priamo alebo slobodnou voľbou svojich zástupcov.</p> <p>(2) Voľby sa musia konať v lehotách nepresahujúcich pravidelné volebné obdobie ustanovené zákonom.</p> <p>(3) Volebné právo je všeobecné, rovné a priame a vykonáva sa tajným hlasovaním. Podmienky výkonu volebného práva ustanoví zákon.</p> <p>(4) Občania majú za rovnakých podmienok prístup k voleným a iným verejným funkciám.</p>	<p>Čl.30</p> <p>(1) Občania majú právo zúčastňovať sa na správe verejných vecí priamo alebo slobodnou voľbou svojich zástupcov. Cudzinci s trvalým pobytom na území Slovenskej republiky majú právo voliť a byť volení do orgánov samosprávy obcí a do orgánov samosprávy vyšších územných celkov.</p> <p>(2) Voľby sa musia konať v lehotách nepresahujúcich pravidelné volebné obdobie ustanovené zákonom.</p> <p>(3) Volebné právo je všeobecné, rovné a priame a vykonáva sa tajným hlasovaním. Podmienky výkonu volebného práva ustanoví zákon.</p> <p>(4) Občania majú za rovnakých podmienok prístup k voleným a iným verejným funkciám.</p>	<p>Čl.30</p> <p>(1) Občania majú právo zúčastňovať sa na správe verejných vecí priamo alebo slobodnou voľbou svojich zástupcov. Cudzinci s trvalým pobytom na území Slovenskej republiky majú právo voliť a byť volení do orgánov samosprávy obcí a do orgánov samosprávy vyšších územných celkov.</p> <p>(2) Voľby sa musia konať v lehotách nepresahujúcich pravidelné volebné obdobie ustanovené zákonom.</p> <p>(3) Volebné právo je všeobecné, rovné a priame a vykonáva sa tajným hlasovaním. Podmienky výkonu volebného práva ustanoví zákon.</p> <p>(4) Občania majú za rovnakých podmienok prístup k voleným a iným verejným funkciám.</p>
<p>Čl.31</p> <p>Zákonná úprava všetkých politických práv a slobôd a jej výklad a používanie musia umožňovať a ochraňovať slobodnú súťaž politických síl v demokratickej spoločnosti.</p>	<p>Čl.31</p> <p>Zákonná úprava všetkých politických práv a slobôd a jej výklad a používanie musia umožňovať a ochraňovať slobodnú súťaž politických síl v demokratickej spoločnosti.</p>	<p>Čl.31</p> <p>Zákonná úprava všetkých politických práv a slobôd a jej výklad a používanie musia umožňovať a ochraňovať slobodnú súťaž politických síl v demokratickej spoločnosti.</p>
<p>Čl.32</p> <p>Občania majú právo postaviť sa na odpor proti každému, kto by odstraňoval demokratický poriadok základných ľudských práv a slobôd uvedených v tejto ústave, ak činnosť ústavných</p>	<p>Čl.32</p> <p>Občania majú právo postaviť sa na odpor proti každému, kto by odstraňoval demokratický poriadok základných ľudských práv a slobôd uvedených v tejto ústave, ak činnosť ústavných</p>	<p>Čl.32</p> <p>Občania majú právo postaviť sa na odpor proti každému, kto by odstraňoval demokratický poriadok základných ľudských práv a slobôd uvedených v tejto ústave, ak činnosť ústavných</p>

orgánov a účinné použitie zákonných prostriedkov sú znemožnené.	orgánov a účinné použitie zákonných prostriedkov sú znemožnené.	orgánov a účinné použitie zákonných prostriedkov sú znemožnené.
Štvrtý oddiel PRÁVA NÁRODNOSTNÝCH MENŠÍN A ETNICKÝCH SKUPÍN Čl.33 Príslušnosť ku ktorejkoľvek národnostnej menšine alebo etnickej skupine nesmie byť nikomu na ujmu.	Štvrtý oddiel PRÁVA NÁRODNOSTNÝCH MENŠÍN A ETNICKÝCH SKUPÍN Čl.33 Príslušnosť ku ktorejkoľvek národnostnej menšine alebo etnickej skupine nesmie byť nikomu na ujmu.	Štvrtý oddiel PRÁVA NÁRODNOSTNÝCH MENŠÍN A ETNICKÝCH SKUPÍN Čl.33 Príslušnosť ku ktorejkoľvek národnostnej menšine alebo etnickej skupine nesmie byť nikomu na ujmu.
Čl.34 (1) Občanom tvoriacim v Slovenskej republike národnostné menšiny alebo etnické skupiny sa zaručuje všestranný rozvoj, najmä právo spoločne s inými príslušníkmi menšiny alebo skupiny rozvíjať vlastnú kultúru, právo rozširovať a prijímať informácie v ich materinskom jazyku, združovať sa v národnostných združeniach, zakladať a udržiavať vzdelávacie a kultúrne inštitúcie. Podrobnosti ustanoví zákon. (2) Občanom patriacim k národnostným menšinám alebo etnickým skupinám sa za podmienok ustanoveným zákonom zaručuje okrem práva na osvojenie si štátneho jazyka aj a) právo na vzdelanie v ich jazyku, b) právo používať ich jazyk v úradnom styku,	Čl.34 (1) Občanom tvoriacim v Slovenskej republike národnostné menšiny alebo etnické skupiny sa zaručuje všestranný rozvoj, najmä právo spoločne s inými príslušníkmi menšiny alebo skupiny rozvíjať vlastnú kultúru, právo rozširovať a prijímať informácie v ich materinskom jazyku, združovať sa v národnostných združeniach, zakladať a udržiavať vzdelávacie a kultúrne inštitúcie. Podrobnosti ustanoví zákon. (2) Občanom patriacim k národnostným menšinám alebo etnickým skupinám sa za podmienok ustanoveným zákonom zaručuje okrem práva na osvojenie si štátneho jazyka aj a) právo na vzdelanie v ich jazyku, b) právo používať ich jazyk v úradnom styku,	Čl.34 (1) Občanom tvoriacim v Slovenskej republike národnostné menšiny alebo etnické skupiny sa zaručuje všestranný rozvoj, najmä právo spoločne s inými príslušníkmi menšiny alebo skupiny rozvíjať vlastnú kultúru, právo rozširovať a prijímať informácie v ich materinskom jazyku, združovať sa v národnostných združeniach, zakladať a udržiavať vzdelávacie a kultúrne inštitúcie. Podrobnosti ustanoví zákon. (2) Občanom patriacim k národnostným menšinám alebo etnickým skupinám sa za podmienok ustanoveným zákonom zaručuje okrem práva na osvojenie si štátneho jazyka aj a) právo na vzdelanie v ich jazyku, b) právo používať ich jazyk v úradnom styku,

<p>c) právo zúčastňovať sa na riešení vecí týkajúcich sa národnostných menšín a etnických skupín.</p> <p>(3) Výkon práv občanov patriacich k národnostným menšinám a etnickým skupinám zaručených v tejto ústave nesmie viesť k ohrozeniu zvrchovanosti a územnej celistvosti Slovenskej republiky a k diskriminácii jej ostatného obyvateľstva.</p>	<p>c) právo zúčastňovať sa na riešení vecí týkajúcich sa národnostných menšín a etnických skupín.</p> <p>(3) Výkon práv občanov patriacich k národnostným menšinám a etnickým skupinám zaručených v tejto ústave nesmie viesť k ohrozeniu zvrchovanosti a územnej celistvosti Slovenskej republiky a k diskriminácii jej ostatného obyvateľstva.</p>	<p>c) právo zúčastňovať sa na riešení vecí týkajúcich sa národnostných menšín a etnických skupín.</p> <p>(3) Výkon práv občanov patriacich k národnostným menšinám a etnickým skupinám zaručených v tejto ústave nesmie viesť k ohrozeniu zvrchovanosti a územnej celistvosti Slovenskej republiky a k diskriminácii jej ostatného obyvateľstva.</p>
<p style="text-align: center;">Piaty oddiel</p> <p style="text-align: center;">HOSPODÁRSKE, SOCIÁLNE A KULTÚRNE PRÁVA</p> <p style="text-align: center;">Čl.35</p> <p>(1) Každý má právo na slobodnú voľbu povolania a prípravu naň, ako aj právo podnikat' a uskutočňovať inú zárobkovú činnosť.</p> <p>(2) Zákon môže ustanoviť podmienky a obmedzenia výkonu určitých povolání alebo činností.</p> <p>(3) Občania majú právo na prácu. Štát v primeranom rozsahu hmotne zabezpečuje občanov, ktorí nie z vlastnej viny nemôžu toto právo vykonávať. Podmienky ustanoví zákon.</p> <p>(4) Zákon môže ustanoviť odchylnú úpravu práv uvedených v odsekoch 1 až 3 pre cudzincov.</p>	<p style="text-align: center;">Piaty oddiel</p> <p style="text-align: center;">HOSPODÁRSKE, SOCIÁLNE A KULTÚRNE PRÁVA</p> <p style="text-align: center;">Čl.35</p> <p>(1) Každý má právo na slobodnú voľbu povolania a prípravu naň, ako aj právo podnikat' a uskutočňovať inú zárobkovú činnosť.</p> <p>(2) Zákon môže ustanoviť podmienky a obmedzenia výkonu určitých povolání alebo činností.</p> <p>(3) Občania majú právo na prácu. Štát v primeranom rozsahu hmotne zabezpečuje občanov, ktorí nie z vlastnej viny nemôžu toto právo vykonávať. Podmienky ustanoví zákon.</p> <p>(4) Zákon môže ustanoviť odchylnú úpravu práv uvedených v odsekoch 1 až 3 pre cudzincov.</p>	<p style="text-align: center;">Piaty oddiel</p> <p style="text-align: center;">HOSPODÁRSKE, SOCIÁLNE A KULTÚRNE PRÁVA</p> <p style="text-align: center;">Čl.35</p> <p>(1) Každý má právo na slobodnú voľbu povolania a prípravu naň, ako aj právo podnikat' a uskutočňovať inú zárobkovú činnosť.</p> <p>(2) Zákon môže ustanoviť podmienky a obmedzenia výkonu určitých povolání alebo činností.</p> <p>(3) Občania majú právo na prácu. Štát v primeranom rozsahu hmotne zabezpečuje občanov, ktorí nie z vlastnej viny nemôžu toto právo vykonávať. Podmienky ustanoví zákon.</p> <p>(4) Zákon môže ustanoviť odchylnú úpravu práv uvedených v odsekoch 1 až 3 pre cudzincov.</p>

<p style="text-align: center;">Čl.36</p> <p>Zamestnanci majú právo na spravodlivé a uspokojujúce pracovné podmienky. Zákon im zabezpečuje najmä</p> <p>a) právo na odmenu za vykonanú prácu, dostatočnú na to, aby im umožnila dôstojnú životnú úroveň,</p> <p>b) ochranu proti svojvoľnému prepúšťaniu zo zamestnania a diskriminácii v zamestnaní,</p> <p>c) ochranu bezpečnosti a zdravia pri práci,</p> <p>d) najvyššiu prípustnú dĺžku pracovného času,</p> <p>e) primeraný odpočinok po práci,</p> <p>f) najkratšiu prípustnú dĺžku platenej dovolenky na zotavenie,</p> <p>g) právo na kolektívne vyjednávanie.</p>	<p style="text-align: center;">Čl.36</p> <p>Zamestnanci majú právo na spravodlivé a uspokojujúce pracovné podmienky. Zákon im zabezpečuje najmä</p> <p>a) právo na odmenu za vykonanú prácu, dostatočnú na to, aby im umožnila dôstojnú životnú úroveň,</p> <p>b) ochranu proti svojvoľnému prepúšťaniu zo zamestnania a diskriminácii v zamestnaní,</p> <p>c) ochranu bezpečnosti a zdravia pri práci,</p> <p>d) najvyššiu prípustnú dĺžku pracovného času,</p> <p>e) primeraný odpočinok po práci,</p> <p>f) najkratšiu prípustnú dĺžku platenej dovolenky na zotavenie,</p> <p>g) právo na kolektívne vyjednávanie.</p>	<p style="text-align: center;">Čl.36</p> <p>Zamestnanci majú právo na spravodlivé a uspokojujúce pracovné podmienky. Zákon im zabezpečuje najmä</p> <p>a) právo na odmenu za vykonanú prácu, dostatočnú na to, aby im umožnila dôstojnú životnú úroveň,</p> <p>b) ochranu proti svojvoľnému prepúšťaniu zo zamestnania a diskriminácii v zamestnaní,</p> <p>c) ochranu bezpečnosti a zdravia pri práci,</p> <p>d) najvyššiu prípustnú dĺžku pracovného času,</p> <p>e) primeraný odpočinok po práci,</p> <p>f) najkratšiu prípustnú dĺžku platenej dovolenky na zotavenie,</p> <p>g) právo na kolektívne vyjednávanie.</p>
<p style="text-align: center;">Čl.37</p> <p>(1) Každý má právo sa slobodne združovať s inými na ochranu svojich hospodárskych a sociálnych záujmov.</p> <p>(2) Odborové organizácie vznikajú nezávisle od štátu. Obmedzovať počet odborových organizácií, ako aj zvýhodňovať niektoré z nich v podniku alebo v odvetví, je neprípustné.</p>	<p style="text-align: center;">Čl.37</p> <p>(1) Každý má právo sa slobodne združovať s inými na ochranu svojich hospodárskych a sociálnych záujmov.</p> <p>(2) Odborové organizácie vznikajú nezávisle od štátu. Obmedzovať počet odborových organizácií, ako aj zvýhodňovať niektoré z nich v podniku alebo v odvetví, je neprípustné.</p>	<p style="text-align: center;">Čl.37</p> <p>(1) Každý má právo sa slobodne združovať s inými na ochranu svojich hospodárskych a sociálnych záujmov.</p> <p>(2) Odborové organizácie vznikajú nezávisle od štátu. Obmedzovať počet odborových organizácií, ako aj zvýhodňovať niektoré z nich v podniku alebo v odvetví, je neprípustné.</p>

<p>(3) Činnosť odborových organizácií a vznik a činnosť iných združení na ochranu hospodárskych a sociálnych záujmov možno obmedziť zákonom, ak ide o opatrenie v demokratickej spoločnosti nevyhnutné na ochranu bezpečnosti štátu, verejného poriadku alebo práv a slobôd druhých.</p> <p>(4) Právo na štrajk sa zaručuje. Podmienky ustanoví zákon. Toto právo nemajú sudcovia, prokurátori, príslušníci ozbrojených síl a ozbrojených zborov a príslušníci Zboru požiarnej ochrany.</p>	<p>(3) Činnosť odborových organizácií a vznik a činnosť iných združení na ochranu hospodárskych a sociálnych záujmov možno obmedziť zákonom, ak ide o opatrenie v demokratickej spoločnosti nevyhnutné na ochranu bezpečnosti štátu, verejného poriadku alebo práv a slobôd druhých.</p> <p>(4) Právo na štrajk sa zaručuje. Podmienky ustanoví zákon. Toto právo nemajú sudcovia, prokurátori, príslušníci ozbrojených síl a ozbrojených zborov a príslušníci a zamestnanci hasičských a záchranných zborov. Zboru požiarnej ochrany.</p>	<p>(3) Činnosť odborových organizácií a vznik a činnosť iných združení na ochranu hospodárskych a sociálnych záujmov možno obmedziť zákonom, ak ide o opatrenie v demokratickej spoločnosti nevyhnutné na ochranu bezpečnosti štátu, verejného poriadku alebo práv a slobôd druhých.</p> <p>(4) Právo na štrajk sa zaručuje. Podmienky ustanoví zákon. Toto právo nemajú sudcovia, prokurátori, príslušníci ozbrojených síl a ozbrojených zborov a príslušníci a zamestnanci hasičských a záchranných zborov.</p>
<p style="text-align: center;">Čl.38</p> <p>(1) Ženy, mladiství a osoby zdravotne postihnuté majú právo na zvýšenú ochranu zdravia pri práci a osobitné pracovné podmienky.</p> <p>(2) Mladiství a osoby zdravotne postihnuté majú právo na osobitnú ochranu v pracovných vzťahoch a na pomoc pri príprave na povolanie.</p> <p>(3) Podrobnosti o právach podľa odsekov 1 a 2 ustanoví zákon.</p>	<p style="text-align: center;">Čl.38</p> <p>(1) Ženy, mladiství a osoby zdravotne postihnuté majú právo na zvýšenú ochranu zdravia pri práci a osobitné pracovné podmienky.</p> <p>(2) Mladiství a osoby zdravotne postihnuté majú právo na osobitnú ochranu v pracovných vzťahoch a na pomoc pri príprave na povolanie.</p> <p>(3) Podrobnosti o právach podľa odsekov 1 a 2 ustanoví zákon.</p>	<p style="text-align: center;">Čl.38</p> <p>(1) Ženy, mladiství a osoby zdravotne postihnuté majú právo na zvýšenú ochranu zdravia pri práci a osobitné pracovné podmienky.</p> <p>(2) Mladiství a osoby zdravotne postihnuté majú právo na osobitnú ochranu v pracovných vzťahoch a na pomoc pri príprave na povolanie.</p> <p>(3) Podrobnosti o právach podľa odsekov 1 a 2 ustanoví zákon.</p>
<p style="text-align: center;">Čl.39</p> <p>(1) Občania majú právo na primerané hmotné zabezpečenie v starobe a pri nespôsobilosti na prácu, ako aj pri strate živiteľa.</p>	<p style="text-align: center;">Čl.39</p> <p>(1) Občania majú právo na primerané hmotné zabezpečenie v starobe a pri nespôsobilosti na prácu, ako aj pri strate živiteľa.</p>	<p style="text-align: center;">Čl.39</p> <p>(1) Občania majú právo na primerané hmotné zabezpečenie v starobe a pri nespôsobilosti na prácu, ako aj pri strate živiteľa.</p>

<p>(2) Každý, kto je v hmotnej núdzi, má právo na takú pomoc, ktorá je nevyhnutná na zabezpečenie základných životných podmienok.</p> <p>(3) Podrobnosti o právach podľa odsekov 1 a 2 ustanoví zákon.</p>	<p>(2) Každý, kto je v hmotnej núdzi, má právo na takú pomoc, ktorá je nevyhnutná na zabezpečenie základných životných podmienok.</p> <p>(3) Podrobnosti o právach podľa odsekov 1 a 2 ustanoví zákon.</p>	<p>(2) Každý, kto je v hmotnej núdzi, má právo na takú pomoc, ktorá je nevyhnutná na zabezpečenie základných životných podmienok.</p> <p>(3) Podrobnosti o právach podľa odsekov 1 a 2 ustanoví zákon.</p>
<p>Čl.40</p> <p>Každý má právo na ochranu zdravia. Na základe zdravotného poistenia majú občania právo na bezplatnú zdravotnú starostlivosť a na zdravotnícke pomôcky za podmienok, ktoré ustanoví zákon.</p>	<p>Čl.40</p> <p>Každý má právo na ochranu zdravia. Na základe zdravotného poistenia majú občania právo na bezplatnú zdravotnú starostlivosť a na zdravotnícke pomôcky za podmienok, ktoré ustanoví zákon.</p>	<p>Čl.40</p> <p>Každý má právo na ochranu zdravia. Na základe zdravotného poistenia majú občania právo na bezplatnú zdravotnú starostlivosť a na zdravotnícke pomôcky za podmienok, ktoré ustanoví zákon.</p>
<p>Čl.41</p> <p>(1) Manželstvo, rodičovstvo a rodina sú pod ochranou zákona. Zaručuje sa osobitná ochrana detí a mladistvých.</p> <p>(2) Žene v tehotenstve sa zaručuje osobitná starostlivosť, ochrana v pracovných vzťahoch a zodpovedajúce pracovné podmienky.</p> <p>(3) Deti narodené v manželstve i mimo neho majú rovnaké práva.</p> <p>(4) Starostlivosť o deti a ich výchova je právom rodičov; deti majú právo na rodičovskú výchovu a starostlivosť. Práva rodičov možno obmedziť a maloleté deti možno od rodičov odlúčiť proti vôli rodičov len rozhodnutím súdu na základe zákona.</p>	<p>Čl.41</p> <p>(1) Manželstvo je jedinečný zväzok medzi mužom a ženou. Slovenská republika manželstvo všestranne chráni a napomáha jeho dobru. Manželstvo, rodičovstvo a rodina sú pod ochranou zákona. Zaručuje sa osobitná ochrana detí a mladistvých.</p> <p>(2) Žene v tehotenstve sa zaručuje osobitná starostlivosť, ochrana v pracovných vzťahoch a zodpovedajúce pracovné podmienky.</p> <p>(3) Deti narodené v manželstve i mimo neho majú rovnaké práva.</p> <p>(4) Starostlivosť o deti a ich výchova je právom rodičov; deti majú právo na rodičovskú výchovu</p>	<p>Čl.41</p> <p>(1) Manželstvo je jedinečný zväzok medzi mužom a ženou. Slovenská republika manželstvo všestranne chráni a napomáha jeho dobru. Manželstvo, rodičovstvo a rodina sú pod ochranou zákona. Zaručuje sa osobitná ochrana detí a mladistvých.</p> <p>(2) Žene v tehotenstve sa zaručuje osobitná starostlivosť, ochrana v pracovných vzťahoch a zodpovedajúce pracovné podmienky.</p> <p>(3) Deti narodené v manželstve i mimo neho majú rovnaké práva.</p> <p>(4) Starostlivosť o deti a ich výchova je právom rodičov; deti majú právo na rodičovskú výchovu</p>

<p>(5) Rodičia, ktorí sa starajú o deti, majú právo na pomoc štátu.</p> <p>(6) Podrobnosti o právach podľa odsekov 1 až 5 ustanoví zákon.</p>	<p>a starostlivosť. Práva rodičov možno obmedziť a maloleté deti možno od rodičov odlúčiť proti vôli rodičov len rozhodnutím súdu na základe zákona.</p> <p>(5) Rodičia, ktorí sa starajú o deti, majú právo na pomoc štátu.</p> <p>(6) Podrobnosti o právach podľa odsekov 1 až 5 ustanoví zákon.</p>	<p>a starostlivosť. Práva rodičov možno obmedziť a maloleté deti možno od rodičov odlúčiť proti vôli rodičov len rozhodnutím súdu na základe zákona.</p> <p>(5) Rodičia, ktorí sa starajú o deti, majú právo na pomoc štátu.</p> <p>(6) Podrobnosti o právach podľa odsekov 1 až 5 ustanoví zákon.</p>
<p>Čl.42</p> <p>(1) Každý má právo na vzdelanie. Školská dochádzka je povinná. Jej dĺžku po vekovú hranicu ustanoví zákon.</p> <p>(2) Občania majú právo na bezplatné vzdelanie v základných školách a stredných školách, podľa schopností občana a možnosti spoločnosti aj na vysokých školách.</p> <p>(3) Zriaďovať iné školy ako štátne a vyučovať v nich možno len za podmienok ustanovených zákonom; v takýchto školách sa môže vzdelávanie poskytovať za úhradu.</p> <p>(4) Zákon ustanoví, za akých podmienok majú občania pri štúdiu právo na pomoc štátu.</p>	<p>Čl.42</p> <p>(1) Každý má právo na vzdelanie. Školská dochádzka je povinná. Jej dĺžku po vekovú hranicu ustanoví zákon.</p> <p>(2) Občania majú právo na bezplatné vzdelanie v základných školách a stredných školách, podľa schopností občana a možnosti spoločnosti aj na vysokých školách.</p> <p>(3) Zriaďovať iné školy ako štátne a vyučovať v nich možno len za podmienok ustanovených zákonom; v takýchto školách sa môže vzdelávanie poskytovať za úhradu.</p> <p>(4) Zákon ustanoví, za akých podmienok majú občania pri štúdiu právo na pomoc štátu.</p>	<p>Čl.42</p> <p>(1) Každý má právo na vzdelanie. Školská dochádzka je povinná. Jej dĺžku po vekovú hranicu ustanoví zákon.</p> <p>(2) Občania majú právo na bezplatné vzdelanie v základných školách a stredných školách, podľa schopností občana a možnosti spoločnosti aj na vysokých školách.</p> <p>(3) Zriaďovať iné školy ako štátne a vyučovať v nich možno len za podmienok ustanovených zákonom; v takýchto školách sa môže vzdelávanie poskytovať za úhradu.</p> <p>(4) Zákon ustanoví, za akých podmienok majú občania pri štúdiu právo na pomoc štátu.</p>
<p>Čl.43</p> <p>(1) Sloboda vedeckého bádania a umenia sa zaručuje. Práva na výsledky tvorivej duševnej činnosti chráni zákon.</p>	<p>Čl.43</p> <p>(1) Sloboda vedeckého bádania a umenia sa zaručuje. Práva na výsledky tvorivej duševnej činnosti chráni zákon.</p>	<p>Čl.43</p> <p>(1) Sloboda vedeckého bádania a umenia sa zaručuje. Práva na výsledky tvorivej duševnej činnosti chráni zákon.</p>

(2) Právo prístupu ku kultúrnemu bohatstvu sa zaručuje za podmienok ustanovených zákonom.	(2) Právo prístupu ku kultúrnemu bohatstvu sa zaručuje za podmienok ustanovených zákonom.	(2) Právo prístupu ku kultúrnemu bohatstvu sa zaručuje za podmienok ustanovených zákonom.
<p style="text-align: center;">Šiesty oddiel</p> <p style="text-align: center;">PRÁVO NA OCHRANU ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA A KULTÚRNEHO DEDIČSTVA</p> <p style="text-align: center;">Čl.44</p> <p>(1) Každý má právo na priaznivé životné prostredie.</p> <p>(2) Každý je povinný chrániť a zveľaďovať životné prostredie a kultúrne dedičstvo.</p> <p>(3) Nikto nesmie nad mieru ustanovenú zákonom ohrozovať ani poškodzovať životné prostredie, prírodné zdroje a kultúrne pamiatky.</p> <p>(4) Štát dbá o šetrné využívanie prírodných zdrojov, o ekologickú rovnováhu a účinnú starostlivosť o životné prostredie.</p>	<p style="text-align: center;">Šiesty oddiel</p> <p style="text-align: center;">PRÁVO NA OCHRANU ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA A KULTÚRNEHO DEDIČSTVA</p> <p style="text-align: center;">Čl.44</p> <p>(1) Každý má právo na priaznivé životné prostredie.</p> <p>(2) Každý je povinný chrániť a zveľaďovať životné prostredie a kultúrne dedičstvo.</p> <p>(3) Nikto nesmie nad mieru ustanovenú zákonom ohrozovať ani poškodzovať životné prostredie, prírodné zdroje a kultúrne pamiatky.</p> <p>(4) Štát dbá o šetrné využívanie prírodných zdrojov, o ochranu poľnohospodárskej pôdy a lesnej pôdy, o ekologickú rovnováhu a o účinnú starostlivosť o životné prostredie a zabezpečuje ochranu určeným druhom voľne rastúcich rastlín a voľne žijúcich živočíchov.</p> <p>(5) Poľnohospodárska pôda a lesná pôda ako neobnoviteľné prírodné zdroje požívajú osobitnú ochranu zo strany štátu a spoločnosti.</p> <p>(6) Podrobnosti o právach a povinnostiach podľa odsekov 1 až 5 ustanoví zákon.</p>	<p style="text-align: center;">Šiesty oddiel</p> <p style="text-align: center;">PRÁVO NA OCHRANU ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA A KULTÚRNEHO DEDIČSTVA</p> <p style="text-align: center;">Čl.44</p> <p>(1) Každý má právo na priaznivé životné prostredie.</p> <p>(2) Každý je povinný chrániť a zveľaďovať životné prostredie a kultúrne dedičstvo.</p> <p>(3) Nikto nesmie nad mieru ustanovenú zákonom ohrozovať ani poškodzovať životné prostredie, prírodné zdroje a kultúrne pamiatky.</p> <p>(4) Štát dbá o šetrné využívanie prírodných zdrojov, o ochranu poľnohospodárskej pôdy a lesnej pôdy, o ekologickú rovnováhu a o účinnú starostlivosť o životné prostredie a zabezpečuje ochranu určeným druhom voľne rastúcich rastlín a voľne žijúcich živočíchov.</p> <p>(5) Poľnohospodárska pôda a lesná pôda ako neobnoviteľné prírodné zdroje požívajú osobitnú ochranu zo strany štátu a spoločnosti.</p> <p>(6) Podrobnosti o právach a povinnostiach podľa odsekov 1 až 5 ustanoví zákon.</p>

<p style="text-align: center;">Čl.45</p> <p>Každý má právo na včasné a úplné informácie o stave životného prostredia a o príčinách a následkoch tohto stavu.</p>	<p style="text-align: center;">Čl.45</p> <p>Každý má právo na včasné a úplné informácie o stave životného prostredia a o príčinách a následkoch tohto stavu.</p>	<p style="text-align: center;">Čl.45</p> <p>Každý má právo na včasné a úplné informácie o stave životného prostredia a o príčinách a následkoch tohto stavu.</p>
<p style="text-align: center;">Siedmy oddiel</p> <p style="text-align: center;">PRÁVO NA SÚDNU A INÚ PRÁVNU OCHRANU</p> <p style="text-align: center;">Čl.46</p> <p>(1) Každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.</p> <p>(2) Kto tvrdí, že bol na svojich právach ukrátený rozhodnutím orgánu verejnej správy, môže sa obrátiť na súd, aby preskúmal zákonnosť takéhoto rozhodnutia, ak zákon neustanoví inak. Z právomoci súdu však nesmie byť vylúčené preskúmanie rozhodnutí týkajúcich sa základných práv a slobôd.</p> <p>(3) Každý má právo na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím súdu, iného štátneho orgánu či orgánu verejnej správy alebo nesprávnym úradným postupom.</p>	<p style="text-align: center;">Siedmy oddiel</p> <p style="text-align: center;">PRÁVO NA SÚDNU A INÚ PRÁVNU OCHRANU</p> <p style="text-align: center;">Čl.46</p> <p>(1) Každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.</p> <p>(2) Kto tvrdí, že bol na svojich právach ukrátený rozhodnutím orgánu verejnej správy, môže sa obrátiť na súd, aby preskúmal zákonnosť takéhoto rozhodnutia, ak zákon neustanoví inak. Z právomoci súdu však nesmie byť vylúčené preskúmanie rozhodnutí týkajúcich sa základných práv a slobôd.</p> <p>(3) Každý má právo na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím súdu, iného štátneho orgánu či orgánu verejnej správy alebo nesprávnym úradným postupom.</p>	<p style="text-align: center;">Siedmy oddiel</p> <p style="text-align: center;">PRÁVO NA SÚDNU A INÚ PRÁVNU OCHRANU</p> <p style="text-align: center;">Čl.46</p> <p>(1) Každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.</p> <p>(2) Kto tvrdí, že bol na svojich právach ukrátený rozhodnutím orgánu verejnej správy, môže sa obrátiť na súd, aby preskúmal zákonnosť takéhoto rozhodnutia, ak zákon neustanoví inak. Z právomoci súdu však nesmie byť vylúčené preskúmanie rozhodnutí týkajúcich sa základných práv a slobôd.</p> <p>(3) Každý má právo na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím súdu, iného štátneho orgánu či orgánu verejnej správy alebo nesprávnym úradným postupom.</p>

(4) Podmienky a podrobnosti o súdnej a inej právnej ochrane ustanoví zákon.	(4) Podmienky a podrobnosti o súdnej a inej právnej ochrane ustanoví zákon.	(4) Podmienky a podrobnosti o súdnej a inej právnej ochrane ustanoví zákon.
<p style="text-align: center;">Čl.47</p> <p>(1) Každý má právo odoprieť výpoveď, ak by ňou spôsobil nebezpečenstvo trestného stíhania sebe alebo blízkej osobe.</p> <p>(2) Každý má právo na právnu pomoc v konaní pred súdmi, inými štátnymi orgánmi alebo orgánmi verejnej správy od začiatku konania, a to za podmienok ustanovených zákonom.</p> <p>(3) Všetci účastníci sú si v konaní podľa odseku 2 rovní.</p> <p>(4) Kto vyhlási, že neovláda jazyk, v ktorom sa vedie konanie podľa odseku 2, má právo na tlmočníka.</p>	<p style="text-align: center;">Čl.47</p> <p>(1) Každý má právo odoprieť výpoveď, ak by ňou spôsobil nebezpečenstvo trestného stíhania sebe alebo blízkej osobe.</p> <p>(2) Každý má právo na právnu pomoc v konaní pred súdmi, inými štátnymi orgánmi alebo orgánmi verejnej správy od začiatku konania, a to za podmienok ustanovených zákonom.</p> <p>(3) Všetci účastníci sú si v konaní podľa odseku 2 rovní.</p> <p>(4) Kto vyhlási, že neovláda jazyk, v ktorom sa vedie konanie podľa odseku 2, má právo na tlmočníka.</p>	<p style="text-align: center;">Čl.47</p> <p>(1) Každý má právo odoprieť výpoveď, ak by ňou spôsobil nebezpečenstvo trestného stíhania sebe alebo blízkej osobe.</p> <p>(2) Každý má právo na právnu pomoc v konaní pred súdmi, inými štátnymi orgánmi alebo orgánmi verejnej správy od začiatku konania, a to za podmienok ustanovených zákonom.</p> <p>(3) Všetci účastníci sú si v konaní podľa odseku 2 rovní.</p> <p>(4) Kto vyhlási, že neovláda jazyk, v ktorom sa vedie konanie podľa odseku 2, má právo na tlmočníka.</p>
<p style="text-align: center;">Čl.48</p> <p>(1) Nikoho nemožno odňať jeho zákonnému sudcovi. Príslušnosť súdu ustanoví zákon.</p> <p>(2) Každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prieťahov a v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom. Verejnosť možno vylúčiť len v prípadoch ustanovených zákonom.</p>	<p style="text-align: center;">Čl.48</p> <p>(1) Nikoho nemožno odňať jeho zákonnému sudcovi. Príslušnosť súdu ustanoví zákon.</p> <p>(2) Každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prieťahov a v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom. Verejnosť možno vylúčiť len v prípadoch ustanovených zákonom.</p>	<p style="text-align: center;">Čl.48</p> <p>(1) Nikoho nemožno odňať jeho zákonnému sudcovi. Príslušnosť súdu ustanoví zákon.</p> <p>(2) Každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prieťahov a v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom. Verejnosť možno vylúčiť len v prípadoch ustanovených zákonom.</p>
<p style="text-align: center;">Čl.49</p> <p>Len zákon ustanoví, ktoré konanie je trestným</p>	<p style="text-align: center;">Čl.49</p> <p>Len zákon ustanoví, ktoré konanie je trestným</p>	<p style="text-align: center;">Čl.49</p> <p>Len zákon ustanoví, ktoré konanie je trestným</p>

činom a aký trest, prípadne iné ujmy na právach alebo majetku možno uložiť za jeho spáchanie.	činom a aký trest, prípadne iné ujmy na právach alebo majetku možno uložiť za jeho spáchanie.	činom a aký trest, prípadne iné ujmy na právach alebo majetku možno uložiť za jeho spáchanie.
<p style="text-align: center;">Čl.50</p> <p>(1) Len súd rozhoduje o vine a treste za trestné činy.</p> <p>(2) Každý, proti komu sa vedie trestné konanie, považuje sa za nevinného, kým súd nevysloví právoplatným odsudzujúcim rozsudkom jeho vinu.</p> <p>(3) Obvinený má právo, aby mu bol poskytnutý čas a možnosť na prípravu obhajoby a aby sa mohol obhajovať sám alebo prostredníctvom obhajcu.</p> <p>(4) Obvinený má právo odoprieť výpoveď; tohto práva ho nemožno pozbaviť nijakým spôsobom.</p> <p>(5) Nikoho nemožno trestne stíhať za čin, za ktorý bol už právoplatne odsúdený alebo oslobodený spod obžaloby. Táto zásada nevylučuje uplatnenie mimoriadnych opravných prostriedkov v súlade so zákonom.</p> <p>(6) Trestnosť činu sa posudzuje a trest sa ukladá podľa zákona účinného v čase, keď bol čin spáchaný. Neskorší zákon sa použije, ak je to pre páchatela priaznivejšie.</p>	<p style="text-align: center;">Čl.50</p> <p>(1) Len súd rozhoduje o vine a treste za trestné činy.</p> <p>(2) Každý, proti komu sa vedie trestné konanie, považuje sa za nevinného, kým súd nevysloví právoplatným odsudzujúcim rozsudkom jeho vinu.</p> <p>(3) Obvinený má právo, aby mu bol poskytnutý čas a možnosť na prípravu obhajoby a aby sa mohol obhajovať sám alebo prostredníctvom obhajcu.</p> <p>(4) Obvinený má právo odoprieť výpoveď; tohto práva ho nemožno pozbaviť nijakým spôsobom.</p> <p>(5) Nikoho nemožno trestne stíhať za čin, za ktorý bol už právoplatne odsúdený alebo oslobodený spod obžaloby. Táto zásada nevylučuje uplatnenie mimoriadnych opravných prostriedkov v súlade so zákonom.</p> <p>(6) Trestnosť činu sa posudzuje a trest sa ukladá podľa zákona účinného v čase, keď bol čin spáchaný. Neskorší zákon sa použije, ak je to pre páchatela priaznivejšie.</p>	<p style="text-align: center;">Čl.50</p> <p>(1) Len súd rozhoduje o vine a treste za trestné činy.</p> <p>(2) Každý, proti komu sa vedie trestné konanie, považuje sa za nevinného, kým súd nevysloví právoplatným odsudzujúcim rozsudkom jeho vinu.</p> <p>(3) Obvinený má právo, aby mu bol poskytnutý čas a možnosť na prípravu obhajoby a aby sa mohol obhajovať sám alebo prostredníctvom obhajcu.</p> <p>(4) Obvinený má právo odoprieť výpoveď; tohto práva ho nemožno pozbaviť nijakým spôsobom.</p> <p>(5) Nikoho nemožno trestne stíhať za čin, za ktorý bol už právoplatne odsúdený alebo oslobodený spod obžaloby. Táto zásada nevylučuje uplatnenie mimoriadnych opravných prostriedkov v súlade so zákonom.</p> <p>(6) Trestnosť činu sa posudzuje a trest sa ukladá podľa zákona účinného v čase, keď bol čin spáchaný. Neskorší zákon sa použije, ak je to pre páchatela priaznivejšie.</p>

<p style="text-align: center;">Ôsmy oddiel</p> <p style="text-align: center;">SPOLOČNÉ USTANOVENIA K PRVEJ A DRUHEJ HLAVE</p> <p style="text-align: center;">Čl.51</p> <p>Domáhať sa práv uvedených v čl. 35, 36, 37 ods. 4, čl. 38 až 42 a čl. 44 až 46 tejto ústavy sa možno len v medziach zákonov, ktoré tieto ustanovenia vykonávajú.</p>	<p style="text-align: center;">Ôsmy oddiel</p> <p style="text-align: center;">SPOLOČNÉ USTANOVENIA K PRVEJ A DRUHEJ HLAVE</p> <p style="text-align: center;">Čl.51</p> <p>(1) Domáhať sa práv uvedených v čl. 35, 36, 37 ods. 4, čl. 38 až 42 a čl. 44 až 46 tejto ústavy sa možno len v medziach zákonov, ktoré tieto ustanovenia vykonávajú.</p> <p>(2) Podmienky a rozsah obmedzenia základných práv a slobôd a rozsah povinností v čase vojny, vojnového stavu, výnimočného stavu a núdzového stavu ustanoví ústavný zákon.</p>	<p style="text-align: center;">Ôsmy oddiel</p> <p style="text-align: center;">SPOLOČNÉ USTANOVENIA K PRVEJ A DRUHEJ HLAVE</p> <p style="text-align: center;">Čl.51</p> <p>(1) Domáhať sa práv uvedených v čl. 35, 36, 37 ods. 4, čl. 38 až 42 a čl. 44 až 46 tejto ústavy sa možno len v medziach zákonov, ktoré tieto ustanovenia vykonávajú.</p> <p>(2) Podmienky a rozsah obmedzenia základných práv a slobôd a rozsah povinností v čase vojny, vojnového stavu, výnimočného stavu a núdzového stavu ustanoví ústavný zákon.</p>
<p style="text-align: center;">Čl.52</p> <p>(1) Kde sa v prvej a druhej hlave tejto ústavy používa pojem „občan“, rozumie sa tým štátny občan Slovenskej republiky.</p> <p>(2) Cudzinci požívajú v Slovenskej republike základné ľudské práva a slobody zaručené touto ústavou, ak nie sú výslovne priznané iba občanom.</p> <p>(3) Kde sa v doterajších právnych predpisoch používa pojem „občan“, rozumie sa ním každý človek, ak ide o práva a slobody, ktoré táto ústava priznáva bez ohľadu na štátne občianstvo.</p>	<p style="text-align: center;">Čl.52</p> <p>(1) Kde sa v prvej a druhej hlave tejto ústavy používa pojem „občan“, rozumie sa tým štátny občan Slovenskej republiky.</p> <p>(2) Cudzinci požívajú v Slovenskej republike základné ľudské práva a slobody zaručené touto ústavou, ak nie sú výslovne priznané iba občanom.</p> <p>(3) Kde sa v doterajších právnych predpisoch používa pojem „občan“, rozumie sa ním každý človek, ak ide o práva a slobody, ktoré táto ústava priznáva bez ohľadu na štátne občianstvo.</p>	<p style="text-align: center;">Čl.52</p> <p>(1) Kde sa v prvej a druhej hlave tejto ústavy používa pojem „občan“, rozumie sa tým štátny občan Slovenskej republiky.</p> <p>(2) Cudzinci požívajú v Slovenskej republike základné ľudské práva a slobody zaručené touto ústavou, ak nie sú výslovne priznané iba občanom.</p> <p>(3) Kde sa v doterajších právnych predpisoch používa pojem „občan“, rozumie sa ním každý človek, ak ide o práva a slobody, ktoré táto ústava priznáva bez ohľadu na štátne občianstvo.</p>

<p>Čl.53</p> <p>Slovenská republika poskytuje azyl cudzincom prenasledovaným za uplatňovanie politických práv a slobôd. Azyl možno odoprieť tomu, kto konal v rozpore so základnými ľudskými právami a slobodami. Podrobnosti ustanoví zákon.</p>	<p>Čl.53</p> <p>Slovenská republika poskytuje azyl cudzincom prenasledovaným za uplatňovanie politických práv a slobôd. Azyl možno odoprieť tomu, kto konal v rozpore so základnými ľudskými právami a slobodami. Podrobnosti ustanoví zákon.</p>	<p>Čl.53</p> <p>Slovenská republika poskytuje azyl cudzincom prenasledovaným za uplatňovanie politických práv a slobôd. Azyl možno odoprieť tomu, kto konal v rozpore so základnými ľudskými právami a slobodami. Podrobnosti ustanoví zákon.</p>
<p>Čl.54</p> <p>Zákon môže sudcom a prokurátorom obmedziť právo na podnikanie a inú hospodársku činnosť a právo uvedené v čl. 29 ods. 2, zamestnancom štátnej správy a územnej samosprávy vo funkciách, ktoré určí aj právo uvedené v čl. 37 ods. 4, príslušníkom ozbrojených síl a ozbrojených zborov aj práva uvedené v čl. 27 a 28, pokiaľ súvisia s výkonom služby. Osobám v povolaniach, ktoré sú bezprostredne nevyhnutné na ochranu života a zdravia, môže zákon obmedziť právo na štrajk.</p>	<p>Čl.54</p> <p>Zákon môže sudcom a prokurátorom obmedziť právo na podnikanie a inú hospodársku činnosť a právo uvedené v čl. 29 ods. 2, zamestnancom štátnej správy a územnej samosprávy vo funkciách, ktoré určí aj právo uvedené v čl. 37 ods. 4, príslušníkom ozbrojených síl a ozbrojených zborov aj práva uvedené v čl. 27 a 28, pokiaľ súvisia s výkonom služby. Osobám v povolaniach, ktoré sú bezprostredne nevyhnutné na ochranu života a zdravia, môže zákon obmedziť právo na štrajk.</p>	<p>Čl.54</p> <p>Zákon môže sudcom a prokurátorom obmedziť právo na podnikanie a inú hospodársku činnosť a právo uvedené v čl. 29 ods. 2, zamestnancom štátnej správy a územnej samosprávy vo funkciách, ktoré určí aj právo uvedené v čl. 37 ods. 4, príslušníkom ozbrojených síl a ozbrojených zborov aj práva uvedené v čl. 27 a 28, pokiaľ súvisia s výkonom služby. Osobám v povolaniach, ktoré sú bezprostredne nevyhnutné na ochranu života a zdravia, môže zákon obmedziť právo na štrajk.</p>
<p>TRETIA HLAVA</p>	<p>TRETIA HLAVA</p>	<p>TRETIA HLAVA</p>
<p>Prvý oddiel</p> <p>HOSPODÁRSTVO SLOVENSKEJ REPUBLIKY</p> <p>Čl.55</p> <p>(1) Hospodárstvo Slovenskej republiky sa zakladá na princípoch sociálne a ekologicky orientovanej trhovej ekonomiky.</p>	<p>Prvý oddiel</p> <p>HOSPODÁRSTVO SLOVENSKEJ REPUBLIKY</p> <p>Čl.55</p> <p>(1) Hospodárstvo Slovenskej republiky sa zakladá na princípoch sociálne a ekologicky orientovanej trhovej ekonomiky.</p>	<p>Prvý oddiel</p> <p>HOSPODÁRSTVO SLOVENSKEJ REPUBLIKY</p> <p>Čl.55</p> <p>(1) Hospodárstvo Slovenskej republiky sa zakladá na princípoch sociálne a ekologicky orientovanej trhovej ekonomiky.</p>

(2) Slovenská republika chráni a podporuje hospodársku súťaž. Podrobnosti ustanoví zákon.	(2) Slovenská republika chráni a podporuje hospodársku súťaž. Podrobnosti ustanoví zákon.	(2) Slovenská republika chráni a podporuje hospodársku súťaž. Podrobnosti ustanoví zákon.
<p style="text-align: center;">Čl.56</p> <p>Slovenská republika zriaďuje emisnú banku. Podrobnosti ustanoví zákon.</p>	<p style="text-align: center;">Čl.56</p> <p>(1) Národná banka Slovenska je nezávislá centrálna banka Slovenskej republiky. Národná banka Slovenska môže v rámci svojej pôsobnosti vydávať všeobecne záväzné právne predpisy, ak je na to splnomocnená zákonom.</p> <p>(2) Najvyšším riadiacim orgánom Národnej banky Slovenska je Banková rada Národnej banky Slovenska.</p> <p>(3) Slovenská republika zriaďuje emisnú banku. Podrobnosti podľa odsekov 1 a 2 ustanoví zákon.</p>	<p style="text-align: center;">Čl.56</p> <p>(1) Národná banka Slovenska je nezávislá centrálna banka Slovenskej republiky. Národná banka Slovenska môže v rámci svojej pôsobnosti vydávať všeobecne záväzné právne predpisy, ak je na to splnomocnená zákonom.</p> <p>(2) Najvyšším riadiacim orgánom Národnej banky Slovenska je Banková rada Národnej banky Slovenska.</p> <p>(3) Podrobnosti podľa odsekov 1 a 2 ustanoví zákon.</p>
<p style="text-align: center;">Čl.57</p> <p>Slovenská republika je colným územím.</p>	<p style="text-align: center;">Čl.57</p> <p>Slovenská republika je colným územím.</p>	<p style="text-align: center;">Čl.57</p> <p>Slovenská republika je colným územím.</p>
<p style="text-align: center;">Čl.58</p> <p>(1) Finančné hospodárenie Slovenskej republiky sa spravuje jej štátnym rozpočtom. Štátny rozpočet sa prijíma zákonom.</p> <p>(2) Príjmy štátneho rozpočtu, pravidlá rozpočtového hospodárenia, vzťahy medzi štátnym rozpočtom a rozpočtami územných celkov ustanoví zákon.</p>	<p style="text-align: center;">Čl.58</p> <p>(1) Finančné hospodárenie Slovenskej republiky sa spravuje jej štátnym rozpočtom. Štátny rozpočet sa prijíma zákonom.</p> <p>(2) Príjmy štátneho rozpočtu, pravidlá rozpočtového hospodárenia, vzťahy medzi štátnym rozpočtom a rozpočtami územných celkov ustanoví zákon.</p>	<p style="text-align: center;">Čl.58</p> <p>(1) Finančné hospodárenie Slovenskej republiky sa spravuje jej štátnym rozpočtom. Štátny rozpočet sa prijíma zákonom.</p> <p>(2) Príjmy štátneho rozpočtu, pravidlá rozpočtového hospodárenia, vzťahy medzi štátnym rozpočtom a rozpočtami územných celkov ustanoví zákon.</p>

(3) Štátne účelové fondy zapojené na štátny rozpočet Slovenskej republiky sa zriaďujú zákonom.	(3) Štátne účelové fondy zapojené na štátny rozpočet Slovenskej republiky sa zriaďujú zákonom.	(3) Štátne účelové fondy zapojené na štátny rozpočet Slovenskej republiky sa zriaďujú zákonom.
<p style="text-align: center;">Čl.59</p> <p>(1) Dane a poplatky sú štátne a miestne.</p> <p>(2) Dane a poplatky možno ukladať zákonom alebo na základe zákona.</p>	<p style="text-align: center;">Čl.59</p> <p>(1) Dane a poplatky sú štátne a miestne.</p> <p>(2) Dane a poplatky možno ukladať zákonom alebo na základe zákona.</p>	<p style="text-align: center;">Čl.59</p> <p>(1) Dane a poplatky sú štátne a miestne.</p> <p>(2) Dane a poplatky možno ukladať zákonom alebo na základe zákona.</p>
<p style="text-align: center;">Druhý oddiel</p> <p style="text-align: center;">NAJVYŠŠÍ KONTROLNÝ ÚRAD SLOVENSKEJ REPUBLIKY</p> <p style="text-align: center;">Čl.60</p> <p>Najvyšší kontrolný úrad Slovenskej republiky je nezávislý orgán vykonávajúci kontrolu hospodárenia s rozpočtovými prostriedkami, so štátnym majetkom, majetkovými právami a pohľadávkami štátu.</p>	<p style="text-align: center;">Druhý oddiel</p> <p style="text-align: center;">NAJVYŠŠÍ KONTROLNÝ ÚRAD SLOVENSKEJ REPUBLIKY</p> <p style="text-align: center;">Čl.60</p> <p>(1) Najvyšší kontrolný úrad Slovenskej republiky je nezávislý orgán kontroly vykonávajúci kontrolu hospodárenia s rozpočtovými prostriedkami, so štátnym majetkom, majetkovými právami a pohľadávkami štátu.</p> <p>a) prostriedkami rozpočtov, ktoré podľa zákona schvaľuje Národná rada Slovenskej republiky alebo vláda,</p> <p>b) majetkom, záväzkami, majetkovými právami, finančnými prostriedkami, majetkovými právami záväzkami a pohľadávkami štátu, verejnoprávnych inštitúcií, a Fondu národného majetku Slovenskej republiky, obcí, vyšších územných celkov, právnických osôb s majetkovou účasťou štátu, právnických osôb s majetkovou účasťou</p>	<p style="text-align: center;">Druhý oddiel</p> <p style="text-align: center;">NAJVYŠŠÍ KONTROLNÝ ÚRAD SLOVENSKEJ REPUBLIKY</p> <p style="text-align: center;">Čl.60</p> <p>(1) Najvyšší kontrolný úrad Slovenskej republiky je nezávislý orgán kontroly hospodárenia s</p> <p>a) prostriedkami rozpočtov, ktoré podľa zákona schvaľuje Národná rada Slovenskej republiky alebo vláda,</p> <p>b) majetkom, majetkovými právami, finančnými prostriedkami, záväzkami a pohľadávkami štátu, verejnoprávnych inštitúcií, Fondu národného majetku Slovenskej republiky, obcí, vyšších územných celkov, právnických osôb s majetkovou účasťou štátu, právnických osôb s majetkovou účasťou verejnoprávnych inštitúcií, právnických osôb s majetkovou účasťou Fondu národného majetku Slovenskej republiky, právnických osôb s majetkovou účasťou obcí, právnických osôb</p>

	<p>verejnoprávnych inštitúcií, právnických osôb s majetkovou účasťou Fondu národného majetku Slovenskej republiky, právnických osôb s majetkovou účasťou obcí, právnických osôb s majetkovou účasťou vyšších územných celkov, právnických osôb založených obcami alebo právnických osôb založených vyššími územnými celkami,</p> <p>e) majetkom, finančnými prostriedkami a majetkovými právami obcí a vyšších územných celkov, ktoré získali na úhradu nákladov na prenesený výkon štátnej správy,</p> <p>c) d) majetkom, majetkovými právami, záväzkami, finančnými prostriedkami, majetkovými právami a pohľadávkami, za ktoré Slovenská republika prevzala záruku,</p> <p>e) majetkom, finančnými prostriedkami, majetkovými právami a pohľadávkami a finančnými prostriedkami, ktoré sa poskytli Slovenskej republike, právnickým osobám alebo fyzickým osobám hospodáriacim s prostriedkami štátneho rozpočtu alebo nakladajúcim so štátnym majetkom v rámci rozvojových programov alebo z iných obdobných dôvodov zo zahraničia,</p> <p>d) majetkom, majetkovými právami, finančnými prostriedkami, pohľadávkami a záväzkami, za ktoré Slovenská republika prevzala záruku,</p> <p>e) majetkom, majetkovými právami, finančnými prostriedkami, pohľadávkami a záväzkami právnických osôb vykonávajúcich činnosti vo verejnom záujme.</p>	<p>s majetkovou účasťou vyšších územných celkov, právnických osôb založených obcami alebo právnických osôb založených vyššími územnými celkami,</p> <p>c) majetkom, majetkovými právami, finančnými prostriedkami a pohľadávkami, ktoré sa poskytli Slovenskej republike, právnickým osobám alebo fyzickým osobám v rámci rozvojových programov alebo z iných obdobných dôvodov zo zahraničia,</p> <p>d) majetkom, majetkovými právami, finančnými prostriedkami, pohľadávkami a záväzkami, za ktoré Slovenská republika prevzala záruku,</p> <p>e) majetkom, majetkovými právami, finančnými prostriedkami, pohľadávkami a záväzkami právnických osôb vykonávajúcich činnosti vo verejnom záujme.</p> <p>(2) Kontrolná pôsobnosť najvyššieho kontrolného úradu sa vzťahuje v rozsahu uvedenom v odseku 1 na</p> <p>a) vládu Slovenskej republiky, ministerstvá a ostatné ústredné orgány štátnej správy Slovenskej republiky a na orgány im podriadené,</p> <p>b) štátne orgány, ako aj právnické osoby, u ktorých vykonávajú funkciu zakladateľa alebo zriaďovateľa ústredné orgány štátnej správy alebo iné štátne orgány,</p> <p>c) obce a vyššie územné celky, právnické osoby</p>
--	--	---

	<p>(2) Kontrolná pôsobnosť najvyššieho kontrolného úradu sa vzťahuje v rozsahu uvedenom v odseku 1 na</p> <p>a) vládu Slovenskej republiky, ministerstvá a ostatné ústredné orgány štátnej správy Slovenskej republiky a na orgány im podriadené,</p> <p>b) štátne orgány, ako aj právnické osoby, u ktorých vykonávajú funkciu zakladateľa alebo zriaďovateľa ústredné orgány štátnej správy alebo iné štátne orgány,</p> <p>c) obce a vyššie územné celky, právnické osoby zriadené obcami, a na právnické osoby zriadené vyššími územnými celkami, na právnické osoby s majetkovou účasťou obcí a právnické osoby s majetkovou účasťou vyšších územných celkov,</p> <p>d) štátne účelové fondy, verejnoprávne inštitúcie zriadené zákonom, právnické osoby, v ktorých majú majetkovú účasť verejnoprávne inštitúcie, na právnické osoby s majetkovou účasťou štátu,</p> <p>e) Fond národného majetku Slovenskej republiky, právnické osoby s určenou majetkovou účasťou Fondu národného majetku Slovenskej republiky,</p> <p>f) fyzické osoby a právnické osoby.</p>	<p>zriadené obcami, právnické osoby zriadené vyššími územnými celkami, na právnické osoby s majetkovou účasťou obcí a právnické osoby s majetkovou účasťou vyšších územných celkov,</p> <p>d) štátne účelové fondy, verejnoprávne inštitúcie zriadené zákonom, právnické osoby, v ktorých majú majetkovú účasť verejnoprávne inštitúcie, na právnické osoby s majetkovou účasťou štátu,</p> <p>e) Fond národného majetku Slovenskej republiky, právnické osoby s určenou majetkovou účasťou Fondu národného majetku Slovenskej republiky,</p> <p>f) fyzické osoby a právnické osoby.</p>
<p>Čl.61</p> <p>(1) Na čele najvyššieho kontrolného úradu je</p>	<p>Čl.61</p> <p>(1) Na čele najvyššieho kontrolného úradu je</p>	<p>Čl.61</p> <p>(1) Na čele najvyššieho kontrolného úradu je</p>

<p>predseda. Predsedu a podpredsedov najvyššieho kontrolného úradu volí a odvoláva Národná rada Slovenskej republiky.</p> <p>(2) Za predsedu najvyššieho kontrolného úradu môže byť zvolený každý občan Slovenskej republiky, ktorý je voliteľný do Národnej rady Slovenskej republiky.</p> <p>(3) Tá istá osoba môže byť zvolená za predsedu najvyššieho kontrolného úradu najviac v dvoch po sebe nasledujúcich päťročných obdobiach.</p> <p>(4) Funkcie predsedu a podpredsedov najvyššieho kontrolného úradu sú nezlučiteľné s inou funkciou v štátnych orgánoch, orgánoch územnej samosprávy a orgánoch právnických osôb, ktoré vykonávajú podnikateľskú činnosť.</p>	<p>predseda. Predsedu a podpredsedov najvyššieho kontrolného úradu volí a odvoláva Národná rada Slovenskej republiky.</p> <p>(2) Za predsedu a podpredsedu najvyššieho kontrolného úradu môže byť zvolený každý občan Slovenskej republiky, ktorý je voliteľný do Národnej rady Slovenskej republiky.</p> <p>(3) Tá istá osoba môže byť zvolená za predsedu a podpredsedu najvyššieho kontrolného úradu najviac v dvoch po sebe nasledujúcich sedemročných päťročných obdobiach.</p> <p>(4) Funkcie predsedu a podpredsedu podpredsedov najvyššieho kontrolného úradu sú nezlučiteľné s inou funkciou s výkonom funkcie v inom orgáne verejnej moci, s pracovným pomerom alebo s obdobným pracovným vzťahom, s podnikateľskou činnosťou, s členstvom v riadiacom alebo kontrolnom orgáne právnickej osoby, ktorá vykonáva v štátnych orgánoch, orgánoch územnej samosprávy a orgánoch právnických osôb, ktoré vykonávajú podnikateľskú činnosť, ani s inou hospodárskou alebo zárobkovou činnosťou okrem správy vlastného majetku, vedeckej, pedagogickej, literárnej alebo umeleckej činnosti.</p>	<p>predseda. Predsedu a podpredsedov najvyššieho kontrolného úradu volí a odvoláva Národná rada Slovenskej republiky.</p> <p>(2) Za predsedu a podpredsedu najvyššieho kontrolného úradu môže byť zvolený každý občan Slovenskej republiky, ktorý je voliteľný do Národnej rady Slovenskej republiky.</p> <p>(3) Tá istá osoba môže byť zvolená za predsedu a podpredsedu najvyššieho kontrolného úradu najviac v dvoch po sebe nasledujúcich sedemročných obdobiach.</p> <p>(4) Funkcie predsedu a podpredsedu najvyššieho kontrolného úradu sú nezlučiteľné s výkonom funkcie v inom orgáne verejnej moci, s pracovným pomerom alebo s obdobným pracovným vzťahom, s podnikateľskou činnosťou, s členstvom v riadiacom alebo kontrolnom orgáne právnickej osoby, ktorá vykonáva podnikateľskú činnosť, ani s inou hospodárskou alebo zárobkovou činnosťou okrem správy vlastného majetku, vedeckej, pedagogickej, literárnej alebo umeleckej činnosti.</p>
<p>Čl.62</p> <p>Najvyšší kontrolný úrad predkladá najmenej raz do roka správy o výsledkoch kontrolnej činnosti Národnej rade Slovenskej republiky a vždy, keď o to požiada Národná rada Slovenskej republiky.</p>	<p>Čl.62</p> <p>Najvyšší kontrolný úrad predkladá najmenej raz do roka správy o výsledkoch kontrolnej činnosti Národnej rade Slovenskej republiky a vždy, keď o to požiada Národná rada Slovenskej republiky.</p>	<p>Čl.62</p> <p>Najvyšší kontrolný úrad predkladá najmenej raz do roka správy o výsledkoch kontrolnej činnosti Národnej rade Slovenskej republiky a vždy, keď o to požiada Národná rada Slovenskej republiky.</p>

<p>Čl.63</p> <p>Pôsobnosť, právomoc a vnútorné organizačné členenie najvyššieho kontrolného úradu ustanoví zákon.</p>	<p>Čl.63</p> <p>Postavenie, pôsobnosť, Pôsobnosť, právomoc a vnútorné organizačné členenie a základné pravidlá kontrolnej činnosti najvyššieho kontrolného úradu ustanoví zákon.</p>	<p>Čl.63</p> <p>Postavenie, pôsobnosť, vnútorné organizačné členenie a základné pravidlá kontrolnej činnosti najvyššieho kontrolného úradu ustanoví zákon.</p>
<p>ŠTVRTÁ HLAVA</p>	<p>ŠTVRTÁ HLAVA</p>	<p>ŠTVRTÁ HLAVA</p>
<p>ÚZEMNÁ SAMOSPRÁVA</p> <p>Čl.64</p> <p>(1) Základom územnej samosprávy je obec.</p> <p>(2) Obec je samostatný územný a správny celok Slovenskej republiky, združujúci osoby, ktoré majú na jej území trvalý pobyt.</p> <p>(3) Samosprávu vyšších územných celkov a jej orgány ustanoví zákon.</p>	<p>ÚZEMNÁ SAMOSPRÁVA</p> <p>Čl.64</p> <p>(1) Základom územnej samosprávy je obec. Územnú samosprávu tvorí obec a vyšší územný celok.</p> <p>(2) Obec je samostatný územný a správny celok Slovenskej republiky, združujúci osoby, ktoré majú na jej území trvalý pobyt.</p> <p>(3) Samosprávu vyšších územných celkov a jej orgány ustanoví zákon.</p>	<p>ÚZEMNÁ SAMOSPRÁVA</p> <p>Čl.64</p> <p>Základom územnej samosprávy je obec. Územnú samosprávu tvorí obec a vyšší územný celok.</p>
	<p>Čl.64a</p> <p>Obec a vyšší územný celok sú samostatné územné samosprávne a správne celky Slovenskej republiky združujúce osoby, ktoré majú na ich území trvalý pobyt. Podrobnosti ustanoví zákon.</p> <p>Platí od 1.7.2004</p>	<p>Čl.64a</p> <p>Obec a vyšší územný celok sú samostatné územné samosprávne a správne celky Slovenskej republiky združujúce osoby, ktoré majú na ich území trvalý pobyt. Podrobnosti ustanoví zákon.</p>

<p>Čl.65</p> <p>(1) Obec je právnická osoba, ktorá za podmienok ustanovených zákonom samostatne hospodári s vlastným majetkom a so svojimi finančnými prostriedkami.</p> <p>(2) Obec financuje svoje potreby predovšetkým z vlastných príjmov, ako aj zo štátnych dotácií. Zákon ustanoví, ktoré dane a poplatky sú príjmom obce. Štátnych dotácií sa možno domáhať len v medziach zákona.</p>	<p>Čl.65</p> <p>(1) Obec a vyšší územný celok sú právnické osoby, ktoré je právnická osoba, ktorá za podmienok ustanovených zákonom samostatne hospodária hospodári s vlastným majetkom a so svojimi finančnými prostriedkami.</p> <p>(2) Obec a vyšší územný celok financujú financuje svoje potreby predovšetkým z vlastných príjmov, ako aj zo štátnych dotácií. Zákon ustanoví, ktoré dane a poplatky sú príjmom obce a ktoré dane a poplatky sú príjmom vyššieho územného celku. Štátnych dotácií sa možno domáhať len v medziach zákona.</p>	<p>Čl.65</p> <p>(1) Obec a vyšší územný celok sú právnické osoby, ktoré za podmienok ustanovených zákonom samostatne hospodária s vlastným majetkom a so svojimi finančnými prostriedkami.</p> <p>(2) Obec a vyšší územný celok financujú svoje potreby predovšetkým z vlastných príjmov, ako aj zo štátnych dotácií. Zákon ustanoví, ktoré dane a poplatky sú príjmom obce a ktoré dane a poplatky sú príjmom vyššieho územného celku. Štátnych dotácií sa možno domáhať len v medziach zákona.</p>
<p>Čl.66</p> <p>Obec má právo združovať sa s inými obcami na zabezpečovanie vecí spoločného záujmu.</p>	<p>Čl.66</p> <p>(1) Obec má právo združovať sa s inými obcami na zabezpečenie zabezpečovanie vecí spoločného záujmu; rovnaké právo združovať sa s inými vyššími územnými celkami má aj vyšší územný celok. Podmienky ustanoví zákon.</p> <p>(2) Zlúčenie, rozdelenie alebo zrušenie obce upraví zákon.</p>	<p>Čl.66</p> <p>(1) Obec má právo združovať sa s inými obcami na zabezpečenie vecí spoločného záujmu; rovnaké právo združovať sa s inými vyššími územnými celkami má aj vyšší územný celok. Podmienky ustanoví zákon.</p> <p>(2) Zlúčenie, rozdelenie alebo zrušenie obce upraví zákon.</p>
<p>Čl.67</p> <p>Vo veciach územnej samosprávy rozhoduje obec samostatne; povinnosti a obmedzenia jej možno ukladať len zákonom. Územná samospráva sa uskutočňuje na zhromaždeniach obyvateľov obce, miestnym referendom alebo prostredníctvom</p>	<p>Čl.67</p> <p>(1) Vo veciach územnej samosprávy rozhoduje obec samostatne; povinnosti a obmedzenia jej možno ukladať len zákonom. Územná samospráva sa uskutočňuje na zhromaždeniach obyvateľov obce, miestnym</p>	<p>Čl.67</p> <p>(1) Územná samospráva sa uskutočňuje na zhromaždeniach obyvateľov obce, miestnym referendom, referendom na území vyššieho územného celku, orgánmi obce alebo orgánmi vyššieho územného celku. Spôsob vykonania</p>

<p>orgánov obce.</p>	<p>referendom, referendom na území vyššieho územného celku, orgánmi obce alebo orgánmi vyššieho územného celku. alebo prostredníctvom orgánov obce. Spôsob vykonania miestneho referenda a referenda na území vyššieho územného celku ustanoví zákon.</p> <p>(2) Povinnosti a obmedzenia pri výkone územnej samosprávy možno obci a vyššiemu územnému celku ukladať zákonom a na základe medzinárodnej zmluvy podľa čl. 7 ods. 5.</p> <p>(3) Štát môže zasahovať do činnosti obce a vyššieho územného celku len spôsobom ustanoveným zákonom.</p>	<p>miestneho referenda a referenda na území vyššieho územného celku ustanoví zákon.</p> <p>(2) Povinnosti a obmedzenia pri výkone územnej samosprávy možno obci a vyššiemu územnému celku ukladať zákonom a na základe medzinárodnej zmluvy podľa čl. 7 ods. 5.</p> <p>(3) Štát môže zasahovať do činnosti obce a vyššieho územného celku len spôsobom ustanoveným zákonom.</p>
<p>Čl.68</p> <p>Vo veciach územnej samosprávy môže obec vydávať všeobecne záväzné nariadenia.</p>	<p>Čl.68</p> <p>Vo veciach územnej samosprávy a na zabezpečenie úloh vyplývajúcich pre samosprávu zo zákona môže obec a vyšší územný celok vydávať všeobecne záväzné nariadenia.</p>	<p>Čl.68</p> <p>Vo veciach územnej samosprávy a na zabezpečenie úloh vyplývajúcich pre samosprávu zo zákona môže obec a vyšší územný celok vydávať všeobecne záväzné nariadenia.</p>
<p>Čl.69</p> <p>(1) Orgánmi obce sú</p> <p>a) obecné zastupiteľstvo,</p> <p>b) starosta obce.</p> <p>(2) Obecné zastupiteľstvo tvoria poslanci obecného zastupiteľstva. Voľby poslancov</p>	<p>Čl.69</p> <p>(1) Orgánmi obce sú</p> <p>a) obecné zastupiteľstvo,</p> <p>b) starosta obce.</p> <p>(2) Obecné zastupiteľstvo tvoria poslanci obecného zastupiteľstva. Poslancov volia na</p>	<p>Čl.69</p> <p>(1) Orgánmi obce sú</p> <p>a) obecné zastupiteľstvo,</p> <p>b) starosta obce.</p> <p>(2) Obecné zastupiteľstvo tvoria poslanci obecného zastupiteľstva. Poslancov volia na</p>

<p>obecného zastupiteľstva sa uskutočňujú na základe všeobecného, rovného a priameho volebného práva tajným hlasovaním.</p> <p>(3) Starostu obce volia občania obce na základe všeobecného, rovného a priameho volebného práva tajným hlasovaním. Starosta obce je výkonným orgánom obce. Starosta obce vykonáva obecnú správu a zastupuje obec navonok.</p>	<p>štvorročné obdobie obyvatelia obce, ktorí majú na jej území trvalý pobyt. Volby poslancov obecného zastupiteľstva sa uskutočňujú na základe všeobecného, rovného a priameho volebného práva tajným hlasovaním.</p> <p>(3) Starostu obce volia obyvatelia občanov obce, ktorí majú na jej území trvalý pobyt, na základe všeobecného, rovného a priameho volebného práva tajným hlasovaním na štvorročné obdobie. Starosta obce je výkonným orgánom obce; Starosta obce vykonáva obecnú správu obce a zastupuje obec navonok. Dôvody a spôsob odvolania starostu pred uplynutím volebného obdobia ustanoví zákon.</p> <p>(4) Orgány vyššieho územného celku sú a) zastupiteľstvo vyššieho územného celku, b) predseda vyššieho územného celku.</p> <p>(5) Zastupiteľstvo vyššieho územného celku tvoria poslanci zastupiteľstva vyššieho územného celku. Poslancov volia obyvatelia, ktorí majú trvalý pobyt v územnom obvode vyššieho územného celku, na štvorročné obdobie. Volby poslancov sa uskutočňujú na základe všeobecného, rovného a priameho volebného práva tajným hlasovaním.</p> <p>(6) Predsedu vyššieho územného celku volia obyvatelia, ktorí majú trvalý pobyt v územnom obvode vyššieho územného celku, na základe všeobecného, rovného a priameho volebného</p>	<p>štvorročné obdobie obyvatelia obce, ktorí majú na jej území trvalý pobyt. Volby poslancov sa uskutočňujú na základe všeobecného, rovného a priameho volebného práva tajným hlasovaním.</p> <p>(3) Starostu obce volia obyvatelia obce, ktorí majú na jej území trvalý pobyt, na základe všeobecného, rovného a priameho volebného práva tajným hlasovaním na štvorročné obdobie. Starosta obce je výkonným orgánom obce; vykonáva správu obce a zastupuje obec navonok. Dôvody a spôsob odvolania starostu pred uplynutím volebného obdobia ustanoví zákon.</p> <p>(4) Orgány vyššieho územného celku sú a) zastupiteľstvo vyššieho územného celku, b) predseda vyššieho územného celku.</p> <p>(5) Zastupiteľstvo vyššieho územného celku tvoria poslanci zastupiteľstva vyššieho územného celku. Poslancov volia obyvatelia, ktorí majú trvalý pobyt v územnom obvode vyššieho územného celku, na štvorročné obdobie. Volby poslancov sa uskutočňujú na základe všeobecného, rovného a priameho volebného práva tajným hlasovaním.</p> <p>(6) Predsedu vyššieho územného celku volia obyvatelia, ktorí majú trvalý pobyt v územnom obvode vyššieho územného celku, na základe všeobecného, rovného a priameho volebného práva tajným hlasovaním na štvorročné obdobie.</p>
--	--	---

	<p>práva tajným hlasovaním na štvorročné obdobie. Dôvody a spôsob odvolania predsedu vyššieho územného celku pred uplynutím volebného obdobia ustanoví zákon. Predseda vyššieho územného celku je výkonným orgánom vyššieho územného celku, vykonáva správu vyššieho územného celku a zastupuje vyšší územný celok navonok.</p>	<p>Dôvody a spôsob odvolania predsedu vyššieho územného celku pred uplynutím volebného obdobia ustanoví zákon. Predseda vyššieho územného celku je výkonným orgánom vyššieho územného celku, vykonáva správu vyššieho územného celku a zastupuje vyšší územný celok navonok.</p>
<p>Čl.70</p> <p>Zákon ustanoví predpoklady a spôsob vyhlásenia obce za mesto; upraví aj názvy orgánov mesta.</p>	<p>Čl.70</p> <p>Zákon ustanoví predpoklady a spôsob vyhlásenia obce za mesto; upraví aj názvy orgánov mesta.</p>	<p>Čl.70</p> <p>Zákon ustanoví predpoklady a spôsob vyhlásenia obce za mesto; upraví aj názvy orgánov mesta.</p>
<p>Čl.71</p> <p>(1) Na obec možno zákonom preniesť výkon určených úloh miestnej štátnej správy. Náklady takto preneseného výkonu štátnej správy uhrádza štát.</p> <p>(2) Pri výkone štátnej správy obec môže vydávať na základe zákona v rámci svojej územnej pôsobnosti všeobecne záväzné nariadenia, ak je na to splnomocnená zákonom. Výkon štátnej správy prenesený na obec zákonom riadi a kontroluje vláda. Podrobnosti ustanoví zákon.</p>	<p>Čl.71</p> <p>(1) Na obec a vyšší územný celok možno zákonom preniesť výkon určených úloh miestnej štátnej správy. Náklady takto preneseného výkonu štátnej správy uhrádza štát.</p> <p>(2) Pri výkone štátnej správy môže obec a vyšší územný celok môže vydávať na základe zákona v rámci svojej územnej pôsobnosti na základe splnomocnenia v zákone a v jeho medziach všeobecne záväzné nariadenia, ak je na to splnomocnená zákonom. Výkon štátnej správy prenesený na obec alebo na vyšší územný celok zákonom riadi a kontroluje vláda. Podrobnosti ustanoví zákon.</p>	<p>Čl.71</p> <p>(1) Na obec a vyšší územný celok možno zákonom preniesť výkon určených úloh miestnej štátnej správy. Náklady takto preneseného výkonu štátnej správy uhrádza štát.</p> <p>(2) Pri výkone štátnej správy môže obec a vyšší územný celok vydávať v rámci svojej územnej pôsobnosti na základe splnomocnenia v zákone a v jeho medziach všeobecne záväzné nariadenia. Výkon štátnej správy prenesený na obec alebo na vyšší územný celok zákonom riadi a kontroluje vláda. Podrobnosti ustanoví zákon.</p>

PIATA HLAVA	PIATA HLAVA	PIATA HLAVA
<p>ZÁKONODARNÁ MOC</p> <p>Prvý oddiel</p> <p>NÁRODNÁ RADA SLOVENSKEJ REPUBLIKY</p> <p>Čl.72</p> <p>Národná rada Slovenskej republiky je jediným ústavodarným a zákonodarným orgánom Slovenskej republiky.</p>	<p>ZÁKONODARNÁ MOC</p> <p>Prvý oddiel</p> <p>NÁRODNÁ RADA SLOVENSKEJ REPUBLIKY</p> <p>Čl.72</p> <p>Národná rada Slovenskej republiky je jediným ústavodarným a zákonodarným orgánom Slovenskej republiky.</p>	<p>ZÁKONODARNÁ MOC</p> <p>Prvý oddiel</p> <p>NÁRODNÁ RADA SLOVENSKEJ REPUBLIKY</p> <p>Čl.72</p> <p>Národná rada Slovenskej republiky je jediným ústavodarným a zákonodarným orgánom Slovenskej republiky.</p>
<p>Čl.73</p> <p>(1) Národná rada Slovenskej republiky má 150 poslancov, ktorí sú volení na štyri roky.</p> <p>(2) Poslanci sú zástupcovia občanov. Mandát vykonávajú osobne podľa svojho svedomia a presvedčenia a nie sú viazaní príkazmi.</p>	<p>Čl.73</p> <p>(1) Národná rada Slovenskej republiky má 150 poslancov, ktorí sú volení na štyri roky.</p> <p>(2) Poslanci sú zástupcovia občanov. Mandát vykonávajú osobne podľa svojho svedomia a presvedčenia a nie sú viazaní príkazmi.</p>	<p>Čl.73</p> <p>(1) Národná rada Slovenskej republiky má 150 poslancov, ktorí sú volení na štyri roky.</p> <p>(2) Poslanci sú zástupcovia občanov. Mandát vykonávajú osobne podľa svojho svedomia a presvedčenia a nie sú viazaní príkazmi.</p>
<p>Čl.74</p> <p>(1) Poslanci sú volení vo všeobecných, rovných, priamych voľbách s tajným hlasovaním.</p> <p>(2) Za poslanca možno zvoliť občana, ktorý má volebné právo, dosiahol vek 21 rokov a má trvalý pobyt na území Slovenskej republiky.</p> <p>(3) Podrobnosti o voľbách poslancov ustanoví zákon.</p>	<p>Čl.74</p> <p>(1) Poslanci sú volení vo všeobecných, rovných, priamych voľbách s tajným hlasovaním.</p> <p>(2) Za poslanca možno zvoliť občana, ktorý má volebné právo, dosiahol vek 21 rokov a má trvalý pobyt na území Slovenskej republiky.</p> <p>(3) Podrobnosti o voľbách poslancov ustanoví zákon.</p>	<p>Čl.74</p> <p>(1) Poslanci sú volení vo všeobecných, rovných, priamych voľbách s tajným hlasovaním.</p> <p>(2) Za poslanca možno zvoliť občana, ktorý má volebné právo, dosiahol vek 21 rokov a má trvalý pobyt na území Slovenskej republiky.</p> <p>(3) Podrobnosti o voľbách poslancov ustanoví zákon.</p>

<p style="text-align: center;">Čl.75</p> <p>(1) Na schôdzi Národnej rady Slovenskej republiky, na ktorej sa poslanec zúčastňuje po prvý raz, skladá sľub, ktorý znie: „Sľubujem na svoju česť a svedomie vernosť Slovenskej republiky. Svoje povinnosti budem plniť v záujme jej občanov. Budem dodržiavať ústavu a ostatné zákony a pracovať tak, aby sa uvádzali do života.“</p> <p>(2) Odmietnutie sľubu alebo sľub s výhradou má za následok stratu mandátu.</p>	<p style="text-align: center;">Čl.75</p> <p>(1) Na schôdzi Národnej rady Slovenskej republiky, na ktorej sa poslanec zúčastňuje po prvý raz, skladá sľub, ktorý znie: „Sľubujem na svoju česť a svedomie vernosť Slovenskej republiky. Svoje povinnosti budem plniť v záujme jej občanov. Budem dodržiavať ústavu a ostatné zákony a pracovať tak, aby sa uvádzali do života.“</p> <p>(2) Odmietnutie sľubu alebo sľub s výhradou má za následok stratu mandátu.</p>	<p style="text-align: center;">Čl.75</p> <p>(1) Na schôdzi Národnej rady Slovenskej republiky, na ktorej sa poslanec zúčastňuje po prvý raz, skladá sľub, ktorý znie: „Sľubujem na svoju česť a svedomie vernosť Slovenskej republiky. Svoje povinnosti budem plniť v záujme jej občanov. Budem dodržiavať ústavu a ostatné zákony a pracovať tak, aby sa uvádzali do života.“</p> <p>(2) Odmietnutie sľubu alebo sľub s výhradou má za následok stratu mandátu.</p>
<p style="text-align: center;">Čl.76</p> <p>Platnosť voľby poslancov overuje Národná rada Slovenskej republiky.</p>	<p style="text-align: center;">Čl.76</p> <p>Platnosť voľby poslancov overuje Národná rada Slovenskej republiky.</p>	<p style="text-align: center;">Čl.76</p> <p>Platnosť voľby poslancov overuje Národná rada Slovenskej republiky.</p>
<p style="text-align: center;">Čl.77</p> <p>(1) Funkcia poslanca je nezlučiteľná s funkciou prezidenta, sudcu, prokurátora, príslušníka policajného zboru, príslušníka zboru väzenskej a justičnej stráže a vojaka z povolania.</p> <p>(2) Ak bol poslanec vymenovaný za člena vlády Slovenskej republiky, jeho mandát poslanca počas výkonu tejto funkcie nezaniká, iba sa neuplatňuje.</p>	<p style="text-align: center;">Čl.77</p> <p>(1) Funkcia poslanca je nezlučiteľná s výkonom funkcie funkciou prezidenta, sudcu, prokurátora, verejného ochrancu práv, príslušníka ozbrojených síl a policajného zboru, príslušníka ozbrojeného zboru a poslanca Európskeho parlamentu. zboru väzenskej a justičnej stráže a vojaka z povolania.</p> <p>(2) Ak bol poslanec vymenovaný za člena vlády Slovenskej republiky, jeho mandát poslanca počas výkonu tejto funkcie nezaniká, iba sa neuplatňuje.</p>	<p style="text-align: center;">Čl.77</p> <p>(1) Funkcia poslanca je nezlučiteľná s výkonom funkcie sudcu, prokurátora, verejného ochrancu práv, príslušníka ozbrojených síl, príslušníka ozbrojeného zboru a poslanca Európskeho parlamentu.</p> <p>(2) Ak bol poslanec vymenovaný za člena vlády Slovenskej republiky, jeho mandát poslanca počas výkonu tejto funkcie nezaniká, iba sa neuplatňuje.</p>

Čl.78	Čl.78	Čl.78
<p>(1) Za hlasovanie v Národnej rade Slovenskej republiky alebo v jej výboroch poslanca nemožno stíhať, a to ani po zániku jeho mandátu. Za výroky pri výkone funkcie poslanca prednesené v Národnej rade Slovenskej republiky alebo v jej orgáne, poslanec podlieha len disciplinárnej právomoci Národnej rady Slovenskej republiky.</p> <p>(2) Poslanca nemožno trestne ani disciplinárne stíhať, ani ho vziať do väzby bez súhlasu Národnej rady Slovenskej republiky. Ak Národná rada Slovenskej republiky súhlas odoprie, stíhanie je navždy vylúčené.</p> <p>(3) Ak bol poslanec pristihnutý a zadržaný pri trestnom čine, príslušný orgán je povinný to ihneď oznámiť predsedovi Národnej rady Slovenskej republiky. Ak Mandátový a imunitný výbor Národnej rady Slovenskej republiky súhlas na zadržanie nedá, poslanec musí byť ihneď prepustený.</p>	<p>(1) Za hlasovanie v Národnej rade Slovenskej republiky alebo v jej výboroch nemožno poslanca nemožno stíhať, a to ani po zániku jeho mandátu.</p> <p>(2) Za výroky pri výkone funkcie poslanca prednesené v Národnej rade Slovenskej republiky alebo v jej orgáne, nemožno poslanca trestne stíhať, a to ani po zániku jeho mandátu. Poslanec poslanec podlieha len disciplinárnej právomoci Národnej rady Slovenskej republiky. Občianskoprávna zodpovednosť poslanca tým nie je dotknutá.</p> <p>(3) (2) Poslanca nemožno trestne ani disciplinárne stíhať, ani vziať ho vziať do väzby bez súhlasu Národnej rady Slovenskej republiky; možno však predviesť priestupok, o ktorom to ustanoví zákon. Ak Národná rada Slovenskej republiky súhlas odoprie, trestné stíhanie alebo vzatie do väzby je počas trvania poslaneckého mandátu navždy vylúčené. V takom prípade počas ďalšieho výkonu poslaneckého mandátu premlčacia doba neuplynie.</p> <p>(4) (3) Ak bol poslanec pristihnutý a zadržaný pri trestnom čine, príslušný orgán je povinný to ihneď oznámiť predsedovi Národnej rady Slovenskej republiky a predsedovi Mandátového a imunitného výboru Národnej rady Slovenskej republiky. Ak Mandátový mandátový Mandátový a imunitný výbor Národnej rady Slovenskej republiky následný</p>	<p>(1) Za hlasovanie v Národnej rade Slovenskej republiky alebo v jej výboroch nemožno poslanca stíhať, a to ani po zániku jeho mandátu.</p> <p>(2) Za výroky pri výkone funkcie poslanca prednesené v Národnej rade Slovenskej republiky alebo v jej orgáne nemožno poslanca trestne stíhať, a to ani po zániku jeho mandátu. Poslanec podlieha disciplinárnej právomoci Národnej rady Slovenskej republiky.</p> <p>(3) Poslanca nemožno vziať do väzby bez súhlasu Národnej rady Slovenskej republiky.</p> <p>(4) Ak bol poslanec pristihnutý a zadržaný pri trestnom čine, príslušný orgán je povinný to ihneď oznámiť predsedovi Národnej rady Slovenskej republiky a predsedovi Mandátového a imunitného výboru Národnej rady Slovenskej republiky. Ak Mandátový a imunitný výbor Národnej rady Slovenskej republiky následný súhlas na zadržanie nedá, poslanec musí byť ihneď prepustený.</p> <p>(5) Ak je poslanec vo výkone väzby, jeho mandát nezaniká, iba sa neuplatňuje.</p>

	súhlas na zadržanie nedá, poslanec musí byť ihneď prepustený. (5) Ak je poslanec vo výkone väzby, jeho mandát nezaniká, iba sa neuplatňuje.	
Čl.79 Poslanec môže odoprieť svedectvo vo veciach, o ktorých sa dozvedel pri výkone svojej funkcie, a to aj keď prestal byť poslancom.	Čl.79 Poslanec môže odoprieť svedectvo vo veciach, o ktorých sa dozvedel pri výkone svojej funkcie, a to aj keď prestal byť poslancom.	Čl.79 Poslanec môže odoprieť svedectvo vo veciach, o ktorých sa dozvedel pri výkone svojej funkcie, a to aj keď prestal byť poslancom.
Čl.80 (1) Poslanec môže interpelovať vládu Slovenskej republiky, člena vlády Slovenskej republiky alebo vedúceho iného ústredného orgánu štátnej správy vo veciach ich pôsobnosti. Poslanec musí dostať odpoveď do 30 dní. (2) O odpovedi na interpelácie sa v Národnej rade Slovenskej republiky koná rozprava, ktorú možno spojiť s hlasovaním o dôvere.	Čl.80 (1) Poslanec môže interpelovať vládu Slovenskej republiky, člena vlády Slovenskej republiky alebo vedúceho iného ústredného orgánu štátnej správy vo veciach ich pôsobnosti. Poslanec musí dostať odpoveď do 30 dní. (2) O odpovedi na interpelácie sa v Národnej rade Slovenskej republiky koná rozprava, ktorú možno spojiť s hlasovaním o dôvere.	Čl.80 (1) Poslanec môže interpelovať vládu Slovenskej republiky, člena vlády Slovenskej republiky alebo vedúceho iného ústredného orgánu štátnej správy vo veciach ich pôsobnosti. Poslanec musí dostať odpoveď do 30 dní. (2) O odpovedi na interpelácie sa v Národnej rade Slovenskej republiky koná rozprava, ktorú možno spojiť s hlasovaním o dôvere.
Čl.81 (1) Poslanec sa môže funkcie poslanca vzdať. (2) Mandát poslanca zaniká, ak poslanec bol právoplatne odsúdený za obzvlášť závažný úmyselný trestný čin.	Čl.81 (1) Poslanec sa môže funkcie poslanca svojho mandátu vzdať osobným vyhlásením na schôdzi Národnej rady Slovenskej republiky. Ak mu v tom bránia vážne okolnosti, môže tak urobiť písomne do rúk predsedu Národnej rady Slovenskej republiky; v takom prípade mandát poslanca zaniká dňom doručenia písomného rozhodnutia o vzdaní sa mandátu poslanca predsedovi Národnej rady Slovenskej republiky.	Čl.81 Poslanec sa môže svojho mandátu vzdať osobným vyhlásením na schôdzi Národnej rady Slovenskej republiky. Ak mu v tom bránia vážne okolnosti, môže tak urobiť písomne do rúk predsedu Národnej rady Slovenskej republiky; v takom prípade mandát poslanca zaniká dňom doručenia písomného rozhodnutia o vzdaní sa mandátu poslanca predsedovi Národnej rady Slovenskej republiky.

	(2) Mandát poslanca zaniká, ak poslanec bol právoplatne odsúdený za obzvlášť závažný úmyselný trestný čin.	
	<p>Čl.81a</p> <p>Mandát poslanca zaniká</p> <p>a) uplynutím volebného obdobia,</p> <p>b) vzdaním sa mandátu,</p> <p>c) stratou voliteľnosti,</p> <p>d) rozpustením Národnej rady Slovenskej republiky,</p> <p>e) vznikom nezlučiteľnosti podľa čl. 77 ods. 1,</p> <p>f) dňom nadobudnutia právoplatnosti rozsudku, ktorým bol poslanec odsúdený za úmyselný trestný čin alebo ktorým bol poslanec odsúdený za trestný čin, a súd nerozhodol v jeho prípade o podmiennečnom odložení výkonu trestu odňatia slobody.</p> <p>Platí od 1.7.2004</p>	<p>Čl.81a</p> <p>Mandát poslanca zaniká</p> <p>a) uplynutím volebného obdobia,</p> <p>b) vzdaním sa mandátu,</p> <p>c) stratou voliteľnosti,</p> <p>d) rozpustením Národnej rady Slovenskej republiky,</p> <p>e) vznikom nezlučiteľnosti podľa čl. 77 ods. 1,</p> <p>f) dňom nadobudnutia právoplatnosti rozsudku, ktorým bol poslanec odsúdený za úmyselný trestný čin alebo ktorým bol poslanec odsúdený za trestný čin, a súd nerozhodol v jeho prípade o podmiennečnom odložení výkonu trestu odňatia slobody.</p>
<p>Čl.82</p> <p>(1) Národná rada Slovenskej republiky zasadá stále.</p> <p>(2) Ustanovujúcu schôdzu Národnej rady Slovenskej republiky zvolá prezident Slovenskej republiky tak, aby sa uskutočnila do 30 dní od vyhlásenia výsledkov volieb. Ak tak neurobí, Národná rada Slovenskej republiky sa zíde tridsiaty deň po vyhlásení výsledkov volieb.</p>	<p>Čl.82</p> <p>(1) Národná rada Slovenskej republiky zasadá stále.</p> <p>(2) Ustanovujúcu schôdzu Národnej rady Slovenskej republiky zvolá prezident Slovenskej republiky tak, aby sa uskutočnila do 30 dní od vyhlásenia výsledkov volieb. Ak tak neurobí, Národná rada Slovenskej republiky sa zíde tridsiaty deň po vyhlásení výsledkov volieb.</p>	<p>Čl.82</p> <p>(1) Národná rada Slovenskej republiky zasadá stále.</p> <p>(2) Ustanovujúcu schôdzu Národnej rady Slovenskej republiky zvolá prezident Slovenskej republiky tak, aby sa uskutočnila do 30 dní od vyhlásenia výsledkov volieb. Ak tak neurobí, Národná rada Slovenskej republiky sa zíde tridsiaty deň po vyhlásení výsledkov volieb.</p>

<p>(3) Národná rada Slovenskej republiky môže uznesením prerušiť svoje zasadanie. Dĺžka prerušenia nesmie presiahnuť štyri mesiace v roku. Počas prerušenia zasadania vykonávajú svoju pôsobnosť predseda, podpredsedovia a výbory Národnej rady Slovenskej republiky.</p> <p>(4) Počas prerušenia zasadania predseda Národnej rady Slovenskej republiky môže zvolať schôdzu Národnej rady Slovenskej republiky aj pred určeným termínom. Urobí tak vždy, ak o to požiada vláda Slovenskej republiky alebo najmenej pätina poslancov.</p> <p>(5) Zasadanie Národnej rady Slovenskej republiky sa skončí uplynutím volebného obdobia alebo jej rozpustením.</p>	<p>(3) Národná rada Slovenskej republiky môže uznesením prerušiť svoje zasadanie. Dĺžka prerušenia nesmie presiahnuť štyri mesiace v roku. Počas prerušenia zasadania vykonávajú svoju pôsobnosť predseda, podpredsedovia a výbory Národnej rady Slovenskej republiky.</p> <p>(4) Počas prerušenia zasadania predseda Národnej rady Slovenskej republiky môže zvolať schôdzu Národnej rady Slovenskej republiky aj pred určeným termínom. Urobí tak vždy, ak o to požiada vláda Slovenskej republiky alebo najmenej pätina poslancov.</p> <p>(5) Zasadanie Národnej rady Slovenskej republiky sa skončí uplynutím volebného obdobia alebo jej rozpustením.</p>	<p>(3) Národná rada Slovenskej republiky môže uznesením prerušiť svoje zasadanie. Dĺžka prerušenia nesmie presiahnuť štyri mesiace v roku. Počas prerušenia zasadania vykonávajú svoju pôsobnosť predseda, podpredsedovia a výbory Národnej rady Slovenskej republiky.</p> <p>(4) Počas prerušenia zasadania predseda Národnej rady Slovenskej republiky môže zvolať schôdzu Národnej rady Slovenskej republiky aj pred určeným termínom. Urobí tak vždy, ak o to požiada vláda Slovenskej republiky alebo najmenej pätina poslancov.</p> <p>(5) Zasadanie Národnej rady Slovenskej republiky sa skončí uplynutím volebného obdobia alebo jej rozpustením.</p>
<p style="text-align: center;">Čl.83</p> <p>(1) Schôdze Národnej rady Slovenskej republiky zvoláva jej predseda.</p> <p>(2) Predseda Národnej rady Slovenskej republiky zvolá schôdzu Národnej rady Slovenskej republiky aj vtedy, ak o to požiada najmenej pätina jej poslancov. V takomto prípade zvolá schôdzu do siedmich dní.</p> <p>(3) Schôdze Národnej rady Slovenskej republiky sú verejné.</p> <p>(4) Neverejné schôdze sa môžu konať len v prípadoch, ktoré ustanoví zákon, alebo v prípade,</p>	<p style="text-align: center;">Čl.83</p> <p>(1) Schôdze Národnej rady Slovenskej republiky zvoláva jej predseda.</p> <p>(2) Predseda Národnej rady Slovenskej republiky zvolá schôdzu Národnej rady Slovenskej republiky aj vtedy, ak o to požiada najmenej pätina jej poslancov. V takomto prípade zvolá schôdzu do siedmich dní.</p> <p>(3) Schôdze Národnej rady Slovenskej republiky sú verejné.</p> <p>(4) Neverejné schôdze sa môžu konať len v prípadoch, ktoré ustanoví zákon, alebo v prípade,</p>	<p style="text-align: center;">Čl.83</p> <p>(1) Schôdze Národnej rady Slovenskej republiky zvoláva jej predseda.</p> <p>(2) Predseda Národnej rady Slovenskej republiky zvolá schôdzu Národnej rady Slovenskej republiky aj vtedy, ak o to požiada najmenej pätina jej poslancov. V takomto prípade zvolá schôdzu do siedmich dní.</p> <p>(3) Schôdze Národnej rady Slovenskej republiky sú verejné.</p> <p>(4) Neverejné schôdze sa môžu konať len v prípadoch, ktoré ustanoví zákon, alebo v prípade,</p>

že sa na tom uznesie Národná rada Slovenskej republiky trojpäťtinovou väčšinou všetkých poslancov.	že sa na tom uznesie Národná rada Slovenskej republiky trojpäťtinovou väčšinou všetkých poslancov.	že sa na tom uznesie Národná rada Slovenskej republiky trojpäťtinovou väčšinou všetkých poslancov.
<p style="text-align: center;">Čl.84</p> <p>(1) Národná rada Slovenskej republiky je schopná uznášať sa, ak je prítomná nadpolovičná väčšina všetkých jej poslancov.</p> <p>(2) Na platné uznesenie Národnej rady Slovenskej republiky je potrebný súhlas nadpolovičnej väčšiny prítomných poslancov, ak táto ústava neustanovuje inak.</p> <p>(3) Na prijatie ústavy, zmenu ústavy, ústavného zákona, na voľbu a odvolanie prezidenta a na vypovedanie vojny inému štátu je potrebný súhlas aspoň trojpäťtinovej väčšiny všetkých poslancov.</p>	<p style="text-align: center;">Čl.84</p> <p>(1) Národná rada Slovenskej republiky je schopná uznášať sa, ak je prítomná nadpolovičná väčšina všetkých jej poslancov.</p> <p>(2) Na platné uznesenie Národnej rady Slovenskej republiky je potrebný súhlas nadpolovičnej väčšiny prítomných poslancov, ak táto ústava neustanovuje inak.</p> <p>(3) Na vyslovenie súhlasu s medzinárodnou zmluvou podľa čl. 7 ods. 3 a 4 a na prijatie zákona vráteného prezidentom Slovenskej republiky podľa čl. 102 písm. o) je potrebný súhlas nadpolovičnej väčšiny všetkých poslancov.</p> <p>(4) Na prijatie ústavy, zmenu ústavy, ústavného zákona, na vyslovenie súhlasu s medzinárodnou zmluvou podľa čl. 7 ods. 2, na voľbu a odvolanie prijatie uznesenia o ľudovom hlasovaní o odvolaní prezidenta Slovenskej republiky, na podanie obžaloby na prezidenta, a na vypovedanie vojny inému štátu a na zrušenie rozhodnutia prezidenta podľa čl. 102 ods. 1 písm. j) je potrebný súhlas aspoň trojpäťtinovej väčšiny všetkých poslancov.</p>	<p style="text-align: center;">Čl.84</p> <p>(1) Národná rada Slovenskej republiky je schopná uznášať sa, ak je prítomná nadpolovičná väčšina všetkých jej poslancov.</p> <p>(2) Na platné uznesenie Národnej rady Slovenskej republiky je potrebný súhlas nadpolovičnej väčšiny prítomných poslancov, ak táto ústava neustanovuje inak.</p> <p>(3) Na vyslovenie súhlasu s medzinárodnou zmluvou podľa čl. 7 ods. 3 a 4 a na prijatie zákona vráteného prezidentom Slovenskej republiky podľa čl. 102 písm. o) je potrebný súhlas nadpolovičnej väčšiny všetkých poslancov.</p> <p>(4) Na prijatie ústavy, zmenu ústavy, ústavného zákona, na vyslovenie súhlasu s medzinárodnou zmluvou podľa čl. 7 ods. 2, na prijatie uznesenia o ľudovom hlasovaní o odvolaní prezidenta Slovenskej republiky, na podanie obžaloby na prezidenta, na vypovedanie vojny inému štátu a na zrušenie rozhodnutia prezidenta podľa čl. 102 ods. 1 písm. j) je potrebný súhlas aspoň trojpäťtinovej väčšiny všetkých poslancov.</p>
<p style="text-align: center;">Čl.85</p> <p>Na požiadanie Národnej rady Slovenskej</p>	<p style="text-align: center;">Čl.85</p> <p>Na požiadanie Národnej rady Slovenskej</p>	<p style="text-align: center;">Čl.85</p> <p>Na požiadanie Národnej rady Slovenskej</p>

<p>republiky alebo jej orgánu sa člen vlády Slovenskej republiky alebo vedúci iného orgánu štátnej správy musí zúčastniť na jej schôdzi, alebo na schôdzi jej orgánu.</p>	<p>republiky alebo jej orgánu sa člen vlády Slovenskej republiky alebo vedúci iného orgánu štátnej správy musí zúčastniť na jej schôdzi, alebo na schôdzi jej orgánu.</p>	<p>republiky alebo jej orgánu sa člen vlády Slovenskej republiky alebo vedúci iného orgánu štátnej správy musí zúčastniť na jej schôdzi, alebo na schôdzi jej orgánu.</p>
<p>Čl.86</p> <p>Do pôsobnosti Národnej rady Slovenskej republiky patrí najmä:</p> <p>a) uznášať sa na ústave, ústavných a ostatných zákonoch a kontrolovať, ako sa dodržiavajú,</p> <p>b) voliť a odvolávať prezidenta Slovenskej republiky tajným hlasovaním,</p> <p>c) ústavným zákonom schvaľovať zmluvu o vstupe do štátneho zväzku Slovenskej republiky s inými štátmi a o vypovedaní takejto zmluvy,</p> <p>d) rozhodovať o návrhu na vyhlásenie referenda,</p> <p>e) pred ratifikáciou vysloviť súhlas s medzinárodnými politickými zmluvami, medzinárodnými hospodárskymi zmluvami všeobecnej povahy, ako aj s medzinárodnými zmluvami, na vykonanie ktorých je potrebný zákon,</p> <p>f) zriaďovať zákonom ministerstvá a ostatné orgány štátnej správy,</p> <p>g) rokovať o programovom vyhlásení vlády Slovenskej republiky, kontrolovať činnosť vlády a rokovať o dôvere vláde alebo jej členom,</p>	<p>Čl.86</p> <p>Do pôsobnosti Národnej rady Slovenskej republiky patrí najmä:</p> <p>a) uznášať sa na ústave, ústavných a ostatných zákonoch a kontrolovať, ako sa dodržiavajú,</p> <p>b) voliť a odvolávať prezidenta Slovenskej republiky tajným hlasovaním.</p> <p>e) ústavným zákonom schvaľovať zmluvu o vstupe do štátneho zväzku Slovenskej republiky s inými štátmi a o vypovedaní takejto zmluvy,</p> <p>c) d) rozhodovať o návrhu na vyhlásenie referenda,</p> <p>d) e) pred ratifikáciou vyslovovať súhlas s medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách, s medzinárodnými politickými zmluvami, s medzinárodnými zmluvami vojenskej povahy, s medzinárodnými zmluvami, z ktorých vzniká Slovenskej republike členstvo v medzinárodných organizáciách, s medzinárodnými hospodárskymi zmluvami všeobecnej povahy, ako aj s medzinárodnými zmluvami, na ktorých vykonanie ktorých je potrebný zákon, ako aj s medzinárodnými zmluvami, ktoré priamo zakladajú práva alebo povinnosti fyzických osôb alebo právnických osôb, a zároveň rozhodovať o tom, či ide o medzinárodné zmluvy podľa čl. 7 ods. 5,</p>	<p>Čl.86</p> <p>Do pôsobnosti Národnej rady Slovenskej republiky patrí najmä:</p> <p>a) uznášať sa na ústave, ústavných a ostatných zákonoch a kontrolovať, ako sa dodržiavajú,</p> <p>b) ústavným zákonom schvaľovať zmluvu o vstupe do štátneho zväzku Slovenskej republiky s inými štátmi a o vypovedaní takejto zmluvy,</p> <p>c) rozhodovať o návrhu na vyhlásenie referenda,</p> <p>d) pred ratifikáciou vyslovovať súhlas s medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách, s medzinárodnými politickými zmluvami, s medzinárodnými zmluvami vojenskej povahy, s medzinárodnými zmluvami, z ktorých vzniká Slovenskej republike členstvo v medzinárodných organizáciách, s medzinárodnými hospodárskymi zmluvami všeobecnej povahy, s medzinárodnými zmluvami, na ktorých vykonanie je potrebný zákon, ako aj s medzinárodnými zmluvami, ktoré priamo zakladajú práva alebo povinnosti fyzických osôb alebo právnických osôb, a zároveň rozhodovať o tom, či ide o medzinárodné zmluvy podľa čl. 7 ods. 5,</p> <p>e) zriaďovať zákonom ministerstvá a ostatné orgány štátnej správy,</p>

<p>h) schvaľovať štátny rozpočet, preverovať jeho plnenie a schvaľovať štátny záverečný účet,</p> <p>i) rokovať o základných otázkach vnútornej, medzinárodnej, hospodárskej, sociálnej a inej politiky,</p> <p>j) voliť sudcov, predsedu a podpredsedu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky a predsedu a podpredsedu Najvyššieho kontrolného úradu Slovenskej republiky,</p> <p>k) uznášať sa o vypovedaní vojny, ak je Slovenská republika napadnutá alebo ak to vyplýva zo záväzkov z medzinárodných zmlúv o spoločnej obrane proti napadnutiu,</p> <p>l) vysloviť súhlas na vyslanie ozbrojených síl mimo územia Slovenskej republiky.</p>	<p>e) f zriaďovať zákonom ministerstvá a ostatné orgány štátnej správy,</p> <p>f) e rokovať o programovom vyhlásení vlády Slovenskej republiky, kontrolovať činnosť vlády a rokovať o dôvere vláde alebo jej členom,</p> <p>g) h schvaľovať štátny rozpočet, preverovať jeho plnenie a schvaľovať štátny záverečný účet,</p> <p>h) i rokovať o základných otázkach vnútornej, medzinárodnej, hospodárskej, sociálnej a inej politiky,</p> <p>i) uznášať sa o zrušení rozhodnutia prezidenta podľa čl. 102 ods. 1 písm. j), ak odporuje princípom demokratického a právneho štátu; prijaté uznesenie je všeobecne záväzné a vyhlasuje sa rovnako ako zákon,</p> <p>j) i voliť a odvolávať sudcov, predsedu a podpredsedu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky a predsedu a podpredsedu Najvyššieho kontrolného úradu Slovenskej republiky a troch členov Súdnej rady Slovenskej republiky,</p> <p>k) i k uznášať sa o vypovedaní vojny, ak je Slovenská republika napadnutá alebo ak to vyplýva zo záväzkov z medzinárodných zmlúv o spoločnej obrane proti napadnutiu, a po skončení vojny o uzavretí mieru,</p> <p>l) k i vysloviť súhlas na vyslanie ozbrojených síl mimo územia Slovenskej republiky, ak nejde o prípad uvedený v čl. 119 písm. p),</p>	<p>f) rokovať o programovom vyhlásení vlády Slovenskej republiky, kontrolovať činnosť vlády a rokovať o dôvere vláde alebo jej členom,</p> <p>g) schvaľovať štátny rozpočet, preverovať jeho plnenie a schvaľovať štátny záverečný účet,</p> <p>h) rokovať o základných otázkach vnútornej, medzinárodnej, hospodárskej, sociálnej a inej politiky,</p> <p>i) uznášať sa o zrušení rozhodnutia prezidenta podľa čl. 102 ods. 1 písm. j), ak odporuje princípom demokratického a právneho štátu; prijaté uznesenie je všeobecne záväzné a vyhlasuje sa rovnako ako zákon,</p> <p>j) voliť a odvolávať predsedu a podpredsedu Najvyššieho kontrolného úradu Slovenskej republiky a troch členov Súdnej rady Slovenskej republiky,</p> <p>k) uznášať sa o vypovedaní vojny, ak je Slovenská republika napadnutá alebo ak to vyplýva zo záväzkov z medzinárodných zmlúv o spoločnej obrane proti napadnutiu, a po skončení vojny o uzavretí mieru,</p> <p>l) vysloviť súhlas na vyslanie ozbrojených síl mimo územia Slovenskej republiky, ak nejde o prípad uvedený v čl. 119 písm. p),</p> <p>m) vysloviť súhlas s prítomnosťou zahraničných ozbrojených síl na území Slovenskej republiky.</p>
---	--	---

		m) h -vysloviť súhlas s prítomnosťou zahraničných ozbrojených síl na území Slovenskej republiky.
<p>Čl.87</p> <p>(1) Návrh zákona môžu podať výbory Národnej rady Slovenskej republiky, poslanci a vláda Slovenskej republiky.</p> <p>(2) Zákon Národnej rady Slovenskej republiky podpisuje predseda Národnej rady Slovenskej republiky, prezident Slovenskej republiky a predseda vlády Slovenskej republiky.</p> <p>(3) Ak prezident Slovenskej republiky vráti ústavný zákon alebo zákon s pripomienkami, Národná rada Slovenskej republiky ústavný zákon alebo zákon opätovne prerokuje a v prípade jeho schválenia musí byť takýto zákon vyhlásený.</p> <p>(4) Prezident Slovenskej republiky vráti s pripomienkami zákon podľa odseku 3 vždy, keď ho o to požiada vláda Slovenskej republiky.</p> <p>(5) Zákon nadobudne platnosť vyhlásením. Podrobnosti ustanoví zákon.</p>	<p>Čl.87</p> <p>(1) Návrh zákona môžu podať výbory Národnej rady Slovenskej republiky, poslanci a vláda Slovenskej republiky.</p> <p>(2) Zákon Národnej rady Slovenskej republiky podpisuje predseda Národnej rady Slovenskej republiky, prezident Slovenskej republiky a predseda vlády Slovenskej republiky.</p> <p>(3) Ak prezident Slovenskej republiky vráti ústavný zákon alebo zákon s pripomienkami, Národná rada Slovenskej republiky ústavný zákon alebo zákon opätovne prerokuje a v prípade jeho schválenia musí byť taký takýto zákon vyhlásený.</p> <p>(3) Zákon podpisuje prezident Slovenskej republiky, predseda Národnej rady Slovenskej republiky a predseda vlády Slovenskej republiky. Ak Národná rada Slovenskej republiky po opätovnom prerokovaní schváli zákon aj napriek pripomienkam prezidenta Slovenskej republiky a prezident Slovenskej republiky zákon nepodpíše, zákon sa vyhlási aj bez podpisu prezidenta Slovenskej republiky.</p> <p>(4) Na prijatie zákona vráteného prezidentom Prezident Slovenskej republiky vráti s pripomienkami zákon podľa</p>	<p>Čl.87</p> <p>(1) Návrh zákona môžu podať výbory Národnej rady Slovenskej republiky, poslanci a vláda Slovenskej republiky.</p> <p>(2) Ak prezident Slovenskej republiky vráti zákon s pripomienkami, Národná rada Slovenskej republiky zákon opätovne prerokuje a v prípade jeho schválenia musí byť taký zákon vyhlásený.</p> <p>(3) Zákon podpisuje prezident Slovenskej republiky, predseda Národnej rady Slovenskej republiky a predseda vlády Slovenskej republiky. Ak Národná rada Slovenskej republiky po opätovnom prerokovaní schváli zákon aj napriek pripomienkam prezidenta Slovenskej republiky a prezident Slovenskej republiky zákon nepodpíše, zákon sa vyhlási aj bez podpisu prezidenta Slovenskej republiky.</p> <p>(4) Zákon nadobúda platnosť vyhlásením. Podrobnosti o vyhlasovaní zákonov, medzinárodných zmlúv a právne záväzných aktov medzinárodnej organizácie podľa čl. 7 ods. 2 ustanoví zákon.</p> <p>(5) zrušený od 1.7.2001.</p>

	<p>čl. 102 písm. n) je potrebný súhlas nadpolovičnej väčšiny všetkých poslancov odseku 3 vždy, keď ho o to požiadala vláda Slovenskej republiky.</p> <p>(4) (5) Zákon nadobúda nadobudne platnosť vyhlásením. Podrobnosti o vyhlasovaní zákonov, medzinárodných zmlúv a právne záväzných aktov medzinárodnej organizácie podľa čl. 7 ods. 2 ustanoví zákon.</p> <p>(5) zrušený od 1.7.2001.</p>	
<p>Čl.88</p> <p>(1) Návrh na vyslovenie nedôvery vláde Slovenskej republiky alebo jej členovi prerokuje Národná rada Slovenskej republiky vtedy, keď o to požiadala najmenej pätina jej poslancov.</p> <p>(2) Na vyslovenie nedôvery vláde Slovenskej republiky alebo jej členovi je potrebný súhlas nadpolovičnej väčšiny všetkých poslancov.</p>	<p>Čl.88</p> <p>(1) Návrh na vyslovenie nedôvery vláde Slovenskej republiky alebo jej členovi prerokuje Národná rada Slovenskej republiky vtedy, keď o to požiadala najmenej pätina jej poslancov.</p> <p>(2) Na vyslovenie nedôvery vláde Slovenskej republiky alebo jej členovi je potrebný súhlas nadpolovičnej väčšiny všetkých poslancov.</p>	<p>Čl.88</p> <p>(1) Návrh na vyslovenie nedôvery vláde Slovenskej republiky alebo jej členovi prerokuje Národná rada Slovenskej republiky vtedy, keď o to požiadala najmenej pätina jej poslancov.</p> <p>(2) Na vyslovenie nedôvery vláde Slovenskej republiky alebo jej členovi je potrebný súhlas nadpolovičnej väčšiny všetkých poslancov.</p>
	<p>Čl. 88a</p> <p>Návrh na zrušenie rozhodnutia prezidenta podľa čl. 102 ods. 1 písm. j) prerokuje Národná rada Slovenskej republiky vtedy, keď o to požiadala najmenej pätina jej poslancov.</p> <p>Platí od 4.4.2017</p>	<p>Čl. 88a</p> <p>Návrh na zrušenie rozhodnutia prezidenta podľa čl. 102 ods. 1 písm. j) prerokuje Národná rada Slovenskej republiky vtedy, keď o to požiadala najmenej pätina jej poslancov.</p>

Čl.89	Čl.89	Čl.89
<p>(1) Predsedu Národnej rady Slovenskej republiky volí a odvoláva v tajnom hlasovaní Národná rada Slovenskej republiky nadpolovičnou väčšinou hlasov všetkých poslancov. Predseda je zodpovedný len Národnej rade Slovenskej republiky.</p> <p>(2) Predseda Národnej rady Slovenskej republiky</p> <p>a) zvoláva a riadi schôdze Národnej rady Slovenskej republiky,</p> <p>b) podpisuje ústavu, ústavné zákony a zákony,</p> <p>c) prijíma sľub poslancov Národnej rady Slovenskej republiky,</p> <p>d) prijíma sľub prezidenta Slovenskej republiky,</p> <p>e) prijíma sľub sudcov a predsedu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky,</p> <p>f) vyhlasuje voľby do Národnej rady Slovenskej republiky.</p> <p>(3) Predseda Národnej rady Slovenskej republiky ostáva vo funkcii aj po uplynutí volebného obdobia, kým si Národná rada Slovenskej republiky nezvolí nového predsedu.</p>	<p>(1) Predsedu Národnej rady Slovenskej republiky volí a odvoláva v tajnom hlasovaní Národná rada Slovenskej republiky nadpolovičnou väčšinou hlasov všetkých poslancov. Predseda je zodpovedný len Národnej rade Slovenskej republiky.</p> <p>(2) Predseda Národnej rady Slovenskej republiky</p> <p>a) zvoláva a riadi schôdze Národnej rady Slovenskej republiky,</p> <p>b) podpisuje ústavu, ústavné zákony a zákony,</p> <p>c) prijíma sľub poslancov Národnej rady Slovenskej republiky,</p> <p>d) prijíma sľub prezidenta Slovenskej republiky.</p> <p>e) prijíma sľub sudcov a predsedu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky.</p> <p>e) f) vyhlasuje voľby do Národnej rady Slovenskej republiky, voľbu prezidenta Slovenskej republiky a voľby do orgánov územnej samosprávy,</p> <p>e) f) vyhlasuje ľudové hlasovanie o odvolaní prezidenta Slovenskej republiky,</p> <p>f) vykonáva ďalšie úlohy, ak tak ustanoví zákon.</p>	<p>(1) Predsedu Národnej rady Slovenskej republiky volí a odvoláva v tajnom hlasovaní Národná rada Slovenskej republiky nadpolovičnou väčšinou hlasov všetkých poslancov. Predseda je zodpovedný len Národnej rade Slovenskej republiky.</p> <p>(2) Predseda Národnej rady Slovenskej republiky</p> <p>a) zvoláva a riadi schôdze Národnej rady Slovenskej republiky,</p> <p>b) podpisuje ústavu, ústavné zákony a zákony,</p> <p>c) prijíma sľub poslancov Národnej rady Slovenskej republiky,</p> <p>d) vyhlasuje voľby do Národnej rady Slovenskej republiky, voľbu prezidenta Slovenskej republiky a voľby do orgánov územnej samosprávy,</p> <p>e) vyhlasuje ľudové hlasovanie o odvolaní prezidenta Slovenskej republiky,</p> <p>f) vykonáva ďalšie úlohy, ak tak ustanoví zákon.</p> <p>(3) Predseda Národnej rady Slovenskej republiky ostáva vo funkcii aj po uplynutí volebného obdobia, kým si Národná rada Slovenskej republiky nezvolí nového predsedu.</p>

	(3) Predseda Národnej rady Slovenskej republiky ostáva vo funkcii aj po uplynutí volebného obdobia, kým si Národná rada Slovenskej republiky nezvolí nového predsedu.	
Čl.90 (1) Predsedu Národnej rady Slovenskej republiky zastupujú podpredsedovia. Tajným hlasovaním ich volí a odvoláva Národná rada Slovenskej republiky nadpolovičnou väčšinou hlasov všetkých poslancov. Podpredseda Národnej rady Slovenskej republiky je zodpovedný Národnej rade Slovenskej republiky. (2) Ustanovenie čl. 89 ods. 3 platí aj pre podpredsedu Národnej rady Slovenskej republiky.	Čl.90 (1) Predsedu Národnej rady Slovenskej republiky zastupujú podpredsedovia. Tajným hlasovaním ich volí a odvoláva Národná rada Slovenskej republiky nadpolovičnou väčšinou hlasov všetkých poslancov. Podpredseda Národnej rady Slovenskej republiky je zodpovedný Národnej rade Slovenskej republiky. (2) Ustanovenie čl. 89 ods. 3 platí aj pre podpredsedu Národnej rady Slovenskej republiky.	Čl.90 (1) Predsedu Národnej rady Slovenskej republiky zastupujú podpredsedovia. Tajným hlasovaním ich volí a odvoláva Národná rada Slovenskej republiky nadpolovičnou väčšinou hlasov všetkých poslancov. Podpredseda Národnej rady Slovenskej republiky je zodpovedný Národnej rade Slovenskej republiky. (2) Ustanovenie čl. 89 ods. 3 platí aj pre podpredsedu Národnej rady Slovenskej republiky.
Čl.91 Činnosť Národnej rady Slovenskej republiky riadi a organizuje predseda a podpredsedovia.	Čl.91 Činnosť Národnej rady Slovenskej republiky riadi a organizuje predseda a podpredsedovia.	Čl.91 Činnosť Národnej rady Slovenskej republiky riadi a organizuje predseda a podpredsedovia.
Čl.92 (1) Národná rada Slovenskej republiky zriaďuje z poslancov výbory ako svoje iniciatívne a kontrolné orgány; ich predsedov volí tajným hlasovaním. (2) Rokovanie Národnej rady Slovenskej republiky a jej výborov ustanoví zákon.	Čl.92 (1) Národná rada Slovenskej republiky zriaďuje z poslancov výbory ako svoje iniciatívne a kontrolné orgány; ich predsedov volí tajným hlasovaním. (2) Rokovanie Národnej rady Slovenskej republiky a jej výborov ustanoví zákon.	Čl.92 (1) Národná rada Slovenskej republiky zriaďuje z poslancov výbory ako svoje iniciatívne a kontrolné orgány; ich predsedov volí tajným hlasovaním. (2) Rokovanie Národnej rady Slovenskej republiky a jej výborov ustanoví zákon.

<p style="text-align: center;">Druhý oddiel</p> <p style="text-align: center;">REFERENDUM</p> <p style="text-align: center;">Čl.93</p> <p>(1) Referendom sa potvrdí ústavný zákon o vstupe do štátneho zväzku s inými štátmi alebo o vystúpení z tohto zväzku.</p> <p>(2) Referendom sa môže rozhodnúť aj o iných dôležitých otázkach verejného záujmu.</p> <p>(3) Predmetom referenda nemôžu byť základné práva a slobody, dane, odvody a štátny rozpočet.</p>	<p style="text-align: center;">Druhý oddiel</p> <p style="text-align: center;">REFERENDUM</p> <p style="text-align: center;">Čl.93</p> <p>(1) Referendom sa potvrdí ústavný zákon o vstupe do štátneho zväzku s inými štátmi alebo o vystúpení z tohto zväzku.</p> <p>(2) Referendom sa môže rozhodnúť aj o iných dôležitých otázkach verejného záujmu.</p> <p>(3) Predmetom referenda nemôžu byť základné práva a slobody, dane, odvody a štátny rozpočet.</p>	<p style="text-align: center;">Druhý oddiel</p> <p style="text-align: center;">REFERENDUM</p> <p style="text-align: center;">Čl.93</p> <p>(1) Referendom sa potvrdí ústavný zákon o vstupe do štátneho zväzku s inými štátmi alebo o vystúpení z tohto zväzku.</p> <p>(2) Referendom sa môže rozhodnúť aj o iných dôležitých otázkach verejného záujmu.</p> <p>(3) Predmetom referenda nemôžu byť základné práva a slobody, dane, odvody a štátny rozpočet.</p>
<p style="text-align: center;">Čl.94</p> <p>Každý občan Slovenskej republiky, ktorý má právo voliť do Národnej rady Slovenskej republiky, má právo sa zúčastniť na referende.</p>	<p style="text-align: center;">Čl.94</p> <p>Každý občan Slovenskej republiky, ktorý má právo voliť do Národnej rady Slovenskej republiky, má právo sa zúčastniť na referende.</p>	<p style="text-align: center;">Čl.94</p> <p>Každý občan Slovenskej republiky, ktorý má právo voliť do Národnej rady Slovenskej republiky, má právo sa zúčastniť na referende.</p>
<p style="text-align: center;">Čl.95</p> <p>Referendum vyhlasuje prezident Slovenskej republiky, ak o to petíciou požiada aspoň 350 000 občanov, alebo ak sa na tom uznesie Národná rada Slovenskej republiky, a to do 30 dní od prijatia petície občanov alebo uznesenia Národnej rady Slovenskej republiky.</p>	<p style="text-align: center;">Čl.95</p> <p>(1) Referendum vyhlasuje prezident Slovenskej republiky, ak o to petíciou požiada aspoň 350 000 občanov, alebo ak sa na tom uznesie Národná rada Slovenskej republiky, a to do 30 dní od prijatia petície občanov alebo uznesenia Národnej rady Slovenskej republiky.</p> <p>(2) Prezident Slovenskej republiky môže pred vyhlásením referenda podať na Ústavný súd Slovenskej republiky návrh na rozhodnutie, či</p>	<p style="text-align: center;">Čl.95</p> <p>(1) Referendum vyhlasuje prezident Slovenskej republiky, ak o to petíciou požiada aspoň 350 000 občanov, alebo ak sa na tom uznesie Národná rada Slovenskej republiky, a to do 30 dní od prijatia petície občanov alebo uznesenia Národnej rady Slovenskej republiky.</p> <p>(2) Prezident Slovenskej republiky môže pred vyhlásením referenda podať na Ústavný súd Slovenskej republiky návrh na rozhodnutie, či</p>

	predmet referenda, ktoré sa má vyhlásiť na základe petície občanov alebo uznesenia Národnej rady Slovenskej republiky podľa odseku 1, je v súlade s ústavou alebo s ústavným zákonom. Ak prezident Slovenskej republiky podá na Ústavný súd Slovenskej republiky návrh na rozhodnutie, či predmet referenda, ktoré sa má vyhlásiť na základe petície občanov alebo uznesenia Národnej rady Slovenskej republiky, je v súlade s ústavou alebo s ústavným zákonom, od podania návrhu prezidenta Slovenskej republiky do nadobudnutia právoplatnosti rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky lehota podľa odseku 1 neplynie.	predmet referenda, ktoré sa má vyhlásiť na základe petície občanov alebo uznesenia Národnej rady Slovenskej republiky podľa odseku 1, je v súlade s ústavou alebo s ústavným zákonom. Ak prezident Slovenskej republiky podá na Ústavný súd Slovenskej republiky návrh na rozhodnutie, či predmet referenda, ktoré sa má vyhlásiť na základe petície občanov alebo uznesenia Národnej rady Slovenskej republiky, je v súlade s ústavou alebo s ústavným zákonom, od podania návrhu prezidenta Slovenskej republiky do nadobudnutia právoplatnosti rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky lehota podľa odseku 1 neplynie.
Čl.96 (1) Návrh na prijatie uznesenia Národnej rady Slovenskej republiky o vyhlásení referenda môžu podávať poslanci Národnej rady Slovenskej republiky alebo vláda Slovenskej republiky. (2) Referendum sa vykoná do 90 dní od jeho vyhlásenia prezidentom Slovenskej republiky.	Čl.96 (1) Návrh na prijatie uznesenia Národnej rady Slovenskej republiky o vyhlásení referenda môžu podávať poslanci Národnej rady Slovenskej republiky alebo vláda Slovenskej republiky. (2) Referendum sa vykoná do 90 dní od jeho vyhlásenia prezidentom Slovenskej republiky.	Čl.96 (1) Návrh na prijatie uznesenia Národnej rady Slovenskej republiky o vyhlásení referenda môžu podávať poslanci Národnej rady Slovenskej republiky alebo vláda Slovenskej republiky. (2) Referendum sa vykoná do 90 dní od jeho vyhlásenia prezidentom Slovenskej republiky.
Čl.97 (1) Referendum sa nemôže konať v období kratšom ako 90 dní pred voľbami do Národnej rady Slovenskej republiky. (2) Referendum sa môže konať v deň volieb do Národnej rady Slovenskej republiky.	Čl.97 (1) Referendum sa nemôže konať v období kratšom ako 90 dní pred voľbami do Národnej rady Slovenskej republiky. (2) Referendum sa môže konať v deň volieb do Národnej rady Slovenskej republiky.	Čl.97 (1) Referendum sa nemôže konať v období kratšom ako 90 dní pred voľbami do Národnej rady Slovenskej republiky. (2) Referendum sa môže konať v deň volieb do Národnej rady Slovenskej republiky.

<p>Čl.98</p> <p>(1) Výsledky referenda sú platné, ak sa na ňom zúčastnila nadpolovičná väčšina oprávnených voličov a ak bolo rozhodnutie prijaté nadpolovičnou väčšinou účastníkov referenda.</p> <p>(2) Návrhy prijaté v referende vyhlási Národná rada Slovenskej republiky rovnako ako zákon.</p>	<p>Čl.98</p> <p>(1) Výsledky referenda sú platné, ak sa na ňom zúčastnila nadpolovičná väčšina oprávnených voličov a ak bolo rozhodnutie prijaté nadpolovičnou väčšinou účastníkov referenda.</p> <p>(2) Návrhy prijaté v referende vyhlási Národná rada Slovenskej republiky rovnako ako zákon.</p>	<p>Čl.98</p> <p>(1) Výsledky referenda sú platné, ak sa na ňom zúčastnila nadpolovičná väčšina oprávnených voličov a ak bolo rozhodnutie prijaté nadpolovičnou väčšinou účastníkov referenda.</p> <p>(2) Návrhy prijaté v referende vyhlási Národná rada Slovenskej republiky rovnako ako zákon.</p>
<p>Čl.99</p> <p>(1) Výsledok referenda môže Národná rada Slovenskej republiky zmeniť alebo zrušiť svojím ústavným zákonom po uplynutí troch rokov od jeho účinnosti.</p> <p>(2) Referendum v tej istej veci možno opakovať najskôr po uplynutí troch rokov od jeho vykonania.</p>	<p>Čl.99</p> <p>(1) Výsledok referenda môže Národná rada Slovenskej republiky zmeniť alebo zrušiť svojím ústavným zákonom po uplynutí troch rokov od jeho účinnosti.</p> <p>(2) Referendum v tej istej veci možno opakovať najskôr po uplynutí troch rokov od jeho vykonania.</p>	<p>Čl.99</p> <p>(1) Výsledok referenda môže Národná rada Slovenskej republiky zmeniť alebo zrušiť svojím ústavným zákonom po uplynutí troch rokov od jeho účinnosti.</p> <p>(2) Referendum v tej istej veci možno opakovať najskôr po uplynutí troch rokov od jeho vykonania.</p>
<p>Čl.100</p> <p>Spôsob vykonania referenda ustanoví zákon.</p>	<p>Čl.100</p> <p>Spôsob vykonania referenda ustanoví zákon.</p>	<p>Čl.100</p> <p>Spôsob vykonania referenda ustanoví zákon.</p>
<p>ŠIESTA HLAVA</p>	<p>ŠIESTA HLAVA</p>	<p>ŠIESTA HLAVA</p>
<p>VÝKONNÁ MOC</p> <p>Prvý oddiel</p> <p>PREZIDENT SLOVENSKEJ REPUBLIKY</p>	<p>VÝKONNÁ MOC</p> <p>Prvý oddiel</p> <p>PREZIDENT SLOVENSKEJ REPUBLIKY</p>	<p>VÝKONNÁ MOC</p> <p>Prvý oddiel</p> <p>PREZIDENT SLOVENSKEJ REPUBLIKY</p>

Čl.101	Čl.101	Čl.101
<p>(1) Hlavou Slovenskej republiky je prezident.</p> <p>(2) Prezidenta volí Národná rada Slovenskej republiky tajným hlasovaním na päť rokov.</p> <p>(3) Na zvolenie prezidenta je potrebná trojpäťtinová väčšina hlasov všetkých poslancov.</p>	<p>(1) Hlavou Slovenskej republiky je prezident. Prezident reprezentuje Slovenskú republiku navonok i dovnútra a svojím rozhodovaním zabezpečuje riadny chod ústavných orgánov. Prezident vykonáva svoj úrad podľa svojho svedomia a presvedčenia a nie je viazaný príkazmi.</p> <p>(2) Prezidenta volia občania volí Národná rada Slovenskej republiky v priamych voľbách na návrh najmenej ôsmich poslancov tajným hlasovaním na päť rokov. Právo voliť prezidenta majú občania, ktorí majú právo voliť do Národnej rady Slovenskej republiky.</p> <p>(3) Na zvolenie prezidenta je potrebná trojpäťtinová väčšina hlasov všetkých poslancov. Kandidátov na prezidenta navrhuje najmenej 15 poslancov Národnej rady Slovenskej republiky alebo občania, ktorí majú právo voliť do Národnej rady Slovenskej republiky, a to na základe petície podpísanej najmenej 15 000 občanmi. Návrhy na voľbu sa odovzdávajú predsedovi Národnej rady Slovenskej republiky najneskôr do 21 dní od vyhlásenia volieb.</p> <p>(4) Za prezidenta je zvolený kandidát, ktorý získa nadpolovičnú väčšinu platných hlasov oprávnených voličov. Ak ani jeden z kandidátov nezíska potrebnú väčšinu hlasov voličov, koná sa do 14 dní druhé kolo volieb. Do druhého kola volieb postupujú tí dvaja kandidáti, ktorí získali najväčší počet platných hlasov. V druhom kole volieb je za</p>	<p>(1) Hlavou Slovenskej republiky je prezident. Prezident reprezentuje Slovenskú republiku navonok i dovnútra a svojím rozhodovaním zabezpečuje riadny chod ústavných orgánov. Prezident vykonáva svoj úrad podľa svojho svedomia a presvedčenia a nie je viazaný príkazmi.</p> <p>(2) Prezidenta volia občania Slovenskej republiky v priamych voľbách tajným hlasovaním na päť rokov. Právo voliť prezidenta majú občania, ktorí majú právo voliť do Národnej rady Slovenskej republiky.</p> <p>(3) Kandidátov na prezidenta navrhuje najmenej 15 poslancov Národnej rady Slovenskej republiky alebo občania, ktorí majú právo voliť do Národnej rady Slovenskej republiky, a to na základe petície podpísanej najmenej 15 000 občanmi. Návrhy na voľbu sa odovzdávajú predsedovi Národnej rady Slovenskej republiky najneskôr do 21 dní od vyhlásenia volieb.</p> <p>(4) Za prezidenta je zvolený kandidát, ktorý získa nadpolovičnú väčšinu platných hlasov oprávnených voličov. Ak ani jeden z kandidátov nezíska potrebnú väčšinu hlasov voličov, koná sa do 14 dní druhé kolo volieb. Do druhého kola volieb postupujú tí dvaja kandidáti, ktorí získali najväčší počet platných hlasov. V druhom kole volieb je za prezidenta zvolený ten kandidát, ktorý získal najväčší počet platných hlasov zúčastnených voličov.</p>

	<p>prezidenta zvolený ten kandidát, ktorý získal najväčší počet platných hlasov zúčastnených voličov.</p> <p>(5) Ak jeden z dvoch kandidátov, ktorí získali v prvom kole volieb najviac platných hlasov, prestane byť voliteľný za prezidenta pred druhým kolom volieb alebo ak sa práva kandidovať vzdá, postupuje do druhého kola volieb kandidát, ktorý v prvom kole volieb získal ďalší najvyšší počet platných hlasov. Ak pre druhé kolo volieb nie sú dvaja kandidáti, druhé kolo volieb sa neuskutoční a predseda Národnej rady Slovenskej republiky vyhlási do siedmich dní nové voľby tak, aby sa uskutočnili do 60 dní od ich vyhlásenia.</p> <p>(6) Ak sa o funkciu prezidenta uchádza iba jeden kandidát, koná sa voľba tak, že sa o ňom hlasuje; za prezidenta je zvolený, ak získa nadpolovičnú väčšinu platných hlasov zúčastnených voličov.</p> <p>(7) Zvolený kandidát sa ujíma funkcie prezidenta zložením sľubu. Sľub skladá pred Národnou radou Slovenskej republiky do rúk predsedu Ústavného súdu Slovenskej republiky napoludnie v deň, v ktorom sa má skončiť volebné obdobie predchádzajúceho prezidenta.</p> <p>(8) Ak bolo volebné obdobie prezidenta skončené predčasne, zvolený kandidát skladá svoj sľub a ujíma sa funkcie prezidenta napoludnie v nasledujúci deň po dni, v ktorom boli vyhlásené výsledky volieb.</p>	<p>(5) Ak jeden z dvoch kandidátov, ktorí získali v prvom kole volieb najviac platných hlasov, prestane byť voliteľný za prezidenta pred druhým kolom volieb alebo ak sa práva kandidovať vzdá, postupuje do druhého kola volieb kandidát, ktorý v prvom kole volieb získal ďalší najvyšší počet platných hlasov. Ak pre druhé kolo volieb nie sú dvaja kandidáti, druhé kolo volieb sa neuskutoční a predseda Národnej rady Slovenskej republiky vyhlási do siedmich dní nové voľby tak, aby sa uskutočnili do 60 dní od ich vyhlásenia.</p> <p>(6) Ak sa o funkciu prezidenta uchádza iba jeden kandidát, koná sa voľba tak, že sa o ňom hlasuje; za prezidenta je zvolený, ak získa nadpolovičnú väčšinu platných hlasov zúčastnených voličov.</p> <p>(7) Zvolený kandidát sa ujíma funkcie prezidenta zložením sľubu. Sľub skladá pred Národnou radou Slovenskej republiky do rúk predsedu Ústavného súdu Slovenskej republiky napoludnie v deň, v ktorom sa má skončiť volebné obdobie predchádzajúceho prezidenta.</p> <p>(8) Ak bolo volebné obdobie prezidenta skončené predčasne, zvolený kandidát skladá svoj sľub a ujíma sa funkcie prezidenta napoludnie v nasledujúci deň po dni, v ktorom boli vyhlásené výsledky volieb.</p> <p>(9) O ústavnosti alebo zákonnosti volieb prezidenta rozhoduje Ústavný súd Slovenskej republiky.</p>
--	--	---

	<p>(9) O ústavnosti alebo zákonnosti volieb prezidenta rozhoduje Ústavný súd Slovenskej republiky.</p> <p>(10) Podrobnosti o voľbách prezidenta ustanoví zákon.</p>	<p>(10) Podrobnosti o voľbách prezidenta ustanoví zákon.</p>
<p>Čl.102</p> <p>Prezident</p> <p>a) zastupuje Slovenskú republiku navonok, dojednáva a ratifikuje medzinárodné zmluvy. Dojednávanie tých medzinárodných zmlúv, na ktoré nie je potrebný súhlas Národnej rady Slovenskej republiky, môže preniesť na vládu Slovenskej republiky alebo so súhlasom vlády na jej jednotlivých členov,</p> <p>b) prijíma a poveruje vyslancov,</p> <p>c) zvoláva ustanovujúcu schôdzu Národnej rady Slovenskej republiky,</p> <p>d) môže rozpustiť Národnú radu Slovenskej republiky, ak tri razy do šiestich mesiacov po voľbách nedôjde k schváleniu programového vyhlásenia vlády Slovenskej republiky. Prezident je povinný vypočúť stanovisko predsedu Národnej rady Slovenskej republiky. Nové voľby vyhlási predseda Národnej rady Slovenskej republiky do 30 dní,</p>	<p>Čl.102</p> <p>(1) Prezident</p> <p>a) zastupuje Slovenskú republiku navonok, dojednáva a ratifikuje medzinárodné zmluvy. Dojednávanie tých medzinárodných zmlúv, na ktoré nie je potrebný súhlas Národnej rady Slovenskej republiky, môže preniesť na vládu Slovenskej republiky alebo so súhlasom vlády na jej jednotlivých členov,</p> <p>b) prijíma a poveruje vyslancov, môže podať na Ústavný súd Slovenskej republiky návrh na rozhodnutie o súlade dojednanej medzinárodnej zmluvy, na ktorú je potrebný súhlas Národnej rady Slovenskej republiky, s ústavou alebo s ústavným zákonom,</p> <p>c) prijíma, poveruje a odvoláva vedúcich diplomatických misíí,</p> <p>d) e) zvoláva ustanovujúcu schôdzu Národnej rady Slovenskej republiky,</p> <p>e) d) môže rozpustiť Národnú radu Slovenskej republiky, ak Národná rada Slovenskej republiky v lehote tri razy do šiestich mesiacov od</p>	<p>Čl.102</p> <p>(1) Prezident</p> <p>a) zastupuje Slovenskú republiku navonok, dojednáva a ratifikuje medzinárodné zmluvy. Dojednávanie medzinárodných zmlúv môže preniesť na vládu Slovenskej republiky alebo so súhlasom vlády na jej jednotlivých členov,</p> <p>b) môže podať na Ústavný súd Slovenskej republiky návrh na rozhodnutie o súlade dojednanej medzinárodnej zmluvy, na ktorú je potrebný súhlas Národnej rady Slovenskej republiky, s ústavou alebo s ústavným zákonom,</p> <p>c) prijíma, poveruje a odvoláva vedúcich diplomatických misíí,</p> <p>d) zvoláva ustanovujúcu schôdzu Národnej rady Slovenskej republiky,</p> <p>e) môže rozpustiť Národnú radu Slovenskej republiky, ak Národná rada Slovenskej republiky v lehote šiestich mesiacov od vymenovania vlády Slovenskej republiky neschválila jej programové</p>

<p>e) podpisuje zákony,</p> <p>f) vymenúva a odvoláva predsedu a ostatných členov vlády Slovenskej republiky, poveruje ich riadením ministerstiev a prijíma ich demisiu; predsedu a ostatných členov vlády odvoláva v prípadoch uvedených v čl. 115 a 116,</p> <p>g) vymenúva a odvoláva vedúcich ústredných orgánov a vyšších štátnych funkcionárov v prípadoch, ktoré ustanovuje zákon; vymenúva profesorov a rektorov vysokých škôl, vymenúva a povyšuje generálov,</p> <p>h) zapožičiava vyznamenania, ak na to nespĺnomocní iný orgán,</p> <p>i) udeľuje amnestiu, odpúšťa a zmierňuje tresty uložené trestnými súdmi a nariaďuje, aby sa trestné konanie nezačínalo, alebo aby sa v ňom nepokračovalo, a zahľadá tresty,</p> <p>j) je hlavným veliteľom ozbrojených síl,</p> <p>k) na návrh vlády Slovenskej republiky vyhlasuje vojnový stav a na základe rozhodnutia Národnej rady Slovenskej republiky vypovedáva vojnu, ak je Slovenská republika napadnutá alebo ak to vyplýva zo záväzkov z medzinárodných zmlúv o spoločnej obrane proti napadnutiu,</p> <p>l) vyhlasuje výnimočný stav na základe ústavného zákona,</p>	<p>vymenovania po voľbách nedôjde k schváleniu programového vyhlásenia vlády Slovenskej republiky, neschválila jej programové vyhlásenie, ak sa Národná rada Slovenskej republiky neuzniesla do troch mesiacov o vládnom návrhu zákona, s ktorým vláda spojila vyslovenie dôvery, ak Národná rada Slovenskej republiky nebola dlhšie ako tri mesiace spôsobilá uznášať sa, hoci jej zasadanie nebolo prerušené a hoci bola v tom čase opakovane zvolávaná na schôdzu, alebo ak zasadanie Národnej rady Slovenskej republiky bolo prerušené na dlhší čas, ako dovoľuje ústava. Toto právo nemôže uplatniť počas posledných šiestich mesiacov svojho volebného obdobia, počas vojny, vojnového stavu alebo výnimočného stavu. Prezident je povinný vypočúť stanovisko predsedu Národnej rady Slovenskej republiky. Nové voľby vyhlási predseda Národnej rady Slovenskej republiky do 30 dní. Prezident rozpustí Národnú radu Slovenskej republiky v prípade, ak v ľudovom hlasovaní o odvolaní prezidenta nebol prezident odvolaný,</p> <p>f) e) podpisuje zákony,</p> <p>g) f) vymenúva a odvoláva predsedu a ostatných členov vlády Slovenskej republiky, poveruje ich riadením ministerstiev a prijíma ich demisiu; predsedu a ostatných členov vlády odvoláva v prípadoch uvedených v čl. 115 a 116,</p> <p>h) e) vymenúva a odvoláva vedúcich ústredných orgánov, a vyšších štátnych funkcionárov a ďalších funkcionárov v prípadoch, ktoré ustanoví ustanovuje zákon; vymenúva a odvoláva</p>	<p>vyhlásenie, ak sa Národná rada Slovenskej republiky neuzniesla do troch mesiacov o vládnom návrhu zákona, s ktorým vláda spojila vyslovenie dôvery, ak Národná rada Slovenskej republiky nebola dlhšie ako tri mesiace spôsobilá uznášať sa, hoci jej zasadanie nebolo prerušené a hoci bola v tom čase opakovane zvolávaná na schôdzu, alebo ak zasadanie Národnej rady Slovenskej republiky bolo prerušené na dlhší čas, ako dovoľuje ústava. Toto právo nemôže uplatniť počas posledných šiestich mesiacov svojho volebného obdobia, počas vojny, vojnového stavu alebo výnimočného stavu. Prezident rozpustí Národnú radu Slovenskej republiky v prípade, ak v ľudovom hlasovaní o odvolaní prezidenta nebol prezident odvolaný,</p> <p>f) podpisuje zákony,</p> <p>g) vymenúva a odvoláva predsedu a ostatných členov vlády Slovenskej republiky, poveruje ich riadením ministerstiev a prijíma ich demisiu; predsedu a ostatných členov vlády odvoláva v prípadoch uvedených v čl. 115 a 116,</p> <p>h) vymenúva a odvoláva vedúcich ústredných orgánov, vyšších štátnych funkcionárov a ďalších funkcionárov v prípadoch, ktoré ustanoví zákon; vymenúva a odvoláva rektorov vysokých škôl, vymenúva vysokoškolských profesorov, vymenúva a povyšuje generálov,</p> <p>i) udeľuje vyznamenania, ak na to nespĺnomocní iný orgán,</p>
---	--	--

<p>m) vyhlasuje referendum,</p> <p>n) môže vrátiť Národnej rade Slovenskej republiky ústavné zákony a zákony s pripomienkami, a to v lehote do 15 dní po ich schválení,</p> <p>o) podáva Národnej rade Slovenskej republiky správy o stave Slovenskej republiky a o závažných politických otázkach,</p> <p>p) má právo byť prítomný na schôdzach Národnej rady Slovenskej republiky,</p> <p>r) má právo byť prítomný na schôdzach vlády Slovenskej republiky, predsedáť jej a vyžadovať si od vlády alebo od jej členov správy.</p>	<p>profesorov a rektorov vysokých škôl, vymenúva vysokoškolských profesorov, vymenúva a povyšuje generálov,</p> <p>i) h) udeluje zapožičiava vyznamenania, ak na to nespĺnomocní iný orgán,</p> <p>j) i) udeluje amnestiu, odpúšťa a zmierňuje tresty uložené trestnými súdmi a nariaďuje, aby sa trestné konanie nezačínalo, alebo aby sa v trestnom konaní ďom nepokračovalo, a zahľadza tresty, odsúdenie formou individuálnej milosti alebo amnestie,</p> <p>k) i) je hlavným veliteľom ozbrojených síl,</p> <p>l) k) vypovedáva vojnu na návrh vlády Slovenskej republiky vyhlasuje vojnový stav a na základe rozhodnutia Národnej rady Slovenskej republiky, vypovedáva vojnu, ak je Slovenská republika napadnutá alebo ak to vyplýva zo záväzkov z medzinárodných zmlúv o spoločnej obrane proti napadnutiu, a uzatvára mier,</p> <p>m) môže na návrh vlády Slovenskej republiky nariadiť mobilizáciu ozbrojených síl, vyhlásiť vojnový stav alebo vyhlásiť</p> <p>l) vyhlasuje výnimočný stav na základe ústavného zákona, a ich skončenie,</p> <p>n) m) vyhlasuje referendum,</p> <p>o) n) môže vrátiť Národnej rade Slovenskej republiky zákon ústavné zákony a zákony s pripomienkami, a to v lehote do 15 dní od doručenia schváleného zákona, po ich schválení.</p>	<p>j) odpúšťa a zmierňuje tresty uložené súdmi v trestnom konaní a zahľadza odsúdenie formou individuálnej milosti alebo amnestie,</p> <p>k) je hlavným veliteľom ozbrojených síl,</p> <p>l) vypovedáva vojnu na základe rozhodnutia Národnej rady Slovenskej republiky, ak je Slovenská republika napadnutá alebo ak to vyplýva zo záväzkov z medzinárodných zmlúv o spoločnej obrane proti napadnutiu, a uzatvára mier,</p> <p>m) môže na návrh vlády Slovenskej republiky nariadiť mobilizáciu ozbrojených síl, vyhlásiť vojnový stav alebo vyhlásiť výnimočný stav a ich skončenie,</p> <p>n) vyhlasuje referendum,</p> <p>o) môže vrátiť Národnej rade Slovenskej republiky zákon s pripomienkami do 15 dní od doručenia schváleného zákona,</p> <p>p) podáva Národnej rade Slovenskej republiky správy o stave Slovenskej republiky a o závažných politických otázkach,</p> <p>r) má právo vyžadovať si od vlády Slovenskej republiky a od jej členov informácie potrebné na plnenie svojich úloh,</p> <p>s) vymenúva a odvoláva sudcov Ústavného súdu Slovenskej republiky, predsedu a podpredsedu</p>
---	---	---

	<p>p) o podáva Národnej rade Slovenskej republiky správy o stave Slovenskej republiky a o závažných politických otázkach,</p> <p>p) má právo byť prítomný na schôdzkach Národnej rady Slovenskej republiky,</p> <p>r) má právo byť prítomný na schôdzkach vlády Slovenskej republiky, predsedat' jej a vyžadovať si od vlády Slovenskej republiky a alebo od jej členov správy, informácie potrebné na plnenie svojich úloh,</p> <p>r) zrušené od 27.1.1999.</p> <p>s) vymenúva a odvoláva sudcov Ústavného súdu Slovenskej republiky, predsedu a podpredsedu Ústavného súdu Slovenskej republiky, prijíma sľub sudcov Ústavného súdu Slovenskej republiky a sľub generálneho prokurátora,</p> <p>t) vymenúva a odvoláva sudcov, predsedu a podpredsedu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, generálneho prokurátora a troch členov Súdnej rady Slovenskej republiky, prijíma sľub sudcov,</p> <p>u) rozhoduje o poverení vlády a dáva súhlas na výkon jej pôsobnosti podľa čl. 115 ods. 3.</p> <p>(2) Rozhodnutie prezidenta vydané podľa čl. 102 ods. 1 písm. c) b) a podľa písmena j), i) ak ide o udelenie amnestie, a podľa písmena k) i) je platné, ak ho podpíše predseda vlády Slovenskej republiky alebo ním poverený prislušný minister; v týchto prípadoch za rozhodnutie prezidenta zodpovedá vláda Slovenskej republiky.</p>	<p>Ústavného súdu Slovenskej republiky, prijíma sľub sudcov Ústavného súdu Slovenskej republiky a sľub generálneho prokurátora,</p> <p>t) vymenúva a odvoláva sudcov, predsedu a podpredsedu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, generálneho prokurátora a troch členov Súdnej rady Slovenskej republiky, prijíma sľub sudcov,</p> <p>u) rozhoduje o poverení vlády a dáva súhlas na výkon jej pôsobnosti podľa čl. 115 ods. 3.</p> <p>(2) Rozhodnutie prezidenta vydané podľa čl. 102 ods. 1 písm. c) a podľa písmena j), ak ide o udelenie amnestie, a podľa písmena k) je platné, ak ho podpíše predseda vlády Slovenskej republiky alebo ním poverený minister; v týchto prípadoch za rozhodnutie prezidenta zodpovedá vláda Slovenskej republiky.</p> <p>(3) Podmienky vypovedania vojny, vyhlásenia vojnového stavu, vyhlásenia výnimočného stavu, vyhlásenia núdzového stavu a spôsob výkonu verejnej moci v čase vojny, vojnového stavu, výnimočného stavu ustanoví ústavný zákon.</p> <p>(4) Podrobnosti o výkone ústavných právomocí prezidenta podľa odseku 1 môže ustanoviť zákon.</p>
--	--	---

	<p>(3) Podmienky vypovedania vojny, vyhlásenia vojnového stavu, vyhlásenia výnimočného stavu, vyhlásenia núdzového stavu a spôsob výkonu verejnej moci v čase vojny, vojnového stavu, výnimočného stavu ustanoví ústavný zákon.</p> <p>(4) Podrobnosti o výkone ústavných právomocí prezidenta podľa odseku 1 môže ustanoviť zákon.</p>	
<p>Čl.103</p> <p>(1) Za prezidenta môže byť zvolený každý občan Slovenskej republiky, ktorý má právo voliť a ktorý dosiahol vek 35 rokov.</p> <p>(2) Tá istá osoba môže byť zvolená za prezidenta najviac v dvoch po sebe nasledujúcich obdobiach.</p> <p>(3) Voľba prezidenta sa vykoná v posledných 60 dňoch volebného obdobia úradujúceho prezidenta. Ak sa úrad prezidenta uvoľní pred uplynutím volebného obdobia, voľba nového prezidenta sa uskutoční do 30 dní.</p> <p>(4) Ak za prezidenta bude zvolený poslanec Národnej rady Slovenskej republiky, člen vlády Slovenskej republiky, sudca, prokurátor, príslušník ozbrojených síl alebo ozbrojeného zboru, člen Najvyššieho kontrolného úradu Slovenskej republiky, odo dňa zvolenia prestane vykonávať svoju doterajšiu funkciu.</p> <p>(5) Prezident nesmie vykonávať inú platenú</p>	<p>Čl.103</p> <p>(1) Za prezidenta možno zvoliť každého občana môže byť zvolený každý občan Slovenskej republiky, ktorý je voliteľný za poslanca Národnej rady Slovenskej republiky má právo voliť a v deň voľby ktorý dosiahol vek 40 35 rokov.</p> <p>(2) Tá istá osoba môže byť zvolená za prezidenta najviac v dvoch po sebe nasledujúcich obdobiach.</p> <p>(3) Voľbu voľba prezidenta vyhlasuje predseda Národnej rady Slovenskej republiky tak, aby sa prvé kolo volieb uskutočnilo najneskôr sa vykoná v posledných 60 dní pred uplynutím funkčného dňoch volebného obdobia úradujúceho prezidenta. Ak sa úrad prezidenta uvoľní pred uplynutím funkčného volebného obdobia, predseda Národnej rady Slovenskej republiky vyhlási voľbu voľba nového prezidenta do siedmich dní tak, aby sa prvé kolo volieb uskutočnilo najneskôr sa uskutoční do 30 dní do 60 dní odo dňa vyhlásenia voľby prezidenta.</p>	<p>Čl.103</p> <p>(1) Za prezidenta možno zvoliť každého občana Slovenskej republiky, ktorý je voliteľný za poslanca Národnej rady Slovenskej republiky a v deň voľby dosiahol vek 40 rokov.</p> <p>(2) Tá istá osoba môže byť zvolená za prezidenta najviac v dvoch po sebe nasledujúcich obdobiach.</p> <p>(3) Voľbu prezidenta vyhlasuje predseda Národnej rady Slovenskej republiky tak, aby sa prvé kolo volieb uskutočnilo najneskôr 60 dní pred uplynutím funkčného obdobia úradujúceho prezidenta. Ak sa úrad prezidenta uvoľní pred uplynutím funkčného obdobia, predseda Národnej rady Slovenskej republiky vyhlási voľbu prezidenta do siedmich dní tak, aby sa prvé kolo volieb uskutočnilo najneskôr do 60 dní odo dňa vyhlásenia voľby prezidenta.</p> <p>(4) Ak za prezidenta bude zvolený poslanec Národnej rady Slovenskej republiky, člen vlády Slovenskej republiky, sudca, prokurátor, príslušník</p>

<p>funkciu, povolanie alebo podnikateľskú činnosť a nesmie byť členom orgánu právnickej osoby, ktorá vykonáva podnikateľskú činnosť.</p>	<p>(4) Ak za prezidenta bude zvolený poslanec Národnej rady Slovenskej republiky, člen vlády Slovenskej republiky, sudca, prokurátor, príslušník ozbrojených síl alebo ozbrojeného zboru, predseda a podpredseda člen Najvyššieho kontrolného úradu Slovenskej republiky, odo dňa zvolenia prestane vykonávať svoju doterajšiu funkciu.</p> <p>(5) Prezident nesmie vykonávať inú platenú funkciu, povolanie alebo podnikateľskú činnosť a nesmie byť členom orgánu právnickej osoby, ktorá vykonáva podnikateľskú činnosť.</p> <p>(6) Prezident sa môže kedykoľvek svojej funkcii vzdať; jeho funkčné obdobie sa skončí dňom doručenia písomného oznámenia tohto rozhodnutia predsedovi Ústavného súdu Slovenskej republiky.</p> <p>(7) Predseda Ústavného súdu Slovenskej republiky písomne oznámi vzdanie sa funkcie prezidenta predsedovi Národnej rady Slovenskej republiky.</p>	<p>ozbrojených síl alebo ozbrojeného zboru, predseda a podpredseda Najvyššieho kontrolného úradu Slovenskej republiky, odo dňa zvolenia prestane vykonávať svoju doterajšiu funkciu.</p> <p>(5) Prezident nesmie vykonávať inú platenú funkciu, povolanie alebo podnikateľskú činnosť a nesmie byť členom orgánu právnickej osoby, ktorá vykonáva podnikateľskú činnosť.</p> <p>(6) Prezident sa môže kedykoľvek svojej funkcii vzdať; jeho funkčné obdobie sa skončí dňom doručenia písomného oznámenia tohto rozhodnutia predsedovi Ústavného súdu Slovenskej republiky.</p> <p>(7) Predseda Ústavného súdu Slovenskej republiky písomne oznámi vzdanie sa funkcie prezidenta predsedovi Národnej rady Slovenskej republiky.</p>
<p>Čl.104</p> <p>(1) Prezident skladá pred Národnou radou Slovenskej republiky do rúk jej predsedu tento sľub: „Sľubujem na svoju česť a svedomie vernosť Slovenskej republike. Budem dbať o blaho slovenského národa, národnostných menšín a etnických skupín žijúcich v Slovenskej republike. Svoje povinnosti budem vykonávať v záujme občanov a zachovávať</p>	<p>Čl.104</p> <p>(1) Prezident skladá pred Národnou radou Slovenskej republiky do rúk jej predsedu Ústavného súdu Slovenskej republiky tento sľub: „Sľubujem na svoju česť a svedomie vernosť Slovenskej republike. Budem dbať o blaho slovenského národa, národnostných menšín a etnických skupín žijúcich v Slovenskej republike. Svoje povinnosti budem vykonávať v záujme</p>	<p>Čl.104</p> <p>(1) Prezident skladá pred Národnou radou Slovenskej republiky do rúk predsedu Ústavného súdu Slovenskej republiky tento sľub: „Sľubujem na svoju česť a svedomie vernosť Slovenskej republike. Budem dbať o blaho slovenského národa, národnostných menšín a etnických skupín žijúcich v Slovenskej republike. Svoje povinnosti budem vykonávať v záujme občanov a zachovávať</p>

<p>i obhajovať ústavu a ostatné zákony.“</p> <p>(2) Odmietnutie sľubu alebo sľub s výhradou má za následok neplatnosť voľby prezidenta.</p>	<p>občanov a zachovávať i obhajovať ústavu a ostatné zákony.“</p> <p>(2) Odmietnutie sľubu alebo sľub s výhradou má za následok neplatnosť voľby prezidenta.</p>	<p>i obhajovať ústavu a ostatné zákony.“</p> <p>(2) Odmietnutie sľubu alebo sľub s výhradou má za následok neplatnosť voľby prezidenta.</p>
<p>Čl.105</p> <p>(1) Ak nie je prezident zvolený, alebo ak sa úrad prezidenta uvoľní a ešte nie je zvolený nový prezident, alebo ak bol zvolený nový prezident, ale ešte nezložil sľub, alebo ak prezident nemôže svoju funkciu vykonávať pre závažné dôvody, výkon funkcie prezidenta patrí vláde Slovenskej republiky, okrem oprávnení prezidenta podľa čl. 102 písm. d) až g). V takomto prípade môže vláda poveriť svojho predsedu vykonávať niektoré právomoci prezidenta. Na predsedu vlády prechádza v tom čase aj hlavné velenie ozbrojených síl.</p> <p>(2) Ak prezident nemôže vykonávať svoju funkciu dlhšie než jeden rok, Národná rada Slovenskej republiky ho z funkcie odvolá a zvolí nového prezidenta na riadne funkčné obdobie.</p>	<p>Čl.105</p> <p>(1) Ak nie je prezident zvolený, alebo ak sa funkcia úrad prezidenta uvoľní a ešte nie je zvolený nový prezident, alebo ak bol zvolený nový prezident, ale ešte nezložil sľub, alebo ak prezident nemôže svoju funkciu vykonávať pre závažné dôvody, oprávnenia výkon funkcie prezidenta patrí vláde Slovenskej republiky, okrem oprávnení prezidenta podľa čl. 102 ods. 1 písm. d) až g), a), b), c), n) a o) prechádzajú na vládu Slovenskej republiky. V takomto prípade môže vláda vláda môže v tom čase poveriť svojho predsedu vykonávať niektoré právomoci vykonávaním niektorých právomocí prezidenta. Na predsedu vlády prechádza v tom čase aj hlavné velenie ozbrojených síl. Oprávnenia prezidenta podľa čl. 102 ods. 1 písm. e), f) a d), g), h), l), m), s) a t) prechádzajú v tom čase na predsedu Národnej rady Slovenskej republiky.</p> <p>(2) Ak prezident nemôže vykonávať svoju funkciu dlhšie ako šesť mesiacov, než jeden rok. Ústavný súd Národná rada Slovenskej republiky vyhlási, že funkcia ho z funkcie odvolá a zvolí nového prezidenta sa uvoľnila. Dňom tohto vyhlásenia sa skončí na riadne funkčné obdobie doterajšieho prezidenta.</p>	<p>Čl.105</p> <p>(1) Ak nie je prezident zvolený alebo ak sa funkcia prezidenta uvoľní a ešte nie je zvolený nový prezident, alebo ak bol zvolený nový prezident, ale ešte nezložil sľub, alebo ak prezident nemôže svoju funkciu vykonávať pre závažné dôvody, oprávnenia prezidenta podľa čl. 102 ods. 1 písm. a), b), c), n) a o) prechádzajú na vládu Slovenskej republiky. Vláda môže v tom čase poveriť svojho predsedu vykonávaním niektorých právomocí prezidenta. Na predsedu vlády prechádza v tom čase hlavné velenie ozbrojených síl. Oprávnenia prezidenta podľa čl. 102 ods. 1 písm. d), g), h), l), m), s) a t) prechádzajú v tom čase na predsedu Národnej rady Slovenskej republiky.</p> <p>(2) Ak prezident nemôže vykonávať svoju funkciu dlhšie ako šesť mesiacov, Ústavný súd Slovenskej republiky vyhlási, že funkcia prezidenta sa uvoľnila. Dňom tohto vyhlásenia sa skončí funkčné obdobie doterajšieho prezidenta.</p>

Čl.106	Čl.106	Čl.106
<p>Národná rada Slovenskej republiky môže odvolať prezidenta z funkcie, ak prezident vyvíja činnosť smerujúcu proti zvrchovanosti a územnej celistvosti Slovenskej republiky alebo činnosť smerujúcu k odstráneniu demokratického ústavného zriadenia Slovenskej republiky. Návrh na odvolanie prezidenta v týchto prípadoch môže podať nadpolovičná väčšina všetkých poslancov. Na odvolanie prezidenta je potrebný súhlas aspoň trojpätinovej väčšiny všetkých poslancov.</p>	<p>(1) Prezidenta možno odvolať z funkcie pred skončením volebného obdobia ľudovým hlasovaním. Národná rada Slovenskej republiky môže odvolať prezidenta z funkcie, ak prezident vyvíja činnosť smerujúcu proti zvrchovanosti a územnej celistvosti Slovenskej republiky alebo činnosť smerujúcu k odstráneniu demokratického ústavného zriadenia Slovenskej republiky. Ľudové hlasovanie o odvolaní prezidenta vyhlasuje predseda Národnej rady Slovenskej republiky na základe uznesenia Národnej rady Slovenskej republiky prijatého najmenej trojpätinovou väčšinou všetkých poslancov Národnej rady Slovenskej republiky, a to do 30 dní od prijatia uznesenia tak, aby sa ľudové hlasovanie vykonalo do 60 dní od jeho vyhlásenia.</p> <p>(2) Prezident je odvolaný, ak za jeho Návrh na odvolanie prezidenta v ľudovom hlasovaní hlasovala v týchto prípadoch môže podať nadpolovičná väčšina všetkých oprávnených voličov poslancov. Na odvolanie prezidenta je potrebný súhlas aspoň trojpätinovej väčšiny všetkých poslancov.</p> <p>(3) Ak prezident nebol v ľudovom hlasovaní odvolaný, rozpustí prezident Národnú radu Slovenskej republiky do 30 dní od vyhlásenia výsledkov ľudového hlasovania. V takom prípade začína prezidentovi plynúť nové volebné obdobie. Predseda Národnej rady Slovenskej republiky vyhlási voľby do Národnej rady Slovenskej republiky do siedmich dní od jej rozpustenia.</p>	<p>(1) Prezidenta možno odvolať z funkcie pred skončením volebného obdobia ľudovým hlasovaním. Ľudové hlasovanie o odvolaní prezidenta vyhlasuje predseda Národnej rady Slovenskej republiky na základe uznesenia Národnej rady Slovenskej republiky prijatého najmenej trojpätinovou väčšinou všetkých poslancov Národnej rady Slovenskej republiky, a to do 30 dní od prijatia uznesenia tak, aby sa ľudové hlasovanie vykonalo do 60 dní od jeho vyhlásenia.</p> <p>(2) Prezident je odvolaný, ak za jeho odvolanie v ľudovom hlasovaní hlasovala nadpolovičná väčšina všetkých oprávnených voličov.</p> <p>(3) Ak prezident nebol v ľudovom hlasovaní odvolaný, rozpustí prezident Národnú radu Slovenskej republiky do 30 dní od vyhlásenia výsledkov ľudového hlasovania. V takom prípade začína prezidentovi plynúť nové volebné obdobie. Predseda Národnej rady Slovenskej republiky vyhlási voľby do Národnej rady Slovenskej republiky do siedmich dní od jej rozpustenia.</p> <p>(4) Podrobnosti o odvolaní prezidenta ustanoví zákon.</p>

	<p>rady Slovenskej republiky do siedmich dní od jej rozpustenia.</p> <p>(4) Podrobnosti o odvolaní prezidenta ustanoví zákon.</p>	
<p>Čl.107</p> <p>Prezidenta možno stíhať len pre vlastizradu. Obžalobu na prezidenta podáva Národná rada Slovenskej republiky; o obžalobe rozhoduje Ústavný súd Slovenskej republiky.</p>	<p>Čl.107</p> <p>Prezidenta možno stíhať iba za úmyselné porušenie ústavy alebo za len pre vlastizradu. O podaní obžaloby na prezidenta rozhoduje Národná rada Slovenskej republiky trojpäťtinovou väčšinou hlasov všetkých poslancov. Obžalobu na prezidenta podáva Národná rada Slovenskej republiky; o obžalobe rozhoduje na Ústavný súd Slovenskej republiky, ktorý o nej rozhodne v pléne. Odsudzujúce rozhodnutie Ústavného súdu Slovenskej republiky znamená stratu funkcie prezidenta a spôsobilosti túto funkciu opätovne získať.</p>	<p>Čl.107</p> <p>Prezidenta možno stíhať iba za úmyselné porušenie ústavy alebo za vlastizradu. O podaní obžaloby na prezidenta rozhoduje Národná rada Slovenskej republiky trojpäťtinovou väčšinou hlasov všetkých poslancov. Obžalobu podáva Národná rada Slovenskej republiky na Ústavný súd Slovenskej republiky, ktorý o nej rozhodne v pléne. Odsudzujúce rozhodnutie Ústavného súdu Slovenskej republiky znamená stratu funkcie prezidenta a spôsobilosti túto funkciu opätovne získať.</p>
<p>Druhý oddiel</p> <p>VLÁDA SLOVENSKEJ REPUBLIKY</p> <p>Čl.108</p> <p>Vláda Slovenskej republiky je najvyšším orgánom výkonnej moci.</p>	<p>Druhý oddiel</p> <p>VLÁDA SLOVENSKEJ REPUBLIKY</p> <p>Čl.108</p> <p>Vláda Slovenskej republiky je vrcholným najvyšším orgánom výkonnej moci.</p>	<p>Druhý oddiel</p> <p>VLÁDA SLOVENSKEJ REPUBLIKY</p> <p>Čl.108</p> <p>Vláda Slovenskej republiky je vrcholným orgánom výkonnej moci.</p>
<p>Čl.109</p> <p>(1) vláda sa skladá z predsedu, podpredsedov a ministrov.</p>	<p>Čl.109</p> <p>(1) vláda sa skladá z predsedu, podpredsedov a ministrov.</p>	<p>Čl.109</p> <p>(1) vláda sa skladá z predsedu, podpredsedov a ministrov.</p>

<p>(2) Člen vlády nemôže vykonávať poslanecký mandát alebo byť sudcom.</p> <p>(3) Člen vlády nesmie vykonávať inú platenú funkciu, povolanie alebo podnikateľskú činnosť a nesmie byť členom orgánu právnickej osoby, ktorá vykonáva podnikateľskú činnosť.</p>	<p>(2) Člen vlády nemôže vykonávať poslanecký mandát alebo byť sudcom. Výkon funkcie člena vlády je nezlučiteľný s výkonom poslaneckého mandátu, s výkonom funkcie v inom orgáne verejnej moci, so štátnozamestnaneckým pomerom, s pracovným pomerom alebo s obdobným pracovným vzťahom, s podnikateľskou činnosťou, s členstvom v riadiacom alebo kontrolnom orgáne</p> <p>(3) Člen vlády nesmie vykonávať inú platenú funkciu, povolanie alebo podnikateľskú činnosť a nesmie byť členom orgánu právnickej osoby, ktorá vykonáva podnikateľskú činnosť, alebo s inou hospodárskou alebo zárobkovou činnosťou okrem správy vlastného majetku a vedeckej, pedagogickej, literárnej alebo umeleckej činnosti.</p> <p>(3) zrušený od 1.7.2001.</p>	<p>(2) Výkon funkcie člena vlády je nezlučiteľný s výkonom poslaneckého mandátu, s výkonom funkcie v inom orgáne verejnej moci, so štátnozamestnaneckým pomerom, s pracovným pomerom alebo s obdobným pracovným vzťahom, s podnikateľskou činnosťou, s členstvom v riadiacom alebo kontrolnom orgáne právnickej osoby, ktorá vykonáva podnikateľskú činnosť, alebo s inou hospodárskou alebo zárobkovou činnosťou okrem správy vlastného majetku a vedeckej, pedagogickej, literárnej alebo umeleckej činnosti.</p> <p>(3) zrušený od 1.7.2001.</p>
<p>Čl.110</p> <p>(1) Predsedu vlády vymenúva a odvoláva prezident Slovenskej republiky.</p> <p>(2) Za predsedu vlády môže byť vymenovaný každý občan Slovenskej republiky, ktorý je voliteľný do Národnej rady Slovenskej republiky.</p>	<p>Čl.110</p> <p>(1) Predsedu vlády vymenúva a odvoláva prezident Slovenskej republiky.</p> <p>(2) Za predsedu vlády môže byť vymenovaný každý občan Slovenskej republiky, ktorý je voliteľný do Národnej rady Slovenskej republiky.</p>	<p>Čl.110</p> <p>(1) Predsedu vlády vymenúva a odvoláva prezident Slovenskej republiky.</p> <p>(2) Za predsedu vlády môže byť vymenovaný každý občan Slovenskej republiky, ktorý je voliteľný do Národnej rady Slovenskej republiky.</p>
<p>Čl.111</p> <p>Na návrh predsedu vlády prezident Slovenskej republiky vymenúva a odvoláva ďalších členov vlády a poveruje ich riadením ministerstiev. Za</p>	<p>Čl.111</p> <p>Na návrh predsedu vlády prezident Slovenskej republiky vymenúva a odvoláva vymenúva a odvoláva ďalších členov vlády a poverí poveruje ich riadením</p>	<p>Čl.111</p> <p>Na návrh predsedu vlády prezident Slovenskej republiky vymenúva a odvoláva ďalších členov vlády a poverí ich riadením ministerstiev. Za</p>

podpredsedu vlády a ministra môže vymenovať občana, ktorý je voliteľný do Národnej rady Slovenskej republiky.	ministerstiev. Za podpredsedu vlády a ministra môže vymenovať občana, ktorý je voliteľný za poslanca do Národnej rady Slovenskej republiky.	podpredsedu vlády a ministra môže vymenovať občana, ktorý je voliteľný za poslanca Národnej rady Slovenskej republiky.
<p>Čl.112</p> <p>Členovia vlády skladajú do rúk prezidenta Slovenskej republiky tento sľub: „Sľubujem na svoju česť a svedomie vernosť Slovenskej republike. Svoje povinnosti budem plniť v záujme občanov. Budem zachovávať ústavu a ostatné zákony a pracovať tak, aby sa uvádzali do života.“</p>	<p>Čl.112</p> <p>Členovia vlády skladajú do rúk prezidenta Slovenskej republiky tento sľub: „Sľubujem na svoju česť a svedomie vernosť Slovenskej republike. Svoje povinnosti budem plniť v záujme občanov. Budem zachovávať ústavu a ostatné zákony a pracovať tak, aby sa uvádzali do života.“</p>	<p>Čl.112</p> <p>Členovia vlády skladajú do rúk prezidenta Slovenskej republiky tento sľub: „Sľubujem na svoju česť a svedomie vernosť Slovenskej republike. Svoje povinnosti budem plniť v záujme občanov. Budem zachovávať ústavu a ostatné zákony a pracovať tak, aby sa uvádzali do života.“</p>
<p>Čl.113</p> <p>Vláda je povinná do 30 dní po svojom vymenovaní predstúpiť pred Národnú radu Slovenskej republiky, predložiť jej svoj program a požiadať ju o vyslovenie dôvery.</p>	<p>Čl.113</p> <p>Vláda je povinná do 30 dní po svojom vymenovaní predstúpiť pred Národnú radu Slovenskej republiky, predložiť jej svoj program a požiadať ju o vyslovenie dôvery.</p>	<p>Čl.113</p> <p>Vláda je povinná do 30 dní po svojom vymenovaní predstúpiť pred Národnú radu Slovenskej republiky, predložiť jej svoj program a požiadať ju o vyslovenie dôvery.</p>
<p>Čl.114</p> <p>(1) Vláda je za výkon svojej funkcie zodpovedná Národnej rade Slovenskej republiky. Národná rada Slovenskej republiky jej môže kedykoľvek vysloviť nedôveru.</p> <p>(2) Vláda môže kedykoľvek požiadať Národnú radu Slovenskej republiky o vyslovenie dôvery.</p> <p>(3) Vláda môže spojiť hlasovanie o prijatí zákona alebo hlasovanie v inej veci s hlasovaním o dôvere vláde.</p>	<p>Čl.114</p> <p>(1) Vláda je za výkon svojej funkcie zodpovedná Národnej rade Slovenskej republiky. Národná rada Slovenskej republiky jej môže kedykoľvek vysloviť nedôveru.</p> <p>(2) Vláda môže kedykoľvek požiadať Národnú radu Slovenskej republiky o vyslovenie dôvery.</p> <p>(3) Vláda môže spojiť hlasovanie o prijatí zákona alebo hlasovanie v inej veci s hlasovaním o dôvere vláde.</p>	<p>Čl.114</p> <p>(1) Vláda je za výkon svojej funkcie zodpovedná Národnej rade Slovenskej republiky. Národná rada Slovenskej republiky jej môže kedykoľvek vysloviť nedôveru.</p> <p>(2) Vláda môže kedykoľvek požiadať Národnú radu Slovenskej republiky o vyslovenie dôvery.</p> <p>(3) Vláda môže spojiť hlasovanie o prijatí zákona alebo hlasovanie v inej veci s hlasovaním o dôvere vláde.</p>

<p>Čl.115</p> <p>(1) Ak Národná rada Slovenskej republiky vysloví vláde nedôveru, alebo ak zamietne jej návrh na vyslovenie dôvery, prezident Slovenskej republiky vládu odvolá.</p> <p>(2) Ak prezident Slovenskej republiky prijme demisiu vlády, poverí ju vykonávaním jej funkcie až do vymenovania novej vlády.</p>	<p>Čl.115</p> <p>(1) Ak Národná rada Slovenskej republiky vysloví vláde nedôveru, alebo ak zamietne jej návrh na vyslovenie dôvery, prezident Slovenskej republiky vládu odvolá.</p> <p>(2) Ak prezident Slovenskej republiky prijme demisiu vlády, poverí ju vykonávaním jej funkcie až do vymenovania novej vlády.</p> <p>(3) Ak prezident Slovenskej republiky odvolá vládu podľa odseku 1, rozhodnutím, vyhláseným v Zbierke zákonov Slovenskej republiky, ju poverí vykonávaním jej pôsobnosti až do vymenovania novej vlády, avšak výlučne v rozsahu podľa čl. 119 písm. a), b), e), f), m), n), o), p) a r); výkon pôsobnosti vlády podľa čl. 119 písm. m) a r) je v každom jednotlivom prípade viazaný na predchádzajúci súhlas prezidenta Slovenskej republiky.</p>	<p>Čl.115</p> <p>(1) Ak Národná rada Slovenskej republiky vysloví vláde nedôveru, alebo ak zamietne jej návrh na vyslovenie dôvery, prezident Slovenskej republiky vládu odvolá.</p> <p>(2) Ak prezident Slovenskej republiky prijme demisiu vlády, poverí ju vykonávaním jej funkcie až do vymenovania novej vlády.</p> <p>(3) Ak prezident Slovenskej republiky odvolá vládu podľa odseku 1, rozhodnutím, vyhláseným v Zbierke zákonov Slovenskej republiky, ju poverí vykonávaním jej pôsobnosti až do vymenovania novej vlády, avšak výlučne v rozsahu podľa čl. 119 písm. a), b), e), f), m), n), o), p) a r); výkon pôsobnosti vlády podľa čl. 119 písm. m) a r) je v každom jednotlivom prípade viazaný na predchádzajúci súhlas prezidenta Slovenskej republiky.</p>
<p>Čl.116</p> <p>(1) Člen vlády je za výkon svojej funkcie zodpovedný Národnej rade Slovenskej republiky.</p> <p>(2) Člen vlády môže podať demisiu prezidentovi Slovenskej republiky.</p> <p>(3) Národná rada Slovenskej republiky môže vysloviť nedôveru aj jednotlivému členovi vlády; v tomto prípade prezident Slovenskej republiky člena vlády odvolá.</p>	<p>Čl.116</p> <p>(1) Člen vlády je za výkon svojej funkcie zodpovedný Národnej rade Slovenskej republiky.</p> <p>(2) Člen vlády môže podať demisiu prezidentovi Slovenskej republiky.</p> <p>(3) Národná rada Slovenskej republiky môže vysloviť nedôveru aj jednotlivému členovi vlády; v tomto prípade prezident Slovenskej republiky člena vlády odvolá.</p>	<p>Čl.116</p> <p>(1) Člen vlády je za výkon svojej funkcie zodpovedný Národnej rade Slovenskej republiky.</p> <p>(2) Člen vlády môže podať demisiu prezidentovi Slovenskej republiky.</p> <p>(3) Národná rada Slovenskej republiky môže vysloviť nedôveru aj jednotlivému členovi vlády; v tomto prípade prezident Slovenskej republiky člena vlády odvolá.</p>

<p>(4) Návrh na odvolanie člena vlády môže podať prezidentovi Slovenskej republiky aj predseda vlády.</p> <p>(5) Ak demisiu podá predseda vlády, demisiu podá celá vláda.</p> <p>(6) Ak Národná rada Slovenskej republiky vysloví nedôveru predsedovi vlády, prezident Slovenskej republiky ho odvolá. Odvolanie predsedu vlády má za následok odstúpenie vlády.</p> <p>(7) Ak prijme prezident Slovenskej republiky demisiu alebo ak odvolá člena vlády, určí, ktorý z členov vlády bude dočasne spravovať veci člena vlády, ktorého demisiu prijal.</p>	<p>(4) Návrh na odvolanie člena vlády môže podať prezidentovi Slovenskej republiky aj predseda vlády.</p> <p>(5) Ak demisiu podá predseda vlády, demisiu podá celá vláda.</p> <p>(6) Ak Národná rada Slovenskej republiky vysloví nedôveru predsedovi vlády, prezident Slovenskej republiky ho odvolá. Odvolanie predsedu vlády má za následok odstúpenie vlády.</p> <p>(7) Ak prijme prezident Slovenskej republiky demisiu alebo ak odvolá člena vlády, určí, ktorý z členov vlády bude dočasne spravovať veci člena vlády, ktorého demisiu prijal.</p>	<p>(4) Návrh na odvolanie člena vlády môže podať prezidentovi Slovenskej republiky aj predseda vlády.</p> <p>(5) Ak demisiu podá predseda vlády, demisiu podá celá vláda.</p> <p>(6) Ak Národná rada Slovenskej republiky vysloví nedôveru predsedovi vlády, prezident Slovenskej republiky ho odvolá. Odvolanie predsedu vlády má za následok odstúpenie vlády.</p> <p>(7) Ak prijme prezident Slovenskej republiky demisiu alebo ak odvolá člena vlády, určí, ktorý z členov vlády bude dočasne spravovať veci člena vlády, ktorého demisiu prijal.</p>
<p>Čl.117</p> <p>Vláda podá demisiu vždy po ustanovujúcej schôdzi novozvolenej Národnej rady Slovenskej republiky; vláda však vykonáva svoju funkciu až do utvorenia novej vlády.</p>	<p>Čl.117</p> <p>Vláda podá demisiu vždy po ustanovujúcej schôdzi novozvolenej Národnej rady Slovenskej republiky; vláda však vykonáva svoju funkciu až do utvorenia novej vlády.</p>	<p>Čl.117</p> <p>Vláda podá demisiu vždy po ustanovujúcej schôdzi novozvolenej Národnej rady Slovenskej republiky; vláda však vykonáva svoju funkciu až do utvorenia novej vlády.</p>
<p>Čl.118</p> <p>(1) Vláda je schopná uznášať sa, ak je prítomná nadpolovičná väčšina jej členov.</p> <p>(2) Na prijatie uznesenia vlády je potrebný súhlas nadpolovičnej väčšiny všetkých členov vlády.</p>	<p>Čl.118</p> <p>(1) Vláda je schopná uznášať sa, ak je prítomná nadpolovičná väčšina jej členov.</p> <p>(2) Na prijatie uznesenia vlády je potrebný súhlas nadpolovičnej väčšiny všetkých členov vlády.</p>	<p>Čl.118</p> <p>(1) Vláda je schopná uznášať sa, ak je prítomná nadpolovičná väčšina jej členov.</p> <p>(2) Na prijatie uznesenia vlády je potrebný súhlas nadpolovičnej väčšiny všetkých členov vlády.</p>

Čl.119	Čl.119	Čl.119
<p>Vláda rozhoduje v zbere</p> <p>a) o návrhoch zákonov,</p> <p>b) o nariadeniach vlády,</p> <p>c) o programe vlády a o jeho plnení,</p> <p>d) o zásadných opatreniach na zabezpečenie hospodárskej a sociálnej politiky Slovenskej republiky,</p> <p>e) o návrhoch štátneho rozpočtu a štátneho záverečného účtu,</p> <p>f) o medzinárodných zmluvách Slovenskej republiky,</p> <p>g) o zásadných otázkach vnútornej a zahraničnej politiky,</p> <p>h) o podaní návrhu zákona Národnej rady Slovenskej republiky alebo iného závažného opatrenia na verejnú diskusiu,</p> <p>i) o tom, že požiada o vyslovenie dôvery,</p> <p>j) o udelení amnestie vo veciach priestupkov,</p> <p>k) o vymenúvaní a odvolávaní štátnych funkcionárov v prípadoch ustanovených zákonom,</p> <p>l) o ďalších otázkach, ak to ustanoví zákon.</p>	<p>Vláda rozhoduje v zbere</p> <p>a) o návrhoch zákonov,</p> <p>b) o nariadeniach vlády,</p> <p>c) o programe vlády a o jeho plnení,</p> <p>d) o zásadných opatreniach na zabezpečenie hospodárskej a sociálnej politiky Slovenskej republiky,</p> <p>e) o návrhoch štátneho rozpočtu a štátneho záverečného účtu,</p> <p>f) o medzinárodných zmluvách Slovenskej republiky, ktorých dojednanie preniesol na vládu prezident Slovenskej republiky,</p> <p>g) o súhlase s prenesením dojednávania medzinárodných zmlúv podľa čl. 102 ods. 1 písm. a) na jej jednotlivých členov,</p> <p>h) o podaní návrhu na Ústavný súd Slovenskej republiky, aby rozhodol o súlade dojednanej medzinárodnej zmluvy, na ktorú je potrebný súhlas Národnej rady Slovenskej republiky, s ústavou a s ústavným zákonom,</p> <p>i) o zásadných otázkach vnútornej a zahraničnej politiky,</p> <p>j) h) o podaní návrhu zákona Národnej rady</p>	<p>Vláda rozhoduje v zbere</p> <p>a) o návrhoch zákonov,</p> <p>b) o nariadeniach vlády,</p> <p>c) o programe vlády a o jeho plnení,</p> <p>d) o zásadných opatreniach na zabezpečenie hospodárskej a sociálnej politiky Slovenskej republiky,</p> <p>e) o návrhoch štátneho rozpočtu a štátneho záverečného účtu,</p> <p>f) o medzinárodných zmluvách Slovenskej republiky, ktorých dojednanie preniesol na vládu prezident Slovenskej republiky,</p> <p>g) o súhlase s prenesením dojednávania medzinárodných zmlúv podľa čl. 102 ods. 1 písm. a) na jej jednotlivých členov,</p> <p>h) o podaní návrhu na Ústavný súd Slovenskej republiky, aby rozhodol o súlade dojednanej medzinárodnej zmluvy, na ktorú je potrebný súhlas Národnej rady Slovenskej republiky, s ústavou a s ústavným zákonom,</p> <p>i) o zásadných otázkach vnútornej a zahraničnej politiky,</p> <p>j) o podaní návrhu zákona alebo iného závažného</p>

	<p>Slovenskej republiky alebo iného závažného opatrenia na verejnú diskusiu,</p> <p>k) o tom, že požiada o vyslovenie dôvery,</p> <p>l) o udelení amnestie vo veciach priestupkov,</p> <p>m) o vymenúvaní a odvolávaní ďalších štátnych funkcionárov v prípadoch ustanovených zákonom, a troch členov Súdnej rady Slovenskej republiky,</p> <p>n) o návrhu na vyhlásenie vojnového stavu, o návrhu na nariadenie mobilizácie ozbrojených síl, o návrhu na vyhlásenie výnimočného stavu a o návrhu na ich skončenie, o vyhlásení a skončení núdzového stavu,</p> <p>o) o vyslaní ozbrojených síl mimo územia Slovenskej republiky na účel humanitárnej pomoci, vojenských cvičení alebo mierových pozorovateľských misií, o súhlase s prítomnosťou zahraničných ozbrojených síl na území Slovenskej republiky na účel humanitárnej pomoci, vojenských cvičení alebo mierových pozorovateľských misií, o súhlase s prechodom zahraničných ozbrojených síl cez územie Slovenskej republiky,</p> <p>p) o vyslaní ozbrojených síl mimo územia Slovenskej republiky, ak ide o plnenie záväzkov z medzinárodných zmlúv o spoločnej obrane proti napadnutiu, a to najdlhšie na čas 60 dní; toto rozhodnutie vláda bezodkladne oznámi Národnej rade Slovenskej republiky,</p>	<p>opatrenia na verejnú diskusiu,</p> <p>k) o tom, že požiada o vyslovenie dôvery,</p> <p>l) o udelení amnestie vo veciach priestupkov,</p> <p>m) o vymenúvaní a odvolávaní ďalších štátnych funkcionárov v prípadoch ustanovených zákonom a troch členov Súdnej rady Slovenskej republiky,</p> <p>n) o návrhu na vyhlásenie vojnového stavu, o návrhu na nariadenie mobilizácie ozbrojených síl, o návrhu na vyhlásenie výnimočného stavu a o návrhu na ich skončenie, o vyhlásení a skončení núdzového stavu,</p> <p>o) o vyslaní ozbrojených síl mimo územia Slovenskej republiky na účel humanitárnej pomoci, vojenských cvičení alebo mierových pozorovateľských misií, o súhlase s prítomnosťou zahraničných ozbrojených síl na území Slovenskej republiky na účel humanitárnej pomoci, vojenských cvičení alebo mierových pozorovateľských misií, o súhlase s prechodom zahraničných ozbrojených síl cez územie Slovenskej republiky,</p> <p>p) o vyslaní ozbrojených síl mimo územia Slovenskej republiky, ak ide o plnenie záväzkov z medzinárodných zmlúv o spoločnej obrane proti napadnutiu, a to najdlhšie na čas 60 dní; toto rozhodnutie vláda bezodkladne oznámi Národnej rade Slovenskej republiky,</p> <p>r) o ďalších otázkach, ak to ustanoví zákon.</p>
--	---	--

	r) h o ďalších otázkach, ak to ustanoví zákon.	
<p>Čl.120</p> <p>(1) Na vykonanie zákona a v jeho medziach môže vláda vydávať nariadenia.</p> <p>(2) Nariadenie vlády podpisuje predseda vlády.</p> <p>(3) Nariadenie vlády sa musí vyhlásiť spôsobom, ktorý ustanoví zákon.</p>	<p>Čl.120</p> <p>(1) Na vykonanie zákona a v jeho medziach môže vláda vydávať nariadenia.</p> <p>(2) Ak tak ustanoví zákon, vláda je oprávnená vydávať nariadenia aj na vykonanie Európskej dohody o pridružení uzatvorenej medzi Európskymi spoločenstvami a ich členskými štátmi na strane jednej a Slovenskou republikou na strane druhej a na vykonanie medzinárodných zmlúv podľa čl. 7 ods. 2.</p> <p>(3) Nariadenie vlády podpisuje predseda vlády.</p> <p>(4) (3) Nariadenie vlády sa musí vyhlásiť spôsobom, ktorý ustanoví zákon.</p>	<p>Čl.120</p> <p>(1) Na vykonanie zákona a v jeho medziach môže vláda vydávať nariadenia.</p> <p>(2) Ak tak ustanoví zákon, vláda je oprávnená vydávať nariadenia aj na vykonanie Európskej dohody o pridružení uzatvorenej medzi Európskymi spoločenstvami a ich členskými štátmi na strane jednej a Slovenskou republikou na strane druhej a na vykonanie medzinárodných zmlúv podľa čl. 7 ods. 2.</p> <p>(3) Nariadenie vlády podpisuje predseda vlády.</p> <p>(4) Nariadenie vlády sa musí vyhlásiť spôsobom, ktorý ustanoví zákon.</p>
<p>Čl.121</p> <p>Vláda má právo udeľovať amnestiu vo veciach priestupkov. Podrobnosti ustanoví zákon.</p>	<p>Čl.121</p> <p>Vláda má právo udeľovať amnestiu vo veciach priestupkov. Podrobnosti ustanoví zákon.</p>	<p>Čl.121</p> <p>Vláda má právo udeľovať amnestiu vo veciach priestupkov. Podrobnosti ustanoví zákon.</p>
<p>Čl.122</p> <p>Ústredné orgány štátnej správy a miestne orgány štátnej správy sa zriaďujú zákonom.</p>	<p>Čl.122</p> <p>Ústredné orgány štátnej správy a miestne orgány štátnej správy sa zriaďujú zákonom.</p>	<p>Čl.122</p> <p>Ústredné orgány štátnej správy a miestne orgány štátnej správy sa zriaďujú zákonom.</p>
<p>Čl.123</p> <p>Ministerstvá a iné orgány štátnej správy na</p>	<p>Čl.123</p> <p>Ministerstvá a iné orgány štátnej správy na</p>	<p>Čl.123</p> <p>Ministerstvá a iné orgány štátnej správy na</p>

základe zákonov a v ich medziach môžu vydávať všeobecne záväzné právne predpisy, ak sú na to splnomocnené zákonom. Tieto všeobecne záväzné právne predpisy sa vyhlasujú spôsobom, ktorý ustanoví zákon.	základe zákonov a v ich medziach môžu vydávať všeobecne záväzné právne predpisy, ak sú na to splnomocnené zákonom. Tieto všeobecne záväzné právne predpisy sa vyhlasujú spôsobom, ktorý ustanoví zákon.	základe zákonov a v ich medziach môžu vydávať všeobecne záväzné právne predpisy, ak sú na to splnomocnené zákonom. Tieto všeobecne záväzné právne predpisy sa vyhlasujú spôsobom, ktorý ustanoví zákon.
SIEDMA HLAVA	SIEDMA HLAVA	SIEDMA HLAVA
SÚDNA MOC Prvý oddiel ÚSTAVNÝ SÚD SLOVENSKEJ REPUBLIKY Čl.124 Ústavný súd Slovenskej republiky je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.	SÚDNA MOC Prvý oddiel ÚSTAVNÝ SÚD SLOVENSKEJ REPUBLIKY Čl.124 Ústavný súd Slovenskej republiky je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.	SÚDNA MOC Prvý oddiel ÚSTAVNÝ SÚD SLOVENSKEJ REPUBLIKY Čl.124 Ústavný súd Slovenskej republiky je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.
Čl.125 Ústavný súd rozhoduje o súlade a) zákonov s ústavou a s ústavnými zákonmi, b) nariadení vlády, všeobecne záväzných právnych predpisov ministerstiev a ostatných ústredných orgánov štátnej správy s ústavou, s ústavnými zákonmi a zákonmi, c) všeobecne záväzných nariadení orgánov územnej samosprávy s ústavou a zákonmi,	Čl.125 (1) Ústavný súd rozhoduje o súlade a) zákonov s ústavou, a s ústavnými zákonmi a s medzinárodnými zmluvami, s ktorými vyslovila súhlas Národná rada Slovenskej republiky a ktoré boli ratifikované a vyhlásené spôsobom ustanoveným zákonom, b) nariadení vlády, všeobecne záväzných právnych predpisov ministerstiev a ostatných ústredných orgánov štátnej správy s ústavou, s ústavnými zákonmi, s medzinárodnými zmluvami, s ktorými	Čl.125 (1) Ústavný súd rozhoduje o súlade a) zákonov s ústavou, s ústavnými zákonmi a s medzinárodnými zmluvami, s ktorými vyslovila súhlas Národná rada Slovenskej republiky a ktoré boli ratifikované a vyhlásené spôsobom ustanoveným zákonom, b) nariadení vlády, všeobecne záväzných právnych predpisov ministerstiev a ostatných ústredných orgánov štátnej správy s ústavou, s ústavnými zákonmi, s medzinárodnými zmluvami, s ktorými

<p>d) všeobecne záväzných právnych predpisov miestnych orgánov štátnej správy s ústavou, zákonmi a s inými všeobecne záväznými právnymi predpismi,</p> <p>e) všeobecne záväzných právnych predpisov s medzinárodnými zmluvami vyhlásenými spôsobom ustanoveným na vyhlasovanie zákonov.</p>	<p>vyslovila súhlas Národná rada Slovenskej republiky a ktoré boli ratifikované a vyhlásené spôsobom ustanoveným zákonom, a so zákonmi,</p> <p>c) všeobecne záväzných nariadení orgánov územnej samosprávy s ústavou podľa čl. 68 s ústavou, s ústavnými zákonmi, s medzinárodnými zmluvami, s ktorými vyslovila súhlas Národná rada Slovenskej republiky a ktoré boli ratifikované a vyhlásené spôsobom ustanoveným zákonom, a so zákonmi, ak o nich nerozhoduje iný súd,</p> <p>d) všeobecne záväzných právnych predpisov miestnych orgánov štátnej správy s ústavou, zákonmi a s inými všeobecne záväznými právnymi predpismi, a všeobecne záväzných nariadení orgánov územnej samosprávy podľa čl. 71 ods. 2 s ústavou, s ústavnými zákonmi, s medzinárodnými zmluvami vyhlásenými spôsobom ustanoveným zákonom, so zákonmi, s nariadeniami vlády a so všeobecne záväznými právnymi predpismi ministerstiev a ostatných ústredných orgánov štátnej správy, ak o nich nerozhoduje iný súd.</p> <p>e) všeobecne záväzných právnych predpisov s medzinárodnými zmluvami vyhlásenými spôsobom ustanoveným na vyhlasovanie zákonov,</p> <p>(2) Ak ústavný súd prijme návrh na konanie podľa odseku 1, môže pozastaviť účinnosť napadnutých právnych predpisov, ich častí, prípadne niektorých ich ustanovení, ak ich ďalšie uplatňovanie môže ohroziť základné práva a slobody, ak hrozí značná hospodárska škoda alebo iný vážny nenapraviteľný následok.</p>	<p>vyslovila súhlas Národná rada Slovenskej republiky a ktoré boli ratifikované a vyhlásené spôsobom ustanoveným zákonom, a so zákonmi,</p> <p>c) všeobecne záväzných nariadení podľa čl. 68 s ústavou, s ústavnými zákonmi, s medzinárodnými zmluvami, s ktorými vyslovila súhlas Národná rada Slovenskej republiky a ktoré boli ratifikované a vyhlásené spôsobom ustanoveným zákonom, a so zákonmi, ak o nich nerozhoduje iný súd,</p> <p>d) všeobecne záväzných právnych predpisov miestnych orgánov štátnej správy a všeobecne záväzných nariadení orgánov územnej samosprávy podľa čl. 71 ods. 2 s ústavou, s ústavnými zákonmi, s medzinárodnými zmluvami vyhlásenými spôsobom ustanoveným zákonom, so zákonmi, s nariadeniami vlády a so všeobecne záväznými právnymi predpismi ministerstiev a ostatných ústredných orgánov štátnej správy, ak o nich nerozhoduje iný súd.</p> <p>(2) Ak ústavný súd prijme návrh na konanie podľa odseku 1, môže pozastaviť účinnosť napadnutých právnych predpisov, ich častí, prípadne niektorých ich ustanovení, ak ich ďalšie uplatňovanie môže ohroziť základné práva a slobody, ak hrozí značná hospodárska škoda alebo iný vážny nenapraviteľný následok.</p> <p>(3) Ak ústavný súd svojím rozhodnutím vysloví, že medzi právnymi predpismi uvedenými v odseku 1 je nesúlad, strácajú príslušné predpisy, ich časti, prípadne niektoré ich ustanovenia účinnosť. Orgány, ktoré tieto právne predpisy vydali, sú</p>
---	--	--

	<p>(3) Ak ústavný súd svojím rozhodnutím vysloví, že medzi právnymi predpismi uvedenými v odseku 1 je nesúladi, strácajú príslušné predpisy, ich časti, prípadne niektoré ich ustanovenia účinnosť. Orgány, ktoré tieto právne predpisy vydali, sú povinné do šiestich mesiacov od vyhlásenia rozhodnutia ústavného súdu uviesť ich do súladu s ústavou, s ústavnými zákonmi a s medzinárodnými zmluvami vyhlásenými spôsobom ustanoveným zákonom, a ak ide o predpisy uvedené v odseku 1 písm. b) a c), aj s inými zákonmi, a ak ide o predpisy uvedené v odseku 1 písm. d), aj s nariadeniami vlády a so všeobecne záväznými právnymi predpismi ministerstiev a ostatných ústredných orgánov štátnej správy. Ak tak neurobia, také predpisy, ich časti alebo ustanovenia strácajú platnosť po šiestich mesiacoch od vyhlásenia rozhodnutia.</p> <p>(4) Ústavný súd nerozhoduje o súlade návrhu zákona alebo návrhu iného všeobecne záväzného právneho predpisu s ústavou, s medzinárodnou zmlouvou, ktorá bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, alebo s ústavným zákonom.</p> <p>(5) Platnosť rozhodnutia o pozastavení účinnosti napadnutých právnych predpisov, ich častí, prípadne niektorých ich ustanovení zaniká vyhlásením rozhodnutia ústavného súdu vo veci samej, ak rozhodnutie o pozastavení účinnosti napadnutého právneho predpisu ústavný súd už predtým nezrušil, pretože pominuli dôvody, pre ktoré bolo prijaté.</p>	<p>povinné do šiestich mesiacov od vyhlásenia rozhodnutia ústavného súdu uviesť ich do súladu s ústavou, s ústavnými zákonmi a s medzinárodnými zmluvami vyhlásenými spôsobom ustanoveným zákonom, a ak ide o predpisy uvedené v odseku 1 písm. b) a c), aj s inými zákonmi, a ak ide o predpisy uvedené v odseku 1 písm. d), aj s nariadeniami vlády a so všeobecne záväznými právnymi predpismi ministerstiev a ostatných ústredných orgánov štátnej správy. Ak tak neurobia, také predpisy, ich časti alebo ustanovenia strácajú platnosť po šiestich mesiacoch od vyhlásenia rozhodnutia.</p> <p>(4) Ústavný súd nerozhoduje o súlade návrhu zákona alebo návrhu iného všeobecne záväzného právneho predpisu s ústavou, s medzinárodnou zmlouvou, ktorá bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, alebo s ústavným zákonom.</p> <p>(5) Platnosť rozhodnutia o pozastavení účinnosti napadnutých právnych predpisov, ich častí, prípadne niektorých ich ustanovení zaniká vyhlásením rozhodnutia ústavného súdu vo veci samej, ak rozhodnutie o pozastavení účinnosti napadnutého právneho predpisu ústavný súd už predtým nezrušil, pretože pominuli dôvody, pre ktoré bolo prijaté.</p> <p>(6) Rozhodnutie ústavného súdu vydané podľa odsekov 1, 2 a 5 sa vyhlasuje spôsobom ustanoveným na vyhlasovanie zákonov.</p>
--	---	--

	<p>(6) Rozhodnutie ústavného súdu vydané podľa odsekov 1, 2 a 5 sa vyhlasuje spôsobom ustanoveným na vyhlasovanie zákonov. Právoplatné rozhodnutie ústavného súdu je všeobecne záväzné.</p>	Právoplatné rozhodnutie ústavného súdu je všeobecne záväzné.
	<p>Čl.125a</p> <p>(1) Ústavný súd rozhoduje o súlade dojednaných medzinárodných zmlúv, na ktoré je potrebný súhlas Národnej rady Slovenskej republiky, s ústavou alebo s ústavným zákonom.</p> <p>(2) Návrh na rozhodnutie podľa odseku 1 môže podať ústavnému súdu prezident Slovenskej republiky alebo vláda pred tým, ako predloží dojednanú medzinárodnú zmluvu na rokovanie Národnej rady Slovenskej republiky.</p> <p>(3) Ústavný súd rozhodne o návrhu podľa odseku 2 do lehoty ustanovenej zákonom; ak ústavný súd svojím rozhodnutím vysloví, že medzinárodná zmluva nie je v súlade s ústavou alebo s ústavným zákonom, takú medzinárodnú zmluvu nemožno ratifikovať.</p> <p><u>Platí od 1.1.2002</u></p>	<p>Čl.125a</p> <p>(1) Ústavný súd rozhoduje o súlade dojednaných medzinárodných zmlúv, na ktoré je potrebný súhlas Národnej rady Slovenskej republiky, s ústavou alebo s ústavným zákonom.</p> <p>(2) Návrh na rozhodnutie podľa odseku 1 môže podať ústavnému súdu prezident Slovenskej republiky alebo vláda pred tým, ako predloží dojednanú medzinárodnú zmluvu na rokovanie Národnej rady Slovenskej republiky.</p> <p>(3) Ústavný súd rozhodne o návrhu podľa odseku 2 do lehoty ustanovenej zákonom; ak ústavný súd svojím rozhodnutím vysloví, že medzinárodná zmluva nie je v súlade s ústavou alebo s ústavným zákonom, takú medzinárodnú zmluvu nemožno ratifikovať.</p>
	<p>Čl.125b</p> <p>(1) Ústavný súd rozhoduje o tom, či predmet referenda, ktoré sa má vyhlásiť na základe petície občanov alebo uznesenia Národnej rady</p>	<p>Čl.125b</p> <p>(1) Ústavný súd rozhoduje o tom, či predmet referenda, ktoré sa má vyhlásiť na základe petície občanov alebo uznesenia Národnej rady</p>

	<p>Slovenskej republiky podľa čl. 95 ods. 1, je v súlade s ústavou alebo s ústavným zákonom.</p> <p>(2) Návrh na rozhodnutie podľa odseku 1 môže podať ústavnému súdu prezident Slovenskej republiky pred vyhlásením referenda, ak má pochybnosti, či predmet referenda, ktoré sa má vyhlásiť na základe petície občanov alebo uznesenia Národnej rady Slovenskej republiky podľa čl. 95 ods. 1, je v súlade s ústavou alebo s ústavným zákonom.</p> <p>(3) Ústavný súd rozhodne o návrhu podľa odseku 2 do 60 dní odo dňa jeho doručenia; ak ústavný súd svojím rozhodnutím vysloví, že predmet referenda, ktoré sa má vyhlásiť na základe petície občanov alebo uznesenia Národnej rady Slovenskej republiky podľa čl. 95 ods. 1, nie je v súlade s ústavou alebo s ústavným zákonom, referendum nemožno vyhlásiť.</p> <p style="text-align: center;"><u>Platí od 1.7.2004</u></p>	<p>Slovenskej republiky podľa čl. 95 ods. 1, je v súlade s ústavou alebo s ústavným zákonom.</p> <p>(2) Návrh na rozhodnutie podľa odseku 1 môže podať ústavnému súdu prezident Slovenskej republiky pred vyhlásením referenda, ak má pochybnosti, či predmet referenda, ktoré sa má vyhlásiť na základe petície občanov alebo uznesenia Národnej rady Slovenskej republiky podľa čl. 95 ods. 1, je v súlade s ústavou alebo s ústavným zákonom.</p> <p>(3) Ústavný súd rozhodne o návrhu podľa odseku 2 do 60 dní odo dňa jeho doručenia; ak ústavný súd svojím rozhodnutím vysloví, že predmet referenda, ktoré sa má vyhlásiť na základe petície občanov alebo uznesenia Národnej rady Slovenskej republiky podľa čl. 95 ods. 1, nie je v súlade s ústavou alebo s ústavným zákonom, referendum nemožno vyhlásiť.</p>
<p style="text-align: center;">Čl.126</p> <p>Ústavný súd rozhoduje kompetenčné spory medzi ústrednými orgánmi štátnej správy, ak zákon neustanovuje, že tieto spory rozhoduje iný štátny orgán.</p>	<p style="text-align: center;">Čl.126</p> <p>(1) Ústavný súd rozhoduje kompetenčné spory medzi ústrednými orgánmi štátnej správy, ak zákon neustanovuje, že tieto spory rozhoduje iný štátny orgán.</p> <p>(2) Ústavný súd rozhoduje v sporných prípadoch o tom, či je daná kontrolná pôsobnosť Najvyššieho kontrolného úradu Slovenskej republiky.</p>	<p style="text-align: center;">Čl.126</p> <p>(1) Ústavný súd rozhoduje kompetenčné spory medzi ústrednými orgánmi štátnej správy, ak zákon neustanovuje, že tieto spory rozhoduje iný štátny orgán.</p> <p>(2) Ústavný súd rozhoduje v sporných prípadoch o tom, či je daná kontrolná pôsobnosť Najvyššieho kontrolného úradu Slovenskej republiky.</p>

Čl.127	Čl.127	Čl.127
<p>Ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach proti právoplatným rozhodnutiam ústredných orgánov štátnej správy, miestnych orgánov štátnej správy a orgánov územnej samosprávy, ktorými boli porušené základné práva a slobody občanov, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.</p>	<p>(1) Ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach proti právoplatným rozhodnutiam ústredných orgánov štátnej správy, miestnych orgánov štátnej správy a orgánov územnej samosprávy, ktorými boli porušené základné práva a slobody občanov fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.</p> <p>(2) Ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal. Ústavný súd môže zároveň vec vrátiť na ďalšie konanie, zakázať pokračovanie v porušovaní základných práv a slobôd alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, alebo ak je to možné, prikázať, aby ten, kto porušil práva alebo slobody podľa odseku 1, obnovil stav pred porušením.</p> <p>(3) Ústavný súd môže svojím rozhodnutím,</p>	<p>(1) Ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.</p> <p>(2) Ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal. Ústavný súd môže zároveň vec vrátiť na ďalšie konanie, zakázať pokračovanie v porušovaní základných práv a slobôd alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, alebo ak je to možné, prikázať, aby ten, kto porušil práva alebo slobody podľa odseku 1, obnovil stav pred porušením.</p> <p>(3) Ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadostučinenie.</p>

	<p>ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.</p> <p>(4) Zodpovednosť toho, kto porušil práva alebo slobody podľa odseku 1, za škodu alebo inú ujmu nie je rozhodnutím ústavného súdu dotknutá.</p>	<p>(4) Zodpovednosť toho, kto porušil práva alebo slobody podľa odseku 1, za škodu alebo inú ujmu nie je rozhodnutím ústavného súdu dotknutá.</p>
	<p>Čl.127a</p> <p>(1) Ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach orgánov územnej samosprávy proti neústavnému alebo nezákonnému rozhodnutiu alebo inému neústavnému alebo nezákonnému zásahu do vecí územnej samosprávy, ak o jej ochrane nerozhoduje iný súd.</p> <p>(2) Ak ústavný súd vyhovie sťažnosti orgánu územnej samosprávy, vysloví, v čom spočíva neústavné alebo nezákonné rozhodnutie alebo neústavný alebo nezákonný zásah do vecí územnej samosprávy, aký ústavný zákon alebo zákon bol porušený a akým rozhodnutím alebo zásahom toto porušenie nastalo. Ústavný súd napadnuté rozhodnutie zruší, alebo ak porušenie práva spočívalo v inom zásahu, než je rozhodnutie, zakáže pokračovať v porušovaní práva a prikáže, ak je to možné, aby sa obnovil stav pred porušením.</p> <p><u>Platí od 1.1.2002</u></p>	<p>Čl.127a</p> <p>(1) Ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach orgánov územnej samosprávy proti neústavnému alebo nezákonnému rozhodnutiu alebo inému neústavnému alebo nezákonnému zásahu do vecí územnej samosprávy, ak o jej ochrane nerozhoduje iný súd.</p> <p>(2) Ak ústavný súd vyhovie sťažnosti orgánu územnej samosprávy, vysloví, v čom spočíva neústavné alebo nezákonné rozhodnutie alebo neústavný alebo nezákonný zásah do vecí územnej samosprávy, aký ústavný zákon alebo zákon bol porušený a akým rozhodnutím alebo zásahom toto porušenie nastalo. Ústavný súd napadnuté rozhodnutie zruší, alebo ak porušenie práva spočívalo v inom zásahu, než je rozhodnutie, zakáže pokračovať v porušovaní práva a prikáže, ak je to možné, aby sa obnovil stav pred porušením.</p>
<p>Čl.128</p> <p>(1) Ústavný súd podáva výklad ústavných</p>	<p>Čl.128</p> <p>(1) Ústavný súd podáva výklad ústavy alebo</p>	<p>Čl.128</p> <p>Ústavný súd podáva výklad ústavy alebo</p>

<p>zákonov, ak je vec sporná. Podmienky ustanoví zákon.</p> <p>(2) Ústavný súd nezaujíma stanoviská vo veciach súladu návrhov zákonov a iných všeobecne záväzných právnych predpisov s ústavou a ústavnými zákonmi.</p>	<p>ústavného zákona, ústavných zákonov, ak je vec sporná. Podmienky ustanoví zákon. Rozhodnutie ústavného súdu o výklade ústavy alebo ústavného zákona sa vyhlasuje spôsobom ustanoveným na vyhlasovanie zákonov. Výklad je všeobecne záväzný odo dňa jeho vyhlásenia.</p> <p>(2) Ústavný súd nezaujíma stanoviská vo veciach súladu návrhov zákonov a iných všeobecne záväzných právnych predpisov s ústavou a ústavnými zákonmi.</p>	<p>ústavného zákona, ak je vec sporná. Rozhodnutie ústavného súdu o výklade ústavy alebo ústavného zákona sa vyhlasuje spôsobom ustanoveným na vyhlasovanie zákonov. Výklad je všeobecne záväzný odo dňa jeho vyhlásenia.</p>
<p>Čl.129</p> <p>(1) Ústavný súd rozhoduje o sťažnosti proti rozhodnutiu o overení alebo neoverení mandátu poslanca Národnej rady Slovenskej republiky.</p> <p>(2) Ústavný súd rozhoduje o ústavnosti a zákonnosti volieb do Národnej rady Slovenskej republiky a do orgánov územnej samosprávy.</p> <p>(3) Ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach proti výsledku referenda.</p> <p>(4) Ústavný súd rozhoduje o tom, či rozhodnutie o rozpustení alebo pozastavení činnosti politickej strany alebo politického hnutia je v zhode s ústavnými zákonmi a s inými zákonmi.</p> <p>(5) Ústavný súd rozhoduje o obžalobe Národnej rady Slovenskej republiky proti prezidentovi Slovenskej republiky vo veci vlastizrady.</p>	<p>Čl.129</p> <p>(1) Ústavný súd rozhoduje o sťažnosti proti rozhodnutiu o overení alebo neoverení mandátu poslanca Národnej rady Slovenskej republiky.</p> <p>(2) Ústavný súd rozhoduje o ústavnosti a zákonnosti volieb a odvolávaní <u>prezidenta Slovenskej republiky</u>, volieb do Národnej rady Slovenskej republiky, a volieb do orgánov územnej samosprávy a volieb do Európskeho parlamentu.</p> <p>(3) Ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach proti výsledku referenda a o sťažnostiach proti výsledku ľudového hlasovania o odvolaní prezidenta Slovenskej republiky.</p> <p>(4) Ústavný súd rozhoduje o tom, či rozhodnutie o rozpustení alebo pozastavení činnosti politickej strany alebo politického hnutia je v zhode s ústavnými zákonmi a s inými zákonmi.</p>	<p>Čl.129</p> <p>(1) Ústavný súd rozhoduje o sťažnosti proti rozhodnutiu o overení alebo neoverení mandátu poslanca Národnej rady Slovenskej republiky.</p> <p>(2) Ústavný súd rozhoduje o ústavnosti a zákonnosti volieb prezidenta Slovenskej republiky, volieb do Národnej rady Slovenskej republiky, volieb do orgánov územnej samosprávy a volieb do Európskeho parlamentu.</p> <p>(3) Ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach proti výsledku referenda a o sťažnostiach proti výsledku ľudového hlasovania o odvolaní prezidenta Slovenskej republiky.</p> <p>(4) Ústavný súd rozhoduje o tom, či rozhodnutie o rozpustení alebo pozastavení činnosti politickej strany alebo politického hnutia je v zhode s ústavnými zákonmi a s inými zákonmi.</p>

	<p>(5) Ústavný súd rozhoduje o obžalobe Národnej rady Slovenskej republiky proti prezidentovi Slovenskej republiky vo veci úmyselného porušenia ústavy a alebo vlastizrady.</p> <p>(6) Ústavný súd rozhoduje o tom, či rozhodnutie o vyhlásení výnimočného stavu alebo núdzového stavu a na toto rozhodnutie nadväzujúce ďalšie rozhodnutia boli vydané v súlade s ústavou alebo s ústavným zákonom.</p> <p>(7) Ústavný súd rozhoduje o sťažnosti proti uzneseniu Súdnej rady Slovenskej republiky podľa čl. 154d ods. 2.</p> <p>(8) (7) Rozhodnutia ústavného súdu podľa predchádzajúcich odsekov sú záväzné pre všetky orgány verejnej moci, fyzické osoby alebo právnické osoby, ktorých sa týkajú. Príslušný orgán verejnej moci je povinný bez zbytočného odkladu zabezpečiť ich vykonanie. Podrobnosti ustanoví zákon.</p>	<p>(5) Ústavný súd rozhoduje o obžalobe Národnej rady Slovenskej republiky proti prezidentovi Slovenskej republiky vo veci úmyselného porušenia ústavy alebo vlastizrady.</p> <p>(6) Ústavný súd rozhoduje o tom, či rozhodnutie o vyhlásení výnimočného stavu alebo núdzového stavu a na toto rozhodnutie nadväzujúce ďalšie rozhodnutia boli vydané v súlade s ústavou alebo s ústavným zákonom.</p> <p>(7) Ústavný súd rozhoduje o sťažnosti proti uzneseniu Súdnej rady Slovenskej republiky podľa čl. 154d ods. 2.</p> <p>(8) Rozhodnutia ústavného súdu podľa predchádzajúcich odsekov sú záväzné pre všetky orgány verejnej moci, fyzické osoby alebo právnické osoby, ktorých sa týkajú. Príslušný orgán verejnej moci je povinný bez zbytočného odkladu zabezpečiť ich vykonanie. Podrobnosti ustanoví zákon.</p>
	<p style="text-align: center;">Čl. 129a</p> <p>Ústavný súd rozhoduje o súlade uznesenia Národnej rady Slovenskej republiky o zrušení amnestie alebo individuálnej milosti prijatého podľa čl. 86 písm. i) s Ústavou Slovenskej republiky. Ústavný súd začne konanie vo veci podľa prvej vety bez návrhu; čl. 125 sa použije primerane.</p> <p style="text-align: center;">Platí od 4.4.2017</p>	<p style="text-align: center;">Čl. 129a</p> <p>Ústavný súd rozhoduje o súlade uznesenia Národnej rady Slovenskej republiky o zrušení amnestie alebo individuálnej milosti prijatého podľa čl. 86 písm. i) s Ústavou Slovenskej republiky. Ústavný súd začne konanie vo veci podľa prvej vety bez návrhu; čl. 125 sa použije primerane.</p>

Čl.130	Čl.130	Čl.130
<p>(1) Ústavný súd začne konanie, ak podá návrh</p> <p>a) najmenej pätina poslancov Národnej rady Slovenskej republiky,</p> <p>b) prezident Slovenskej republiky,</p> <p>c) vláda Slovenskej republiky,</p> <p>d) súd,</p> <p>e) generálny prokurátor,</p> <p>f) každý, o ktorého práve sa má konať v prípadoch ustanovených v čl. 127.</p> <p>(2) Zákon ustanoví, kto má právo podať návrh na začatie konania podľa čl. 129.</p> <p>(3) Ústavný súd môže začať konanie aj na podnet právnických alebo fyzických osôb, ak namietajú porušenie svojich práv.</p>	<p>(1) Ústavný súd začne konanie, ak podá návrh</p> <p>a) najmenej pätina poslancov Národnej rady Slovenskej republiky,</p> <p>b) prezident Slovenskej republiky,</p> <p>c) vláda Slovenskej republiky,</p> <p>d) súd,</p> <p>e) generálny prokurátor,</p> <p>f) predseda Súdnej rady Slovenskej republiky vo veciach súladu právnych predpisov podľa čl. 125 ods. 1 týkajúcich sa výkonu súdnictva,</p> <p>g) verejný ochranca práv vo veciach súladu právnych predpisov podľa čl. 125 ods. 1, ak ich ďalšie uplatňovanie môže ohroziť základné práva alebo slobody alebo ľudské práva a základné slobody vyplývajúce z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a ktorá bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom,</p> <p>h) g) Najvyšší kontrolný úrad Slovenskej republiky v prípade ustanovenom v čl. 126 ods. 2,</p> <p>i) h) - g) každý, o ktorého práve sa má konať v prípadoch ustanovených v čl. 127 a 127a;,</p> <p>j) i) - h) každý, kto namieta kontrolnú pôsobnosť Najvyššieho kontrolného úradu Slovenskej republiky v prípade ustanovenom v čl. 126 ods. 2.</p>	<p>(1) Ústavný súd začne konanie, ak podá návrh</p> <p>a) najmenej pätina poslancov Národnej rady Slovenskej republiky,</p> <p>b) prezident Slovenskej republiky,</p> <p>c) vláda Slovenskej republiky,</p> <p>d) súd,</p> <p>e) generálny prokurátor,</p> <p>f) predseda Súdnej rady Slovenskej republiky vo veciach súladu právnych predpisov podľa čl. 125 ods. 1 týkajúcich sa výkonu súdnictva,</p> <p>g) verejný ochranca práv vo veciach súladu právnych predpisov podľa čl. 125 ods. 1, ak ich ďalšie uplatňovanie môže ohroziť základné práva alebo slobody alebo ľudské práva a základné slobody vyplývajúce z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a ktorá bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom,</p> <p>h) Najvyšší kontrolný úrad Slovenskej republiky v prípade ustanovenom v čl. 126 ods. 2,</p> <p>i) každý, o ktorého práve sa má konať v prípadoch ustanovených v čl. 127 a 127a,</p> <p>j) každý, kto namieta kontrolnú pôsobnosť Najvyššieho kontrolného úradu Slovenskej republiky v prípade ustanovenom v čl. 126 ods. 2.</p>

	<p>(2) Zákon ustanoví, kto má právo podať návrh na začatie konania podľa čl. 129.</p> <p>(3) zrušený od 1.7.2001. Ústavný súd môže začať konanie aj na podnet právnických alebo fyzických osôb, ak namietajú porušenie svojich práv.</p>	<p>(2) Zákon ustanoví, kto má právo podať návrh na začatie konania podľa čl. 129.</p> <p>(3) zrušený od 1.7.2001.</p>
Čl.131	Čl.131	Čl.131
<p>Ústavný súd rozhoduje v pléne vo veciach uvedených v čl. 107, 125 písm. a) a b), čl. 129 ods. 2 a 4, čl. 136 ods. 2, čl. 138 ods. 2 a 3 a o úprave svojich vnútorných pomerov.</p>	<p>(1) Ústavný súd rozhoduje v pléne vo veciach uvedených v čl. 105 ods. 2, čl. 107, čl. 125 ods. 1 písm. a) a b), čl. 125a ods. 1, čl. 125b ods. 1, čl. 128, čl. 129 ods. 2 až 7, 6, 5, čl. čl. 129a, čl. 136 ods. 2 a 3 1-a-2 2-a-3, čl. 138 ods. 2 a-3 písm. b) a c), o zjednocovaní právnych názorov senátov, a o úprave svojich vnútorných pomerov, a o návrhu rozpočtu ústavného súdu. Plénum ústavného súdu sa uznáša nadpolovičnou väčšinou všetkých sudcov. Ak sa táto väčšina nedosiahne, návrh sa zamietne. Ak sa ústavný súd vo veci podľa čl. 129a neuznesie nadpolovičnou väčšinou všetkých sudcov, konanie sa zastaví.</p> <p>(2) O ostatných veciach rozhoduje ústavný súd v trojčlenných senátoch. Senát sa uznáša nadpolovičnou väčšinou svojich členov.</p>	<p>(1) Ústavný súd rozhoduje v pléne vo veciach uvedených v čl. 105 ods. 2, čl. 107, čl. 125 ods. 1 písm. a) a b), čl. 125a ods. 1, čl. 125b ods. 1, čl. 128, čl. 129 ods. 2 až 7, čl. 129a, čl. 136 ods. 2 a 3, čl. 138 ods. 2 písm. b) a c), o zjednocovaní právnych názorov senátov, o úprave svojich vnútorných pomerov a o návrhu rozpočtu ústavného súdu. Plénum ústavného súdu sa uznáša nadpolovičnou väčšinou všetkých sudcov. Ak sa táto väčšina nedosiahne, návrh sa zamietne. Ak sa ústavný súd vo veci podľa čl. 129a neuznesie nadpolovičnou väčšinou všetkých sudcov, konanie sa zastaví.</p> <p>(2) O ostatných veciach rozhoduje ústavný súd v trojčlenných senátoch. Senát sa uznáša nadpolovičnou väčšinou svojich členov.</p>
Čl.132	Čl.132 Zrušený od 1.7.2001	Čl.132 Zrušený od 1.7.2001
<p>(1) Ak ústavný súd svojím rozhodnutím vysloví, že medzi právnymi predpismi uvedenými v čl. 125 je nesúlad, strácajú príslušné predpisy, ich časti, prípadne niektoré ich ustanovenia účinnosť.</p>	<p>(1) Ak ústavný súd svojím rozhodnutím vysloví, že medzi právnymi predpismi uvedenými v čl. 125 je nesúlad, strácajú príslušné predpisy, ich časti.</p>	

<p>Orgány, ktoré tieto predpisy vydali, sú do šiestich mesiacov od vyhlásenia rozhodnutia ústavného súdu povinné ich uviesť do súladu s ústavou, ústavnými zákonmi, a ak ide o predpisy uvedené v čl. 125 písm. b), aj s inými zákonmi; ak ide o predpisy uvedené v čl. 125 písm. c), aj s inými zákonmi, s medzinárodnými zmluvami, s nariadeniami vlády Slovenskej republiky a so všeobecne záväznými právnymi predpismi ministerstiev a ostatných ústredných orgánov štátnej správy. Ak tak neurobia, také predpisy, ich časti alebo ustanovenia, strácajú platnosť po šiestich mesiacoch od vyhlásenia rozhodnutia.</p> <p>(2) Rozhodnutia ústavného súdu vydané podľa odseku 1 sa vyhlasujú spôsobom ustanoveným na vyhlasovanie zákonov.</p>	<p>prípadne niektoré ich ustanovenia účinnosť. Orgány, ktoré tieto predpisy vydali, sú do šiestich mesiacov od vyhlásenia rozhodnutia ústavného súdu povinné ich uviesť do súladu s ústavou, ústavnými zákonmi, a ak ide o predpisy uvedené v čl. 125 písm. b) aj s inými zákonmi; ak ide o predpisy uvedené v čl. 125 písm. c) ai s inými zákonmi, s medzinárodnými zmluvami, s nariadeniami vlády Slovenskej republiky a so všeobecne záväznými právnymi predpismi ministerstiev a ostatných ústredných orgánov štátnej správy. Ak tak neurobia, také predpisy, ich časti alebo ustanovenia, strácajú platnosť po šiestich mesiacoch od vyhlásenia rozhodnutia.</p> <p>(2) Rozhodnutia ústavného súdu vydané podľa odseku 1 sa vyhlasujú spôsobom ustanoveným na vyhlasovanie zákonov.</p>	
<p>Čl.133</p> <p>Proti rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.</p>	<p>Čl.133</p> <p>Proti rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok; to neplatí, ak rozhodnutím orgánu medzinárodnej organizácie zriadeného na uplatňovanie medzinárodnej zmluvy, ktorou je Slovenská republika viazaná, vznikne Slovenskej republike povinnosť v konaní pred ústavným súdom znovu preskúmať už prijaté rozhodnutie ústavného súdu.</p>	<p>Čl.133</p> <p>Proti rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok; to neplatí, ak rozhodnutím orgánu medzinárodnej organizácie zriadeného na uplatňovanie medzinárodnej zmluvy, ktorou je Slovenská republika viazaná, vznikne Slovenskej republike povinnosť v konaní pred ústavným súdom znovu preskúmať už prijaté rozhodnutie ústavného súdu.</p>
<p>Čl.134</p> <p>(1) Ústavný súd sa skladá z desiatich sudcov.</p>	<p>Čl.134</p> <p>(1) Ústavný súd sa skladá z trinástich desiatich sudcov.</p>	<p>Čl.134</p> <p>(1) Ústavný súd sa skladá z trinástich sudcov.</p>

<p>(2) Sudcov ústavného súdu vymenúva na sedem rokov prezident Slovenskej republiky z 20 osôb navrhnutých Národnou radou Slovenskej republiky.</p> <p>(3) Za sudcu ústavného súdu môže byť vymenovaný občan Slovenskej republiky, ktorý je voliteľný do Národnej rady Slovenskej republiky, dosiahol vek 40 rokov, má vysokoškolské právnické vzdelanie a je najmenej 15 rokov činný v právnickom povolani.</p> <p>(4) Sudca ústavného súdu skladá do rúk prezidenta Slovenskej republiky tento sľub: „Sľubujem na svoju česť a svedomie, že budem chrániť neporušiteľnosť prirodzených práv človeka a práv občana, chrániť princípy právneho štátu, spravovať sa ústavou a ústavnými zákonmi a rozhodovať podľa svojho najlepšieho presvedčenia, nezávisle a nestranne.“</p> <p>(5) Zložením sľubu sa sudca ústavného súdu ujíma svojej funkcie.</p>	<p>(2) Sudcov ústavného súdu vymenúva na návrh Národnej rady Slovenskej republiky na dvanásť sedem rokov prezident Slovenskej republiky z 20 osôb navrhnutých Národnou radou Slovenskej republiky. Národná rada Slovenskej republiky navrhuje dvojnásobný počet kandidátov na sudcov, ktorých má prezident Slovenskej republiky vymenovať.</p> <p>(3) Za sudcu ústavného súdu môže byť vymenovaný občan Slovenskej republiky, ktorý je voliteľný do Národnej rady Slovenskej republiky, dosiahol vek 40 rokov, má vysokoškolské právnické vzdelanie a je najmenej 15 rokov činný v právnickom povolaní. Tá istá osoba nemôže byť opakovane vymenovaná za sudcu ústavného súdu.</p> <p>(4) Sudca ústavného súdu skladá do rúk prezidenta Slovenskej republiky tento sľub: „Sľubujem na svoju česť a svedomie, že budem chrániť neporušiteľnosť prirodzených práv človeka a práv občana, chrániť princípy právneho štátu, spravovať sa ústavou, a ústavnými zákonmi a medzinárodnými zmluvami, ktoré Slovenská republika ratifikovala a boli vyhlásené spôsobom ustanoveným zákonom, a rozhodovať podľa svojho najlepšieho presvedčenia, nezávisle a nestranne.“</p> <p>(5) Zložením sľubu sa sudca ústavného súdu ujíma svojej funkcie.</p>	<p>(2) Sudcov ústavného súdu vymenúva na návrh Národnej rady Slovenskej republiky na dvanásť rokov prezident Slovenskej republiky. Národná rada Slovenskej republiky navrhuje dvojnásobný počet kandidátov na sudcov, ktorých má prezident Slovenskej republiky vymenovať.</p> <p>(3) Za sudcu ústavného súdu môže byť vymenovaný občan Slovenskej republiky, ktorý je voliteľný do Národnej rady Slovenskej republiky, dosiahol vek 40 rokov, má vysokoškolské právnické vzdelanie a je najmenej 15 rokov činný v právnickom povolaní. Tá istá osoba nemôže byť opakovane vymenovaná za sudcu ústavného súdu.</p> <p>(4) Sudca ústavného súdu skladá do rúk prezidenta Slovenskej republiky tento sľub: „Sľubujem na svoju česť a svedomie, že budem chrániť neporušiteľnosť prirodzených práv človeka a práv občana, chrániť princípy právneho štátu, spravovať sa ústavou, ústavnými zákonmi a medzinárodnými zmluvami, ktoré Slovenská republika ratifikovala a boli vyhlásené spôsobom ustanoveným zákonom, a rozhodovať podľa svojho najlepšieho presvedčenia, nezávisle a nestranne.“</p> <p>(5) Zložením sľubu sa sudca ústavného súdu ujíma svojej funkcie.</p>
---	--	--

<p>Čl.135</p> <p>Na čele ústavného súdu je jeho predseda, ktorého zastupuje podpredseda. Predsedu a podpredsedu vymenúva zo sudcov ústavného súdu prezident Slovenskej republiky.</p>	<p>Čl.135</p> <p>Na čele ústavného súdu je jeho predseda, ktorého zastupuje podpredseda. Predsedu a podpredsedu vymenúva zo sudcov ústavného súdu prezident Slovenskej republiky.</p>	<p>Čl.135</p> <p>Na čele ústavného súdu je jeho predseda, ktorého zastupuje podpredseda. Predsedu a podpredsedu vymenúva zo sudcov ústavného súdu prezident Slovenskej republiky.</p>
<p>Čl.136</p> <p>(1) Sudcovia ústavného súdu majú imunitu rovnako ako poslanci Národnej rady Slovenskej republiky.</p> <p>(2) Súhlas na trestné stíhanie sudcu ústavného súdu alebo na jeho vzatie do väzby dáva ústavný súd.</p> <p>(3) Ústavný súd dáva súhlas na trestné stíhanie alebo vzatie do väzby predsedu a podpredsedov Najvyššieho súdu Slovenskej republiky.</p>	<p>Čl.136</p> <p>(1) Sudcovia ústavného súdu majú imunitu rovnako ako poslanci Národnej rady Slovenskej republiky.</p> <p>(2) Za rozhodovanie pri výkone funkcie nemožno súhlas na trestné stíhanie sudcu ústavného súdu trestne stíhať, a to ani po zániku jeho funkcie. alebo na jeho vzatie do väzby dáva ústavný súd.</p> <p>(2) Ak bol sudca ústavného súdu pristihnutý a zadržaný pri páchaní trestného činu, príslušný orgán je povinný to ihneď oznámiť predsedovi ústavného súdu, podpredsedovi ústavného súdu. Sudcu ústavného súdu nemožno vziať do väzby bez súhlasu ústavného súdu</p> <p>(3) (2) (3) Ústavný súd dáva súhlas na trestné stíhanie alebo vzatie do väzby sudcu a generálneho prokurátora. Ústavný súd vykonáva disciplinárne konanie voči predsedovi Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, podpredsedovi predsedu a podpredsedov Najvyššieho súdu Slovenskej republiky a generálnemu prokurátorovi.</p>	<p>Čl.136</p> <p>(1) Za rozhodovanie pri výkone funkcie nemožno sudcu ústavného súdu trestne stíhať, a to ani po zániku jeho funkcie.</p> <p>(2) Ak bol sudca ústavného súdu pristihnutý a zadržaný pri páchaní trestného činu, príslušný orgán je povinný to ihneď oznámiť predsedovi ústavného súdu, podpredsedovi ústavného súdu. Sudcu ústavného súdu nemožno vziať do väzby bez súhlasu ústavného súdu.</p> <p>(3) Ústavný súd dáva súhlas na vzatie do väzby sudcu a generálneho prokurátora. Ústavný súd vykonáva disciplinárne konanie voči predsedovi Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, podpredsedovi Najvyššieho súdu Slovenskej republiky a generálnemu prokurátorovi.</p>

	<p>(3) (4) Ak ústavný súd súhlas odoprie, trestné stíhanie alebo vzatie do väzby je počas trvania funkcie sudcu ústavného súdu, funkcie sudcu alebo funkcie generálneho prokurátora vylúčené.</p>	
<p>Čl.137</p> <p>(1) Ak je vymenovaný sudca ústavného súdu členom politickej strany alebo politického hnutia, je povinný vzdať sa členstva v nich ešte pred zložením sľubu.</p> <p>(2) Sudcovia ústavného súdu vykonávajú funkciu ako svoje povolanie. Výkon tejto funkcie je nezlučiteľný</p> <p>a) s podnikaním alebo inou hospodárskou alebo zárobkovou činnosťou, okrem správy vlastného majetku a vedeckej, pedagogickej, literárnej a umeleckej činnosti,</p> <p>b) s funkciou alebo pracovným pomerom v inom štátnom orgáne.</p> <p>(3) Dňom, keď sa sudca ujíma svojej funkcie, zaniká jeho poslanecký mandát a členstvo vo vláde Slovenskej republiky.</p>	<p>Čl.137</p> <p>(1) Ak je vymenovaný sudca ústavného súdu členom politickej strany alebo politického hnutia, je povinný vzdať sa členstva v nich ešte pred zložením sľubu.</p> <p>(2) Sudcovia ústavného súdu vykonávajú funkciu ako svoje povolanie. Výkon tejto funkcie je nezlučiteľný s funkciou v inom orgáne verejnej moci, so štátnozamestnaneckým pomerom, s pracovným pomerom, s obdobným pracovným vzťahom, s podnikateľskou činnosťou, a) s podnikaním alebo s členstvom v riadiacom alebo kontrolnom orgáne právnickej osoby, ktorá vykonáva podnikateľskú činnosť, ani s inou hospodárskou alebo zárobkovou činnosťou, okrem správy vlastného majetku a vedeckej, pedagogickej, literárnej alebo a-umeleckej činnosti.</p> <p>b) s funkciou alebo pracovným pomerom v inom štátnom orgáne.</p> <p>(3) Dňom, keď sa sudca ujíma svojej funkcie, zaniká jeho poslanecký mandát a členstvo vo vláde Slovenskej republiky.</p>	<p>Čl.137</p> <p>(1) Ak je vymenovaný sudca ústavného súdu členom politickej strany alebo politického hnutia, je povinný vzdať sa členstva v nich ešte pred zložením sľubu.</p> <p>(2) Sudcovia ústavného súdu vykonávajú funkciu ako svoje povolanie. Výkon tejto funkcie je nezlučiteľný s funkciou v inom orgáne verejnej moci, so štátnozamestnaneckým pomerom, s pracovným pomerom, s obdobným pracovným vzťahom, s podnikateľskou činnosťou, s členstvom v riadiacom alebo kontrolnom orgáne právnickej osoby, ktorá vykonáva podnikateľskú činnosť, ani s inou hospodárskou alebo zárobkovou činnosťou okrem správy vlastného majetku a vedeckej, pedagogickej, literárnej alebo umeleckej činnosti.</p> <p>(3) Dňom, keď sa sudca ujíma svojej funkcie, zaniká jeho poslanecký mandát a členstvo vo vláde Slovenskej republiky.</p>

Čl.138	Čl.138	Čl.138
<p>(1) Sudca ústavného súdu sa môže svojej funkcie sudcu ústavného súdu vzdať.</p> <p>(2) Prezident Slovenskej republiky môže sudcu ústavného súdu odvolať na základe odsudzujúceho právoplatného rozsudku pre úmyselný trestný čin a na základe disciplinárneho rozhodnutia ústavného súdu pre čin, ktorý je nezlučiteľný s výkonom jeho funkcie v ústavnom súde.</p> <p>(3) Prezident Slovenskej republiky odvolá sudcu ústavného súdu, ak ústavný súd oznámil, že sudca sa nezúčastňuje na konaní ústavného súdu dlhšie ako jeden rok, alebo ak sudca ústavného súdu bol súdnym rozhodnutím pozbavený spôsobilosti na právne úkony.</p>	<p>(1) Sudca ústavného súdu sa môže svojej funkcie sudcu ústavného súdu vzdať písomným oznámením predsedovi ústavného súdu. Jeho funkcia v takom prípade zaniká uplynutím kalendárneho mesiaca, v ktorom bolo písomné oznámenie o vzdaní sa funkcie doručené.</p> <p>(2) Prezident Slovenskej republiky môže sudcu ústavného súdu odvolá</p> <p>a) odvolať na základe právoplatného odsudzujúceho právoplatného rozsudku za pre úmyselný trestný čin, alebo ak bol právoplatne odsúdený za trestný čin a súd nerozhodol v jeho prípade o podmieňanom odložení výkonu trestu odňatia slobody,</p> <p>b) na základe disciplinárneho rozhodnutia ústavného súdu za a pre čin, ktorý je nezlučiteľný s výkonom jeho funkcie sudcu ústavného súdu, v ústavnom súde.</p> <p>(3) Prezident Slovenskej republiky odvolá sudcu ústavného súdu.</p> <p>c) ak ústavný súd oznámil, že sudca sa nezúčastňuje na konaní ústavného súdu dlhšie ako jeden rok, alebo</p> <p>d) ak zanikla jeho voliteľnosť do Národnej rady Slovenskej republiky.</p> <p>sudca ústavného súdu bol súdnym rozhodnutím pozbavený spôsobilosti na právne úkony.</p>	<p>(1) Sudca ústavného súdu sa môže svojej funkcie vzdať písomným oznámením predsedovi ústavného súdu. Jeho funkcia v takom prípade zaniká uplynutím kalendárneho mesiaca, v ktorom bolo písomné oznámenie o vzdaní sa funkcie doručené.</p> <p>(2) Prezident Slovenskej republiky sudcu ústavného súdu odvolá</p> <p>a) na základe právoplatného odsudzujúceho rozsudku za úmyselný trestný čin, alebo ak bol právoplatne odsúdený za trestný čin a súd nerozhodol v jeho prípade o podmieňanom odložení výkonu trestu odňatia slobody,</p> <p>b) na základe disciplinárneho rozhodnutia ústavného súdu za čin, ktorý je nezlučiteľný s výkonom funkcie sudcu ústavného súdu,</p> <p>c) ak ústavný súd oznámil, že sudca sa nezúčastňuje na konaní ústavného súdu dlhšie ako jeden rok alebo</p> <p>d) ak zanikla jeho voliteľnosť do Národnej rady Slovenskej republiky.</p>

<p>Čl.139</p> <p>Ak sa sudca ústavného súdu vzdá svojej funkcie sudcu ústavného súdu alebo ak je odvolaný, prezident Slovenskej republiky vymenuje iného sudcu na nové funkčné obdobie z dvoch osôb navrhnutých Národnou radou Slovenskej republiky.</p>	<p>Čl.139</p> <p>Ak sa sudca ústavného súdu vzdá svojej funkcie sudcu ústavného súdu alebo ak je odvolaný, prezident Slovenskej republiky vymenuje iného sudcu na nové funkčné obdobie z dvoch osôb navrhnutých Národnou radou Slovenskej republiky.</p>	<p>Čl.139</p> <p>Ak sa sudca ústavného súdu vzdá svojej funkcie sudcu ústavného súdu alebo ak je odvolaný, prezident Slovenskej republiky vymenuje iného sudcu na nové funkčné obdobie z dvoch osôb navrhnutých Národnou radou Slovenskej republiky.</p>
<p>Čl.140</p> <p>Podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.</p>	<p>Čl.140</p> <p>Podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.</p>	<p>Čl.140</p> <p>Podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.</p>
<p>Druhý oddiel</p> <p>SÚDY SLOVENSKEJ REPUBLIKY</p> <p>Čl.141</p> <p>(1) V Slovenskej republike vykonávajú súdnictvo nezávislé a nestranné sudy.</p> <p>(2) Súdnicstvo sa vykonáva na všetkých stupňoch oddelene od iných štátnych orgánov.</p>	<p>Druhý oddiel</p> <p>SÚDY SLOVENSKEJ REPUBLIKY</p> <p>Čl.141</p> <p>(1) V Slovenskej republike vykonávajú súdnictvo nezávislé a nestranné sudy.</p> <p>(2) Súdnicstvo sa vykonáva na všetkých stupňoch oddelene od iných štátnych orgánov.</p>	<p>Druhý oddiel</p> <p>SÚDY SLOVENSKEJ REPUBLIKY</p> <p>Čl.141</p> <p>(1) V Slovenskej republike vykonávajú súdnictvo nezávislé a nestranné sudy.</p> <p>(2) Súdnicstvo sa vykonáva na všetkých stupňoch oddelene od iných štátnych orgánov.</p>
	<p>Čl.141a</p> <p>Súdna rada Slovenskej republiky</p> <p>(1) Predsedu Predsedom Súdnej rady Slovenskej republiky volí a odvoláva Súdna rada Slovenskej republiky zo svojich členov. Členmi súdnej rady Slovenskej republiky je predseda Najvyššieho súdu Slovenskej republiky. Jej ďalšími členmi sú</p>	<p>Čl.141a</p> <p>Súdna rada Slovenskej republiky</p> <p>(1) Predsedu Súdnej rady Slovenskej republiky volí a odvoláva Súdna rada Slovenskej republiky zo svojich členov. Členmi Súdnej rady Slovenskej republiky sú</p>

	<p>a) deviati ôsmi sudcovia, ktorých volia a odvolávajú sudcovia Slovenskej republiky,</p> <p>b) traja členovia, ktorých volí a odvoláva Národná rada Slovenskej republiky,</p> <p>c) traja členovia, ktorých vymenúva a odvoláva prezident Slovenskej republiky,</p> <p>d) traja členovia, ktorých vymenúva a odvoláva vláda Slovenskej republiky.</p> <p>(2) Za predsedu Súdnej rady Slovenskej republiky a za člena Súdnej rady Slovenskej republiky podľa odseku 1 písm. b) až d) možno ustanoviť osobu, ktorá je bezúhonná, a má vysokoškolské právnické vzdelanie a najmenej 15 rokov odbornej praxe.</p> <p>(3) Výkon funkcie predsedu Súdnej rady Slovenskej republiky je nezlučiteľný s funkciou v inom orgáne verejnej moci, so štátno-zamestnaneckým pomerom, s pracovným pomerom, s obdobným pracovným vzťahom, s podnikateľskou činnosťou, s členstvom v riadiacom alebo kontrolnom orgáne právnickej osoby, ktorá vykonáva podnikateľskú činnosť, ani s inou hospodárskou alebo zárobkovou činnosťou okrem správy vlastného majetku a vedeckej, pedagogickej, literárnej alebo umeleckej činnosti.</p> <p>(4) Funkčné obdobie členov Súdnej rady Slovenskej republiky je päť rokov. Tú istú osobu možno zvoliť za predsedu Súdnej rady Slovenskej</p>	<p>a) deväť sudcovia, ktorých volia a odvolávajú sudcovia Slovenskej republiky,</p> <p>b) traja členovia, ktorých volí a odvoláva Národná rada Slovenskej republiky,</p> <p>c) traja členovia, ktorých vymenúva a odvoláva prezident Slovenskej republiky,</p> <p>d) traja členovia, ktorých vymenúva a odvoláva vláda Slovenskej republiky.</p> <p>(2) Za predsedu Súdnej rady Slovenskej republiky a za člena Súdnej rady Slovenskej republiky podľa odseku 1 písm. b) až d) možno ustanoviť osobu, ktorá je bezúhonná, má vysokoškolské právnické vzdelanie a najmenej 15 rokov odbornej praxe.</p> <p>(3) Výkon funkcie predsedu Súdnej rady Slovenskej republiky je nezlučiteľný s funkciou v inom orgáne verejnej moci, so štátno-zamestnaneckým pomerom, s pracovným pomerom, s obdobným pracovným vzťahom, s podnikateľskou činnosťou, s členstvom v riadiacom alebo kontrolnom orgáne právnickej osoby, ktorá vykonáva podnikateľskú činnosť, ani s inou hospodárskou alebo zárobkovou činnosťou okrem správy vlastného majetku a vedeckej, pedagogickej, literárnej alebo umeleckej činnosti.</p> <p>(4) Funkčné obdobie členov Súdnej rady Slovenskej republiky je päť rokov. Tú istú osobu možno zvoliť za predsedu Súdnej rady Slovenskej</p>
--	---	--

	<p>republiky, zvoliť alebo vymenovať za člena Súdnej rady Slovenskej republiky najviac v dvoch po sebe nasledujúcich obdobiach.</p> <p>(5) (4) Do pôsobnosti Súdnej rady Slovenskej republiky patrí</p> <p>a) zabezpečovať plnenie úloh verejnej kontroly súdnictva,</p> <p>b) prijímať stanovisko, či kandidát na vymenovanie za sudcu spĺňa predpoklady sudcovskej spôsobilosti, ktoré dávajú záruku, že funkciu sudcu bude vykonávať riadne,</p> <p>c) predkladať prezidentovi Slovenskej republiky návrhy kandidátov na vymenovanie sudcov a návrhy na odvolanie sudcov,</p> <p>d) b) rozhodovať o pridelení a preložení sudcov,</p> <p>e) e) predkladať prezidentovi Slovenskej republiky návrhy na vymenovanie predsedu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky a podpredsedu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky a návrhy na ich odvolanie,</p> <p>f) d) predkladať vláde Slovenskej republiky návrhy kandidátov na sudcov, ktorí by mali pôsobiť za Slovenskú republiku v medzinárodných súdnych orgánoch,</p> <p>g) e) voliť a odvolávať členov disciplinárnych senátov a voliť a odvolávať predsedov disciplinárnych senátov,</p>	<p>republiky, zvoliť alebo vymenovať za člena Súdnej rady Slovenskej republiky najviac v dvoch po sebe nasledujúcich obdobiach.</p> <p>(5) Do pôsobnosti Súdnej rady Slovenskej republiky patrí</p> <p>a) zabezpečovať plnenie úloh verejnej kontroly súdnictva,</p> <p>b) prijímať stanovisko, či kandidát na vymenovanie za sudcu spĺňa predpoklady sudcovskej spôsobilosti, ktoré dávajú záruku, že funkciu sudcu bude vykonávať riadne,</p> <p>c) predkladať prezidentovi Slovenskej republiky návrhy kandidátov na vymenovanie sudcov a návrhy na odvolanie sudcov,</p> <p>d) rozhodovať o pridelení a preložení sudcov,</p> <p>e) predkladať prezidentovi Slovenskej republiky návrhy na vymenovanie predsedu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky a podpredsedu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky a návrhy na ich odvolanie,</p> <p>f) predkladať vláde Slovenskej republiky návrhy kandidátov na sudcov, ktorí by mali pôsobiť za Slovenskú republiku v medzinárodných súdnych orgánoch,</p> <p>g) voliť a odvolávať členov disciplinárnych senátov a voliť a odvolávať predsedov disciplinárnych senátov,</p>
--	--	---

	<p>h) sa vyjadrovať sa o návrhu rozpočtu súdov Slovenskej republiky pri zostavovaní návrhu štátneho rozpočtu, a predkladať Národnej rade Slovenskej republiky stanovisko k návrhu rozpočtu súdov,</p> <p>i) dohliadať, či sudca spĺňa predpoklady sudcovskej spôsobilosti, ktoré dávajú záruku, že funkciu sudcu bude vykonávať riadne po celý čas trvania funkcie sudcu,</p> <p>j) vydávať zásady sudcovskej etiky v spolupráci s orgánmi sudcovskej samosprávy,</p> <p>k) a ďalšia pôsobnosť, ak tak ustanoví zákon.</p> <p>(6) (5) Na prijatie uznesenia Súdnej rady Slovenskej republiky je potrebný súhlas nadpolovičnej väčšiny všetkých jej členov.</p> <p>(7) Činnosť Súdnej rady Slovenskej republiky riadi a organizuje jej predseda.</p> <p>(8) Predseda Súdnej rady Slovenskej republiky môže predložiť ústavnému súdu návrh na začatie konania vo veciach súladu právnych predpisov podľa čl. 125 ods. 1 týkajúcich sa výkonu súdnictva.</p> <p>(9) Súdna rada Slovenskej republiky prijíma stanovisko podľa odseku 5 písm. b) na základe podkladov od štátneho orgánu plniaceho úlohy ochrany utajovaných skutočností a vyjadrenia</p>	<p>h) vyjadrovať sa o návrhu rozpočtu súdov Slovenskej republiky pri zostavovaní návrhu štátneho rozpočtu a predkladať Národnej rade Slovenskej republiky stanovisko k návrhu rozpočtu súdov,</p> <p>i) dohliadať, či sudca spĺňa predpoklady sudcovskej spôsobilosti, ktoré dávajú záruku, že funkciu sudcu bude vykonávať riadne po celý čas trvania funkcie sudcu,</p> <p>j) vydávať zásady sudcovskej etiky v spolupráci s orgánmi sudcovskej samosprávy,</p> <p>k) ďalšia pôsobnosť, ak tak ustanoví zákon.</p> <p>(6) Na prijatie uznesenia Súdnej rady Slovenskej republiky je potrebný súhlas nadpolovičnej väčšiny všetkých jej členov.</p> <p>(7) Činnosť Súdnej rady Slovenskej republiky riadi a organizuje jej predseda.</p> <p>(8) Predseda Súdnej rady Slovenskej republiky môže predložiť ústavnému súdu návrh na začatie konania vo veciach súladu právnych predpisov podľa čl. 125 ods. 1 týkajúcich sa výkonu súdnictva.</p> <p>(9) Súdna rada Slovenskej republiky prijíma stanovisko podľa odseku 5 písm. b) na základe podkladov od štátneho orgánu plniaceho úlohy ochrany utajovaných skutočností a vyjadrenia</p>
--	---	--

	<p>kandidáta na vymenovanie za sudcu; podrobnosti ustanoví zákon.</p> <p>(10) O strate predpokladov sudcovskej spôsobilosti, ktoré dávajú záruku, že funkciu sudcu bude vykonávať riadne, počas výkonu funkcie sudcu rozhoduje disciplinárny senát; ustanovenia čl. 154d ods. 1 až 3 tým nie sú dotknuté.</p> <p>(11) (6) Podrobnosti o voľbe a odvolávaní predsedu Súdnej rady Slovenskej republiky, o spôsobe ustanovenia členov Súdnej rady Slovenskej republiky, o jej pôsobnosti, o zastupovaní predsedu Súdnej rady Slovenskej republiky, o organizácii a o vzťahoch k orgánom správy súdnictva a k orgánom sudcovskej samosprávy, ako aj o spôsobe dohliadania, či sudca spĺňa predpoklady sudcovskej spôsobilosti, ktoré dávajú záruku, že funkciu sudcu bude vykonávať riadne po celý čas výkonu funkcie, ustanoví zákon.</p> <p style="text-align: center;"><u>Platí od 1.7.2004</u></p>	<p>kandidáta na vymenovanie za sudcu; podrobnosti ustanoví zákon.</p> <p>(10) O strate predpokladov sudcovskej spôsobilosti, ktoré dávajú záruku, že funkciu sudcu bude vykonávať riadne, počas výkonu funkcie sudcu rozhoduje disciplinárny senát; ustanovenia čl. 154d ods. 1 až 3 tým nie sú dotknuté.</p> <p>(11) Podrobnosti o voľbe a odvolávaní predsedu Súdnej rady Slovenskej republiky, o spôsobe ustanovenia členov Súdnej rady Slovenskej republiky, o jej pôsobnosti, o zastupovaní predsedu Súdnej rady Slovenskej republiky, o organizácii a o vzťahoch k orgánom správy súdnictva a k orgánom sudcovskej samosprávy, ako aj o spôsobe dohliadania, či sudca spĺňa predpoklady sudcovskej spôsobilosti, ktoré dávajú záruku, že funkciu sudcu bude vykonávať riadne po celý čas výkonu funkcie, ustanoví zákon.</p>
<p style="text-align: center;">Čl.142</p> <p>(1) Súdny rozhodujú v občianskoprávných a trestnoprávných veciach; súdy preskúmvajú aj zákonnosť rozhodnutí správnych orgánov.</p> <p>(2) Súdny rozhodujú v senátoch, ak zákon neustanovuje, že vo veci rozhoduje jediný sudca. Zákon ustanoví, kedy sa na rozhodovaní senátov zúčastňujú aj prisediaci z radov občanov.</p>	<p style="text-align: center;">Čl.142</p> <p>(1) Súdny rozhodujú v občianskoprávných a trestnoprávných veciach; súdy preskúmvajú aj zákonnosť rozhodnutí správnych orgánov verejnej správy a zákonnosť rozhodnutí, opatrení alebo iných zásahov orgánov verejnej moci, ak tak ustanoví zákon.</p> <p>(2) Súdny rozhodujú v senátoch, ak zákon neustanoví, neustanovuje, že vo veci rozhoduje</p>	<p style="text-align: center;">Čl.142</p> <p>(1) Súdny rozhodujú v občianskoprávných a trestnoprávných veciach; súdy preskúmvajú aj zákonnosť rozhodnutí orgánov verejnej správy a zákonnosť rozhodnutí, opatrení alebo iných zásahov orgánov verejnej moci, ak tak ustanoví zákon.</p> <p>(2) Súdny rozhodujú v senátoch, ak zákon neustanoví, že vo veci rozhoduje jediný sudca.</p>

<p>(3) Rozsudky sa vyhlasujú v mene Slovenskej republiky a vždy verejne.</p>	<p>jediný sudca. Zákon ustanoví, kedy sa na rozhodovaní senátu senátov zúčastňujú aj príslušiaci sudcovia z radov občanov a v ktorých veciach môže rozhodnúť aj zamestnanec súdu poverený sudcom. Proti rozhodnutiu zamestnanca súdu povereného sudcom je prípustný opravný prostriedok, o ktorom rozhoduje vždy sudca.</p> <p>(3) Rozsudky sa vyhlasujú v mene Slovenskej republiky a vždy verejne.</p>	<p>Zákon ustanoví, kedy sa na rozhodovaní senátu zúčastňujú aj príslušiaci sudcovia z radov občanov a v ktorých veciach môže rozhodnúť aj zamestnanec súdu poverený sudcom. Proti rozhodnutiu zamestnanca súdu povereného sudcom je prípustný opravný prostriedok, o ktorom rozhoduje vždy sudca.</p> <p>(3) Rozsudky sa vyhlasujú v mene Slovenskej republiky a vždy verejne.</p>
<p>Čl.143</p> <p>(1) Sústavu súdov tvoria Najvyšší súd Slovenskej republiky a ostatné súdy.</p> <p>(2) Podrobnejšiu úpravu sústavy súdov, ich pôsobnosť, organizáciu a konanie pred nimi ustanoví zákon.</p>	<p>Čl.143</p> <p>(1) Sústavu súdov tvoria Najvyšší súd Slovenskej republiky a ostatné súdy.</p> <p>(2) Podrobnejšiu úpravu sústavy súdov, ich pôsobnosť, organizáciu a konanie pred nimi ustanoví zákon.</p> <p>(3) V rozsahu ustanovenom zákonom sa na riadení a správe súdov podieľajú aj orgány sudcovskej samosprávy.</p>	<p>Čl.143</p> <p>(1) Sústavu súdov tvoria Najvyšší súd Slovenskej republiky a ostatné súdy.</p> <p>(2) Podrobnejšiu úpravu sústavy súdov, ich pôsobnosť, organizáciu a konanie pred nimi ustanoví zákon.</p> <p>(3) V rozsahu ustanovenom zákonom sa na riadení a správe súdov podieľajú aj orgány sudcovskej samosprávy.</p>
<p>Čl.144</p> <p>(1) Sudcovia sú pri rozhodovaní nezávislí a sú viazaní len zákonom.</p> <p>(2) Ak to ustanovuje ústava alebo zákon, sudcovia sú viazaní aj medzinárodnou zmluvou.</p> <p>(3) Ak sa súd domnieva, že iný všeobecne záväzný právny predpis odporuje zákonu, konanie</p>	<p>Čl.144</p> <p>(1) Sudcovia sú pri výkone svojej funkcie rozhodovaní nezávislí a pri rozhodovaní sú viazaní ústavou, ústavným zákonom, medzinárodnou zmluvou podľa čl. 7 ods. 2 a 5 a len zákonom.</p> <p>(2) Ak to ustanovuje ústava alebo zákon, sudcovia sú viazaní aj medzinárodnou zmluvou.</p> <p>(3) Ak sa súd domnieva, že iný všeobecne</p>	<p>Čl.144</p> <p>(1) Sudcovia sú pri výkone svojej funkcie nezávislí a pri rozhodovaní sú viazaní ústavou, ústavným zákonom, medzinárodnou zmluvou podľa čl. 7 ods. 2 a 5 a zákonom.</p> <p>(2) Ak sa súd domnieva, že iný všeobecne záväzný právny predpis, jeho časť alebo jeho jednotlivé ustanovenie, ktoré sa týka prejednávanej</p>

<p>preruší a podá návrh na začatie konania pred ústavným súdom. Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky je preň i pre ostatné súdy záväzný.</p>	<p>záväzný právny predpis, jeho časť alebo jeho jednotlivé ustanovenie, ktoré sa týka prejednávanej veci, odporuje ústave, ústavnému zákonu, medzinárodnej zmluve podľa čl. 7 ods. 5 alebo zákonu, konanie preruší a podá návrh na začatie konania na základe čl. 125 ods. 1. pred ústavným súdom. Právny názor ústavného súdu Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky obsiahnutý v rozhodnutí je preň i pre súd ostatné súdy záväzný.</p>	<p>veci, odporuje ústave, ústavnému zákonu, medzinárodnej zmluve podľa čl. 7 ods. 5 alebo zákonu, konanie preruší a podá návrh na začatie konania na základe čl. 125 ods. 1. Právny názor ústavného súdu obsiahnutý v rozhodnutí je pre súd záväzný.</p>
<p>Čl.145</p> <p>(1) Sudcov volí Národná rada Slovenskej republiky na návrh vlády Slovenskej republiky na štyri roky. Po uplynutí tohto volebného obdobia Národná rada Slovenskej republiky na návrh vlády Slovenskej republiky volí sudcov bez časového obmedzenia.</p> <p>(2) Predsedu a podpredsedov najvyššieho súdu volí zo sudcov najvyššieho súdu Národná rada Slovenskej republiky na päť rokov, a to najviac na dve po sebe idúce obdobia.</p>	<p>Čl.145</p> <p>(1) Sudcov vymenúva a odvoláva prezident volí Národná rada Slovenskej republiky na návrh Súdnej rady vlády Slovenskej republiky na štyri roky; vymenúva ich bez časového obmedzenia. Po uplynutí tohto volebného obdobia Národná rada Slovenskej republiky na návrh vlády Slovenskej republiky volí sudcov bez časového obmedzenia.</p> <p>(2) Za sudcu môže byť vymenovaný občan Slovenskej republiky, ktorý je voliteľný do Národnej rady Slovenskej republiky, dosiahol vek 30 rokov, a má vysokoškolské právnické vzdelanie a spĺňa predpoklady sudcovskej spôsobilosti, ktoré dávajú záruku, že funkciu sudcu bude vykonávať riadne. Ďalšie predpoklady na vymenovanie za sudcu a jeho funkčný postup, ako aj rozsah imunity sudcov ustanoví zákon.</p> <p>(3) Predsedu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky a podpredsedu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky vymenúva na návrh Súdnej rady Slovenskej republiky</p>	<p>Čl.145</p> <p>(1) Sudcov vymenúva a odvoláva prezident Slovenskej republiky na návrh Súdnej rady Slovenskej republiky; vymenúva ich bez časového obmedzenia.</p> <p>(2) Za sudcu môže byť vymenovaný občan Slovenskej republiky, ktorý je voliteľný do Národnej rady Slovenskej republiky, dosiahol vek 30 rokov, má vysokoškolské právnické vzdelanie a spĺňa predpoklady sudcovskej spôsobilosti, ktoré dávajú záruku, že funkciu sudcu bude vykonávať riadne. Ďalšie predpoklady na vymenovanie za sudcu a jeho funkčný postup, ako aj rozsah imunity sudcov ustanoví zákon.</p> <p>(3) Predsedu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky a podpredsedu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky vymenúva na návrh Súdnej rady Slovenskej republiky zo sudcov Najvyššieho súdu Slovenskej republiky prezident Slovenskej republiky na päť rokov. Tá istá osoba môže byť vymenovaná za predsedu Najvyššieho súdu</p>

	<p>(2) Predsedu a podpredsedov najvyššieho súdu volí zo sudcov Najvyššieho súdu Slovenskej republiky prezident Národná rada Slovenskej republiky na päť rokov, a to najviac na dve po sebe idúce obdobia. Tá istá osoba môže byť vymenovaná za predsedu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky alebo za podpredsedu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky najviac v dvoch po sebe nasledujúcich obdobiach. Pred uplynutím funkčného obdobia môže prezident Slovenskej republiky odvolať predsedu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky alebo podpredsedu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z dôvodov ustanovených v čl. 147.</p> <p>(4) Sudca skladá do rúk prezidenta Slovenskej republiky tento sľub: »Sľubujem na svoju česť a svedomie, že sa budem spravovať ústavou, ústavnými zákonmi, medzinárodnými zmluvami, ktoré Slovenská republika ratifikovala a boli vyhlásené spôsobom ustanoveným zákonom, a zákonmi, budem vykladať zákony a rozhodovať podľa svojho najlepšieho presvedčenia, nezávisle a nestranne.</p> <p>(5) Zložením sľubu sa sudca ujíma svojej funkcie.</p>	<p>Slovenskej republiky alebo za podpredsedu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky najviac v dvoch po sebe nasledujúcich obdobiach. Pred uplynutím funkčného obdobia môže prezident Slovenskej republiky odvolať predsedu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky alebo podpredsedu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z dôvodov ustanovených v čl. 147.</p> <p>(4) Sudca skladá do rúk prezidenta Slovenskej republiky tento sľub: »Sľubujem na svoju česť a svedomie, že sa budem spravovať ústavou, ústavnými zákonmi, medzinárodnými zmluvami, ktoré Slovenská republika ratifikovala a boli vyhlásené spôsobom ustanoveným zákonom, a zákonmi, budem vykladať zákony a rozhodovať podľa svojho najlepšieho presvedčenia, nezávisle a nestranne.</p> <p>(5) Zložením sľubu sa sudca ujíma svojej funkcie.</p>
	<p>Čl.145a</p> <p>(1) Ak je vymenovaný sudca členom politickej strany alebo politického hnutia, je povinný vzdať sa členstva v nich ešte pred zložením sľubu.</p>	<p>Čl.145a</p> <p>(1) Ak je vymenovaný sudca členom politickej strany alebo politického hnutia, je povinný vzdať sa členstva v nich ešte pred zložením sľubu.</p>

	<p>(2) Sudca vykonáva funkciu ako svoje povolanie. Výkon funkcie sudcu je nezlučiteľný s funkciou v inom orgáne verejnej moci, vrátane funkcie predsedu Súdnej rady Slovenskej republiky, so štátnozamestnaneckým pomerom, s pracovným pomerom, s obdobným pracovným vzťahom, s podnikateľskou činnosťou, s členstvom v riadiacom alebo kontrolnom orgáne právnickej osoby, ktorá vykonáva podnikateľskú činnosť, ani s inou hospodárskou alebo zárobkovou činnosťou okrem správy vlastného majetku, vedeckej, pedagogickej, literárnej alebo umeleckej činnosti a členstva v Súdnej rade Slovenskej republiky.</p> <p>Platí od 1.7.2004</p>	<p>(2) Sudca vykonáva funkciu ako svoje povolanie. Výkon funkcie sudcu je nezlučiteľný s funkciou v inom orgáne verejnej moci, vrátane funkcie predsedu Súdnej rady Slovenskej republiky, so štátnozamestnaneckým pomerom, s pracovným pomerom, s obdobným pracovným vzťahom, s podnikateľskou činnosťou, s členstvom v riadiacom alebo kontrolnom orgáne právnickej osoby, ktorá vykonáva podnikateľskú činnosť, ani s inou hospodárskou alebo zárobkovou činnosťou okrem správy vlastného majetku, vedeckej, pedagogickej, literárnej alebo umeleckej činnosti a členstva v Súdnej rade Slovenskej republiky.</p>
<p>Čl.146</p> <p>Sudca sa môže svojej funkcii vzdať.</p>	<p>Čl.146</p> <p>Sudca sa môže svojej funkcii vzdať písomným oznámením prezidentovi Slovenskej republiky. Jeho funkcia v takom prípade zaniká uplynutím kalendárneho mesiaca, v ktorom bolo písomné oznámenie o vzdaní sa funkcie doručené.</p>	<p>Čl.146</p> <p>Sudca sa môže svojej funkcii vzdať písomným oznámením prezidentovi Slovenskej republiky. Jeho funkcia v takom prípade zaniká uplynutím kalendárneho mesiaca, v ktorom bolo písomné oznámenie o vzdaní sa funkcie doručené.</p>
<p>Čl.147</p> <p>(1) Národná rada Slovenskej republiky sudcu odvolá</p> <p>a) na základe právoplatného odsudzujúceho rozsudku pre úmyselný trestný čin,</p> <p>b) na základe disciplinárneho rozhodnutia pre čin, ktorý je nezlučiteľný s výkonom jeho funkcie.</p> <p>(2) Národná rada Slovenskej republiky môže</p>	<p>Čl.147</p> <p>(1) Národná rada Slovenskej republiky na návrh Súdnej rady Slovenskej republiky sudcu odvolá</p> <p>a) na základe právoplatného odsudzujúceho rozsudku za pre úmyselný trestný čin, alebo ak bol právoplatne odsúdený za trestný čin a súd nerozhodol v jeho prípade o podmiennečnom odložení výkonu trestu odňatia slobody,</p> <p>b) na základe rozhodnutia disciplinárneho senátu</p>	<p>Čl.147</p> <p>(1) Prezident Slovenskej republiky na návrh Súdnej rady Slovenskej republiky sudcu odvolá na základe právoplatného odsudzujúceho rozsudku za úmyselný trestný čin, alebo ak bol právoplatne odsúdený za trestný čin a súd nerozhodol v jeho prípade o podmiennečnom odložení výkonu trestu odňatia slobody, na základe rozhodnutia disciplinárneho senátu pre čin, ktorý je nezlučiteľný s výkonom funkcie sudcu, alebo ak zanikla jeho</p>

<p>sudcu odvolať,</p> <p>a) ak mu zdravotný stav dlhodobo nedovoľuje najmenej počas jedného roka riadne vykonávať sudcovské povinnosti,</p> <p>b) ak dosiahol vek 65 rokov.</p> <p>(3) Pred rozhodnutím o odvolaní z funkcie si Národná rada Slovenskej republiky vyžiada stanovisko príslušného disciplinárneho súdu.</p>	<p>rozhodnutia pre čin, ktorý je nezlučiteľný s výkonom jeho funkcie, sudcu, alebo ak zanikla jeho voliteľnosť do Národnej rady Slovenskej republiky. Prezident Slovenskej republiky na návrh Súdnej rady Slovenskej republiky odvolá aj sudcu, ktorý nespĺňa predpoklady sudcovskej spôsobilosti, ktoré dávajú záruku, že funkciu sudcu bude vykonávať riadne, na základe právoplatného uznesenia Súdnej rady Slovenskej republiky podľa čl. 154d ods. 1 alebo na základe právoplatného rozhodnutia ústavného súdu, ktorým sťažnosť podľa čl. 154d ods. 2 zamietol.</p> <p>(2) Prezident Národná rada Slovenskej republiky na návrh Súdnej rady Slovenskej republiky môže sudcu odvolať,</p> <p>a) ak mu zdravotný stav dlhodobo nedovoľuje, najmenej počas jedného roka, riadne vykonávať sudcovské povinnosti,</p> <p>b) ak dosiahol vek 65 rokov.</p> <p>(3) Pred rozhodnutím o odvolaní z funkcie si Národná rada Slovenskej republiky vyžiada stanovisko príslušného disciplinárneho súdu.</p>	<p>voliteľnosť do Národnej rady Slovenskej republiky. Prezident Slovenskej republiky na návrh Súdnej rady Slovenskej republiky odvolá aj sudcu, ktorý nespĺňa predpoklady sudcovskej spôsobilosti, ktoré dávajú záruku, že funkciu sudcu bude vykonávať riadne, na základe právoplatného uznesenia Súdnej rady Slovenskej republiky podľa čl. 154d ods. 1 alebo na základe právoplatného rozhodnutia ústavného súdu, ktorým sťažnosť podľa čl. 154d ods. 2 zamietol.</p> <p>(2) Prezident Slovenskej republiky na návrh Súdnej rady Slovenskej republiky môže sudcu odvolať,</p> <p>a) ak mu zdravotný stav dlhodobo nedovoľuje, najmenej počas jedného roka, riadne vykonávať sudcovské povinnosti,</p> <p>b) ak dosiahol vek 65 rokov.</p>
<p>Čl.148</p> <p>(1) Postavenie, práva a povinnosti sudcov ustanoví zákon.</p> <p>(2) Spôsob ustanovenia prísediacich ustanoví zákon.</p>	<p>Čl.148</p> <p>(1) Postavenie, práva a povinnosti sudcov ustanoví zákon. Sudcu možno preložiť na iný súd len s jeho súhlasom alebo na základe rozhodnutia disciplinárneho senátu.</p> <p>(2) Dočasné pozastavenie výkonu funkcie sudcu</p>	<p>Čl.148</p> <p>(1) Sudcu možno preložiť na iný súd len s jeho súhlasom alebo na základe rozhodnutia disciplinárneho senátu.</p> <p>(2) Dočasné pozastavenie výkonu funkcie sudcu nesmie zasahovať do nezávislého výkonu</p>

	<p>nesmie zasahovať do nezávislého výkonu súdництва. Dôvody prerušenia výkonu sudcovskej funkcie, podmienky na dočasné pridelenie sudcu a ďalšie podmienky na dočasné pozastavenie výkonu funkcie sudcu <u>alebo na dočasné pridelenie sudcu</u> ustanoví zákon.</p> <p>(3) (2) Spôsob ustanovenia prísediacich sudcov ustanoví zákon.</p> <p>(4) Za rozhodovanie nemožno sudcu ani prísediaceho sudcu z radov občanov sťahovať, a to ani po zániku ich funkcie.</p> <p>(5) Proti rozhodnutiu o začatí trestného stíhania sudcu môže dotknutý sudca podať sťažnosť, o ktorej rozhoduje generálny prokurátor.</p>	<p>súdництва. Dôvody prerušenia výkonu sudcovskej funkcie, podmienky na dočasné pridelenie sudcu a ďalšie podmienky na dočasné pozastavenie výkonu funkcie sudcu ustanoví zákon.</p> <p>(3) Spôsob ustanovenia prísediacich sudcov ustanoví zákon.</p> <p>(4) Za rozhodovanie nemožno sudcu ani prísediaceho sudcu z radov občanov sťahovať, a to ani po zániku ich funkcie.</p> <p>(5) Proti rozhodnutiu o začatí trestného stíhania sudcu môže dotknutý sudca podať sťažnosť, o ktorej rozhoduje generálny prokurátor.</p>
<p>ÔSMA HLAVA</p>	<p>ÔSMA HLAVA</p>	<p>ÔSMA HLAVA</p>
<p>PROKURATÚRA SLOVENSKEJ REPUBLIKY</p> <p>Čl.149</p> <p>Prokuratúra Slovenskej republiky chráni práva a zákonom chránené záujmy fyzických a právnických osôb a štátu.</p>	<p>PROKURATÚRA SLOVENSKEJ REPUBLIKY A VEREJNÝ OCHRANCA PRÁV</p> <p>Prvý oddiel</p> <p>PROKURATÚRA SLOVENSKEJ REPUBLIKY Nadpis platí od 1.7.2004</p> <p>Čl.149</p> <p>Prokuratúra Slovenskej republiky chráni práva a zákonom chránené záujmy fyzických a právnických osôb a štátu.</p>	<p>PROKURATÚRA SLOVENSKEJ REPUBLIKY A VEREJNÝ OCHRANCA PRÁV</p> <p>Prvý oddiel</p> <p>PROKURATÚRA SLOVENSKEJ REPUBLIKY</p> <p>Čl.149</p> <p>Prokuratúra Slovenskej republiky chráni práva a zákonom chránené záujmy fyzických a právnických osôb a štátu.</p>

<p>Čl.150</p> <p>Na čele prokuratúry je generálny prokurátor, ktorého vymenúva a odvoláva prezident Slovenskej republiky na návrh Národnej rady Slovenskej republiky.</p>	<p>Čl.150</p> <p>Na čele prokuratúry je generálny prokurátor, ktorého vymenúva a odvoláva prezident Slovenskej republiky na návrh Národnej rady Slovenskej republiky.</p>	<p>Čl.150</p> <p>Na čele prokuratúry je generálny prokurátor, ktorého vymenúva a odvoláva prezident Slovenskej republiky na návrh Národnej rady Slovenskej republiky.</p>
<p>Čl.151</p> <p>Podrobnosti o vymenúvaní a odvolávaní, právach a povinnostiach prokurátorov a organizácii prokuratúry ustanoví zákon.</p>	<p>Čl.151</p> <p>Podrobnosti o vymenúvaní a odvolávaní, právach a povinnostiach prokurátorov a organizácii prokuratúry ustanoví zákon.</p>	<p>Čl.151</p> <p>Podrobnosti o vymenúvaní a odvolávaní, právach a povinnostiach prokurátorov a organizácii prokuratúry ustanoví zákon.</p>
	<p>Druhý oddiel</p> <p>VEREJNÝ OCHRANCA PRÁV</p> <p>Nadpis platí od 1.1.2002</p> <p>Čl.151a</p> <p>(1) Verejný ochranca práv je nezávislý orgán Slovenskej republiky, ktorý sa v rozsahu a spôsobom ustanoveným zákonom chráni základné práva a slobody podľa na ochrane základných práv a slobôd fyzických osôb a právnických osôb v konaní pred orgánmi verejnej správy a ďalšími orgánmi pri konaní, rozhodovaní alebo nečinnosti orgánov verejnej moci správy, ak je ich konanie, rozhodovanie alebo nečinnosť v rozpore s právnym poriadkom alebo s princípmi demokratického a právneho štátu. V zákonom ustanovených prípadoch sa verejný ochranca práv môže podieľať na uplatnení zodpovednosti osôb</p>	<p>Druhý oddiel</p> <p>VEREJNÝ OCHRANCA PRÁV</p> <p>Čl.151a</p> <p>(1) Verejný ochranca práv je nezávislý orgán Slovenskej republiky, ktorý v rozsahu a spôsobom ustanoveným zákonom chráni základné práva a slobody fyzických osôb a právnických osôb v konaní pred orgánmi verejnej správy a ďalšími orgánmi verejnej moci, ak je ich konanie, rozhodovanie alebo nečinnosť v rozpore s právnym poriadkom. V zákonom ustanovených prípadoch sa verejný ochranca práv môže podieľať na uplatnení zodpovednosti osôb pôsobiacich v orgánoch verejnej moci, ak tieto osoby porušili základné právo alebo slobodu fyzických osôb a právnických osôb. Všetky orgány verejnej moci poskytnú verejnému ochrancovi práv potrebnú súčinnosť.</p>

	<p>pôsobiacich v orgánoch verejnej moci, ak tieto osoby porušili základné právo alebo slobodu fyzických osôb a právnických osôb. Všetky orgány verejnej moci poskytnú verejnému ochrancovi práv potrebnú súčinnosť.</p> <p>(2) Verejný ochranca práv môže predložiť Ústavnému súdu Slovenskej republiky návrh na začatie konania podľa čl. 125, ak všeobecne záväzný právny predpis porušuje základné právo alebo slobodu priznanú fyzickej osobe alebo právnickej osobe.</p> <p>(3) Verejného ochrancu práv volí Národná rada Slovenskej republiky na obdobie piatich rokov z kandidátov, ktorých jej navrhne najmenej 15 poslancov Národnej rady Slovenskej republiky. Za verejného ochrancu práv možno zvoliť občana Slovenskej republiky, ktorý je voliteľný za poslanca Národnej rady Slovenskej republiky a v deň voľby dosiahol vek 35 rokov. Verejný ochranca práv nemôže byť členom politickej strany ani politického hnutia.</p> <p>(4) (3) Funkcia verejného ochrancu práv zaniká dňom nadobudnutia právoplatnosti rozsudku, ktorým bol verejný ochranca práv odsúdený za úmyselný trestný čin alebo ktorým bol odsúdený za trestný čin, a súd nerozhodol v jeho prípade o podmiennečnom odložení výkonu trestu odňatia slobody, alebo stratou voliteľnosti.</p> <p>(5) (4) Národná rada Slovenskej republiky môže verejného ochrancu práv odvolať, ak mu zdravotný</p>	<p>(2) Verejný ochranca práv môže predložiť Ústavnému súdu Slovenskej republiky návrh na začatie konania podľa čl. 125, ak všeobecne záväzný právny predpis porušuje základné právo alebo slobodu priznanú fyzickej osobe alebo právnickej osobe.</p> <p>(3) Verejného ochrancu práv volí Národná rada Slovenskej republiky na obdobie piatich rokov z kandidátov, ktorých jej navrhne najmenej 15 poslancov Národnej rady Slovenskej republiky. Za verejného ochrancu práv možno zvoliť občana Slovenskej republiky, ktorý je voliteľný za poslanca Národnej rady Slovenskej republiky a v deň voľby dosiahol vek 35 rokov. Verejný ochranca práv nemôže byť členom politickej strany ani politického hnutia.</p> <p>(4) Funkcia verejného ochrancu práv zaniká dňom nadobudnutia právoplatnosti rozsudku, ktorým bol verejný ochranca práv odsúdený za úmyselný trestný čin alebo ktorým bol odsúdený za trestný čin, a súd nerozhodol v jeho prípade o podmiennečnom odložení výkonu trestu odňatia slobody, alebo stratou voliteľnosti.</p> <p>(5) Národná rada Slovenskej republiky môže verejného ochrancu práv odvolať, ak mu zdravotný stav dlhodobo, najmenej však počas troch mesiacov, nedovoľuje riadne vykonávať povinnosti vyplývajúce z jeho funkcie.</p> <p>(6) Podrobnosti o voľbe a odvolávaní verejného ochrancu práv, o jeho pôsobnosti, o podmienkach</p>
--	--	--

	<p>stav dlhodobo, najmenej však počas troch mesiacov, nedovoľuje riadne vykonávať povinnosti vyplývajúce z jeho funkcie.</p> <p>(6) (5) Podrobnosti o voľbe a odvolávaní verejného ochrancu práv, o jeho pôsobnosti, o podmienkach výkonu jeho funkcie, o spôsobe právnej ochrany, o predkladaní návrhov na začatie konania pred Ústavným súdom Slovenskej republiky podľa čl. 130 ods. 1 písm. g) h a o uplatňovaní práv fyzických osôb a právnických osôb ustanoví zákon.</p> <p>Platí od 1.1.2002</p>	<p>výkonu jeho funkcie, o spôsobe právnej ochrany, o predkladaní návrhov na začatie konania pred Ústavným súdom Slovenskej republiky podľa čl. 130 ods. 1 písm. g) a o uplatňovaní práv fyzických osôb a právnických osôb ustanoví zákon.</p>
DEVIATA HLAVA	DEVIATA HLAVA	DEVIATA HLAVA
PRECHODNÉ A ZÁVEREČNÉ USTANOVENIA	PRECHODNÉ A ZÁVEREČNÉ USTANOVENIA	PRECHODNÉ A ZÁVEREČNÉ USTANOVENIA
Čl.152	Čl.152	Čl.152
<p>(1) Ústavné zákony, zákony a ostatné všeobecne záväzné právne predpisy zostávajú v Slovenskej republike v platnosti, ak neodporujú tejto ústave. Meniť a zrušovať ich môžu príslušné orgány Slovenskej republiky.</p> <p>(2) Neplatnosť zákonov a iných všeobecne záväzných právnych predpisov vydaných v Českej a Slovenskej Federatívnej Republike vzniká deväťdesiatym dňom po uverejnení rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky o ich neplatnosti spôsobom ustanoveným na vyhlásovanie zákonov.</p>	<p>(1) Ústavné zákony, zákony a ostatné všeobecne záväzné právne predpisy zostávajú v Slovenskej republike v platnosti, ak neodporujú tejto ústave. Meniť a zrušovať ich môžu príslušné orgány Slovenskej republiky.</p> <p>(2) Neplatnosť zákonov a iných všeobecne záväzných právnych predpisov vydaných v Českej a Slovenskej Federatívnej Republike vzniká deväťdesiatym dňom po uverejnení rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky o ich neplatnosti spôsobom ustanoveným na vyhlásovanie zákonov.</p>	<p>(1) Ústavné zákony, zákony a ostatné všeobecne záväzné právne predpisy zostávajú v Slovenskej republike v platnosti, ak neodporujú tejto ústave. Meniť a zrušovať ich môžu príslušné orgány Slovenskej republiky.</p> <p>(2) Neplatnosť zákonov a iných všeobecne záväzných právnych predpisov vydaných v Českej a Slovenskej Federatívnej Republike vzniká deväťdesiatym dňom po uverejnení rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky o ich neplatnosti spôsobom ustanoveným na vyhlásovanie zákonov.</p>

<p>(3) O neplatnosti právnych predpisov rozhoduje Ústavný súd Slovenskej republiky podľa návrhu osôb uvedených v čl. 130.</p> <p>(4) Výklad a uplatňovanie ústavných zákonov, zákonov a ostatných všeobecne záväzných právnych predpisov musí byť v súlade s touto ústavou.</p>	<p>(3) O neplatnosti právnych predpisov rozhoduje Ústavný súd Slovenskej republiky podľa návrhu osôb uvedených v čl. 130.</p> <p>(4) Výklad a uplatňovanie ústavných zákonov, zákonov a ostatných všeobecne záväzných právnych predpisov musí byť v súlade s touto ústavou.</p>	<p>(3) O neplatnosti právnych predpisov rozhoduje Ústavný súd Slovenskej republiky podľa návrhu osôb uvedených v čl. 130.</p> <p>(4) Výklad a uplatňovanie ústavných zákonov, zákonov a ostatných všeobecne záväzných právnych predpisov musí byť v súlade s touto ústavou.</p>
<p>Čl.153</p> <p>Na Slovenskú republiku prechádzajú práva a povinnosti z medzinárodných zmlúv, ktorými je Česká a Slovenská Federatívna Republika viazaná, a to v rozsahu ustanovenom ústavným zákonom Českej a Slovenskej Federatívnej Republiky alebo v rozsahu dohodnutom medzi Slovenskou republikou a Českou republikou.</p>	<p>Čl.153</p> <p>Na Slovenskú republiku prechádzajú práva a povinnosti z medzinárodných zmlúv, ktorými je Česká a Slovenská Federatívna Republika viazaná, a to v rozsahu ustanovenom ústavným zákonom Českej a Slovenskej Federatívnej Republiky alebo v rozsahu dohodnutom medzi Slovenskou republikou a Českou republikou.</p>	<p>Čl.153</p> <p>Na Slovenskú republiku prechádzajú práva a povinnosti z medzinárodných zmlúv, ktorými je Česká a Slovenská Federatívna Republika viazaná, a to v rozsahu ustanovenom ústavným zákonom Českej a Slovenskej Federatívnej Republiky alebo v rozsahu dohodnutom medzi Slovenskou republikou a Českou republikou.</p>
<p>Čl.154</p> <p>(1) Slovenská národná rada zvolená podľa čl. 103 ústavného zákona č. 143/1968 Zb. o česko-slovenskej federácii v znení neskorších predpisov vykonáva svoju pôsobnosť ako Národná rada Slovenskej republiky podľa tejto ústavy. Volebné obdobie Národnej rady Slovenskej republiky sa počíta odo dňa volieb do Slovenskej národnej rady.</p> <p>(2) Vláda Slovenskej republiky vymenovaná podľa čl. 122 ods. 1 písm. a) ústavného zákona č. 143/1968 Zb. o česko-slovenskej federácii v znení neskorších predpisov sa považuje za vládu vymenovanú podľa tejto ústavy.</p>	<p>Čl.154</p> <p>(1) Slovenská národná rada zvolená podľa čl. 103 ústavného zákona č. 143/1968 Zb. o česko-slovenskej federácii v znení neskorších predpisov vykonáva svoju pôsobnosť ako Národná rada Slovenskej republiky podľa tejto ústavy. Volebné obdobie Národnej rady Slovenskej republiky sa počíta odo dňa volieb do Slovenskej národnej rady.</p> <p>(2) Vláda Slovenskej republiky vymenovaná podľa čl. 122 ods. 1 písm. a) ústavného zákona č. 143/1968 Zb. o česko-slovenskej federácii v znení neskorších predpisov sa považuje za vládu vymenovanú podľa tejto ústavy.</p>	<p>Čl.154</p> <p>(1) Slovenská národná rada zvolená podľa čl. 103 ústavného zákona č. 143/1968 Zb. o česko-slovenskej federácii v znení neskorších predpisov vykonáva svoju pôsobnosť ako Národná rada Slovenskej republiky podľa tejto ústavy. Volebné obdobie Národnej rady Slovenskej republiky sa počíta odo dňa volieb do Slovenskej národnej rady.</p> <p>(2) Vláda Slovenskej republiky vymenovaná podľa čl. 122 ods. 1 písm. a) ústavného zákona č. 143/1968 Zb. o česko-slovenskej federácii v znení neskorších predpisov sa považuje za vládu vymenovanú podľa tejto ústavy.</p>

<p>(3) Predseda Najvyššieho súdu Slovenskej republiky a generálny prokurátor Slovenskej republiky ustanovení do funkcie podľa doterajších právnych predpisov zostávajú vo funkciách až do ustanovenia do funkcií podľa tejto ústavy.</p> <p>(4) Sudcovia súdov Slovenskej republiky ustanovení do funkcie podľa doterajších právnych predpisov sa považujú za ustanovených do funkcie bez časového obmedzenia podľa tejto ústavy.</p>	<p>(3) Predseda Najvyššieho súdu Slovenskej republiky a generálny prokurátor Slovenskej republiky ustanovení do funkcie podľa doterajších právnych predpisov zostávajú vo funkciách až do ustanovenia do funkcií podľa tejto ústavy.</p> <p>(4) Sudcovia súdov Slovenskej republiky ustanovení do funkcie podľa doterajších právnych predpisov sa považujú za ustanovených do funkcie bez časového obmedzenia podľa tejto ústavy.</p>	<p>(3) Predseda Najvyššieho súdu Slovenskej republiky a generálny prokurátor Slovenskej republiky ustanovení do funkcie podľa doterajších právnych predpisov zostávajú vo funkciách až do ustanovenia do funkcií podľa tejto ústavy.</p> <p>(4) Sudcovia súdov Slovenskej republiky ustanovení do funkcie podľa doterajších právnych predpisov sa považujú za ustanovených do funkcie bez časového obmedzenia podľa tejto ústavy.</p>
	<p style="text-align: center;">Čl.154a</p> <p style="text-align: center;">Voľbu prezidenta Slovenskej republiky podľa tohto ústavného zákona vyhlási predseda Národnej rady Slovenskej republiky do 30 dní od nadobudnutia účinnosti zákona vydaného podľa čl. 101 ods. 10.</p> <p style="text-align: center;">Platí od 27. 1. 1999</p>	<p style="text-align: center;">Čl.154a</p> <p style="text-align: center;">Voľbu prezidenta Slovenskej republiky podľa tohto ústavného zákona vyhlási predseda Národnej rady Slovenskej republiky do 30 dní od nadobudnutia účinnosti zákona vydaného podľa čl. 101 ods. 10.</p>
	<p style="text-align: center;">Čl.154b</p> <p style="text-align: center;">(1) Sudcu zvoleného na štyri roky pred nadobudnutím účinnosti tohto ústavného zákona vymenuje po uplynutí jeho volebného obdobia prezident Slovenskej republiky na návrh Súdnej rady Slovenskej republiky za sudcu bez časového obmedzenia aj vtedy, ak v deň vymenovania nedosiahol vek 30 rokov.</p> <p style="text-align: center;">(2) Sudcovia zvolení podľa doterajších predpisov bez časového obmedzenia sa pokladajú za sudcov vymenovaných podľa tohto ústavného zákona.</p>	<p style="text-align: center;">Čl.154b</p> <p style="text-align: center;">(1) Sudcu zvoleného na štyri roky pred nadobudnutím účinnosti tohto ústavného zákona vymenuje po uplynutí jeho volebného obdobia prezident Slovenskej republiky na návrh Súdnej rady Slovenskej republiky za sudcu bez časového obmedzenia aj vtedy, ak v deň vymenovania nedosiahol vek 30 rokov.</p> <p style="text-align: center;">(2) Sudcovia zvolení podľa doterajších predpisov bez časového obmedzenia sa pokladajú za sudcov vymenovaných podľa tohto ústavného zákona.</p>

	<p>(3) Na sudcov ústavného súdu vymenovaných pred nadobudnutím účinnosti tohto ústavného zákona sa ustanovenie čl. 134 ods. 2 prvej vety a ods. 3 druhej vety nevzťahuje.</p> <p>Platí od 1.7.2004</p>	<p>(3) Na sudcov ústavného súdu vymenovaných pred nadobudnutím účinnosti tohto ústavného zákona sa ustanovenie čl. 134 ods. 2 prvej vety a ods. 3 druhej vety nevzťahuje.</p>
	<p>Čl.154c</p> <p>(1) Medzinárodné zmluvy o ľudských právach a základných slobodách, ktoré Slovenská republika ratifikovala a boli vyhlásené spôsobom ustanoveným zákonom pred nadobudnutím účinnosti tohto ústavného zákona, sú súčasťou jej právneho poriadku a majú prednosť pred zákonom, ak zabezpečujú väčší rozsah ústavných práv a slobôd.</p> <p>(2) Iné medzinárodné zmluvy, ktoré Slovenská republika ratifikovala a boli vyhlásené spôsobom ustanoveným zákonom pred nadobudnutím účinnosti tohto ústavného zákona, sú súčasťou jej právneho poriadku, ak tak ustanovuje zákon.</p> <p>Platí od 1.7.2004</p>	<p>Čl.154c</p> <p>(1) Medzinárodné zmluvy o ľudských právach a základných slobodách, ktoré Slovenská republika ratifikovala a boli vyhlásené spôsobom ustanoveným zákonom pred nadobudnutím účinnosti tohto ústavného zákona, sú súčasťou jej právneho poriadku a majú prednosť pred zákonom, ak zabezpečujú väčší rozsah ústavných práv a slobôd.</p> <p>(2) Iné medzinárodné zmluvy, ktoré Slovenská republika ratifikovala a boli vyhlásené spôsobom ustanoveným zákonom pred nadobudnutím účinnosti tohto ústavného zákona, sú súčasťou jej právneho poriadku, ak tak ustanovuje zákon.</p>
	<p>Čl.154d</p> <p>(1) Predpoklady sudcovskej spôsobilosti, ktoré dávajú záruku, že funkciu sudcu bude vykonávať riadne, sa vzťahujú aj na sudcu ustanoveného do funkcie pred 1. septembrom 2014. O prijatí stanoviska o splnení predpokladov sudcovskej spôsobilosti podľa prvej vety sudcu ustanoveného do funkcie pred 1. septembrom 2014 rozhoduje na</p>	<p>Čl.154d</p> <p>(1) Predpoklady sudcovskej spôsobilosti, ktoré dávajú záruku, že funkciu sudcu bude vykonávať riadne, sa vzťahujú aj na sudcu ustanoveného do funkcie pred 1. septembrom 2014. O prijatí stanoviska o splnení predpokladov sudcovskej spôsobilosti podľa prvej vety sudcu ustanoveného do funkcie pred 1. septembrom 2014 rozhoduje na</p>

	<p>základe podkladov od štátneho orgánu plniaceho úlohy ochrany utajovaných skutočností a vyjadrenia sudcu Súdna rada Slovenskej republiky uznesením. Podrobnosti o rozhodovaní Súdnej rady Slovenskej republiky o prijatí stanoviska o splnení predpokladov sudcovskej spôsobilosti, ktoré dávajú záruku, že funkciu sudcu bude vykonávať riadne, vrátane spôsobu vyjadrenia sudcu k podkladom, ustanoví zákon.</p> <p>(2) Proti uzneseniu Súdnej rady Slovenskej republiky podľa odseku 1 možno podať sťažnosť, o ktorej rozhodne ústavný súd; podrobnosti ustanoví zákon.</p> <p>(3) Ak sudca ustanovený do funkcie pred 1. septembrom 2014 nespĺňa predpoklady sudcovskej spôsobilosti, ktoré dávajú záruku, že funkciu sudcu bude vykonávať riadne, podľa právoplatného uznesenia Súdnej rady Slovenskej republiky podľa odseku 1 alebo podľa právoplatného rozhodnutia ústavného súdu, ktorým sťažnosť podľa odseku 2 zamietol, Súdna rada Slovenskej republiky navrhne prezidentovi odvolať sudcu. Nesplnenie predpokladov sudcovskej spôsobilosti, ktoré dávajú záruku, že funkciu sudcu bude vykonávať riadne, je dôvodom na odvolanie sudcu.</p> <p>(4) Funkcia predsedu Súdnej rady Slovenskej republiky ustanoveného podľa doterajších predpisov zaniká dňom nadobudnutia účinnosti tohto ústavného zákona. Predseda Najvyššieho súdu Slovenskej republiky je členom Súdnej rady</p>	<p>základe podkladov od štátneho orgánu plniaceho úlohy ochrany utajovaných skutočností a vyjadrenia sudcu Súdna rada Slovenskej republiky uznesením. Podrobnosti o rozhodovaní Súdnej rady Slovenskej republiky o prijatí stanoviska o splnení predpokladov sudcovskej spôsobilosti, ktoré dávajú záruku, že funkciu sudcu bude vykonávať riadne, vrátane spôsobu vyjadrenia sudcu k podkladom, ustanoví zákon.</p> <p>(2) Proti uzneseniu Súdnej rady Slovenskej republiky podľa odseku 1 možno podať sťažnosť, o ktorej rozhodne ústavný súd; podrobnosti ustanoví zákon.</p> <p>(3) Ak sudca ustanovený do funkcie pred 1. septembrom 2014 nespĺňa predpoklady sudcovskej spôsobilosti, ktoré dávajú záruku, že funkciu sudcu bude vykonávať riadne, podľa právoplatného uznesenia Súdnej rady Slovenskej republiky podľa odseku 1 alebo podľa právoplatného rozhodnutia ústavného súdu, ktorým sťažnosť podľa odseku 2 zamietol, Súdna rada Slovenskej republiky navrhne prezidentovi odvolať sudcu. Nesplnenie predpokladov sudcovskej spôsobilosti, ktoré dávajú záruku, že funkciu sudcu bude vykonávať riadne, je dôvodom na odvolanie sudcu.</p> <p>(4) Funkcia predsedu Súdnej rady Slovenskej republiky ustanoveného podľa doterajších predpisov zaniká dňom nadobudnutia účinnosti tohto ústavného zákona. Predseda Najvyššieho súdu Slovenskej republiky je členom Súdnej rady</p>
--	--	--

	<p>Slovenskej republiky do skončenia funkčného obdobia tých členov Súdnej rady Slovenskej republiky, ktorí boli zvolení sudcami Slovenskej republiky podľa doterajších predpisov.</p> <p>(5) Členovia Súdnej rady Slovenskej republiky zvolení sudcami Slovenskej republiky, zvolení Národnou radou Slovenskej republiky, vymenovaní prezidentom Slovenskej republiky a vymenovaní vládou Slovenskej republiky podľa doterajších predpisov sa považujú za členov Súdnej rady Slovenskej republiky podľa tohto ústavného zákona; na ich členstvo sa vzťahujú doterajšie predpisy.</p> <p style="text-align: center;">Platí od 1.9.2014</p>	<p>Slovenskej republiky do skončenia funkčného obdobia tých členov Súdnej rady Slovenskej republiky, ktorí boli zvolení sudcami Slovenskej republiky podľa doterajších predpisov.</p> <p>(5) Členovia Súdnej rady Slovenskej republiky zvolení sudcami Slovenskej republiky, zvolení Národnou radou Slovenskej republiky, vymenovaní prezidentom Slovenskej republiky a vymenovaní vládou Slovenskej republiky podľa doterajších predpisov sa považujú za členov Súdnej rady Slovenskej republiky podľa tohto ústavného zákona; na ich členstvo sa vzťahujú doterajšie predpisy.</p>
	<p style="text-align: center;">Čl.154e</p> <p>(1) Poslancov zastupiteľstiev vyšších územných celkov a predsedov vyšších územných celkov volia vo voľbách v roku 2017 obyvatelia, ktorí majú trvalý pobyt v územnom obvode vyššieho územného celku, na základe všeobecného, rovného a priameho volebného práva tajným hlasovaním na päťročné obdobie.</p> <p>(2) Ustanovenia čl. 69 ods. 5 druhej vety a ods. 6 prvej vety sa pre volebné obdobie poslancov zastupiteľstiev vyšších územných celkov a predsedov vyšších územných celkov pre volebné obdobie začínajúce v roku 2017 nepoužijú.</p> <p style="text-align: center;">Platí od 27.2.2017</p>	<p style="text-align: center;">Čl.154e</p> <p>(1) Poslancov zastupiteľstiev vyšších územných celkov a predsedov vyšších územných celkov volia vo voľbách v roku 2017 obyvatelia, ktorí majú trvalý pobyt v územnom obvode vyššieho územného celku, na základe všeobecného, rovného a priameho volebného práva tajným hlasovaním na päťročné obdobie.</p> <p>(2) Ustanovenia čl. 69 ods. 5 druhej vety a ods. 6 prvej vety sa pre volebné obdobie poslancov zastupiteľstiev vyšších územných celkov a predsedov vyšších územných celkov pre volebné obdobie začínajúce v roku 2017 nepoužijú.</p>

	<p style="text-align: center;">Čl. 154f</p> <p>(1) Ustanovenia čl. 86 písm. i), čl. 88a a čl. 129a sa vzťahujú aj na článok V a článok VI rozhodnutia predsedu vlády Slovenskej republiky z 3. marca 1998 o amnestii uverejneného pod číslom 55/1998 Z.z., rozhodnutie predsedu vlády Slovenskej republiky zo 7. júla 1998 o amnestii uverejnené pod číslom 214/1998 Z.z. a rozhodnutie prezidenta Slovenskej republiky v konaní o milosť pre obvineného zo dňa 12. decembra 1997 č. k. 3573/96-72-2417.</p> <p>(2) Zrušením amnestií a milostí podľa odseku 1</p> <p>a) sa zrušujú rozhodnutia štátnych orgánov v rozsahu, v ktorom boli vydané a odôvodnené na základe amnestií a milostí uvedených v odseku 1 a</p> <p>b) zanikajú zákonné prekážky trestných stíhaní, ktoré mali základ v amnestiách a milostiach uvedených v odseku 1; doba trvania týchto zákonných prekážok sa nezapočítava do premičacích dôb vzťahujúcich sa na skutky, ktorých sa amnestie a milosti uvedené v odseku 1 týkajú.</p> <p style="text-align: center;">Platí od 4.4.2017</p>	<p style="text-align: center;">Čl. 154f</p> <p>(1) Ustanovenia čl. 86 písm. i), čl. 88a a čl. 129a sa vzťahujú aj na článok V a článok VI rozhodnutia predsedu vlády Slovenskej republiky z 3. marca 1998 o amnestii uverejneného pod číslom 55/1998 Z.z., rozhodnutie predsedu vlády Slovenskej republiky zo 7. júla 1998 o amnestii uverejnené pod číslom 214/1998 Z.z. a rozhodnutie prezidenta Slovenskej republiky v konaní o milosť pre obvineného zo dňa 12. decembra 1997 č. k. 3573/96-72-2417.</p> <p>(2) Zrušením amnestií a milostí podľa odseku 1</p> <p>a) sa zrušujú rozhodnutia štátnych orgánov v rozsahu, v ktorom boli vydané a odôvodnené na základe amnestií a milostí uvedených v odseku 1 a</p> <p>b) zanikajú zákonné prekážky trestných stíhaní, ktoré mali základ v amnestiách a milostiach uvedených v odseku 1; doba trvania týchto zákonných prekážok sa nezapočítava do premičacích dôb vzťahujúcich sa na skutky, ktorých sa amnestie a milosti uvedené v odseku 1 týkajú.</p>
<p style="text-align: center;">Čl.155</p> <p>Zrušujú sa</p> <p>1. ústavný zákon Slovenskej národnej rady č. 50/1990 Zb. o názve, štátnom znaku, štátnej vlajke, štátnej pečati a o štátnej hymne Slovenskej republiky,</p>	<p style="text-align: center;">Čl.155</p> <p>Zrušujú sa</p> <p>1. ústavný zákon Slovenskej národnej rady č. 50/1990 Zb. o názve, štátnom znaku, štátnej vlajke, štátnej pečati a o štátnej hymne Slovenskej republiky,</p>	<p style="text-align: center;">Čl.155</p> <p>Zrušujú sa</p> <p>1. ústavný zákon Slovenskej národnej rady č. 50/1990 Zb. o názve, štátnom znaku, štátnej vlajke, štátnej pečati a o štátnej hymne Slovenskej republiky,</p>

<p>2. ústavný zákon Slovenskej národnej rady č. 79/1990 Zb. o počte poslancov Slovenskej národnej rady, o znení sľubu poslancov Slovenskej národnej rady, členov vlády Slovenskej republiky a poslancov národných výborov a o volebnom období Slovenskej národnej rady,</p> <p>3. ústavný zákon Slovenskej národnej rady č. 7/1992 Zb. o Ústavnom súde Slovenskej republiky.</p>	<p>2. ústavný zákon Slovenskej národnej rady č. 79/1990 Zb. o počte poslancov Slovenskej národnej rady, o znení sľubu poslancov Slovenskej národnej rady, členov vlády Slovenskej republiky a poslancov národných výborov a o volebnom období Slovenskej národnej rady,</p> <p>3. ústavný zákon Slovenskej národnej rady č. 7/1992 Zb. o Ústavnom súde Slovenskej republiky.</p>	<p>2. ústavný zákon Slovenskej národnej rady č. 79/1990 Zb. o počte poslancov Slovenskej národnej rady, o znení sľubu poslancov Slovenskej národnej rady, členov vlády Slovenskej republiky a poslancov národných výborov a o volebnom období Slovenskej národnej rady,</p> <p>3. ústavný zákon Slovenskej národnej rady č. 7/1992 Zb. o Ústavnom súde Slovenskej republiky.</p>
<p>Čl.156</p> <p>Táto Ústava Slovenskej republiky nadobúda účinnosť dňom vyhlásenia, okrem čl. 3 ods. 2, čl. 23 ods. 4, ak ide o vyhostenie alebo vydanie občana inému štátu, čl. 53, 84 ods. 3, ak ide o vypovedanie vojny inému štátu, čl. 86 písm. k) a l), čl. 102 písm. g), ak ide o vymenúvanie profesorov vysokých škôl a rektorov a o vymenúvanie a povyšovanie generálov, písmená j) a k), čl. 152 ods. 1 druhá veta, ak sa týka ústavných zákonov, zákonov a ostatných všeobecne záväzných právnych predpisov vydaných orgánmi Českej a Slovenskej Federatívnej Republiky, ktoré nadobudnú účinnosť súčasne s príslušnými zmenami ústavných pomerov Českej a Slovenskej Federatívnej Republiky v súlade s touto ústavou.</p>	<p>Čl.156</p> <p>Táto Ústava Slovenskej republiky nadobúda účinnosť dňom vyhlásenia, okrem čl. 3 ods. 2, čl. 23 ods. 4, ak ide o vyhostenie alebo vydanie občana inému štátu, čl. 53, 84 ods. 3, ak ide o vypovedanie vojny inému štátu, čl. 86 písm. k) a l), čl. 102 písm. g), ak ide o vymenúvanie profesorov vysokých škôl a rektorov a o vymenúvanie a povyšovanie generálov, písmená j) a k), čl. 152 ods. 1 druhá veta, ak sa týka ústavných zákonov, zákonov a ostatných všeobecne záväzných právnych predpisov vydaných orgánmi Českej a Slovenskej Federatívnej Republiky, ktoré nadobudnú účinnosť súčasne s príslušnými zmenami ústavných pomerov Českej a Slovenskej Federatívnej Republiky v súlade s touto ústavou.</p>	<p>Čl.156</p> <p>Táto Ústava Slovenskej republiky nadobúda účinnosť dňom vyhlásenia, okrem čl. 3 ods. 2, čl. 23 ods. 4, ak ide o vyhostenie alebo vydanie občana inému štátu, čl. 53, 84 ods. 3, ak ide o vypovedanie vojny inému štátu, čl. 86 písm. k) a l), čl. 102 písm. g), ak ide o vymenúvanie profesorov vysokých škôl a rektorov a o vymenúvanie a povyšovanie generálov, písmená j) a k), čl. 152 ods. 1 druhá veta, ak sa týka ústavných zákonov, zákonov a ostatných všeobecne záväzných právnych predpisov vydaných orgánmi Českej a Slovenskej Federatívnej Republiky, ktoré nadobudnú účinnosť súčasne s príslušnými zmenami ústavných pomerov Českej a Slovenskej Federatívnej Republiky v súlade s touto ústavou.</p>
<p>I. Gašparovič v.r.</p> <p>V. Mečiar v.r.</p>	<p>Ústavný zákon č. 244/1998 Z. z. nadobudol účinnosť 5. augustom 1998.</p> <p>Ústavný zákon č. 9/1999 Z. z. nadobudol účinnosť 27. januárom 1999.</p>	<p>Ústavný zákon č. 244/1998 Z. z. nadobudol účinnosť 5. augustom 1998.</p> <p>Ústavný zákon č. 9/1999 Z. z. nadobudol účinnosť 27. januárom 1999.</p>

<p>Poznámka: Uverejnené v čiasťke 92/1992 Zbierky zákonov (Zb.) na strane 2659. Účinnosť od 1. 10. 1992.</p>	<p>Ústavný zákon č. 90/2001 Z. z. nadobudol účinnosť 1. júlom 2001 okrem čl. 125a, čl. 127, čl. 127a, čl. 134 ods. 1 a 3 a čl. 151a, ktoré nadobudli účinnosť 1. januárom 2002.</p> <p>Ústavný zákon č. 140/2004 Z. z. nadobudol účinnosť 18. marcom 2004.</p> <p>Ústavný zákon č. 323/2004 Z. z. nadobudol účinnosť 1. júnom 2004 okrem čl. I prvého bodu, ktorý nadobudol účinnosť 20. júlom 2004.</p> <p>Ústavný zákon č. 463/2005 Z. z. nadobudol účinnosť 1. januárom 2006.</p> <p>Ústavný zákon č. 92/2006 Z. z. nadobudol účinnosť 1. aprílom 2006.</p> <p>Ústavný zákon č. 210/2006 Z. z. nadobudol účinnosť 1. májom 2006.</p> <p>Ústavný zákon č. 100/2010 Z. z. nadobudol účinnosť 1. januárom 2011.</p> <p>Ústavný zákon č. 356/2011 Z. z. nadobudol účinnosť 25. októbrom 2011.</p> <p>Ústavný zákon č. 232/2012 Z. z. nadobudol účinnosť 1. septembrom 2012.</p> <p>Ústavný zákon č. 161/2014 Z.z. nadobudol účinnosť 1. septembrom 2014.</p> <p>Ústavný zákon č. 306/2014 Z.z. nadobudol účinnosť 1. decembrom 2014.</p> <p>Ústavný zákon č. 427/2015 Z.z. nadobudol účinnosť 1. januárom 2016.</p>	<p>Ústavný zákon č. 90/2001 Z. z. nadobudol účinnosť 1. júlom 2001 okrem čl. 125a, čl. 127, čl. 127a, čl. 134 ods. 1 a 3 a čl. 151a, ktoré nadobudli účinnosť 1. januárom 2002.</p> <p>Ústavný zákon č. 140/2004 Z. z. nadobudol účinnosť 18. marcom 2004.</p> <p>Ústavný zákon č. 323/2004 Z. z. nadobudol účinnosť 1. júnom 2004 okrem čl. I prvého bodu, ktorý nadobudol účinnosť 20. júlom 2004.</p> <p>Ústavný zákon č. 463/2005 Z. z. nadobudol účinnosť 1. januárom 2006.</p> <p>Ústavný zákon č. 92/2006 Z. z. nadobudol účinnosť 1. aprílom 2006.</p> <p>Ústavný zákon č. 210/2006 Z. z. nadobudol účinnosť 1. májom 2006.</p> <p>Ústavný zákon č. 100/2010 Z. z. nadobudol účinnosť 1. januárom 2011.</p> <p>Ústavný zákon č. 356/2011 Z. z. nadobudol účinnosť 25. októbrom 2011.</p> <p>Ústavný zákon č. 232/2012 Z. z. nadobudol účinnosť 1. septembrom 2012.</p> <p>Ústavný zákon č. 161/2014 Z.z. nadobudol účinnosť 1. septembrom 2014.</p> <p>Ústavný zákon č. 306/2014 Z.z. nadobudol účinnosť 1. decembrom 2014.</p> <p>Ústavný zákon č. 427/2015 Z.z. nadobudol účinnosť 1. januárom 2016.</p>
---	--	--

Pôvodné znenie z 1. septembra 1992

Znenie vo vývoji 17 novelizácií

Aktuálne znenie k 1. septembru 2017

	Ústavný zákon č. 44/2017 Z.z. nadobudol účinnosť 27. februárom 2017. Ústavný zákon č. 71/2017 Z.z. nadobudol účinnosť 4. aprílom 2017. Ústavný zákon č. 137/2017 Z.z. nadobudol účinnosť 1. júnom 2017.	Ústavný zákon č. 44/2017 Z.z. nadobudol účinnosť 27. februárom 2017. Ústavný zákon č. 71/2017 Z.z. nadobudol účinnosť 4. aprílom 2017. Ústavný zákon č. 137/2017 Z.z. nadobudol účinnosť 1. júnom 2017.
--	---	---

460/1992, 244/1998, 9/1999, 90/2001 | 90/2001, 140/2004, 323/2004, 323/2004, 463/2005, 92/2006, 210/2006, 100/2010, 356/2011, 232/2012,
161/2014, 306/2014, 427/2015, 44/2017, 71/2017, 137/2017

**Prehľad sedemnástich ústavných zákonov,
ktorými sa v rokoch 1998 – 2017 menila a dopĺňala
Ústava Slovenskej republiky**

244/1998 Z. z.

ÚSTAVNÝ ZÁKON

zo 14. júla 1998,

ktorým sa mení a dopĺňa Ústava Slovenskej republiky č. 460/1992 Zb.

Národná rada Slovenskej republiky sa uzniesla na tomto ústavnom zákone:

Čl.I

Ústava Slovenskej republiky č. 460/1992 Zb. sa mení a dopĺňa takto:

1. V čl. 101 odsek 2 znie:

„(2) Prezidenta volí Národná rada Slovenskej republiky na návrh najmenej ôsmich poslancov tajným hlasovaním na päť rokov.“.

2. V čl. 105 ods. 1 sa na konci pripája táto veta:

„Oprávnenia prezidenta podľa čl. 102 písm. f) a g) prechádzajú v tom čase na predsedu Národnej rady Slovenskej republiky.“.

Čl.II

Tento ústavný zákon nadobúda účinnosť dňom vyhlásenia.

Ivan Gašparovič v.r.

Vladimír Mečiar v.r.

Poznámka: Uverejnené v č. 94/1998 Zbierky zákonov na strane 1794. Účinnosť od 5. 8. 1998.

9/1999 Z. z.

ÚSTAVNÝ ZÁKON

zo 14. januára 1999,

ktorým sa mení a dopĺňa Ústava Slovenskej republiky č. 460/1992 Zb. v znení ústavného zákona č. 244/1998 Z. z.

Národná rada Slovenskej republiky sa uzniesla na tomto ústavnom zákone:

Čl.I

Ústava Slovenskej republiky č. 460/1992 Zb. v znení ústavného zákona č. 244/1998 Z. z. sa mení a dopĺňa takto:

1. V čl. 84 odsek 3 znie:

„(3) Na prijatie ústavy, zmenu ústavy, ústavného zákona, na prijatie uznesenia o ľudovom hlasovaní o odvolaní prezidenta Slovenskej republiky, na podanie obžaloby na prezidenta a na vypovedanie vojny inému štátu je potrebný súhlas aspoň trojpätinovej väčšiny všetkých poslancov.“

2. V čl. 86 sa vypúšťa písmeno b). Doterajšie písmená c) až l) sa označujú ako písmená b) až k).

3. V čl. 87 odsek 3 znie:

„(3) Ak prezident Slovenskej republiky vráti zákon s pripomienkami, Národná rada Slovenskej republiky zákon opätovne prerokuje a v prípade jeho schválenia musí byť takýto zákon vyhlásený.“

4. V čl. 87 odsek 4 znie:

„(4) Na prijatie zákona vráteného prezidentom Slovenskej

republiky podľa čl. 102 písm. n) je potrebný súhlas nadpolovičnej väčšiny všetkých poslancov.“

5. V čl. 89 ods. 2 písmená d), e) a f) znejú:

„d) prijíma sľub sudcov a predsedu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky,

e) vyhlasuje voľby do Národnej rady Slovenskej republiky, voľbu prezidenta Slovenskej republiky a voľby do orgánov územnej samosprávy,

f) vyhlasuje ľudové hlasovanie o odvolaní prezidenta Slovenskej republiky.“

6. Čl. 101 znie:

„Čl.101

(1) Hlavou Slovenskej republiky je prezident. Prezident reprezentuje Slovenskú republiku navonok i dovnútra a svojím rozhodovaním zabezpečuje riadny chod ústavných orgánov. Prezident vykonáva svoj úrad podľa svojho svedomia a presvedčenia a nie je viazaný príkazmi.

(2) Prezidenta volia občania Slovenskej republiky v priamych voľbách tajným hlasovaním na päť rokov. Právo voliť prezidenta majú občania, ktorí majú právo voliť do Národnej rady Slovenskej republiky.

(3) Kandidátov na prezidenta navrhuje najmenej 15 poslancov Národnej rady Slovenskej republiky alebo občania, ktorí majú právo voliť do Národnej rady Slovenskej republiky, a to na základe petície podpísanej najmenej 15 000 občanmi. Návrhy na voľbu sa odovzdávajú predsedovi Národnej rady Slovenskej republiky najneskôr do 21 dní od vyhlásenia volieb.

(4) Za prezidenta je zvolený kandidát, ktorý získa nadpolovičnú väčšinu platných hlasov oprávnených voličov. Ak ani jeden z kandidátov nezíska potrebnú väčšinu hlasov voličov, koná sa do 14 dní druhé kolo volieb. Do druhého kola volieb postupujú tí dvaja kandidáti, ktorí získali najväčší počet platných hlasov. V druhom kole volieb je za prezidenta zvolený ten kandidát, ktorý získal najväčší počet platných hlasov zúčastnených voličov.

(5) Ak jeden z dvoch kandidátov, ktorí získali v prvom kole volieb najviac platných hlasov, prestane byť voliteľný za prezidenta pred druhým kolom volieb alebo ak sa práva kandidovať vzdá, postupuje do druhého kola volieb kandidát, ktorý v prvom kole volieb získal ďalší najvyšší počet platných hlasov. Ak pre druhé kolo volieb nie sú dvaja kandidáti, druhé kolo volieb sa neuskutoční a predseda Národnej rady Slovenskej republiky vyhlási do siedmich dní nové voľby tak, aby sa uskutočnili do 60 dní od ich vyhlásenia.

(6) Ak sa o funkciu prezidenta uchádza iba jeden kandidát, koná sa voľba tak, že sa o ňom hlasuje; za prezidenta je zvolený, ak získa nadpolovičnú väčšinu platných hlasov zúčastnených voličov.

(7) Zvolený kandidát sa ujíma funkcie prezidenta zložením sľubu. Sľub skladá pred Národnou radou Slovenskej republiky do rúk predsedu Ústavného súdu Slovenskej republiky napoludnie v deň, v ktorom sa má skončiť volebné obdobie predchádzajúceho prezidenta.

(8) Ak bolo volebné obdobie prezidenta skončené predčasne, zvolený kandidát skladá svoj sľub a ujíma sa funkcie prezidenta napoludnie v nasledujúci deň po dni, v ktorom boli vyhlásené výsledky volieb.

(9) O ústavnosti alebo zákonnosti volieb prezidenta rozhoduje Ústavný súd Slovenskej republiky.

(10) Podrobnosti o voľbách prezidenta ustanoví zákon.“.

7. V čl. 102 písmeno d) znie:

„d) môže rozpustiť Národnú radu Slovenskej republiky, ak Národná rada Slovenskej republiky v lehote šiestich mesiacov od vymenovania vlády Slovenskej republiky neschválila jej programové vyhlásenie, ak sa Národná rada Slovenskej republiky neuzniesla do troch mesiacov o vládnom návrhu zákona, s ktorým vláda spojila vyslovenie dôvery, ak Národná rada Slovenskej republiky nebola dlhšie ako tri mesiace spôsobilá uznášať sa, hoci jej zasadanie nebolo prerušené a hoci bola v tom čase opakovane zvolávaná na schôdzu, alebo ak zasadanie Národnej rady Slovenskej republiky bolo prerušené na dlhší čas, ako dovoľuje ústava. Toto právo nemôže uplatniť počas posledných šiestich mesiacov svojho volebného obdobia. Prezident rozpustí Národnú radu Slovenskej republiky v prípade, ak v ľudovom hlasovaní o odvolaní prezidenta nebol prezident odvolaný.“.

8. V čl. 102 písmeno n) znie:

„n) môže vrátiť Národnej rade Slovenskej republiky zákon s pripomienkami, a to v lehote do 15 dní od doručenia schváleného zákona.“.

9. V čl. 102 písmeno p) znie:

„p) má právo vyžadovať si od vlády Slovenskej republiky a od jej členov informácie potrebné na plnenie svojich úloh.“.

10. V čl. 102 sa vypúšťa písmeno r).

11. Doterajší text čl. 102 sa označuje ako odsek 1 a dopĺňa sa odsekom 2, ktorý znie:

„(2) Rozhodnutie prezidenta vydané podľa čl. 102 písm. b) a i), ak ide o udelenie amnestie, a podľa písmena j) je platné, ak ho podpíše predseda vlády Slovenskej republiky alebo príslušný minister; v týchto prípadoch za rozhodnutie prezidenta zodpovedá vláda Slovenskej republiky.“.

12. V čl. 103 odsek 1 znie:

„(1) Za prezidenta možno zvoliť každého občana Slovenskej republiky, ktorý je voliteľný za poslanca Národnej rady Slovenskej republiky a v deň voľby dosiahol vek 40 rokov.“.

13. V čl. 103 odsek 3 znie:

„(3) Voľbu prezidenta vyhlasuje predseda Národnej rady Slovenskej republiky tak, aby sa prvé kolo volieb uskutočnilo najneskôr 60 dní pred uplynutím funkčného obdobia úradujúceho prezidenta. Ak sa úrad prezidenta uvoľní pred uplynutím funkčného obdobia, predseda Národnej rady Slovenskej republiky vyhlási voľbu prezidenta do siedmich dní tak, aby sa prvé kolo volieb uskutočnilo najneskôr do 60 dní odo dňa vyhlásenia voľby prezidenta.“.

14. Čl. 103 sa dopĺňa odsekmi 6 a 7, ktoré znejú:

„(6) Prezident sa môže kedykoľvek svojej funkcii vzdať; jeho funkčné obdobie sa skončí dňom doručenia písomného oznámenia tohto rozhodnutia predsedovi Ústavného súdu Slovenskej republiky.“.

(7) Predseda Ústavného súdu Slovenskej republiky písomne oznámi vzdanie sa funkcie prezidenta predsedovi Národnej rady Slovenskej republiky.“.

15. V čl. 104 ods. 1 sa slová „jej predsedu“ nahrádzajú slovami „predsedu Ústavného súdu Slovenskej republiky“.

16. V čl. 105 ods. 1 v prvej vete sa za slová „čl. 102“ vkladajú slová „ods. 1“.

17. V čl. 105 ods. 1 štvrtá veta znie:

„Oprávnenia prezidenta podľa čl. 102 ods. 1 písm. e), f) a g) prechádzajú v tom čase na predsedu Národnej rady Slovenskej republiky.“.

18. V čl. 105 odsek 2 znie:

„(2) Ak prezident nemôže vykonávať svoju funkciu dlhšie ako šesť mesiacov, Ústavný súd Slovenskej republiky vyhlási, že funkcia prezidenta sa uvoľnila. Dňom tohto vyhlásenia sa skončí funkčné obdobie doterajšieho prezidenta.“.

19. Čl. 106 znie:

„Čl.106

(1) Prezidenta možno odvolať z funkcie pred skončením volebného obdobia ľudovým hlasovaním. Ľudové hlasovanie o odvolaní prezidenta vyhlasuje predseda Národnej rady Slovenskej republiky na základe uznesenia Národnej rady Slovenskej republiky prijatého najmenej trojpätinovou väčšinou všetkých poslancov Národnej rady Slovenskej republiky, a to do 30 dní od prijatia uznesenia tak, aby sa ľudové hlasovanie vykonalo do 60 dní od jeho vyhlásenia.“.

(2) Prezident je odvolaný, ak za jeho odvolanie v ľudovom hlasovaní hlasovala nadpolovičná väčšina všetkých oprávnených voličov.

(3) Ak prezident nebol v ľudovom hlasovaní odvolaný, rozpustí prezident Národnú radu Slovenskej republiky do 30 dní od vyhlásenia výsledkov ľudového hlasovania. V takom prípade začína prezidentovi plynúť nové volebné obdobie. Predseda Národnej rady Slovenskej republiky vyhlási voľby do Národnej rady Slovenskej republiky do siedmich dní od jej rozpustenia.

(4) Podrobnosti o odvolaní prezidenta ustanoví zákon.“

20. Čl. 107 znie:

„Čl.107

Prezidenta možno stíhať iba za úmyselné porušenie ústavy alebo za vlastizradu. O podaní obžaloby na prezidenta rozhoduje Národná rada Slovenskej republiky trojpätinovou väčšinou hlasov všetkých poslancov. Obžalobu podáva Národná rada Slovenskej republiky na Ústavný súd Slovenskej republiky, ktorý o nej rozhodne v pléne. Odsudzujúce rozhodnutie Ústavného súdu Slovenskej republiky znamená stratu funkcie prezidenta a spôsobilosti túto funkciu opätovne získať.“

21. Čl. 111 znie:

„Čl.111

Na návrh predsedu vlády prezident Slovenskej republiky vymenuje a odvolá ďalších členov vlády a poverí ich riadením ministerstiev. Za podpredsedu vlády a ministra môže vymenovať občana, ktorý je voliteľný za poslanca Národnej rady Slovenskej republiky.“

22. V čl. 129 odsek 2 znie:

„(2) Ústavný súd rozhoduje o ústavnosti a zákonnosti volieb a odvolávaní prezidenta Slovenskej republiky, volieb do Národnej rady Slovenskej republiky a volieb do orgánov územnej samosprávy.“

23. V čl. 129 odsek 3 znie:

„(3) Ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach proti výsledku referenda a o sťažnostiach proti výsledku ľudového hlasovania o odvolaní prezidenta Slovenskej republiky.“

24. V čl. 129 odsek 5 znie:

„(5) Ústavný súd rozhoduje o obžalobe Národnej rady Slovenskej republiky proti prezidentovi Slovenskej republiky vo veci úmyselného porušenia ústavy a vlastizrady.“

25. Čl. 131 znie:

„Ústavný súd rozhoduje v pléne vo veciach uvedených v čl. 105 ods. 2, čl. 107, čl. 125 písm. a) a b), čl. 129 ods. 2 až 5, čl. 136 ods. 2, čl. 138 ods. 2 a 3 a o úprave svojich vnútorných pomerov.“

26. Za čl. 154 sa vkladá čl. 154a, ktorý znie:

„Čl.154a

Voľbu prezidenta Slovenskej republiky podľa tohto ústavného zákona vyhlási predseda Národnej rady Slovenskej republiky do 30 dní od nadobudnutia účinnosti zákona vydaného podľa čl. 101 ods. 10.“

Čl.II

Predseda Národnej rady Slovenskej republiky sa splnomocňuje, aby v Zbierke zákonov Slovenskej republiky vyhlásil úplné znenie Ústavy Slovenskej republiky č. 460/1992 Zb., ako vyplýva z ústavného zákona č. 244/1998 Z. z. a zo zmien a doplnení vykonaných týmto ústavným zákonom.

Čl.III

Tento ústavný zákon nadobúda účinnosť dňom vyhlásenia.

Jozef Migaš v.r.

Mikuláš Dzurinda v.r.

Poznámka: Uverejnené v č. 5/1999 Zbierky zákonov na strane 110. Účinnosť od 27. 1. 1999.

90/2001 Z. z.

ÚSTAVNÝ ZÁKON

z 23. februára 2001, ktorým sa mení a dopĺňa Ústava Slovenskej republiky č. 460/1992 Zb. v znení neskorších predpisov

Národná rada Slovenskej republiky sa uzniesla na tomto ústavnom zákone:

Čl. I

Ústava Slovenskej republiky č. 460/1992 Zb. v znení ústavného zákona č. 244/1998 Z. z. a ústavného zákona č. 9/1999 Z. z. sa mení a dopĺňa takto:

1. Doterajší text čl. 1 sa označuje ako odsek 1 a dopĺňa sa odsekom 2, ktorý znie:

„(2) Slovenská republika uznáva a dodržiava všeobecné pravidlá medzinárodného práva, medzinárodné zmluvy, ktorými je viazaná, a svoje ďalšie medzinárodné záväzky.“

2. V čl. 4 sa za slovo „bohatstvo“ vkladá čiarka a slovo „jaskyne“.

3. Čl. 7 znie:

„Čl. 7

(1) Slovenská republika môže na základe slobodného rozhodnutia vstúpiť do štátneho zväzku s inými štátmi. O vstupe do štátneho zväzku s inými štátmi alebo o vystúpení z tohto zväzku sa rozhodne ústavným zákonom, ktorý sa potvrdí referendum.

(2) Slovenská republika môže medzinárodnou zmluvou, ktorá bola ratifikovaná a vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, alebo na základe takej zmluvy preniesť výkon časti svojich práv na Európske spoločenstvá a Európsku úniu. Právne záväzné akty Európskych spoločenstiev a Európskej únie majú prednosť pred zákonmi Slovenskej republiky. Prevzatie právne záväzných aktov, ktoré vyžadujú implementáciu, sa vykoná zákonom alebo nariadením vlády podľa čl. 120 ods. 2.

(3) Slovenská republika sa môže s cieľom zachovať mier, bezpečnosť a demokratický poriadok za podmienok ustanovených medzinárodnou zmluvou zaradiť do organizácie vzájomnej kolektívnej bezpečnosti.

(4) Na platnosť medzinárodných zmlúv o ľudských právach a základných slobodách, medzinárodných politických zmlúv, medzinárodných zmlúv vojenskej povahy, medzinárodných zmlúv, z ktorých vzniká Slovenskej republike členstvo v medzinárodných organizáciách, medzinárodných hospodárskych zmlúv všeobecnej povahy, medzinárodných zmlúv, na ktorých vykonanie je potrebný zákon, a medzinárodných zmlúv, ktoré priamo zakladajú práva alebo povinnosti fyzických osôb alebo právnických osôb, sa vyžaduje pred ratifikáciou súhlas Národnej rady Slovenskej republiky.

(5) Medzinárodné zmluvy o ľudských právach a základných slobodách, medzinárodné zmluvy, na ktorých vykonanie nie je potrebný

zákon, a medzinárodné zmluvy, ktoré priamo zakladajú práva alebo povinnosti fyzických osôb alebo právnických osôb a ktoré boli ratifikované a vyhlásené spôsobom ustanoveným zákonom, majú prednosť pred zákonmi.“

4. Za čl. 7 sa vkladá čl. 7a, ktorý znie:

„Čl.7a

Slovenská republika podporuje národné povedomie a kultúrnu identitu Slovákov žijúcich v zahraničí, podporuje ich inštitúcie zriadené na dosiahnutie tohto účelu a vzťahy s materskou krajinou.“

5. Čl. 11 sa vypúšťa.

6. V čl. 13 odsek 1 znie:

„(1) Povinnosti možno ukladať

a) zákonom alebo na základe zákona, v jeho medziach a pri zachovaní základných práv a slobôd,

b) medzinárodnou zmluvou podľa čl. 7 ods. 4, ktorá priamo zakladá práva a povinnosti fyzických osôb alebo právnických osôb, alebo

c) nariadením vlády podľa čl. 120 ods. 2.“

7. V čl. 17 odseky 3 a 4 znejú:

„(3) Obvineného alebo podozrivého z trestného činu možno zadržať len v prípadoch ustanovených zákonom. Zadržaná osoba musí byť ihneď oboznámená s dôvodmi zadržania, vypočutá a najneskôr do 48 hodín prepustená na slobodu alebo odovzdaná súdu. Sudca musí zadržanú osobu do 48 hodín a pri obzvlášť závažných trestných činoch do 72 hodín od prevzatia vypočuť a rozhodnúť o väzbe alebo o jej prepustení na slobodu.

(4) Obvineného možno zatknúť iba na odôvodnený písomný príkaz sudcu. Zatknutá osoba musí byť do 24 hodín odovzdaná súdu. Sudca musí zatknutú osobu do 48 hodín a pri obzvlášť závažných trestných činoch do 72 hodín od prevzatia vypočuť a rozhodnúť o väzbe alebo o jej prepustení na slobodu.“

8. V čl. 18 sa odsek 2 dopĺňa písmenom e), ktoré znie:

„e) menšie obecné služby na základe zákona.“

9. V čl. 23 ods. 4 druhá veta znie: „Občana nemožno nútiť, aby opustil vlasť, a nemožno ho vyhostiť.“

10. V čl. 25 odsek 1 znie:

„(1) Obrana Slovenskej republiky je povinnosťou a vecou cti občanov. Zákon ustanoví rozsah brannej povinnosti.“

11. V čl. 26 ods. 5 prvej vete sa slová „Štátne orgány a orgány územnej samosprávy“ nahrádzajú slovami „Orgány verejnej moci“.

12. V čl. 30 ods. 1 sa na konci pripája táto veta: „Cudzinci s trvalým pobytom na území Slovenskej republiky majú právo voliť a byť volení do orgánov samosprávy obcí a do orgánov samosprávy vyšších územných celkov.“

13. V čl. 37 ods. 4 sa slová „príslušníci Zboru požiarnej ochrany“ nahrádzajú slovami „príslušníci a zamestnanci hasičských a záchranných zborov“.

14. V čl. 44 odsek 4 znie:

„(4) Štát dbá o šetrné využívanie prírodných zdrojov, o ekologickú rovnováhu a o účinnú starostlivosť o životné prostredie a zabezpečuje ochranu určeným druhom voľne rastúcich rastlín a voľne žijúcich živočíchov.“

15. Čl. 44 sa dopĺňa odsekom 5, ktorý znie:

„(5) Podrobnosti o právach a povinnostiach podľa odsekov 1 až 4 ustanoví zákon.“.

16. Doterajší text čl. 51 sa označuje ako odsek 1 a dopĺňa sa odsekom 2, ktorý znie:

„(2) Podmienky a rozsah obmedzenia základných práv a slobôd a rozsah povinností v čase vojny, vojnového stavu, výnimočného stavu a núdzového stavu ustanoví ústavný zákon.“.

17. Čl. 56 znie:

„Čl.56

(1) Národná banka Slovenska je nezávislá centrálna banka Slovenskej republiky. Národná banka Slovenska môže v rámci svojej pôsobnosti vydávať všeobecne záväzné právne predpisy, ak je na to splnomocnená zákonom.

(2) Najvyšším riadiacim orgánom Národnej banky Slovenska je Banková rada Národnej banky Slovenska.

(3) Podrobnosti podľa odsekov 1 a 2 ustanoví zákon.“.

18. Čl. 60 znie:

„Čl.60

(1) Najvyšší kontrolný úrad Slovenskej republiky je nezávislý orgán kontroly hospodárenia s
a) prostriedkami rozpočtov, ktoré podľa zákona schvaľuje Národná rada Slovenskej republiky alebo vláda,

b) majetkom, záväzkami, finančnými prostriedkami, majetkovými právami a pohľadávkami štátu, verejnoprávnych inštitúcií a Fondu národného majetku Slovenskej republiky,

c) majetkom, finančnými prostriedkami a majetkovými právami obcí a vyšších územných celkov, ktoré získali na úhradu nákladov na prenesený výkon štátnej správy,

d) majetkom, záväzkami, finančnými prostriedkami, majetkovými právami a pohľadávkami, za ktoré Slovenská republika prevzala záruku,

e) majetkom, finančnými prostriedkami, majetkovými právami a pohľadávkami a finančnými prostriedkami, ktoré sa poskytli Slovenskej republike, právnickým osobám alebo fyzickým osobám hospodáriacim s prostriedkami štátneho rozpočtu alebo nakladajúcim so štátnym majetkom v rámci rozvojových programov alebo z iných obdobných dôvodov zo zahraničia.

(2) Kontrolná pôsobnosť najvyššieho kontrolného úradu sa vzťahuje v rozsahu uvedenom v odseku 1 na

a) vládu Slovenskej republiky, ministerstvá a ostatné ústredné orgány štátnej správy Slovenskej republiky a na orgány im podriadené,

b) štátne orgány, ako aj právnické osoby, u ktorých vykonávajú funkciu zakladateľa alebo zriaďovateľa ústredné orgány štátnej správy alebo iné štátne orgány,

c) obce a vyššie územné celky, právnické osoby zriadené obcami a na právnické osoby zriadené vyššími územnými celkami,

d) štátne účelové fondy, verejnoprávne inštitúcie zriadené zákonom, právnické osoby, v ktorých majú majetkovú účasť verejnoprávne inštitúcie, na právnické osoby s majetkovou účasťou štátu,

e) Fond národného majetku Slovenskej republiky, právnické osoby s určenou majetkovou účasťou Fondu národného majetku Slovenskej republiky,

f) fyzické osoby a právnické osoby.“

19. V čl. 61 ods. 2 sa za slovo „predsedu“ vkladajú slová „a podpredsedu“.

20. V čl. 61 ods. 3 sa za slovo „predsedu“ vkladajú slová „a podpredsedu“ a slovo „päťročných“ sa nahrádza slovom „sedemročných“.

21. V čl. 61 odsek 4 znie:

„(4) Funkcia predsedu a podpredsedu najvyššieho kontrolného úradu sú nezlučiteľné s výkonom funkcie v inom orgáne verejnej moci, s pracovným pomerom alebo s obdobným pracovným vzťahom, s podnikateľskou činnosťou, s členstvom v riadiacom alebo kontrolnom orgáne právnickej osoby, ktorá vykonáva podnikateľskú činnosť, ani s inou hospodárskou alebo zárobkovou činnosťou okrem správy vlastného majetku, vedeckej, pedagogickej, literárnej alebo umeleckej činnosti.“

22. Čl. 63 znie:

„Čl.63

Postavenie, pôsobnosť, vnútorné organizačné členenie a základné pravidlá kontrolnej činnosti najvyššieho kontrolného úradu ustanoví zákon.“

23. Čl. 64 znie:

„Čl.64

Základom územnej samosprávy je obec. Územnú samosprávu tvorí obec a vyšší územný celok.“

24. Za čl. 64 sa vkladá čl. 64a, ktorý znie:

„Čl.64a

Obec a vyšší územný celok sú samostatné územné samosprávne a správne celky Slovenskej republiky združujúce osoby, ktoré majú na ich území trvalý pobyt. Podrobnosti ustanoví zákon.“

25. Čl. 65 znie:

„Čl.65

(1) Obec a vyšší územný celok sú právnické osoby, ktoré za podmienok ustanovených zákonom samostatne hospodária s vlastným majetkom a so svojimi finančnými prostriedkami.

(2) Obec a vyšší územný celok financujú svoje potreby predovšetkým z vlastných príjmov, ako aj zo štátnych dotácií. Zákon ustanoví, ktoré dane a poplatky sú príjmom obce a ktoré dane a poplatky sú príjmom vyššieho územného celku. Štátnych dotácií sa možno domáhať len v medziach zákona.“

26. Čl. 66 znie:

„Čl.66

(1) Obec má právo združovať sa s inými obcami na zabezpečenie vecí spoločného záujmu; rovnaké právo združovať sa s inými vyššími územnými celkami má aj vyšší územný celok. Podmienky ustanoví zákon.

(2) Zlúčenie, rozdelenie alebo zrušenie obce upraví zákon.“

27. Čl. 67 znie:

„Čl.67

(1) Územná samospráva sa uskutočňuje na zhromaždeniach obyvateľov obce, miestnym referendum, referendum na území vyššieho územného celku, orgánmi obce alebo orgánmi vyššieho územného celku. Spôsob vykonania miestneho referenda a referenda na území vyššieho územného celku ustanoví zákon.

(2) Povinnosti a obmedzenia pri výkone územnej samosprávy možno obci a vyššiemu územnému celku ukladať zákonom a na základe medzinárodnej zmluvy podľa čl. 7 ods. 5.

(3) Štát môže zasahovať do činnosti obce a vyššieho územného celku len spôsobom ustanoveným zákonom.“

28. Čl. 68 znie:

„Čl.68

Vo veciach územnej samosprávy a na zabezpečenie úloh vyplývajúcich pre samosprávu zo zákona môže obec a vyšší územný celok vydávať všeobecne záväzné nariadenia.“

29. V čl. 69 odseky 2 a 3 znejú:

„(2) Obecné zastupiteľstvo tvoria poslanci obecného zastupiteľstva. Poslancov volia na štvorročné obdobie obyvatelia obce, ktorí majú na jej území trvalý pobyt. Voľby poslancov sa uskutočňujú na základe všeobecného, rovného a priameho volebného práva tajným hlasovaním.

(3) Starostu obce volia obyvatelia obce, ktorí majú na jej území trvalý pobyt, na základe všeobecného, rovného a priameho volebného práva tajným hlasovaním na štvorročné obdobie. Starosta obce je

výkonným orgánom obce; vykonáva správu obce a zastupuje obec navonok. Dôvody a spôsob odvolania starostu pred uplynutím volebného obdobia ustanoví zákon.“

30. Čl. 69 sa dopĺňa odsekmi 4 až 6, ktoré znejú:

„(4) Orgány vyššieho územného celku sú
a) zastupiteľstvo vyššieho územného celku,

b) predseda vyššieho územného celku.

(5) Zastupiteľstvo vyššieho územného celku tvoria poslanci zastupiteľstva vyššieho územného celku. Poslancov volia obyvatelia, ktorí majú trvalý pobyt v územnom obvode vyššieho územného celku, na štvorročné obdobie. Voľby poslancov sa uskutočňujú na základe všeobecného, rovného a priameho volebného práva tajným hlasovaním.

(6) Predsedu vyššieho územného celku volia obyvatelia, ktorí majú trvalý pobyt v územnom obvode vyššieho územného celku, na základe všeobecného, rovného a priameho volebného práva tajným hlasovaním na štvorročné obdobie. Dôvody a spôsob odvolania predsedu vyššieho územného celku pred uplynutím volebného obdobia ustanoví zákon. Predseda vyššieho územného celku je výkonným orgánom vyššieho územného celku, vykonáva správu vyššieho územného celku a zastupuje vyšší územný celok navonok.“

31. V čl. 71 ods. 1 sa za slovo „obec“ vkladajú slová „a vyšší územný celok“.

32. V čl. 71 odsek 2 znie:

„(2) Pri výkone štátnej správy môže obec a vyšší územný celok vydávať v rámci svojej územnej pôsobnosti na základe splnomocnenia v zákone a v jeho medziach všeobecne záväzné nariadenia. Výkon štátnej správy prenesený na obec alebo na vyšší územný celok zákonom riadi a kontroluje vláda. Podrobnosti ustanoví zákon.“

33. V čl. 77 odsek 1 znie:

„(1) Funkcia poslanca je nezlučiteľná s výkonom funkcie sudcu, prokurátora, verejného ochrancu práv, príslušníka ozbrojených síl a príslušníka ozbrojeného zboru.“

34. Čl. 78 znie:

„Čl.78

(1) Za hlasovanie v Národnej rade Slovenskej republiky alebo v jej výboroch nemožno poslanca stíhať, a to ani po zániku jeho mandátu.

(2) Za výroky pri výkone funkcie poslanca prednesené v Národnej rade Slovenskej republiky alebo v jej orgáne nemožno poslanca trestne stíhať, a to ani po zániku jeho mandátu. Poslanec podlieha disciplinárnej právomoci Národnej rady Slovenskej republiky. Občianskoprávna zodpovednosť poslanca tým nie je dotknutá.

(3) Poslanca nemožno trestne ani disciplinárne stíhať, ani vziať ho do väzby bez súhlasu Národnej rady Slovenskej republiky. Ak Národná rada Slovenskej republiky súhlas odoprie, trestné stíhanie alebo vzatie do väzby je počas trvania poslaneckého mandátu vylúčené. V takom prípade počas ďalšieho výkonu poslaneckého mandátu premiäčacia doba neplynie.

(4) Ak bol poslanec pristihnutý a zadržaný pri trestnom čine, príslušný orgán je povinný to ihneď oznámiť predsedovi Národnej rady Slovenskej republiky. Ak mandátový a imunitný výbor Národnej rady Slovenskej republiky následný súhlas na zadržanie nedá, poslanec musí byť ihneď prepustený.

(5) Ak je poslanec vo výkone väzby, jeho mandát nezaniká, iba sa neuplatňuje.“

35. Čl. 81 znie:

„Čl.81

Poslanec sa môže svojho mandátu vzdať osobným vyhlásením na schôdzi Národnej rady Slovenskej republiky. Ak mu v tom bránia vážne okolnosti, môže tak urobiť písomne do rúk predsedu Národnej rady Slovenskej republiky; v takom prípade mandát poslanca zaniká dňom doručenia písomného rozhodnutia o vzdaní sa mandátu poslanca predsedovi Národnej rady Slovenskej republiky.“

36. Za čl. 81 sa vkladá čl. 81a, ktorý znie:

„Čl.81a

Mandát poslanca zaniká

- a) uplynutím volebného obdobia,
- b) vzdaním sa mandátu,
- c) stratou voliteľnosti,
- d) rozpustením Národnej rady Slovenskej republiky,
- e) vznikom nezlučiteľnosti podľa čl. 77 ods. 1,
- f) dňom nadobudnutia právoplatnosti rozsudku, ktorým bol poslanec odsúdený za úmyselný trestný čin alebo ktorým bol poslanec odsúdený za trestný čin, a súd nerozhodol v jeho prípade o podmienčnom odložení výkonu trestu odňatia slobody.“

37. V čl. 84 sa za odsek 2 vkladá nový odsek 3, ktorý znie:

„(3) Na vyslovenie súhlasu s medzinárodnou zmluvou podľa čl. 7 ods. 3 a 4 a na prijatie zákona vráteného prezidentom Slovenskej

republiky podľa čl. 102 písm. o) je potrebný súhlas nadpolovičnej väčšiny všetkých poslancov.“

Doterajší odsek 3 sa označuje ako odsek 4.

38. V čl. 84 ods. 4 sa za slová „ústavného zákona“ vkladajú slová „na vyslovenie súhlasu s medzinárodnou zmluvou podľa čl. 7 ods. 2,“.

39. V čl. 86 písmeno d) znie:

„d) pred ratifikáciou vyslovovať súhlas s medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách, s medzinárodnými politickými zmluvami, s medzinárodnými zmluvami vojenskej povahy, s medzinárodnými zmluvami, z ktorých vzniká Slovenskej republike členstvo v medzinárodných organizáciách, s medzinárodnými hospodárskymi zmluvami všeobecnej povahy, s medzinárodnými zmluvami, na ktorých vykonanie je potrebný zákon, ako aj s medzinárodnými zmluvami, ktoré priamo zakladajú práva alebo povinnosti fyzických osôb alebo právnických osôb, a zároveň rozhodovať o tom, či ide o medzinárodné zmluvy podľa čl. 7 ods. 5,“.

40. V čl. 86 písmeno i) znie:

„i) voliť a odvolávať predsedu a podpredsedu Najvyššieho kontrolného úradu Slovenskej republiky a troch členov Súdnej rady Slovenskej republiky,“.

41. V čl. 86 písm. j) sa na konci pripájajú tieto slová: „a po skončení vojny o uzavretí mieru,“.

42. V čl. 86 písm. k) sa na konci bodka nahrádza čiarkou a pripájajú sa tieto slová: „ak nejde o prípad uvedený v čl. 119 písm. p),“.

43. Čl. 86 sa dopĺňa písmenom l), ktoré znie:

„l) vysloviť súhlas s prítomnosťou zahraničných ozbrojených síl na území Slovenskej republiky.“.

44. V čl. 87 odseky 2 až 4 znejú:

„(2) Ak prezident Slovenskej republiky vráti zákon s pripomienkami, Národná rada Slovenskej republiky zákon opätovne prerokuje a v prípade jeho schválenia musí byť taký zákon vyhlásený.

(3) Zákon podpisuje prezident Slovenskej republiky, predseda Národnej rady Slovenskej republiky a predseda vlády Slovenskej republiky. Ak Národná rada Slovenskej republiky po opätovnom prerokovaní schváli zákon aj napriek pripomienkam prezidenta Slovenskej republiky a prezident Slovenskej republiky zákon nepodpíše, zákon sa vyhlási aj bez podpisu prezidenta Slovenskej republiky.

(4) Zákon nadobúda platnosť vyhlásením. Podrobnosti o vyhlasovaní zákonov, medzinárodných zmlúv a právne záväzných aktov medzinárodnej organizácie podľa čl. 7 ods. 2 ustanoví zákon.“.

45. V čl. 87 sa vypúšťa odsek 5.

46. V čl. 89 ods. 2 sa vypúšťa písmeno d).

Doterajšie písmená e) a f) sa označujú ako písmená d) a e).

47. V čl. 89 sa odsek 2 dopĺňa písmenom f), ktoré znie:

„f) vykonáva ďalšie úlohy, ak tak ustanoví zákon.“.

48. Doterajší text čl. 95 sa označuje ako odsek 1 a dopĺňa sa odsekom 2, ktorý znie:

„(2) Prezident Slovenskej republiky môže pred vyhlásením referenda podať na Ústavný súd Slovenskej republiky návrh na rozhodnutie, či predmet referenda, ktoré sa má vyhlásiť na základe

petície občanov alebo uznesenia Národnej rady Slovenskej republiky podľa odseku 1, je v súlade s ústavou alebo s ústavným zákonom. Ak prezident Slovenskej republiky podá na Ústavný súd Slovenskej republiky návrh na rozhodnutie, či predmet referenda, ktoré sa má vyhlásiť na základe petície občanov alebo uznesenia Národnej rady Slovenskej republiky, je v súlade s ústavou alebo s ústavným zákonom, od podania návrhu prezidenta Slovenskej republiky do nadobudnutia právoplatnosti rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky lehota podľa odseku 1 neplynie.“

49. V čl. 102 ods. 1 písmeno a) znie:

„a) zastupuje Slovenskú republiku navonok, dojednáva a ratifikuje medzinárodné zmluvy. Dojednávanie medzinárodných zmlúv môže preniesť na vládu Slovenskej republiky alebo so súhlasom vlády na jej jednotlivých členov,“.

50. V čl. 102 ods. 1 sa za písmeno a) vkladá nové písmeno b), ktoré znie:

„b) môže podať na Ústavný súd Slovenskej republiky návrh na rozhodnutie o súlade dojednanej medzinárodnej zmluvy, na ktorú je potrebný súhlas Národnej rady Slovenskej republiky, s ústavou alebo s ústavným zákonom,“.

Doterajšie písmená b) až p) sa označujú ako písmená c) až r).

51. V čl. 102 ods. 1 písmeno c) znie:

„c) prijíma, poveruje a odvoláva vedúcich diplomatických misí,“.

52. V čl. 102 ods. 1 písm. e) v druhej vete sa na konci bodka nahrádza čiarkou a pripájajú sa tieto slová: „počas vojny, vojnového stavu alebo výnimočného stavu.“.

53. V čl. 102 ods. 1 písmeno h) znie:

„h) vymenúva a odvoláva vedúcich ústredných orgánov, vyšších štátnych funkcionárov a ďalších funkcionárov v prípadoch, ktoré ustanoví zákon; vymenúva a odvoláva rektorov vysokých škôl, vymenúva vysokoškolských profesorov, vymenúva a povyšuje generálov,“.

54. V čl. 102 ods. 1 písm. i) sa slovo „zapožičiava“ nahrádza slovom „udefuje“.

55. V čl. 102 ods. 1 písmeno j) znie:

„j) odpúšťa a zmiernuje tresty uložené súdmi v trestnom konaní a zahľadá odsúdenie formou individuálnej milosti alebo amnestie,“.

56. V čl. 102 ods. 1 písmeno l) znie:

„l) vypovedáva vojnu na základe rozhodnutia Národnej rady Slovenskej republiky, ak je Slovenská republika napadnutá alebo ak to vyplýva zo záväzkov z medzinárodných zmlúv o spoločnej obrane proti napadnutiu, a uzatvára mier,“.

57. V čl. 102 ods. 1 písmeno m) znie:

„m) môže na návrh vlády Slovenskej republiky nariadiť mobilizáciu ozbrojených síl, vyhlásiť vojnový stav alebo vyhlásiť výnimočný stav a ich skončenie,“.

58. V čl. 102 ods. 1 písmeno o) znie:

„o) môže vrátiť Národnej rade Slovenskej republiky zákon s pripomienkami do 15 dní od doručenia schváleného zákona,“.

59. V čl. 102 sa odsek 1 dopĺňa písmenami s) a t), ktoré znejú:

„s) vymenúva a odvoláva sudcov Ústavného súdu Slovenskej republiky, predsedu a podpredsedu Ústavného súdu Slovenskej republiky, prijíma

sľub sudcov Ústavného súdu Slovenskej republiky a sľub generálneho prokurátora,

t) vymenúva a odvoláva sudcov, predsedu a podpredsedu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, generálneho prokurátora a troch členov Súdnej rady Slovenskej republiky, prijíma sľub sudcov.“

60. V čl. 102 odsek 2 znie:

„(2) Rozhodnutie prezidenta vydané podľa čl. 102 ods. 1 písm. c) a podľa písmena j), ak ide o udelenie amnestie, a podľa písmena k) je platné, ak ho podpíše predseda vlády Slovenskej republiky alebo ním poverený minister; v týchto prípadoch za rozhodnutie prezidenta zodpovedá vláda Slovenskej republiky.“

61. Čl. 102 sa dopĺňa odsekmi 3 a 4, ktoré znejú:

„(3) Podmienky vypovedania vojny, vyhlásenia vojnového stavu, vyhlásenia výnimočného stavu, vyhlásenia núdzového stavu a spôsob výkonu verejnej moci v čase vojny, vojnového stavu, výnimočného stavu ustanoví ústavný zákon.

(4) Podrobnosti o výkone ústavných právomocí prezidenta podľa odseku 1 môže ustanoviť zákon.“

62. V čl. 105 odsek 1 znie:

„(1) Ak nie je prezident zvolený alebo ak sa funkcia prezidenta uvoľní a ešte nie je zvolený nový prezident, alebo ak bol zvolený nový prezident, ale ešte nezložil sľub, alebo ak prezident nemôže svoju funkciu vykonávať pre závažné dôvody, oprávnenia prezidenta podľa čl. 102 ods. 1 písm. a), b), c), n) a o) prechádzajú na vládu Slovenskej republiky. Vláda môže v tom čase poveriť svojho predsedu vykonávaním niektorých právomocí prezidenta. Na predsedu vlády prechádza v tom čase hlavné velenie ozbrojených síl. Oprávnenia prezidenta podľa čl. 102 ods. 1 písm. d), g), h), l), m), s) a t) prechádzajú v tom čase na predsedu Národnej rady Slovenskej republiky.“

63. V čl. 108 sa slovo „najvyšším“ nahrádza slovom „vrcholným“.

64. V čl. 109 odsek 2 znie:

„(2) Výkon funkcie člena vlády je nezlučiteľný s výkonom poslanskeho mandátu, s výkonom funkcie v inom orgáne verejnej moci, so štátnozamestnaneckým pomerom, s pracovným pomerom alebo s obdobným pracovným vzťahom, s podnikateľskou činnosťou, s členstvom v riadiacom alebo kontrolnom orgáne právnickej osoby, ktorá vykonáva podnikateľskú činnosť, alebo s inou hospodárskou alebo zárobkovou činnosťou okrem správy vlastného majetku a vedeckej, pedagogickej, literárnej alebo umeleckej činnosti.“

65. V čl. 109 sa vypúšťa odsek 3.

66. V čl. 119 písmená f) až l) znejú:

„f) o medzinárodných zmluvách Slovenskej republiky, ktorých dojednanie preniesol na vládu prezident Slovenskej republiky,

g) o súhlase s prenesením dojednania medzinárodných zmlúv podľa čl. 102 ods. 1 písm. a) na jej jednotlivých členov,

h) o podaní návrhu na Ústavný súd Slovenskej republiky, aby rozhodol o súlade dojednanej medzinárodnej zmluvy, na ktorú je potrebný súhlas Národnej rady Slovenskej republiky, s ústavou a s ústavným zákonom,

i) o zásadných otázkach vnútornej a zahraničnej politiky,

j) o podaní návrhu zákona alebo iného závažného opatrenia na verejnú diskusiu,

k) o tom, že požiada o vyslovenie dôvery,

l) o udelení amnestie vo veciach priestupkov.“

67. Čl. 119 sa dopĺňa písmenami m) až r), ktoré znejú:

„m) o vymenúvaní a odvolávaní ďalších štátnych funkcionárov v prípadoch ustanovených zákonom a troch členov Súdnej rady Slovenskej republiky,

n) o návrhu na vyhlásenie vojnového stavu, o návrhu na nariadenie mobilizácie ozbrojených síl, o návrhu na vyhlásenie výnimočného stavu a o návrhu na ich skončenie, o vyhlásení a skončení núdzového stavu,

o) o vyslaní ozbrojených síl mimo územia Slovenskej republiky na účel humanitárnej pomoci, vojenských cvičení alebo mierových pozorovateľských misií, o súhlase s prítomnosťou zahraničných ozbrojených síl na území Slovenskej republiky na účel humanitárnej pomoci, vojenských cvičení alebo mierových pozorovateľských misií, o súhlase s prechodom zahraničných ozbrojených síl cez územie Slovenskej republiky,

p) o vyslaní ozbrojených síl mimo územia Slovenskej republiky, ak ide o plnenie záväzkov z medzinárodných zmlúv o spoločnej obrane proti napadnutiu, a to najdlhšie na čas 60 dní; toto rozhodnutie vláda bezodkladne oznámi Národnej rade Slovenskej republiky,

r) o ďalších otázkach, ak to ustanoví zákon.“

68. V čl. 120 sa za odsek 1 vkladá nový odsek 2, ktorý znie:

„(2) Ak tak ustanoví zákon, vláda je oprávnená vydávať nariadenia aj na vykonanie Európskej dohody o pridružení uzatvorenej medzi Európskymi spoločenstvami a ich členskými štátmi na strane jednej a Slovenskou republikou na strane druhej a na vykonanie medzinárodných zmlúv podľa čl. 7 ods. 2.“

Doterajšie odseky 2 a 3 sa označujú ako odseky 3 a 4.

69. Čl. 125 znie:

„Čl.125

(1) Ústavný súd rozhoduje o súlade

a) zákonov s ústavou, s ústavnými zákonmi a s medzinárodnými zmluvami, s ktorými vyslovila súhlas Národná rada Slovenskej republiky a ktoré boli ratifikované a vyhlásené spôsobom ustanoveným zákonom,

b) nariadení vlády, všeobecne záväzných právnych predpisov ministerstiev a ostatných ústredných orgánov štátnej správy s ústavou, s ústavnými zákonmi, s medzinárodnými zmluvami, s ktorými vyslovila súhlas Národná rada Slovenskej republiky a ktoré boli ratifikované a vyhlásené spôsobom ustanoveným zákonom, a so zákonmi,

c) všeobecne záväzných nariadení podľa čl. 68 s ústavou, s ústavnými zákonmi, s medzinárodnými zmluvami, s ktorými vyslovila súhlas Národná rada Slovenskej republiky a ktoré boli ratifikované a vyhlásené spôsobom ustanoveným zákonom, a so zákonmi, ak o nich nerozhoduje iný súd,

d) všeobecne záväzných právnych predpisov miestnych orgánov štátnej správy a všeobecne záväzných nariadení orgánov územnej samosprávy podľa čl. 71 ods. 2 s ústavou, s ústavnými zákonmi, s medzinárodnými zmluvami vyhlásenými spôsobom ustanoveným zákonom, so zákonmi, s nariadeniami vlády a so všeobecne záväznými právnymi predpismi ministerstiev a ostatných ústredných orgánov štátnej správy, ak o nich nerozhoduje iný súd.

(2) Ak ústavný súd prijme návrh na konanie podľa odseku 1, môže pozastaviť účinnosť napadnutých právnych predpisov, ich častí, prípadne niektorých ich ustanovení, ak ich ďalšie uplatňovanie môže ohroziť základné práva a slobody, ak hrozí značná hospodárska škoda alebo iný vážny nenapraviteľný následok.

(3) Ak ústavný súd svojím rozhodnutím vysloví, že medzi právnymi predpismi uvedenými v odseku 1 je nesúlady, strácajú príslušné predpisy, ich časti, prípadne niektoré ich ustanovenia účinnosť. Orgány, ktoré tieto právne predpisy vydali, sú povinné do šiestich mesiacov od vyhlásenia rozhodnutia ústavného súdu uviesť ich do súladu s ústavou, s ústavnými zákonmi a s medzinárodnými zmluvami vyhlásenými spôsobom ustanoveným zákonom, a ak ide o predpisy uvedené v odseku 1 písm. b) a c), aj s inými zákonmi, a ak ide o predpisy uvedené v odseku 1 písm. d), aj s nariadeniami vlády a so všeobecne záväznými právnymi predpismi ministerstiev a ostatných ústredných orgánov štátnej správy. Ak tak neurobia, také predpisy, ich časti alebo ustanovenia strácajú platnosť po šiestich mesiacoch od vyhlásenia rozhodnutia.

(4) Ústavný súd nerozhoduje o súlade návrhu zákona alebo návrhu iného všeobecne záväzného právneho predpisu s ústavou, s medzinárodnou zmluvou, ktorá bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, alebo s ústavným zákonom.

(5) Platnosť rozhodnutia o pozastavení účinnosti napadnutých právnych predpisov, ich častí, prípadne niektorých ich ustanovení zaniká vyhlásením rozhodnutia ústavného súdu vo veci samej, ak rozhodnutie o pozastavení účinnosti napadnutého právneho predpisu ústavný súd už predtým nezrušil, pretože pominuli dôvody, pre ktoré bolo prijaté.

(6) Rozhodnutie ústavného súdu vydané podľa odsekov 1, 2 a 5 sa vyhlasuje spôsobom ustanoveným na vyhlasovanie zákonov. Právoplatné rozhodnutie ústavného súdu je všeobecne záväzná.“.

70. Za čl. 125 sa vkladajú čl. 125a a 125b, ktoré znejú:

„Čl.125a

(1) Ústavný súd rozhoduje o súlade dojednaných medzinárodných zmlúv, na ktoré je potrebný súhlas Národnej rady Slovenskej republiky, s ústavou alebo s ústavným zákonom.

(2) Návrh na rozhodnutie podľa odseku 1 môže podať ústavnému súdu prezident Slovenskej republiky alebo vláda pred tým, ako predloží dojednanú medzinárodnú zmluvu na rokovanie Národnej rady Slovenskej republiky.

(3) Ústavný súd rozhodne o návrhu podľa odseku 2 do lehoty ustanovenej zákonom; ak ústavný súd svojím rozhodnutím vysloví, že medzinárodná zmluva nie je v súlade s ústavou alebo s ústavným zákonom, takú medzinárodnú zmluvu nemožno ratifikovať.

Čl.125b

(1) Ústavný súd rozhoduje o tom, či predmet referenda, ktoré sa má vyhlásiť na základe petície občanov alebo uznesenia Národnej rady Slovenskej republiky podľa čl. 95 ods. 1, je v súlade s ústavou alebo s ústavným zákonom.

(2) Návrh na rozhodnutie podľa odseku 1 môže podať ústavnému súdu prezident Slovenskej republiky pred vyhlásením referenda, ak má pochybnosti, či predmet referenda, ktoré sa má vyhlásiť na základe petície občanov alebo uznesenia Národnej rady Slovenskej republiky podľa čl. 95 ods. 1, je v súlade s ústavou alebo s ústavným zákonom.

(3) Ústavný súd rozhodne o návrhu podľa odseku 2 do 60 dní odo dňa jeho doručenia; ak ústavný súd svojím rozhodnutím vysloví, že predmet referenda, ktoré sa má vyhlásiť na základe petície občanov alebo uznesenia Národnej rady Slovenskej republiky podľa čl. 95 ods. 1, nie je v súlade s ústavou alebo s ústavným zákonom, referendum nemožno vyhlásiť.“.

71. Čl. 127 znie:

„Čl.127

(1) Ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

(2) Ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal. Ústavný súd môže zároveň vec vrátiť na ďalšie konanie, zakázať pokračovanie v porušovaní základných práv a slobôd alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, alebo ak je to možné, prikázať, aby ten, kto porušil práva alebo slobody podľa odseku 1, obnovil stav pred porušením.

(3) Ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

(4) Zodpovednosť toho, kto porušil práva alebo slobody podľa odseku 1, za škodu alebo inú ujmu nie je rozhodnutím ústavného súdu dotknutá.“

72. Za čl. 127 sa vkladá čl. 127a, ktorý znie:

„Čl.127a

(1) Ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach orgánov územnej samosprávy proti neústavnému alebo nezákonnému rozhodnutiu alebo

inému neústavnému alebo nezákonnému zásahu do vecí územnej samosprávy, ak o jej ochrane nerozhoduje iný súd.

(2) Ak ústavný súd vyhovie sťažnosti orgánu územnej samosprávy, vysloví, v čom spočíva neústavné alebo nezákonné rozhodnutie alebo neústavný alebo nezákonný zásah do vecí územnej samosprávy, aký ústavný zákon alebo zákon bol porušený a akým rozhodnutím alebo zásahom toto porušenie nastalo. Ústavný súd napadnuté rozhodnutie zruší, alebo ak porušenie práva spočívalo v inom zásahu, než je rozhodnutie, zakáže pokračovať v porušovaní práva a prikáže, ak je to možné, aby sa obnovil stav pred porušením.“.

73. Čl. 128 znie:

„Čl.128

Ústavný súd podáva výklad ústavy alebo ústavného zákona, ak je vec sporná. Rozhodnutie ústavného súdu o výklade ústavy alebo ústavného zákona sa vyhlasuje spôsobom ustanoveným na vyhlasovanie zákonov. Výklad je všeobecne záväzný odo dňa jeho vyhlásenia.“.

74. V čl. 129 ods. 2 sa vypúšťajú slová „a odvolávaní“.

75. V čl. 129 ods. 5 sa slovo „a“ nahrádza slovom „alebo“.

76. Čl. 129 sa dopĺňa odsekmi 6 a 7, ktoré znejú:

„(6) Ústavný súd rozhoduje o tom, či rozhodnutie o vyhlásení výnimočného stavu alebo núdzového stavu a na toto rozhodnutie nadväzujúce ďalšie rozhodnutia boli vydané v súlade s ústavou alebo s ústavným zákonom.

(7) Rozhodnutia ústavného súdu podľa predchádzajúcich odsekov sú záväzné pre všetky orgány verejnej moci, fyzické osoby alebo právnické osoby, ktorých sa týkajú. Príslušný orgán verejnej moci

je povinný bez zbytočného odkladu zabezpečiť ich vykonanie. Podrobnosti ustanoví zákon.“

77. V čl. 130 ods. 1 písmeno f) znie:

„f) každý, o ktorého práve sa má konať v prípadoch ustanovených v čl. 127 a 127a.“

78. V čl. 130 sa vypúšťa odsek 3.

79. Čl. 131 znie:

„Čl. 131

(1) Ústavný súd rozhoduje v pléne vo veciach uvedených v čl. 105 ods. 2, čl. 107, čl. 125 ods. 1 písm. a) a b), čl. 125a ods. 1, čl. 125b ods. 1, čl. 128, čl. 129 ods. 2 až 6, čl. 136 ods. 2 a 3, čl. 138 ods. 2 písm. b) a c), o zjednocovaní právnych názorov senátov, o úprave svojich vnútorných pomerov a o návrhu rozpočtu ústavného súdu. Plénum ústavného súdu sa uznáva nadpolovičnou väčšinou všetkých sudcov. Ak sa táto väčšina nedosiahne, návrh sa zamietne.

(2) O ostatných veciach rozhoduje ústavný súd v trojčlenných senátoch. Senát sa uznáva nadpolovičnou väčšinou svojich členov.“

80. Čl. 132 sa vypúšťa.

81. V čl. 134 odseky 1 a 2 znejú:

„(1) Ústavný súd sa skladá z trinástich sudcov.

(2) Sudcov ústavného súdu vymenúva na návrh Národnej rady Slovenskej republiky na dvanásť rokov prezident Slovenskej republiky. Národná rada Slovenskej republiky navrhuje dvojnásobný počet kandidátov na sudcov, ktorých má prezident Slovenskej republiky vymenovať.“

82. V čl. 134 ods. 3 sa na konci pripája táto veta: „Tá istá osoba nemôže byť opakovane vymenovaná za sudcu ústavného súdu.“

83. V čl. 134 ods. 4 sa za slovom „ústavou“ slovo „a“ nahrádza čiarkou a za slovami „ústavnými zákonmi“ sa vkladajú slová „a medzinárodnými zmluvami, ktoré Slovenská republika ratifikovala a boli vyhlásené spôsobom ustanoveným zákonom.“

84. V čl. 136 odsek 3 znie:

„(3) Ústavný súd dáva súhlas na trestné stíhanie alebo vzatie do väzby sudcu a generálneho prokurátora. Ústavný súd vykonáva disciplinárne konanie voči predsedovi Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, podpredsedovi Najvyššieho súdu Slovenskej republiky a generálnemu prokurátorovi.“

85. Čl. 136 sa dopĺňa odsekom 4, ktorý znie:

„(4) Ak ústavný súd súhlas odoprie, trestné stíhanie alebo vzatie do väzby je počas trvania funkcie sudcu ústavného súdu, funkcie sudcu alebo funkcie generálneho prokurátora vylúčené.“

86. V čl. 137 odsek 2 znie:

„(2) Sudcovia ústavného súdu vykonávajú funkciu ako svoje povolanie. Výkon tejto funkcie je nezlučiteľný s funkciou v inom orgáne verejnej moci, so štátnozamestnaneckým pomerom, s pracovným pomerom, s obdobným pracovným vzťahom, s podnikateľskou činnosťou, s členstvom v riadiacom alebo kontrolnom orgáne právnickej osoby, ktorá vykonáva podnikateľskú činnosť, ani s inou hospodárskou alebo zárobkovou činnosťou okrem správy vlastného majetku a vedeckej, pedagogickej, literárnej alebo umeleckej činnosti.“

87. Čl. 138 znie:

„Čl. 138

(1) Sudca ústavného súdu sa môže svojej funkcie vzdať písomným oznámením predsedovi ústavného súdu. Jeho funkcia v takom prípade zaniká uplynutím kalendárneho mesiaca, v ktorom bolo písomné oznámenie o vzdaní sa funkcie doručené.

(2) Prezident Slovenskej republiky sudcu ústavného súdu odvolá

a) na základe právoplatného odsudzujúceho rozsudku za úmyselný trestný čin, alebo ak bol právoplatne odsúdený za trestný čin a súd nerozhodol v jeho prípade o podmieňacom odložení výkonu trestu odňatia slobody,

b) na základe disciplinárneho rozhodnutia ústavného súdu za čin, ktorý je nezlučiteľný s výkonom funkcie sudcu ústavného súdu,

c) ak ústavný súd oznámil, že sudca sa nezúčastňuje na konaní ústavného súdu dlhšie ako jeden rok alebo

d) ak zanikla jeho voliteľnosť do Národnej rady Slovenskej republiky.“

88. Za čl. 141 sa vkladá čl. 141a, ktorý vrátane nadpisu znie:

„Čl.141a
Súdna rada Slovenskej republiky

(1) Predsedom Súdnej rady Slovenskej republiky je predseda Najvyššieho súdu Slovenskej republiky. Jej ďalšími členmi sú

a) ôsmi sudcovia, ktorých volia a odvolávajú sudcovia Slovenskej republiky,

b) traja členovia, ktorých volí a odvoláva Národná rada Slovenskej republiky,

c) traja členovia, ktorých vymenúva a odvoláva prezident Slovenskej republiky,

d) traja členovia, ktorých vymenúva a odvoláva vláda Slovenskej republiky.

(2) Za člena Súdnej rady Slovenskej republiky podľa odseku 1 písm. b) až d) možno ustanoviť osobu, ktorá je bezúhonná a má vysokoškolské právnické vzdelanie a najmenej 15 rokov odbornej praxe.

(3) Funkčné obdobie členov Súdnej rady Slovenskej republiky je päť rokov. Tú istú osobu možno zvoliť alebo vymenovať za člena Súdnej rady Slovenskej republiky najviac v dvoch po sebe nasledujúcich obdobiach.

(4) Do pôsobnosti Súdnej rady Slovenskej republiky patrí
a) predkladať prezidentovi Slovenskej republiky návrhy kandidátov na vymenovanie sudcov a návrhy na odvolanie sudcov,

b) rozhodovať o pridelení a preložení sudcov,

c) predkladať prezidentovi Slovenskej republiky návrhy na vymenovanie predsedu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky a podpredsedu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky a návrhy na ich odvolanie,

d) predkladať vláde Slovenskej republiky návrhy kandidátov na sudcov, ktorí by mali pôsobiť za Slovenskú republiku v medzinárodných súdnych orgánoch,

e) voliť a odvolávať členov disciplinárnych senátov a voliť a odvolávať predsedov disciplinárnych senátov,

f) vyjadrovať sa o návrhu rozpočtu súdov Slovenskej republiky pri zostavovaní návrhu štátneho rozpočtu,

g) ďalšia pôsobnosť, ak tak ustanoví zákon.

(5) Na prijatie uznesenia Súdnej rady Slovenskej republiky je potrebný súhlas nadpolovičnej väčšiny všetkých jej členov.

(6) Podrobnosti o spôsobe ustanovenia členov Súdnej rady Slovenskej republiky, o jej pôsobnosti, o organizácii a o vzťahoch k orgánom správy súdnictva a k orgánom sudcovskej samosprávy ustanoví zákon.“.

89. V čl. 142 ods. 1 sa slová „správnych orgánov“ nahrádzajú slovami „orgánov verejnej správy a zákonnosť rozhodnutí, opatrení alebo iných zásahov orgánov verejnej moci, ak tak ustanoví zákon“.

90. V čl. 142 odsek 2 znie:

„(2) Súdny rozhodujú v senátoch, ak zákon neustanoví, že vo veci rozhoduje jediný sudca. Zákon ustanoví, kedy sa na rozhodovaní senátu zúčastňujú aj prísediaci sudcovia z radov občanov a v ktorých veciach môže rozhodnúť aj zamestnanec súdu poverený sudcom. Proti rozhodnutiu zamestnanca súdu povereného sudcom je prípustný opravný prostriedok, o ktorom rozhoduje vždy sudca.“.

91. Čl. 143 sa dopĺňa odsekom 3, ktorý znie:

„(3) V rozsahu ustanovenom zákonom sa na riadení a správe súdov podieľajú aj orgány sudcovskej samosprávy.“.

92. Čl. 144 znie:

„Čl.144

(1) Sudcovia sú pri výkone svojej funkcie nezávislí a pri rozhodovaní sú viazaní ústavou, ústavným zákonom, medzinárodnou zmluvou podľa čl. 7 ods. 2 a 5 a zákonom.

(2) Ak sa súd domnieva, že iný všeobecne záväzný právny predpis, jeho časť alebo jeho jednotlivé ustanovenie, ktoré sa týka

prejednávanej veci, odporuje ústave, ústavnému zákonu, medzinárodnej zmluve podľa čl. 7 ods. 5 alebo zákonu, konanie preruší a podá návrh na začatie konania na základe čl. 125 ods. 1. Právny názor ústavného súdu obsiahnutý v rozhodnutí je pre súd záväzný.“.

93. Čl. 145 znie:

„Čl.145

(1) Sudcov vymenúva a odvoláva prezident Slovenskej republiky na návrh Súdnej rady Slovenskej republiky; vymenúva ich bez časového obmedzenia.

(2) Za sudcu môže byť vymenovaný občan Slovenskej republiky, ktorý je voľiteľný do Národnej rady Slovenskej republiky, dosiahol vek 30 rokov a má vysokoškolské právnické vzdelanie. Ďalšie predpoklady na vymenovanie za sudcu a jeho funkčný postup, ako aj rozsah imunity sudcov ustanoví zákon.

(3) Predsedu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky a podpredsedu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky vymenúva na návrh Súdnej rady Slovenskej republiky zo sudcov Najvyššieho súdu Slovenskej republiky prezident Slovenskej republiky na päť rokov. Tá istá osoba môže byť vymenovaná za predsedu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky alebo za podpredsedu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky najviac v dvoch po sebe nasledujúcich obdobiach. Pred uplynutím funkčného obdobia môže prezident Slovenskej republiky odvolať predsedu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky alebo podpredsedu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z dôvodov ustanovených v čl. 147.

(4) Sudca skladá do rúk prezidenta Slovenskej republiky tento sľub: »Sľubujem na svoju česť a svedomie, že sa budem spravovať ústavou, ústavnými zákonmi, medzinárodnými zmluvami, ktoré Slovenská republika ratifikovala a boli vyhlásené spôsobom ustanoveným zákonom, a zákonmi, budem vykladať zákony

a rozhodovať podľa svojho najlepšieho presvedčenia, nezávisle a nestranne.“.

(5) Zložením sľubu sa sudca ujíma svojej funkcie.“.

94. Za čl. 145 sa vkladá čl. 145a, ktorý znie:

„Čl.145a

(1) Ak je vymenovaný sudca členom politickej strany alebo politického hnutia, je povinný vzdať sa členstva v nich ešte pred zložením sľubu.

(2) Sudca vykonáva funkciu ako svoje povolanie. Výkon funkcie sudcu je nezlučiteľný s funkciou v inom orgáne verejnej moci, so štátnozamestnaneckým pomerom, s pracovným pomerom, s obdobným pracovným vzťahom, s podnikateľskou činnosťou, s členstvom v riadiacom alebo kontrolnom orgáne právnickej osoby, ktorá vykonáva podnikateľskú činnosť, ani s inou hospodárskou alebo zárobkovou činnosťou okrem správy vlastného majetku, vedeckej, pedagogickej, literárnej alebo umeleckej činnosti a členstva v Súdnej rade Slovenskej republiky.“.

95. Čl. 146 znie:

„Čl.146

Sudca sa môže svojej funkcie vzdať písomným oznámením prezidentovi Slovenskej republiky. Jeho funkcia v takom prípade zaniká uplynutím kalendárneho mesiaca, v ktorom bolo písomné oznámenie o vzdaní sa funkcie doručené.“.

96. Čl. 147 znie:

„Čl.147

(1) Prezident Slovenskej republiky na návrh Súdnej rady Slovenskej republiky sudcu odvolá na základe právoplatného

odsudzujúceho rozsudku za úmyselný trestný čin, alebo ak bol právoplatne odsúdený za trestný čin a súd nerozhodol v jeho prípade o podmieňanom odložení výkonu trestu odňatia slobody, na základe rozhodnutia disciplinárneho senátu pre čin, ktorý je nezlučiteľný s výkonom funkcie sudcu, alebo ak zanikla jeho voliteľnosť do Národnej rady Slovenskej republiky.

(2) Prezident Slovenskej republiky na návrh Súdnej rady Slovenskej republiky môže sudcu odvolať,

a) ak mu zdravotný stav dlhodobo nedovoľuje, najmenej počas jedného roka, riadne vykonávať sudcovské povinnosti,

b) ak dosiahol vek 65 rokov.“.

97. Čl. 148 znie:

„Čl.148

(1) Sudcu možno preložiť na iný súd len s jeho súhlasom alebo na základe rozhodnutia disciplinárneho senátu.

(2) Dôvody prerušenia výkonu sudcovskej funkcie a podmienky na dočasné pozastavenie výkonu funkcie sudcu alebo na dočasné pridelenie sudcu ustanoví zákon.

(3) Spôsob ustanovenia prísediacich sudcov ustanoví zákon.“.

98. Názov ôsmej hlavy znie:

„PROKURATÚRA SLOVENSKEJ REPUBLIKY A VEREJNÝ
OCHRANCA PRÁV“.

Doterajší text ôsmej hlavy sa označí nadpisom

„Prvý oddiel“.

99. Za čl. 151 sa vkladá čl. 151a, ktorý vrátane nadpisu znie:

„Druhý oddiel

VEREJNÝ OCHRANCA PRÁV

Čl.151a

(1) Verejný ochranca práv je nezávislý orgán, ktorý sa v rozsahu a spôsobom ustanoveným zákonom podieľa na ochrane základných práv a slobôd fyzických osôb a právnických osôb pri konaní, rozhodovaní alebo nečinnosti orgánov verejnej správy, ak je ich konanie, rozhodovanie alebo nečinnosť v rozpore s právnym poriadkom alebo s princípmi demokratického a právneho štátu.

(2) Verejného ochrancu práv volí Národná rada Slovenskej republiky na obdobie piatich rokov z kandidátov, ktorých jej navrhne najmenej 15 poslancov Národnej rady Slovenskej republiky. Za verejného ochrancu práv možno zvoliť občana Slovenskej republiky, ktorý je voliteľný za poslanca Národnej rady Slovenskej republiky a v deň voľby dosiahol vek 35 rokov. Verejný ochranca práv nemôže byť členom politickej strany ani politického hnutia.

(3) Funkcia verejného ochrancu práv zaniká dňom nadobudnutia právoplatnosti rozsudku, ktorým bol verejný ochranca práv odsúdený za úmyselný trestný čin alebo ktorým bol odsúdený za trestný čin, a súd nerozhodol v jeho prípade o podmienočnom odložení výkonu trestu odňatia slobody, alebo stratou voliteľnosti.

(4) Národná rada Slovenskej republiky môže verejného ochrancu práv odvolať, ak mu zdravotný stav dlhodobo, najmenej však počas troch mesiacov, nedovoľuje riadne vykonávať povinnosti vyplývajúce z jeho funkcie.

(5) Podrobnosti o voľbe a odvolávaní verejného ochrancu práv, o jeho pôsobnosti, o podmienkach výkonu jeho funkcie, o spôsobe právnej ochrany a o uplatňovaní práv fyzických osôb a právnických osôb ustanoví zákon.“.

100. Za čl. 154a sa vkladajú čl. 154b a 154c, ktoré znejú:

„Čl.154b

(1) Sudcu zvoleného na štyri roky pred nadobudnutím účinnosti tohto ústavného zákona vymenuje po uplynutí jeho volebného obdobia prezident Slovenskej republiky na návrh Súdnej rady Slovenskej republiky za sudcu bez časového obmedzenia aj vtedy, ak v deň vymenovania nedosiahol vek 30 rokov.

(2) Sudcovia zvolení podľa doterajších predpisov bez časového obmedzenia sa pokladajú za sudcov vymenovaných podľa tohto ústavného zákona.

(3) Na sudcov ústavného súdu vymenovaných pred nadobudnutím účinnosti tohto ústavného zákona sa ustanovenie čl. 134 ods. 2 prvej vety a ods. 3 druhej vety nevzťahuje.

Čl.154c

(1) Medzinárodné zmluvy o ľudských právach a základných slobodách, ktoré Slovenská republika ratifikovala a boli vyhlásené spôsobom ustanoveným zákonom pred nadobudnutím účinnosti tohto ústavného zákona, sú súčasťou jej právneho poriadku a majú prednosť pred zákonom, ak zabezpečujú väčší rozsah ústavných práv a slobôd.

(2) Iné medzinárodné zmluvy, ktoré Slovenská republika ratifikovala a boli vyhlásené spôsobom ustanoveným zákonom pred nadobudnutím účinnosti tohto ústavného zákona, sú súčasťou jej právneho poriadku, ak tak ustanovuje zákon.“.

Čl.II

Predseda Národnej rady Slovenskej republiky sa splnomocňuje, aby v Zbierke zákonov Slovenskej republiky vyhlásil úplné znenie Ústavy Slovenskej republiky č. 460/1992 Zb., ako vyplýva zo zmien a doplnení vykonaných ústavným zákonom č. 244/1998 Z. z., ústavným zákonom č. 9/1999 Z. z. a týmto ústavným zákonom.

Čl.III

Tento ústavný zákon nadobúda účinnosť 1. júla 2001 okrem čl. 125a, čl. 127, čl. 127a, čl. 134 ods. 1 a 3 a čl. 151a, ktoré nadobudnú účinnosť 1. januára 2002.

Rudolf Schuster v.r.

Jozef Migaš v.r.

Mikuláš Dzurinda v.r.

Poznámka: Uverejnené v č. 38/2001 Zbierky zákonov na strane 1226. Účinnosť od 1. 7. 2001. Čl. 125a, čl. 127, čl. 127a, čl. 134 ods. 1 a 3 a čl. 151a nadobudnú účinnosť 1. 1. 2002.

140/2004 Z. z.

ÚSTAVNÝ ZÁKON

zo 4. marca 2004,

ktorým sa mení Ústava Slovenskej republiky č. 460/1992 Zb. v znení neskorších predpisov

Národná rada Slovenskej republiky sa uzniesla na tomto ústavnom zákone:

Čl.I

Ústava Slovenskej republiky č. 460/1992 Zb. v znení ústavného zákona č. 244/1998 Z. z., ústavného zákona č. 9/1999 Z. z. a ústavného zákona č. 90/2001 Z. z. sa mení takto:

V čl. 78 ods. 2 sa vypúšťa tretia veta.

Čl.II

Predseda Národnej rady Slovenskej republiky sa splnomocňuje, aby v Zbierke zákonov Slovenskej republiky vyhlásil úplné znenie Ústavy Slovenskej republiky č. 460/1992 Zb., ako vyplýva

zo zmien a doplnení vykonaných ústavným zákonom č. 244/1998 Z. z., ústavným zákonom č. 9/1999 Z. z., ústavným zákonom č. 90/2001 Z. z. a týmto ústavným zákonom.

Čl.III

Tento ústavný zákon nadobúda účinnosť dňom vyhlásenia.

Rudolf Schuster v.r.

Pavol Hrušovský v.r.

Mikuláš Dzurinda v.r.

Poznámka: Uverejnené v č. 67/2004 Zbierky zákonov na strane 1650. Účinnosť od 18. 3. 2004.

323/2004 Z. z.

ÚSTAVNÝ ZÁKON

zo 14. mája 2004,

ktorým sa mení a dopĺňa Ústava Slovenskej republiky č. 460/1992 Zb. v znení neskorších predpisov

Národná rada Slovenskej republiky sa uzniesla na tomto ústavnom zákone:

Čl.I

Ústava Slovenskej republiky č. 460/1992 Zb. v znení ústavného zákona č. 244/1998 Z. z., ústavného zákona č. 9/1999 Z. z., ústavného zákona č. 90/2001 Z. z. a ústavného zákona č. 140/2004 Z. z. sa mení a dopĺňa takto:

1. V čl. 77 ods. 1 sa slovo „a“ nahrádza čiarkou a na konci sa pripájajú slová „a poslanca Európskeho parlamentu.“.

2. V čl. 129 odsek 2 znie:

„(2) Ústavný súd rozhoduje o ústavnosti a zákonnosti volieb prezidenta Slovenskej republiky, volieb do Národnej rady Slovenskej republiky, volieb do orgánov územnej samosprávy a volieb do Európskeho parlamentu.“.

Čl.II

Tento ústavný zákon nadobúda účinnosť 1. júna 2004 okrem čl. I prvého bodu, ktorý nadobúda účinnosť 20. júla 2004.

Rudolf Schuster v.r.

Pavol Hrušovský v.r.

Mikuláš Dzurinda v.r.

Poznámka: Uverejnené v č. 136/2004 Zbierky zákonov na strane 3038. Účinnosť od 1. 6. 2004. Ustanovenie čl. I prvého bodu nadobúda účinnosť 20. júla 2004.

463/2005 Z. z.

ÚSTAVNÝ ZÁKON

z 27. septembra 2005,

ktorým sa mení a dopĺňa Ústava Slovenskej republiky č. 460/1992 Zb. v znení neskorších predpisov

Národná rada Slovenskej republiky sa uzniesla na tomto ústavnom zákone:

Čl.I

Ústava Slovenskej republiky č. 460/1992 Zb. v znení ústavného zákona č. 244/1998 Z. z., ústavného zákona č. 9/1999 Z. z., ústavného zákona č. 90/2001 Z. z., ústavného zákona č. 140/2004 Z. z. a ústavného zákona č. 323/2004 Z. z. sa mení a dopĺňa takto:

1. V čl. 60 odsek 1 znie:

„(1) Najvyšší kontrolný úrad Slovenskej republiky je nezávislý orgán kontroly hospodárenia s

a) prostriedkami rozpočtov, ktoré podľa zákona schvaľuje Národná rada Slovenskej republiky alebo vláda,

b) majetkom, majetkovými právami, finančnými prostriedkami, záväzkami a pohľadávkami štátu, verejnoprávnych inštitúcií, Fondu národného majetku Slovenskej republiky, obcí, vyšších územných celkov, právnických osôb s majetkovou účasťou štátu, právnických osôb s majetkovou účasťou verejnoprávnych inštitúcií, právnických osôb s majetkovou účasťou Fondu národného majetku Slovenskej republiky, právnických osôb s majetkovou účasťou obcí, právnických osôb s majetkovou účasťou vyšších územných celkov, právnických osôb založených obcami alebo právnických osôb založených vyššími územnými celkami,

c) majetkom, majetkovými právami, finančnými prostriedkami

a pohľadávkami, ktoré sa poskytli Slovenskej republike, právnickým osobám alebo fyzickým osobám v rámci rozvojových programov alebo z iných obdobných dôvodov zo zahraničia,

d) majetkom, majetkovými právami, finančnými prostriedkami, pohľadávkami a záväzkami, za ktoré Slovenská republika prevzala záruku,

e) majetkom, majetkovými právami, finančnými prostriedkami, pohľadávkami a záväzkami právnických osôb vykonávajúcich činnosti vo verejnom záujme.“

2. V čl. 60 ods. 2 písmeno c) znie:

„c) obce a vyššie územné celky, právnické osoby zriadené obcami, právnické osoby zriadené vyššími územnými celkami, na právnické osoby s majetkovou účasťou obcí a právnické osoby s majetkovou účasťou vyšších územných celkov,“.

3. V čl. 103 ods. 4 sa slová „člen Najvyššieho kontrolného úradu Slovenskej republiky“ nahrádzajú slovami „predseda a podpredseda Najvyššieho kontrolného úradu Slovenskej republiky“.

4. Doterajší text čl. 126 sa označuje ako odsek 1 a dopĺňa sa odsekom 2, ktorý znie:

„(2) Ústavný súd rozhoduje v sporných prípadoch o tom, či je daná kontrolná pôsobnosť Najvyššieho kontrolného úradu Slovenskej republiky.“.

5. V čl. 130 ods. 1 sa za písmeno e) vkladá nové písmeno f), ktoré znie:

„f) Najvyšší kontrolný úrad Slovenskej republiky v prípade ustanovenom v čl. 126 ods. 2.“.

Doterajšie písmeno f) sa označuje ako písmeno g).

6. V čl. 130 ods. 1 sa za písmeno g) vkladá písmeno h), ktoré znie:

„h) každý, kto namieta kontrolnú pôsobnosť Najvyššieho kontrolného úradu Slovenskej republiky v prípade ustanovenom v čl. 126 ods. 2.“.

Čl.II

Tento ústavný zákon nadobúda účinnosť 1. januára 2006.

Ivan Gašparovič v.r.

Pavol Hrušovský v.r.

Mikuláš Dzurinda v.r.

Poznámka: Uverejnené v č. 187/2005 Zbierky zákonov na strane 4350. Účinnosť od 1. 1. 2006.

92/2006 Z. z.

ÚSTAVNÝ ZÁKON

z 3. februára 2006,

ktorým sa mení a dopĺňa Ústava Slovenskej republiky č. 460/1992 Zb. v znení neskorších predpisov

Národná rada Slovenskej republiky sa uzniesla na tomto ústavnom zákone:

Čl. I

Ústava Slovenskej republiky č. 460/1992 Zb. v znení ústavného zákona č. 244/1998 Z. z., ústavného zákona č. 9/1999 Z. z., ústavného zákona č. 90/2001 Z. z., ústavného zákona č. 140/2004 Z. z., ústavného zákona č. 323/2004 Z. z. a ústavného zákona č. 463/2005 Z. z. sa mení a dopĺňa takto:

1. V čl. 130 ods. 1 sa za písmeno e) vkladá nové písmeno f), ktoré znie:

„f) verejný ochranca práv vo veciach súladu právnych predpisov podľa čl. 125 ods. 1, ak ich ďalšie uplatňovanie môže ohroziť základné práva alebo slobody alebo ľudské práva a základné slobody vyplývajúce z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a ktorá bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom.“

Doterajšie písmená f), g) a h) sa označujú ako písmená g), h) a i).

2. V čl. 151a odsek 1 znie:

„(1) Verejný ochranca práv je nezávislý orgán Slovenskej republiky, ktorý v rozsahu a spôsobom ustanoveným zákonom chráni

základné práva a slobody fyzických osôb a právnických osôb v konaní pred orgánmi verejnej správy a ďalšími orgánmi verejnej moci, ak je ich konanie, rozhodovanie alebo nečinnosť v rozpore s právnym poriadkom. V zákonom ustanovených prípadoch sa verejný ochranca práv môže podieľať na uplatnení zodpovednosti osôb pôsobiacich v orgánoch verejnej moci, ak tieto osoby porušili základné právo alebo slobodu fyzických osôb a právnických osôb. Všetky orgány verejnej moci poskytnú verejnému ochrancovi práv potrebnú súčinnosť.“

3. V čl. 151a sa za odsek 1 vkladá nový odsek 2, ktorý znie:

„(2) Verejný ochranca práv môže predložiť Ústavnému súdu Slovenskej republiky návrh na začatie konania podľa čl. 125, ak všeobecne záväzný právny predpis porušuje základné právo alebo slobodu priznanú fyzickej osobe alebo právnickej osobe.“

Doterajšie odseky 2 až 5 sa označujú ako odseky 3 až 6.

4. V čl. 151a ods. 6 sa za slová „o spôsobe právnej ochrany“ vkladá čiarka a slová „o predkladaní návrhov na začatie konania pred Ústavným súdom Slovenskej republiky podľa čl. 130 ods. 1 písm. f)“.

Čl.II

Tento ústavný zákon nadobúda účinnosť 1. apríla 2006.

Ivan Gašparovič v.r.

Pavol Hrušovský v.r.

Mikuláš Dzurinda v.r.

Poznámka: Uverejnené v č. 37/2006 Zbierky zákonov na strane 682. Účinnosť od 1. 4. 2006.

210/2006 Z. z.

ÚSTAVNÝ ZÁKON

zo 16. marca 2006,

ktorým sa mení a dopĺňa Ústava Slovenskej republiky č. 460/1992 Zb. v znení neskorších predpisov

Národná rada Slovenskej republiky sa uzniesla na tomto ústavnom zákone:

Čl.I

Ústava Slovenskej republiky č. 460/1992 Zb. v znení ústavného zákona č. 244/1998 Z. z., ústavného zákona č. 9/1999 Z. z., ústavného zákona č. 90/2001 Z. z., ústavného zákona č. 140/2004 Z. z., ústavného zákona č. 323/2004 Z. z., ústavného zákona č. 463/2005 Z. z. a ústavného zákona č. 92/2006 Z. z. sa mení a dopĺňa takto:

V čl. 78 ods. 3 v prvej vete sa na konci bodka nahrádza bodkočiarkou a pripájajú sa tieto slová: „možno však prejednať priestupok, o ktorom to ustanoví zákon.“.

Čl.II

Tento ústavný zákon nadobúda účinnosť 1. mája 2006.

Ivan Gašparovič v.r.

v z. Béla Bugár v.r.

Mikuláš Dzurinda v.r.

Poznámka: Uverejnené v č. 75/2006 Zbierky zákonov na strane 1238. Účinnosť od 1. 5. 2006.

100/2010 Z. z.

ÚSTAVNÝ ZÁKON

zo 4. marca 2010,

ktorým sa dopĺňa Ústava Slovenskej republiky č. 460/1992 Zb. v znení neskorších predpisov

Národná rada Slovenskej republiky sa uzniesla na tomto ústavnom zákone:

Čl.I

Ústava Slovenskej republiky č. 460/1992 Zb. v znení ústavného zákona č. 244/1998 Z. z., ústavného zákona č. 9/1999 Z. z., ústavného zákona č. 90/2001 Z. z., ústavného zákona č. 140/2004 Z. z., ústavného zákona č. 323/2004 Z. z., ústavného zákona č. 463/2005 Z. z., ústavného zákona č. 92/2006 Z. z. a ústavného zákona č. 210/2006 Z. z. sa dopĺňa takto:

1. V čl. 20 ods. 1 sa za druhú vetu vkladá nová tretia veta, ktorá znie:

„Majetok nadobudnutý v rozpore s právnym poriadkom ochranu nepožíva.“.

2. Čl. 20 sa dopĺňa odsekom 5, ktorý znie:

„(5) Iné zásahy do vlastníckeho práva možno dovoliť iba vtedy, ak ide o majetok nadobudnutý nezákonným spôsobom alebo z nelegálnych príjmov a ide o opatrenie nevyhnutné v demokratickej spoločnosti pre bezpečnosť štátu, ochranu verejného poriadku, mravnosti alebo práv a slobôd iných. Podmienky ustanoví zákon.“.

Čl.II

Tento ústavný zákon nadobúda účinnosť 1. januára 2011.

Ivan Gašparovič v.r.

Pavol Paška v.r.

Robert Fico v.r.

Poznámka: Uverejnené v č. 50/2010 Zbierky zákonov na strane 738. Účinnosť od 1. 1. 2011.

356/2011 Z. z.

ÚSTAVNÝ ZÁKON

z 21. októbra 2011,

ktorým sa dopĺňa Ústava Slovenskej republiky č. 460/1992 Zb. v znení neskorších predpisov

Národná rada Slovenskej republiky sa uzniesla na tomto ústavnom zákone:

Čl.I

Ústava Slovenskej republiky č. 460/1992 Zb. v znení ústavného zákona č. 244/1998 Z. z., ústavného zákona č. 9/1999 Z. z., ústavného zákona č. 90/2001 Z. z., ústavného zákona č. 140/2004 Z. z., ústavného zákona č. 323/2004 Z. z., ústavného zákona č. 463/2005 Z. z., ústavného zákona č. 92/2006 Z. z., ústavného zákona č. 210/2006 Z. z. a ústavného zákona č. 100/2010 Z. z. sa dopĺňa takto:

1. V čl. 102 sa odsek 1 dopĺňa písmenom u), ktoré znie:

„u) rozhoduje o poverení vlády a dáva súhlas na výkon jej pôsobnosti podľa čl. 115 ods. 3“.

2. Čl. 115 sa dopĺňa odsekom 3, ktorý znie:

„(3) Ak prezident Slovenskej republiky odvolá vládu podľa odseku 1, rozhodnutím, vyhláseným v Zbierke zákonov Slovenskej republiky, ju poverí vykonávaním jej pôsobnosti až do vymenovania

novej vlády, avšak výlučne v rozsahu podľa čl. 119 písm. a), b), e), f), m), n), o), p) a r); výkon pôsobnosti vlády podľa čl. 119 písm. m) a r) je v každom jednotlivom prípade viazaný na predchádzajúci súhlas prezidenta Slovenskej republiky.“.

Čl.II

Tento ústavný zákon nadobúda účinnosť dňom vyhlásenia.

Ivan Gašparovič v.r.

Pavol Hrušovský v.r.

Iveta Radičová v.r.

Poznámka: Uverejnené v č. 113/2011 Zbierky zákonov na strane 2822. Účinnosť od 25. 10. 2011.

232/2012 Z. z.

ÚSTAVNÝ ZÁKON

z 26. júla 2012,

ktorým sa mení Ústava Slovenskej republiky č. 460/1992 Zb. v znení neskorších predpisov

Národná rada Slovenskej republiky sa uzniesla na tomto ústavnom zákone:

Čl.I

Ústava Slovenskej republiky č. 460/1992 Zb. v znení ústavného zákona č. 244/1998 Z. z., ústavného zákona č. 9/1999 Z. z., ústavného zákona č. 90/2001 Z. z., ústavného zákona č. 140/2004 Z. z., ústavného zákona č. 323/2004 Z. z., ústavného zákona č. 463/2005 Z. z., ústavného zákona č. 92/2006 Z. z., ústavného zákona č. 210/2006 Z. z., ústavného zákona č. 100/2010 Z. z. a ústavného zákona č. 356/2011 Z. z. sa mení takto:

1. V čl. 78 odsek 3 znie:

„(3) Poslanca nemožno vziať do väzby bez súhlasu Národnej rady Slovenskej republiky.“.

2. V čl. 78 odsek 4 znie:

„(4) Ak bol poslanec pristihnutý a zadržaný pri trestnom čine, príslušný orgán je povinný to ihneď oznámiť predsedovi Národnej rady Slovenskej republiky a predsedovi Mandátového a imunitného výboru Národnej rady Slovenskej republiky. Ak Mandátový a imunitný výbor Národnej rady Slovenskej republiky

následný súhlas na zadržanie nedá, poslanec musí byť ihneď prepustený.“.

3. V čl. 131 ods. 1 sa slová „čl. 136 ods. 2 a 3“ nahrádzajú slovami „čl. 136 ods. 1 a 2“.

4. V čl. 136 sa vypúšťa odsek 1.

Doterajšie odseky 2 až 4 sa označujú ako odseky 1 až 3.

Čl.II

Tento ústavný zákon nadobúda účinnosť 1. septembra 2012.

Ivan Gašparovič v.r.

Pavol Paška v.r.

Robert Fico v.r.

Poznámka: Uverejnené v č. 60/2012 Zbierky zákonov na strane 1458. Účinnosť od 1. 9. 2012.

161/2014 Z. z.

ÚSTAVNÝ ZÁKON

zo 4. júna 2014,

ktorým sa mení a dopĺňa Ústava Slovenskej republiky č. 460/1992 Zb. v znení neskorších predpisov

Národná rada Slovenskej republiky sa uzniesla na tomto ústavnom zákone:

Čl.I

Ústava Slovenskej republiky č. 460/1992 Zb. v znení ústavného zákona č. 244/1998 Z.z., ústavného zákona č. 9/1999 Z.z., ústavného zákona č. 90/2001 Z.z., ústavného zákona č. 140/2004 Z.z., ústavného zákona č. 323/2004 Z.z., ústavného zákona č. 463/2005 Z.z., ústavného zákona č. 92/2006 Z.z., ústavného zákona č. 210/2006 Z.z., ústavného zákona č. 100/2010 Z.z., ústavného zákona č. 356/2011 Z.z. a ústavného zákona č. 232/2012 Z.z. sa mení a dopĺňa takto:

1. V čl. 41 odsek 1 znie:

„(1) Manželstvo je jedinečný zväzok medzi mužom a ženou. Slovenská republika manželstvo všestranne chráni a napomáha jeho dobrou. Manželstvo, rodičovstvo a rodina sú pod ochranou zákona. Zaručuje sa osobitná ochrana detí a mladistvých.“

2. V čl. 129 sa za odsek 6 vkladá nový odsek 7, ktorý znie:

„(7) Ústavný súd rozhoduje o sťažnosti proti uzneseniu Súdnej rady Slovenskej republiky podľa čl. 154d ods. 2.“

Doterajší odsek 7 sa označuje ako odsek 8.

3. V čl. 130 ods. 1 sa za písmeno e) vkladá nové písmeno f), ktoré znie:

„f) predseda Súdnej rady Slovenskej republiky vo veciach súladu právnych predpisov podľa čl. 125 ods. 1 týkajúcich sa výkonu súdnictva,“.

Doterajšie písmená f) až i) sa označujú ako písmená g) až j).

4. V čl. 131 ods. 1 sa slová „čl. 129 ods. 2 až 6“ nahrádzajú slovami „čl. 129 ods. 2 až 7“ a slová „čl. 136 ods. 1 a 2“ sa nahrádzajú slovami „čl. 136 ods. 2 a 3“.

5. Čl. 133 znie:

„Čl. 133

Proti rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok; to neplatí, ak rozhodnutím orgánu medzinárodnej organizácie zriadeného na uplatňovanie medzinárodnej zmluvy, ktorou je Slovenská republika viazaná, vznikne Slovenskej republike povinnosť v konaní pred ústavným súdom znovu preskúmať už prijaté rozhodnutie ústavného súdu.“

6. Článok 136 znie:

„Čl. 136

(1) Za rozhodovanie pri výkone funkcie nemožno sudcu ústavného súdu trestne stíhať, a to ani po zániku jeho funkcie.

(2) Ak bol sudca ústavného súdu pristihnutý a zadržaný pri páchaní trestného činu, príslušný orgán je povinný to ihneď oznámiť predsedovi ústavného súdu, a ak ide o predsedu ústavného súdu, podpredsedovi ústavného súdu. Sudcu ústavného súdu nemožno vziať do väzby bez súhlasu ústavného súdu.

(3) Ústavný súd dáva súhlas na vzatie do väzby sudcu a generálneho prokurátora. Ústavný súd vykonáva disciplinárne konanie voči predsedovi Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, podpredsedovi Najvyššieho súdu Slovenskej republiky a generálnemu prokurátorovi.“

7. Článok 141a vrátane nadpisu znie:

„Čl. 141a

Súdna rada Slovenskej republiky

(1) Predsedu Súdnej rady Slovenskej republiky volí a odvoláva Súdna rada Slovenskej republiky zo svojich členov. Členmi Súdnej rady Slovenskej republiky sú

- a) deväť sudcovia, ktorých volia a odvolávajú sudcovia Slovenskej republiky,
- b) traja členovia, ktorých volí a odvoláva Národná rada Slovenskej republiky,
- c) traja členovia, ktorých vymenúva a odvoláva prezident Slovenskej republiky,

d) traja členovia, ktorých vymenúva a odvoláva vláda Slovenskej republiky.

(2) Za predsedu Súdnej rady Slovenskej republiky a za člena Súdnej rady Slovenskej republiky podľa odseku 1 písm. b) až d) možno ustanoviť osobu, ktorá je bezúhonná, má vysokoškolské právnické vzdelanie a najmenej 15 rokov odbornej praxe.

(3) Výkon funkcie predsedu Súdnej rady Slovenskej republiky je nezlučiteľný s funkciou v inom orgáne verejnej moci, so štátnozamestnaneckým pomerom, s pracovným pomerom, s obdobným pracovným vzťahom, s podnikateľskou činnosťou, s členstvom v riadiacom alebo kontrolnom orgáne právnickej osoby, ktorá vykonáva podnikateľskú činnosť, ani s inou hospodárskou alebo zárobkovou činnosťou okrem správy vlastného majetku a vedeckej, pedagogickej, literárnej alebo umeleckej činnosti.

(4) Funkčné obdobie členov Súdnej rady Slovenskej republiky je päť rokov. Tú istú osobu možno zvoliť za predsedu Súdnej rady Slovenskej republiky, zvoliť alebo vymenovať za člena Súdnej rady Slovenskej republiky najviac v dvoch po sebe nasledujúcich obdobiach.

(5) Do pôsobnosti Súdnej rady Slovenskej republiky patrí

- a) zabezpečovať plnenie úloh verejnej kontroly súdnictva,
- b) prijímať stanovisko, či kandidát na vymenovanie za sudcu spĺňa predpoklady sudcovskej spôsobilosti, ktoré dávajú záruku, že funkciu sudcu bude vykonávať riadne,
- c) predkladať prezidentovi Slovenskej republiky návrhy kandidátov na vymenovanie sudcov a návrhy na odvolanie sudcov,
- d) rozhodovať o pridelení a preložení sudcov,

- e) predkladať prezidentovi Slovenskej republiky návrhy na vymenovanie predsedu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky a podpredsedu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky a návrhy na ich odvolanie,
- f) predkladať vláde Slovenskej republiky návrhy kandidátov na sudcov, ktorí by mali pôsobiť za Slovenskú republiku v medzinárodných súdnych orgánoch,
- g) voliť a odvolávať členov disciplinárnych senátov a voliť a odvolávať predsedov disciplinárnych senátov,
- h) vyjadrovať sa o návrhu rozpočtu súdov Slovenskej republiky pri zostavovaní návrhu štátneho rozpočtu a predkladať Národnej rade Slovenskej republiky stanovisko k návrhu rozpočtu súdov,
- i) dohliadať, či sudca spĺňa predpoklady sudcovskej spôsobilosti, ktoré dávajú záruku, že funkciu sudcu bude vykonávať riadne po celý čas trvania funkcie sudcu,
- j) vydávať zásady sudcovskej etiky v spolupráci s orgánmi sudcovskej samosprávy,
- k) ďalšia pôsobnosť, ak tak ustanoví zákon.

(6) Na prijatie uznesenia Súdnej rady Slovenskej republiky je potrebný súhlas nadpolovičnej väčšiny všetkých jej členov.

(7) Činnosť Súdnej rady Slovenskej republiky riadi a organizuje jej predseda.

(8) Predseda Súdnej rady Slovenskej republiky môže predložiť ústavnému súdu návrh na začatie konania vo veciach súladu právnych predpisov podľa čl. 125 ods. 1 týkajúcich sa výkonu súdnictva.

(9) Súdna rada Slovenskej republiky prijíma stanovisko podľa odseku 5 písm. b) na základe podkladov od štátneho orgánu plniaceho úlohy ochrany utajovaných skutočností a vyjadrenia kandidáta na vymenovanie za sudcu; podrobnosti ustanoví zákon.

(10) O strate predpokladov sudcovskej spôsobilosti, ktoré dávajú záruku, že funkciu sudcu bude vykonávať riadne, počas výkonu funkcie sudcu rozhoduje disciplinárny senát; ustanovenia čl. 154d ods. 1 až 3 tým nie sú dotknuté.

(11) Podrobnosti o voľbe a odvolávaní predsedu Súdnej rady Slovenskej republiky, o spôsobe ustanovenia členov Súdnej rady Slovenskej republiky, o jej pôsobnosti, o zastupovaní predsedu Súdnej rady Slovenskej republiky, o organizácii a o vzťahoch k orgánom správy súdnictva a k orgánom sudcovskej samosprávy, ako aj o spôsobe dohliadania, či sudca spĺňa predpoklady sudcovskej spôsobilosti, ktoré dávajú záruku, že funkciu sudcu bude vykonávať riadne po celý čas výkonu funkcie, ustanoví zákon.“.

8. V čl. 145 odsek 2 znie:

„(2) Za sudcu môže byť vymenovaný občan Slovenskej republiky, ktorý je voliteľný do Národnej rady Slovenskej republiky, dosiahol vek 30 rokov, má vysokoškolské právnické vzdelanie a spĺňa predpoklady sudcovskej spôsobilosti, ktoré dávajú záruku, že funkciu sudcu bude vykonávať riadne. Ďalšie predpoklady na vymenovanie za sudcu a jeho funkčný postup, ako aj rozsah imunity sudcov ustanoví zákon.“.

9. V čl. 145a odsek 2 znie:

„(2) Sudca vykonáva funkciu ako svoje povolanie. Výkon funkcie sudcu je nezlučiteľný s funkciou v inom orgáne verejnej moci, vrátane funkcie predsedu Súdnej rady Slovenskej republiky, so štátnozamestnaneckým pomerom, s pracovným pomerom, s obdobným pracovným vzťahom, s podnikateľskou činnosťou,

s členstvom v riadiacom alebo kontrolnom orgáne právnickej osoby, ktorá vykonáva podnikateľskú činnosť, ani s inou hospodárskou alebo zárobkovou činnosťou okrem správy vlastného majetku, vedeckej, pedagogickej, literárnej alebo umeleckej činnosti a členstva v Súdnej rade Slovenskej republiky.“.

10. V čl. 147 ods. 1 sa na konci pripája táto veta: „Prezident Slovenskej republiky na návrh Súdnej rady Slovenskej republiky odvolá aj sudcu, ktorý nespĺňa predpoklady sudcovskej spôsobilosti, ktoré dávajú záruku, že funkciu sudcu bude vykonávať riadne, na základe právoplatného uznesenia Súdnej rady Slovenskej republiky podľa čl. 154d ods. 1 alebo na základe právoplatného rozhodnutia ústavného súdu, ktorým sťažnosť podľa čl. 154d ods. 2 zamietol.“.

11. V čl. 148 odsek 2 znie:

„(2) Dočasné pozastavenie výkonu funkcie sudcu nesmie zasahovať do nezávislého výkonu súdnictva. Dôvody prerušenia výkonu sudcovskej funkcie, podmienky na dočasné pridelenie sudcu a ďalšie podmienky na dočasné pozastavenie výkonu funkcie sudcu ustanoví zákon.“.

12. Čl. 148 sa dopĺňa odsekmi 4 a 5, ktoré znejú:

„(4) Za rozhodovanie nemožno sudcu ani prísediaceho sudcu z radov občanov stíhať, a to ani po zániku ich funkcie.

(5) Proti rozhodnutiu o začatí trestného stíhania sudcu môže dotknutý sudca podať sťažnosť, o ktorej rozhoduje generálny prokurátor.“.

13. V čl. 151a ods. 6 sa slová „čl. 130 ods. 1 písm. f)“ nahrádzajú slovami „čl. 130 ods. 1 písm. g)“.

14. Za čl. 154c sa vkladá čl. 154d, ktorý znie:

„Čl. 154d

(1) Predpoklady sudcovskej spôsobilosti, ktoré dávajú záruku, že funkciu sudcu bude vykonávať riadne, sa vzťahujú aj na sudcu ustanoveného do funkcie pred 1. septembrom 2014. O prijatí stanoviska o splnení predpokladov sudcovskej spôsobilosti podľa prvej vety sudcu ustanoveného do funkcie pred 1. septembrom 2014 rozhoduje na základe podkladov od štátneho orgánu plniaceho úlohy ochrany utajovaných skutočností a vyjadrenia sudcu Súdna rada Slovenskej republiky uznesením. Podrobnosti o rozhodovaní Súdnej rady Slovenskej republiky o prijatí stanoviska o splnení predpokladov sudcovskej spôsobilosti, ktoré dávajú záruku, že funkciu sudcu bude vykonávať riadne, vrátane spôsobu vyjadrenia sudcu k podkladom, ustanoví zákon.

(2) Proti uzneseniu Súdnej rady Slovenskej republiky podľa odseku 1 možno podať sťažnosť, o ktorej rozhodne ústavný súd; podrobnosti ustanoví zákon.

(3) Ak sudca ustanovený do funkcie pred 1. septembrom 2014 nespĺňa predpoklady sudcovskej spôsobilosti, ktoré dávajú záruku, že funkciu sudcu bude vykonávať riadne, podľa právoplatného uznesenia Súdnej rady Slovenskej republiky podľa odseku 1 alebo podľa právoplatného rozhodnutia ústavného súdu, ktorým sťažnosť podľa odseku 2 zamietol, Súdna rada Slovenskej republiky navrhne prezidentovi odvolať sudcu. Nespĺnenie predpokladov sudcovskej spôsobilosti, ktoré dávajú záruku, že funkciu sudcu bude vykonávať riadne, je dôvodom na odvolanie sudcu.

(4) Funkcia predsedu Súdnej rady Slovenskej republiky ustanoveného podľa doterajších predpisov zaniká dňom nadobudnutia účinnosti tohto ústavného zákona. Predseda Najvyššieho súdu Slovenskej republiky je členom Súdnej rady Slovenskej republiky do skončenia funkčného obdobia tých členov Súdnej rady Slovenskej republiky, ktorí boli zvolení sudcami Slovenskej republiky podľa doterajších predpisov.

(5) Členovia Súdnej rady Slovenskej republiky zvolení sudcami Slovenskej republiky, zvolení Národnou radou Slovenskej republiky, vymenovaní prezidentom Slovenskej republiky a vymenovaní vládou Slovenskej republiky podľa doterajších predpisov sa považujú za členov Súdnej rady Slovenskej republiky podľa tohto ústavného zákona; na ich členstvo sa vzťahujú doterajšie predpisy.“.

Čl.II

Tento ústavný zákon nadobúda účinnosť 1. septembra 2014.

Ivan Gašparovič v.r.

Pavol Paška v.r.

Robert Fico v.r.

Poznámka: Uverejnené v č. 60/2014 Zbierky zákonov na strane 1262. Účinnosť od 1. 9. 2014.

306/2014 Z. z.

ÚSTAVNÝ ZÁKON

z 21. októbra 2014,

ktorým sa dopĺňa Ústava Slovenskej republiky č. 460/1992 Zb. v znení neskorších predpisov

Národná rada Slovenskej republiky sa uzniesla na tomto ústavnom zákone:

Čl.I

Ústava Slovenskej republiky č. 460/1992 Zb. v znení ústavného zákona č. 244/1998 Z.z., ústavného zákona č. 9/1999 Z.z., ústavného zákona č. 90/2001 Z.z., ústavného zákona č. 140/2004 Z.z., ústavného zákona č. 323/2004 Z.z., ústavného zákona č. 463/2005 Z.z., ústavného zákona č. 92/2006 Z.z., ústavného zákona č. 210/2006 Z.z., ústavného zákona č. 100/2010 Z.z., ústavného zákona č. 356/2011 Z.z., ústavného zákona č. 232/2012 Z.z. a ústavného zákona č. 161/2014 Z.z. sa dopĺňa takto:

1. V čl. 4 sa na konci pripája táto veta: „Slovenská republika chráni a zveľaďuje toto bohatstvo, šetrne a efektívne využíva nerastné bohatstvo a prírodné dedičstvo v prospech svojich občanov a nasledujúcich generácií.“.

2. Doterajší text čl. 4 sa označuje ako odsek 1 a dopĺňa sa odsekom 2, ktorý znie:

„(2) Preprava vody odobratej z vodných útvarov nachádzajúcich sa na území Slovenskej republiky cez hranice

Slovenskej republiky dopravnými prostriedkami alebo potrubím sa zakazuje; zákaz sa nevzťahuje na vodu na osobnú spotrebu, pitnú vodu balenú do spotrebiteľských obalov na území Slovenskej republiky a prírodnú minerálnu vodu balenú do spotrebiteľských obalov na území Slovenskej republiky a na poskytnutie humanitárnej pomoci a pomoci v núdzových stavoch. Podrobnosti o podmienkach prepravy vody na osobnú spotrebu a vody na poskytnutie humanitárnej pomoci a pomoci v núdzových stavoch ustanoví zákon.“.

Čl.II

Tento ústavný zákon nadobúda účinnosť 1. decembra 2014.

Andrej Kiska v.r.

Pavol Paška v.r.

Robert Fico v.r.

Poznámka: Uverejnené v č. 95/2014 Zbierky zákonov na strane 2510. Účinnosť od 1. 12. 2014.

427/2015 Z. z.

ÚSTAVNÝ ZÁKON

z 8. decembra 2015,

ktorým sa mení Ústava Slovenskej republiky č. 460/1992 Zb. v znení neskorších predpisov

Národná rada Slovenskej republiky sa uzniesla na tomto ústavnom zákone:

Čl.I

Ústava Slovenskej republiky č. 460/1992 Zb. v znení ústavného zákona č. 244/1998 Z.z., ústavného zákona č. 9/1999 Z.z., ústavného zákona č. 90/2001 Z.z., ústavného zákona č. 140/2004 Z.z., ústavného zákona č. 323/2004 Z.z., ústavného zákona č. 463/2005 Z.z., ústavného zákona č. 92/2006 Z.z., ústavného zákona č. 210/2006 Z.z., ústavného zákona č. 100/2010 Z.z., ústavného zákona č. 356/2011 Z.z., ústavného zákona č. 232/2012 Z.z., ústavného zákona č. 161/2014 Z.z. a ústavného zákona č. 306/2014 Z.z. sa mení takto:

V čl. 17 ods. 3 druhá veta znie: „Zadržaná osoba musí byť ihneď oboznámená s dôvodmi zadržania, vypočutá a najneskôr do 48

hodín a pri trestných činoch terorizmu do 96 hodín prepustená na slobodu alebo odovzdaná súdu.“.

Čl.II

Tento ústavný zákon nadobúda účinnosť 1. januára 2016.

Andrej Kiska v.r.

Peter Pellegrini v.r.

Robert Fico v.r.

Poznámka: Uverejnené v č. 115/2015 Zbierky zákonov na strane 4842. Účinnosť od 1. 1. 2016.

44/2017 Z. z.

ÚSTAVNÝ ZÁKON

z 2. februára 2017,

ktorým sa dopĺňa Ústava Slovenskej republiky č. 460/1992 Zb.

Národná rada Slovenskej republiky sa uzniesla na tomto ústavnom zákone:

Čl.I

Ústava Slovenskej republiky č. 460/1992 Zb. v znení ústavného zákona č. 244/1998 Z.z., ústavného zákona č. 9/1999 Z.z., ústavného zákona č. 90/2001 Z.z., ústavného zákona č. 140/2004 Z.z., ústavného zákona č. 323/2004 Z.z., ústavného zákona č. 463/2005 Z.z., ústavného zákona č. 92/2006 Z.z., ústavného zákona č. 210/2006 Z.z., ústavného zákona č. 100/2010 Z.z., ústavného zákona č. 356/2011 Z.z., ústavného zákona č. 232/2012 Z.z., ústavného zákona č. 161/2014 Z.z., ústavného zákona č. 306/2014 Z.z. a ústavného zákona č. 427/2015 Z.z. sa dopĺňa takto:

Za čl. 154d sa vkladá čl. 154e, ktorý znie:

„Čl. 154e

(1) Poslancov zastupiteľstiev vyšších územných celkov a predsedov vyšších územných celkov volia vo voľbách v roku 2017 obyvatelia, ktorí majú trvalý pobyt v územnom obvode vyššieho

územného celku, na základe všeobecného, rovného a priameho volebného práva tajným hlasovaním na päťročné obdobie.

(2) Ustanovenia čl. 69 ods. 5 druhej vety a ods. 6 prvej vety sa pre volebné obdobie poslancov zastupiteľstiev vyšších územných celkov a predsedov vyšších územných celkov pre volebné obdobie začínajúce v roku 2017 nepoužijú.“.

Čl.II

Tento ústavný zákon nadobúda účinnosť dňom vyhlásenia.

Andrej Kiska v.r.

Andrej Danko v.r.

Robert Fico v.r.

Poznámka: Uverejnené v č. 21/2017 Zbierky zákonov. Účinnosť od 27. 2. 2017.

71/2017 Z. z.

ÚSTAVNÝ ZÁKON

z 30. marca 2017,

ktorým sa mení a dopĺňa Ústava Slovenskej republiky č. 460/1992 Zb. v znení neskorších predpisov

Národná rada Slovenskej republiky sa uzniesla na tomto ústavnom zákone:

Čl.I

Ústava Slovenskej republiky č. 460/1992 Zb. v znení ústavného zákona č. 244/1998 Z.z., ústavného zákona č. 9/1999 Z.z., ústavného zákona č. 90/2001 Z.z., ústavného zákona č. 140/2004 Z.z., ústavného zákona č. 323/2004 Z.z., ústavného zákona č. 463/2005 Z.z., ústavného zákona č. 92/2006 Z.z., ústavného zákona č. 210/2006 Z.z., ústavného zákona č. 100/2010 Z.z., ústavného zákona č. 356/2011 Z.z., ústavného zákona č. 232/2012 Z.z., ústavného zákona č. 161/2014 Z.z., ústavného zákona č. 306/2014 Z.z., ústavného zákona č. 427/2015 Z.z. a ústavného zákona č. 44/2017 Z.z. sa mení a dopĺňa takto:

1. V čl. 84 odsek 4 znie:

„(4) Na prijatie ústavy, zmenu ústavy, ústavného zákona, na vyslovenie súhlasu s medzinárodnou zmluvou podľa čl. 7 ods. 2, na prijatie uznesenia o ľudovom hlasovaní o odvolaní prezidenta Slovenskej republiky, na podanie obžaloby na prezidenta, na vypovedanie vojny inému štátu a na zrušenie rozhodnutia prezidenta podľa čl. 102 ods. 1 písm. j) je potrebný súhlas aspoň trojpätinovej väčšiny všetkých poslancov.“

2. V čl. 86 sa za písmeno h) vkladá nové písmeno i), ktoré znie:

„i) uznášať sa o zrušení rozhodnutia prezidenta podľa čl. 102 ods. 1

písm. j), ak odporuje princípom demokratického a právneho štátu; prijaté uznesenie je všeobecne záväzné a vyhlasuje sa rovnako ako zákon,“.

Doterajšie písmená i) až l) sa označujú ako písmená j) až m).

3. Za čl. 88 sa vkladá čl. 88a, ktorý znie:

„Čl. 88a

Návrh na zrušenie rozhodnutia prezidenta podľa čl. 102 ods. 1 písm. j) prerokuje Národná rada Slovenskej republiky vtedy, keď o to požiada najmenej pätina jej poslancov.“

4. Za čl. 129 sa vkladá čl. 129a, ktorý znie:

„Čl. 129a

Ústavný súd rozhoduje o súlade uznesenia Národnej rady Slovenskej republiky o zrušení amnestie alebo individuálnej milosti prijatého podľa čl. 86 písm. i) s Ústavou Slovenskej republiky. Ústavný súd začne konanie vo veci podľa prvej vety bez návrhu; čl. 125 sa použije primerane.“

5. V čl. 131 odsek 1 znie:

„(1) Ústavný súd rozhoduje v pléne vo veciach uvedených v čl. 105 ods. 2, čl. 107, čl. 125 ods. 1 písm. a) a b), čl. 125a ods. 1, čl. 125b ods. 1, čl. 128, čl. 129 ods. 2 až 7, čl. 129a, čl. 136 ods. 2 a 3, čl. 138 ods. 2 písm. b) a c), o zjednocovaní právnych názorov senátov, o úprave svojich vnútorných pomerov a o návrhu rozpočtu ústavného súdu. Plénum ústavného súdu sa uznáva nadpolovičnou väčšinou všetkých sudcov. Ak sa táto väčšina nedosiahne, návrh sa zamietne. Ak sa ústavný súd vo veci podľa čl. 129a neuznesie nadpolovičnou väčšinou všetkých sudcov, konanie sa zastaví.“

6. Za čl. 154e sa vkladá čl. 154f, ktorý znie:

„Čl. 154f

(1) Ustanovenia čl. 86 písm. i), čl. 88a a čl. 129a sa vzťahujú aj na článok V a článok VI rozhodnutia predsedu vlády Slovenskej republiky z 3. marca 1998 o amnestii uverejneného pod číslom 55/1998 Z.z., rozhodnutie predsedu vlády Slovenskej republiky zo 7. júla 1998 o amnestii uverejnené pod číslom 214/1998 Z.z. a rozhodnutie prezidenta Slovenskej republiky v konaní o milosť pre obvineného zo dňa 12. decembra 1997 č. k. 3573/96-72-2417.

Poznámka: Uverejnené v č. 36/2017 Zbierky zákonov. Účinnosť od 4. 4. 2017.

(2) Zrušením amnestií a milostí podľa odseku 1

- a) sa zrušujú rozhodnutia štátnych orgánov v rozsahu, v ktorom boli vydané a odôvodnené na základe amnestií a milostí uvedených v odseku 1 a
- b) zanikajú zákonné prekážky trestných stíhaní, ktoré mali základ v amnestiách a milostiach uvedených v odseku 1; doba trvania týchto zákonných prekážok sa nezapočítava do premlčacích dôb vzťahujúcich sa na skutky, ktorých sa amnestie a milosti uvedené v odseku 1 týkajú.“

Čl.II

Tento ústavný zákon nadobúda účinnosť dňom vyhlásenia.

Andrej Kiska v.r.

Andrej Danko v.r.

Robert Fico v.r.

137/2017 Z. z.

ÚSTAVNÝ ZÁKON

zo 16. mája 2017,

ktorým sa mení a dopĺňa Ústava Slovenskej republiky č. 460/1992 Zb. v znení neskorších predpisov

Národná rada Slovenskej republiky sa uzniesla na tomto ústavnom zákone:

Čl.I

Ústava Slovenskej republiky č. 460/1992 Zb. v znení ústavného zákona č. 244/1998 Z.z., ústavného zákona č. 9/1999 Z.z., ústavného zákona č. 90/2001 Z.z., ústavného zákona č. 140/2004 Z.z., ústavného zákona č. 323/2004 Z.z., ústavného zákona č. 463/2005 Z.z., ústavného zákona č. 92/2006 Z.z., ústavného zákona č. 210/2006 Z.z., ústavného zákona č. 100/2010 Z.z., ústavného zákona č. 356/2011 Z.z., ústavného zákona č. 232/2012 Z.z., ústavného zákona č. 161/2014 Z.z., ústavného zákona č. 306/2014 Z.z., ústavného zákona č. 427/2015 Z.z., ústavného zákona č. 44/2017 Z.z. a ústavného zákona č. 71/2017 Z.z. sa mení a dopĺňa takto:

1. V čl. 20 ods. 2 sa v prvej vete za slová „zabezpečovanie potrieb spoločnosti,“ vkladajú slová „potravinovej bezpečnosti štátu,“ a slová „obce alebo určených právnických osôb“ sa nahrádzajú slovami „obce, určených právnických osôb alebo určených fyzických osôb“.

2. V čl. 44 ods. 4 sa za slová „využívanie prírodných zdrojov,“ vkladajú slová „o ochranu poľnohospodárskej pôdy a lesnej pôdy,“.

Poznámka: Uverejnené v č. 58/2017 Zbierky zákonov. Účinnosť od 1. 6. 2017.

3. V čl. 44 sa za odsek 4 vkladá nový odsek 5, ktorý znie:

„(5) Poľnohospodárska pôda a lesná pôda ako neobnoviteľné prírodné zdroje požívajú osobitnú ochranu zo strany štátu a spoločnosti.“

Doterajší odsek 5 sa označuje ako odsek 6.

4. V čl. 44 ods. 6 sa slová „odsekov 1 až 4“ nahrádzajú slovami „odsekov 1 až 5“.

Čl.II

Tento ústavný zákon nadobúda účinnosť dňom vyhlásenia.

Andrej Kiska v.r.

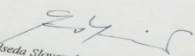
Andrej Danko v.r.

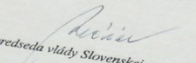
Robert Fico v.r.

**Dôvodové správy k návrhu Ústavy Slovenskej republiky
a k návrhom jej novelizácií**

... o písm. j) a k), čl. 152 ods. 1 druhá věta, ak sa týka
ústavných zákonov, zákonov a ostatných všeobecne záväzných právnych predpisov
vylučujúcich účasť Českej a Slovenskej Federatívnej Republiky, ktoré nadobudnú
účinnosť súčasne s prístupnými zmenami ústavných pomerov Českej a Slovenskej
Federatívnej Republiky v súlade s touto ústavou.

predseda Slovenskej národnej rady

predseda vlády Slovenskej republiky

Bratislava 3. septembra 1992

Vládny návrh Ústavy Slovenskej republiky

Parlamentná tlač č. 24

VLÁDA SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Materiál na rokovanie Slovenskej národnej rady

Číslo: 2692/1992

24

Predkladá: Vladimír Mečiar, predseda vlády SR

Bratislava 28. júla 1992

<http://www.nrsr.sk/dl/Browser/Document?documentId=75408>

Dôvodová správa (k návrhu následne prijatej Ústavy Slovenskej republiky č. 460/1992 Zb.)

I. Všeobecná časť

Vládny návrh Ústavy Slovenskej republiky predstavuje základný právny dokument vyjadrujúci národno-emancipačné pohyby a napíňa historické túžby slovenského národa po vlastnej štátnej forme. Návrh je v tomto zmysle právnym vyjadrením záujmu legitímne a ústavne konštituovať zvrchovaný demokratický právny štát vo forme parlamentnej demokratickej republiky.

Návrh Ústavy nadväzuje na idey a ducha takých významných dokumentov ako sú Všeobecná deklarácia ľudských práv z 10. decembra 1948, výsledky Konferencie o bezpečnosti a spolupráci v Európe, Listina základných práv a slobôd, zásady a dohody o procese integrácie v Európe, zásady spolupráce v duchu rovnoprávnosti štátov a národov a pod. Významnou ideovou súčasťou návrhu je vyjadrenie túžby občanov Slovenska ústavne zakotviť svoju subjektivitu, vychádzajúcu z práva slovenského národa na samourčenie. Uplatňuje sa princíp jednoty národného, občianskeho a medzinárodného.

V návrhu sa v rozmanitých vzťahoch a jednotlivých inštitútoch premietajú demokratické a humanistické právne princípy. Inšpiráciou boli aj ústavy iných demokratických štátov. Z uvedených dôvodov ide o moderný legislatívny projekt, prameň práva, ktorý sa stane základom a východiskom tvorby právneho poriadku Slovenskej republiky.

Predložený návrh stavia na demokratickom vzťahu štátu a občana, jeho právach a slobodách, súdnej ochrane týchto práv, prezumpcii nevinoty, minimalizácii nevyhnutných zásahov štátu do integrity osobnosti človeka, jeho vnútorného, duchovného a súkromného života.

Štruktúra orgánov štátnej moci a správy je usporiadaná tak, aby slúžila občanom, ich záujmom v zmysle princípu: štát môže len to, čo mu dovoľuje zákon a občan môže všetko, čo mu zákon nezakazuje. Je to od základu nový vzťah občana a štátu. Návrh Ústavy teda možno jednoznačne charakterizovať ako demokratický.

Nosným pilierom návrhu je ústavnosť, zákonnosť, súdna ochrana občanov, účasť občanov na riadení vecí verejných i regionálnych, ako aj územná samospráva a posilnenie postavenia a právomoci obce ako základnej zložky všetkých ostatných spoločenských, riadiacich a rozhodujúcich štruktúr.

Návrh Ústavy vychádza z klasického delenia moci na moc zákonodarnú, výkonnú a súdnu. Prekonáva sa tak desaťročia hlásaná a ústavne vyjadrená jednota štátnej moci bez vzájomných kontrolných mechanizmov. Princíp trojdelenia moci posilňuje celý systém súdnictva, založený na závislosti sudcov len na zákone. Moc súdnu umocňuje konštituovanie ústavného súdu, ktorý zásadným spôsobom ovplyvní súlad zákonov a iných predpisov s Ústavou.

Prihliada tiež na výsledky rokovaní medzinárodných konferencií a k dohodám o problematike národnostných menšín a etnických skupín.

II. Osobitná časť

PRVÁ HLAVA

Základné ustanovenia (Čl. 1 až 10)

Ústavne sa prvýkrát v dejinách deklarujú všetky práva a znaky slovenskej štátnosti. Konštituuje sa Slovenská republika ako plnoprávny suverénny subjekt. Ide o zvrchovaný, demokratický a právny štát s parlamentnou formou vlády, s výraznými prvkami priamej demokracie, s tendenciami štátu spravodlivého, ktorý vychádzajúc z trhovej ekonomiky rešpektuje aspekty sociálne a ekologické. Dôsledne sa akcentuje princíp, že štátna moc pochádza od občanov.

Politická moc v štáte má byť budovaná na zásadách demokratického pluralitného politického systému, zbaveného výlučnej ideológie alebo

náboženstva pri fungovaní štátnej moci a jej orgánov. Dôraz sa kladie na regulačnú a nie ideologickú funkciu Ústavy.

Navrhuje sa nový inštitút prezidenta republiky ako hlavy štátu, ktorý je jedným zo základných atribútov slovenskej štátnosti.

Na území republiky, ktoré je jednotné a nedeliteľné, je úradným jazykom slovenský jazyk, pričom používanie iných jazykov v úradnom styku upraví zákon.

Základným princípom úpravy vzťahov k iným štátom bude zmluvný princíp. Práve na báze tohto princípu sa budú riešiť aj vzťahy najmä s Českou republikou.

Tradičnými štátnymi symbolmi republiky sú štátny znak, štátna vlajka, štátna pečať a štátna hymna Slovenskej republiky.

Návrh Ústavy zakotvuje, že hlavným mestom Slovenskej republiky je Bratislava. Navrhuje sa, aby Bratislava bola aj sídlom najvyšších štátnych orgánov republiky.

DRUHÁ HLAVA

Ústavné práva a slobody (Čl. 11 až 55)

Ústavné práva a slobody tvoria najobsiahlejšiu hlavu Ústavy Slovenskej republiky. Vyplýva to z toho, že je potrebné zakotviť úpravu týchto vzťahov priamo v Ústave. Aj to je jeden z charakteristických črt ústav demokratických štátov.

Úprava ústavných práv a slobôd vychádza z medzinárodných zmlúv a dohôd o ochrane ľudských práv a základných slobôd, ku ktorým sa pripojila a ktoré ratifikovala Česká a Slovenská Federatívna Republika. Ich súhmné zakotvenie bolo už realizované prijatím Listiny základných práv a slobôd ústavným zákonom č. 23/1991 Zb. Predložený návrh Ústavy preberá a ďalej rozvíja úpravu základných ľudských práv a slobôd

obsiahnutú v Listine. Nepripúšťa obmedzenie práv a slobôd, ale umožňuje upraviť zákonom len ich výkon.

V návrhu sa zakotvujú také ľudské práva ako právo na život, nedotknuteľnosť osoby, osobná sloboda, a to aj vo vzťahu k obvinenému alebo podozrivému z trestného činu a k osobám, ktoré majú byť bez ich súhlasu držané v ústave zdravotníckej starostlivosti. Ustanovuje sa zákaz nútej práce. Zakotvuje sa sloboda myslenia a náboženského vyznania, ako aj podmienky pre činnosť cirkví, sloboda prejavu, zaručuje sa petičné právo, právo pokojne sa zhromažďovať a slobodne sa združovať a zakladať politické strany.

Mimoriadny význam má ústavné zakotvenie práv národnostných menšín a etnických skupín. Rozsah týchto práv je v plnom súlade s obsahom Listiny základných práv a slobôd. Táto úprava vychádza a prekračuje medzinárodne uznávaný štandard na ochranu etnických menšín zakotvený v rámci procesu KBSE. Výkon týchto práv však nesmie viesť k narušeniu integrity Slovenskej republiky a diskriminácii ostatného obyvateľstva.

Hospodárske, sociálne a kultúrne práva zahŕňujú právo na slobodnú voľbu povolania a právo podnikáť, právo slobodne sa združovať na ochranu svojich hospodárskych a sociálnych záujmov, právo na hmotné zabezpečenie v starobe a pri nespôsobilosti na prácu a právo na ochranu zdravia. Zakotvuje sa aj právo na vzdelanie a sloboda vedeckého bádania a umenia.

Ustanovenia o starostlivosti o životné prostredie a kultúrne dedičstvo vyjadrujú, že Slovenská republika kladie dôraz aj na túto stránku života svojich obyvateľov.

Pokiaľ ide o súdnu a inú ochranu, navrhuje sa, aby sa každý mohol domáhať svojho práva na nezávislom a nestrannom súde.

TRETIA HLAVA

Územná samospráva (Čl. 56 až 64)

Návrh Ústavy akcentuje, že základom územnej samosprávy je obec, ktorá je samostatným územným a správnym celkom združujúcim osoby, ktoré majú na jej území trvalý pobyt. Obec rozhoduje vo veciach územnej samosprávy samostatne v úzkom spojení s obyvateľmi obce, ktorí sa zúčastňujú na tomto rozhodovaní buď priamo, formou miestneho referenda alebo zhromaždení občanov, na ktorých sa riešia otázky vo veciach samosprávy, alebo nepriamo, prostredníctvom orgánov obce.

Ústavné zakotvenie orgánov samosprávy obce, ktorými sú obecné zastupiteľstvo a starosta obce a ktoré existovali už v minulosti, znamená teda návrat k orgánom, ktoré sa osvedčili. Preto sa v návrhu Ústavy s nimi naďalej počíta. Výrazom demokracie je aj to, že sú volené vo všeobecných, rovných a priamych voľbách tajným hlasovaním.

Jedným z prejavov samosprávneho charakteru obcí je aj ich Ústavou zaručené oprávnenie vydávať všeobecne záväzné nariadenia vo veciach územnej samosprávy. Zároveň návrh Ústavy umožňuje, aby sa zákonom mohol preniesť na obec aj časť výkonu miestnej štátnej správy. Pri jej výkone bude môcť obec, tak ako doteraz, vydávať pre svoj obvod všeobecne záväzné nariadenia, ak ju zákon na to splnomocní.

Z charakteru obce ako základu územnej samosprávy vyplýva, že má postavenie právnickej osoby, ktorá samostatne hospodári s vlastným majetkom a so svojimi finančnými prostriedkami a svoje potreby financuje predovšetkým z vlastných príjmov.

Návrh Ústavy vytvára predpoklady aj pre zriadenie

vyšších územných samosprávnych celkov, pričom samosprávne orgány týchto celkov a ich pôsobnosť ustanoví zákon.

ŠTVRTÁ HLAVA

Hospodárstvo Slovenskej republiky (Čl. 65 až 69)

Návrh Ústavy utvára ekonomickú bázu pre materializáciu ústavných práv a slobôd a občianskej, národnej i politickej zvrchovanosti. Konkretizuje sa a do sféry hospodárstva premietajú základné ustanovenia o zvrchovanom, demokratickom a právnom štáte.

Trhová ekonomika a jej mechanizmy nevylučujú úlohu štátu. Štát vytvára a podporuje hospodársku súťaž, určuje jej pravidlá, formujúce podnikateľskú stratégiu rôznych trhových subjektov. V spolupráci s nimi štát utvára základný rámec pre sociálnoekonomickú mikrostratégiu tak, aby sa čo najvšestrannejšie využili formy ekonomickej demokracie v rozvoji obcí, miest, jednotlivých regiónov i celej Slovenskej republiky.

Formulovaním hlavných smerov rozvíjania prosperity a konkurencieschopnosti slovenskej ekonomiky štát vytvára základné predpoklady pre profiláciu a reštrukturalizáciu slovenského hospodárstva zlučiteľného s európskym kontextom.

Koncepcia návrhu Ústavy utvára predpoklady pre rozširovanie a prehlbovanie domáceho a zahraničného trhu, vytváranie efektívnejších pracovných príležitostí. Ich prírastok by mal presahovať úbytok pracovných miest v útlmových odvetviach hospodárskej činnosti.

Návrh umožňuje zriadiť emisnú banku obdobne, ako je to vo vyspelých trhových ekonomikách. Analogicky utvára zo Slovenskej republiky colné územie. Tým zakotvuje jej ekonomickú suverénitu ako základný predpoklad pre budovanie kvalitatívne nových integračných väzieb s inými štátmi.

Ustanovenia o finančnom hospodárení vychádzajú z tradícií obvyklých vo vyspelých štátoch, z ich spravovania prostredníctvom štátneho rozpočtu. V súlade so zaužívanými pravidlami sa štátny rozpočet prijíma na obdobie jedného roka.

Návrh umožňuje zriaďovať štátne účelové fondy. Predpokladá optimalizovať daňové zaťaženie poplatníkov z hľadiska podpory hospodárskeho rastu republiky i z hľadiska optimálneho napĺňania príjmov štátneho rozpočtu.

PIATA HLAVA

Slovenská národná rada (Čl. 70 až 91)

V sústave najvyšších orgánov Slovenskej republiky patrí Slovenskej národnej rade ako jedinému ústavodarnému a zákonodarnému orgánu Slovenskej republiky prioritné postavenie. Je dané tým, že jedine Slovenská národná rada schvaľuje Ústavu, ústavné a iné zákony a že jedine jej patrí uskutočňovanie celého radu najdôležitejších štátnopolitických aktov, akými sú voľba a odvolávanie prezidenta republiky, rozhodovanie ústavným zákonom o vstupe Slovenskej republiky do štátneho zväzku s inými štátmi a o vystúpení z tohto zväzku. Do jej právomoci ďalej patrí vyslovovanie súhlasu pred ratifikáciou s medzinárodnými politickými zmluvami, medzinárodnými hospodárskymi zmluvami všeobecnej povahy, ako aj s medzinárodnými zmluvami, na vykonanie ktorých je potrebný zákon, ďalej zriaďovanie ministerstiev a iných ústredných orgánov štátnej správy, schvaľovanie štátneho rozpočtu, kontrola činnosti vlády, rokovanie o dôvere vláde a jej členom a vykonávanie ďalších významných funkcií.

Slovenskú národnú radu tvoria jej poslanci, ktorých ako zástupcov občanov volia voliči vo všeobecných, rovných a priamych voľbách tajným hlasovaním. Za poslanca bude možné zvoliť občana, ktorý má volebné právo, dosiahol vek 21 rokov a má trvalý pobyt na území Slovenskej republiky.

V súvislosti s novým postavením Slovenskej republiky ako suverénneho štátu sa navrhuje zmeniť aj obsah sľubu poslanca Slovenskej národnej rady. Ustanovenia o tom, že odmietnutie sľubu alebo sľub

s výhradou má za následok stratu mandátu, sa v porovnaní s doterajším právnym stavom nemení.

Tradičnou súčasťou Ústavy sú aj ustanovenia o imunitě poslancov Slovenskej národnej rady a o možnosti ich trestného alebo disciplinárneho stíhania.

Vzhľadom na to, že Slovenská národná rada uskutočňuje svoju kontrolnú právomoc voči iným štátnym orgánom, návrh zakotvuje nezlučiteľnosť funkcie poslanca Slovenskej národnej rady s ďalšími funkciami, a to funkciou prezidenta republiky, člena vlády a štátneho tajomníka. Navrhuje sa, aby v prípade, ak sa poslanec stane členom vlády alebo štátnym tajomníkom, jeho poslanecký mandát po dobu vykonávania takejto funkcie spočíval.

Zakotvuje sa tiež také oprávnenie poslancov vlastné demokratickej spoločnosti, ako je právo interpelácie vlády, jej člena alebo iného vedúceho ústredného orgánu štátnej správy. S tým súvisí i právo Slovenskej národnej rady alebo jej orgánu požiadať člena vlády alebo vedúceho iného orgánu štátnej správy o účasť na jej schôdzi a povinnosť uvedených funkcionárov zúčastniť sa týchto schôdzi.

Pokiaľ ide o vyslovenie nedôvery vláde alebo jednotlivému jej členovi, navrhuje sa, aby na platnosť takéhoto uznesenia bol potrebný súhlas nadpolovičnej väčšiny všetkých poslancov Slovenskej národnej rady.

Vzhľadom na zriadenie funkcie prezidenta republiky ako hlavy štátu, návrh neuvažuje s existenciou Predsedníctva Slovenskej národnej rady ako orgánu Slovenskej národnej rady. V súvislosti s tým sa navrhuje, aby Slovenská národná rada zasadala stále, avšak aby mohla svoje zasadanie prerušiť. Prerušenie nesmie trvať dlhšie ako štyri mesiace v roku. V súvislosti s touto zmenou činnosť Slovenskej národnej rady budú riadiť a organizovať predseda a podpredsedovia Slovenskej národnej rady.

Keďže nebude existovať Predsedníctvo Slovenskej národnej rady, navrhuje sa zakotviť ustanovenie, že predseda Slovenskej národnej rady

ako najvyšší predstaviteľ tohto orgánu zotrvá vo funkcii až dovtedy, kým nebude zvolený nový predseda.

Navrhuje sa, aby Slovenská národná rada mohla zriaďovať výbory ako svoje iniciatívne a kontrolné orgány s tým, že ich rokovanie upraví zákon.

ŠIESTA HLAVA

Referendum (Čl. 92 až 100)

Návrh Ústavy zakotvuje okrem iných základných prvkov demokracie aj referendum ako možnosť uskutočnenia priamej demokracie. To znamená, že občania budú môcť bezprostredne rozhodovať o najdôležitejších otázkach života spoločnosti. Pozitívnym spôsobom sa vymedzuje, o čom sa môže rozhodovať referendum a negatívne, čo nemôže byť predmetom referenda. Podstatné je, že na referende sa môže zúčastniť každý občan, ktorý má právo voliť do Slovenskej národnej rady.

Referendum bude vyhlasovať prezident republiky, ak o to požiada Ústavou ustanovený počet občanov alebo ak sa na tom uznesie Slovenská národná rada, a to najneskoršie do 30 dní od prijatia petície alebo uznesenia Slovenskej národnej rady.

Podnet na prijatie uznesenia Slovenskej národnej rady na vyhlásenie referenda budú môcť podávať poslanci Slovenskej národnej rady a vláda. Spôsob vykonania referenda sa ustanoví zákonom.

K tomu, aby výsledky referenda boli platné bude potrebné, aby sa na ňom zúčastnila nadpolovičná väčšina oprávnených voličov a pre rozhodovanie sa vyslovila ich nadpolovičná väčšina.

Návrhy prijaté v referende vyhlási Slovenská národná rada zákonom. Výsledky referenda môže Slovenská národná rada zmeniť alebo zrušiť taktiež svojím zákonom, a to najskôr po uplynutí troch rokov od účinnosti zákona, ktorým boli vyhlásené návrhy prijaté v referende.

V záujme stability v spoločnosti sa ustanovuje, že referendum v tej istej veci možno opakovať najskôr po uplynutí troch rokov.

SIEDMA HLAVA

Prezident Slovenskej republiky (Čl. 101 až 107)

Navrhovaná úprava postavenia hlavy štátu vychádza jednak z historického vývoja prezidentského úradu v našich podmienkach a jednak zo skúseností ústavnej úpravy postavenia a pôsobnosti hlavy štátu v moderných európskych demokratických republikách. Vzhľadom na význam tejto funkcie sa v Ústave navrhuje výslovne označiť prezidenta ako hlavu Slovenskej republiky. Primerane sa v návrhu riešia

aj otázky voľby prezidenta a ukončenia výkonu jeho funkcie. Prezidenta volí Slovenská národná rada, ktorej zodpovedá za výkon svojej funkcie. Významným prvkom úpravy je obmedzenie voľby tej istej osoby za prezidenta v dvoch po sebe nasledujúcich obdobiach.

Zodpovednosť prezidenta za výkon svojej funkcie Slovenskej národnej rade zvyrazňuje aj jeho ústavná povinnosť podávať Slovenskej národnej rade správy o stave Slovenskej republiky a o závažných politických otázkach.

Z hľadiska vzťahov k Slovenskej národnej rade ako jedinému ústavnomu a zákonodarnému orgánu je významná ústavná úprava odvolateľnosti prezidenta Slovenskou národnou radou, a to jednak z dôvodov závažných a dlhotrvajúcich prekážok výkonu funkcie a jednak z dôvodov nedemokratického a s Ústavou nezlučiteľného pôsobenia prezidenta. Návrh Ústavy rieši aj zabezpečenie výkonu prezidentskej funkcie v čase, keď nie je ešte zvolený nový prezident, a to delegovaním niektorých jeho funkcií na vládu.

Ústavné postavenie prezidenta možno charakterizovať ako „aktívneho“ prezidenta, ktorým okrem práv a povinností reprezentatívnych, má aj rad iných významných ústavných oprávnení a povinností. Okrem

zastupovania Slovenskej republiky navonok je napr. hlavným veliteľom ozbrojených síl, vyhlasuje za Ústavou ustanovených podmienok vojnový stav alebo výnimočný stav, vyhlasuje referendum.

Účasť prezidenta na zákonodarstve je vyjadrená jednak jeho právom zákonodarej iniciatívy, jednak možnosťou vrátiť Slovenskej národnej rade ústavné zákony a zákony s pripomienkami. Ide o zabezpečenie jeho priameho vplyvu na tvorbu zákonov.

Pokiaľ ide o výkonné funkcie prezidenta, tieto vyjadruje návrh Ústavy aj oprávneniami menovať predsedu a ostatných členov vlády, vedúcich ústredných orgánov, zúčastňovať sa na rokovaní vlády a viesť ho, vyžadovať od vlády a jej členov správy a pod.

Navrhuje sa novým spôsobom vyjadriť ochranu prezidenta ako významného ústavného činiteľa. Možno ho súdiť len za vlastizradu.

ÔSMA HLAVA

Vláda Slovenskej republiky (Čl. 108 až 124)

Najvyšším výkonným orgánom štátnej moci je vláda, ktorá sa skladá z predsedu, podpredsedov a ministrov. Ako nový ústavný prvok sa zakotvuje, že člen vlády nemôže vykonávať mandát poslanca alebo byť sudcom, čo je dôsledkom predovšetkým klasického ponímania delby moci pri parlamentných formách vlády. Člen vlády taktiež nesmie vykonávať iný platený úrad, povolanie alebo podnikateľskú činnosť a nesmie byť ani členom orgánu právnickej osoby, ktorá vykonáva podnikateľskú činnosť.

Predseda a člena vlády vymenúva prezident. Ministra v čase jeho neprítomnosti zastupuje štátny tajomník, ktorého vymenúva a odvoláva vláda. Štátny tajomník bude spolu s ministrom patriť k odborno-politickému vedeniu ministerstva. V každom ministerstve má pôsobiť len jeden štátny tajomník.

Vzhľadom na to, že moc zákonodarná je v mnohých smeroch prioritná napr. ako prameň Ústavy a ostatných zákonov, ústavne sa zakotvujú historicky tradičné vzťahy výkonnej moci k moci zákonodarnej. Vláda, ako aj každý jej člen, zodpovedá za svoju činnosť Slovenskej národnej rade. Vláde, prípadne každému jej členovi, môže Slovenská národná rada kedykoľvek vysloviť nedôveru. V takomto prípade prezident vládu, prípadne člena vlády odvolá. Z hľadiska praxe je opodstatnené aj ustanovenie, že návrh na odvolanie člena vlády môže podať prezidentovi aj predseda vlády, pretože prezident vymenúva a odvoláva ďalších členov vlády na jeho návrh.

Vláda má ústavnú povinnosť podať demisiu vždy, ak podá demisiu predseda vlády. Obdobne, ak prezident odvolá predsedu vlády, má to za následok odstúpenie celej vlády. V týchto prípadoch nejde o prvok kancelárskeho systému. Je opodstatnené, že keď predseda vlády má zostavovať vládny kabinet, má aj tento orgán ako celok znášať rovnaké ústavné dôsledky ako predseda vlády. Prítom nie je vylúčené, že bývalí členovia vlády nemôžu byť opätovne menovaní za členov vlády.

Ak Slovenská národná rada vysloví nedôveru vláde dva razy v rozpätí šiestich mesiacov alebo tri razy v priebehu volebného obdobia, prezident Slovenskú národnú radu rozpustí. Aj keď v týchto prípadoch ide o progresívny nový ústavný inštitút, jeho účelom je posilniť vyváženie vzájomných väzieb medzi zákonodarnou mocou a výkonnou mocou. V takom prípade sa nové voľby vykonajú do 60 dní. Vzťahy medzi najvyššími orgánmi republiky sú teda založené na klasickej delbe moci, avšak tak, aby sa zabránilo koncentracii štátnej moci v jedných rukách. Súčasťou tejto delby moci sú aj uvedené vzájomné ústavné brzdiace mechanizmy.

Z dôvodu väčšej operatívnosti sa navrhuje, aby na prijatie uznesenia vlády bol potrebný súhlas nadpolovičnej väčšiny prítomných členov vlády.

Výslovne sa ustanovuje, o ktorých otázkach rozhoduje vláda ako celok v zbere. Ide o najdôležitejšie otázky, ako schvaľovanie návrhov zákonov a nariadení vlády, programu vlády a pod.

Normotvorná právomoc vlády sa uskutočňuje vydávaním nariadení vlády, ktoré podpisuje jej predseda a ktoré sa vyhlasujú spôsobom ustanoveným v zákone.

Ústavne sa zakotvuje tiež právo vlády udeľovať amnestiu vo veciach priestupkov.

DEVIATA HLAVA

Najvyšší kontrolný úrad Slovenskej republiky (Čl. 125 až 128)

Najvyšší kontrolný úrad je novým typom kontrolného orgánu. Nie je začlenený do štruktúry ústredných orgánov štátnej správy.

Predseda a podpredsedov Najvyššieho kontrolného úradu volí a odvoláva Slovenská národná rada. V pôsobnosti tohto orgánu je kontrola hospodárenia so štátnymi prostriedkami. Ide o hospodárenie s rozpočtovými prostriedkami, so štátnym majetkom, majetkovými právami a pohľadávkami štátu.

Najvyšší kontrolný úrad je povinný predkladať najmenej raz do roka správy o výsledkoch kontrolnej činnosti Slovenskej národnej rade.

Návrh zakotvuje nezlučiteľnosť funkcií predsedu a podpredsedov Najvyššieho kontrolného úradu s takými funkciami, ktoré by mohli byť na závalu objektivitu činnosti tohto orgánu.

Pôsobnosť a právomoc Najvyššieho kontrolného úradu a jeho vnútorné organizačné členenie ustanoví zákon.

DESIATA HLAVA

Ústavný súd Slovenskej republiky (Čl. 129 až 145)

Navrhuje sa zriadiť ústavný súd ako nezávislý súdny orgán ochrany ústavnosti.

Jeho základnou pôsobnosťou je zabezpečiť súlad právneho poriadku. Ak právny predpis odporuje predpisu vyššej sily, ústavný súd ho rozhodnutím pozbaví účinnosti. Navrhovaná šesťmesačná lehota má zabezpečiť, aby štátny orgán, ktorý predpis vydal, mohol ho uviesť v tejto lehote do súladu s predpisom vyššej sily podľa pokynov ústavného súdu. Po mámom uplynutí tejto lehoty predpis stráca platnosť a prestáva byť súčasťou platného právneho poriadku.

Po skončení všeobecných volieb do zákonodarných zborov a orgánov územnej samosprávy bude ústavný súd pôsobiť aj ako volebný súd. Bude tiež oprávnený posudzovať aj otázky ústavnosti činnosti politických strán a hnutí.

Ústavný súd bude rozhodovať o ochrane práv a slobôd právnických a fyzických osôb, pokiaľ táto nie je zverená do právomoci všeobecných súdov.

Primerane pôsobnosti ústavného súdu sa upravuje okruh osôb oprávnených na podanie návrhu na začatie konania na tomto súde.

Návrh predpokladá, že ústavný súd bude rozhodovať v pléne vo výslovne určených prípadoch, inak rozhoduje v senátoch.

Návrh Ústavy upravuje aj spôsob menovania a odvolania sudcov, ich imunitu a kámu zodpovednosť. Zakotvuje sa nezlučiteľnosť výkonu sudcovskej funkcie s vykonávaním funkcií v ostatných oblastiach politického a hospodárskeho života.

Podrobnosti o spôsobe konania a o postavení jeho sudcov ustanoví osobitný predpis.

JEDENÁSTA HLAVA

Súdy Slovenskej republiky (Čl. 146 až 154)

Úsilie o obnovenie pluralitnej demokracie a o vybudovanie demokratického právneho štátu vyžaduje novú úpravu postavenia, organizácie a činnosti súdov. Návrh Ústavy vychádza v tomto smere z chápania súdov ako nezávislých a nestranných orgánov garantujúcich základné občianske práva a slobody, ako aj zákonom chránené záujmy občanov, právnických osôb a štátu. Nezávislé súdnictvo je taktokoncipované ako tretia moc v štáte vedľa moci zákonodarej a moci výkonnej.

Sústava súdov je jednotná. Všeobecné súdy rozhodujú vo veciach občianskoprávných, obchodnoprávných a trestnoprávných a preskúmvajú aj zákonnosť rozhodnutí správnych orgánov. Postavenie vojenských súdov upraví osobitný zákon.

Hlavným poslaním Najvyššieho súdu Slovenskej republiky bude rozhodovacia činnosť o riadnych a mimoriadnych opravných prostriedkoch a preskúmvanie zákonnosti rozhodnutí ministerstiev a ostatných ústredných orgánov štátnej správy. Bude taktiež zaujímať stanoviská v záujme jednotného výkladu zákonov, ktoré nebudú záväzné pre sudcov, ale budú významné pre zabezpečenie jednotnosti súdnoaplikačnej praxe.

Návrh Ústavy zachováva účasť laického prvku pri rozhodovaní súdov. Súčasne sa však predpokladá, že prísediaci budú súčasťou výkonu súdnej moci iba tam, kde je to funkčné a kde to zodpovedá požiadavke uplatňovania demokratických prvkov pri výkone súdnictva, predovšetkým v závažných trestných veciach, v pracovnoprávných veciach, rodinnoprávných veciach a pod.

Pri rozhodovaní sú sudcovia viazaní len zákonom a za určitých okolností aj medzinárodnou zmluvou. Pre všeobecný súd sú záväzné aj rozhodnutia ústavného súdu.

Princíp nezávislosti súdov a sudcov sa posilňuje tým, že Slovenská národná rada volí sudcov bez časového obmedzenia. Takémuto konštituovaniu má ale podľa návrhu predchádzať voľba sudcov na dobu piatich rokov ako záruka kvality sudcovského zboru.

Sudca sa môže svojej funkcie vzdať bez akýchkoľvek zákonných prekážok. Odvolať ho môže Slovenská národná rada v prípadoch výslovne určených v návrhu. Vždy ho však musí odvolať, ak bol právoplatne odsúdený pre úmyselný trestný čin, alebo na základe rozhodnutia kárneho súdu pre čin, ktorý nie je zlučiteľný s výkonom jeho funkcie.

DVANÁSTA HLAVA

Prokuratúra Slovenskej republiky (Čl. 155 a 156)

Prokuratúra, vychádzajúc z princípov ústavnosti a zvrchovanosti zákona i priority súdnej ochrany ústavných práv a slobôd občanov, je organickým článkom sústavy právnych záruk zákonnosti v demokratickom právnom štáte. Na ochrane záujmov štátu, ako aj práv a právom chránených záujmov fyzických a právnických osôb sa podieľa pôsobením pri uplatňovaní právnej zodpovednosti a zabezpečovaní nápravy nezákonnosti. Nenahrádza orgány výkonnej ani súdnej moci. V záujme toho, aby sa presne vymedzilo postavenie a pôsobnosť prokuratúry, je žiadúce, aby ich vymedzila priamo Ústava.

V súdnom konaní má prokurátor vždy postavenie strany.

Nezastupiteľné úlohy plní prokurátor v mene štátu v trestnom konaní ako žalobca. Záujem štátu na tom, aby prokurátor nepodal obžalobu bez splnenia zákonných podmienok, opodstatňuje zveriť, mu dozorné oprávnenia voči štátnym orgánom, ktoré vykonávajú prípravné konanie. Týmito oprávneniami má zabezpečiť, aby sa trestnoprávne prostriedky neuplatnili voči nevinným osobám a aby sa zákonným spôsobom zhromaždili dôkazy potrebné na rozhodnutie súdu.

V občianskom súdnom konaní sa predpokladá účasť prokurátora len výnimočne, v prípadoch ustanovených zákonom.

Dozor prokuratúry nad dodržiavaním zákonov v činnosti orgánov štátnej správy a územnej samosprávy bude prichádzať do úvahy predovšetkým v prípadoch, na ktoré sa nevzťahuje preskúmvacia pôsobnosť súdov v rámci správneho súdnictva. Na základe zákonných prostriedkov prokuratúry bude možné zabezpečiť nápravu nezákonného normatívneho aktu orgánov štátnej správy a územnej samosprávy ešte v pôsobnosti týchto orgánov.

Vzhľadom na svoju pôsobnosť prokuratúra nemôže byť súčasťou súdov, ani niektorého z orgánov štátnej správy. Preto návrh predpokladá zachovanie sústavy orgánov prokuratúry na čele s generálnym prokurátorom Slovenskej republiky, ktorého bude vymenúvať hlava štátu na návrh Slovenskej národnej rady.

Prokuratúra s obdobným postavením a oprávneniami pôsobí v niektorých štátoch (napr. v Poľskej republike a Maďarskej republike) súbežne s ombudsmanskými systémami.

TRINÁSTA HLAVA

Prechodné a záverečné ustanovenia (Čl. 157 až 160)

Prijatie Ústavy Slovenskej republiky sa predpokladá v článku 142 ods. 2 ústavného zákona č. 143/1968 Zb. o československej federácii v znení neskorších predpisov. Aktom prijatia tejto Ústavy spoločný štát nezaniká. Vládny návrh rešpektuje kontinuitu právneho poriadku, a to aj na úrovni federácie. V tomto smere napr. ústavný zákon č. 91/1991 Zb. o Ústavnom súde Českej a Slovenskej Federatívnej Republiky v čl. 3 ods. 1 nepredpokladá, že ústavné zákony národných rád strácajú účinnosť a platnosť v prípadoch, ak nie sú v súlade s ústavnými zákonmi Federálneho zhromaždenia.

Podľa recepcného ustanovenia čl. 157 ods. 1 nebudú platiť na území Slovenskej republiky iba tie ústavné zákony, zákony a ostatné všeobecne záväzné právne predpisy federácie a republiky, ktoré sú v rozpore s touto Ústavou. Počíta sa s tým, že o neplatnosti zákonov a iných všeobecne záväzných právnych predpisov vydaných orgánmi Českej a Slovenskej Federatívnej Republiky a orgánmi Slovenskej republiky bude rozhodovať Ústavný súd Slovenskej republiky. Len z týchto dôvodov teda nemôže dôjsť k ústavnej kríze, prípadne k stavu, že nebude jasné, ktorý právny predpis platí a ktorý neplatí.

Slovenská republika na seba dobrovoľne berie medzinárodné záväzky, vyplývajúce z medzinárodných zmlúv uzavretých a ratifikovaných Českou a Slovenskou Federatívnou Republikou v jednotlivých oblastiach spoločenského života okrem záväzkov hospodárskeho charakteru. V tomto prípade budú Slovenskú republiku medzinárodné zmluvy a dohody

ratifikované Českou a Slovenskou Federatívnou Republikou zaväzovať najmä v oblasti pôžičiek a úverov len do výšky, ktorú Slovenská republika skutočne prijala.

Navrhuje sa zrušiť všetky ústavné zákony Slovenskej národnej rady, ktoré sa premietajú do návrhu tejto Ústavy.

Pokiaľ ide o otázku účinnosti Ústavy sa navrhuje, aby Ústava Slovenskej republiky nadobudla účinnosť dňom vyhlásenia, t. j. dňom jej uverejnenia v Zbierke zákonov. Pritom je možné účinnosť, niektorých ustanovení, ako sú napr. ustanovenia o hraniciach republiky, vyhostení alebo vydaní občana inému štátu, daniach a poplatkoch, vyhlásení vojnového stavu, vypovedaní vojny, hlavnom velení ozbrojených síl, viazať na uskutočnenie príslušných zmien ústavných pomerov Českej a Slovenskej Federatívnej Republiky. V tomto smere sa počíta ešte s dohodami medzi Slovenskou republikou a Českou republikou.

Materiál na rokovanie
Slovenskej národnej rady

Číslo: 2692/1992

24

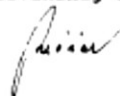
VLÁDNY NÁVRH

ÚSTAVA

SLOVENSKEJ REPUBLIKY

P r e d k l a d á :

Vladimír M e č i a r
predseda vlády
Slovenskej republiky

N á v r h u z n e s e n i a :

Slovenská národná rada
s c h v a ľ u j e
vládný návrh
Ústavy Slovenskej republiky

Ústava Slovenskej republiky prijíma sa z vôle občanov Slovenskej republiky. Je výrazom rozhodujúcej dejinnej chvíle, ale aj výsledkom pol druhého storočia trvajúcej cesty, práce a nenaplnených túžob národa, ktorý sa so vzdorom i zápasmi dožadoval posvätných a prirodzených práv.

Od liptovsko-sväto-mikulášskych žiadostí, ktoré, naplnené ideami štúrovskej revolúcie, sa prihlásili k demokracii i k národnej slobode, k modernej Európe i k bratstvu národov, cez mnohé dohody a zrady, no najmä skrz trvanie a vytrvalosť, skrz národnú húževnatosť sa dožívame historickej chvíle, od ktorej svoju krajinu budeme spravovať sami.

Preto v tejto chvíli

My, občania Slovenskej republiky,
pamätliví politického a kultúrneho dedičstva našich predkov,
i stáročných skúseností zo zápasov o národné bytie a vlastnú
štátnosť,
vychádzajúc z prirodzeného práva slovenského národa
na samourčenie,
v trvácnom úsilí upevňovať demokratickú formu vlády, záruky
slobodného života, rozvoja duchovnej kultúry a hospodárskej
prosperity,
v záujme spolupráce s ostatnými demokratickými štátmi,

u z n á š a m e s a

prostredníctvom svojich zástupcov na tejto

Ú s t a v e S l o v e n s k e j r e p u b l i k y

Bratislava júl 1992

Vládny návrh ústavného zákona, ktorým sa mení a dopĺňa Ústava Slovenskej republiky č. 460/1992 Z. z.

Parlamentná tlač č. 1028

VLÁDA SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Materiál na rokovanie Národnej rady Slovenskej republiky

Číslo: 1739/1998

1028

Predkladá: Vladimír Mečiar, predseda vlády SR

Bratislava, jún 1998

<http://www.nrsr.sk/dl/Browser/DsDocument?documentId=175350>

Dôvodová správa (k návrhu následne prijatého zákona č. 244/1998 Z. z.)

Všeobecná časť

Podľa čl. 105 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky v prípade, ak nie je zvolený prezident, alebo ak sa úrad prezidenta uvoľní a ešte nie je zvolený nový prezident, alebo ak bol zvolený nový prezident, ale ešte nezložil sľub, alebo ak prezident nemôže svoju funkciu vykonávať pre závažné dôvody, výkon funkcie prezidenta patrí vláde Slovenskej republiky, okrem oprávnení podľa čl. 102 písm. d) až g) Ústavy Slovenskej republiky.

Ústava Slovenskej republiky nezakotvila prechod oprávnení prezidenta uvedených v čl. 102 písm. d) až g) na iný štátny orgán. Prax ukazuje, že je potrebné vytvoriť ústavný základ pre zabezpečenie výkonu aj niektorých z tých oprávnení prezidenta, ktoré podľa platného znenia Ústavy Slovenskej republiky na vládu neprechádzajú. Aktuálne sa javí najmä riešenie otázky, kto môže prijímať demisiu, ak ju za situácie uvedenej v čl. 105 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky podá vláda, jej člen alebo predseda vlády, ako aj otázky, kto v tomto čase je oprávnený vymenúvať a odvolávať predsedu vlády a ostatných členov vlády a poverovať ministrov riadením ministerstiev. Obdobne to platí aj pre

vymenúvanie a odvolávanie vedúcich ústredných orgánov a vyšších štátnych funkcionárov v prípadoch, ktoré ustanovuje zákon, ako aj pre vymenúvanie profesorov a rektorov vysokých škôl a vymenúvanie a povyšovanie generálov. Riešenie týchto otázok sa stáva obzvlášť aktuálne v súvislosti s voľbami do Národnej rady Slovenskej republiky v septembri 1998 pre prípad, že by do času konania ustanovujúcej schôdze Národnej rady Slovenskej republiky prezident nebol zvolený.

Predloženým návrhom ústavného zákona sa navrhuje riešiť prenos oprávnení prezidenta uvedených v čl. 102 písm. f) a g), ktoré Ústava Slovenskej republiky za situácie, ktorú predpokladá čl. 105 ods. 1, nepreniesla na iný štátny orgán. Na rozdiel od platného znenia Ústavy Slovenskej republiky, ktorá prenos oprávnení prezidenta článkom 105 ods. 1 uskutočnila len v rámci výkonnej moci (šiesta hlava Ústavy Slovenskej republiky), predložený návrh ústavného zákona predpokladá prenos uvedených oprávnení na predstaviteľa orgánu zákonodarej moci – predsedu Národnej rady Slovenskej republiky (alternatíva I), resp. sčasti na

Národnú radu Slovenskej republiky, sčasti na jej predsedu a sčasti na predsedu vlády (alternatíva II).⁹⁶

Navrhované riešenie nie je v rozpore s platným znením Ústavy Slovenskej republiky. Nie je v rozpore ani s medzinárodnými zmluvami, ktorými je Slovenská republika viazaná. Realizácia navrhovanej zmeny Ústavy Slovenskej republiky nebude mať dopad na štátny rozpočet ani na rozpočty obcí a nezakladá nároky na pracovné sily a organizačné zabezpečenie.

K čl. II

Navrhuje sa, aby predložený návrh ústavného zákona nadobudol účinnosť dňom jeho vyhlásenia.

Osobitná časť

K čl. I

Ústava Slovenskej republiky prechod oprávnení prezidenta rieši vo svojej šiestej hlave len v rámci výkonnej moci. Podľa čl. 105 ods. 1 na vládu prechádzajú oprávnenia prezidenta, okrem oprávnení uvedených v čl. 102 písm. d) až g). Prax ukazuje potrebu riešiť prechod aj niektorých ďalších oprávnení prezidenta, ktoré podľa čl. 105 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky na vládu neprechádzajú.

⁹⁶ Do zákona prešla alternatíva I. Alternatíva II znela: *V čl. 105 ods. 1 na konci pripájajú tieto vety: "Oprávnenie prezidenta podľa čl. 102 písm. f), okrem vymenúvania a odvolávania predsedu vlády a prijímania jeho demisie, prechádza v tom čase na predsedu vlády, pričom predsedu vlády volí, odvoláva a jeho demisiu prijíma Národná rada Slovenskej republiky. Oprávnenie prezidenta podľa čl. 102 písm. g) prechádza v tom čase na predsedu Národnej rady Slovenskej republiky."*

K alternatíve I

Navrhuje sa upraviť prechod oprávnení prezidenta, pôsobiaceho vo výkonnej moci uvedených v čl. 102 písm. f) a g) na predstaviteľa orgánu zákonodarej moci – predsedu Národnej rady Slovenskej republiky.

K alternatíve II

Navrhuje sa upraviť prechod oprávnení prezidenta uvedených v čl. 102 písm. f) a g) na tri subjekty, a to tak, že oprávnenia prezidenta, za situácie, ktorú predpokladá čl. 105 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, ktoré Ústava Slovenskej republiky nepreviedla na iný štátny orgán, sa sčasti prevedú na zákonodarný orgán Národnú radu Slovenskej republiky, pokiaľ ide o voľbu, odvolávanie a prijímanie demisie predsedu vlády, sčasti na predsedu vlády, pokiaľ ide o vymenúvanie ministrov a ich odvolávanie a prijímanie ich demisie a sčasti na predstaviteľa zákonodarného zboru – predsedu Národnej rady Slovenskej republiky, pokiaľ ide o oprávnenie podľa čl. 102 písm. g) Ústavy Slovenskej republiky. Oprávnenie prezidenta uvedené v čl. 102 písm. g) sa podľa tejto alternatívy navrhuje previesť na predsedu Národnej rady Slovenskej republiky, ako predstaviteľa orgánu zákonodarej moci.

Bratislava 26. mája 1998

Vladimír Mečiar v. r., predseda vlády Slovenskej republiky⁹⁷

⁹⁷ Do prijatého ústavného zákona napokon prešiel ako čl. I bod 2 aj dopĺňujúci návrh skupiny 19 poslancov (jeho II. alternatíva): *V Čl. 101 odsek 2 znie: "(2) Prezidenta volí Národná rada Slovenskej republiky na návrh najmenej ôsmich poslancov tajným hlasovaním na päť rokov."*

Návrh skupiny poslancov Národnej rady Slovenskej republiky [Ivan Šimko, Peter Kresák, Ladislav Orosz, Lajos Mészáros] na vydanie ústavného zákona, ktorým sa mení a dopĺňa Ústava Slovenskej republiky číslo 460/1992 Zb. v znení ústavného zákona číslo 244/1998 Z. z.

Parlamentná tlač č. 58

NÁRODNÁ RADA SLOVENSKEJ REPUBLIKY

II. volebné obdobie

Číslo: 1206/1998

58

Bratislava, november 1998

<http://www.nrsr.sk/dl/Browser/DsDocument?documentId=285230>

Dôvodová správa (k návrhu následne prijatého zákona č. 9/1999 Z. z.)

Všeobecná časť

Parlamentnú formu vlády, chápanú ako osobitné usporiadanie vzťahov medzi najvyššími ústavnými orgánmi, charakterizuje politická zodpovednosť výkonnej moci voči moci zákonodarnej a osobitné ústavné postavenie hlavy štátu, ktorá je vyčlenená z takejto politickej zodpovednosti. Ústavná prax európskych parlamentných demokracií pritom vychádza z teórie, ktorá nezaraďuje hlavu štátu do rovnakého postavenia voči parlamentu, aké sa priznáva vláde.

Parlamentnú formu vlády síce tiež charakterizuje „trojdelenie“ moci, no toto vychádza z pôvodného parlamentného dualizmu (vzťah medzi vládnucou väčšinou a menšinou, vyjadrený vo vzájomnom vzťahu medzi parlamentom a vládou ako dynamizujúcim protipólom vládneho systému), ktorý je obohatený o tzv. neutrálnu moc (pouvoir neutre) reprezentovanú hlavou štátu. Základom parlamentnej formy vlády jej uznávanie jednoty

politickej moci v štáte (ktorá náleží jeho občanom) a zároveň aj odmietanie klasického trojdelenia štátnej moci, ktorého autorom je Ch. Montesquieu. Pokiaľ totiž Montesquieu požadoval, aby zákonodarná moc, výkonná moc a súdna moc boli v štáte vzájomne oddelené, nezávislé a samostatné, základom modernej parlamentnej demokracie v Európe je iba oddelenie výkonu (uplatňovania) štátnej moci, ktorá je vo svojej podstate nedeliteľná.

V parlamentnej vládnej forme sa preto neuplatňuje dôsledné oddelenie a nezávislosť zákonodarnej a výkonnej moci, ale práve naopak charakterizuje ju zodpovednosť vlády voči parlamentu, závislosť dĺžky funkčného obdobia vlády na volebnom období parlamentu, možnosť parlamentu vysloviť vláde nedôveru, absencia nezlučiteľnosti poslaneckého mandátu s členstvom vo vláde, oprávnenie vlády podávať v parlamente návrhy zákonov a niektoré ďalšie znaky.

Parlamentná forma vlády pritom rešpektuje postavenie parlamentu, ako časovo obmedzeného nositeľa suverenity a tiež jeho oprávnenie politicky kontrolovať vládu, no na rozdiel od ostatných základných modelov vládných foriem (prezidentskej formy vlády i vlády parlamentu), vyžaduje pre svoje vhodné fungovanie vzájomné prepojenie, spoluprácu a dokonca aj určitý mechanizmus vyvažovania kompetencií ostatných najvyšších ústavných orgánov. Hlave štátu pritom priznáva napríklad okrem kompetencií, ktoré vyplývajú z jej postavenia reprezentanta štátu navonok i dovnútra a kompetencií, ktoré vykonáva v spolupráci s mocou zákonodarnou i mocou výkonnou aj významné oprávnenia, vyplývajúce z jej ústavnej povinnosti zabezpečovať riadny chod ústavných orgánov. Ich obsahom je najmä oprávnenie za určitých okolností rozpustiť parlament a vypísať nové voľby, oprávnenie na základe výsledkov volieb určiť osobu poverenú zostavením vlády, oprávnenie menovať určených štátnych funkcionárov alebo oprávnenie, za ustanovených podmienok odvolať vládu alebo jej člena. Nevyhnutným predpokladom pre takéto postavenie hlavy štátu v parlamentnej vládnej forme je jej nadstranícke postavenie a politická nezodpovednosť. Z uvedených dôvodov sa v naprostej väčšine parlamentných demokracií legitimita hlavy štátu neodvodzuje od príslušnej straníckej väčšiny jednokomorového parlamentu a hlava štátu nie je ani parlamentom z politických dôvodov odvolateľná.

Ústava Slovenskej republiky ostala pri svojom vzniku veľa dlžná týmto základným atribútom parlamentnej formy vlády. Súčasná voľba hlavy štátu poslancami parlamentu kvalifikovanou väčšinou napríklad umožňuje, aby sa táto voľba stala nástrojom politických zápasov parlamentných politických strán. Platné znenie ústavy v prípade voľby hlavy štátu neobsahuje jednoznačnú právnu úpravu a vytvára možnosť vzniku ústavnej krízy bez možnosti uplatniť vhodné ústavné riešenie. Dôkazom toho je aj neschopnosť zvoliť prezidenta kvalifikovanou väčšinou v parlamente, ak ústavou ustanovenú väčšinu v parlamente nemožno dosiahnuť.

V ostatnom období v slovenskej verejnosti aj z tohoto dôvodu stále silneli hlasy o vhodnosti zavedenia voľby hlavy štátu priamo občanmi, čo by umožnilo prezidentovi, aby svoju legitimitu odvodzoval priamo od občanov.

Navrhovaný priamy spôsob voľby prezidenta Slovenskej republiky spolu s ďalšími nevyhnutnými úpravami Ústavy Slovenskej republiky je preto krokom k stabilizácii ústavných pomerov v Slovenskej republike, ktorý zabraňuje situácii, v ktorej by Slovenská republika nemala dlhšiu dobu zvolenú hlavu štátu. Všetky ďalšie navrhované ústavné zmeny sú v súlade s potrebnou budúcou rekonštrukciou ústavného systému Slovenskej republiky a jeho dôsledného dobudovania ako parlamentnej vládnej formy a predložený návrh ústavného zákona odstraňuje iba tie systémové nedostatky súčasného ústavného mechanizmu v Slovenskej republike, ktoré sa vzhľadom na časovú naliehavosť ukázali ako najnevyhnutnejšie.

Zavedenie priamej voľby hlavy štátu občanmi si však už v tomto štádiu vyžaduje aj úpravu tých ústavných článkov, bez ktorej nie je možné dosiahnuť zamýšľanú stabilizáciu ústavných pomerov v súlade s princípmi na ktorých je založená parlamentná forma vlády.

Navrhovaný ústavný zákon predpokladá prijatie zákona o organizácii voľby hlavy štátu a následné čiastkové úpravy zákona č. 350/1996 Z. z. o rokovacom poriadku Národnej rady Slovenskej republiky a zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky a o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov.

Úprava voľby prezidenta Slovenskej republiky si vyžiada ekonomické náklady, ktoré závisia od toho, či sa uskutoční jedno alebo dve kolá volieb. Ak vychádzame z doterajších analýz organizácie parlamentných a komunálnych volieb, ako i dvoch referend predpokladáme, že náklady na priamu voľbu prezidenta pri uskutočnení dvojkolového systému voľby by si vyžiadali v roku 1999 celkové náklady približujúce sa výške 200 miliónov korún.

Zhruba rovnaké náklady zo štátneho rozpočtu možno očakávať každý piaty rok, v súvislosti s ukončením funkčného obdobia prezidenta Slovenskej republiky a voľbami nového prezidenta.

Navrhovatelia predpokladajú uskutočnenie voľby prezidenta v deň pracovného pokoja.

Osobitná časť

K Čl. I bod 1

V čl. 84 ods. 3 sa vzhľadom na nové postavenie funkcie prezidenta v štruktúre ústavných orgánov ustanovuje, že na prijatie ústavy, zmenu ústavy, ústavného zákona, na prijatie uznesenia o ľudovom hlasovaní o odvolaní prezidenta, na podanie obžaloby na prezidenta a na vypovedanie vojny inému štátu je v Národnej rade Slovenskej republiky potrebný súhlas aspoň trojpätinovej väčšiny všetkých poslancov. Ústavný zákon nahrádza oprávnenie Národnej rady Slovenskej republiky odvolať prezidenta oprávnením rozhodnúť o ľudovom hlasovaní o odvolaní prezidenta.

K Čl. I bod 2

Navrhovaná úprava vyplýva zo zmien ďalších článkov tohto ústavného zákona.

K Čl. I bod 3

Navrhovaná úprava odstraňuje z ústavného systému Slovenskej republiky oprávnenie prezidenta vracat' Národnej rade Slovenskej republiky ústavné zákony. Ak sa v ústavnom systéme Slovenskej republiky rešpektuje postavenie ústavy, ako základného zákona štátu a spoločnosti a zmenu ústavy možno vykonať iba ústavným zákonom, oprávnenie prezidenta vracat' Národnej rade Slovenskej republiky ústavné zákony (a teda aj každú zmenu jej základného zákona), je v rozpore so zmyslom a obsahom zastupiteľskej demokracie.

K Čl. I bod 4

Ustanovenie vypúšťa oprávnenie predsedu Národnej rady Slovenskej republiky prijímať sľub zvoleného prezidenta, ktoré v nadväznosti na nový spôsob voľby prezidenta prechádza na predsedu Ústavného súdu Slovenskej republiky. Predsedu Národnej rady Slovenskej republiky zároveň zmocňuje vyhlasovať voľby prezidenta Slovenskej republiky a vyhlasovať ľudové hlasovanie o odvolaní prezidenta Slovenskej republiky (za podmienok ustanovených v obsahu navrhovaného článku 106 ods. 3 ústavy).

K Čl. I bod 5

Navrhovanou zmenou ústavy sa novým spôsobom presnejšie formuluje základné ústavné postavenie prezidenta. Definuje sa jeho oprávnenie svojím rozhodovaním zabezpečovať riadny chod ústavných orgánov, ktorého najvýznamnejšími súčasťami je povinnosť, v prípadoch ustanovených v navrhovanom článku 102 písm. d) rozpustiť Národnú radu Slovenskej republiky a v článku 102 písm. f) vymenúvať a odvolávať predsedu a ostatných členov vlády Slovenskej republiky. Ustanovenie zároveň zvyrazňuje, že prezident vykonáva svoj úrad podľa svojho svedomia a presvedčenia a nie je viazaný príkazmi. Vyjadruje jeho politickú nezodpovednosť, ktorá je prakticky bez výnimky príznačná pre postavenie hláv štátov v parlamentných demokraciách (pri zachovaní jeho zodpovednosti za úmyselné porušenie ústavy).

Ustanovenie zavádza priamu voľbu prezidenta Slovenskej republiky občanmi na základe demokratického volebného práva. Vzhľadom na význam voľby hlavy štátu sa navrhuje sprísniť, v porovnaní s voľbami do Národnej rady Slovenskej republiky, podmienky aktívneho volebného práva. Právo voliť prezidenta Slovenskej republiky by mali mať občania, ktorí v majú trvalý pobyt na území Slovenskej republiky.

Rovnako sa novým spôsobom ustanovuje okruh subjektov oprávnených podávať návrh na kandidáta na prezidenta republiky. Navrhuje sa zveriť toto oprávnenie 15 poslancom a občanom prostredníctvom petície podpísanej najmenej 15 000 občanmi.

Navrhovaný počet 15 poslancov prekračuje minimálny počet členov poslaneckého klubu v Národnej rade Slovenskej republiky. Vychádza sa zo skutočnosti, že význam ústavnej funkcie prezidenta prekračuje úzke politické záujmy jednotlivých politických strán, ktoré získali zastúpenie v Národnej rade Slovenskej republiky. Z uvedeného dôvodu sa predpokladá určitá dohoda už pri navrhovaní kandidátov na funkciu prezidenta v Národnej rade Slovenskej republiky.

Navrhovaný počet podpisov občanov pod petíciu, ktorou navrhnú kandidáta na funkciu prezidenta zohľadňuje dĺžku ustanovenej 21 dňovej lehoty, ktorá má byť k dispozícii pre podávanie návrhov odo dňa vyhlásenia volieb prezidenta.

Návrh ďalej upravuje, kto vyhlási voľby a určí deň ich konania. Návrh predpokladá, že voľby prezidenta sa budú konať v deň pracovného pokoja.

Navrhovaná ústavná úprava súčasne ustanovuje podmienky, za ktorých je hlava štátu zvolená. Pre prvé kolo volieb sa navrhuje, aby bol zvolený ten kandidát, ktorý získa nadpolovičnú väčšinu platných hlasov oprávnených voličov.

Pre druhé kolo, do ktorého postupujú dvaja kandidáti s najväčším počtom hlasov sa navrhuje princíp relatívnej väčšiny. Vytvárajú sa tak predpoklady, aby v druhom kole bola hlava štátu vždy zvolená.

Návrh rieši aj prípad, ak medzi prvým a druhým kolom voľby prezidenta jeden z kandidátov prestane byť voliteľný, prípadne sa vzdá svojej kandidatúry do druhého kola volieb. Aby sa zabránilo prípadným politickým tlakom na jednotlivých kandidátov, ktorí získali v prvom kole najviac hlasov a rovnako aj možným politickým špekuláciám, návrh zaväzuje predsedu Národnej rady Slovenskej republiky aby v prípade, ak sa jeden z dvoch kandidátov, ktorí získali v prvom kole volieb najviac platných hlasov prestane byť voliteľný za prezidenta pred druhým kolom volieb alebo ak sa svojej kandidatúry vzdá, vyhlásil do siedmich dní nové voľby. Do takto vyhlásených volieb však už nemožno opätovne navrhovať kandidáta, ktorý sa svojej kandidatúry vzdal v prvom kole volieb.

Predložený návrh jednoznačne ustanovuje, kedy začína plynúť funkčné obdobie prezidenta a rieši aj prípady predčasného ukončenia funkčného obdobia prezidenta a nástup nového prezidenta.

Navrhovaná ústavná úprava si vyžaduje prijatie osobitného zákona, v ktorom sa podrobnejšie upravia náležitosti návrhu na kandidáta, tvorba volebných orgánov, volebných dokumentov a ďalšie podrobnosti.

K Čl. I bod 6

V nadväznosti na nový spôsob voľby hlavy štátu sa navrhuje zakotviť v ústavnom zákone oprávnenie prezidenta republiky v ustanovených prípadoch rozpustiť Národnú radu Slovenskej republiky počas celého jej funkčného obdobia. Toto právo nemôže prezident uplatniť iba počas posledných šiestich mesiacov svojho volebného obdobia. Odstraňuje sa tak riziko prípadného nebezpečenstva, že Slovenská republika by mohla

byť súčasne bez dvoch najvýznamnejších ústavných orgánov. Rovnako sa navrhuje aj povinnosť prezidenta rozpustiť Národnú radu Slovenskej republiky v prípade, ak v ľudovom hlasovaní o odvolaní prezidenta, ktoré bolo iniciované kvalifikovanou väčšinou poslancov Národnej rady Slovenskej republiky, prezident nebol odvolaný. Takáto ústavná konštrukcia vychádza zo skutočnosti, že ak kvalifikovaná väčšina Národnej rady Slovenskej republiky je presvedčená o potrebe odvolať prezidenta zo svojej funkcie (rozhodne o podaní návrhu na ľudové hlasovanie o jeho odvolaní) a väčšina občanov takýto návrh parlamentu nepodporí, došlo k tak závažnému politickému rozporu medzi mienkou parlamentu a občanov, ktorý je možné vyriešiť iba predčasnými parlamentnými voľbami a teda obnovením ústavnej legitimity parlamentu.

K Čl. I bod 7

Návrh odstraňuje nedôslednosť pôvodného ústavného textu. Zachováva prezidentovi republiky rovnakú 15 dňovú lehotu na rozhodnutie o uplatnení práva vrátiť návrh zákona s pripomienkami, no na rozdiel od doterajšej úpravy, táto začína počítať dňom doručenia schváleného zákona prezidentovi (bolo od jeho schválenia).

K Čl. I bod 8

Návrh v tomto bode nahrádza pôvodné ustanovenie, v zmysle ktorého bol prezident oprávnený zúčastňovať sa kedykoľvek a bez akéhokoľvek dôvodu na schôdzach Národnej rady Slovenskej republiky. Pre napĺňanie ústavného postavenia prezidenta v parlamentnej forme vlády je dostačujúca možnosť hlavy štátu vystupovať pred Národnou radou Slovenskej republiky v súvislosti s podávaním správ o stave

Slovesnej republiky a o závažných politických otázkach, ako túto zakotvuje článok 102 písm. o).

Do textu tohto ustanovenia sa zaraďuje novo formulovaný obsah pôvodne uvedený v článku 102 písm. r), pričom sa však odníma prezidentovi republiky oprávnenie byť kedykoľvek prítomný na rokovaní vlády a predsedáť jej, ktoré bolo jednoznačne potenciálnym zdrojom ústavnej krízy a sporov medzi predsedom vlády a prezidentom. Pôvodný obsah tohto ustanovenia bol navyše aj v priamom rozpore s obsahom základných ústavných vzťahov medzi najvyššími štátnymi orgánmi

v parlamentnej forme vlády. Ustanovenie preto ponecháva a spresňuje právo prezidenta vyžadovať si od vlády a jej členov informácie potrebné pre plnenie svojich úloh.

K Čl. I bod 9

Navrhovaná zmena vyplýva zo zmien uvedených v Čl. I bod 8. tohto ústavného zákona.

K Čl. I bod 10

Navrhované ustanovenie zavádza postupne do nášho ústavného systému inštitút kontrasiagnácie aktov hlavy štátu predsedom vlády prípadne členom vlády. Prostredníctvom tohto inštitútu sa zabezpečí nielen potrebná súčinnosť medzi prezidentom a vládou Slovenskej republiky, ale aj spoluzodpovednosť vlády za tie akty prezidenta, ktoré svojim charakterom prekračujú rozsah nevyhnutných výsadných oprávnení (prerogatív) ktoré sa priznávajú hlave štátu v parlamentnej forme vlády.

K Čl. I bod 11

V porovnaní s doterajšou ústavnou úpravou sa menia podmienky pre zvolenie za prezidenta republiky tak, že prezidentom môže byť zvolený každý občan voliteľný do Národnej rady Slovenskej republiky. To znamená, že sa vyžaduje trvalý pobyt na území Slovenskej republiky, čo je vzhľadom k významu funkcie hlavy štátu plne opodstatnené. Navrhuje sa tiež zvýšiť požadovanú hranicu veku z 35 na 40 rokov.

K Čl. I bod 12

Navrhovaným ustanovením sa zabezpečí zvolenie nového prezidenta do skončenia funkčného obdobia predchádzajúceho prezidenta, resp. v prípade uvoľnenia úradu prezidenta pred skončením jeho riadneho volebného obdobia. Navrhované ustanovenie upravuje príslušne lehoty s ohľadom na požiadavky priamej voľby prezidenta občanmi.

K Čl. I bod 13

Doterajšia ústavná úprava neobsahuje právo prezidenta vzdať sa svojho úradu (abdikovať na svoj úrad). Navrhovaná úprava takéto oprávnenie hlave štátu priznáva. Prezident sa môže svojej funkcii vzdať písomne do rúk predsedu Ústavného súdu Slovenskej republiky. Súčasne

sa ustanovujú účinky spojené s takouto abdikáciou hlavy štátu. Ustanovenie konštatuje, že volebné obdobie prezidenta sa skončí dňom doručenia písomného oznámenia o vzdaní sa funkcie predsedovi Ústavného súdu Slovenskej republiky.

K Čl. I bod 14

Ustanovenie v nadväznosti na obsah navrhovaného Čl. I bod 5 (obsah článku 101 ods. 7) vyjadruje, že prezident zvolený priamo občanmi skladá sľub pred Národnou radou Slovenskej republiky do rúk Predsedu Ústavného súdu Slovenskej republiky. Uvedené tak vhodným spôsobom odráža zmenenú legitimitu priamo voleného prezidenta, nakoľko jeho sľub prijíma nie politický orgán, ale predseda nezávislého súdneho orgánu ochrany ústavnosti.

K Čl. I bod 15

Ustanovenie zohľadňuje obsah ústavnej zmeny navrhovanej v Čl. I bod 10.

K Čl. I bod 16

Navrhovaná úprava sa týka obsahu ustanovenia, ktoré zaviedol do ústavného systému Slovenskej republiky ústavný zákon č. 244/1998 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa Ústava Slovenskej republiky. V jeho zmysle ak prezident nie je zvolený, alebo ak sa funkcia prezidenta uvoľní a ešte nie je zvolený nový prezident, alebo ak bol zvolený nový prezident, ale ešte nezložil sľub, alebo ak prezident nemôže svoju funkciu vykonávať pre závažné dôvody, jeho oprávnenia podpisovať zákony, vymenúvať a odvolávať predsedu a ostatných členov vlády Slovenskej republiky, poverovať ich vedením ministerstiev a prijímať ich demisiu, vymenúvať a odvolávať vedúcich ústredných orgánov a vyšších štátnych funkcionárov v prípadoch, ktoré ustanovuje zákon; vymenúvať profesorov a rektorov vysokých škôl a vymenúvať a povyšovať generálov, prechádzajú v tom čase na predsedu Národnej rady Slovenskej republiky.

K Čl. I bod 17

V nadväznosti na priamu voľbu prezidenta a snahu minimalizovať obdobie, kedy hlava štátu nemôže vykonávať svoj úrad, zavádza sa oprávnenie pre predsedu Ústavného súdu Slovenskej republiky, ak

prezident nemôže vykonávať svoju funkciu dlhšie ako šesť mesiacov vyhlásiť, že funkcia prezidenta sa uvoľnila. Dňom tohto vyhlásenia sa končí funkčné obdobie doterajšieho prezidenta a v zmysle novo formulovaného článku 103 ods. 3 ústavy vzniká povinnosť pre predsedu Národnej rady Slovenskej republiky vyhlásiť voľbu prezidenta do siedmich dní tak, aby sa prvé kolo volieb uskutočnilo najneskôr do šesťdesiatich dní odo dňa vyhlásenia voľby prezidenta.

K Čl. I bod 18

V nadväznosti na priamu voľbu hlavy štátu sa pokladá za správne zakotviť aj oprávnenie občanov všeľudovým hlasovaním rozhodnúť o odvolaní prezidenta jeho úradu. V snahe zabezpečiť potrebnú stabilitu ústavného postavenia prezidenta a odstrániť nebezpečenstvo nežiaduceho politického tlaku na jeho osobu aj formou iniciovania takéhoto hlasovania petíciami, umožňuje sa vyhlásiť ľudové hlasovanie o odvolaní prezidenta iba na základe uznesenia Národnej rady Slovenskej republiky, ktoré prijala trojpätinová väčšina hlasov všetkých poslancov. Hlasovať sú, rovnako ako aj v prípade priamych volieb prezidenta, oprávnení občania, ktorí majú právo voliť do Národnej rady Slovenskej republiky a majú trvalý pobyt na území Slovenskej republiky. Prezident je odvolaný, ak za návrh na jeho odvolanie sa v ľudovom hlasovaní rozhodla nadpolovičná väčšina všetkých oprávnených voličov. Z dôvodov uvedených v Čl. I bod 6 sa navrhuje, aby ak prezident týmto spôsobom nebol odvolaný, rozpustil do siedmich dní odo dňa vyhlásenia výsledkov ľudového hlasovania Národnú radu Slovenskej republiky. Predseda Národnej rady Slovenskej republiky v takomto prípade vyhlási voľbu do Národnej rady slovenskej republiky do siedmich dní od jej rozpustenia. Zároveň sa navrhuje, aby v takomto prípade prezidentovi začalo opätovne plynúť nové päťročné volebné obdobie.

K Čl. I bod 19

Na rozdiel od doterajšej úpravy a v nadväznosti na navrhovaný inštitút kontrasiagnácie aktov prezidenta sa zavádza inštitút nezodpovednosti prezidenta za činy spáchané pri výkone svojej funkcie, s výnimkou úmyselného porušenia ústavy a vlastizrady. Priamo v Ústave Slovenskej republiky sa ustanovuje aj druh trestu.

K Čl. I bod 20

Navrhovaný text ustanovenia precizuje ústavné vzťahy medzi prezidentom a predsedom a reaguje aj na obsah Uznesenia Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. I. US 39/93 z 2. júna 1993. Ustanovenie deklaruje právo predsedu vlády navrhovať prezidentovi ďalších členov vlády a povinnosť prezidenta návrhy predsedu vlády rešpektovať.

K Čl. I bod 21

Navrhuje sa, aby Ústavný súd Slovenskej republiky rozhodoval nielen o ústavnosti a zákonnosti volieb do Národnej rady Slovenskej republiky a volieb do orgánov územnej samosprávy, ale aj o ústavnosti a zákonnosti voľby prezidenta.

K Čl. I bod 22

Navrhuje sa, aby Ústavný súd Slovenskej republiky rozhodoval nielen o sťažnostiach proti výsledkom referenda, ale aj o sťažnostiach proti výsledku ľudového hlasovania o odvolaní prezidenta.

K Čl. I bod 23

Úprava čl. 129 ods. 5 súvisí sa navrhovanou zmenou obsahu čl. 107 ústavy (Čl. I bod 17). Formuluje oprávnenie Ústavného súdu Slovenskej republiky rozhodovať o obžalobe Národnej rady Slovenskej republiky proti prezidentovi za úmyselné porušenie Ústavy Slovenskej republiky a vlastizrady.

K Čl. I bod. 24

Vzhľadom na mimoriadny význam kompetencií Ústavného súdu Slovenskej republiky navrhovaných v novo formulovanom znení článku 129 ods. 3 a 5 ústavy, zavádza toto ustanovenie jeho povinnosť rozhodovať v pléne aj o sťažnostiach proti výsledkoch referenda a o sťažnostiach proti výsledku ľudového hlasovania o odvolaní prezidenta (článok 129 ods. 3) a o obžalobe Národnej rady Slovenskej republiky proti prezidentovi Slovenskej republiky vo veci úmyselného porušenia ústavy a vlastizrady (článok 129 ods. 5).

K Čl. II

Ide o prechodné ustanovenie, ktoré si vyžiadala súčasná situácia, keď nie je zvolený prezident a teda ani nemožno určiť termín ukončenia jeho funkčného obdobia, od ktorého sa odvodzuje dátum vyhlásenia nových volieb prezidenta.

K Čl. III

V súlade s obsahom princípu právneho štátu, pre ktorý je charakteristická aj požiadavka prehľadnosti a zrozumiteľnosti právneho poriadku, ustanovenie splnomocňuje predsedu Národnej rady Slovenskej republiky, aby po schválení tohto návrhu ústavného zákona vyhlásil úplné znenie Ústavy Slovenskej republiky č. 460/1992 Zb. v znení neskorších ústavných zákonov.

K Čl. IV

Účinnosť ústavného zákona sa navrhuje z dôvodu jeho naliehavosti dňom vyhlásenia.

Bratislava 16. novembra 1998

Predkladá: Dr. Peter Kresák

Návrh skupiny poslancov Národnej rady Slovenskej republiky [Peter Kresák, Ladislav Orosz, Ivan Šimko, Pavol Hrušovský] na vydanie ústavného zákona, ktorým sa mení a dopĺňa Ústava Slovenskej republiky č. 460/1992 Zb. v znení ústavného zákona č. 244/1998 Z. z. a ústavného zákona č. 9/1999 Z. z.

Parlamentná tlač č. 643

NÁRODNÁ RADA SLOVENSKEJ REPUBLIKY

II. volebné obdobie

Číslo: 740/2000 – sekr.

643

Bratislava, máj 2000

<http://www.nrsr.sk/dl/Browser/Document?documentId=137174>

Predkladacia správa (k návrhu následne prijatého zákona č. 90/2001 Z. z.)

Od prijatia Ústavy Slovenskej republiky uplynulo viac ako sedem rokov. Toto obdobie predstavuje dostatočne dlhú dobu na to, aby bolo možné pomerne objektívne zhodnotiť, ktoré ustanovenia základného zákona Slovenskej republiky zodpovedajú potrebám moderného demokratického štátu a v praxi sa osvedčili a ktoré si v záujme nevyhnutného skvalitňovania demokracie a ústavného systému vyžadujú nevyhnutné korekcie.

Predkladatelia sa snažia v predložennom návrhu riešiť predovšetkým tie otázky, ktoré sa javia z hľadiska súčasného ústavného vývoja ako najaktuálnejšie. Uvedomujú si pritom, že celý rad ďalších otázok, bude potrebné v budúcnosti doriešiť (napr. ústavné vymedzenie postavenia a úloh politických strán, prepracovanie celého druhého oddielu piatej hlavy – referendum, zakotvenie prezidenta Slovenskej republiky v osobitnej hlave ústavy, prepracovanie ústavného postavenia prokuratúry, dopracovanie osobitnej hlavy ústavy o jej zmene).

Novela rozširuje výpočet základných ústavných zásad, ktorými sa riadi Slovenská republika, prehľbuje účinnú ochranu základných práv a slobôd občanov Slovenskej republiky a vytvára lepšie podmienky pre napĺňanie princípu právneho štátu a princípu delby moci v ústavnom systéme Slovenskej republiky.

Účelom predloženej novely Ústavy Slovenskej republiky je skvalitniť ústavný systém Slovenskej republiky, posilniť uplatňovanie základných práv a slobôd občanov Slovenskej republiky a predovšetkým vytvoriť potrebný ústavný priestor pre plnenie záväzkov Slovenskej republiky, ktoré vyplývajú z uzatvorených medzinárodných zmlúv, pre prípadný vstup Slovenskej republiky do medzinárodnej organizácie za účelom zachovania mieru a bezpečnosti, pre činnosť nezávislého Najvyššieho kontrolného úradu Slovenskej republiky, pre vytvorenie a riadne fungovanie vyšších samosprávnych územných celkov, pre kvalitnejšie fungovanie Národnej rady Slovenskej republiky, vlády a prezidenta Slovenskej republiky a ďalej posilniť nezávislosť a samostatnosť súdnej moci a tiež rozšíriť a spresniť kompetencie Ústavného súdu Slovenskej republiky.

Novela zakladá nevyhnutný ústavnoprávny základ pre riadne plnenie záväzkov, ktoré prevzala Slovenská republika uzavretím Európskej dohody zakladajúcej pridruženie medzi Slovenskou republikou na jednej strane a Európskymi spoločenstvami a ich členskými štátmi na druhej strane.

V platnom texte Ústavy Slovenskej republiky tvorí úprava vzťahu medzinárodného práva a vnútroštátneho práva iba malú časť. Nedostatočne je upravené aj miesto a postavenie noriem a pravidiel medzinárodného práva vo vnútroštátnom právnom poriadku a hierarchii jeho noriem.

Novela tiež odstraňuje neodôvodnené zvýhodnenia poslancov Národnej rady Slovenskej republiky v oblasti ústavnej ochrany ich postavenia.

Spresňuje kompetencie Najvyššieho kontrolného úradu Slovenskej republiky, precizuje následky rozhodnutí prezidenta v zákonodarnom procese, umožňuje preventívnu kontrolu ústavnosti medzinárodných zmlúv a iniciatív, ktoré vedú k vyhláseniu referenda.

Rozšírením a spresnením účinkov rozhodovacej činnosti Ústavného súdu Slovenskej republiky a zvýšením počtu jeho členov, vytvorením Súdnej rady Slovenskej republiky, odstránením štvorročného funkčného obdobia sudcov, novým spôsobom utvárania súdnej moci a ďalšími súvisiacimi zmenami novela ďalej upevňuje uplatňovanie princípu právneho štátu a delby moci v ústavnom systéme Slovenskej republiky.

Novela zavádza aj inštitút verejného ochrancu základných práv a slobôd, ktorý by sa mal v rozsahu a spôsobom ustanoveným zákonom spolupodieľať na ochrane práv a slobôd fyzických osôb a právnických osôb pri konaní, rozhodovaní alebo nečinnosti orgánov verejnej správy, pokiaľ je ich takéto konanie, rozhodovanie alebo nečinnosť v rozpore s právnym poriadkom alebo princípmi demokratického a právneho štátu.

Na viacerých miestach sa tiež odstraňujú terminologické nepresnosti platného ústavného textu, čím návrh prispieva k celkovej prehľadnosti a zrozumiteľnosti Ústavy Slovenskej republiky.

S novelizáciou ústavy sa počíta aj v súvislosti s prijatím opatrení na realizáciu priorít Partnerstva pre vstup 1999 a Národného programu pre prijatie *acquis communautaire* 2000.

Dôvodová správa

Všeobecná časť

Ústavný poriadok na území Slovenskej republiky do roku 1989 formálnoprávne dlhodobo charakterizovalo uprednostňovanie vnútroštátneho práva pred právom medzinárodným.

Čiastočné prelomenie tejto doktríny prinieslo až prijatie ústavného zákona č. 23/1991 Zb., ktorým sa uvádzala Listina základných práv a slobôd, ako ústavný zákon Federálneho zhromaždenia Českej a Slovenskej Federatívnej Republiky (v jeho § 2 sa konštatovalo, že: „Medzinárodné zmluvy o ľudských právach a základných slobodách, ratifikované a vyhlásené Českou a Slovenskou Federatívnou Republikou, sú na jej území všeobecne záväzné a majú prednosť pred zákonom.“).

Na uvedené čiastočne a limitujúcim spôsobom nadviazal aj text Ústavy Slovenskej republiky (v jeho článku 11 sa uvádza, že: „Medzinárodné zmluvy o ľudských právach a základných slobodách, ktoré Slovenská republika ratifikovala a boli vyhlásené spôsobom ustanoveným zákonom, majú prednosť pred jej zákonmi, ak zabezpečujú väčší rozsah ústavných práv a slobôd.“).

Doterajšie skúsenosti z uplatňovania ústavy však ukazujú, že aj v otázke dodržiavania jej medzinárodných záväzkov a v úprave správania sa orgánov verejnej moci pri plnení medzinárodných záväzkov, ktoré tieto orgány musia zabezpečovať, existujú viaceré slabé miesta.

Nedostatočne je pritom upravený vzťah medzinárodného práva a vnútroštátneho práva, miesto a postavenie noriem a pravidiel medzinárodného práva vo vnútroštátnom právnom poriadku a v hierarchii jeho noriem, podmienky použitia noriem medzinárodného práva vo

vnútroštátnom právnom poriadku, ako aj riešenie možných rozporov noriem medzinárodného práva s Ústavou Slovenskej republiky.

Aktuálny vývoj, ktorým prešli ústavné systémy všetkých členských štátov Európskej únie v posledných desaťročiach, však jednoznačne preukázal nielen potrebu, za ustanovených podmienok modifikovať doktrínu vnútornej suverenity právneho poriadku štátu v prospech medzinárodného práva, ale aj výhody plynúce z takejto zmeny.

Úprimný záujem Slovenskej republiky stať sa skutočnou súčasťou rodiny moderných európskych štátov preto vyžaduje, aby aj jej ústavný text vyjadroval záväzok rešpektovať a dodržiavať všeobecné pravidlá medzinárodného práva, medzinárodné zmluvy, ktoré uzatvorila a svoje ostatné medzinárodné záväzky, a tiež aby sa uznávalo, že tie najvýznamnejšie medzinárodné zmluvy, s ktorými vyslovila súhlas Národná rada Slovenskej republiky, boli riadne ratifikované a vyhlásené spôsobom ustanoveným zákonom a na ich vykonanie nie je potrebný zákon, sú priamo záväzné a majú prednosť pred jej zákonmi. Touto koncepciou sa Slovenská republika priklonila k prevládajúcej skupine demokratických štátov (a najmä nových európskych demokracií), ktoré sa rozhodli pre monistickú koncepciu v recepcii medzinárodného práva.

Slovenská republika prevzala po roku 1993 množstvo medzinárodných záväzkov po bývalej Českej a Slovenskej federatívnej republike, začala aktívne pôsobiť v celom rade medzinárodných organizácií a uzatvárať vlastné dvojstranné a mnohostranné medzinárodné zmluvy. Zo všetkých medzinárodných vzťahov vyplývajú Slovenskej republike konkrétne práva a povinnosti. Pre orgány Slovenskej republiky z týchto záväzkov vyplývajú a budú vyplývať aj v budúcnosti určité povinnosti, ktoré tieto orgány budú musieť plniť, pričom nemenej významnou je aj skutočnosť, že čoraz väčší počet medzinárodných zmlúv aj priamo zakladá práva a povinnosti pre fyzické osoby alebo pre právnické osoby, ktoré sa nachádzajú na území Slovenskej republiky.

Preto je potrebné nielen čo najpresnejšie definovať, ktoré medzinárodné zmluvy vyžadujú pred svojou ratifikáciou súhlas Národnej rady Slovenskej republiky, ale aj to, ktoré medzinárodné zmluvy, s ktorými vyslovila súhlas Národná rada Slovenskej republiky, boli ratifikované

a vyhlásené spôsobom ustanoveným zákonom a za akých podmienok sú priamo záväzné a majú prednosť pred jej zákonmi.

Pokiaľ sa najmä pred rokom 1989 štát snažil vyhýbať priamemu dopadu medzinárodných záväzkov na vnútroštátne záležitosti, súčasný medzinárodný vývoj sa už dávnejšie odklonil od izolacionistických ústavných koncepcií. Aj v súvislosti s uvedeným sa aj od Slovenskej republiky očakáva, aby lepšie ústavne prepojila medzinárodné právo so svojím vnútorným právnym systémom.

Ústava Slovenskej republiky i celý právny poriadok pritom v súčasnosti rešpektujú medzinárodné právo ako osobitný a oddelený právny systém s tým, že popierajú jeho priame prepojenie s vnútroštátnym právom. Ústava neobsahuje tzv. všeobecnú recepčnú normu, ktorou by sa platné medzinárodné zmluvy a prípadne aj iné pravidlá medzinárodného práva platné pre Slovenskú republiku vyhlasovali za súčasť jej vnútroštátneho poriadku. Z medzinárodných zmlúv, ktorými je Slovenská republika viazaná, však priamo vyplýva veľa povinností, ktorých plnenie nemôže záležať výlučne na dobrej vôli zákonodarcu alebo aplikujúceho orgánu.

Ústava Slovenskej republiky v obsahu svojho článku 11 v podstate prevzala konštrukciu ústavného zákona č. 23/1991 Zb., ktorým sa uvádzala Listina základných práv a slobôd (a podobne ako Česká republika) vytvorila atypický model, podľa ktorého sa iba jedinej kategórii medzinárodných zmlúv priznávala vnútroštátna záväznosť („Medzinárodné zmluvy o ľudských právach a základných slobodách, ktoré Slovenská republika ratifikovala a boli vyhlásené spôsobom ustanoveným zákonom, majú prednosť pred jej zákonmi, ak zabezpečujú väčší rozsah základných práv a slobôd.“).

Skutočnosť, že popri uvedenej kategórii medzinárodných zmlúv existuje ešte celý rad medzinárodných zmlúv, ktoré ustanovujú konkrétne práva alebo povinnosti štátnych orgánov a právnických alebo fyzických osôb, pritom ostala ústavne nepovšimnutá, rovnako ako ostala pritom nepovšimnutá aj skutočnosť, že pri celom rade medzinárodných zmlúv nie je jednoznačne možné určiť, či sa jedná o medzinárodné zmluvy, ktoré skutočne zabezpečujú väčší rozsah základných práv a slobôd pre občanov Slovenskej republiky.

V zmysle súčasnej ústavnej a právnej úpravy Slovenskej republiky preto platí, že ostatné medzinárodné zmluvy možno bezprostredne aplikovať iba v prípade, ak zákon (obyčajný zákon nie ústavný zákon) svoje pôsobenie vylúči v prípadoch, ktoré medzinárodná zmluva upravuje odlišne. Slovenský právny poriadok pritom obsahuje pomerne značné množstvo podobných odkazov, ktoré však nie sú jednotne formulované.

Následkom uvedeného je značná neprehľadnosť právneho poriadku, spojená s jeho nie vždy rovnakým uplatňovaním predovšetkým orgánmi aplikácie práva a osobitne súdmi.

Popri celkovej neprehľadnosti právneho poriadku pre občanov, právnické osoby, fyzické osoby a tiež aj pre štátne orgány, je výsledkom súčasného stavu aj oslabovanie uplatňovania princípu právneho štátu a vnímania Slovenskej republiky, ako spoľahlivého partnera v medzinárodných zmluvných vzťahoch.

Uzavretím asociačnej dohody v r. 1993 prevzala Slovenská republika záväzok smerovať do Európskych spoločenstiev a Európskej únie (Oznámenie Ministerstva zahraničných vecí Slovenskej republiky č. 158/1997 Z. z., zmeny č. 4/1999 Z. z. a č. 107/2000 Z. z.). Plnenie tejto medzinárodnej zmluvy vyžaduje nielen približovanie slovenského právneho poriadku s právnym poriadkom Európskych spoločenstiev, ale aj vytvorenie ústavných predpokladov pre budúcu ratifikáciu všetkých základných medzinárodných zmlúv, na ktorých spočívajú Európske spoločenstvá a Európska únia a najmä pre ich neskoršie uplatňovanie spôsobom, ktorý je nevyhnutný pre všetky členské štáty týchto medzinárodných organizácií.

Na plnenie týchto významných a pre budúcnosť našej spoločnosti kľúčových záväzkov však dnes nie sú v Ústave Slovenskej republiky vytvorené potrebné podmienky. Rovnako nie je zabezpečená ani kontrola ústavnosti medzinárodných zmlúv, ktoré majú byť prípadne použité namiesto zákonov.

Z uvedených dôvodov je potrebné v Ústave Slovenskej republiky zásadným spôsobom vyriešiť celkový vzťah medzinárodného a Európskeho práva k slovenskému právnemu poriadku. Rovnako je nevyhnutné zaradiť do ústavy ustanovenie, ktoré by splnomocnilo Národnú

radu Slovenskej republiky za ustanovených podmienok delegovať určité právomoci nadnárodným organizáciám.

Navrhuje sa preto nové vymedzenie medzinárodných zmlúv, ktoré budú priamo záväzné a budú mať prednosť pred zákonom. Pochopiteľne, že k ratifikácii týchto medzinárodných zmlúv bude dávať svoj súhlas Národná rada Slovenskej republiky. Bez jej súhlasu by tieto zmluvy nemohli mať prednosť pred zákonom. Nahradia sa tým aj príslušné odkazy na prednosť medzinárodných zmlúv obsiahnuté v rôznych zákonoch a posilní sa kontrola Národnej rady Slovenskej republiky nad medzinárodným právom, k dodržiavaniu ktorého sa Slovenská republika zaviazala a v budúcnosti ešte zaviazá. Náležitou, bez ktorej nie je možné požadovať priamu záväznosť medzinárodných zmlúv, bude aj naďalej ich vyhlásenie v Zbierke zákonov Slovenskej republiky.

Dôsledkom pravidla prednosti priamo záväzných medzinárodných zmlúv schválených Národnou radou Slovenskej republiky bude aj viazanosť sudcov týmito medzinárodnými zmluvami (v navrhovanom znení čl. 144 ods. 1 ústavy sa v tejto súvislosti konštatuje, že sudcovia sú pri výkone svojej funkcie nezávislí a sú viazaní ústavou, ústavným zákonom, medzinárodnou zmluvou podľa článku 7 ods. 5 a zákonom). Predpokladá sa preto, že v prípade rozporu medzi zákonom a medzinárodnou zmluvou, schválenou Národnou radou Slovenskej republiky, dajú sudcovia prednosť medzinárodnej zmluve, t. j. nepoužijú zákon.

S novým spôsobom riešenou problematikou postavenia určených medzinárodných zmlúv v ústavnom a právnom poriadku Slovenskej republiky súvisí aj navrhované oprávnenie pre Ústavný súd Slovenskej republiky posudzovať súlad určených medzinárodných zmlúv s Ústavou Slovenskej republiky a jej ústavnými zákonmi, a to ešte pred tým, ako Národná rada Slovenskej republiky s nimi vysloví svoj súhlas.

Uvedené je významné pre schopnosť Slovenskej republiky plniť svoje medzinárodné zmluvné záväzky aj vzhľadom na skutočnosť, že prípadný rozpor medzi Ústavou Slovenskej republiky a určenými medzinárodnými zmluvami, by spôsobil nielen neschopnosť ich uplatňovania, ale bol by aj dôvodom pre uplatňovanie medzinárodnoprávnej zodpovednosti Slovenskej republiky za ich neplnenie.

Skúsenosti prakticky všetkých členských štátov Európskych spoločenstiev a Európskej únie poukazujú na potrebu rozšírenia kompetencie pre orgán ochrany ústavnosti aj na tzv. preventívnu kontrolu ústavnosti vybraných medzinárodných zmlúv, nakoľko ide o medzinárodné zmluvy, ktoré svojim obsahom môžu meniť nielen pravidlá fungovania štátu, ale aj právne postavenie jeho občanov, či iných subjektov.

Možno pri tom poukázať aj na to, že prakticky rovnakou cestou sa už dávnejšie vydali aj ďalšie krajiny, ktoré sa uchádzajú o členstvo v Európskych spoločenstvách a Európskej únii. Ako jeden z mnohých príkladov podobného postupu možno uviesť Poľskú republiku a obsah jej ústavy z 2. apríla 1997.

V článku 90 tohto dokumentu sa konštatuje, že Poľská republika môže na základe medzinárodnej zmluvy preniesť na medzinárodnú organizáciu alebo na medzinárodný orgán kompetencie orgánov štátnej moci a tiež, že zákon, ktorým sa vyjadruje súhlas s ratifikáciou takejto medzinárodnej zmluvy schvaľuje Sejm 2/3 väčšinou z minimálne jednej polovice všetkých prítomných členov zákonodarného zboru a Senát 2/3 väčšinou hlasov z minimálne jednej polovice prítomných senátorov.

Poľská ústava pritom v článku 91 tiež konštatuje, že ratifikovaná medzinárodná zmluva sa po vyhlásení v Zbierke zákonov Poľskej republiky (Dziennik Ustaw) stáva súčasťou štátneho (krajovú) právneho poriadku a je bezprostredne uplatňovaná, pokiaľ jej bezprostredné uplatňovanie nie je podmienené vydaním zákona, že medzinárodná zmluva ratifikovaná po predchádzajúcom súhlase vyjadrenom v zákone má prednosť pred zákonom, ak zákon ustanovuje niečo iné ako zmluva a tiež, že pokiaľ to pre Poľskú republiku vyplýva z ratifikovanej medzinárodnej zmluvy, ktorou sa zakladá medzinárodná organizácia, právo tvorené touto organizáciou sa uplatňuje bezprostredne a v prípade kolízie so zákonmi má prednosť.

Organizácia severoatlantickej zmluvy (NATO) je spojeneckým zväzkom a medzinárodnou obrannou organizáciou západných štátov. Vznikla na základe Severoatlantickej zmluvy dňa 4. apríla 1949. Od svojho vzniku sleduje nielen zachovanie mieru a bezpečnosti a prípravu na kolektívnu obranu v súlade s Chartou Spojených národov, ale aj zabezpečenie takého politického zriadenia vo svojich členských štátoch,

ktoré vychádza zo zásad demokracie, slobody jednotlivca a právneho štátu.

Všetky zmluvné strany sa pri vzniku NATO zaviazali, že budú urovnávať svoje vzájomné spory pokojnými prostriedkami a tiež, že pri svojich medzinárodných vzťahoch sa zdržia hrozby silou alebo použitia sily. Jadrom severoatlantickej zmluvy je záväzok všetkých zmluvných strán, že v prípade ozbrojeného útoku proti jednej alebo niekoľkým zmluvným stranám v Európe alebo Severnej Amerike, ostatné im prispievajú na pomoc podniknutím akcie, ktorú budú pokladať za nutnú, vrátane ozbrojenej sily s cieľom, aby bola zachovaná bezpečnosť v oblasti Severného Atlantiky, ktorá je v samotnej zmluve bližšie vymedzená.

Na dosiahnutie cieľov Zmluvy sú jej strany povinné udržiavať a rozvíjať vlastné schopnosti pre individuálnu a kolektívnu obranu.

NATO je najdôležitejším vojensko-politickým zväzkom západných krajín a významným nástrojom na udržanie mieru a urovnávanie konfliktov. Po rozpade „Varšavskej zmluvy“ a demokratických premenách, ktoré sa uskutočnili vo väčšine jej bývalých členských štátov, NATO vypracovalo a dohodlo program „Partnerstvo pre mier“, ktorého cieľom je rozvíjať súčinnosť so štátmi strednej a východnej Európy. V mene Slovenskej republiky bola dňa 11. augusta 1995 v Bruseli podpísaná Zmluva medzi štátmi, ktoré sú stranami Severoatlantickej zmluvy a štátmi zúčastnenými v Partnerstve za mier vzťahujúca sa na štátú ich ozbrojených síl (Oznámenie Ministerstva zahraničných vecí Slovenskej republiky č. 324/1997 Z. z.). So zmluvou vyslovila súhlas Národná rada Slovenskej republiky svojim uznesením č. 185 z 8. septembra 1995 a prezident Slovenskej republiky ju ratifikoval 30. októbra 1995. Ratifikačná listina bola uložená u depozitára zmluvy 13. decembra 1995. Zmluva nadobudla platnosť pre Slovenskú republiku 13. januára 1996 na základe článku 5 ods. 3.

NATO v súčasnosti prechádza transformačným procesom. Cieľom tohto procesu je vytvoriť takú bezpečnostnú organizáciu, ktorá dokáže zodpovedať novým podmienkam, ktoré vznikli v Európe po ukončení studenej vojny.

V zmysle Severoatlantickej zmluvy môže byť, na základe jednomyseľnej dohody všetkých členov NATO, ktorýkoľvek európsky štát schopný napomáhať k rozvoju zásad, na ktorých je postavená táto zmluva, pozvaný, aby k tejto zmluve pristúpil. V snahe utvoriť potrebné bezpečnostné garancie pre svoj budúci politický a ekonomický rozvoj sa všetky krajiny tzv. „Višeγράdskej štvorky“ rozhodli uchádzať o členstvo v NATO. Maďarsko, Poľsko a Česká republika boli pritom už v roku 1998 pozvané, aby pristúpili k Severoatlantickej zmluve. V tom istom roku parlamenty členských štátov NATO i zákonodarné orgány Maďarska, Poľska a Českej republiky schválili prístupenie týchto krajín k Severoatlantickej zmluve.

Ústava Slovenskej republiky v platnom znení nemá jednoznačne ustanovenie, ktoré by jej umožňovalo pristúpiť k Severoatlantickej zmluve, či k inej podobnej organizácii vzájomnej kolektívnej bezpečnosti.

Na uvedené sa totiž nevzťahuje obsah čl. 7 ústavy (v jeho zmysle môže totiž Slovenská republika na základe slobodného rozhodovania vstúpiť do štátneho zväzku s inými štátmi, pričom NATO v žiadnom prípade nemožno charakterizovať ako „štátny zväzok“) a podľa platného ústavného textu by aj v prípade rozhodovania o medzinárodnej zmluve, na základe ktorej by sa Slovenská republika mala stať súčasťou nejakej organizácie vzájomnej kolektívnej bezpečnosti, prichádzala nanajvýš do úvahy aplikácia čl. 86 (Do pôsobnosti Národnej rady Slovenskej republiky patrí najmä: ... d) pred ratifikáciou vysloviť súhlas s medzinárodnými politickými zmluvami, medzinárodnými hospodárskymi zmluvami všeobecnej povahy, ako aj s medzinárodnými zmluvami, na vykonanie ktorých je potrebný zákon) a čl. 84 ods. 2 ústavy (Na platné uznesenie Národnej rady Slovenskej republiky je potrebný súhlas nadpolovičnej väčšiny prítomných poslancov, ak táto ústava neustanovuje inak).

Predkladatelia preto pokladajú za potrebné rozšíriť ústavný text o ustanovenie, v zmysle ktorého môže Slovenská republika s cieľom zachovať mier, bezpečnosť a demokratický poriadok v Európe za podmienok ustanovených medzinárodnou zmluvou zaradiť do organizácie vzájomnej kolektívnej bezpečnosti (novo formulovaný čl. 7 ods. 3), a tiež aj o ustanovenie, v zmysle ktorého na vyslovenie súhlasu s takouto

medzinárodnou zmluvou je potrebný súhlas nadpolovičnej väčšiny všetkých poslancov (čl. 4 ods. 4 ústavy).

Moderná teória práva a rovnako aj teória štátneho (ústavného) práva vychádzajú z toho, že štátna moc je mocou verejnou. Vychádza tiež z toho, že táto moc patrí občanom štátu a že verejnú moc vykonávajú tak štátne orgány, ako aj orgány územnej a záujmovej samosprávy (samosprávne spoločenstvá), či prípadne aj ďalšie orgány, na ktoré štát preniesol oprávnenie rozhodovať o právach (právo chránených záujmoch) a povinnostiach iných osôb a tieto ich rozhodnutia sú štátnou (verejnou) mocou vynúiteľné.

Pojem verejná moc je teda nielen pojmom širším, než pojem „štátna moc“, no predovšetkým presnejšie odzrkadľuje súčasný vývoj uplatňovania moci v modernom demokratickom štáte.

Zahŕňa totiž výkon moci nielen orgánmi moci zákonodarnej, moci výkonnej a moci súdnej, ale aj najrôznejšími samosprávnymi spoločenstvami – napr. orgánmi územnej samosprávy, záujmovej samosprávy či ďalšími orgánmi (inštitúciami či organizáciami), na ktoré štát preniesol časť výkonu moci (svojich funkcií).

Na základe uvedeného a v snahe rozšíriť obsah demokratického princípu, posilniť uplatňovanie a ochranu práv a slobôd občanov, princíp právneho štátu a princíp legality sa navrhuje v článku 26 ods. 5 Ústavy Slovenskej republiky nahradiť slová „štátne orgány a orgány územnej samosprávy“ slovami „orgány verejnej moci“ a dosiahnuť tak, aby sa ústavná povinnosť primeraným spôsobom poskytovať informácie o svojej činnosti v štátnom jazyku a za podmienok a spôsobom, ktorý ustanoví zákon, vzťahovala na orgány moci zákonodarnej, moci výkonnej a moci súdnej, ale aj na samosprávne spoločenstvá a ďalšie právnické osoby alebo fyzické osoby za predpokladu, že na tieto štát preniesol časť výkonu svojich funkcií.

Pri vzniku samostatnej Slovenskej republiky sa v ústave konštituoval Najvyšší kontrolný úrad Slovenskej republiky ako nezávislý orgán vykonávajúci kontrolu hospodárenia s rozpočtovými prostriedkami, so štátnym majetkom, majetkovými právami a pohľadávkami štátu. Takto

vymedzená pôsobnosť Najvyššieho kontrolného úradu v tom čase vyhovovala spoločenským potrebám.

Spoločenský vývoj v rokoch nasledujúcich po vzniku Najvyššieho kontrolného úradu Slovenskej republiky sa však niesol v znamení transformácie v ekonomických a sociálnych vzťahov. V jej dôsledku došlo fakticky k postupnému zúženiu pôsobnosti Najvyššieho kontrolného úradu Slovenskej republiky, čo sa prejavilo okrem iného aj v tom, že tento orgán nemá možnosť vykonávať kontrolu vo viacerých novo konštituovaných ustanovizniach (napr. Sociálna poisťovňa, zdravotné poisťovne a ďalšie).

V počiatočnom období prostriedky pre predchodcov týchto inštitúcií plynuli prevažne zo štátneho rozpočtu. V dôsledku spomínanej transformácie sa však menil charakter finančných prostriedkov, s ktorými tieto inštitúcie hospodária. Stratili povahu rozpočtových prostriedkov štátu a v prípade Sociálnej poisťovne a zdravotných poisťovní nadobudli povahu poistného vybraného od povinných subjektov, medzi ktoré však patrí aj štát (Slovenská republika).

Podobne v dôsledku zmien v ďalších oblastiach spoločenského života vznikli resp. pretransformovali sa ďalšie subjekty (Národný úrad práce, Fond národného majetku Slovenskej republiky a ďalšie), ktoré už v súčasnosti nenakladajú s prostriedkami štátneho rozpočtu, ale s prostriedkami, ktoré majú charakter verejných financií.

Pre súčasný vývoj je tiež charakteristické, že do Slovenskej republiky sa dostávajú aj finančné prostriedky z medzinárodného spoločenstva, ktoré majú povahu pomoci, podpôr, grantov a iných účelovo určených finančných prostriedkov, pričom zahraničné inštitúcie, ktoré ich poskytujú, si môžu vyhradiť právo ich kontroly Najvyšším kontrolným úradom Slovenskej republiky ako nezávislým štátnym orgánom.

Z tohto dôvodu je potrebné už v znení ústavy vytvoriť priestor na vykonávanie takého druhu kontroly, ktorá je obvyklá v právnych poriadkoch ostatných demokratických štátov.

Vychádzajúc z obsahu Limskej deklarácie o hlavnej línii finančnej kontroly, ktorá bola prijatá v roku 1977 na IX. Kongrese medzinárodnej organizácie najvyšších účtovných kontrolných úradov (INTOSAI) v Lime, nevyhnutnosť existencie nezávislého kontrolného orgánu na kontrolu

všetkých verejných financií je jednou z najdôležitejších podmienok ich správneho a efektívneho nakladania.

Napriek tomu, že finančné prostriedky vybrané v prospech verejnoprávnych inštitúcií nemajú povahu rozpočtových prostriedkov štátu, v krajinách združených v INTOSAI aj tieto verejné prostriedky kontrolujú nezávislé kontrolné inštitúcie.

Aj keď sa kontrola týchto prostriedkov v Slovenskej republike uskutočňuje prostredníctvom vnútorných kontrolných orgánov (dozorné rady, vnútorní kontrolní pracovníci) a tiež prostredníctvom štátneho dozoru (Ministerstvo financií Slovenskej republiky a ďalšie ministerstvá), je vo verejnom záujme umožniť kontrolu týchto inštitúcií aj Najvyššiemu kontrolnému úradu Slovenskej republiky.

Finančné prostriedky, ktoré sa vyberajú na základe zákona v prospech verejnoprávnych inštitúcií sú totiž prostriedkami, ktoré aj keď nie sú príjmom štátneho rozpočtu, svojim charakterom a určením sú im rovné. Rovnako ako dane (či iné poplatky) sú vybrané a platené na základe zákona a používajú sa analogicky, ako sa využíva príjem z daní na verejnú spotrebu v oblastiach, ktoré garantuje štát a za ktoré štát preberá zodpovednosť. Taktó vymedzená kontrolná pôsobnosť Najvyššieho kontrolného úradu Slovenskej republiky preto v plnom rozsahu pokrýva kontrolu verejných financií v zmysle Limskej deklarácie.

Ďalším významným argumentom pre rozšírenie pôsobnosti Najvyššieho kontrolného úradu Slovenskej republiky je hodnotenie Európskej komisie. Tento orgán vo svojej správe o pripravenosti Slovenskej republiky k vstupu do Európskej únie totiž v minulosti konštatoval, že Slovensko dosiahlo vo zvyšovaní účinnosti finančnej kontroly doposiaľ iba obmedzený pokrok.

Cieľom predloženej novely je teda v Ústave Slovenskej republiky rozšíriť pôsobnosť Najvyššieho kontrolného úradu Slovenskej republiky na úroveň, ktorá je obvyklá pre pôsobnosť účtovných dvorov v členských krajinách Medzinárodnej organizácie najvyšších účtovných úradov, ktorej členom je aj Najvyšší kontrolný úrad Slovenskej republiky.

Navrnutou zmenou uvedeného článku sa naplnia zásady Limskej deklarácie, v zmysle ktorých kontrola verejných financií spočíva v kontrole

štátnych platieb, kontrole štátnych úradov a osobitných zariadení v zahraničí, kontrole verejných daní, zmluvných vzťahov vzniknutých z verejnej činnosti a verejných stavieb, hospodárskych podnikov s majetkovou účasťou štátu, kontrole subvencovaných zariadení, kontrole medzinárodných a nadnárodných organizácií.

Ústava Slovenskej republiky už v platnom znení zakotvuje dve úrovne územnej samosprávy. I keď je pravdou, že obec je prirodzenejším a zomknutejším samosprávnym územným spoločenstvom ako vyšší územný celok, nie je opodstatnené garantovať práva vyššieho územného celku iba na úrovni právneho predpisu nižšej právnej sily. Novela preto ústavne zrovnoprávňuje postavenie vyššieho územného celku s obcou a v navrhovanej úprave IV hlavy ústavy zabezpečuje vyššiemu územnému celku a jeho orgánom adekvátne ústavné práva.

Návrh sa zaoberá aj indemnitou a imunitou poslancov Národnej rade Slovenskej republiky. Dáva do súladu platný ústavný text so zásadou právneho štátu, a obidva tieto inštitúty upravuje tak, ako je to zvykom v iných moderných demokratických štátoch kontinentálnej Európy.

Navrhuje sa, aby za výroky pri výkone funkcie poslanca prednesené v Národnej rade Slovenskej republiky alebo v jej orgáne naďalej nebolo možné poslanca trestne sťahovať a to ani po zániku jeho mandátu, zároveň sa však navrhuje, formulácia, aby občianskoprávna zodpovednosť poslanca týmto nebola dotknutá.

Predkladatelia vychádzajú jednak zo skutočnosti, že zmyslom prejavov poslancov prednášaných v Národnej rade Slovenskej republiky alebo v jej výboroch, má byť výmena myšlienok a politických názorov a ani parlamentné prejavy nesmú byť využívané na neoprávnené zásahy do práva na ochranu osobnosti kohokoľvek.

Návrh preto umožňuje, aby aj v prípade, keď niektorý z poslancov pri svojom prejave neoprávnené zasiahne do práva na ochranu osobnosti druhej osoby a spôsobí jej škodu, mohol sa za ňu zodpovedať v zmysle príslušných ustanovení Občianskeho zákonníka rovnako, ako za takýto prejav zodpovedá každý iný občan Slovenskej republiky.

Na rozdiel od platnej právnej úpravy, ktorá umožňuje, aby v prípade, ak Národná rada Slovenskej republiky odoprie svoj súhlas na trestné

sťahovanie poslanca bolo trestné sťahovanie navždy vylúčené, návrh obsahuje ustanovenie, vďaka ktorému dôjde k prinavrátaniu pôvodného zmyslu poslaneckej imunity tým, že jej účinky nebudú presahovať časový horizont výkonu poslaneckého mandátu.

V zmysle návrhu, preto ak Národná rada Slovenskej republiky odoprie svoj súhlas s trestným sťahovaním poslanca alebo jeho vzatím do väzby, sťahovanie alebo vzatie do väzby je vylúčené iba počas trvania poslaneckého mandátu.

Uvedená ústavná konštrukcia ruší ničím neodôvodnenú výhodu, ktorú v trestnoprávnej oblasti doposiaľ poskytoval ústavný text a je v súlade s ústavnými zásadami, na ktorých je Slovenská republika demokratickým a právnym štátom.

Platný ústavný text tiež nedáva odpoveď na otázku, ako postupovať v prípade, keď sa poslanec Národná rada Slovenskej republiky ocitne vo výkone väzby. Podľa názoru predkladateľov účel a zmysel väzby neumožňuje, aby poslanec naďalej osobne uplatňoval svoj poslanecký mandát. S uvedeným stavom je však spojená skutočnosť, že politická strana, na ktorej kandidátnej listine bol poslanec zvolený a občania, ktorí takejto politickej strane a prípadne aj jej kandidátovi odovzdali vo voľbách svoj hlas, minimálne po dobu trvania väzby nemajú svojho zástupcu v ústavodarnom a zákonodarnom zbore Slovenskej republiky.

Významnou skutočnosťou súvisiacou s takouto situáciou je aj to, že podľa názoru predkladateľov je aj počas výkonu väzby nevyhnutné uplatňovať prezumpciu neviny poslanca. Zrejme by preto nebolo správne, ak by Ústava Slovenskej republiky v takomto prípade automaticky pozbavovala poslanca jeho poslaneckého mandátu (pokiaľ sa svojho mandátu sám poslanec dobrovoľne nevzdá).

Z uvedených dôvodov sa navrhuje, aby v prípade, ak sa poslanec nachádza vo výkone väzby, jeho mandát nezanikol, ale iba sa neuplatňoval.

Takéto riešenie umožní, aby za poslanca, ktorý sa ocitne vo výkone väzby nastúpil jeho náhradník, podobne ako nastupuje náhradník aj za poslanca, ktorý sa stane členom vlády Slovenskej republiky.

Zachováva sa pritom zmysel väzby, nezasahuje sa do ďalších ústavných práv poslanca Národnej rady Slovenskej republiky a politickej strana, za ktorú bol poslanec zvolený a ani občania, ktorí takejto politickej strane odovzdali svoj hlas, neprichádzajú o svojho zástupcu.

Novo formulovaný spôsob vzdania sa mandátu poslanca (požiadavka, aby k zániku poslaneckého mandátu došlo osobným vyhlásením poslanca na schôdzi Národnej rady Slovenskej republiky a iba ak mu v tom bránia vážne okolnosti, mohol tak urobiť písomne do rúk predsedu Národnej rady Slovenskej republiky) odstraňuje možnosť využívania a zneužívania tzv. poslaneckých reverzov, ktoré môžu protiústavne zaviazať poslanca k takému konaniu a rozhodovaniu, ktoré je v rozpore s obsahom čl. 72 ods. 2 ústavy.

Rovnako sa navrhuje, aby mandát poslanca zanikol dňom nadobudnutia právoplatnosti rozsudku, ktorým bol poslanec odsúdený za úmyselný trestný čin alebo ktorým bol poslanec odsúdený za trestný čin a súd nerozhodol v jeho prípade o podmieňnom odložení výkonu trestu odňatia slobody.

Ide o významný posun v ústavnom riešení situácie, ktorá je síce podľa názoru predkladateľov málo pravdepodobná, no doposiaľ nebola ústavne riešená.

Navrhovatelia pritom vychádzajú z presvedčenia, že ak sa poslanec dopustí akéhokoľvek úmyselného trestného činu alebo ak dôjde k odsúdeniu poslanca za neúmyselný trestný čin a súd nerozhodne v jeho prípade o podmieňnom odložení výkonu trestu odňatia slobody, dochádza v týchto prípadoch zo strany poslanca k tak závažnému porušeniu svojho poslaneckého sľubu, že uvedené je dôvodom pre zánik jeho poslaneckého mandátu.

V súlade s významom a novým postavením vymenovaných medzinárodných zmlúv sa navrhuje, aby sa v Národnej rade Slovenskej republiky zmenil aj spôsob vyslovovania súhlasu s nimi.

Navrhuje sa, aby na vyslovenie súhlasu s medzinárodnými zmluvami podľa čl. 7 ods. 3 a 4 (medzinárodné zmluvy o ľudských právach a základných slobodách, medzinárodné politické zmluvy, medzinárodné zmluvy vojenskej povahy, medzinárodné zmluvy z ktorých vzniká

Slovenskej republike členstvo v medzinárodných organizáciách, medzinárodné hospodárske zmluvy všeobecnej povahy, medzinárodné zmluvy na ktorých vykonanie je potrebný zákon a medzinárodné zmluvy, ktoré priamo zakladajú práva alebo povinnosti fyzických osôb alebo právnických osôb a medzinárodnými zmluvami na základe ktorých sa Slovenská republika s cieľom zachovať mier, bezpečnosť a demokratický poriadok v Európe môže zaradiť do organizácie vzájomnej kolektívnej bezpečnosti), bol potrebný súhlas nadpolovičnej väčšiny všetkých poslancov Národnej rady Slovenskej republiky a tiež, aby na vyslovenie súhlasu s medzinárodnými zmluvami podľa čl. 7 ods. 2 (medzinárodnými zmluvami, ktorými alebo na ktorých základe môže Slovenská republika preniesť časť svojich zvrchovaných práv na medzinárodnú organizáciu, ktorej je členom) bol potrebný súhlas aspoň trojpäťinovej väčšiny všetkých poslancov Národnej rady Slovenskej republiky.

Návrh odstraňuje aj ústavnú konštrukciu, ktorá požadovala, aby prezident podpisoval aj zákon, ktorý vrátil Národnej rade Slovenskej republiky so svojimi pripomienkami a Národná rada Slovenskej republiky takýto zákon opätovne prerokovala a schválila aj napriek pripomienkam prezidenta.

Význam uvedeného riešenia vystupuje do popredia najmä v prípadoch, ak sa pripomienky prezidenta dotýkajú ústavnosti prijatého zákona a prezident zvažuje uplatnenie svojho oprávnenia podľa článku 130 ods. 1 písm. b) Ústavy Slovenskej republiky (Ústavný súd začne konanie o protiústavnosti právneho predpisu, ak podá návrh prezident Slovenskej republiky).

Ustanovenia Druhého oddielu piatej hlavy Ústavy Slovenskej republiky (referendum) vyvolávajú od prijatia základného zákona celý rad teoretických i praktických otázok.

Z jednu z mimoriadne spomých častí sa všeobecne pokladá formulovanie predmetu, v ktorom sa môže a v ktorom sa nemôže konať referendum. Uskutočnenie každého referenda je nielen finančne značne náročné, ale predovšetkým ide o formu priamej účasti občanov na správe vecí verejných. Preto každá neistota spojená už s prípravou referenda prináša spochybňovanie významu a zmyslu tohto významného inštitútu priamej demokracie.

Navrhovatelia preto pokladajú za potrebné aj v tejto fáze rekonštrukcie ústavného systému Slovenskej republiky obmedziť prípadné sponchyboňovanie ústavnosti každého pripravovaného referenda a vytvoriť tak čo najlepšie predpoklady pre jeho prípravu a priebeh.

Z uvedeného dôvodu sa v návrhu zavádza možnosť prezidenta Slovenskej republiky, aby ešte pred vyhlásením referenda požiadal Ústavný súd Slovenskej republiky o posúdenie, či predmet petície občanov alebo uznesenia Národnej rady Slovenskej republiky je v súlade ústavou alebo s ústavným zákonom.

Rovnako sa navrhujú viaceré spresnenia prvého oddielu šiestej hlavy ústavy (Prezident Slovenskej republiky). Ich potrebu vyvolala tak doterajšia ústavná skúsenosť, ako aj existujúce nedostatky platného ústavného textu.

Vzhľadom na skutočnosť, že platný ústavný text neobsahuje ustanovenia o tom, ako v prípade potreby reagovať na výnimočné situácie, novela rozširuje kompetencie prezidenta Slovenskej republiky, na základe rozhodnutia Národnej rady Slovenskej republiky vypovedať vojnu ak je Slovenská republika napadnutá alebo ak to vyplýva zo záväzkov z medzinárodných zmlúv a spoločnej obrane proti napadnutiu aj o oprávnenie na základe súhlasu Národnej rady Slovenskej republiky uzatvárať mier (uvedené je v platnom ústavnom texte vôbec riešené), na základe návrhu vlády Slovenskej republiky vyhlasovať vojnový stav alebo výnimočný stav a za rovnakých podmienok aj nariaďovať mobilizáciu ozbrojených síl.

Návrh pritom požaduje, aby podmienky vypovedania vojny, vyhlásenia vojnového stavu, vyhlásenia výnimočného stavu, podmienky a rozsah prípadného obmedzenia základných práv a slobôd a spôsob výkonu verejnej moci ustanovil ústavný zákon a zároveň primerane rozširuje ústavné obmedzenie prezidenta Slovenskej republiky tým, že mu zakazuje uplatniť právo rozpustiť Národnú radu Slovenskej republiky nielen počas posledných šiestich mesiacov svojho volebného obdobia, ale aj počas vojny, počas obdobia vojnového stavu alebo výnimočného stavu.

Poznanie toho, že moderné demokratické štáty neumožňujú svojim prezidentom neobmedzene zasahovať do súdnej moci uplatňovaním milosti (amnestie) v jej aboličnej podobe (ktorá je svojou podstatou

v rozpore princípmi právneho štátu), negatívne skúsenosti zo zneužitia tohto ústavného inštitútu v roku 1998 a tiež aj skutočnosť, že občania Slovenskej republiky doposiaľ ani nemali doposiaľ možnosť dozvedieť sa, ako sa oprávnenie prezidenta Slovenskej republiky nariaďovať, aby sa trestné konanie nezačínalo alebo aby sa v trestnom konaní nepokračovalo uplatňovalo v jednotlivých prípadoch, viedli predkladateľov k návrhu ústavného textu, ktorý by mal v budúcnosti umožniť prezidentovi iba odpúšťať a zmierňovať tresty uložené trestnými súdmi a zahľadáť tresty formou amnestie alebo milosti a ktorý toto oprávnenie chápe ako výlučné a neprenosné právo hlavy štátu.

V nadväznosti na zmenený rozsah kompetencií prezidenta Slovenskej republiky, prináša novela aj dôslednejšiu úpravu výkonu funkcie prezidenta v čase, keď prezident [nebol] zvolený alebo ak sa funkcia prezidenta uvoľní a ešte nie je zvolený nový prezident alebo, ak bol zvolený nový prezident, ale ešte nezložil sľub alebo ak prezident nemôže svoju funkciu vykonávať pre závažné dôvody.

V predložennom návrhu sa zavádza aj nová ústavná definícia vlády Slovenskej republiky ako „vrcholného orgánu výkonnej moci“. Platná ústavná úprava definuje vládu ako najvyšší orgán výkonnej moci. Uvedené implikuje záver o tom, že vláde sú podriadené všetky ostatné štátne orgány pôsobiace v sfére výkonnej moci, včítane prezidenta Slovenskej republiky (ktorý je v ústave tiež zaradený do hlavy označenej ako „Výkonná moc“). Tento záver však nie je ale prijateľný, čo konštatoval ešte v roku 1993 aj Ústavný súd Slovenskej republiky v odôvodnení svojho uznesenia ÚS. I 5/93. Ústavný súd Slovenskej republiky vtedy konštatoval, že hoci vláda je najvyšším orgánom výkonnej moci (čl. 108), ústavné postavenie prezidenta Slovenskej republiky je v skutočnosti dominantné voči ústavnému postaveniu vlády.

V záujme legislatívnej čistoty a bezrozpornosti ústavného textu sa upravujú tiež ustanovenia o nezlučiteľnosti funkcií a nemožnosti paralelného výkonu niektorých činností paralelne s výkonom funkcie člena vlády.

V návrhu sa tiež spresňujú oblasti, v ktorých vláda rozhoduje v zbere. Ide najmä o rozhodovanie o medzinárodných zmluvách, ktorých dojednávania preniesol prezident Slovenskej republiky na vládu, o súhlase

s prenesením dojednávania tzv. rezortných zmlúv na jednotlivých členov vlády a rozhodovanie o podaní na Ústavný súd Slovenskej republiky, aby rozhodol o súlade medzinárodnej zmluvy, na ktorú je potrebný súhlas parlamentu, s ústavou a s ústavným zákonom. Ďalej by vláda, oproti súčasnému ústavnému stavu, mala rozhodovať v zbere tiež o návrhu na mobilizácii ozbrojených síl, o návrhu na vyhlásenie výnimočného stavu, o vyhlásení núdzového stavu, o vyslaní ozbrojených síl mimo územia Slovenskej republiky na účel humanitárnej pomoci, vojenských cvičení a mierových pozorovateľských misií a z analogických dôvodov aj o súhlase s pobytom cudzích ozbrojených síl na našom území a o súhlase s prechodom cudzích ozbrojených síl cez naše územie.

Takáto ústavná úprava umožní vyššiu operatívnosť rozhodovania o týchto otázkach resp. upresňuje ústavné ustanovenia, ktoré boli predmetom sporu.

V návrhu sa tiež vláda splnomocňuje aby, ak tak ustanoví zákon, vydávala nariadenia aj na vykonanie Európskej dohody o pridružení medzi Európskymi spoločenstvami a ich členskými štátmi na strane jednej a Slovenskou republikou na strane druhej. Toto ustanovenie vytvára ústavný priestor na implementáciu množstva technických noriem príp. iných menej závažných rozhodnutí Európskej únie a Európskych spoločenstiev do právneho poriadku Slovenskej republiky na základe nariadenia vlády.

V súlade s požiadavkou posilňovania právneho štátu a prehlbovania ústavných záruk ochrany základných práv a slobôd sa v návrhu posilňuje aj postavenie Ústavného súdu Slovenskej republiky. Ústavnému súdu sa zverujú štyri nové právomoci: právomoc rozhodovať o súlade dojednaných medzinárodných zmlúv, na ktoré je potrebný súhlas Národnej rady Slovenskej republiky s ústavou a ústavnými zákonmi, právomoc rozhodovať o súlade obsahu petície občanov alebo uznesenia Národnej rady Slovenskej republiky smerujúcich k vyhláseniu referenda s ústavou alebo s ústavným zákonom, právomoc rozhodovať o sťažnostiach orgánov územnej samosprávy proti neústavnému alebo nezákonnému zásahu štátu do ich práva na samosprávu a právomoc rozhodovať o tom, či rozhodnutie o vyhlásení výnimočného stavu a na toto rozhodnutie nadväzujúce ďalšie rozhodnutia, boli vydané v súlade s ústavou a s príslušným ústavným zákonom.

Precizujú sa tiež ustanovenia čl. 125, ktoré upravujú právomoc Ústavného súdu Slovenskej republiky o súlade právnych predpisov. V tejto súvislosti sa zveruje ústavnému súdu fakultatívna právomoc, po prijatí návrhu na konanie, pozastaviť účinnosť napadnutých právnych predpisov, ich častí príp. niektorých ich ustanovení, ak by ich ďalším uplatňovaním mohlo dôjsť k ohrozeniu základných práv a slobôd alebo by tým hrozila značná hospodárska škoda alebo iný vážny nenapraviteľný dôsledok. Tento návrh vychádza z analogických úprav známych v zahraničí a je zároveň aj reakciou na problémy, ktoré sa doposiaľ vyskytli v súvislosti s uplatňovaním tejto právomoci ústavného súdu.

Úpravou čl. 127 sa výrazne rozširuje právomoc Ústavného súdu Slovenskej republiky rozhodovať o sťažnostiach fyzických alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv a slobôd alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z platnej medzinárodnej zmluvy. Rozhodovacia právomoc ústavného súdu je v týchto prípadoch, rovnako, ako je to aj v platnom ústavnom texte, založená iba subsidiárne. Ústavný súd Slovenskej republiky by mal teda rozhodovať len vtedy, ak o ochrane práv a slobôd už nemôže rozhodovať iný všeobecný súd.

Základom rozšírenia právomoci ústavného súdu rozhodovať o individuálnych ústavných sťažnostiach sa pre navrhovateľov stala platná úprava čl. 130 ods. 3 ústavy, ktorá umožnila Ústavnému súdu Slovenskej republiky už aj doposiaľ fakultatívne rozhodovať o ochrane ústavných práv fyzických a právnických osôb nad rámec platnej úpravy obsiahnutej v čl. 127.

Takéto konanie ústavného súdu však v zmysle judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva nepredstavuje dostatočnú ochranu základných práv a slobôd. Bolo preto nevyhnutné navrhnúť zmenu dikcie samotného článku 127, čo vo výraznej miere otvorí právnickým osobám a fyzickým osobám prístup k ústavnému súdu.

Navrhuje sa tiež rozšíriť okruh ústavných činiteľov, pri ktorých bude ústavný súd rozhodovať o súhlase na trestné stíhanie alebo vzatie do väzby sudcov všeobecných súdov a generálneho prokurátora (doposiaľ v uvedenej súvislosti tento orgán rozhodoval iba o predsedovi a podpredsedovi Najvyššieho súdu Slovenskej republiky).

V záujme posilnenia autority Ústavného súdu Slovenskej republiky a odstránenia interpretačných problémov aplikačnej praxe, sa u všetkých typov jeho rozhodnutí ustanovuje rozsah ich záväznosti, spôsob vykonania a príp. aj ďalšie právne účinky. V súvislosti s úpravou právomocí ústavného súdu sa upresňuje aj rozsah vecí, ktoré patria do pôsobnosti pléna Ústavného súdu Slovenskej republiky a v záujme posilnenia právnej istoty aj spôsob uznášanja sa pléna ústavného súdu.

Vzhľadom na rozšírenie rozhodovacieho okruhu Ústavného súdu Slovenskej republiky sa navrhuje aj rozšírenie počtu jeho členov z doterajších 10 na 13. Uvedené umožní rozhodovanie tohto orgánu ochrany ústavnosti v štyroch senátoch, zvýši jeho operatívnosť a prinesie zníženie počtu nevyriešených prípadov.

V snahe posilniť nezávislosť sudcov ústavného súdu sa zavádza ich opätovná nezvoliteľnosť, ktorá sa však spája aj s predĺžením ich funkčného obdobia z doterajších 7 na 12 rokov.

Návrh odstraňuje systémové nedostatky platného ústavného textu pri riešení postavenia súdnej moci. Odstraňuje z ústavného systému nesystémové štvorročné funkčné obdobie sudcov, ktoré predchádza ich ustanovovaniu bez časového obmedzenia a ktoré je v centre oprávnenej kritiky pozorovateľov slovenského ústavného systému tak doma ako aj v zahraničí a do procesu ustanovovania a pridelovania sudcov a procesu rozhodovania o ďalších významných otázkach spojených s činnosťou všeobecných súdov, vťahuje nový ústavný orgán – Súdnu radu Slovenskej republiky.

Odstraňuje voľbu sudcov Národnou radou Slovenskej republiky, nakoľko Súdna rada Slovenskej republiky by mala okrem iných oprávnení aj možnosť predkladať prezidentovi Slovenskej republiky návrhy na vymenovanie a na odvolávanie sudcov. Súdna rada by zároveň mala mať oprávnenie aj voliť a odvolávať členov disciplinárnych senátov, voliť a odvolávať predsedov disciplinárnych senátov a oprávnenie vyjadrovať sa k návrhu rozpočtu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pri zostavovaní návrhu štátneho rozpočtu.

Kompetencie prezidenta Slovenskej republiky by sa pritom mali rozšíriť nielen o vymenúvanie a odvolávanie sudcov, predsedu

a podpredsedu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (pri uvedenom by mal prezident rešpektovať návrhy predkladané Súdnu radou Slovenskej republiky a teda zohrávať najmä notariátnu funkciu a významom svojej funkcie zvyšovať význam spoločenského postavenia súdnej moci a samotných sudcov), ale aj o prijímanie sľubu sudcov a o vymenúvanie troch členov Súdnej rady Slovenskej republiky.

V moderných demokraciách sa ochrana občanov voči zásahom orgánov verejnej správy do zaručených práv a slobôd v stále významnejšej miere zabezpečuje aj inými, než striktné formálnymi cestami súdneho rozhodovania.

Príkladom uvedeného je aj pôsobenie osobitného a nezávislého parlamentného zmocnenca, ktorého hlavnou úlohou je poskytovať neformálnu pomoc občanom v prípadoch, pri ktorých by za určitých okolností boli oprávnené konať aj orgány správneho súdnictva. Ombudsman, ako sa tento zmocnenec zvykne všeobecne označovať, je vzhľadom na svoje úlohy a postavenie úzko spojený s teóriou delby moci. Svojou činnosťou totiž nielen bezprostredne pomáha občanom, no zároveň upozorňuje legislatívu na chyby verejnej správy, čo má mimoriadny význam najmä v súvislosti s nárastom významu jej rozhodovacích činností v súčasnej spoločnosti.

Inštitút ombudsmana, ktorého historické korene siahajú do začiatku 18. storočia v Švédsku, sa už pri svojom vzniku sformoval ako orgán osobitnej ochrany občanov proti rozhodnutiam orgánov štátnej správy. Podľa niektorých historických prameňov sa o jeho vznik zaslúžil v roku 1713 švédsky kráľ Karol XII. po tom, ako sa dozvedel, že jeho úradníci poverení vyberaním daní podvádzajú občanov a vyberajú od nich viac finančných prostriedkov, než on sám ustanovil. Oficiálne sa o ombudsmanovi prvýkrát zmieňuje Ústava Švédskeho kráľovstva z roku 1809. Aj keď bol tento ombudsman pôvodne zriadený iba pre oblasť kontroly výkonu štátnej správy, jeho úlohy sa v materskej krajine postupne rozšírili aj na oblasti výkonu trestu odňatia slobody, armády a ďalšie.

Na základe pozitívnych skúseností začali tento inštitút postupne preberať aj ďalšie demokratické krajiny. Pôsobenie týchto parlamentných zmocnencov sa mimoriadne osvedčilo nielen vďaka poskytovanej ochrane práv a slobôd občanov, ale aj schopnosti účinne pôsobiť proti štátnej

byrokracii. Uvedené platí v súčasnosti nielen pre Švédsko, ale aj pre všetky krajiny, ktoré inštitút ombudsmana postupne prevzali do svojich ústavných systémov (napr. Fínsko, Dánsko, SRN, USA, Veľká Británia, Francúzsko, Portugalsko, Švajčiarsko, Írsko, Holandsko, Španielsko, krajiny Latinskej Ameriky, Poľsko, od roku 1999 Česká republika a ďalšie).

Štáty, ktoré tento inštitút zaviedli (v súčasnosti už takmer všetky európske krajiny), dokážu s jeho pomocou riešiť značný počet sťažností občanov, v ktorých títo poukazujú na nemožnosť dovolať sa svojich ústavne garantovaných práv voči rozhodnutiam orgánov štátnej správy a nezriedka aj na komplikované procesné podmienky pri podávaní odvolaní (je totiž pomerne bežné, že najmä správne konanie spôsobuje občanom značné problémy). Do určitej miery pritom znížili počet súdnych sporov a odbremenili tak vlastné súdne orgány.

Vzhľadom na celkové zameranie a kompetencie sa inštitút ombudsmana pokladá za určité doplnenie existujúcej súdnej kontroly zákonnosti konania a rozhodovania orgánov verejnej správy. So správnym súdnictvom ho pritom spája najmä skutočnosť, že začína konanie spravidla iba na základe sťažnosti jednotlivca proti rozhodnutiu orgánu štátnej správy. Na rozdiel od správnych súdov, či iných podobných orgánov, však ombudsman spravidla nemá možnosť zmeniť daný stav vlastným opatrením (nie je rozhodovacím či kvazisúdnym orgánom).

Z pohľadu občanov ide teda predovšetkým o inštitúciu na ktorú sa môžu obrátiť, ak sú nespokojní s rozhodnutím orgánu verejnej správy, so spôsobom vybavenia svojej záležitosti (s priebehom konania) alebo so správaním, konaním, resp. nekonaním pracovníkov verejnej správy.

Ombudsman pritom občanom zvyčajne pomáha nielen formulovať ich sťažnosti a sleduje priebeh ich vybavovania, no nezriedka sa sám angažuje pri vybavovaní niektorých prípadov. Typickým oprávnením ombudsmana je v tejto súvislosti oprávnenie sledovať opatrenia orgánov verejnej správy a informovať o nich parlament i širokú verejnosť.

Vzhľadom na jednoznačne pozitívne skúsenosti s inštitútom ombudsmana v zahraničí, zriaďuje návrh ústavný inštitút verejného ochrancu základných práv a slobôd aj v ústavnom systéme Slovenskej republiky. Aj v podmienkach Slovenskej republiky totiž platí, že

uplatňovanie základných práv a slobôd sa v modernej spoločnosti účinne zabezpečuje tak systémom súdnej, ako aj mimosúdnej ochrany (súdna ochrana má pritom dve zložky – ochranu prostredníctvom orgánov všeobecného súdnictva a prostredníctvom ústavného súdu a mimosúdnu ochranu základných práv a slobôd poskytujú v rámci svojej pôsobnosti najmä orgány štátnej správy a zároveň s nimi aj ďalšie štátom utvorené orgány).

Spolupôsobenie inštitútu verejného ochrancu základných práv a slobôd však Ústava Slovenskej republiky doposiaľ nepoznala, hoci táto je už dávnejšie pokladaná za osvedčenú formu ochrany dodržiavania a uplatňovania základných práv a slobôd občanov aj v štátoch, ktoré sa po zániku socialistického spoločenského zriadenia orientujú na výstavbu demokratického právneho systému (postavenie a pôsobnosť ombudsmana ustanovuje napríklad estónska ústava prijatá roku 1992, Ústava Chorvátskej republiky z roku 1990, Ústava Maďarskej republiky v znení novely z roku 1997, Ústava Poľskej republiky prijatá roku 1997, Ústava Rumunskej republiky z roku 1991 a Ústava Slovinskej republiky prijatá roku 1991).

Rozsah ústavnej úpravy tohto inštitútu je pritom v ústavách rozdielny. Estónsko, Maďarsko a Rumunsko majú v napr. texte svojich ústav samostatné kapitoly o ombudsmanovi. Ďalšie krajiny vo svojich ústavách tento inštitút iba zriaďujú, určujú spôsob jeho utvárania, dĺžku funkčného obdobia a pôsobnosť a v ostatnom odkazujú na úpravu zákonom.

Ombudsman má pritom spravidla domáce pomenovanie. V predložennom návrhu sa zavádza pre tento nový inštitút v ústavnom systéme Slovenskej republiky označenie „verejný ochranca základných práv a slobôd“.

V zmysle základnej ústavnej charakteristiky by sa mal verejný ochranca základných práv a slobôd v rozsahu a spôsobom ustanoveným zákonom spolupodieľať na ochrane práv a slobôd fyzických osôb a právnických osôb pri konaní, rozhodovaní alebo nečinnosti orgánov verejnej správy, pokiaľ je ich takéto konanie, rozhodovanie alebo nečinnosť v rozpore s právnym poriadkom alebo princípmi demokratického a právneho štátu.

Z navrhovanej koncepcie pôsobenia, základných ústavných kompetencií i ústavného zaradenia do ôsmej hlavy Ústavy Slovenskej republiky vyplýva, že verejný ochranca základných práv a slobôd, by mal pôsobiť popri prokuratúre Slovenskej republiky, ktorej ústavné oprávnenie chrániť práva a zákonom chránené záujmy fyzických a právnických osôb (Čl. 149) zriadením tohto inštitútu nie je nijakým spôsobom dotknuté.

Osobitná časť

Keďže návrh zákona prešiel mnohými doplnkami a zmenami, pričom číslovanie bodov dôvodovej správy k návrhu zákona absolútne nezodpovedá konečnej verzii schváleného zákona a teda by bolo neprehľadné, ako aj kvôli veľmi veľkému rozsahu textu odkazujeme na tomto mieste iba na internetový zdroj, kde si môže čitateľ danú časť dokumentu a tiež pôvodný návrh zákona bez prijatých pozmeňujúcich návrhov, vyhľadať:

<http://www.nrsr.sk/dl/Browser/Document?documentId=137174>

Predložený návrh ústavného zákona na viacerých miestach tiež odstraňuje z textu Ústavy Slovenskej republiky nepresné formulácie, ktoré boli v minulosti dôvodom rozdielných interpretácií, negatívne vplývali na stabilitu ústavného systému alebo by v budúcnosti mohli spôsobiť závažné praktické problémy.

25. mája 2000

NÁRODNÁ RADA SLOVENSKEJ REPUBLIKY

II. volebné obdobie

Číslo. 740/2000 - sekr.

643

Návrh

skupiny poslancov Národnej rady Slovenskej republiky

na vydanie

ústavného zákona, ktorým sa mení a dopĺňa Ústava Slovenskej republiky č. 460/1992 Zb. v znení ústavného zákona č. 244/1998 Z. z. a ústavného zákona č. 9/1999 Z. z.

Predkladajú:

Peter Kresák v.r.
Ladislav Orosz v.r.
Ivan Šimko v.r.
Pavol Hrušovský v.r.

Návrh na uznesenie:

Národná rada Slovenskej republiky

schvaľuje

návrh skupiny poslancov Národnej rady Slovenskej republiky na vydanie ústavného zákona, ktorým sa mení a dopĺňa Ústava Slovenskej republiky č. 460/1992 Zb. v znení ústavného zákona č. 244/1998 Z. z. a ústavného zákona č. 9/1999 Z. z.

Bratislava máj 2000

NÁRODNÁ RADA SLOVENSKEJ REPUBLIKY

II. volebné obdobie

Návrh

Ústavný zákon

z r 2000

ktorým sa mení a dopĺňa Ústava Slovenskej republiky č. 460/1992 Zb. v znení ústavného zákona č. 244/1998 Z. z. a ústavného zákona č. 9/1999 Z. z.

Národná rada Slovenskej republiky sa uzniesla na tomto ústavnom zákone.

Čl. 1

1. V čl. 1 sa doterajší text označuje ako odsek 1 a dopĺňa odsekom 2, ktorý znie:
„(2) Slovenská republika uznáva a dodržiava všeobecné pravidlá medzinárodného práva, medzinárodné zmluvy, ktorými je viazaná a svoje ďalšie medzinárodné záväzky.“

2. Čl. 7 znie:

***Čl. 7**

(1) Slovenská republika môže na základe slobodného rozhodnutia vstúpiť do štátneho zväzku s inými štátmi. O vstupe do štátneho zväzku s inými štátmi alebo o vystúpení z tohto zväzku sa rozhodne ústavným zákonom a následným referendum.

(2) Slovenská republika môže medzinárodnou zmlouvou alebo na jej základe preniesť časť svojich zvrchovaných práv na medzinárodnú organizáciu, ktorej je členom, ak to ustanovuje medzinárodná zmluva a ak takáto medzinárodná organizácia vydáva právne záväzné akty, sú tieto priamo záväzné a majú prednosť pred zákonmi Slovenskej republiky.

Návrh poslanca Národnej rady Slovenskej republiky Jána Drgonca na vydanie ústavného zákona, ktorým sa mení Ústava Slovenskej republiky č. 460/1992 Z. z. v znení neskorších predpisov

Parlamentná tlač č. 517

NÁRODNÁ RADA SLOVENSKEJ REPUBLIKY

III. volebné obdobie

Číslo: 2955/2003

517

Bratislava, december 2003

<http://www.nrsr.sk/web/Default.aspx?sid=zakony/zakon&MasterID=1180>

Dôvodová správa (k návrhu následne prijatého zákona č. 140/2004 Z. z.)

Všeobecná časť

Ústavné postavenie poslancov zákonodarného orgánu pozostáva z ochrany slobody prejavu poslanca v parlamente (poslanecká indemnita) a z ďalších výsad priznaných z titulu poslaneckej imunity. V ústavách niektorých štátov je poslanecká indemnita rozlíšená od poslaneckej imunity pomocou úpravy v osobitných normách. Napríklad v Lotyšsku sa článkom 28 ústavy upravuje indemnita, imunita je predmetom úpravy článku 29. Bulharská ústava z júla 1991 upravuje indemnitu v článku 69, imunitu v článku 70. Ústava SR rozlišuje medzi indemnitou a imunitou menej jednoznačne. Indemnita je predmetom úpravy čl. 78 ods. 1 a 2, poslaneckú imunitu upravuje v odsekoch 3 až 5.

Ustanovením čl. 78 ods. 1 sa upravuje poslanecká indemnita. Poslancovi Národnej rady SR sa priznáva absolútna a bezpodmienečná beztretnosť za hlasovanie v pléne a výboroch Národnej rady SR. Poslanca nemožno stíhať za hlasovanie v pléne Národnej rady SR, ani za hlasovanie vo výboroch Národnej rady SR. Termín „stíhanie“ zahŕňa

tretné konanie, disciplinárne konanie, aj každé iné konanie. Zákaz je absolútny a trvalý. Platí aj po zániku mandátu.

Ústavným zákonom č. 90/2001 Z. z. sa zmenila nielen úprava poslaneckej imunity, ale aj úprava indemnity. Zhodne s pôvodnou úpravou sa poslanec chráni pred tretnou zodpovednosťou. Za svoje vyjadrenia však môže znášať zodpovednosť podľa ustanovení Občianskeho zákonníka (OZ). Poslanec môže znášať občianskoprávnu zodpovednosť nielen voči iným poslancom, ale voči každému, koho práva poruší svojimi výroky. Občianskoprávnu zodpovednosť za výroky poslanca prednesené v Národnej rade SR môže voči poslancovi uplatniť fyzická osoba podľa ustanovení Občianskeho zákonníka určené na ochranu osobnostných práv (§ 11 až 16), ako aj právnická osoba z titulu práva na ochranu dobrej povesti podľa § 19b Občianskeho zákonníka. Ochrana dobrej povesti sa zaručuje všetkým právnickým osobám bez ohľadu na ich formu, spôsob vzniku alebo ďalšie právne skutočnosti. Politické strany a politické hnutia nevznikli podľa OZ. Základom legitímnosti ich právneho postavenia je

zákon č. 424/1991 Zb. o združovaní v politických stranách a v politických hnutiach v znení neskorších predpisov. Podľa prvej vety § 3 ods. 1 tohto zákona: „Strany a hnutia sú právnickými osobami.“ V ustanovení § 6 ods. 2 písm. b) bod 7 je výslovný odkaz č. 1a na § 20 ods. 1 Občianskeho zákonníka. V súlade s platnou právnou úpravou politická strana alebo politické hnutie má právo uplatniť občianskoprávnu zodpovednosť voči každému poslancovi Národnej rady Slovenskej republiky za jeho prejav, alebo časť prejavu prednesenú v parlamente v súvislosti s výkonom jeho poslaneckého mandátu. Platný právny poriadok vytvára základ pre rad ďalších možností, ktorých následkom môže byť uplatnenie občianskoprávnej zodpovednosti za správanie poslanca pri uplatnení jeho mandátu vo verejnom záujme.

Občianskoprávna zodpovednosť v tomto prípade znamená možnosť vzniku povinnosti zaplatiť primerané zadosťučinenie vyjadrené v peniazoch.

Podľa § 13 Občianskeho zákonníka: „Fyzická osoba má právo najmä sa domáhať, aby sa upustilo od neoprávnených zásahov do práva na ochranu jej osobnosti, aby sa odstránili následky týchto zásahov a aby jej bolo dané primerané zadosťučinenie.“ (ods. 1)

„Pokiaľ by sa nezdalo postačujúce zadosťučinenie podľa odseku 1 najmä preto, že bola v značnej miere znížená dôstojnosť fyzickej osoby alebo jej vážnosť v spoločnosti, má fyzická osoba tiež právo na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch.“ (ods. 2)

„Výšku náhrady podľa odseku 2 určí súd s prihliadnutím na závažnosť vzniknutej ujmy a na okolnosti, za ktorých k porušeniu práva došlo.“ (ods. 3)

Podľa § 19b ods. 2 Občianskeho zákonníka: „Pri neoprávnenom použití názvu právnickej osoby sa možno domáhať na súde, aby sa

neoprávnený užívateľ zdržal jeho užívania a odstránil závadný stav; možno sa tiež domáhať primeraného zadosťučinenia, ktoré sa môže požadovať aj v peniazoch. To sa podľa § 19b ods. 3 Občianskeho zákonníka vzťahuje aj na ochranu dobrej povesti právnickej osoby.

V súlade s platnou právnou úpravou poslanec Národnej rady SR za prejav uskutočnený pri výkone poslaneckého mandátu môže znášať občianskoprávnu zodpovednosť vo výške, ktorú platný právny poriadok neobmedzuje, lebo primerané zadosťučinenie sa určuje rozhodnutím všeobecného vecne a miestne príslušného súdu.

Zásada spravodlivej rovnováhy, ktorá je základom riešenia proti sebe stojacich záujmov v právnom štáte je tak narušená v neprospech takého mimoriadne dôležitého ústavnoprávneho inštitútu, akým poslanecká indemnita bez pochybností je. Za účelom obnovenia rovnováhy v ústavnom postavení poslanca, ktorá sa nadmeme narušila schválením ústavného zákona č. 90/2001 Z. z. sa z čl. 78 ods. 2 vypúšťa jeho tretia (posledná) veta.

Ústavná úprava poslaneckej imunity touto zmenou nie je dotknutá.

Navrhnutá zmena nemá dopad na štátny rozpočet.

Osobitná časť

Tretia veta čl. 78 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky znie: „Občianskoprávna zodpovednosť poslanca tým nie je dotknutá.“ Citovaná veta sa vypúšťa.

Vládny návrh ústavného zákona, ktorým sa mení a dopĺňa Ústava Slovenskej republiky č. 460/1992 Zb. v znení neskorších predpisov

Parlamentná tlač č. 684

VLÁDA SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Materiál na rokovanie Národnej rady Slovenskej republiky

Číslo: ÚV-5944/2004

684

Predkladá: Mikuláš Dzurinda, predseda vlády SR

Bratislava 29. apríla 2004

<http://www.nrsr.sk/web/Default.aspx?sid=zakony/zakon&MasterID=1358>

Dôvodová správa (k návrhu následne prijatého zákona č. 323/2004 Z. z.)

Všeobecná časť

Predkladaný návrh novely Ústavy Slovenskej republiky súvisí so vstupom Slovenskej republiky do Európskej únie od 1. mája 2004.

V spojitosti so vstupom Slovenskej republiky do Európskej únie je potrebné v Ústave Slovenskej republiky upraviť nezlučiteľnosť funkcie poslanca Európskeho parlamentu s funkciou poslanca národného parlamentu a nadväzne na to, aj kontrolu ústavnosti a zákonnosti volieb do Európskeho parlamentu v konaní pred Ústavným súdom Slovenskej republiky.

Návrh ústavného zákona si nevyžiada zvýšené nároky na štátny rozpočet ani na rozpočty obcí. Ministerstvo financií SR sa k takto uvádzanému dopadu návrhu ústavného zákona vyjadrilo listom z 19. 12. 2003 k návrhu rovnakého obsahu, ktorý predložila skupina poslancov NR SR pod par. tlačou 515 s tým, že sa s ním stotožnilo.

Návrh ústavného zákona vzhľadom na predmet úpravy nie je potrebné prerokovať v Rade hospodárskej a sociálnej dohody SR.

Osobitná časť

K Čl. I

K bodu 1

V súčasnosti pripravovaný návrh Ústavy európskej únie obsahuje zákaz výkonu funkcie poslanca Európskeho parlamentu s funkciou poslanca v národných parlamentoch členských štátov Európskej únie. V nadväznosti na tento návrh sa upravuje aj Ústava Slovenskej republiky tak, aby funkcia poslanca národnej rady bola nezlučiteľná s funkciou poslanca Európskeho parlamentu.

K bodu 2

Čl. 129 ods. 2 ústavy sa dopĺňa tak, že sa zveruje Ústavnému súdu Slovenskej republiky aj právo rozhodovať aj o ústavnosti a zákonnosti volieb do Európskeho parlamentu v Slovenskej republike.

K Čl. II

Navrhuje sa účinnosť ústavného zákona od 1. júna 2004.

Mikuláš Dzurinda, predseda vlády SR

a Daniel Lipšic, podpredseda vlády a minister spravodlivosti SR

Bratislava 28. apríl 2004

Vládny návrh ústavného zákona, ktorým sa mení a dopĺňa Ústava Slovenskej republiky č. 460/1992 Zb. v znení neskorších predpisov

Parlamentná tlač č. 1207

VLÁDA SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Materiál na rokovanie Národnej rady Slovenskej republiky

Číslo: ÚV-5554/2005

1207

Predkladá: Mikuláš Dzurinda, predseda vlády SR

Bratislava 9. júna 2005

<http://www.nrsr.sk/web/Default.aspx?sid=zakony/zakon&MasterID=1702>

Dôvodová správa (k návrhu následne prijatého zákona č. 463/2005 Z. z.)

Všeobecná časť

Predkladaný návrh novely Ústavy Slovenskej republiky posilňuje kontrolné právomoci Najvyššieho kontrolného úradu Slovenskej republiky (ďalej „NKÚ“).

V rámci legislatívneho procesu, výsledkom ktorého je ústavný zákon č. 90/2001 Z. z., boli novelizované aj ustanovenia čl. 60 ústavy, upravujúce pôsobnosť NKÚ. V priebehu schvaľovania konečného znenia novely ústavy došlo k podstatnej zmene pôvodne navrhovaného znenia čl. 60 ods. 1 písm. c), upravujúceho rozšírenie kontrolnej pôsobnosti NKÚ vo vzťahu k územnej samospráve. Tým, že pôsobnosť NKÚ sa obmedzila len na kontrolu hospodárenia s tým majetkom, finančnými prostriedkami a majetkovými právami obcí a vyšších územných celkov, ktoré získali na úhradu nákladov na prenesený výkon štátnej správy, vytvorila sa situácia, že po decentralizácii kompetencií zo štátnej správy na územnú samosprávu nebude dostatočne zabezpečený výkon finančnej kontroly vykonávanej nezávislým štátnym orgánom.

Reforma verejnej správy si vyžaduje zaviesť nový systém financovania a kontroly verejných financií. Na samosprávne orgány bol prenesený značný objem finančných prostriedkov. Pre zabezpečenie kontroly ich použitia bude nevyhnutné realizovať účinné mechanizmy. Dôvodom je predovšetkým skutočnosť, že štát sa nemôže zbaviť zodpovednosti za efektívne fungovanie verejnej správy a za hospodáme vynakladanie verejných financií.

V zmysle teoretických východísk, praktických skúseností a odporúčaní Medzinárodnej organizácie najvyšších kontrolných inštitúcií – INTOSAI, by mala byť kontrola vykonávaná vo forme kontroly vnútornej a kontroly vonkajšej. Preto pre uplatnenie tejto zásady je nevyhnutné, okrem iných legislatívnych krokov (napr. posilnenie postavenia hlavných kontrolórov územných samospráv), novelizovať ústavu tak, aby sa kontrolná pôsobnosť NKÚ vzťahovala aj na obce a vyššie územné celky v širšom, resp. úplnom rozsahu.

Najvyšší kontrolný úrad svojou kontrolnou pôsobnosťou v územnej samospráve nebude rozhodovať o použití prostriedkov v samospráve, mal by však skúmať, či tieto prostriedky boli použité v súlade so zákonom, účelne a efektívne, teda v záujme celého spoločenstva občanov samosprávnej jednotky. Vytvorenie priestoru pre objektívnu kontrolu verejných prostriedkov spravovaných obcami a vyššími územnými celkami je preto nielen naplnením odporúčaní príslušných medzinárodných inštitúcií, ale je v záujme ochrany samotných občanov. Tí musia nadobudnúť istotu, že popri vnútornom kontrolnom mechanizme na úrovni územnej samosprávy existuje i nezávislý kontrolný článok, ktorý bdie nad ich záujmami, a je schopný v prípade potreby zasiahnuť, resp. signalizovať objektívne existujúce ohrozenie ich záujmov a potrieb.

Kontrolná činnosť NKÚ je však rovnako potrebná aj pre zákonodarný orgán. Najvyšší kontrolný úrad sa môže stať najúčinnším pomocníkom Národnej rady Slovenskej republiky pri jej rozhodovaní v príslušnej oblasti. Tento štátny orgán môže totiž parlamentu poskytnúť objektívne a potrebné informácie takej povahy, ktoré sú svojim spôsobom jedinečné, a ktoré nijaký iný orgán nemôže v dostatočnom rozsahu poskytnúť. Úpravou – rozšírením kontrolnej pôsobnosti NKÚ v oblasti územnej samosprávy sa vytvorí priestor, aby tento štátny orgán mohol v plnom rozsahu plniť svoje poslanie v súlade s princípmi platnými vo vyspelých štátoch a presadzovanými i medzinárodnými organizáciami v súvislosti s európskou integráciou Slovenskej republiky.

Z aplikačnej praxe pri výkone kontrolnej činnosti vo vzťahu k právnickým osobám s majetkovou účasťou štátu (čl. 60 ods. 2 písm. d), k právnickým osobám, v ktorých majú majetkovú účasť verejnoprávne inštitúcie (čl. 60 ods. 2 písm. d), k právnickým osobám s určenou majetkovou účasťou Fondu národného majetku Slovenskej republiky (čl. 60 ods. 2 písm. e), k právnickým osobám zriadeným obcami (čl. 60 ods. 2 písm. c) a k právnickým osobám zriadeným vyššími územnými celkami (čl. 60 ods. 2 písm. c) vyplynuli ďalšie podnety pre novelizáciu ústavy.

Vo vzťahu k vymenovaným právnickým osobám, na ktoré by sa mala vzťahovať osobná kontrolná pôsobnosť NKÚ, nie je v čl. 60 ods. 1 písm. b) a c) ústavy premietnutá vecná pôsobnosť NKÚ, ktorá by výslovne upravovala kontrolnú kompetenciu NKÚ vo vzťahu k majetku, záväzkom,

finančným prostriedkom, majetkovým právam a pohľadávkam právnických osôb s majetkovou účasťou štátu, k majetku, záväzkom, finančným prostriedkom, majetkovým právam a pohľadávkam právnických osôb s majetkovou účasťou verejnoprávných inštitúcií a k majetku, záväzkom, finančným prostriedkom, majetkovým právam a pohľadávkam právnických osôb s majetkovou účasťou Fondu národného majetku Slovenskej republiky, resp. s majetkom, finančnými prostriedkami a majetkovými právami právnických osôb zriadeným obcami a s majetkom, finančnými prostriedkami a majetkovými právami právnických osôb zriadeným vyššími územnými celkami.

Právnické osoby, v ktorých má majetkovú účasť štát, verejnoprávne inštitúcie, alebo Fond národného majetku Slovenskej republiky, resp. právnické osoby zriadené obcami alebo vyššími územnými celkami môžu spochybňovať zákonnosť kontroly hospodárenia vykonanej NKÚ. Podľa viacerých stanovísk NKÚ nemá oprávnenie kontrolovať hospodárenie vyššie uvedených právnických osôb, pretože v zmysle čl. 60 ods. 2 ústavy kontrolná pôsobnosť NKÚ sa vzťahuje na subjekty uvedené v čl. 60 ods. 2 len v rozsahu uvedenom v čl. 60 ods. 1. Prítom vo vymedzení vecnej pôsobnosti NKÚ v čl. 60 ods. 1 ústavy, kontrolná pôsobnosť voči právnickým osobám s majetkovou účasťou štátu, s majetkovou účasťou verejnoprávných inštitúcií, s majetkovou účasťou Fondu národného majetku Slovenskej republiky, ale tiež k právnickým osobám zriadeným obcami alebo vyššími územnými celkami nie je výslovne uvedená.

Vzhľadom na skutočnosť, že medzi takéto subjekty patria aj strategické akciové spoločnosti vzniknuté po transformácii Slovenských železníc, Slovenského plynárenského priemyslu, v budúcnosti pôjde o energetické akciové spoločnosti a pod., problém si vyžaduje zásadné riešenie. Súčasný stav bol spôsobený tým, že pri záverečnom prerokovaní predmetných ustanovení ústavy pod vplyvom časovej tiesne, resp. iných vplyvov, bol schválený text, ktorý nebral do úvahy rozpornosť medzi znením ustanovenia čl. 60 odsek 1 ústavy a znením ustanovenia čl. 60 ods. 2 ústavy.

V čl. 60 ods. 1 písm. e) sa navrhuje úprava rozširujúca platné znenie v súlade so štandardami pre kontrolu príslušných zdrojov platnými v krajinách Európskej únie.

Návrh tiež obsahuje doplnenie vecnej pôsobnosti NKÚ v oblasti, ktorá je doteraz kontrolne nedostatočne pokrytá (napríklad kontrola zdravotných poisťovní, ktoré nie sú zákonom definované ako verejnoprávne inštitúcie). Aj prostriedky, s ktorými hospodária tieto právnické osoby sú svojim určením a charakterom verejnými prostriedkami a je preto v záujme štátu a celej spoločnosti, aby sa s nimi hospodáril transparentne. Ďalší okruh subjektov, na ktoré by sa mala vzťahovať kontrolná pôsobnosť NKÚ tvoria neziskové organizácie poskytujúce verejnoprospešné služby. Tieto organizácie často vznikli transformáciou rozpočtových resp. príspevkových organizácií štátu a podobne ako klasické verejnoprospešné inštitúcie vykonávajú činnosti vo verejnom záujme, pričom podľa platnej právnej úpravy sú mimo kontrolnej pôsobnosti štátu.

Navrhuje sa tiež oprava nesprávneho názvu predstaviteľov NKÚ v čl. 103 ods. 4 ústavy, ako i rozšírenie pôsobnosti ústavného súdu o rozhodovanie v tých prípadoch, keď príslušný subjekt odmieta podriaďiť sa kontrolnej pôsobnosti NKÚ spochybnením jeho vecnej príslušnosti.

Za spoločensky potrebné považujeme tiež rozšírenie okruhu subjektov oprávnených podať návrh na začatie konania pred Ústavným súdom Slovenskej republiky o NKÚ, resp. o subjekty, ktoré namietajú vecnú nepríslušnosť NKÚ.

Predkladaný návrh nepredpokladá zvýšenie počtu zamestnancov tohto štátneho orgánu. Plnenie nových úloh NKÚ zabezpečí súčasnými kontrolnými kapacitami. Dosiahne sa to prehodnotením prioritných úloh kontrolnej činnosti, znížením frekvencie kontrol v oblastiach, kde sa v dôsledku systémového prístupu zlepšila rozpočtová disciplína využitím kapacít, ktoré v súčasnosti pôsobia pri kontrole predprivatizačného a privatizačného procesu a pod. Kontrolné úlohy v regiónoch budú prednostne zabezpečovať expozitúry NKÚ, ktoré sú zriadené už v súčasnosti.

Osobitná časť

K čl. I.

K bodu 1

Okrem dôvodov uvedených vo všeobecnej časti dôvodovej správy, rozšírenie kontrolnej pôsobnosti NKÚ vo vzťahu k obciam a vyšším územným celkom je potrebné tiež vzhľadom na tieto skutočnosti:

V zmysle Limskej deklarácie o základných princípoch nezávislej finančnej kontroly prijatej Medzinárodnou organizáciou najvyšších kontrolných inštitúcií – INTOSAI, je jednou z najdôležitejších podmienok správneho a efektívneho nakladania s verejnými prostriedkami presné vymedzenie zodpovedajúcej pôsobnosti príslušných najvyšších kontrolných inštitúcií. Uvedené požiadavky a odporúčania, ktoré sa dotýkajú pôsobenia najvyšších kontrolných inštitúcií v súvislosti s európskou integráciou, t.j., aby sa kontrolná právomoc vzťahovala na všetky verejné finančné prostriedky, a aby táto právomoc bola jednoznačne upravená v ústave, sa doposiaľ nepodarilo plne presadiť. Napriek pozitívnym zmenám, ktoré priniesla novela ústavy roku 2001 a novela zákona o Najvyššom kontrolnom úrade SR, ostali niektoré otázky kontrolnej pôsobnosti tejto nezávislej kontrolnej inštitúcie nedoriešené.

Decentralizácia verejnej správy si vyžaduje aj zmenu súčasného systému kontroly vo verejnej správe vo väzbe na presun pôsobností zo štátu na orgány územnej samosprávy.

Z hľadiska harmonizácie činnosti NKÚ s činnosťou v najvyšších kontrolných inštitúciách členských štátov Európskej únie je nevyhnutné upraviť súčasnú kontrolnú pôsobnosť NKÚ aj o možnosť kontroly hospodárenia samosprávnych orgánov, ktoré sú súčasťou verejnej správy.

Je predpoklad, že účinnosť a objektivnosť kontroly verejnej správy sa zvýši, ak kontrolná pôsobnosť NKÚ bude zahŕňať všetky úrovne verejnej správy. Neznamená to, že NKÚ bude mať povinnosť kontrolovať samosprávu ako takú, táto zostane na vnútorných kontrolných mechanizmoch. Pôjde len o jeho právo kontroly hospodárenia, ako aj kontroly efektívnosti vnútorného kontrolného systému.

Ďalšie dôvody rozšírenia kontrolnej pôsobnosti NKÚ vyplývajú z prístupového procesu SR do Európskej únie.

Kontrolná pôsobnosť NKÚ vo vzťahu k územnej samospráve je v súlade s ústavou i Európskou chartou miestnej samosprávy. Návrh rozšírených kompetencií NKÚ nenaruša právo občanov podieľať sa na riadení verejných vecí, nezasahuje ani do autonómneho rozhodovania miestnych orgánov, neobmedzuje uplatňovanie ich kompetencií, ani neznižuje tvorbu zdrojov potrebných na výkon samosprávnych funkcií. Rozšírenie kontrolnej pôsobnosti NKÚ voči územnej samospráve neohrozí postavenie orgánov samosprávy zakotvené v Čl. 3, ani nenaruša princípy uvedené v Čl. 9 Európskej charty miestnej samosprávy, pretože výkonom kontrolnej činnosti NKÚ nebude nahrádzať spravovanie a riadenie miestnych záležitostí samosprávnymi orgánmi, mal by iba skúmať, či príslušné prostriedky pre činnosť samosprávy boli použité v súlade so zákonom a v záujme celého spoločenstva občanov. Takáto činnosť by bola v záujme celku a nie je v rozpore s identitou samospráv.

Zakotvenie kontrolnej pôsobnosti NKÚ s hospodárením v návrhu uvedených právnických osôb dáva do súladu príslušné ustanovenia ústavy a je vlastne naplnením pôvodného zámeru ústavodameho orgánu, ktorý nebol dôsledne zavŕšený v ústavnom zákone č. 90/2001 Z. z.. Preto v súčasnosti vznikajú problémy pri aplikácii ústavy a zákona NR SR č. 39/1993 Z. z. v znení neskorších predpisov.

Ďalej vypustením slov „a finančnými prostriedkami“ z platného znenia Čl. 60 ods. 1 písm. e) sa odstráni duplicitná časť vety, ktorá bola včlenená do textu zrejme omylom v procese spracovania konečného znenia novely ústavy z roku 2001.

Navrhovaná zmena rozširujúca okruh kontrolovaných subjektov vo vzťahu k finančným prostriedkom plynúcim z medzinárodného spoločenstva do Slovenskej republiky je v súlade s požiadavkami Európskej únie a Svetovej banky, ktoré podmieňujú ich poskytovanie kontrolou ich použitia nezávislým kontrolným orgánom v celom rozsahu.

Príjmom týchto finančných prostriedkov, resp. ďalších hodnôt, ktoré sú poskytované na zabezpečenie jednotlivých cieľov a sú účelovo viazané, okrem štátu, resp. právnických osôb a fyzických osôb

hospodáriacich s prostriedkami štátneho rozpočtu alebo nakladajúcich so štátnym majetkom sú tiež iné subjekty. Kontrola týchto prostriedkov nemôže byť obmedzená len na kontrolu zo strany ich poskytovateľov. V európskych krajinách je štandardná kontrola takýchto zdrojov i nezávislým kontrolným orgánom v krajine príjemcu a to bez ohľadu na právne postavenie príjemcov.

Aj napriek podstatnému rozšíreniu kontrolnej pôsobnosti NKÚ ústavným zákonom č. 90/2001 Z. z. , určitá časť prostriedkov, ktorá má povahu verejných prostriedkov (a to i v oblasti garantovanej štátom) zostáva vyňatá nielen z kontrolnej pôsobnosti NKÚ, ale pre hospodárenie s týmito prostriedkami často chýba akákoľvek forma účinnej kontroly. V dôsledku pokračujúcej transformácie v ekonomických a sociálnych vzťahoch vznikajú a budú vznikať i naďalej právne subjekty, ktorých právne postavenie neumožňuje kontrolu ich hospodárenia NKÚ ani napriek tomu, že prostriedky, s ktorými hospodária majú povahu verejných prostriedkov. Rozšírením kontrolnej pôsobnosti NKÚ na právnické osoby takejto povahy, by bola zabezpečená i v budúcnosti účinná forma vonkajšej kontroly v celej šírke meniacich sa podmienok v sociálno-ekonomickej oblasti, a to bez potreby zmien v texte ústavy, pretože konkrétne vymedzenie subjektov podliehajúcich tejto kontrolnej pôsobnosti by vyplynulo z osobitného zákona podľa reálnej potreby.

Ako názorný príklad odôvodňujúci potrebu riešenia takejto situácie možno uviesť už schválené legislatívne opatrenia súvisiace so systémovými zmenami v zdravotníctve. V zmysle nových zákonov o zdravotnom poistení a zdravotných poisťovniach prebieha napr. transformácia zdravotných poisťovní na akciové spoločnosti, a to vrátane súčasných verejnoprávnych inštitúcií (Všeobecná zdravotná poisťovňa, Spoločná zdravotná poisťovňa). Touto zmenou už tieto zdravotné poisťovne nepodliehajú kontrole NKÚ v zmysle čl. 60 ods. 1 písm. b) ústavy. Kontrolnú funkciu tohto štátneho úradu v plnom rozsahu však nemôže zastúpiť ani zriadenie Úradu pre dohľad nad zdravotným poistením. Problematická je tiež právna úprava existujúcich neziskových organizácií poskytujúcich verejnoprospešné služby, v ktorých absentuje možnosť objektívnej kontroly hospodárenia.

K bodu 2

Navrhovanou zmenou sa dáva text do súladu s úpravou vykonanou v bode 1. Okrem právnických osôb zriadených obcami alebo vyššími územnými celkami existujú aj právnické osoby s majetkovou účasťou obcí alebo vyšších územných celkov založené v zmysle Obchodného zákonníka.

K bodu 3

Podľa čl. 61 ústavy orgánmi NKÚ sú predseda a podpredseda. Ústava ani osobitné zákony nepoužívajú pojem „člen“ NKÚ. Uvedený nedostatok v texte čl. 103 ods. 4 ústavy sa navrhuje napraviť správnym pomenovaním predstaviteľov tohto štátneho orgánu.

K bodu 4

Pri výkone kontrolnej činnosti NKÚ vznikajú situácie, keď kontrolovaný subjekt namieta, že v konkrétnom prípade nie je daná kontrolná pôsobnosť NKÚ.

Doplnením čl. 126 ústavy sa navrhuje, aj na základe skúseností zo zahraničia, aby v odôvodnených prípadoch sporné otázky riešil ústavný súd.

K bodom 5 a 6

NKÚ pri výkone kontrolnej činnosti nadobúda aj poznatky takého druhu, ktoré je vhodné využiť ako podnet na konanie v zmysle čl. 125 ústavy. Navrhovaným doplnením čl. 130 ods. 1 sa rozšíri okruh subjektov oprávnených podať návrh na začatie konania pred Ústavným súdom Slovenskej republiky o najvyšší kontrolný úrad. Procesná legitímácia by umožnila NKÚ konať v predmetnej oblasti priamo a z hľadiska celospoločenských záujmov efektívnejšie. Zároveň by túto možnosť mal mať každý, kto namieta v konkrétnom prípade, že nie je daná kontrolná pôsobnosť NKÚ.

K čl. II

Účinnosť ústavného zákona sa navrhuje ustanoviť od 1. januára 2006.

Schválené vládou Slovenskej republiky v Bratislave 8. júna 2005.

Mikuláš Dzurinda, predseda vlády SR

Daniel Lipšic, podpredseda vlády a minister spravodlivosti SR

Návrh Výboru Národnej rady Slovenskej republiky pre ľudské práva, národnosti a postavenie žien na vydanie ústavného zákona, ktorým sa mení a dopĺňa Ústava Slovenskej republiky č. 460/1992 Zb. v znení neskorších predpisov

Parlamentná tlač č. 1371

NÁRODNÁ RADA SLOVENSKEJ REPUBLIKY

III. volebné obdobie

Číslo: 1553/2005

1371

Navrhovateľ: výbory NR SR (Výbor NR SR pre ľudské práva, národnosti a postavenie žien)
Bratislava, október 2005

<http://www.nrsr.sk/web/Default.aspx?sid=zakony/zakon&ZakZborID=13&CisObdobia=3&CPT=1371>

Dôvodová správa (k návrhu následne prijatého zákona č. 92/2006 Z. z.)

Všeobecná časť

Ústava Slovenskej republiky z roku 1992 bola novelizovaná po prvýkrát ústavným zákonom č. 244/1998 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa Ústava Slovenskej republiky č. 460/1992 Z. z., následne ústavným zákonom č. 9/1999 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa Ústava Slovenskej republiky č. 460/1992 Z. z. v znení ústavného zákona č. 244/1998 Z. z., ústavným zákonom č. 90/2001 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa Ústava Slovenskej republiky č. 460/1992 Z. z. v znení neskorších predpisov, ústavným zákonom č. 140/2004 Z. z., ktorým sa mení Ústava Slovenskej republiky č. 460/1992 Zb. v znení neskorších predpisov a poslednýkrát v máji 2004 ústavným zákonom č. 323/2004 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa Ústava Slovenskej republiky č. 460/1992 Zb. v znení neskorších predpisov.

Ústavný zákon č. 90/2001 Z. z. z 23. februára 2001, ktorým sa mení a dopĺňa Ústava Slovenskej republiky č. 460/1992 Zb. v znení neskorších

predpisov okrem iného menil názov ôsmej hlavy „PROKURATÚRA SLOVENSKEJ REPUBLIKY A VEREJNÝ OCHRANCA PRÁV“ a za článok 151 vložil Druhý oddiel „VEREJNÝ OCHRANCA PRÁV“ s článkom 151a, ktorý definuje verejného ochrancu práv ako nezávislý orgán, ktorý sa v rozsahu a spôsobom ustanoveným zákonom podieľa na ochrane základných práv a slobôd fyzických osôb a právnických osôb pri konaní, rozhodovaní alebo nečinnosti orgánov verejnej správy, ak je ich konanie, rozhodovanie alebo nečinnosť v rozpore s právnym poriadkom alebo s princípmi demokratického a právneho štátu.

Navrhovaná právna úprava vychádza z viac ako trojročného pôsobenia inštitútu verejného ochrancu práv v Slovenskej republike, z preskúmania viac ako sedemtisíc podnetov fyzických a právnických osôb a z právnych úprav členských štátov Európskej únie s cieľom zabezpečiť

efektívnejšiu ochranu práv a slobôd fyzických osôb a právnických osôb. Navrhovaná úprava je premietnutím návrhov opatrení zo Správ o činnosti verejného ochrancu práv, ktoré každoročne predkladá Národnej rade Slovenskej republiky.

Návrhom sa medzi osoby oprávnené podať návrh na začatie konania pred Ústavným súdom Slovenskej republiky vo veciach súladu právnych predpisov podľa čl. 125 odsek 1, ak ich ďalšie uplatňovanie môže ohroziť základné práva alebo slobody alebo ľudské práva a základné slobody vyplývajúce z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a ktorá bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, dopĺňa verejný ochranca práv. Návrhom sa rozširuje možnosť pre fyzické osoby a právnické osoby, na základe podnetu ktorých verejný ochranca práv bude oprávnený namietat' nesúlad všeobecne záväzných právnych predpisov s Ústavou Slovenskej republiky z dôvodu, že právna norma obsiahnutá vo všeobecne záväznom právnom predpise porušuje základné právo alebo slobodu. Obdobne bude verejný ochranca práv oprávnený konať aj z vlastnej iniciatívy.

Významnou navrhovanou zmenou je rozšírenie ochrany práv a slobôd fyzických osôb a právnických osôb. Navrhuje sa, aby verejný ochranca práv sa podieľal na ochrane práv a slobôd fyzických osôb a právnických osôb pri konaní, rozhodovaní alebo nečinnosti orgánov verejnej správy, ak je ich konanie, rozhodovanie alebo nečinnosť v rozpore s právnym poriadkom alebo princípmi demokratického a právneho štátu. Podieľanie sa verejného ochrancu práv na ochrane len základných práv a slobôd nechráni práva a oprávnené záujmy fyzických osôb a právnických osôb zaručenými právnym poriadkom Slovenskej republiky pred zásahmi orgánov verejnej správy v plnom rozsahu.

Navrhovaná zmena nemá dopad na štátny rozpočet.

Návrh zákona nemá vplyv na životné prostredie.

Návrh zákona neovplyvní zamestnanosť a nevyžiada si zvýšenie počtu pracovníkov.

Osobitná časť

K Čl. I bod 1

Navrhuje sa doplniť právo verejného ochrancu práv, aby v prípade zistenia skutočností nasvedčujúcich tomu, že uplatnenie právnych predpisov môže ohroziť ľudské práva a základné slobody, bol oprávnený predložiť ústavnému súdu návrh na začatie konania. Uvedené oprávnenie je možné považovať za jeden zo základných atribútov demokratického a právneho štátu.

Súčasnú právnu úpravu nie je možné považovať za postačujúcu pri zabezpečení ochrany práv a slobôd fyzických osôb a právnických osôb aj z dôvodu, že verejný ochranca práv nemá kasačnú, ale len apelačnú právomoc.

Obdobnú právnu úpravu poznajú aj právne poriadky ostatných krajín V4.

K Čl. I bod 2⁹⁸

Verejný ochranca práv sa ako nezávislý orgán podieľa na ochrane základných práv a slobôd fyzických osôb a právnických osôb pri konaní, rozhodovaní alebo nečinnosti orgánov verejnej správy, ak je ich konanie, rozhodovanie alebo nečinnosť v rozpore s právnym poriadkom alebo princípmi demokratického a právneho štátu. Vymedzenie pôsobnosti verejného ochrancu práv len k základným právam a slobodám sa na základe poznatkov z doterajšieho pôsobenia verejného ochrancu práv javí určitým spôsobom ako obmedzujúce pri ochrane práv a slobôd fyzických osôb a právnických osôb. Preto sa navrhuje rozšírenie pôsobnosti verejného ochrancu práv na celú „maladministráciu“, obdobne ako tomu je podľa článku 195 Zmluvy o založení Európskeho spoločenstva v prípade Európskeho ombudsmana ako aj v prípade ďalších členských krajín Európskej únie.

⁹⁸ Čl. I bod dva sa v konečnom texte ústavného zákona podstatne oproti návrhu rozšíril, zároveň pribudli v novele čl. I bod 3 a 4.

Navrhuje sa, aby verejný ochranca práv sa podieľal na ochrane práv a slobôd fyzických osôb a právnických osôb pri konaní, rozhodovaní alebo nečinnosti orgánov verejnej správy, ak je ich konanie, rozhodovanie alebo nečinnosť v rozpore s právnym poriadkom alebo princípmi demokratického a právneho štátu, a tým prispieval k ochrane základných práv a slobôd.

Navrhovaná úprava je premietnutím návrhu opatrenia z troch Správ o činnosti verejného ochranca práv, ktoré Národná rada Slovenskej republiky zobrala na vedomie, posledný raz uznesením č. 1666 z 26. mája 2005.

K Čl. II

Účinnosť zákona sa vzhľadom na predpokladanú dĺžku legislatívneho procesu navrhuje dňom 1. februára 2006.

Návrh skupiny poslancov Národnej rady Slovenskej republiky [Gyula Bárdos, Milan Hort, Ľubomír Lintner, Pavol Minárik] na vydanie ústavného zákona, ktorým sa mení a dopĺňa Ústava Slovenskej republiky č. 460/1992 Zb. v znení neskorších predpisov

Parlamentná tlač č. 1444

NÁRODNÁ RADA SLOVENSKEJ REPUBLIKY

III. volebné obdobie

Číslo: 80/2006

1444

Bratislava, január 2006

<http://www.nrsr.sk/web/Default.aspx?sid=zakony/zakon&MasterID=1878>

Dôvodová správa (k návrhu následne prijatého zákona č. 210/2006 Z. z.)

Všeobecná časť

Ústava Slovenskej republiky v čl. 78 upravuje problematiku týkajúcu sa imunity poslancov Národnej rady Slovenskej republiky. Podľa čl. 78 ods. 3 ústavy poslanca Národnej rady Slovenskej republiky nemožno stíhať, ani vziať do väzby bez súhlasu Národnej rady Slovenskej republiky. Aj keď čl. 78 ods. 3 ústavy explicitne neustanovuje, že poslanci Národnej rady Slovenskej republiky majú priestupkovú imunitu, pri jeho širšom chápaní možno z trestnoprávnej imunity vyvodiť imunitu na konania, ktoré sú spoločensky menej nebezpečné ako trestné činy. Vychádza sa pritom z tripartície zavineneho protispoločenského konania, ktorá po rekodifikácii trestnoprávných predpisov pozostáva zo zločinov a prečinov, ktoré sú upravené v trestnom zákone a priestupkov, ktoré sú upravené v zákone o priestupkoch a v ďalších zákonoch upravujúcich skutkové podstaty priestupkov. V tejto súvislosti je potrebné uviesť, že niektoré protispoločenské konania, ktoré sú skutkovo rovnaké, sa zaraďujú medzi trestné činy alebo priestupky iba následkami (napríklad trestný čin krádeže

a priestupok proti majetku, trestný čin ublíženia na zdraví a priestupok proti občianskemu spolunažívaniu). Takýto rozsah poslaneckej imunity možno podporiť aj článkom 136 ods. 1 ústavy v spojení s čl. 98 ods. 3 a § 14 ods. 5 zákona č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky a o konaní pred ním. Podľa čl. 136 ods. 1 ústavy majú sudcovia Ústavného súdu imunitu rovnako ako poslanci Národnej rady Slovenskej republiky, pričom podľa § 14 ods. 5 zákona č. 38 Z. z. sudcu Ústavného súdu nemožno stíhať pre konanie, ktoré má znaky priestupku alebo obdobného protiprávneho konania podľa osobitných predpisov. Navyiac imunita poslancov Národnej rady Slovenskej republiky vo vzťahu k priestupkom nebola dlhú dobu spochybňovaná, hoci sa od účinnosti zákona o priestupkoch a Ústavy Slovenskej republiky uplatňovala v praxi.

Predloženým návrhom ústavného zákona sa v súvislosti s uvedeným výkladom navrhuje zúžiť poslaneckú imunitu za priestupky prostredníctvom

zákona, ktorý sa vydá na základe navrhovanej zmeny v čl. 78 ods. 3 ústavy. Najvhodnejším spôsobom konkrétneho zúženia poslaneckej imunity za priestupky bude zmena zákona č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov, ktorou sa v prvej časti zákona ustanoví okruh priestupkov, na ktoré sa imunita nebude vzťahovať.

Návrh ústavného zákona nebude mať dopad na verejné rozpočty, neprináša nárok na pracovné sily a nemá vplyv na zamestnanosť a tvorbu pracovných miest, ani na životné prostredie.

Osobitná časť

K čl. I

K bodu 1

Úpravou čl. 78 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky sa navrhuje zúžiť priestupkovú imunitu poslancov tak, že táto sa nebude vzťahovať na priestupky vymedzené osobitným zákonom.

K čl. II.

Účinnosť zákona sa navrhuje 1. apríla 2006.

Vládny návrh ústavného zákona, ktorým sa dopĺňa Ústava Slovenskej republiky č. 460/1992 Zb. v znení neskorších predpisov

Parlamentná tlač č. 1414

VLÁDA SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Materiál na rokovanie Národnej rady Slovenskej republiky

Číslo: ÚV-923/2010

1414

Predkladá: Robert Fico, predseda vlády SR

Bratislava 14. januára 2010

<http://www.nrsr.sk/web/Default.aspx?sid=zakony/zakon&MasterID=3193>

Dôvodová správa (k návrhu následne prijatého zákona č. 100/2010 Z. z.)

Všeobecná časť

Ústavný súd Slovenskej republiky svojim nálezom sp. zn. PL. ÚS – 29/05 z 3. septembra 2008 rozhodol, že zákon č. 335/2005 Z. z. o preukazovaní pôvodu majetku nie je v súlade s čl. 1 ods. 1 prvou vetou v spojení s čl. 20 ods. 1 až 4 Ústavy Slovenskej republiky.

Nadálej však existuje naliehavý verejný záujem, aby príslušné štátne orgány boli spôsobilé účinne zakročiť proti osobám, ktoré preukázateľne žijú nad svoje pomery a u ktorých je dôvodné podozrenie, že podstatná časť ich majetkových prírastkov pochádza z nepoctivých zdrojov. Slovenskú spoločnosť totiž dlhodobo traumatizuje a demoralizuje skutočnosť, že príslušné štátne orgány nie sú spôsobilé účinne zakročiť proti osobám, ktoré preukázateľne žijú nad svoje pomery a u ktorých je dôvodné podozrenie, že podstatná časť ich majetkových prírastkov pochádza z nepoctivých zdrojov.

Podľa Programového vyhlásenia vlády SR má vláda vyvinúť maximálne úsilie, aby zákon o preukazovaní pôvodu majetku nadobudol účinnosť, a aby sa jeho mechanizmy začali v praxi uplatňovať čo najskôr. Na citovaný nález Ústavného súdu SR nie je možné reagovať prijatím rovnakého znenia zákona o preukazovaní pôvodu majetku v podobe ústavného zákona. Išlo by o vedomé obchádzanie postavenia Ústavného súdu SR a jeho rozhodnutia. Z toho dôvodu sa predkladá návrh ústavného zákona, ktorým sa dopĺňa Ústava Slovenskej republiky č. 460/1992 Zb. v znení neskorších predpisov.

Cieľom tohto ústavného zákona je chrániť vlastnícke právo a majetok, ktorý je nadobudnutý v súlade s právnym poriadkom. Zásahy do vlastníckeho práva môžu byť zákonom dovolené iba vtedy, ak ide o majetok nadobudnutý nezákonným spôsobom alebo z nelegálnych príjmov a ide o opatrenie nevyhnutné v demokratickej spoločnosti pre

bezpečnosť štátu, ochranu verejného poriadku, mravnosti alebo práv a slobôd iných.

V nadväznosti na citovaný názor Ústavného súdu SR sa teda vytvára ústavný rámec pre riešenie vyššie uvedeného naliehavého verejného záujmu formou zákona.

Predkladaný návrh ústavného zákona nepredpokladá zvýšenie nárokov na štátny rozpočet, ani na rozpočty obcí a vyšších územných celkov, nemá priamy dopad na obyvateľstvo, zamestnanosť, ani životné prostredie.

Osobitná časť

K čl. I bod 1

Vlastnícke právo a právo vlastníť majetok je základné, prirodzené ľudské právo. Právo vlastníť majetok má každý. V návrhu ústavného zákona sa výslovne ustanovuje skutočnosť, že vlastníkov sa priznáva len ochrana majetku, ktorý nadobudol v súlade s právnym poriadkom (Nález ÚS SR sp. Zn. PL. ÚS 33/1995 z 20. decembra 1995 uverejnený pod č. 11/1995 v ZNaU). Ústava teda chráni iba legálne nadobudnuté vlastníctvo, t.j. vlastnícke právo nadobudnuté lege artis. V prípade majetku nadobudnutého z nelegálnych príjmov však ide o nadobudnutie vlastníctva v rozpore s právnym poriadkom, ktoré nie je chránené ústavou.

K čl. I bod 2

Vytvára sa ústavný rámec a základ, aby zákonodarca mohol v súlade s Európskym dohovorom o ochrane ľudských práv a základných slobôd zákonným spôsobom riešiť problematiku dovolenej kontroly používania majetku v súlade so všeobecným záujmom. Toto ustanovenie návrhu ústavného zákona dáva jednoznačnú odpoveď na spoločensky mimoriadne závažnú otázku, či môže zákonodarca v Slovenskej republike ústavne akceptovateľným spôsobom prispieť zákonnou úpravou

k napĺňaniu naliehavého verejného záujmu, aby sa majetok v Slovenskej republike nadobúdal len z legálnych príjmov, t.j. legálnym spôsobom.

Cieľom je hľadať efektívne právne nástroje, ktoré by zákonodarcovi v širšom rozsahu umožňovali zabezpečiť, aby fyzické osoby a právnické osoby v Slovenskej republike nadobúdali majetok len z legálnych príjmov, t.j. legálnym spôsobom. Je totiž legitímnym právom, ale i povinnosťou občanmi priamo voleného zákonodarného zboru hľadať aj nové právne nástroje smerujúce k zabezpečeniu riešenia tohto naliehavého verejného záujmu. Štát by mal zasiahnuť najmä vtedy, ak existuje extrémna disproporcia medzi legálnymi príjmami a hodnotou majetku a napriek zjavným podozreniam nie je možné štandardnými postupmi podľa iných právnych predpisov postihnúť konkrétnu protiprávnu činnosť. Prijaté opatrenia by mali zamedziť, aby majetok nadobudnutý z nelegálnych príjmov alebo výnos z tohto majetku mohol slúžiť na ďalšiu protiprávnu činnosť alebo slúžiť na získavanie nenáležitých výhod. Občania musia mať dôveru v štát, že osoby, ktoré nedokážu preukázať akým spôsobom nadobudli značné zdroje na získanie svojho majetku, nebudú požívať rovnakú ochranu svojho vlastníctva ako osoby, ktoré nadobudli majetok z legálnych a preukázateľných zdrojov príjmov.

Taktiež sa dáva ústavný základ aj pre iné štandardne a ústavne nespochybnované právne nástroje ochrany vlastníckeho práva, či už ide o trestnoprávne nástroje, napr. inštitút prepadnutia majetku alebo prepadnutia veci predstavujúci jeden z druhov trestov ukladaných v trestnom konaní alebo o inštitút bezdôvodného obohatenia upravený v Občianskom zákonníku.

K čl. II

Navrhuje sa, aby tento ústavný zákon nadobudol účinnosť 1. januára 2011.

Bratislava, 13. januára 2010

Robert Fico, v. r., predseda vlády Slovenskej republiky

Návrh Ústavnoprávneho výboru Národnej rady Slovenskej republiky na vydanie ústavného zákona, ktorým sa dopĺňa Ústava Slovenskej republiky č. 460/1992 Zb. v znení neskorších predpisov

Parlamentná tlač č. 548

NÁRODNÁ RADA SLOVENSKEJ REPUBLIKY

V. volebné obdobie

Číslo: CRD-4188/2011

548

Navrhovateľ: výbory NR SR (Ústavnoprávny výbor Národnej rady Slovenskej republiky)

Predkladá: Radoslav Procházka, predseda výboru

Bratislava, október 2011

<http://www.nrsr.sk/web/Default.aspx?sid=zakony/zakon&MasterID=3878>

Dôvodová správa (k návrhu následne prijatého zákona č. 356/2011 Z. z.)

Všeobecná časť

Predkladaný návrh novely Ústavy Slovenskej republiky reaguje na aktuálny právny a faktický stav, ktorý vznikol vyslovením nedôvery vláde Slovenskej republiky a ktorý vznikne v prípade odvolania vlády, ktorá nemá politickú podporu Národnej rady Slovenskej republiky.

Podľa čl. 115 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky prezident Slovenskej republiky vládu odvolá, ak Národná rada Slovenskej republiky vysloví vláde nedôveru, alebo ak zamietne jej návrh na vyslovenie dôvery. V texte Ústavy Slovenskej republiky v súčasnosti absentuje možnosť, aby vláda, ktorej nebola vyslovená dôvera, bola poverená vykonávaním jej funkcie až do vymenovania novej vlády.

Účelom predkladaného návrhu ústavného zákona je doplniť právnu úpravu čl. 102 o nové písmeno u) a čl. 115 o nový odsek 3 Ústavy Slovenskej republiky tak, aby prezident mohol poveriť vládu, ktorú odvolá

vykonávaním jej funkcie až do vymenovania novej vlády v ustanovenom rozsahu a súčasne v určených prípadoch dávať súhlas na výkon jej pôsobnosti.

Návrh ústavného zákona je v súlade s medzinárodnými zmluvami, ktorými je Slovenská republika viazaná a súčasne je v súlade s právom Európskych spoločenstiev a Európskej únie.

Predkladaný návrh ústavného zákona nezakladá žiadne vplyvy na rozpočet verejnej správy a na podnikateľské prostredie, nevyvoláva sociálne vplyv, ani vplyvy na životné prostredie a ani na informatizáciu spoločnosti.

Osobitná časť

K čl. I

K bodom 1 a 2

Navrhované doplnenie čl. 115 o nový odsek 3 umožní prezidentovi Slovenskej republiky poveriť odvolanú vládu vykonávaním jej pôsobnosti až do vymenovania novej vlády, pričom mandát takto poverenej vlády bude vyplývať priamo z Ústavy Slovenskej republiky. Doplnenie čl. 102 o nové písmeno u) je zmenou, ktorú vyvoláva doplnenie čl. 115, keďže je potrebné explicitne vyjadriť oprávnenie prezidenta poverovať odvolávanú vládu a dávať súhlas na výkon jej pôsobnosti.

K čl. II.

Vzhľadom na dôvody uvedené vo všeobecnej časti dôvodovej správy nie je potrebné ustanoviť legiśvakančnú lehotu. Z toho dôvodu sa navrhuje nadobudnutie účinnosti ústavného zákona dňom vyhlásenia v Zbierke zákonov Slovenskej republiky.

Návrh skupiny poslancov Národnej rady Slovenskej republiky [Jana Laššáková, Pavol Hrušovský, Ľudovít Kaník, Jozef Miškov, Pavol Paška, László Solymos, Jozef Viskupič] na vydanie ústavného zákona, ktorým sa mení Ústava Slovenskej republiky č. 460/1992 Zb. v znení neskorších predpisov

Parlamentná tlač č. 64

NÁRODNÁ RADA SLOVENSKEJ REPUBLIKY

VI. volebné obdobie

Číslo: CRD-1048/2012

64

Bratislava, máj 2012

<http://www.nrsr.sk/web/Default.aspx?sid=zakony/zakon&MasterID=4000>

Dôvodová správa (k návrhu následne prijatého zákona č. 232/2012 Z. z.)

Všeobecná časť

Predloženým návrhom ústavného zákona sa mení súčasná ústavná úprava trestnoprávnej imunity poslancov Národnej rady Slovenskej republiky. Navrhované zmeny spočívajú v zrušení súhlasu Národnej rady Slovenskej republiky s trestným stíhaním poslancov.

V novom znení čl. 78 ods. 3 sa navrhuje, aby súhlas na vzatie do väzby poslanca dávala Národná rada Slovenskej republiky.

Dôvodom na zrušenie poslaneckej imunity je zrovnoprávnenie poslancov s ostatnými občanmi Slovenskej republiky.

V nadväznosti na zmenu v ústave je potrebné vykonať zmeny v niektorých zákonoch, a to v Trestnom poriadku, zákone Slovenskej národnej rady č. 45/1989 Zb. o poslancoch Slovenskej národnej rady a zákone č. 350/1996 Z. z. o rokovacom poriadku Národnej rady Slovenskej republiky.

Predložený návrh ústavného zákona nie je v rozpore s medzinárodnými zmluvami, ktorými je Slovenská republika viazaná. Návrh ústavného zákona nepredpokladá dopad na verejné financie, zamestnanosť a ani vplyv na životné prostredie.

Osobitná časť

K čl. I

K bodu 1

Cieľom nového znenia čl. 78 ods. 3 je zrušenie trestnoprávnej imunity poslancov Národnej rady Slovenskej republiky a ponechanie súhlasu Národnej rady Slovenskej republiky so vzatím poslanca do väzby.

K bodu 2

Oproti súčasnému stavu sa v čl. 78 ods. 4 navrhuje, aby v prípade, ak bol poslanec Národnej rady Slovenskej republiky pristihnutý a zadržaný pri trestnom čine, príslušný orgán zadržanie poslanca ihneď oznámil predsedovi Národnej rady Slovenskej republiky a predsedovi Mandátového a imunitného výboru Národnej rady Slovenskej republiky. Ak Mandátový a imunitný výbor Národnej rady Slovenskej republiky súhlas na zadržanie nedá, poslanec musí byť ihneď prepustený.

K bodu 3 a 4

Podľa čl. 136 ods. 1 sudcovia Ústavného súdu Slovenskej republiky majú imunitu rovnako ako poslanci Národnej rady Slovenskej republiky.

V prvom bode návrhu ústavného zákona sa imunita poslancov Národnej rady Slovenskej republiky zrušuje, a preto je potrebné túto skutočnosť premietnuť aj do čl. 136 vypustením odseku 1 a následne legislatívne upraviť čl. 131 ods. 1. Otázka imunity sudcov Ústavného súdu Slovenskej republiky je riešená v čl. 136 ods. 2 a v ustanovení § 14 ods. 3 a 4 zákona č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov.

K čl. II

S ohľadom na predpokladanú dĺžku legislatívneho procesu sa navrhuje účinnosť ústavného zákona od 1. septembra 2012.

Návrh poslancov Národnej rady Slovenskej republiky Pavla Pašku a Pavla Hrušovského na vydanie ústavného zákona, ktorým sa mení a dopĺňa Ústava Slovenskej republiky č. 460/1992 Zb. v znení neskorších predpisov

Parlamentná tlač č. 921

NÁRODNÁ RADA SLOVENSKEJ REPUBLIKY

VI. volebné obdobie

Číslo: CRD-490/2014

921

Bratislava, február 2014

<http://www.nrsr.sk/web/Default.aspx?sid=zakony/cpt&ZakZborID=13&CisObdobia=6&ID=921>

Dôvodová správa (k návrhu následne prijatého zákona č. 161/2014 Z. z.)

Všeobecná časť

Niektoré dlhodobé neriešené otázky a vývojové tendencie v spoločnosti si vyžadujú riešenia na ústavnej úrovni. Ide predovšetkým o pretrvávajúci neuspokojivý stav v súdnictve. Vplyvom vonkajšieho prostredia dochádza tiež k nežiaducemu tlaku na tradičné usporiadanie rodinných vzťahov. Preto sa ukazuje potreba na ústavnej úrovni posilniť ochranu inštitútu manželstva.

Nezávislosť súdnictva je jedným zo základných atribútov výkonu spravodlivosti v každej demokratickej spoločnosti. Iba skutočne nezávislí, právomocami vybavení a nestranní sudcovia môžu zabezpečiť dôslednú ochranu práv a slobôd občanov a spoločnosti. Základné princípy nezávislosti súdnictva zakotvuje Ústava Slovenskej republiky a sú rozpracovávané v odporúčaniach medzinárodných organizácií.

Reálne napĺňanie týchto požiadaviek spojených s nezávislosťou súdnictva je úlohou všetkých zložiek štátnej moci, t. j. ako moci zákonodarej a výkonnej, nepochybne aj samotnej súdnej moci. Historický

vývoj v otázke nezávislosti súdnictva v posledných viac ako 20 rokoch poukazuje na to, že v tejto oblasti bolo vykonaných množstvo pozitívnych opatrení, ktorých cieľom bolo posilňovanie záruk sudcovskej nezávislosti a vytváranie predpokladov pre riadny výkon súdnej moci. Je však otázne, či všetko to, čo sa robilo a robí sa aj dostatočne odrazilo na čistote a dôveryhodnosti justície. S prihliadnutím na fakt, že sudcovský stav, resp. súdnictvo ako také nepožíva vo verejnosti dôveru v takom rozsahu, ktorý by bol zárukou všeobecnej akceptovateľnosti súdnej moci ako garanta nielen zákonnosti, ale aj spravodlivosti a sudcov ako odborných a morálnych autorít, je nevyhnutné, aby samotná súdna moc prevzala reálnu zodpovednosť za tento stav.

Realizovať opatrenia na zlepšenie efektívnosti justičného systému odporučila Slovenskej republike aj Rada Európskej únie v špecifických odporúčaniach, ktoré sa týkajú Národného programu reforiem Slovenska na rok 2013.

Cieľom navrhovaných zmien v ústavnej úprave súdnictva je zlepšenie jeho fungovania, efektívnosti a kvality výkonu súdnictva. Zmeny sú vecne členené do troch oblastí:

1. Zúženie imunity sudcov a odbúranie potreby súhlasu Ústavného súdu Slovenskej republiky na trestné stíhanie sudcov.

2. Rozšírenie pôsobnosti Súdnej rady Slovenskej republiky za účelom jej výraznejšej účasti na správe súdnictva. Ide o nasledovné nové kompetencie:

- zabezpečovať plnenie úloh verejnej kontroly súdnictva,
- vydávať zásady sudcovej etiky v spolupráci s orgánmi sudcovej samosprávy.

3. Zmena spôsobu kreovania funkcie predsedu Súdnej rady Slovenskej republiky a nové zloženie jej členov.

Predkladaný návrh v tomto smere zrovnoprávňuje sudcov s ostatnými občanmi štátu a ponecháva im imunitu len za ich rozhodovaciu činnosť. Tým sa lepšie zabezpečí obrana občianskej spoločnosti pred potenciálnym zneužívaním moci, pričom navrhovaná úprava bude aj ochranou pred neprimeraným zvýhodňovaním vyčlenených skupín. Naďalej pritom zostáva zakotvenie potreby súhlasu ústavného súdu na vzatie sudcu a generálneho prokurátora do väzby.

Rozšírenie pôsobností Súdnej rady Slovenskej republiky má prispieť k riešeniu dlhodobo nahromadených problémov a zlepšeniu efektívnosti a kvality výkonu súdnictva. Súdna rada Slovenskej republiky je orgánom, ktorý vykonáva v žiadnom ohľade súdnu moc, ale vykonáva vo všeobecnom zmysle slova správu súdnictva vrátane jej kontroly. Rozšírenie pôsobnosti sa navrhuje za účelom posilnenia verejnej kontroly súdnictva v súlade s odporúčaniami Benátskej komisie. Podľa správy Európskej komisie na presadzovanie demokracie pomocou práva (Benátska komisia), za dodržiavanie európskych noriem týkajúcich sa nezávislosti justičného systému sa verejnosti musia zodpovedať všetky štátne orgány vrátane súdov a sudcov.

Navrhuje sa tiež, aby Súdna rada Slovenskej republiky ako ústavný orgán sudcovej legitimity a správy súdnictva v spolupráci s orgánmi sudcovej samosprávy vydávala zásady sudcovej etiky vypracované v súlade s európskymi štandardmi.

Navrhovaný ústavný zákon má tiež vytvoriť rámec pre naplnenie požiadavky na zamedzenie prelínania výkonu funkcií predsedu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky a predsedu Súdnej rady Slovenskej republiky tak, aby predseda Najvyššieho súdu Slovenskej republiky nebol automaticky zároveň predsedom Súdnej rady Slovenskej republiky.

Podľa čl. 16 ods. 3 Všeobecnej deklarácie ľudských práv „*Rodina je prirodzenou a základnou jednotkou spoločnosti a má nárok na ochranu zo strany spoločnosti a štátu.*“. V uvedených intenciách zakotvil ústavodarca ochranu manželstva, rodičovstva a rodiny v čl. 41 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky.

Tradičné usporiadanie rodinných vzťahov je však vystavované nežiaducemu tlaku, predovšetkým vplyvom vonkajšieho prostredia. Uvedené si vyžaduje vymedzenie pojmu manželstva na ústavnej úrovni ako jedinečného zväzku jedného muža a jednej ženy. Rovnako je nevyhnutné zvýšiť ochranu manželstva a jeho podporu zo strany Slovenskej republiky.

V tejto etape predkladaný návrh ústavného zákona nezakladá žiadne vplyvy na rozpočet verejnej správy, vplyvy na životné prostredie a ani na informatizáciu spoločnosti. Predpokladá sa pozitívny vplyv na podnikateľské prostredie zvýšením vymožitelnosti práva. Uvedené sa môže prejavovať aj vo zvýšení konkurencieschopnosti hospodárstva Slovenskej republiky, a tým aj vo zvýšení prílevu zahraničných investícií. Zároveň sa očakáva pozitívny sociálny vplyv súvisiaci s vymožitelnosťou práva prostredníctvom zefektívnenia a väčšej transparentnosti súdnictva. Zvýšenie ochrany manželstva predpokladá pozitívny vplyv na sociálnu súdržnosť spoločnosti.

Osobitná časť

K čl. I

K bodu 1

Platný text čl. 41 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky zakotvuje, že manželstvo, rodičovstvo a rodina sú pod ochranou zákona, pričom sa zaručuje osobitná ochrana detí a mladistvých. Uvedené znenie sa navrhuje doplniť definíciou manželstva obsiahnutou v zákone o rodine, podľa ktorej je manželstvo jedinečným zväzkom muža a ženy. Manželstvo teda nemôže vzniknúť medzi osobami rovnakého pohlavia. Priamo v ústavnej úprave sa vymedzí, že sa jedná o jedinečný zväzok jedného muža a jednej ženy.

Nakoľko je manželstvo základný inštitút rodinnoprávných vzťahov, navrhuje sa zakotviť jeho ochranu Slovenskou republikou. Súčasne sa navrhuje, aby Slovenská republika napomáhala jeho dobru, t. j. aby jeho ochrana a podpora boli súčasťou verejného záujmu.

K bodu 2

Ide o legislatívno-technickú úpravu, ktorá súvisí so zmenou v počte členov Súdnej rady Slovenskej republiky, delegovaných Národnou radou Slovenskej republiky.

K bodu 3

Navrhuje sa, aby prezident Slovenskej republiky od účinnosti tohto ústavného zákona už členov Súdnej rady Slovenskej republiky nenavrhol.

K bodu 4

Navrhovaná zmena predstavuje legislatívno-technickú úpravu, ktorá zavádza zvýšenie počtu členov volených a odvolávaných vládou Slovenskej republiky.

K bodu 5

Navrhovaným ustanovením sa rozširuje okruh aktívne legitimovaných osôb, ktoré sú oprávnené podať návrh na začatie konania pred Ústavným súdom Slovenskej republiky o predsedu Súdnej rady Slovenskej republiky, a to vo veciach súladu právnych predpisov s predpismi vyššej sily, týkajúcich sa výkonu súdnictva.

K bodu 6

Navrhuje sa, aby Ústavný súd rozhodoval v pléne o vzatí do väzby podľa článku 136 Ústavy Slovenskej republiky; to platí aj pre rozhodovanie v ďalších otázkach podľa článku 136 Ústavy Slovenskej republiky.

K bodu 7

Zakotvuje sa zásada, že sudcu Ústavného sudu Slovenskej republiky nemožno stíhať za jeho rozhodovanie (obdobná zásada je zakotvená u sudcov všeobecných súdov v zákone č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a prísediacich § 29a). Vypúšťa sa potreba súhlasu s trestným stíhaním a súhlasné stanovisko Ústavného sudu Slovenskej republiky sa bude vyžadovať len u vzatia do väzby sudcov Ústavného sudu Slovenskej republiky, sudcov všeobecných súdov a generálneho prokurátora. Prípadné trestné stíhanie pri tejto kategórii ústavných činiteľov bude obdobne ako u všetkých ostatných občanov závisieť len od vyhodnotenia

dôkazov orgánmi činnými v trestnom konaní. Zakotvuje sa tiež oznamovacia povinnosť príslušných orgánov pri pristihnutí a zadržaní sudcu Ústavného súdu Slovenskej republiky a predsedu ústavného súdu pri trestnom čine.

K bodu 8

Navrhuje sa nový spôsob kreovania funkcie predsedu Súdnej rady Slovenskej republiky. Podstata navrhovanej zmeny spočíva v tom, že predsedom Súdnej rady Slovenskej republiky nebude automaticky predseda Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z titulu funkcie predsedu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, ale predsedu Súdnej rady Slovenskej republiky volí a odvoláva Súdna rada Slovenskej republiky zo svojich členov.

Výslovne sa zakotvuje nezlučiteľnosť funkcie predsedu Súdnej rady Slovenskej republiky s inými funkciami najmä vo verejnej sfére a s výkonom iných zárobkových činností, s cieľom zabezpečiť nerušený výkon ústavnej funkcie predsedu Súdnej rady Slovenskej republiky. Plat predsedu súdnej rady bude na úrovni platu poslanca Národnej rady Slovenskej republiky.

Cieľom je posilniť postavenie predsedu Súdnej rady Slovenskej republiky ako ústavného činiteľa. Navrhuje sa, aby prezident Slovenskej republiky už členov Súdnej rady Slovenskej republiky nevymenúval a neodvolával. Národná rada Slovenskej republiky bude voliť a odvolávať štyroch členov Súdnej rady Slovenskej republiky. Rovnako aj vláda bude vymenúvať a odvolávať štyroch členov Súdnej rady Slovenskej republiky.

Rešpektujúci zámery ústavodarného orgánu vyjadrené pri prijímaní zmeny Ústavy Slovenskej republiky (ústavný zákon č. 90/2001 Z. z.), ktorou sa do právneho poriadku začlenila Súdna rada Slovenskej republiky ako ústavný orgán reprezentujúci súdnictvo, sa navrhuje koncepčná zmena ústavných právomocí Súdnej rady Slovenskej republiky, ktorá jednak posilní jej postavenie ako orgánu sudcovskej legitimity a ktorá súčasne zvýrazní jej zodpovednosť za správu súdnictva.

Naznačené zámery sa prejavujú ústavným zakotvením nových právomocí súdnej rady, a to v čl. 141a ods. 6 písm. a) a h).

Dôležitou novou právomocou Súdnej rady Slovenskej republiky je zabezpečovať plnenie úloh verejnej kontroly súdnictva [čl. 141a ods. 6 písm. a)].

Nenahraditeľné miesto v činnosti súdnictva musí mať aj vyvodzovanie zodpovednosti v prípadoch morálneho a odborného zlyhania sudcov. Predpokladom tohto zámeru je existencia etických zásad správania sa sudcov, ktorými sudcovia dobrovoľne na seba berú ďalšie povinnosti nad rámec ustanovený zákonmi. Zásady sudcovskej etiky musia mať za cieľ formulovať v rozumnej a primeranej miere pravidiel správania sa sudcov a v súlade s Ústavou Slovenskej republiky a zákonmi, rozvíjajúc ich princípy tak, aby nenarušovali zásady nezávislosti sudcov pri ich rozhodovacej činnosti a zároveň posilňovali dôveru verejnosti v nezávislý a nestranný výkon súdnictva. Existencia zásad sudcovskej etiky, ich dôsledné dodržiavanie a vynucovanie v prípade zlyhania sudcu je dôležitým predpokladom pre posilňovanie dôvery občanov v nestranné a nezávislé súdnictvo. Navrhuje sa preto, aby priamo ústavná úprava zaviazala súdnu radu vydať zásady sudcovskej etiky, a to v spolupráci s orgánmi sudcovskej samosprávy [čl. 141a ods. 6 písm. h)].

Výslovne sa upravuje, že činnosť Súdnej rady Slovenskej republiky riadi a organizuje jej predseda, ktorý tiež môže predložiť Ústavnému súdu Slovenskej republiky návrh na začatie konania vo veciach súladu právnych predpisov podľa čl. 125 ods. 1 týkajúcich sa výkonu súdnictva. Jedná sa o obdobnú formuláciu ako pri riadení a organizovaní činnosti Národnej rady Slovenskej republiky jej predsedom [čl. 91].

V čl. 141a ods. 9 sa navrhuje legislatívno-technická úprava, ktorá spresňuje blanketnú normu v nadväznosti na súčasné znenie zákona o Súdnej rade Slovenskej republiky.

K bodu 9

V snahe posilniť postavenie ústavnej funkcie predsedu Súdnej rady Slovenskej republiky sa navrhuje zaviesť nezlučiteľnosti výkonu funkcie sudcu s inou verejnou funkciou, aj nezlučiteľnosť výkonu funkcie sudcu s funkciou predsedu Súdnej rady Slovenskej republiky. Navrhovanou zmenou sa vytvára predpoklad pre riadny a nerušený výkon funkcie predsedu Súdnej rady Slovenskej republiky tým spôsobom, že v prípade, ak bude táto funkcia obsadená sudcom, dôjde k prerušeniu výkonu funkcie sudcu, čo umožní tomuto sudcovi sa plne koncentrovať na výkon funkcie predsedu Súdnej rady Slovenskej republiky.

K bodu 10

Ide o legislatívno-technickú úpravu súvisiacu s novelizačným bodom 5, ktorým sa rozširuje okruh subjektov, ktoré môžu podať návrh na začatie konania pred Ústavným súdom Slovenskej republiky o predsedu Súdnej rady Slovenskej republiky vo veciach týkajúcich sa výkonu súdnictva.

K bodu 11

Zakotvuje sa, aby funkcia predsedu Súdnej rady Slovenskej republiky ustanoveného podľa doterajších predpisov zanikla dňom zvolenia predsedu Súdnej rady Slovenskej republiky podľa tohto ústavného zákona. Členstvo ďalších členov súdnej rady zvolených Národnou radou Slovenskej republiky podľa doterajších predpisov zanikne k 31. októbru 2014. Členstvo členov súdnej rady vymenovaných prezidentom Slovenskej republiky podľa doterajších predpisov zanikne 31. októbra 2014. K tomuto termínu zanikne aj členstvo členov súdnej rady vymenovaných vládou podľa doterajších predpisov. Vo svojich funkciách zostávajú doterajší členovia súdnej rady zvolení sudcami podľa doterajších predpisov, pričom na ich členstvo sa vzťahujú doterajšie predpisy.

K čl. II

Účinnosť predkladaného ústavného zákona sa navrhuje od 1. septembra 2014.

Vládny návrh ústavného zákona, ktorým sa dopĺňa Ústava Slovenskej republiky č. 460/1992 Zb. v znení neskorších predpisov

Parlamentná tlač č. 1110

VLÁDA SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Materiál na rokovanie Národnej rady Slovenskej republiky

Číslo: UV- 30751/2014

1110

Predkladá: Robert Fico, predseda vlády SR

Bratislava, august 2014

<http://www.nrsr.sk/web/Default.aspx?sid=zakony/cpt&ZakZborID=13&CisObdobia=6&ID=1110>

Dôvodová správa (k návrhu následne prijatého zákona č. 306/2014 Z. z.)

Všeobecná časť

Návrh ústavného zákona, ktorým sa mení Ústava Slovenskej republiky č. 460/1992 Zb. v znení neskorších predpisov (ďalej len „návrh ústavného zákona“) sa predkladá na zasadnutie Národnej rady Slovenskej republiky ako iniciatívny materiál.

Predkladaný návrh ústavného zákona je zameraný na plnenie uznesenia vlády Slovenskej republiky č. 583 z 24. októbra 2012 k materiálu Voda ako strategická surovina štátu a návrh na jej ochranu a trvalú udržateľnosť vo vzťahu k zákazu cezhraničného nakladania s vodou odobratou zo zdrojov situovaných na území Slovenskej republiky.

Návrh ústavného zákona obsahuje návrh na doplnenie čl. 4 Ústavy Slovenskej republiky č. 460/1992 Zb. V súčasnom znení toto ustanovenie zakotvuje, že nerastné bohatstvo, jaskyne, podzemné vody, prírodné

liečivé zdroje a vodné toky sú vo vlastníctve Slovenskej republiky. Je nevyhnutné v Ústave Slovenskej republiky poskytnúť osobitnú ochranu vode odobratej z vodných útvarov nachádzajúcich sa na území Slovenskej republiky.

Voda ako prírodné bohatstvo štátu je dôležitou surovinou strategického významu, nenahraditeľnou zložkou životného prostredia a všetkých živých ekosystémov, ale aj surovinou vstupujúcou do všetkých technologických procesov a limitujúcim faktorom trvalo udržateľného rozvoja regiónov a celej spoločnosti. Vzhľadom na jej citlivú dispozíciu k zraniteľnosti, ako aj z dôvodu nastupujúcej klimateckej zmeny a jej predpokladaným negatívnym dopadom na životné prostredie vrátane vôd, je nevyhnutné, aby štát chránil, udržiaval a zachovával svoje zdroje vody ako vzácnu a nenahraditeľnú surovinu. Tieto skutočnosti má

na zreteli aj Programové vyhlásenie vlády Slovenskej republiky na roky 2012 až 2016, v rámci ktorého vláda Slovenskej republiky deklaruje, že bude venovať zvýšenú pozornosť ochrane a zlepšeniu stavu vôd, optimalizácii ich využívania a ochrane pred škodlivými účinkami vôd, vrátane povodňových opatrení. Osobitnú pozornosť bude venovať ochrane a racionálnemu využívaniu minerálnych, liečivých a geotermálnych podzemných vôd a bude klásť dôraz na zabezpečenie dostatočného množstva a kvality vôd pre verejnoprospešné a environmentálne služby a podnikateľské aktivity.

Navrhuje sa, aby bol v čl. 4 Ústavy Slovenskej republiky v novom odseku 2 stanovený zákaz takého nakladania s vodou, ktoré spočíva v jej preprave cez hranice Slovenskej republiky dopravnými prostriedkami (napr. cisternami) a potrubím, ak pôjde o vodu odobratú z vodných útvarov nachádzajúcich sa na území Slovenskej republiky. Vodnými útvarmi nachádzajúcimi sa na území Slovenskej republiky sa rozumejú všetky zdroje vôd, a to podzemné vody, prírodné minerálne zdroje, prírodné liečivé zdroje, geotermálne vody a tiež povrchové vody, teda vodné toky, vodné nádrže a vodárenské nádrže, kanále, jazerá a pod. Tým sa dosiahne zákaz vývozu vody ako suroviny jej prepravou mimo územia Slovenskej republiky.

Súčasne sa tento zákaz nebude vzťahovať na prepravu pitnej vody a prírodnej minerálnej vody balenej do spotrebiteľských obalov na území Slovenskej republiky. Pôjde teda o výnimku na prepravu vody spracovanej na území Slovenskej republiky, ktorá je dodávaná do obchodnej siete a na ktorú sa vzťahuje režim čl. 34 a 35 Zmluvy o fungovaní Európskej únie.

Návrh ústavného zákona upravuje pre zákaz prepravy vody ďalšiu výnimku v situácii, ak bude Slovenská republika poskytovať vodu v rámci cezhraničnej humanitárnej a pomoci v núdzových stavoch. Podrobnosti o tejto výnimke ustanoví zákon č. 364/2004 Z. z. o vodách a o zmene zákona Slovenskej národnej rady č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov (vodný zákon) v znení neskorších predpisov.

Návrh ústavného zákona je v súlade s Ústavou Slovenskej republiky a medzinárodnými dohovormi, ktorými je Slovenská republika viazaná, ako aj s právne záväznými aktmi Európskej únie.

Osobitná časť

K čl. I

Navrhuje sa doplnenie čl. 4 Ústavy Slovenskej republiky o nový odsek 2. Účelom návrhu ústavného zákona je zabezpečiť ochranu štátnych záujmov vo vzťahu k vode ako obzvlášť významnej a ničím nenahraditeľnej surovine strategického charakteru a stanoviť tomu zodpovedajúci zákaz.

Navrhované ustanovenie zakazuje využívanie vôd odobratých z vodných útvarov nachádzajúcich sa na území Slovenskej republiky na účely prepravy takto odobratej vody ako suroviny dopravnými prostriedkami, napr. cisternami alebo potrubím cez štátnu hranicu z územia Slovenskej republiky. Pri preprave vody je potrebné zachovať jej prednostné určenie na využitie vo verejnom záujme, verejnej bezpečnosti a ochrane zdravia a života ľudí a zvierat na území Slovenskej republiky. Podzemnými vodami vo výlučnom vlastníctve štátu zostávajú všetky vody odobrané na tento účel vrátane osobitných vôd. Zákaz prepravy vody sa bude týkať vody odobratej zo všetkých vodných útvarov nachádzajúcich sa na území Slovenskej republiky, najmä podzemných vôd, minerálnych vôd, liečivých vôd, geotermálnych vôd a tiež povrchových vôd, teda vodné toky, vodné a vodárenské nádrže. Pri takto vymedzenom zákaze neporuší Slovenská republika medzinárodné zmluvy a medzivládne dohody o využívaní hraničných vôd, ktorými sa rozumejú povrchové aj podzemné vody, ktorými prebieha alebo ktoré pretína štátna hranica.

Zákaz sa nebude týkať vývozu pitnej vody a prírodnej minerálnej vody balenej do spotrebiteľských obalov na území Slovenskej republiky. Prírodnou minerálnou vodou v spotrebiteľskom balení sa rozumie tiež prírodná liečivá voda (§ 50a ods. 1 zákona č. 538/2005 Z. z. o prírodných liečivých vodách a prírodných liečivých kúpeľoch). Voda spracovaná a balená do spotrebiteľských obalov na území Slovenskej republiky sa bude môcť aj naďalej prepravovať cez

hranice Slovenskej republiky, a to či už v rámci jej komerčného uvádzania na trh v súlade s čl. 34 a 35 Zmluvy o fungovaní Európskej únie alebo pri jej využívaní fyzickými osobami – podnikateľmi napr. v rámci cezhraničnej turistiky.

Zákaz prepravy vody je upravený v súlade s čl. 36 Zmluvy o fungovaní Európskej únie, ktorý určuje odôvodnené prípady, kedy môže byť zakázaný alebo obmedzený dovoz, vývoz alebo tranzit tovaru. Uplatnené sú princípy ochrany zdravia a života ľudí a zvierat a verejná bezpečnosť, pretože voda ako životne dôležitá zložka životného prostredia je nenahraditeľná surovina a prírodné bohatstvo, ktorá má strategický význam pre bezpečnosť štátu, a ktorej nedostatok môže spôsobiť ohrozenie života a zdravia obyvateľstva alebo ohroziť plnenie základných funkcií štátu.

Práve v záujme zabezpečenia ochrany životov a zdravia ľudí, národnej bezpečnosti a v záujme rozvoja spoločnosti a štátu musí štát zabezpečovať dostatočné množstvo kvalitnej vody pre obyvateľstvo, priemysel, poľnohospodárstvo a iné využitie, a to nie iba v súčasnosti ale aj pre budúce generácie. To znamená, že musí zabezpečiť jej trvalú udržateľnosť prostredníctvom opatrení na ochranu vodných zdrojov nachádzajúcich sa na území Slovenskej republiky, vrátane ich efektívneho využívania na uspokojovanie potrieb spoločnosti. Táto ochrana je o to naliehavejšia, že vodné zdroje sú veľmi zraniteľné a ovplyvniteľné takými javmi, ako sú povodne a dlhé obdobia sucha, ktoré sa stále častejšie a intenzívnejšie vyskytujú aj na našom území. Na Slovensku sa už tiež vyskytujú regióny alebo oblasti, kde dôsledkom dlhotrvajúceho sucha, resp. nedostatku zrážok poklesávajú hladiny podzemnej vody, čo má vplyv na plynulé zabezpečovanie zásobovania obyvateľov pitnou vodou a na zásobovanie iných činností. Na základe prognóz je možné očakávať, že tieto vplyvy budú v budúcnosti v dôsledku klimatickej zmeny omnoho intenzívnejšie. Z uvedených dôvodov je treba chrániť vodné zdroje aj pred ich drancovaním spôsobovaným nadmernými odbermi vody na účely, ktoré nie sú v súlade s jej efektívnym využívaním alebo nie sú v súlade s celospoločenskými záujmami. Z uvedených dôvodov

v snahe predísť neúmerným zdravotným, bezpečnostným, morálnym a finančným následkom prípadného budúceho nedostatku vody sa navrhuje ustanovenie zakazujúce veľkoobjemovú prepravu vody za hranice štátu, a to prepravu realizovanú potrubím, cisternami, tankermi a inými prostriedkami slúžiacimi na prepravu vody. Tento zákaz je v súlade s čl. 36 Zmluvy o fungovaní Európskej únie a nepredstavuje diskriminačný prostriedok voči žiadnej dotknutej strane a ani skryté obmedzenie obchodu medzi členskými štátmi.

Návrh ústavného zákona upravuje aj ďalšiu výnimku zo zákazu prepravy vody v prípade, ak bude Slovenská republika poskytovať vodu ako materiálnu humanitárnu pomoc a pomoc v núdzových stavoch, teda ako prejav solidarity s ľuďmi v núdzi, ako pomoc, podporu, záchranu životov, ľudskej dôstojnosti a zmierňovanie utrpenia ľudí v prípade prírodných katastrof, kríz spôsobených človekom, stavu hladu a podvýživy alebo v porovnateľných núdzových situáciách. Materiálna humanitárna pomoc sa poskytuje v súlade s Mechanizmom poskytovania humanitárnej pomoci Slovenskej republiky do zahraničia, schváleného vládou Slovenskej republiky 12. apríla 2006. O poskytnutí materiálnej humanitárnej pomoci rozhoduje minister vnútra Slovenskej republiky so súhlasným stanoviskom ministra zahraničných vecí a európskych záležitostí Slovenskej republiky. Podrobnosti o tejto výnimke – preprave vody na humanitárne účely a na pomoc obyvateľstvu v núdzových situáciách - ustanoví zákon č. 364/2004 Z. z. o vodách a o zmene zákona Slovenskej národnej rady č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov (vodný zákon) v znení neskorších predpisov, ktorý je v súčasnosti v Národnej rade Slovenskej republiky. Podrobnosť bude spočívať najmä v stanovení pravidiel, aby pri rozhodovaní o poskytnutí vody ako formy materiálnej humanitárnej pomoci boli zohľadnené potreby a požiadavky zásobovania domáceho obyvateľstva vodou.

V prílohe návrhu ústavného zákona sú tiež vymedzené základné zmeny, ktoré bude potrebné uskutočniť formou pozmeňujúceho

návrhu vo vládnom návrhu zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 364/2004 Z. z. o vodách a o zmene zákona Slovenskej národnej rady č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov (vodný zákon) v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákona (tlač 1051), ktorými sa navrhované doplnenie Ústavy Slovenskej republiky premietne do tohto zákona.

K čl. II

Navrhuje sa účinnosť návrhu ústavného zákona vzhľadom na legislatívny proces k 1. decembru 2014.

Vládny návrh ústavného zákona, ktorým sa mení Ústava Slovenskej republiky č. 460/1992 Zb. v znení neskorších predpisov

Parlamentná tlač č. 1858

VLÁDA SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Materiál na rokovanie Národnej rady Slovenskej republiky

Číslo: UV- 40119/2015

1858

Predkladá: Robert Fico, predseda vlády SR

Bratislava, november 2015

<http://www.nrsr.sk/web/Default.aspx?sid=zakony/cpt&ZakZborID=13&CisObdobia=6&ID=1858>

Dôvodová správa (k návrhu následne prijatého zákona č. 427/2014 Z. z.)

Všeobecná časť

Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky predkladá na rokovanie vlády Slovenskej republiky návrh ústavného zákona, ktorým sa mení Ústava Slovenskej republiky č. 460/1992 Zb. v znení neskorších predpisov.

Návrh bol vypracovaný na základe Legislatívneho zámeru opatrení v oblasti boja proti terorizmu, ktorý Bezpečnostná rada Slovenskej republiky vzala na vedomie na svojom rokovaní dňa 25. novembra 2015.

Účelom návrhu je vytvorenie ústavných predpokladov pre účinnejší boj proti terorizmu, a to predĺžením lehôt zaistenia osoby, ako aj predĺžením lehôt na rozhodovanie súdov o zadržaných osobách alebo zatknutých osobách pri trestných činoch terorizmu. Návrh teda zasahuje do druhého oddielu druhej hlavy Ústavy

Slovenskej republiky, ktorý upravuje dotknuté základné práva a slobody, a to osobnú slobodu jednotlivca a nedotknuteľnosť obydľia.

Mieru zásahov štátu do práv a slobôd jedinca treba vždy posudzovať v súvislosti s ostatnými chránenými záujmami, ktoré vymenúva Ústava Slovenskej republiky na viacerých miestach. Sú nimi napríklad verejný záujem, ochrana života, zdravia, alebo majetku osôb, ochrana práv a slobôd iných, bezpečnosť štátu, udržanie, resp. ochrana verejného poriadku a predchádzanie trestným činom. Predložený návrh sa preto snaží nájsť v prípade stretu správnu vyváženosť medzi označenými chránenými záujmami spoločnosti a osobnou slobodou jedinca majúci pri tom na zreteli tú skutočnosť, že trestné činy terorizmu, resp. terorizmus ako

taký, predstavujú jednu z najzávažnejších bezpečnostných hrozieb, ktorým v súčasnosti čelí celý civilizovaný svet. Je preto žiaduce, aby právny poriadok vytváral účinné nástroje pri odhaľovaní, potieraní alebo stíhaní trestných činov terorizmu a poskytoval tak účinnú ochranu ústavou chránených záujmov, a to aj zmenou ústavného textu.

Vzhľadom na úzku previazanosť dotknutých ustanovení Ústavy Slovenskej republiky s normami trestného práva, bude potrebné vykonať aj súvisiace zmeny a doplnenie trestných kódexov, resp. tých zákonov, ktoré „vykonávajú“ čl. 17 ods. 3 a 4 Ústavy Slovenskej republiky.

Návrh je v súlade s Ústavou Slovenskej republiky (*de lege ferenda*), ústavnými zákonmi, medzinárodnými zmluvami, ktorými je Slovenská republika viazaná a súčasne je v súlade s právom Európskej únie.

Návrh nebude mať vplyv na rozpočet verejnej správy, nebude mať vplyvy na podnikateľské prostredie, sociálne vplyvy, ani vplyvy na životné prostredie a informatizáciu spoločnosti. Možno však bez ďalších pochybností skonštatovať, že návrh je prostriedkom ochrany záujmov vymedzených Ústavou Slovenskej republiky (ochrana života a zdravia, bezpečnosti štátu, verejného poriadku).

Osobitná časť

K čl. I

K bodom 1 a 2

Ústavné predpoklady obmedzenia osobnej slobody v súvislosti so zadržaním a zatknutím fyzickej osoby podozrivej alebo obvinenej z trestného činu sú v súčasnosti upravené v čl. 17 ods. 3 a 4.

Na základe skúseností a oprávnených požiadaviek orgánov činných v trestnom konaní návrh predlžuje lehotu, počas ktorej môže byť osoba podozrivá zo spáchania trestných činov terorizmu zadržaná zo 48 na 96 hodín (bod 1) a rovnako predlžuje aj lehotu, v rámci ktorej musí sudca zadržanú osobu od prevzatia vypočúť a rozhodnúť o väzbe alebo ju prepustiť na slobodu, a to zo 72 hodín na 144 hodín (bod 2). Tzv. sudcovská lehota na rozhodnutie o väzbe predvedenej osoby sa predlžuje ako v prípade osoby podozrivej, tak aj u osoby obvinenej zo spáchania trestného činu terorizmu.

Vzhľadom na závažnosť trestných činov terorizmu sú súčasné lehoty podľa čl. 17 ods. 3 a 4 nevyhovujúce pre náležité objasnenie vecí a zadováženie potrebných dôkazov zo strany kompetentných orgánov štátu (v konečnom dôsledku aj pre prípravu a výkon obhajoby). Vzhľadom na uvedené je navrhovaná právna úprava spoločensky žiaduca a potrebná, a to najmä s prihliadnutím na ústavne požiadavky na ochranu určených záujmov štátu. Vytvárajú sa tak lepšie predpoklady pre boj s najzávažnejšími formami kriminality.

K použitému pojmu „teroristické trestné činy“ je potrebné uviesť, že tieto budú vymedzené zákonom, a to Trestným zákonom. Ide o rovnakú konštrukciu, ktorú používa už platné znenie čl. 17 ods. 3 a 4 Ústavy Slovenskej republiky, ktoré používa pojem „obzvlášť závažný trestný čin“, ktorý vymedzuje § 11 ods. 3 Trestného zákona. Analogicky sa doplní právna úprava Trestného zákona o vymedzenie trestných činov terorizmu.

V nadväznosti na túto zmenu bude potrebné vykonať zmenu príslušných ustanovení Trestného zákona, Trestného poriadku a zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 171/1993 Z. z. o Policajnom zbore v znení neskorších predpisov.

V súvislosti s právnou úpravou obmedzenia osobnej slobody v súvislosti s odhaľovaním a stíhaním trestných činov je potrebné poukázať na právnu úpravu čl. 5 Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd. Táto právna úprava neustanovuje lehoty vyjadrené presným časovým úsekom na predvedenie zadržanej osoby pred sudcu; Dohovor v tomto prípade používa slovo „ihneď“,

čím zvyrazňuje požiadavku na výrazné obmedzenie zásahu do práva na osobnú slobodu. Výklad tohto pojmu ponúka ustálená judikatúra Európskeho súdu pre ľudské práva, pričom za akceptovateľné sa považuje, ak je osoba prevezená pred sudcu do štyroch dní.

K čl. II

Navrhuje sa, aby ústavný zákon nadobudol účinnosť 1. januára 2016.

Návrh skupiny poslancov Národnej rady Slovenskej republiky na vydanie ústavného zákona, ktorým sa dopĺňa Ústava Slovenskej republiky č. 460/1992 Zb. v znení neskorších predpisov

Parlamentná tlač č. 303

NÁRODNÁ RADA SLOVENSKEJ REPUBLIKY

VII. volebné obdobie

Číslo: CRD-2011/2016

303

Navrhovateľ: poslanci NR SR (V. Faič, G. Gál, T. Glenda, M. Glváč, A. Hrnčiar, D. Jarjabek, M. Nemky)

Bratislava, október 2016

<http://www.nrsr.sk/web/Default.aspx?sid=zakony/zakon&MasterID=6124>

Dôvodová správa (k návrhu následne prijatého zákona č. 44/2017 Z. z.)

Všeobecná časť

Ústava Slovenskej republiky v čl. 69 ustanovila pre orgány územnej samosprávy, obcí, miest a vyšších územných celkov rovnaké, štvorročné volebné obdobie. Samotné voľby týchto orgánov sa pre obce a pre vyššie územné celky vykonávajú v rôznom čase, v súčasnosti voľby do vyšších územných celkov o jeden rok skôr ako voľby do orgánov samosprávy obcí.

Zásadným hľadiskom pre úspešný rozvoj obcí i vyšších územných celkov je vzbudenie čo najväčšieho záujmu ich obyvateľov o verejný život, sledovanie činnosti volebných zástupcov voličmi, presadzovanie všeobecne preferovaných cieľov a ovplyvňovanie kvality života obyvateľov obcí a vyšších územných celkov ich orgánmi. V tomto smere je potrebné posunúť záujem o volebnú súťaž na vyššiu kvalitatívnu úroveň, pretože prax ukázala tento záujem ako rozdielny, pričom je nižší vo voľbách do vyšších územných celkov.

Cieľom doplnenia ústavy je zjednotiť volebné obdobia orgánov územnej samosprávy, a tým vytvoriť pre voliča lepšie prostredie na výkon jeho ústavného práva voliť. Zjednotením volebného obdobia možno vytvoriť právne podmienky pre to, aby sa voľby orgánov samosprávy obcí a vyšších územných celkov mohli konať v rovnakom čase. Pre voliča to znamená voliť tieto orgány v jeden deň, na rovnakom mieste, čo v konečnom dôsledku mu nielen usporí čas, ale najmä zvýši pozornosť vo vzťahu ku kandidátom a prirodzenému výberu tých z nich, ktorí sú spôsobilí plniť jeho predstavy v jednotlivých orgánoch.

Pre kandidátov vo voľbách a politické strany by mal takýto postup vyvolať kreatívnejšie programy a zlepšiť výber kandidátov pre jednotlivé funkcie.

Preto sa navrhuje zmeniť volebné obdobie orgánov vyšších územných celkov pre jedny voľby na päť rokov. Tým sa vytvorí možnosť,

aby voľby do orgánov samosprávy obcí a orgánov vyšších územných celkov v roku 2022 sa mohli konať v jeden deň. Súčasne so zmenou ústavy bude potrebné upraviť volebné pravidlá, ktoré zabezpečia vykonanie uvedených volieb v roku 2022 pre obidva druhy orgánov v rovnakom čase.

Navrhuje sa, aby zmena ústavy i zmena volebných pravidiel nadobudla účinnosť dňom vyhlásenia. Takto určená účinnosť totiž nezasiahne do procesu prípravy volieb do vyšších územných celkov v roku 2017.

Osobitná časť

K čl. I

Navrhuje sa za účelom zjednotenia volebného obdobia orgánov územnej samosprávy, aby vo voľbách v roku 2017 boli poslanci samosprávnych krajov a predsedovia samosprávnych krajov zvolení na obdobie päť rokov. Zároveň sa ustanovuje, že pre toto volebné obdobie sa nepoužijú ustanovenia čl. 69 Ústavy vymedzujúce dĺžku volebného obdobia na 4 roky. Len takto bude možné od roku 2022 vykonať spoločné voľby do orgánov územnej samosprávy v jeden deň a v rovnakom čase.

K čl. II

Účinnosť sa navrhuje dňom vyhlásenia, teda v dostatočnom časovom predstihu pred vyhlásením volieb do orgánov samosprávnych krajov.

Vládny návrh ústavného zákona, ktorým sa mení a dopĺňa Ústava Slovenskej republiky č. 460/1992 Zb. v znení neskorších predpisov

Parlamentná tlač č. 483

VLÁDA SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Materiál na rokovanie Národnej rady Slovenskej republiky

Číslo: ÚV-12556/2017

483

Predkladateľ: Robert Fico, predseda vlády SR

Bratislava, marec 2017

<http://www.nrsr.sk/web/Default.aspx?sid=zakony/zakon&MasterID=6312>

Dôvodová správa (k návrhu následne prijatého zákona č. 71/2017 Z. z.)

Všeobecná časť

Na rokovanie vlády Slovenskej republiky sa predkladá návrh ústavného zákona, ktorým sa mení a dopĺňa Ústava Slovenskej republiky č. 460/1992 Zb. v znení neskorších predpisov.

V roku 1997 udelil prezident Slovenskej republiky Michal Kováč milosť zo dňa 12. decembra 1997 č. k. 3573/96-72-2417 podľa čl. 105 ods. 1 a čl. 102 písm. i) Ústavy Slovenskej republiky vo vtedy platnom znení.

V roku 1998 vydal predseda vlády Slovenskej republiky Vladimír Mečiar, ako zastupujúci prezident, aboličné amnestie uverejnené v Zbierke zákonov Slovenskej republiky pod číslom 55/1998 Z. z. a pod

číslom 214/1998 Z. z. podľa čl. 105 ods. 1 a čl. 102 písm. i) Ústavy Slovenskej republiky vo vtedy platnom znení.

V spoločnosti panuje všeobecný konsenzus o nemorálnosti týchto amnestií, ktoré neumožňujú vyšetriť závažné podozrenia zo zneužitia štátnych orgánov na spáchanie závažných trestných činov.

Národná rada Slovenskej republiky schválila dňa 6. decembra 2016 na návrh vlády Slovenskej republiky návrh Deklarácie Národnej rady Slovenskej republiky o amnestiách z roku 1998 v ktorej sa odsudzuje tak skutok zavlčenia občana Slovenskej republiky do cudziny dňa 31. augusta 1995, ktorý bol nielen hrubým zásahom do ľudských práv a základných slobôd, ale aj činom poškodzujúcim

dobré meno Slovenskej republiky, ako aj amnestie vtedajšieho predsedu vlády, vykonávajúceho niektoré právomoci prezidenta, ktoré zabránili poznaniu a potrestaniu páchatelov týchto činov.

Napriek skutočnosti, že o nemorálnosti tzv. Mečiarových amnestií panuje v spoločnosti všeobecný konsenzus tak medzi laikmi, ako aj právnikmi, otázka ich zrušiteľnosti alebo nezrušiteľnosti tak v laickej, ako aj odbornej verejnosti neustále rezonuje už od ich vzniku pred takmer dvadsiatimi rokmi.

Zástancovia ich zrušenia na jednej strane argumentujú prirodzeným právom a spravodlivosťou, na druhej strane zástancovia ich nezrušiteľnosti argumentujú požiadavkou právnej istoty, ako aj narušením delby moci v štáte.

Počas uplynulých takmer dvadsiatich rokov boli doterajšie pokusy o ich zrušenie označené Ústavným súdom Slovenskej republiky za neústavné.

Vláda Slovenskej republiky po zvážení názorov odbornej verejnosti, súčasnej verejnej diskusie, ako aj doterajšej diskusie v Národnej rade Slovenskej republiky dospela k presvedčeniu, že ak sa má umožniť zrušiť amnestiu alebo individuálnu milosť, mala by byť táto právomoc zverená Národnej rade Slovenskej republiky ako jedinému ústavodarnému a zákonodarnému orgánu v Slovenskej republike, ktorý čerpá svoju moc priamo od ľudu ako jediného zdroja všetkej moci v štáte.

V súlade s požiadavkou trojdelenia štátnej moci a systému vzájomných brzd a protiváh sa súčasne navrhuje

- aby mohla byť amnestia alebo individuálna milosť zrušená len uznesením Národnej rady SR prijatým ústavnou väčšinou a
- aby sa zverila Ústavnému súdu Slovenskej republiky, ako nezávislému súdному orgánu ochrany ústavnosti, právomoc preskúmať ústavnosť tak zrušenia amnestie alebo individuálnej milosti Národnou radou Slovenskej republiky, ako aj ústavnosť samotnej udelenej amnestie alebo individuálnej milosti.

Zároveň sa navrhuje, aby bolo možné z vyššie uvedených dôvodov, tento postup uplatniť aj vo vzťahu k

- článku V a článku VI rozhodnutia predsedu vlády Slovenskej republiky z 3. marca 1998 o amnestii uverejneného pod číslom 55/1998 Z. z.,
- rozhodnutiu predsedu vlády Slovenskej republiky zo 7. júla 1998 o amnestii uverejneného pod číslom 214/1998 Z. z.,
- rozhodnutiu prezidenta Slovenskej republiky v konaní o milosť pre obvineného zo dňa 12. decembra 1997 č. k. 3573/96-72-2417.

Návrh ústavného zákona je v súlade s Ústavou Slovenskej republiky, ústavnými zákonmi, nálezmi Ústavného súdu Slovenskej republiky, medzinárodnými zmluvami, ktorými je Slovenská republika viazaná a zákonmi a súčasne je v súlade s právom Európskej únie.

Prijatie navrhovaného ústavného zákona nebude mať vplyvy na podnikateľské prostredie, sociálne vplyvy, vplyvy na rozpočet verejnej správy, vplyvy na životné prostredie, vplyvy na informatizáciu spoločnosti a vplyvy na služby verejnej správy pre občana.

Návrh ústavného zákona sa predkladá podľa § 27 zákona č. 400/2015 Z. z. o tvorbe právnych predpisov a o Zbierke zákonov Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Z uvedeného dôvodu nebol návrh zákona predmetom medzirezortného pripomienkového konania.

Osobitná časť

K čl. I

Bod 1

V nadväznosti na novelizačný bod 2, ktorým sa navrhuje zveriť Národnej rade Slovenskej republiky právomoc uznieť sa na zrušení rozhodnutia prezidenta Slovenskej republiky vydaného podľa čl. 102 ods. 1 písm. j), sa navrhuje, v rámci systému vzájomných brzd a protiváh, podmieniť prijatie takého uznesenia ústavnu väčšinou, kedy Národná rada Slovenskej republiky vystupuje v pozícii ústavodarného orgánu.

Bod 2

Navrhuje sa, z dôvodov uvedených vo všeobecnej časti dôvodovej správy, zveriť Národnej rade Slovenskej republiky ako jedinému ústavodarnému a zákonodarnému orgánu, ktorý čerpá svoju moc priamo od ľudu ako jediného zdroja všetkej moci v štáte, právomoc uznieť sa na zrušení amnestie alebo individuálnej milosti udelenej prezidentom Slovenskej republiky.

Bod 3

V nadväznosti na novelizačný bod 2 sa navrhuje, aby návrh na prijatie uznesenia Národnou radou Slovenskej republiky mohli podať len poslanci Národnej rady Slovenskej republiky, a to najmenej tridsiati. Cieľom je, aby bol tento inštitút využívaný len výnimočne, a teda aby právom podať takýto návrh nedisponoval jeden poslanec.

Bod 4

V súlade s požiadavkou trojdelenia štátnej moci a systému vzájomných brzd a protiváh sa zároveň navrhuje zveriť Ústavnému súdu Slovenskej republiky, ako nezávislému súdnemu orgánu ochrany ústavnosti, právomoc preskúmať ústavnosť tak zrušenia amnestie alebo

individuálnej milosti Národnou radou Slovenskej republiky, ako aj ústavnosť samotnej udelenej amnestie alebo individuálnej milosti.

Bod 5

V nadväznosti na novelizačný bod 4 sa navrhuje, aby o zrušení amnestie alebo individuálnej milosti Národnou radou Slovenskej republiky rozhodlo plénum Ústavného súdu Slovenskej republiky nadpolovičnou väčšinou všetkých jeho sudcov; ak sa plénum neuznesie nadpolovičnou väčšinou konanie sa zastaví.

Bod 6

Navrhuje sa, z dôvodov uvedených vo všeobecnej časti dôvodovej správy, aby sa navrhovaná právna úprava obsiahnutá v novelizačných bodoch 1 až 5 vzťahovala aj na

- článok V a článok VI rozhodnutia predsedu vlády Slovenskej republiky z 3. marca 1998 o amnestii uverejneného pod číslom 55/1998 Z. z.,
- rozhodnutie predsedu vlády Slovenskej republiky zo 7. júla 1998 o amnestii uverejnené pod číslom 214/1998 Z. z.,
- rozhodnutie prezidenta Slovenskej republiky v konaní o milosť pre obvineného zo dňa 12. decembra 1997 č. k. 3573/96-72-2417.

Zároveň sa navrhuje, aby v prípade zrušenia amnestii a milosti uvedených v čl. 154f ods. 1 návrhu Národnou radou Slovenskej republiky došlo k zrušeniu tých rozhodnutí štátnych orgánov, ktoré zabraňujú v trestnom stíhaní a štátne orgány sú povinné pokračovať v trestnom stíhaní.

K čl. II

Z dôvodu naliehavého verejného záujmu sa navrhuje účinnosť dňom vyhlásenia v Zbierke zákonov Slovenskej republiky.

Návrh skupiny poslancov [Andrej Danko, Eva Antošová, Jaroslav Paška, Tibor Bernaták] Národnej rady Slovenskej republiky na vydanie ústavného zákona, ktorým sa mení a dopĺňa Ústava Slovenskej republiky č. 460/1992 Zb. v znení neskorších predpisov

Parlamentná tlač č. 348

NÁRODNÁ RADA SLOVENSKEJ REPUBLIKY

VII. volebné obdobie

Číslo: CRD-2315/2016

348

Bratislava, december 2016

<http://www.nrsr.sk/web/Default.aspx?sid=zakony/zakon&MasterID=6167>

Dôvodová správa (k návrhu následne prijatého zákona č. 137/2017 Z. z.)

Všeobecná časť

V rámci Programového vyhlásenia vlády Slovenskej republiky 2016 – 2020 sa vláda zaviazala:

- podporovať hospodárne využívanie poľnohospodárskeho pôdneho fondu,
- vytvoriť podmienky na jeho ochranu pred neodôvodnenými zábermi na nepoľnohospodárske aktivity,
- hľadať ďalšie možnosti nákupu pôdy pre domácich poľnohospodárov,
- vytvárať prostredie pre ďalšie prehlbovanie procesu nadobúdania poľnohospodárskej pôdy aktívnymi poľnohospodármi ako jedného z rozhodujúcich preventívnych nástrojov jej ochrany a jej efektívneho využívania,

- podporiť dlhodobé koncepčné riešenie zvýšenia potravinovej bezpečnosti Slovenskej republiky a podielu slovenských potravinárskych výrobkov z domácich surovín na spotrebiteľskom trhu.

V súčasnosti je Slovenská republika vystavená hrozbe, tzv. špekulatívneho výkupu poľnohospodárskej pôdy. Predkladaný ústavný zákon má za cieľ ústavne zakotviť rámec ochrany pôdy pred týmto špekulatívnym výkupom, ktorý by mohol mať rozsiahle negatívne následky.

Za špekulatívny výkup poľnohospodárskej pôdy je nevyhnuté považovať jej výkup s cieľom nevyužívať poľnohospodársku pôdu na účely poľnohospodárstva. V dôsledku vyššie uvedeného tak v budúcnosti hrozí, že bude ohrozená potravinová bezpečnosť štátu a v neposlednom rade by

mal špekulatívny výkup poľnohospodárskej pôdy za následok diskvalifikáciu domácich poľnohospodárov, ktorí sa v súčasnosti nemôžu rovnať finančne disponovanejšími poľnohospodármi na spoločnom európskom trhu.

Predkladaný návrh umožňuje štátu prostredníctvom zákonodarej moci (prijatia osobitných zákonov) účinnú ochranu poľnohospodárskej pôdy a lesnej pôdy. Po prijatí predloženého návrhu bude možné zákonom ustanoviť, že pôda (v určitom rozsahu limitovanom potravinou bezpečnosťou štátu) bude môcť byť iba vo vlastníctve určitých zákonom stanovených subjektov osôb (napr. samostatne hospodáriaceho roľníka).

V zmysle čl. 44 ods. 4 súčasného znenia Ústavy Slovenskej republiky štát dbá o:

- šetrné využívanie prírodných zdrojov,
- ekologickú rovnováhu,
- účinnú starostlivosť o životné prostredia

a zabezpečuje ochranu určeným druhom voľne žijúcich rastlín a ochranu voľne žijúcich živočíchov.

Podľa predkladaného návrhu sa rozšíri povinnosť štátu dbať okrem vyššie uvedeného o povinnosť dbať o ochranu poľnohospodárskej pôdy a lesnej pôdy a podporu vidieckeho charakteru života. Vidiecky charakter života ako historicky typický pre územie Slovenskej republiky je súčasťou kultúry (kultúrneho dedičstva) národa a zasluhuje si osobitnú pozornosť.

Článok 44 Ústavy Slovenskej republiky sa návrhom dopĺňa o nový samostatný odsek, ktorý zakotvuje určitú definíciu pôdy (poľnohospodárskej a lesnej) a tiež zakotvuje povinnosť štátu zachovávať pôdu vrátane jej produkčného stavu pre ďalšie generácie. Pôda je zadaná ako neobnoviteľný prírodný zdroj, tzn. nemožno ju zamieňať s v tejto súvislosti často pertraktovaným pojmom „tovar“. Pôda je bezpochyby prírodným bohatstvom štátu, dôležitou komoditou

strategického významu, nenahraditeľnou zložkou životného prostredia a všetkých živých ekosystémov a limitujúcim činiteľom trvalo udržateľného rozvoja regiónov a celej spoločnosti. Na jej ochrane (regulácií nadobúdania vlastníckeho práva) je nepochybne daný verejný záujem. Pôdu ako jedinečný a neobnoviteľný prírodný zdroj, ako osobitný výrobný prostriedok potrebný na zabezpečenie potravinovej bezpečnosti štátu, ktorú je možné v širšom kontexte chápať ako súčasť zvrchovanosti štátu, je nevyhnutné ústavnoprávne chrániť.

Zakomponovanie ochrany pôdy do článku 44 Ústavy Slovenskej republiky vychádza z premisy, že pôdu nemožno vnímať len cez optiku vlastníctva alebo výrobných prostriedkov, ale je potrebné ju vnímať ako súčasť životného prostredia, ako jednu zo zložiek potrebných na zabezpečenie ekologickej rovnováhy. Článok 44 Ústavy Slovenskej republiky zakotvuje právo na priaznivé životné prostredie (právo na prírodné zdroje) ako inkorporáciu, tzv. tretej generácie ľudských práv.

V tejto etape predkladaný návrh ústavného zákona nezakladá žiadne vplyvy na rozpočet verejnej správy a ani na informatizáciu spoločnosti. Predpokladá sa pozitívny vplyv na životné prostredie. Uvedené sa môže prejavíť aj vo zvýšení konkurencieschopnosti domácich poľnohospodárov na spoločnom trhu. Zároveň sa očakáva pozitívny sociálny vplyv na celú spoločnosť, ktorá v súčasnosti čelí rôznym globalizačným hrozbám, s poukazom na Ústavou garantovanú potravinovú bezpečnosť štátu.

Osobitná časť

K čl. I

K bodu 1

Platný text čl. 20 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, ktorý umožňuje štátu osobitnými zákonmi upraviť režim vlastníctva z určitých špecifických

dôvodov celospoločenského záujmu (zabezpečovanie potrieb spoločnosti, rozvoja národného hospodárstva a verejného záujmu) sa rozširuje v súlade s programovým vyhlásením vlády o tzv. potravinovú bezpečnosť, pričom za vlastníka okrem štátu a obce zakotvuje aj osoby, ktoré určí osobitný predpis. Oproti predošlej formulácii, ktorá umožňovala určiť vlastníctvo štátu, obce a právnických osôb, sa táto primerane rozširuje aj o ďalšie subjekty.

K bodu 2

Navrhuje sa, aby štát v rámci Práva na ochranu životného prostredia a kultúrneho dedičstva dbal okrem šetrného využívania prírodných zdrojov, ekologickej rovnováhy, účinnej starostlivosti o životné prostredie, zabezpečovania ochrany určeným druhom voľne rastúcich rastlín a voľne žijúcich živočíchov aj o ochranu poľnohospodárskej a lesnej pôdy a podporu vidieckeho charakteru života.

K bodu 3

Navrhuje sa, aby bola pôda zadefinovaná ako neobnoviteľný prírodný zdroj požívajúci osobitnú ochranu zo strany štátu a spoločnosti. V súčasnosti je totiž definícia pôdy vykladaná rôznym spôsobom (ako napr. tovar), čomu má navrhované znenie odseku 5 článku 44 Ústavy Slovenskej republiky zamedziť.

K bodu 4

Legislatívno-technická zmena v súvislosti s vložením nového odseku 5 v čl. 44 Ústavy Slovenskej republiky.

K čl. II

Účinnosť predkladaného ústavného zákona sa navrhuje dňom vyhlásenia

Zoznam legislatívnych iniciatív na zmenu Ústavy Slovenskej republiky v I. – VII. volebnom období Národnej rady Slovenskej republiky

Návrh zákona (VII. VO)	ČPT	Doručený	Predkladateľ
Návrh skupiny poslancov Národnej rady Slovenskej republiky na vydanie ústavného zákona, ktorým sa dopĺňa Ústava Slovenskej republiky č. 460/1992 Zb. v znení neskorších predpisov	615	21. 6. 2017	skupina poslancov
Návrh poslancov Národnej rady Slovenskej republiky Mariana KOTLEBU, Milana UHRÍKA, Jána MORU, Natálie GRAUSOVEJ a Petra KRUPU na vydanie ústavného zákona, ktorým sa mení a dopĺňa Ústava Slovenskej republiky č. 460/1992 Zb. v znení neskorších predpisov	604	26. 5. 2017	M. Kotleba, M. Uhrík, J. Mora, N. Grausová, P. Krupa
Návrh poslancov Národnej rady Slovenskej republiky Mariana KOTLEBU, Rastislava SCHLOSÁRA, Stanislava DROBNÉHO a Jána KECSKÉSA na vydanie ústavného zákona, ktorým sa dopĺňa Ústava Slovenskej republiky č. 460/1992 Zb. v znení neskorších predpisov	593	26. 5. 2017	M. Kotleba, R. Schlosár, S. Drobný, J. Kecskés
Návrh poslancov Národnej rady Slovenskej republiky Mariana KOTLEBU, Stanislava DROBNÉHO, Milana MAZUREKA, Jána KECSKÉSA a Martina KOTLEBU na vydanie ústavného zákona, ktorým sa mení a dopĺňa Ústava Slovenskej republiky č. 460/1992 Zb. v znení neskorších predpisov	591	26. 5. 2017	Marian Kotleba, S. Drobný, M. Mazurek, J. Kecskés, Martin Kotleba
Návrh skupiny poslancov Národnej rady Slovenskej republiky na vydanie ústavného zákona, ktorým sa mení a dopĺňa Ústava Slovenskej republiky č. 460/1992 Zb. v znení neskorších predpisov	584	25. 5. 2017	skupina poslancov
Vládny návrh ústavného zákona, ktorým sa mení a dopĺňa Ústava Slovenskej republiky č. 460/1992 Zb. v znení neskorších predpisov	483	15. 3. 2017	predseda vlády SR
<i>Návrh vlády na skrátané legislatívne konanie o vládnom návrhu ústavného zákona, ktorým sa mení a dopĺňa Ústava Slovenskej republiky č. 460/1992 Zb. v znení neskorších predpisov</i>	482	15. 3. 2017	<i>predseda vlády SR</i>
Návrh poslancov Národnej rady Slovenskej republiky Miroslava BEBLAVÉHO a Kataríny MACHÁČKOVEJ na vydanie ústavného zákona, ktorým sa mení a dopĺňa Ústava Slovenskej republiky č. 460/1992 Zb. v znení neskorších predpisov	382	13. 1. 2017	M. Beblavý, K. Macháčková

Návrh poslancov Národnej rady Slovenskej republiky Andreja DANKA, Evy ANTOŠOVEJ, Jaroslava PAŠKU a Tibora BERNATÁKA na vydanie ústavného zákona, ktorým sa mení a dopĺňa Ústava Slovenskej republiky č. 460/1992 Zb. v znení neskorších predpisov	348	15. 12. 2016	A. Danko, E. Antošová, J. Paška, T. Bernaták
Návrh poslancov Národnej rady Slovenskej republiky Mariana KOTLEBU, Rastislava SCHLOSÁRA a Milana UHRÍKA na vydanie ústavného zákona, ktorým sa mení Ústava Slovenskej republiky č. 460/1992 Zb. v znení neskorších predpisov	324	4. 11. 2016	M. Kotleba, R. Schlosár, M. Uhrík
Návrh skupiny poslancov Národnej rady Slovenskej republiky na vydanie ústavného zákona, ktorým sa dopĺňa Ústava Slovenskej republiky č. 460/1992 Zb. v znení neskorších predpisov	303	28. 10. 2016	A. Hrnčiar, V. Faič, G. Gál, T. Glenda, M. Giváč, D. Jarjabek, M. Nemky
Návrh skupiny poslancov Národnej rady Slovenskej republiky na vydanie ústavného zákona, ktorým sa mení a dopĺňa Ústava Slovenskej republiky č. 460/1992 Zb. v znení neskorších predpisov	298	26. 10. 2016	skupina poslancov
Návrh poslancov Národnej rady Slovenskej republiky Borisa KOLLÁRA, Milana KRAJNIAKA, Petra PČOLINSKÉHO a Adriany PČOLINSKEJ na vydanie ústavného zákona, ktorým sa mení Ústava Slovenskej republiky č. 460/1992 Zb. v znení neskorších predpisov	232	25. 8. 2016	B. Kollár, M. Krajniak, P. Pčolinský, A. Pčolinská
Návrh poslancov Národnej rady Slovenskej republiky Mariana KOTLEBU, Rastislava SCHLOSÁRA, Milana UHRÍKA, Martina BELUSKÉHO a Natálie GRAUSOVEJ na vydanie ústavného zákona, ktorým sa mení Ústava Slovenskej republiky č. 460/1992 Zb. v znení neskorších predpisov	214	19. 8. 2016	M. Kotleba, R. Schlosár, M. Uhrík, M. Beluský, N. Grausová
Návrh poslancov Národnej rady Slovenskej republiky Mariana KOTLEBU, Jána MORU, Milana UHRÍKA, Rastislava SCHLOSÁRA a Martina BELUSKÉHO na vydanie ústavného zákona, ktorým sa mení a dopĺňa Ústava Slovenskej republiky č. 460/1992 Zb. v znení neskorších predpisov	213	19. 8. 2016	M. Kotleba, J. Mora, M. Uhrík, R. Schlosár, M. Beluský
Návrh skupiny poslancov Národnej rady Slovenskej republiky na vydanie ústavného zákona, ktorým sa mení a dopĺňa Ústava Slovenskej republiky č. 460/1992 Zb. v znení neskorších predpisov	146	27. 5. 2016	skupina poslancov
Návrh skupiny poslancov Národnej rady Slovenskej republiky na vydanie ústavného zákona, ktorým sa mení a dopĺňa Ústava Slovenskej republiky č. 460/1992 Zb. v znení neskorších predpisov	81	29. 4. 2016	skupina poslancov

Návrh poslancov Národnej rady Slovenskej republiky Martina KLUSA a Milana LAURENČIKA na vydanie ústavného zákona, ktorým sa mení a dopĺňa Ústava Slovenskej republiky č. 460/1992 Zb. v znení neskorších predpisov	51	28. 4. 2016	M. Klus, M. Laurenčík
Návrh zákona (VI. VO)	ČPT	Doručený	Predkladateľ
Vládny návrh ústavného zákona, ktorým sa mení Ústava Slovenskej republiky č. 460/1992 Zb. v znení neskorších predpisov	1858	27. 11. 2015	predseda vlády SR Ministerstvo spravodlivosti SR
<i>Návrh vlády na skrátené legislatívne konanie o vládnom návrhu ústavného zákona, ktorým sa mení Ústava Slovenskej republiky č. 460/1992 Zb. v znení neskorších predpisov</i>	1857	27. 11. 2015	<i>predseda vlády SR</i>
Návrh poslancov Národnej rady Slovenskej republiky Štefana KUFFU, Mariána KVASNIČKU a Jozefa MIKLOŠKA na vydanie ústavného zákona, ktorým sa mení a dopĺňa Ústava Slovenskej republiky č. 460/1992 Zb. v znení neskorších predpisov	1843	23. 10. 2015	Š. Kuffa, M. Kvasnička, J. Mikloško
Návrh skupiny poslancov Národnej rady Slovenskej republiky na vydanie ústavného zákona, ktorým sa dopĺňa Ústava Slovenskej republiky č. 460/1992 Zb. v znení neskorších predpisov	1838	23. 10. 2015	skupina poslancov
Návrh poslancov Národnej rady Slovenskej republiky Pavla HRUŠOVSKÉHO, Lucie ŽITŇANSKEJ, Jána FIGEĽA a Bélu BUGÁRA na vydanie ústavného zákona, ktorým sa mení a dopĺňa Ústava Slovenskej republiky č. 460/1992 Zb. v znení neskorších predpisov	1836	23. 10. 2015	P. Hrušovský, L. Žitňanská, J. Figeľ, B. Bugár
Návrh skupiny poslancov Národnej rady Slovenskej republiky na vydanie ústavného zákona, ktorým sa mení a dopĺňa Ústava Slovenskej republiky č. 460/1992 Zb. v znení neskorších predpisov	1765	28. 8. 2015	skupina poslancov
Návrh poslanca Národnej rady Slovenskej republiky Daniela LIPŠICA na vydanie ústavného zákona, ktorým sa mení a dopĺňa Ústava Slovenskej republiky č. 460/1992 Zb. v znení neskorších predpisov	1447	20. 2. 2015	D. Lipšic
Návrh poslanca Národnej rady Slovenskej republiky Igora MATOVIČA na vydanie ústavného zákona, ktorým sa mení a dopĺňa Ústava Slovenskej republiky č. 460/1992 Zb. v znení neskorších predpisov	1399	10. 2. 2015	I. Matovič
Návrh poslanca Národnej rady Slovenskej republiky Miroslava KADÚCA na vydanie ústavného zákona, ktorým sa mení a dopĺňa Ústava Slovenskej republiky č. 460/1992 Zb. v znení neskorších predpisov	1365	9. 1. 2015	M. Kadúč

Návrh skupiny poslancov Národnej rady Slovenskej republiky na vydanie ústavného zákona, ktorým sa mení a dopĺňa Ústava Slovenskej republiky č. 460/1992 Zb. v znení neskorších predpisov	1348	5. 1. 2015	skupina poslancov
Návrh skupiny poslancov Národnej rady Slovenskej republiky na vydanie ústavného zákona, ktorým sa mení a dopĺňa Ústava Slovenskej republiky č. 460/1992 Zb. v znení neskorších predpisov (Navrhovatelia vzali listom zo 6. februára 2015 svoj návrh zákona späť.)	1347	5. 1. 2015	skupina poslancov
Návrh skupiny poslancov Národnej rady Slovenskej republiky na vydanie ústavného zákona, ktorým sa mení a dopĺňa Ústava Slovenskej republiky č. 460/1992 Zb. v znení neskorších predpisov	1206	23. 9. 2014	skupina poslancov
Návrh skupiny poslancov Národnej rady Slovenskej republiky na vydanie ústavného zákona, ktorým sa mení a dopĺňa Ústava Slovenskej republiky č. 460/1992 Zb. v znení neskorších predpisov (Navrhovatelia vzali listom z 12. decembra 2014 svoj návrh zákona späť.)	1193	18. 9. 2014	skupina poslancov
Návrh skupiny poslancov Národnej rady Slovenskej republiky na vydanie ústavného zákona, ktorým sa mení a dopĺňa Ústava Slovenskej republiky č. 460/1992 Zb. v znení neskorších predpisov	1185	17. 9. 2014	skupina poslancov
Návrh skupiny poslancov Národnej rady Slovenskej republiky na vydanie ústavného zákona, ktorým sa mení a dopĺňa Ústava Slovenskej republiky č. 460/1992 Zb. v znení neskorších predpisov (Navrhovatelia vzali listom zo 17. septembra 2014 svoj návrh zákona späť.)	1158	22. 8. 2014	skupina poslancov
Návrh skupiny poslancov Národnej rady Slovenskej republiky na vydanie ústavného zákona, ktorým sa mení a dopĺňa Ústava Slovenskej republiky č. 460/1992 Zb. v znení neskorších predpisov (Navrhovatelia vzali listom zo 17. septembra 2014 svoj návrh zákona späť.)	1154	22. 8. 2014	skupina poslancov
Návrh skupiny poslancov Národnej rady Slovenskej republiky na vydanie ústavného zákona, ktorým sa mení a dopĺňa Ústava Slovenskej republiky č. 460/1992 Zb. v znení neskorších predpisov	1138	21. 8. 2014	skupina poslancov
Vládny návrh ústavného zákona, ktorým sa dopĺňa Ústava Slovenskej republiky č. 460/1992 Zb. v znení neskorších predpisov	1110	22. 08. 2014	predseda vlády SR Ministerstvo životného prostredia SR
Návrh skupiny poslancov Národnej rady Slovenskej republiky na vydanie ústavného zákona, ktorým sa mení Ústava Slovenskej republiky č. 460/1992 Zb. v znení neskorších predpisov (Navrhovatelia vzali listom zo 16. septembra 2014 svoj návrh zákona späť.)	1099	24. 7. 2014	skupina poslancov

Návrh skupiny poslancov Národnej rady Slovenskej republiky na vydanie ústavného zákona, ktorým sa mení a dopĺňa Ústava Slovenskej republiky č. 460/1992 Zb. v znení neskorších predpisov	1004	25. 4. 2014	skupina poslancov
Návrh poslancov Národnej rady Slovenskej republiky Pavla PAŠKU a Pavla HRUŠOVSKÉHO na vydanie ústavného zákona, ktorým sa mení a dopĺňa Ústava Slovenskej republiky č. 460/1992 Zb. v znení neskorších predpisov	921	28. 2. 2014	P. Paška, P. Hrušovský
Návrh poslancov Národnej rady Slovenskej republiky Igora MATOVIČA a Jozefa VISKUPIČA na vydanie ústavného zákona, ktorým sa mení a dopĺňa Ústava Slovenskej republiky č. 460/1992 Zb. v znení neskorších predpisov	918	28. 2. 2014	I. Matovič, J. Viskupič
Návrh poslancov Národnej rady Slovenskej republiky Jána FIGEL'A, Pavla HRUŠOVSKÉHO, Bélu BUGÁRA, Richarda VAŠEČKU, Jozefa MIKUŠA a ďalších na vydanie ústavného zákona, ktorým sa mení a dopĺňa Ústava Slovenskej republiky č. 460/1992 Zb. v znení neskorších predpisov	891	24. 2. 2014	J. Figel', P. Hrušovský, B. Bugár, R. Vašečka, J. Mikuš a ďalší
Návrh poslancov Národnej rady Slovenskej republiky Gábora GÁLA a Andreja HRNČIARA na vydanie ústavného zákona, ktorým sa mení a dopĺňa Ústava Slovenskej republiky č. 460/1992 Zb. v znení neskorších predpisov	877	12. 2. 2014	G. Gál, A. Hrnčiar
Návrh poslankyne Národnej rady Slovenskej republiky Lucie ŽITŇANSKEJ na vydanie zákona, ktorým sa mení a dopĺňa Ústava Slovenskej republiky č. 460/1992 Zb. v znení neskorších predpisov	865	21. 1. 2014	L. Žitňanská
Návrh poslancov Národnej rady Slovenskej republiky Lucie NICHOLSONOVEJ a Jozefa MIHÁLA na vydanie ústavného zákona, ktorým sa mení Ústava Slovenskej republiky č. 460/1992 Zb. v znení neskorších predpisov	814	28. 11. 2013	L. Nicholsonová, J. Mihál
Návrh poslancov Národnej rady Slovenskej republiky Gábora GÁLA, Arpáda ÉRSEKA a Eleméra JAKABA na vydanie ústavného zákona, ktorým sa dopĺňa Ústava Slovenskej republiky č. 460/1992 Zb. v znení neskorších predpisov	784	7. 11. 2013	G. Gál, A. Érsek, E. Jakab
Návrh poslanca Národnej rady Slovenskej republiky Petra OSUSKÉHO na vydanie ústavného zákona, ktorým sa mení Ústava Slovenskej republiky č. 460/1992 Zb. v znení neskorších predpisov	766	30. 10. 2013	P. Osuský
Návrh poslancov Národnej rady Slovenskej republiky Igora MATOVIČA, Jozefa VISKUPIČA a Miroslava KADÚCA na vydanie ústavného zákona, ktorým sa mení a dopĺňa Ústava Slovenskej republiky č. 460/1992 Zb. v znení neskorších predpisov	734	26. 9. 2013	I. Matovič, J. Viskupič, M. Kadúč

Návrh poslancov Národnej rady Slovenskej republiky Igora HRAŠKA a Miroslava KADÚCA na vydanie ústavného zákona, ktorým sa dopĺňa Ústava Slovenskej republiky č. 460/1992 Zb. v znení neskorších predpisov	733	25. 9. 2013	I. Hraško, M. Kadúc
Návrh poslancov Národnej rady Slovenskej republiky Igora MATOVIČA a Igora HRAŠKA na vydanie ústavného zákona, ktorým sa mení a dopĺňa Ústava Slovenskej republiky č. 460/1992 Zb. v znení neskorších predpisov (Navrhovatelia vzali listom z 1. júla 2013 svoj návrh zákona späť.)	579	31. 5. 2013	I. Matovič, I. Hraško
Návrh poslanca Národnej rady Slovenskej republiky Igora MATOVIČA na vydanie ústavného zákona, ktorým sa mení a dopĺňa Ústava Slovenskej republiky č. 460/1992 Zb. v znení neskorších predpisov	519	26. 4. 2013	I. Matovič
Návrh skupiny poslancov Národnej rady Slovenskej republiky na vydanie ústavného zákona, ktorým sa mení a dopĺňa Ústava Slovenskej republiky č. 460/1992 Zb. v znení neskorších predpisov	487	24. 4. 2013	skupina poslancov
Návrh poslancov Národnej rady Slovenskej republiky Daniela LIPŠICA a Jany ŽITŇANSKEJ na vydanie ústavného zákona, ktorým sa mení a dopĺňa Ústava Slovenskej republiky č. 460/1992 Zb. v znení neskorších predpisov	473	23. 4. 2013	D. Lipšic, J. Žitňanská
Návrh poslancov Národnej rady Slovenskej republiky Miroslava KADÚCA a Igora MATOVIČA na vydanie ústavného zákona, ktorým sa dopĺňa Ústava Slovenskej republiky č. 460/1992 Zb. v znení neskorších predpisov	376	11. 1. 2013	M. Kadúc, I. Matovič
Návrh poslancov Národnej rady Slovenskej republiky Igora MATOVIČA, Jozefa VISKUPIČA a Miroslava KADÚCA na vydanie ústavného zákona, ktorým sa mení Ústava Slovenskej republiky č. 460/1992 Zb. v znení neskorších predpisov	78	31. 05. 2012	I. Matovič, J. Viskupič, M. Kadúc
Návrh skupiny poslancov Národnej rady Slovenskej republiky na vydanie ústavného zákona, ktorým sa mení Ústava Slovenskej republiky č. 460/1992 Zb. v znení neskorších predpisov	64	28. 05. 2012	J. Laššáková, P. Hrušovský, Ľ. Kaník, J. Miškov, P. Paška, L. Solymos, J. Viskupič
Návrh poslancov Národnej rady Slovenskej republiky Richarda SULÍKA, Ľubomíra GALKY, Jozefa KOLLÁRA a Daniela KRAJCERA na vydanie ústavného zákona, ktorým sa mení Ústava Slovenskej republiky č. 460/1992 Zb. v znení neskorších predpisov (Navrhovatelia vzali listom z 15. mája 2012 svoj návrh zákona späť.)	32	17. 04. 2012	Ľ. Galko, J. Kollár, D. Krajcer, R. Sulík

Návrh poslancov Národnej rady Slovenskej republiky Richarda SULÍKA, Juraja MIŠKOVA, Ľubomíra GALKA a Daniela KRAJCERA na vydanie ústavného zákona, ktorým sa mení a dopĺňa Ústava Slovenskej republiky č. 460/1992 Zb. v znení neskorších predpisov	31	17. 04. 2012	Ľ. Galko, D. Krajcer, J. Miškov, R. Sulík
Návrh zákona (V. VO)	ČPT	Doručený	Predkladateľ
<i>Návrh vlády na skrátene legislatívne konanie o návrhu Ústavnoprávneho výboru Národnej rady Slovenskej republiky na vydanie ústavného zákona, ktorým sa dopĺňa Ústava Slovenskej republiky č. 460/1992 Zb. v znení neskorších predpisov</i>	549	21. 10. 2011	<i>predsedníčka vlády SR</i>
Návrh Ústavnoprávneho výboru Národnej rady Slovenskej republiky na vydanie ústavného zákona, ktorým sa dopĺňa Ústava Slovenskej republiky č. 460/1992 Zb. v znení neskorších predpisov	548	21. 10. 2011	Ústavnoprávny výbor NR SR
Návrh poslanca Národnej rady Slovenskej republiky Andreja ĎURKOVSKÉHO na vydanie ústavného zákona, ktorým sa mení Ústava Slovenskej republiky č. 460/1992 Zb. v znení neskorších predpisov	466	17. 08. 2011	A. Ďurkovský, M. Kvasnička
Vládny návrh ústavného zákona, ktorým sa mení a dopĺňa Ústava Slovenskej republiky č. 460/1992 Zb. v znení neskorších predpisov	452	17. 08. 2011	predsedníčka vlády SR Ministerstvo spravodlivosti SR
Návrh poslancov Národnej rady Slovenskej republiky Igora MATOVIČA, Eriky JURINOVEJ, Martina FECKA a Jozefa VISKUPIČA na vydanie ústavného zákona, ktorým sa mení Ústava Slovenskej republiky č. 460/1992 Zb. v znení neskorších predpisov	368	29. 04. 2011	M. Fecko, E. Jurinová, I. Matovič, J. Viskupič
Návrh poslancov Národnej rady Slovenskej republiky Igora MATOVIČA, Eriky JURINOVEJ, Martina FECKA a Jozefa VISKUPIČA na vydanie ústavného zákona, ktorým sa mení Ústava Slovenskej republiky č. 460/1992 Zb. v znení neskorších predpisov	367	29. 04. 2011	M. Fecko, E. Jurinová, I. Matovič, J. Viskupič
Návrh poslancov Národnej rady Slovenskej republiky Mareka MAĎARIČA a Róberta MADEJA na vydanie ústavného zákona, ktorým sa mení a dopĺňa Ústava Slovenskej republiky č. 460/1992 Zb. v znení neskorších predpisov	363	29. 04. 2011	M. Maďarič, R. Madej
Vládny návrh ústavného zákona, ktorým sa mení Ústava Slovenskej republiky č. 460/1992 Zb. v znení neskorších predpisov	27	16. 07. 2010	predsedníčka vlády SR

Návrh zákona (IV. VO)	ČPT	Doručený	Predkladateľ
Návrh poslanca Národnej rady Slovenskej republiky Daniela LIPŠICA na vydanie ústavného zákona, ktorým sa mení a dopĺňa Ústava Slovenskej republiky č. 460/1992 Zb. v znení neskorších predpisov	1468	15. 01. 2010	D. Lipšic
Návrh poslanca Národnej rady Slovenskej republiky Petra GABURU na vydanie ústavného zákona, ktorým sa mení a dopĺňa Ústava Slovenskej republiky č. 460/1992 Zb. v znení neskorších predpisov	1465	15. 01. 2010	P. Gabura
Návrh poslanca Národnej rady Slovenskej republiky Petra GABURU na vydanie ústavného zákona, ktorým sa mení a dopĺňa Ústava Slovenskej republiky č. 460/1992 Zb. v znení neskorších predpisov	1463	15. 01. 2010	P. Gabura
Vládny návrh ústavného zákona, ktorým sa dopĺňa Ústava Slovenskej republiky č. 460/1992 Zb. v znení neskorších predpisov	1414	14. 01. 2010	predseda vlády SR
Návrh poslanca Národnej rady Slovenskej republiky Daniela LIPŠICA na vydanie ústavného zákona, ktorým sa mení a dopĺňa Ústava Slovenskej republiky č. 460/1992 Zb. v znení neskorších predpisov	1392	05. 01. 2010	D. Lipšic
Návrh poslancov Národnej rady Slovenskej republiky Vladimíra PALKA a Františka MIKLOŠKA na vydanie ústavného zákona, ktorým sa mení a dopĺňa Ústava Slovenskej republiky č. 460/1992 Zb. v znení neskorších predpisov	1350	13. 11. 2009	F. Mikloško, V. Palko
Návrh poslanca Národnej rady Slovenskej republiky Petra GABURU na vydanie ústavného zákona, ktorým sa mení a dopĺňa Ústava Slovenskej republiky č. 460/1992 Zb. v znení neskorších predpisov	1342	13. 11. 2009	P. Gabura
Návrh poslancov Národnej rady Slovenskej republiky Petra MIŠŠÍKA a Tomáša GALBAVÉHO na vydanie ústavného zákona, ktorým sa dopĺňa Ústava Slovenskej republiky č.460/1992 Zb. v znení neskorších predpisov	1335	13. 11. 2009	T. Galbavý, P. Miššík
Návrh poslankyne Národnej rady Slovenskej republiky Renáty ZMAJKOVIČOVEJ na vydanie ústavného zákona, ktorým sa mení a dopĺňa Ústava Slovenskej republiky č. 460/1992 Zb. v znení neskorších predpisov	1309	06. 11. 2009	R. Zmajkovičová
Návrh poslanca Národnej rady Slovenskej republiky Petra MIŠŠÍKA na vydanie ústavného zákona, ktorým sa dopĺňa Ústava Slovenskej republiky č. 460/1992 Zb. v znení neskorších predpisov	1188	19. 08. 2009	P. Miššík

Návrh poslancov Národnej rady Slovenskej republiky Vladimíra PALKA, Františka MIKLOŠKA, Pavla MINÁRIKA a Rudolfa BAUERA na vydanie ústavného zákona, ktorým sa mení a dopĺňa Ústava Slovenskej republiky č. 460/1992 Zb. v znení neskorších predpisov	1144	25. 06. 2009	R. Bauer, F. Mikloško, P. Minárik, V. Palko
Návrh poslancov Národnej rady Slovenskej republiky Vladimíra PALKA, Františka MIKLOŠKA, Pavla MINÁRIKA a Rudolfa BAUERA na vydanie ústavného zákona, ktorým sa mení a dopĺňa Ústava Slovenskej republiky č. 460/1992 Zb. v znení neskorších predpisov	1050	30. 03. 2009	R. Bauer, F. Mikloško, P. Minárik, V. Palko
Návrh poslancov Národnej rady Slovenskej republiky Vladimíra PALKA, Františka MIKLOŠKA, Pavla MINÁRIKA a Rudolfa BAUERA na vydanie ústavného zákona, ktorým sa mení a dopĺňa Ústava Slovenskej republiky č. 460/1992 Zb. v znení neskorších predpisov	966	03. 03. 2009	R. Bauer, F. Mikloško, P. Minárik, V. Palko
Návrh poslanca Národnej rady Slovenskej republiky Petra GABURU na vydanie ústavného zákona, ktorým sa mení a dopĺňa Ústava Slovenskej republiky č. 460/1992 Zb. v znení neskorších predpisov	696	03. 07. 2008	P. Gabura
Návrh poslanca Národnej rady Slovenskej republiky Pavla PAŠKU na vydanie ústavného zákona, ktorým sa mení Ústava Slovenskej republiky č. 460/1992 Zb. v znení neskorších predpisov	571	07. 03. 2008	P. Paška
Návrh skupiny poslancov Národnej rady Slovenskej republiky na vydanie ústavného zákona, ktorým sa mení Ústava Slovenskej republiky č. 460/1992 Zb. v znení neskorších predpisov	496	09. 11. 2007	M. Číž, M. Mamojka, P. Paška
Návrh skupiny poslancov Národnej rady Slovenskej republiky na vydanie ústavného zákona, ktorým sa mení a dopĺňa Ústava Slovenskej republiky č. 460/1992 Zb. v znení neskorších predpisov	334	01. 06. 2007	G. Bárdos, T. Galbavý, P. Hrušovský, D. Lipšic, V. Palko, L. Žitňanská, P. Minárik
Návrh skupiny poslancov Národnej rady Slovenskej republiky na vydanie ústavného zákona, ktorým sa mení a dopĺňa Ústava Slovenskej republiky č. 460/1992 Zb. v znení neskorších predpisov	105	29. 09. 2006	P. Abrhan, R. Bauer, J. Brocka, M. Fronc, M. Gíbalová, P. Hrušovský, S. Kahanec, D. Lipšic, F. Mikloško, P. Minárik, V. Palko, M. Sabolová, J. Šimko
Návrh zákona (III. VO)	ČPT	Doručený	Predkladateľ
Návrh poslancov Národnej rady Slovenskej republiky Daniela LIPŠICA, Vladimíra PALKA a Martina FRONCA na vydanie ústavného zákona, ktorým sa mení a dopĺňa Ústava Slovenskej republiky č. 460/1992 Zb. v znení neskorších predpisov	1534	24. 02. 2006	M. Fronc, D. Lipšic, V. Palko

Návrh skupiny poslancov Národnej rady Slovenskej republiky na vydanie ústavného zákona, ktorým sa mení a dopĺňa Ústava Slovenskej republiky č. 460/1992 Zb. v znení neskorších predpisov	1444	13. 01. 2006	G. Bárdos, M. Hort, Ľ. Lintner, P. Minárik
Návrh skupiny poslancov Národnej rady Slovenskej republiky na vydanie ústavného zákona, ktorým sa mení a dopĺňa Ústava Slovenskej republiky č. 460/1992 Zb. v znení neskorších predpisov	1390	16. 11. 2005	D. Bollová, V. Ďaďo, K. Fajnor, J. Hrdlička, M. Juščik, K. Ondriaš, J. Ševc, M. Vajda, S. Zubo
Návrh Výboru Národnej rady Slovenskej republiky pre ľudské práva, národnosti a postavenie žien na vydanie ústavného zákona, ktorým sa mení a dopĺňa Ústava Slovenskej republiky č. 460/1992 Zb. v znení neskorších predpisov	1371	26. 10. 2005	Výbor NR SR pre ľudské práva, národnosti a postavenie žien
Návrh skupiny poslancov Národnej rady Slovenskej republiky na vydanie ústavného zákona, ktorým sa mení a dopĺňa Ústava Slovenskej republiky č. 460/1992 Zb. v znení neskorších predpisov	1313	27. 09. 2005	P. Bódy, J. Hurban, Z. Martináková, Ľ. Navrátilová, B. Opaterný
Vládny návrh ústavného zákona, ktorým sa mení a dopĺňa Ústava Slovenskej republiky č. 460/1992 Zb. v znení neskorších predpisov	1207	16. 06. 2005	predseda vlády SR Ministerstvo spravodlivosti SR
Návrh skupiny poslancov Národnej rady Slovenskej republiky na vydanie ústavného zákona, ktorým sa dopĺňa Ústava Slovenskej republiky č. 460/1992 Zb. v znení neskorších predpisov	1133	22. 04. 2005	D. Čaplovič, I. Federič, R. Fico, R. Madej
Návrh poslanca Národnej rady Slovenskej republiky Jána DRGONCA na vydanie ústavného zákona, ktorým sa mení a dopĺňa Ústava Slovenskej republiky č. 460/1992 Zb. v znení neskorších predpisov	850	20. 08. 2004	J. Drgonec
Návrh poslanca Národnej rady Slovenskej republiky Jána DRGONCA na vydanie ústavného zákona, ktorým sa mení a dopĺňa Ústava Slovenskej republiky č. 460/1992 Zb. v znení neskorších predpisov	776	29. 06. 2004	J. Drgonec
Vládny návrh ústavného zákona, ktorým sa mení a dopĺňa Ústava Slovenskej republiky č. 460/1992 Zb. v znení ústavného zákona č. 244/1998 Z. z., ústavného zákona č. 9/1999 Z. z., ústavného zákona č. 90/2001 Z. z., ústavného zákona č. 140/2004 Z. z. a ústavného zákona č. 323/2004 Z. z.	761	18. 06. 2004	Predseda vlády SR Ministerstvo spravodlivosti SR
Vládny návrh Ústavného zákona, ktorým sa mení a dopĺňa Ústava Slovenskej republiky č. 460/1992 Zb. v znení neskorších predpisov	684	29. 04. 2004	Predseda vlády SR Ministerstvo spravodlivosti SR
Návrh poslanca Národnej rady Slovenskej republiky Jána Drgonca na vydanie ústavného zákona, ktorým sa mení Ústava Slovenskej republiky č. 460/1992 Zb. v znení neskorších predpisov	517	19. 12. 2003	J. Drgonec

Návrh skupiny poslancov Národnej rady Slovenskej republiky na vydanie ústavného zákona, ktorým sa mení a dopĺňa Ústava Slovenskej republiky č. 460/1992 Zb. v znení neskorších predpisov	515	18. 12. 2003	M. Abelovský, V. Ďaďo, J. Drgonec, G. Gál, P. Hrušovský, A. Ivanko, J. Miklušičák, L. Polka, I. Šimko
Návrh skupiny poslancov Národnej rady Slovenskej republiky na vydanie ústavného zákona, ktorým sa dopĺňa Ústava Slovenskej republiky č. 460/1992 Zb. v znení neskorších predpisov	224	25. 04. 2003	T. Cabaj, K. Džupa, S. Husár, J. Jaduš, D. Jarjabek, J. Jasovský, G. Karlin, E. Kolesár, J. Kovarčík, V. Mečiar, J. Mikuš, D. Podracká, V. Soboňa, M. Urbáni
Návrh poslanca Národnej rady Slovenskej republiky Vladimíra Mečiara na vydanie ústavného zákona, ktorým sa dopĺňa Ústava Slovenskej republiky č. 460/1992 Zb. v znení neskorších predpisov	207	02. 04. 2003	V. Mečiar
Návrh skupiny poslancov Národnej rady Slovenskej republiky na vydanie ústavného zákona, ktorým sa mení a dopĺňa Ústava Slovenskej republiky č. 460/1992 Zb. v znení neskorších predpisov	196	27. 03. 2003	P. Bódy, F. Devínsky, M. Gaľa, T. Galbavý, Ľ. Navrátilová
Návrh zákona (II. VO)	ČPT	Doručený	Predkladateľ
Návrh poslancov Národnej rady Slovenskej republiky Petra Tatára a Tomáša Galbavého na vydanie ústavného zákona, ktorým sa mení a dopĺňa ústavný zákon č. 460/1992 Zb. Ústava Slovenskej republiky v znení ústavného zákona č. 244/1998 Z. z., ústavného zákona č. 9/1999 Z. z. a ústavného zákona č. 90/2001 Z. z.	1408	22. 02. 2002	T. Galbavý, P. Tatár
Návrh skupiny poslancov Národnej rady Slovenskej republiky na vydanie ústavného zákona, ktorým sa dopĺňa Ústava Slovenskej republiky č. 460/1992 Zb. v znení neskorších zmien a doplnkov vykonaných ústavnými zákonmi	1370	13. 02. 2002	M. Kotian, A. Malíková, V. Oberhauser, J. Paška, J. Prokeš, I. Sládeček, E. Slavkovská
Návrh poslanca Národnej rady Slovenskej republiky Petra Find'a na vydanie ústavného zákona, ktorým sa mení Ústava Slovenskej republiky č. 460/1992 Zb. v znení neskorších predpisov	1127	13. 08. 2001	P. Find'o
Návrh poslankyne Národnej rady Slovenskej republiky Kataríny Tóthovej na vydanie ústavného zákona, ktorým sa mení a dopĺňa Ústava Slovenskej republiky č. 460/1992 Zb. v znení neskorších predpisov	1091	27. 06. 2001	K. Tóthová
Návrh skupiny poslancov Národnej rady Slovenskej republiky na vydanie ústavného zákona, ktorým sa mení a dopĺňa Ústava Slovenskej republiky č. 460/1992 Zb. v znení ústavného zákona č. 244/1998 Z. z. a ústavného zákona č. 9/1999 Z. z.	643	25. 05. 2000	P. Hrušovský, L. Orosz, P. Kresák, I. Šimko

Návrh skupiny poslancov Národnej rady Slovenskej republiky [P. Kresák, I. Šimko, L. Orosz, L. Mészáros] na vydanie ústavného zákona, ktorým sa mení a dopĺňa Ústava Slovenskej republiky číslo 460/1992 Zb. v znení ústavného zákona číslo 244/1998 Z. z.	58	16. 11. 1998	L. Mészáros, I. Šimko, P. Kresák, L. Orosz
Návrh zákona (I. VO)	ČPT	Doručený	Predkladateľ
Vládny návrh ústavného zákona, ktorým sa mení a dopĺňa Ústava Slovenskej republiky č. 460/1992 Z. z.	1028	23. 06. 1998	predseda vlády SR
<i>Vládny návrh na skrátené legislatívne konanie o vládnom návrhu ústavného zákona, ktorým sa mení a dopĺňa Ústava Slovenskej republiky č. 460/1992 Zb.</i>	1027	23. 06. 1998	<i>predseda vlády SR</i>
Návrh skupiny poslancov Národnej rady Slovenskej republiky na vydanie ústavného zákona, ktorým sa mení a dopĺňa Ústava Slovenskej republiky č. 460/1992 Zb.	986	20. 04. 1998	J. Prokeš, J. Slota, M. Kolláriková, V. Móric, M. Michalec, L. Hruška, J. Paška, R. Šepták, M. Andel
Návrh skupiny poslancov Národnej rady Slovenskej republiky na vydanie ústavného zákona, ktorým sa mení a dopĺňa Ústava Slovenskej republiky č. 460/1992 Zb.	985	20. 04. 1998	Ľ. Fogaš, P. Kanis, M. Benčík, I. Šimko, R. Kováč, P. Hrušovský
Návrh poslanca Národnej rady Slovenskej republiky Ľubomíra FOGAŠA na vydanie ústavného zákona, ktorým sa mení a dopĺňa Ústava Slovenskej republiky č. 460/1992 Zb.	984	20. 04. 1998	Ľ. Fogaš
Návrh skupiny poslancov Národnej rady Slovenskej republiky na vydanie ústavného zákona, ktorým sa mení a dopĺňa Ústava Slovenskej republiky č. 460/1992 Zb.	969	31. 03. 1998	J. Prokeš, J. Slota, R. Šepták, M. Michalec, M. Kolláriková, M. Andel, L. Hruška, J. Paška, V. Móric
Návrh skupiny poslancov Národnej rady Slovenskej republiky na vydanie ústavného zákona, ktorým sa mení a dopĺňa Ústava Slovenskej republiky č. 460/1992 Zb.	686	06. 06. 1997	Ľ. Fogaš, M. Benčík, P. Kanis, M. Ďurišinová
Návrh skupiny poslancov Národnej rady Slovenskej republiky na vydanie ústavného zákona, ktorým sa mení a dopĺňa Ústava Slovenskej republiky č. 460/1992 Zb.	685	06. 06. 1997	J. Čarnogurský, B. Bugár, J. Langoš, Ľ. Černák, E. Bauerová, L. Nagy, J. Volf, I. Šimko

Zoznam návrhov je zoradený od najnovších po najstaršie.

* ČPT = číslo parlamentnej tlače (pod ním je možné návrh vyhľadať).

** Tučným písmom sú vyznačené tie návrhy, ktoré parlament schválil a teda sú platnou súčasťou Ústavy SR.

*** Kurzívou sú vyznačené štyri návrhy na skrátené legislatívne konanie, ktoré boli prijaté.

Súčasní a predchádzajúci sudcovia Ústavného súdu Slovenskej republiky

Ústavný súd Slovenskej republiky je nezávislý súdny orgán ochrany ústavnosti, ktorého existenciu zakotvila Ústava SR vo svojich článkoch 124 – 140. V zmysle čl. 128 ústavy: „Ústavný súd podáva výklad ústavy alebo ústavného zákona, ak je vec sporná. Rozhodnutie ústavného súdu o výklade ústavy alebo ústavného zákona sa vyhlasuje spôsobom ustanoveným na vyhlasovanie zákonov. Výklad je všeobecne záväzný odo dňa jeho vyhlásenia.“ Podrobnosti v súvislosti s touto inštitúciou ustanovuje *zákon NR SR č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov*. Skladá sa z 13 sudcov (pôvodne z 10), ktorých na návrh NR SR vymenúva prezident SR na 12 rokov (pôvodne na 7). Predsedu a podpredsedu vymenúva zo sudcov prezident SR.

Sudcovia Ústavného súdu SR			
meno	funkcia	od	do
Ivetta Macejková	predsedníčka	16. februára 2007	
Milan Lalič	podpredseda	16. februára 2007	
Jana Baricová	sudkyňa	10. júla 2014	
Peter Brňák	sudca	16. februára 2007	
Ľudmila Gajdošíková	sudkyňa	16. januára 2007 22. januára 2000	
Sergej Kohut	sudca	16. februára 2007	
Lajos Mészáros	sudca	16. februára 2007 22. januára 2000	
Marianna Mochnáčová	sudkyňa	16. februára 2007	
Ladislav Orosz	sudca	16. februára 2007	
Rudolf Tkáčik	sudca	16. februára 2007	

Predchádzajúci sudcovia Ústavného súdu SR			
meno	funkcia	od	do
Milan Čič	sudca a predseda	21. januára 1993 8. marca 1993	21. januára 2000
Ján Mazák	predseda	22. januára 2000	30. septembra 2006
Štefan Ogurčák	sudca sudca a podpredseda	22. januára 2000 21. januára 1993 8. marca 1993	21. januára 2007 21. januára 2000
Eduard Barány	podpredseda	22. januára 2000	21. januára 2007
Juraj Babjak	sudca	22. januára 2000	21. januára 2007
Ján Auxt	sudca	4. júla 2002	4. júla 2014
Alexander Bröstl	sudca	22. januára 2000	21. januára 2007
Július Černák	sudca	21. januára 1993	21. januára 2000
Anna Danielčáková	sudkyňa	21. januára 1993	21. januára 2000
Ján Drgonec	sudca	21. januára 1993	21. januára 2000
Ľubomír Dobrík	sudca	29. februára 2004 28. februára 1997	29. februára 2016
Juraj Horváth	sudca	4. júla 2002	4. júla 2014
Ján Klučka	sudca	22. januára 2000 21. januára 1993	30. apríla 2004
Ján Luby	sudca	4. júla 2002	4. júla 2014
Viera Mrázová	sudkyňa	21. januára 1993	21. januára 2000
Richard Rapant	sudca	21. januára 1993	21. januára 2000
Miloš Seemann	sudca	21. januára 1993	28. februára 1997
Tibor Šafárik	sudca	21. januára 1993	21. januára 2000
Daniel Šváby	sudca	22. januára 2000	30. apríla 2004

**USTAVA
SLOVENSKEJ
REPUBLIKY**

Výňatky zo stenografických záznamov

**zo schôdzí SNR/NR SR
k prijímaniu Ústavy Slovenskej republiky
a jej euronovely**

Výňatok z prerokovania návrhu Ústavy Slovenskej republiky, ktorá bola následne prijatá pod č. 460/1992 Zb.

Stenografická správa o 5. schôdzi Slovenskej národnej rady Prvý deň rokovania, 31. augusta, výňatok

Program schôdze:

Vládny návrh Ústavy Slovenskej republiky

Predseda SNR I. Gašparovič:

Vážená Slovenská národná rada, vážené poslankyne, vážení poslanci, milí hostia, otváram rokovanie 5. schôdze Slovenskej národnej rady, na ktorej vás všetkých srdečne vítam.

Vítam na našom rokovaní predsedu vlády Slovenskej republiky pána Vladimíra Mečiara a ostatných členov vlády Slovenskej republiky. Dovoľte mi, aby som privítal medzi nami aj predsedu Federálneho zhromaždenia Českej a Slovenskej Federatívnej Republiky pána Michala Kováča, ako aj podpredsedu Snemovne národov Federálneho zhromaždenia pána Romana Zelenaya /potlesk/.

Prosím pánov poslancov a panie poslankyne, aby sme sa predstavovali.

/Prezentovalo sa 126 poslancov./

Konštatujem, že je prítomných 126 pánov poslancov a pani poslankyňa. Zisťujem, že Slovenská národná rada je schopná sa uznášať.

Vážené poslankyne, vážení poslanci,

Predsedníctvo Slovenskej národnej rady navrhuje na dnešnej schôdzi prerokovať ako jediný bod programu vládný návrh Ústavy Slovenskej republiky.

...

Vážené panie poslankyne, vážení páni poslanci,

vládny návrh Ústavy Slovenskej republiky ste dostali ako tlač Slovenskej národnej rady číslo 24, spoločnú správu výborov Slovenskej národnej rady ako tlač Slovenskej národnej rady číslo 24a a dodatok k tejto správe vám bol rozdaný ako tlač Slovenskej národnej rady číslo 24b.

Dodatočne vám bola doručená dôvodová správa k vládnemu návrhu Ústavy Slovenskej republiky. Všetci ju máte pred sebou. Štúdiu sme venovali dosť podstatnú časť. Ústavnoprávny výbor pripomienky spracovával do poslednej chvíle, venoval sa im veľmi zodpovedne. Prosil by som vás, aby sme pri prerokovaní tejto ústavy zachovali parlamentnú dôstojnosť /potlesk/. Som rád, že moju poznámku ocenilo KDĽH. Ďakujem vám. Budeme rokovať ako sa patrí na poslancov tohto volebného obdobia Slovenskej národnej rady.

Prosím predsedu vlády Slovenskej republiky pána Mečiara, aby uviedol vládný návrh Ústavy Slovenskej republiky.

Predseda vlády SR V. Mečiar:

Vážené dámy poslankyne, vážení páni poslanci, vážená vláda, vážení hostia,

máte príležitosť rozhodnúť o jednom z okamihov, ktoré sú historické a ktoré majú obrovský politický, právny, spoločenský význam pre celý ďalší vývoj Slovenskej republiky. Využitie takejto príležitosti môžu uskutočniť ľudia, ktorí sú plne pripravení na riešenie jej problémov, ľudia, pre ktorých je vlastná tolerancia, úcta k názoru iných, snaha o kooperáciu a dosiahnutie vzájomného prospechu nie pre seba, nie pre stranu, ale pre Slovensko ako celok. Je dôležité pripomenúť tieto slová najmä preto, že ešte Slovenská národná rada návrh ústavy neprerokovala a už niektorí jej vlastní poslanci tento návrh zhadzovali, znižovali jeho význam, jeho obsah.

Pri príprave ústavy sa prejavila hlboká demokratičnosť tejto inštitúcie. Bolo podaných viac ako 400 doplňujúcich a pozmeňujúcich návrhov. Väčšina týchto názorov bola opakovaná, upravovali formálne stránky tohto procesu, filozofiu ústavy základným spôsobom nemenili. Boli názory a stanoviská, ktoré boli vecné, a našli svoj odraz vo viac ako sto akceptovaných pripomienkach k obsahu zákona a návrhu ústavy. Boli však i návrhy, ktoré prekračovali rámec a filozofiu tejto ústavy, najmä názory tlmočené Maďarským kresťanskodemokratickým hnutím a hnutím Együttélés, ktoré popravde a správne boli v návrhu odmietnuté.

Význam ústavy pre Slovensko v súčasnosti je obrovský. Deň, kedy sa prijíma ústava, býva spravidla štátnym sviatkom, sviatkom občanov, ktorí prostredníctvom ústavy uzatvorili spoločenskú zmluvu o usporiadaní základov spoločnosti, ktoré si osvojujú, dodržujú a nimi sa riadia. Ústava právne garantuje širšie spoločenské vzťahy, v ktorých sa uskutočňuje život občana, vzťah občana k občanovi, k štátu, štruktúra štátnych orgánov, v ktorých sa dávajú právne záruky, slobody a stability.

Ak hovoríme o stabilite základných spoločenských vzťahov, nie je možné si ju predstaviť bez stability ústavy. Keď hodnotíme historický vývoj rozličných krajín, vidíme, že najväčší rozkvet dosiahli práve tie, kde stabilizované základné vzťahy umožnili sústredenie sa spoločnosti na iné závažné problémy, nie neustále vracanie sa k základu.

Ústava je právom nazývaná zákonom zákonov, pretože je prameňom práva. Nič v právnom poriadku Slovenskej republiky nebude smieť byť v rozpore s ústavou, ktorú, predpokladám, táto Slovenská národná rada prijme.

Ústava súčasne poskytuje systém záruk ako dosiahnuť, aby zákonnosť a jej obsah sa naplnil v živote, aby slúžila občanovi, spoločnosti, aby slúžila k pozdvihnutiu a prosperite štátu. Súčasne na ústavu a jej prijatie musíme pozeráť ako na začiatok prestavby celého právneho systému, všetkých právnych vzťahov a všetkých inštitúcií Slovenskej republiky. Tu nejde o čiastkovú úpravu, ani o pokus látať staré spoločenské vzťahy, tu ide o sústavu nových zákonov, ktoré budú musieť byť prijaté v podstate ku každému zodpovedajúcemu slovu alebo vete v ústave. Obdobie prechodných čiastkových zmien, obdobie právneho a politického

príštípkárenia je za nami. Ústava je ústavným a základným krokom k takejto prestavbe celého právneho spoločenského systému.

Pokiaľ hodnotíme túto ústavu, musíme povedať, že je to prvá demokratická ústava, ktorá je prerokovaná v Slovenskej národnej rade bez vonkajších vplyvov, ktorá vyplýva z názorov a ideí vo vnútri našej spoločnosti, ktorá odmieta fašizmus, antisemitizmus, nacionalizmus, ktorá je zárukou demokracie, slobody a úcty k právu. Preto právom hovoríme, že je to prvá demokratická Ústava Slovenskej republiky.

Pokiaľ ide o proces prijímania ústavy, hodnotíme ho ako oneskorený. Existovala dohoda s českou politickou reprezentáciou, že do 30. 6. 1991 bude prijatá ústava v Slovenskej republike, v Českej republike. Táto bola neskoršie zmenená tak, že bol spresnený dátum prijatia na 28. október 1991. Známe sú závery z Milov, beznádejné rokovania, a ukázalo sa, že túžba po moci bola silnejšia ako pocit potreby slúžiť národnej a spoločenskej veci, egoizmus a opúšťanie základných slovenských záujmov viedli k tomu, že ústava je prerokovávaná až v terajšom volebnom období.

Proces prijímania ústavy nie je samoúčelný, nezačal voľbami, voľbami iba nadobudol akceleráciu, rešpektovalo sa to, čo bolo predtým v ústave urobené. Bola i verejná diskusia, boli i návrhy politických strán a hnutí, preto vládný návrh je syntézou toho najlepšieho, čo sme boli schopní vytvoriť, abstrahovať a dať Slovenskej národnej rade k dispozícii z názorov, ktoré sa na území Slovenskej republiky prezentovali.

Bolo preto naprosto správne, že občania odmietli tých, ktorí zodpovedali za právne a ústavne neregulovaný stav vývoja Slovenskej republiky, ktorí zodpovedali za to, že ústava v riadnom čase i napriek dohode s českou reprezentáciou nebola prijatá.

Ústava má svoj obrovský medzinárodný význam. Predovšetkým je krokom k emancipácii Slovenska v európskom a svetovom význame. Ak hovoríme o emancipácii, ide nám o rovnosť Slovenska, o rovnosť Slovenskej republiky s ostatnými štátnymi útvarmi v Európe i vo svete. Ústava dokazuje, že sme si osvojili kultúru aj skúsenosti vyspelých demokracií. V diskusii o ústave sa priamo porovnávali texty článkov našej

ústavy a ústavy iných európskych krajín. Mohli sme konštatovať, že sú plne kompatibilné, zodpovedajú európskym normám. Ústava otvára cesty k medzinárodnej spolupráci a k medzinárodnej integrácii. Cesta k posilňovaniu slovenskej štátnosti nie je cesta k medzinárodnej izolácii. Preto sa hovorí o možnosti Slovenska vstupovať do integračných zväzkov a upravuje sa tento proces. Preto sa hovorí o uzatváraní medzinárodných zmlúv, záväzkov, ratifikácii a všetkých ostatných oblastiach, ktoré súvisia so zahranično-politickými aktivitami Slovenskej republiky.

Ústava súčasne garantuje, že Slovenska republika akceptuje medzinárodne uznané pravidlá správania sa najmä v oblasti občianskych a ľudských práv, keď hovorí, že všade tam, kde medzinárodné pravidlá garantujú väčší rozsah práv a slobôd ako zákony Slovenskej republiky, uznávajú sa tieto medzinárodné pravidlá. Nie je teda zmlouvou uzatvorenou, je normou otvorenou všetkému, čo môže prospieť občanovi, čo môže prospieť spoločnosti. Súčasná zmluva ukazuje, že Slovensko garantuje európsky štandard ochrany ľudských a občianskych práv aj pre menšiny. Ak sa niektorým našim poslancom, ktorí sa vydávajú za jediných zástupcov menšín, tento termín nezdá, treba porovnať obsah medzinárodných záväzkov s obsahom uznaných záväzkov, a zistia, že tam, kde to bolo možné, išlo sa nad garantovaný štandard.

Ústava súčasne ukazuje, že kampane, ktoré hovorili, že Slovenská republika sa bude vyvíjať ako nedemokratický štát, že Slovenská republika bude potlačovať ľudské a občianske práva a bude nestabilnou krajinou, prijatím tejto ústavy sú odmietnuté, pretože základné záruky demokracie, slobody sú ňou jednoznačne tlmočené a v právnej podobe predstavené. Preto snahy dostať nás práve týmto spochybnením do medzinárodnej izolácie Slovenská republika prijatím ústavy láme. Je to krok z medzinárodnej izolácie, krok, záruka pre ostatných, že právne zásady tohto štátu zodpovedajú normám vyspelých európskych krajín.

Samozrejme, že ústava má obrovský význam i smerom dovnútra. Jasne je v nej deklarované právo Slovákov ako národa na sebaurčenie. Toto právo národa na sebaurčenie smeruje ku všetkým ostatným národom. Povýšenie organizácie národa na úroveň štátu je najvyšším doteraz známym politickým i právnym spôsobom organizácie spoločnosti. Ak

hovoríme o tomto sebaurčení práva národa, súčasne hovoríme, že má predovšetkým platnosť smerom von, ale vo vnútri budovania spoločnosti a štátu chceme ísť dôsledne cestou uplatňovania občianskeho princípu. Nie je nám vlastný národný nacionalizmus, ale nie je nám vlastný a nebude nám vlastný ani nacionalizmus menšín a etnických skupín. Rovnosť občanov, rovnosť práv, rovnosť povinností.

Slovenská republika prijatím ústavy vo svojich úvodných ustanoveniach jednoznačne hovorí o svojej zvrchovanosti. Zvrchovanosť znamená nezávislosť moci Slovenskej republiky od akejkoľvek inej moci, a to ako vo vnútri, tak i za hranicami štátu. Vo vnútri to znamená, že štát je silnejší a podliehať mu všetci občania, politické strany, všetky subjekty nachádzajúce sa na jeho území. Pokus o opačnú zmenu je pokusom o deformáciu demokracie. Má aj svoje vonkajšie aspekty. Jednoznačne dokazuje, že federácia netvorí republiky, ale republiky tvoria federáciu.

V ústave sa prejavuje hlboká demokratickosť, skutočnosť, že sa hlásime k štátu právnemu, to znamená, že každý je povinný správať sa podľa práva, úradné orgány sú povinné dodržiavať zákony štátu. Tlmočia sa jasne zásady záruk nedotknuteľnosti osôb. Ústava súčasne potvrdzuje, že Slovenská republika sa bude ďalej vyvíjať ako neideologicky štát. Nebude podliehať žiadnej ideológii, ani žiadnemu náboženstvu. Ústava Slovenskej republiky súčasne v plnom rozsahu rehabilituje občana. Občan sa stáva nielen základom štátu, ale občan je základom predmetu ochrany, právnej regulácie a záruk slobody. Znovu sa obnovujú inštitúcie slobody, rovnosti, uplatňuje sa zásada, že všetci ľudia sa rodia ako rovní, rovní v právach i povinnostiach, rovní v politickom i právnom zmysle. Táto zásada je do dôsledku rešpektovaná. Nemôže byť občan bez slobody, nemôže byť občan bez záruk zo strany štátu, že sa nebude môcť vyvíjať tak, aby niekto iný narušoval to, čo je prirodzenou vlastnosťou ľudského jedinca – sloboda v rozhodovaní, samostatnosť v rozhodovaní. Súčasná záruka daná ústavou chráni občana pred občanom navzájom tým, že upravujú hranice slobody tam, kde sa narušuje záujem iného.

Ochrana nesmeruje len k občanovi, ale aj k štátu. Ak štát dáva záruky slobody, nemôže súčasne mať toľko moci, aby jeho úradné osoby a úradné miesta túto slobodu mohli porušovať. Preto tento systém je

rozpracovaný demokraticky, funkčne a zodpovedne. Štát je povinný právo deklarovať, zabezpečiť výkon činnosti podľa práva a chrániť pred každým porušením.

Pokiaľ ide o otázky národnostných menšín a reguláciu v ústave, treba veľmi jednoznačne povedať, že na tieto otázky čakali i naši priatelia v zahraničí. Po dnešnej konzultácii s ministrom Moravčíkom, ministrom zahraničných vecí federácie, môžem povedať, že tam, kde tieto otázky konzultoval a oboznámil s obsahom ústavy, bol tento obsah prijatý ako zodpovedajúci európskemu štandardu a idúci ešte nad. Teda akékoľvek pokusy o krivdu tu neexistujú. Ak hovoríme, že tu niečo nie je v poriadku, pýtame sa, čo. Ak sa hovorí o porušovaní štandardov, chceme vedieť, v čom a kto. Z ústavy takéto zásady nevyplývajú. Ale návrhy, ktoré prichádzali od zástupcov Együttélés a Maďarského kresťansko-demokratického hnutia, smerujú nie k naplneniu spolužitia Slovákov a Maďarov, ale k prehĺbeniu izolácie, k deleniu štátnej správy na národnostnom princípe, k deleniu a spochybneniu integrity územia Slovenskej republiky, ako aj medzinárodných zmlúv. Slovenská republika svojimi ústavnými princípmi akceptuje nielen medzinárodné pravidlá, ale aj medzinárodné kontrolné mechanizmy a medzinárodné záruky ochrany práv menšín. Ak sú tu porušenia, je možnosť sa chrániť, ale nemožno donekonečna znevažovať základné princípy tvorby tohto štátu a tejto republiky len preto, že sa to znepáčilo skupine, ktorá baží po moci alebo ktorá predkladá názory, ktoré sú nie zrelé ani koncepcne, ani filozoficky, ani politicky. Prezentať sa je dobré, ale viac ako osoba a strana je štát.

V ústave sú demokraticky vyvážené aj systémy budovania zákonodarej, výkonnej a súdnej moci. V priebehu rokovania bolo veľmi veľa diskusií o tom, či kontrolnú moc zahnúť do ústavy ako štvrtú. Nakoniec sa s nimi ústava vyrovnala tak, ako je v obsahu uvedené, a kontrolu ako štvrtý systém neprijala. V otázkach vzťahov najvyšších orgánov ide o vyváženosť, o vzájomné mechanizmy brzd a vzájomnú kontrolu. Zásada je v tom, že ani jeden z najvyšších orgánov nemôže mať toľko moci, aby ju mohol nekontrolovateľne strhnúť na seba. Veľa diskusií bolo práve o vzťahu vlády a parlamentu. Treba jasne povedať, deklarovať a v praxi dodržiavať, že parlament je najvyšším zákonodarným orgánom Slovenskej republiky, vláda je najvyšším výkonným orgánom Slovenskej

republiky. Vláda nie je Kanceláriou Slovenskej národnej rady. Preto v systéme vzájomných mechanizmov vzťahov musia byť také brzdy, musia byť také záruky, že každá z týchto inštitúcií pôsobí samostatne, a predsa môžu pôsobiť v jednote.

Pokiaľ ide o zložku výkonnú, prvýkrát sa delí na časť vlády a prezidenta, čím zaniká ustanovenie o Predsedníctve Slovenskej národnej rady ako kolektívnej hlave štátu a pristupujeme k inštitúcii prezidenta ako demokratickej a funkčnej. Vzniká ústavný súd ako nový kontrolný orgán, ktorý sa bude musieť, čo najskôr zaviesť do praxe. Vznikajú ďalšie mechanizmy vzájomnej spolupráce. Rozvíja sa princíp priamej demokracie, napríklad konštituovaním ustanovení o referende, aj zastupiteľskej uplatňovaním princípov voľby a systému práce zastupiteľských zborov. Ústava jednoznačne potvrdzuje nezávislosť sudov. Ak táto bola mnoho razy deklarovaná, treba aj povedať, ako ju chápeme. Je to nezávislosť a samostatnosť sudcov v rozhodovacom procese, tam sú nezávislí, ale to neznamená, že štát nebude zasahovať do organizácie, činnosti a riadenia a výkonu súdnych činností.

Veľká dvojitosť v celom procese prerokovania ústavy sa prejavovala práve v tom, že sme sa vyrovnávali s tým, že na jednej strane v politike viac ako tri pätiny poslancov Slovenskej národnej rady sa prihlásilo k medzinárodne právnej subjektivite Slovenskej republiky, rozdiel je len v časovej rovine, a táto je možná len cez štát. Inak ju nemožno dosiahnuť. Na druhej strane článok 142 odsek 2 doterajšej ústavy hovorí, že prijatím ústavy republik sa ústavné pomery týchto republik spravujú touto ústavou. Dvojakošť bola v politických zámeroch a cieľoch v snahe vyjadriť slovenskú štátnosť v ústave čo najkomplexnejšie a na druhej strane neporušiť doterajšiu ústavu federácie, rešpektovať ústavný stav, nevytvoriť faktický stav rozpadu štátu a zániku federálnej ústavy. Toto sa podarilo. Jednak to vyplýva z terajšieho textu ústavy, jednak to vyplýva z doterajšej charakteristiky postavenia Ústavného súdu Českej a Slovenskej Federatívnej Republiky, ktorý môže konštatovať rozdiely v ústavách, ale nemôže ich rušiť. Čiže zákonodarca už v momente prijímania ústav alebo otvárania mechanizmu pre prijatie ústav republik predpokladal rôznosť, predpokladal inú obsahovú východiskovú základňu pre ústavu federácie a pre ústavu republiky.

Plné kompetencie nie sú prekážkou, naopak, sú podmienkou spojenia na akomkoľvek stupni. Iba ten môže odovzdávať kompetencie, kto ich má. Slovenská republika nemôže postúpiť inému to, čím sama nedisponuje. Na základe toho sa záverečné ustanovenia upravili tak, že niektoré časti prichádzajú do úvahy skôr, u niektorých sa činnosť odkladá do vyriešenia štátoprávnych vzťahov, ale funkčnosť, závislosť republikovej ústavy a federatívnej ústavy je vyriešená tak, že môžu v plnej hodnote, s plným obsahom existovať, vedľa seba. Ide o nový stav, novú úpravu ústavných pomerov slovenských orgánov.

Pokiaľ ide o hodnotenie tohto nového stavu, veľa diskusií bolo o otázkach sľubu poslancov Slovenskej národnej rady na tieto novozmenené ústavné pomery. Predovšetkým ide o rozšírenie týchto ústavných pomerov vo vzťahu k doterajším, ktoré by poslanci nemali akceptovať iba ako ostatní občania, že zákon je pre nich platný, ale i z hľadiska morálnej a politickej viazanosti ústavy pre konanie poslancov. Nemôže platiť zásada vyslovovaná niektorými poslancami Slovenskej národnej rady, že ak za túto ústavu nehlasujem, nie som ňou viazaný. Nie je možné ani to, aby niekto znevažoval republiku, jej ústavný systém, základy zákonodarstva len preto, že predstava ústavy sa nespája s jeho osobným, veľakrát nekvalifikovaným názorom. Je ponížujúce, aby poslanci Slovenskej národnej rady, pre ktorých by záujem Slovenskej republiky mal byť určujúci a prvoradý, kydali špinu na vlastnú republiku a vlastné ústavné pomery.

Pokiaľ ide o Slovensko, hľadá si svoje miesto v novo sa meniacich globálnych európskych politických pomeroch, hľadá si spôsob začleňovania do týchto pomerov, pre čo ústava je jeho podmienkou. Iba barbar nemôže objaviť krásu skrytú v tejto krajine, iba ten, kto ju nemá rád, môže svoj osobný záujem považovať za viac ako je ona, haníť jej povest v zahraničí a poškodzovať ju.

Pokiaľ ide o tieto slová, sú adresované len preto, že treba chápať širšie dimenzie správania i vystupovania. Ak sa dnes chceme priradiť do kultúry a do spoločenstva ostatných európskych národov ako rovný subjekt, ak tam chceme zohrávať svoju úlohu, naučme sa i to, že je vyšší záujem, a to je záujem štátu, záujem celého spoločenstva, ktorému tí, ktorých občania poverili, slúžia.

Hovorí sa, že úspech môže postihnúť iba toho, kto je naň pripravený. Úspechom tohto rokovania bude prijatie plnohodnotnej demokratickej Ústavy Slovenskej republiky. Preto, vážené dámy, vážení páni, prihovám sa k vám s nádejou na to, že ste na tento krok pripravení.

Ďakujem vám. /Potlesk./

Predseda SNR I. Gašparovič:

Ďakujem pánovi predsedovi vlády Slovenskej republiky za uvedenie vládneho návrhu Ústavy Slovenskej republiky.

Prosím spoločného spravodajcu výborov pána Milana Sečánskeho, aby predniesol správu o výsledkoch prerokovania návrhu Ústavy Slovenskej republiky vo výboroch Slovenskej národnej rady.

Poslanec M. Sečánsky:

Panie poslankyne,
páni poslanci,
vážená vláda Slovenskej republiky,
vážení prítomní,

s úctou a s vedomím plnej vážnosti tejto chvíle predstupujem pred vás ako spoločný spravodajca s úmyslom podať vám správu o prerokovaní návrhu Ústavy Slovenskej republiky vo výboroch Slovenskej národnej rady. Skôr, ako k tomu dôjdem, chcem niekoľkými slovami vyjadriť, svoj postoj k tejto problematike.

Všetci dobre vieme, že ústava je základný zákon štátu, že je prameňom práva najvyššej právnej sily, ktorý tvorí vrchol právneho poriadku. Ako takému jej ostatné právne normy nemôžu odporovať. Je zákonom, ktorý bude v budúcich rokoch podstatnou mierou vplývať na slovenskú štátnosť, podľa ktorého – voľne povedané – bude Slovenská republika žiť. Je základom aj budúcej zákonodarnej činnosti. Jeho dôležitosť je vyjadrená aj odlišným spôsobom hlasov, ktoré musí pri schvaľovaní získať. Kým na prijatie bežného zákona stačí súhlas nadpolovičnej väčšiny prítomných poslancov, na schválenie ústavy treba súhlas minimálne trojpätinovej väčšiny všetkých poslancov Slovenskej

národnej rady, to znamená súhlas minimálne 90 poslancov. To platí u nás o ústave všeobecne.

Som toho názoru, že tento návrh ústavy ma aj niekoľko významových odlišností. Prvú osobitosť vidím v tom, že rešpektuje zásadu zákonnosti a ústavnosti pri zániku súčasnej centralizovanej česko-slovenskej federácie a vzniku Slovenskej republiky ako subjektu medzinárodného práva. Tento pokojný prechod v Európe, ale aj mimo nej nie je takým častým javom, ale pre nás, a verím, že aj pre českých partnerov, je to jediná cesta aj napriek tomu, že miestami je poriadne hrbolatá. Iná však neexistuje. Druhá osobitosť je v tom, že touto ústavou sa po tisícročnom zápase o národné bytie realizuje vlastná slovenská štátnosť ako výraz neodobratelného, prirodzeného, svätého práva každého, teda aj slovenského národa na sebaurčenie. Od dňa zániku federácie budú vzájomné pomery týkajúce sa ďalšieho spolunažívania Čechov a Slovákov, presnejšie povedané občanov Českej republiky a občanov Slovenskej republiky, upravené na základe obojstranného súhlasu vyplývajúceho zo slobodnej vôle partnerov. Ak takáto zmluva bude zakladať štátny zväzok, musí byť schválená v koncovke referendom.

Ďalšia poznámka. Návrh ústavy prerokovávame v dobe, v ktorej dochádza k výraznej polarizácii politických síl, pokiaľ ide o národ. Vážim si nutnosť plurality politických síl v systéme parlamentnej demokracie ako základného predpokladu jeho fungovania. Som však presvedčený, že návrh, ktorý vám po rokovaní ústavnoprávneho výboru predkladáme, je prijateľným kompromisom pre väčšinu politických strán a hnutí a treba zaň v záujme Slovenska hlasovať.

Vládny návrh Ústavy Slovenskej republiky prideliť Predsedníctvo Slovenskej národnej rady všetkým výborom Slovenskej národnej rady, samozrejme, mimo mandátového a imunitného výboru, s tým, že spoločnú správu o výsledku prerokovania vládneho návrhu predložia Slovenskej národnej rade. Súčasne Predsedníctvo Slovenskej národnej rady určilo Ústavnoprávny výbor Slovenskej národnej rady ako koordinátora stanovísk ostatných výborov Slovenskej národnej rady. Všetky výbory Slovenskej národnej rady uvedený vládny návrh ústavy prerokovali do 14. augusta

1992. Ústavnoprávny výbor ako garančný výbor prerokoval vládny návrh ústavy v čase od 19. augusta do 24. augusta 1992.

Pripomienky z jednotlivých výborov mali charakter zmien, doplnkov, podnetov alebo odporúčaní pre ústavnoprávny výbor, aby niektoré znenia návrhu zväzil alebo dopracoval. Ústavnoprávny výbor pri prerokovávaní návrhu vyjadril svoje stanovisko k jednotlivým ustanoveniam. Pritom prihliadal k pripomienkam výborov. Stanovisko k návrhu ústavy a k pripomienkam, prípadne k návrhom jednotlivých výborov, zhmuloval do spoločnej správy, ktorú máte pred sebou ako tlač 24a.

.....

Dovoľte, aby som na záver mojej správy úprimne poďakoval všetkým, ktorí sa akýmkoľvek spôsobom, samozrejme, konštruktívne podieľali na prácach na novej ústave, či sú to poslanci, kluby, alebo občania z rôznych inštitúcií, Matica slovenská, Slovenská akadémia vied atď. Nikto z nich nebude zabudnutý, večne budú poznamenané v análoch Slovenskej národnej rady mená tých, ktorí prispeli k tvorbe Ústavy Slovenskej republiky.

Vážená Slovenská národná rada, vážená vláda, po prerokovaní mám česť odporučiť vám, aby sme Ústavu Slovenskej republiky schválili.

Ďakujem za pozornosť. /Potlesk./

Predseda SNR I. Gašparovič:

Ďakujem. Prosím pána poslanca Sečánskeho, aby zaujal miesto pre spravodajcu výborov.

Vážené panie poslankyne, vážení páni poslanci,

otvárať rozpravu k vládnemu návrhu Ústavy Slovenskej republiky. V zmysle dohody politického grémia z 18. augusta 1992 odporúčam, aby v rozprave vystúpili so svojimi príspevkami najskôr zástupcovia poslaneckých klubov tak, ako sa dohodlo v grémiu a v kluboch, a to v poradí od počtne najmenšieho po najpočetnejší. Po nich vystúpia poslanci v poradí, ako sa do rozpravy písomne prihlásili.

Ako prvému dávam slovo zástupcovi Maďarského kresťansko-demokratického hnutia pánovi Csákymu.

Poslanec p. Csáky:

Vážené dámy,
vážení páni,
vážený pán predseda Slovenskej národnej rady,
vážený pán predseda vlády,

predtým, ako pristúpim k predneseniu svojho prejavu, v mene aj kolegov z hnutia Együttélés sa musím jednoznačne ohradiť proti obvineniam, ktoré tu padli na našu adresu z úst pána premiéra. Naše návrhy sa opierali o platné medzinárodné dokumenty, a najvyššou snahou našich poslancov bolo dosiahnuť vytvorenie takého základného dokumentu štátu, ktorý by mohol byť kladne akceptovateľný aj na európskej úrovni.

Vážená Slovenská národná rada,

prijatie ústavy štátu je bezosporu veľmi vážnym krokom v živote každej spoločnosti. Forma prijatia, ako aj obsah dokumentu dáva charakteristický obraz o politickej vyspelosti spoločnosti, ale predovšetkým politickej reprezentácie, ktorá uskutoční takýto krok. Pre každého poslanca zákonodarného zboru je veľkou čťou spolupracovať na takom základnom dokumente štátu. V demokratických štátoch, ktoré vypracovali a prijali vlastné ústavy, bol celý proces charakterizovaný dodržaním určitých princípov. Po prvé – prijatiu predchádzala veľmi podrobná a starostlivá odborná príprava, aby mohli byť z návrhu eliminované prípadné jeho nedostatky. Po druhé – akt prijatia sa uskutočnil demokratickou cestou a nový ústavný stav sa nastolil ústavným spôsobom, to znamená evolučnou cestou. A po tretie – tak príprava, ako aj samotný akt prijatia boli charakterizované jednoznačnou snahou o dosiahnutie maximálneho konsenzu.

Prijatím novej ústavy sa nemajú riešiť len prípadné aktuálne problémy spoločnosti, ale dobre premyslený a aj po odbornej stránke dobre pripravený dokument má slúžiť ako pevný základ budovania spoločnosti na dlhé roky, možno aj desaťročia.

Vážení prítomní,

aj keď predložený návrh Ústavy Slovenskej republiky má bezosporu veľa kladných prvkov, domnievam sa, že pri príprave textu Ústavy Slovenskej republiky z predchádzajúcich základných princípov, bohužiaľ, nebol rešpektovaný ani jeden.

Návrh Ústavy Slovenskej národnej rady, ktorý máme na programe dnešnej schôdze Slovenskej národnej rady, bol pripravený veľmi rýchlo, vyskytuje sa v ňom rad neobjasnených a nepremyslených vzťahov. Definovanie, fungovanie, ale aj vzájomné vzťahy niektorých novozavedených inštitúcií nie sú po odbornej stránke vyčistené. O tom svedčí okrem iného aj vysoký počet pripomienok a pozmeňovacích návrhov z výborov Slovenskej národnej rady.

Nemôžem súhlasiť so snahami, ktoré sa snažia bagatelizovať túto skutočnosť. Z uvedeného dôvodu Maďarské kresťanskodemokratické hnutie by považovalo za skutočne múdre, keby bola zaradená aspoň 14-dňová prestávka do procesu konštruovania ústavy a doterajší priebeh prerokovávania návrhov vo výboroch by sme brali ako prvé čítanie návrhu. Tento návrh, samozrejme, sa po predchádzajúcom dnešnom hlasovaní stal bezpredmetným.

A teraz mi dovoľte, aby som sa vyjadril k obsahovej časti predloženého návrhu ústavy. Na prvom mieste musím konštatovať, že vládny návrh Ústavy Slovenskej republiky síce deklaruje nezávislý štát so všetkými atribútmi takéhoto útvaru, nerieši však existenciu česko-slovenskej federácie a vzťah tejto ústavy k existujúcej a platnej Ústave Českej a Slovenskej Federatívnej Republiky. Pri otvorení tohto problému sa cituje väčšinou ods. 2 čl. 142 ústavného zákona č. 143/1968 Zb. Dovoľujem si však upozorniť na skutočnosť, že spomínaný článok ústavného zákona obsahuje aj odsek 1, 3 a 4, z ktorých jednoznačne vyplýva, akú ústavu môže prijať Slovenská národná rada a akú nie.

Predložený vládny návrh rozhodne nepatrí z tohto hľadiska medzi akceptovateľné a jeho odsúhlasením bez patričných zmien by sme sa dostali do kolízie okrem iného aj s našim poslanceckým sľubom, ktorý sme slávnostne zložili pred dvoma mesiacmi tu, v tejto sále. Riešenie nastolenia

nového ústavného stavu je možné zmenou záverečných ustanovení návrhu, ako aj ústavnou cestou cez Federálne zhromaždenie, a to buď zmenou ústavného zákona č. 143/1968, alebo jeho zrušením a prijatím ústavného zákona napríklad o zániku federácie.

Ďalším kardinálnym problémom, ktorý táto ustáva rieši nedostatočne, je platnosť doterajších ústavných a ďalších zákonov, ako aj niektorých v návrhu nomenovaných medzinárodných dokumentov po eventuálnom prijatí tejto ústavy. Domnievame sa, že dikcia článku 157 v tomto smere je veľmi všeobecná, neurčuje presne, ktoré zákony a ústavné zákony ostávajú v platnosti a ktoré nie. To isté môžeme povedať aj o článku 158 návrhu. Domnievame sa, že tieto záležitosti musia byť v ústave formulované jednoznačne.

Ďalšou ukážkou nevyjasneného prístupu k problému je text, presnejšie aspoň desať návrhov textu preambuly ústavy. Je veľmi poučné, akými kľúčovými formuláciami sa autori snažia obísť to, čo sa obísť nedá. Fakt, že Slovenská republika nie je čiste národným štátom, znamená, že ani nemôže byť tak definovaná. V Slovenskej republike žije vysoké percento občanov neslovenskej národnosti, ktorí chcú žiť naďalej v štáte ako skutočne rovnoprávni občania. Tento fakt by mal byť zohľadnený v preambule ústavy. Samozrejme, silou hlasov sa dajú presadiť aj iné formulácie. Prijatím takých formulácií by sa však hodnota takého dokumentu vymkla z rámca ústavnosti v európskom zmysle slova. Bol by som rád, keby sme si všetci uvedomili, že správnym doriešením tohto problému by sme uctili predovšetkým tento dokument, ako aj sami seba.

S uvedeným problémom súvisí aj úroveň deklarovania menšinových práv v tejto ústave. Je všeobecne známe, že poslanci našej koalície sa snažili rozšíriť rozsah týchto práv, a to predovšetkým prvkami kultúrnej a školskej samosprávy. Musím konštatovať, že pre túto našu snahu sa nenašlo pochopenie zo strany našich politických partnerov. Tento fakt považujeme nielen za prejav politickej krátkozrakosti, ale aj za ignorovanie postupu myslenia v tejto oblasti v demokratickej časti Európy.

Naše predstavy sú v súlade s medzinárodnými odporúčaniami a dokumentmi a sú inšpirované takými kladnými príkladmi západnej Európy, ako je postavenie švédskej menšiny vo Fínsku, postavenie

nemeckej menšiny v Belgicku, alebo rakúskej menšiny v južnom Tirolsku. Na tomto mieste musím prehlásiť aj to, že nemôžeme prijať u nás tak často pertraktované výroky, podľa ktorých tieto medzinárodné dokumenty, vrátane Kodanského dohovoru, by znamenali nejaký európsky štandard. Predstavujú totiž európske minimum, ktoré bolo prijaté všeobecným konsenzom 35 európskych štátov, vrátane tak „demokraticky a priaznivo naklonených menšinám“, ako Rumunsko, Bulharsko, bývalá Juhoslávia, či Francúzsko. O existencii ďalších dokumentov, ako napríklad o dokumente Rady Európy č. 1134 z 1. októbra 1990, o dokumente OSN č. 4/48 z roku 1992, o dokumente č. 10/92 zo zasadnutia Rady ministrov Rady Európy zo dňa 21. 5. 1992 a ďalších, ktoré síce zatiaľ vo všeobecnosti a po čiastkách, ale predsa len udávajú smer vývoja civilizovaných spoločností v tejto oblasti, naši partneri ani nevedeli. Silou straníckej disciplíny prehlasovali vo výboroch naše návrhy, miesto toho, aby sme otvorili rozumný dialóg o tejto problematike. Nediňte sa potom, prosím, že hodnotíme návrh ústavy z hľadiska menšinových práv ako silný krok späť, ktorý nedosiahne ani úroveň bývalého ústavného zákona č. 144/1968 Zb., kedy osvietená komunistická oligarchia si predsa len uvedomila vážnosť tohto problému, a síce malým krokom, ale predsa len vystúpila smerom k možnému riešeniu.

Vážené kolegyně, vážení kolegovia,

ďalšou problematickou časťou predloženého návrhu Ústavy Slovenskej republiky je vzťah zákonodarej a výkonnej moci, o ktorom sa toľko diskutovalo minulý týždeň a ktorý sa nám zdá v predloženej forme značne nevyvážený. Nemôžeme súhlasiť s takými argumentáciami, ktoré majú snahu obmedziť podľa nich silnú moc parlamentu a jej vyváženie by hľadali v posilnení výkonnej moci. Naše hnutie podporuje bezosporu silné postavenie parlamentu ako fundamentálneho inštitútu parlamentárnej demokracie, ktorého udržanie považujeme za kardinálny problém posttotalitného obdobia.

Ďalej by som si dovoľil upozorniť ešte na skutočnosť, že parlament pravidelne a demokraticky dostáva priamy mandát od voličov republiky. Vláda má mandát odvodený a je výkonným orgánom podriadeným

parlamentu. Domnievame sa, že táto väzba by mala charakterizovať aj vzťahy zákonodamej a výkonnej moci aj v tejto ústave.

V hlave Hospodárstvo Slovenskej republiky obsah článkov 66 a 67, ako som už naznačil na začiatku svojho vystúpenia, sa dostáva do kontraverzie s platným ústavným stavom federácie zriadením emisnej banky republiky a colného územia. Z tohto hľadiska zostáva takisto problematickým definovanie vlastnej armády v hlave ústavy, ktorá hovorí o právomociach prezidenta republiky. V článku 85 nepovažujeme za potrebné, aby zákonodarnú iniciatívu mal aj prezident republiky a nesúhlasíme s dikciou odseku 4 článku 85, ktorá by dávala právomoc predsedovi vlády na vrátenie zákonov. Argumentácia, podľa ktorej by to slúžilo len na zabezpečenie opráv eventuálnych chýb, sa nám nezdá byť vážna. Právo na vrátenie zákona by mal mať jedine prezident republiky.

Zavedenie inštitútu štátnych tajomníkov považujeme v tomto návrhu za nepremyslené a súhlasíme s názormi tých, ktorí odporúčajú buď po odbornej stránke vyčistiť ich postavenie, alebo zatiaľ túto pasáž z ústavy vynechať. Nesúhlasíme taktiež so zavedením termínu štátny jazyk v nedefinovanej forme do tejto ústavy, ktorý síce vládny návrh neobsahuje, ale pozmeňovacie návrhy z niektorých výborov áno. V tomto zmysle prosím pána spravodajcu, aby sme hlasovali o bode 5 osobitne, nie en bloc. Bod 5 rieši práve tento problém. Považujeme taktiež za problematické pre judikovanie podľa nášho názoru nadmiernej možnosti vstupu štátu do sféry ekonomiky, ako je to uvedené v článku 20. Takisto by stálo za to lepšie premyslieť súvislosti ohľadne povinnosti štátu v oblasti trhu práce.

Dikciu článku 99, podľa ktorého by výsledok referenda mohol byť zmenený obyčajným zákonom Slovenskej národnej rady po troch rokoch, taktiež nemôžeme v takejto forme prijať. Nemôžeme súhlasiť ani so znením odseku 4 článku 101, podľa ktorého by prezident republiky bol za výkon svojej funkcie zodpovedný priamo Slovenskej národnej rade. Taktiež sa domnievame, že by v prípade uvoľnenia úradu prezidenta, resp. jeho nezvolenia, jeho právomoci prešli len na vládu Slovenskej republiky, ako je to zakotvené vo vládnom návrhu. Malo by sa tak stať jedine s výkonnými právomocami, ostatné podľa nášho názoru by mali prejsť na predsedu Slovenskej národnej rady.

Vážená Slovenská národná rada,

prosím, aby ste brali moje vystúpenie ako úvod k našim pripomienkam. Vzhľadom na to, že na pôde Slovenskej národnej rady dodnes neexistuje dostatočný dialóg medzi klubmi, ani medzi vládnym hnutím a opozíciou, musel som sa vyjadriť aj k takým otázkam, ktoré by sa v prípade dialógu stali možno bezpredmetnými. V tomto smere neplní svoj účel ani politické grémium Slovenskej národnej rady, kde celá otázka prijatia Ústavy Slovenskej republiky bola nastolená z jediného hľadiska, aby prijatie ústavy malo v pléne Slovenskej národnej rady čo najhladší priebeh. Podľa nášho názoru v tomto momente otázka stojí úplne ináč. Chceme mať rýchlo ústavu, alebo chceme mať dobrú ústavu? Samozrejme, silou hlasov môžete dať na túto otázku skutočne rýchlu a jednoznačnú odpoveď. Nie je však isté, či táto odpoveď bude aj skutočne štátnicky múdrou odpoveďou. Proti pravde totiž počet hlasov nezaväzhi.

Ďakujem pekne. /Potlesk./

Predseda SNR I. Gašparovič:

Ďakujem pánovi poslancovi Csákyemu za jeho vystúpenie. Ako ďalší by mal vystúpiť pán poslanec **Ernő Rózsa**.

Vážený pán predseda,
vážená Slovenská národná rada,
vážená vláda,
milí hostia,

k predloženému vládne mu návrhu Ústavy Slovenskej republiky v mene klubu poslancov Együttélés-Spolužitie si dovoľím uviesť naše stanovisko a niekoľko pripomienok, a to najmä z hľadiska štruktúry a obsahu ústavy, z hľadiska postavenia národných menšín a etnických skupín, z hľadiska nadväznosti návrhu na súčasný ústavný stav v podmienkach existencie Českej a Slovenskej Federatívnej republiky.

Návrh ústavy v preambule, v 13 hlavách a v 160 článkoch sa pokúša určiť základný vzťah medzi občanom a štátom, štruktúru najvyšších orgánov a ich vzájomné vzťahy. Svojou štruktúrou silne pripomína ústavy bývalých socialistických štátov, ktoré boli vždy poznačené formálnym

zakotvením stavu vývoja spoločnosti s predurčením ďalšieho vývoja v prospech vládnucej strany v danej krajine, s prioritným postavením štátu ako celku, ako nástroja násilia. Návrh v obecnej rovine má silné znaky vytvárania národného štátu. Vieme však, že národný štát prestáva byť orgánom spoločnosti, všetkých jej obyvateľov, ale vykonáva túto úlohu iba v prospech jediného štátotvorného národa.

Podľa nášho skromného názoru návrh ústavy síce opisným spôsobom preberá základné práva a slobody z medzinárodných dokumentov a dohôd, tieto však nerozširuje adekvátne na podmienky našej vlasti a nevytvára garancie pre ich zachovávanie, ich neodvratiteľnosť, nescudziteľnosť, nepremičateľnosť a nezlučiteľnosť, ale opačne, vytvára možnosť úpravy obyčajným zákonom, a tým namiesto právnej istoty vytvára právnu neistotu. Ak vláda skutočne v súlade so svojim programovým vyhlásením je za budovanie právneho štátu, táto ústava má byť fundamentom, základom tohto predsavzatia. Preto sa nám pri prerokúvaní návrhu ústavy treba vážne zamyslieť nad niektorými otázkami.

Ako nazerať na právny štát? V dejinách práva sa tento pojem po prvý raz vyskytuje v roku 1832 u Róberta von Mohla ako označenie na rozlišovanie od policajného štátu. Pritom samotná myšlienka je francúzskeho pôvodu odvodená od osvietenského hnutia pred francúzskou revolúciou roku 1789. Táto stavia anglické politické slobody a myšlienky rovnosti do protikladu s francúzskym despotizmom, absolutizmom a nevoľnosťou. Vo francúzskej revolúcii spoločnosť zvíťazila nad štátom a v záujme zničenia despotizmu chcela zákonom obmedziť činnosť štátu a jeho mechanizmu. Občania chceli mať spoločenskú istotu, život bez strachu a hľadali záruky, ktoré by obmedzovali moc štátu, aby štát mohol robiť len to, čo mu umožní právo. Predstavovali si taký štát, ktorý je podriadený režimu práva. Z tohto dôvodu hlásali, že štát ako celok a jednotnú štátnu moc treba zrušiť a túto rozdeliť na od seba nezávislé celky, ktoré vzájomne obmedzujú moc jednotlivých celkov a následne potom ani jednotlivec, ani organizácia, ani zoskupenia nemôžu prerásť v diktatúru.

Známy francúzsky vedec Montesquieu vystúpil s požiadavkou, aby v protiklade s absolutizmom slobodu jednotlivca chránil štát rozdelený na tri

základné funkcie, a to na od seba oddelenú zákonodarnú, výkonnú a sudcovskú moc. Hlásal, že je večnou pravdou, že ak má niekto moc, snaží sa ju zneužiť a koná tak do tej doby, kým nenarazí na odpor, a preto je potrebné také usporiadanie štátu, aby jedna moc obmedzovala druhú. Rousseau vo svojej knihe Spoločenská zmluva žiadal, aby zákon ako prejav verejnosti mal prednosť pred výkonnou a sudcovskou mocou, aby viazal tak vládu, ako aj súdnictvo. Takto vznikla postupne požiadavka právneho štátu, pod ktorým pojmom rozumeli, aby verejná správa, výkonná moc bola podriadená zákonu a neporušovala právo. Ďalej právo občana, jeho nezávislosť a blahobyt nech zaručujú nezávislé súdy vytvorením aj správnych súdov. Spory medzi štátnou správou a ostatnými ústrednými orgánmi nech riešia nezávislé súdy, neskoršie ústavné súdy. Toto liberálne poňatie právneho štátu a táto organizácia jeho mechanizmov boli predpokladom ochrany občana voči všemocnosti štátu. Pritom pod slobodou rozumeli, aby každý jednotlivec bol podriadený iba zákonu.

Z histórie poznáme, a staršia generácia má živé skúsenosti o tom, že každý štát, aj tá najkrutejšia diktatúra, sa snažil vyhlásiť sám seba za právny štát, každá spoločenská formácia sa odvolávala na ľud a v mene ľudu stanovovala zákony, vykonávala ich a súdila. Podľa zásad rímskeho práva bežným a nemenným morálnym základom práva je: právo je umením dobra a ohľaduplnosti, je viac ako veda, nie je iba poznaním, ale výsledkom tvorby ľudskej duše. Pritom základné požiadavky právneho štátu sú žiť statočne, neurážať a neobmedzovať druhého, dať každému, čo mu patrí. Tieto základné požiadavky má uplatňovať a chrániť každé právo. Úpravy, regulácie, ktoré sú v rozpore s týmito zásadami, môžu byť síce naoko zákonom prijatým demokratickým spôsobom, ale nikdy nie právom. Predložený návrh neupravuje vzájomné vzťahy medzi najvyššími orgánmi v zmysle týchto elementárnych zásad, ba naopak, posilňuje výkonnú moc.

Pokiaľ ide o postavenie poslanca ako slobodne zvoleného zástupcu voličov, je v určitom slova zmysle pilierom demokracie a akékoľvek oslabenie jeho ochrany je na škodu veci. Treba sa nám všetkým zamyslieť ďalej nad nepresnosťou, rozpomnosťou prechodných a záverečných ustanovení, už aj vzhľadom na nevyjasnenosť vzťahov medzi obdobnými ešte existujúcimi federálnymi orgánmi a orgánmi Slovenskej republiky v prechodnom období.

K ďalšej časti: návrh ústavy v druhej hlave vo štvrtom oddiele v článkoch 33 až 34 uvádza práva národných menšín a etnických skupín. S poľutovaním musím konštatovať, že doterajšie rokovania vo výboroch Slovenskej národnej rady sa nestretli s pochopením našich návrhov. Naša úprimná snaha konečne vyriešiť vzájomné vzťahy medzi väčšinovým národom a národnými menšinami a vytváranie ústavných záruk v duchu vzájomnosti, vzájomného pochopenia a úcty narazila na neprekonateľný odpor. Pri bežnom porovnaní návrhu s ústavným zákonom číslo 23/1991 Zb. možno zistiť, že v skutočnosti ide o mechanické prevzatie, opísanie článkov 24 a 25 Listiny základných práv a slobôd. Vláda ako autor návrhu neurobila ani toľko, aby túto závažnú otázku aspoň prerokovala s tými, ktorých sa to bezprostredne týka, nehovoriac o tom, že v ustanovení § 3 ods. 1 ústavného zákona číslo 23/1991 Zb. je uvedené: „V Ústave Českej republiky a v Ústave Slovenskej republiky možno základné práva a slobody rozširovať nad mieru upravenú v Listine základných práv a slobôd.“ A naopak, v návrhu uvedený odsek 3 článku 34 vytvára ústavne možnosti na negovanie práv uvedených v týchto článkoch a stáva sa zárodkom nedorozumenia, vytvára ovzdušie nedôvery a zbytočného napätia. Navrhujem preto odsek 3 článku 34 vynechať, a ak nebude prijatý, doplniť článkom tohto znenia: „Podrobnosti vymedzenia a výkonu práv národných menšín a etnických skupín a kompetenciu samosprávnych volených a výkonných orgánov stanoví kódex práv národných menšín a etnických skupín a zákony Slovenskej národnej rady.“

Návrh ústavy obsahuje individuálne práva a je v podstate negatívom, lebo stanoví zásady rovnosti príslušníkov všetkých národov a národných menšín a etnických skupín, čo znamená, že príslušnosť k určitej skupine nemôže byť právne relevantná vo veciach, ktoré príslušné právne ustanovenia upravujú, skupinové právo zohľadňuje určité pozitívne nároky občana voči štátu, a to nároky týkajúce sa jazyka, vzdelania, kultúry a ekonomických záujmov. Ide o také práva jednotlivca-občana, ktoré získal príslušnosťou k určitej skupine.

Chcem vás uistiť, vážené poslankyne a poslanci, že národné menšiny a etnické skupiny si úprimne želajú rozkvet slobodného Slovenska. Chcú žiť s vami, v tejto prekrásnej krajine v priateľstve, na základe rovnosti a vzájomnej úcty. Dovoľte mi preto oprieť sa o historické

dokumenty slovenského národa a citovať tieto dokumenty obmenou, ak chcete parafrázou účastníkov a ich vzťahov podľa súčasného stavu. Citujem: „Centralizácia minulých 70 rokov neuznávala osobnosti národov, preto namiesto sľúbenej rovnoprávnosti dala národom rovno bezprávie. My neveríme, že by mužovia tí, ktorých občania vlasti tejto ako zákonodarcov na snem slovenský poslali, znovuzrodenie centralizácie takej, trebárs v podobe ústavnej docieľiť chceli, a preto ešte raz v dôvere vlasteneckej opakujeme, že uznanie osobnosti národných menšín a etnických skupín je prvou výnimkou rovnosti národnej, je uholným kameňom stavby ústavnej, ktorá jedine na prirodzenom, prozreteľnosťou Božou v danom základe pevne a trvácne k prospechu a blahu vlasti celej vystavená byť môže.“ Tolko z citátu.

Formulovali sme preto svoje predstavy o návrhu ústavy zvýraznením zásad, v ktorých by sa právne postavenie národných menšín a etnických skupín upravilo v súlade s požiadavkami doby, a to zásadu zachovania identity, zásadu samosprávy vykonávanej prostredníctvom slobodne volených zástupcov menšín, zásadu účasti na výkonnej moci, zásadu slobodného používania materinského jazyka, zásadu samosprávneho, ak chcete, autonómneho riadenia školstva a kultúry, zásadu ústavných garancií práv a garancií medzinárodnými zmluvami.

Najviac pertraktovaná otázka samosprávy vyvoláva nedôveru v radoch poslancov väčšinového národa, preto mi dovoľte opäť sa oprieť o historické dokumenty slovenského národa, ako som uviedol vyššie – citujem: „Pri príležitosti tejto musíme sa popredku ohradiť proti tej zo stránky bratov Slovákov nám všeobecne činenej námietke, že v okresoch obývaných maďarskými občanmi, ako je Dunajská Streda, Komárno, Galanta, Nové Zámky a ďalšie, značný počet Slovákov najviac k stavu úradníckemu prináležiacich sa nachodí, takže u nás národnosť slovenská a maďarská jedna na druhú navrstvené sú, z ktorej príčiny uznanie v jednom okrese obsiahnutej osobitosti národnej maďarskej menšiny v skutočnosti nemožným sa stáva.“ Tolko citát. Ďalej pokračujem: „My, ktorí v spoločnej minulosti národov vlasti tejto a spoločnej budúcnosti prst Boží vidíme, ktorí cítime a povedomí sme si toho, že polohopisná poloha nami obývaného južného Slovenska, že každodenné striedavé materiálne a duchovné záujmy a každodenný vzájomný obchod, ba i vzťahy rodinné

a pokrvné s bratmi našimi Slovákmi nás v jeden tuhý zväzok spájajú, my nemôžeme byť protivníci celistvosti a jednoty vlasti našej.“ Tolko z citátu. Ďalej tento dokument, ktorý som opísaným spôsobom citoval, končí slovami: „Heslo naše je: jedna, slobodná, konštitucionálna vlasť, a v nej sloboda, rovnosť a bratstvo národov.“

Pokiaľ ide o zásadu slobodného používania materinského jazyka, dovoľím si pripomenúť, že táto problematika nie je nová, nie je produktom doby. „Non est novum sub solunom“, ako hovorí rímske príslovie. Preto sa opäť dovoľávam textu historického dokumentu, teraz bez použitia parafrázy, v ktorom sa hovorí – citujem: „Už Štefan Svätý v testamente svojmu synovi Imrichovi hovorí – regnum unius lingve imbecile fragile est. Už on zanecháva mu radu tu, aby šetril zvyky, mravy a obyčaje rozličných vo vlasti žijúcich plemien.“

Navrhujem preto z článku 6 odsek I slovo „štátnym“ vynechať, nahradiť slovom „úradným“ a doplniť novým odsekom tohto znenia: „Národné menšiny a etnické skupiny majú právo slobodne používať svoj materinský jazyk slovom, písmom, v súkromnom i verejnom živote a v úradnom styku.“

Na záver podporujem prijatie nášho návrhu označeného ako samostatná hlava, ktorý prednesie v diskusii predseda nášho klubu doktor Árpád Duka-Zolyomi.

Vážené poslankyne, poslanci, vzhľadom na tieto skutkové a nevyvrátiteľné okolnosti poslanci Spoluzitá, pokiaľ nebudú akceptované naše elementárne návrhy, nemôžu text ústavy podporovať.

Ďakujem. /Potlesk./

Predseda SNR I. Gašparovič:

Ďakujem pánovi poslancovi. Ďalej prosím pána podpredsedu Prokeša, ktorý vystúpi za ich klub /SNS/, aby sa ujal slova.

Podpredseda SNR J. Prokeš:

Vážený pán predseda,
vážená slovenská vláda,

vážené dámy,
vážení páni,

iste každý z nás si vieme predstaviť dokonalejší text ústavy, ale všetci vieme, že ten text nikdy nebude dokonalý. Aj Slovenská národná strana má svoje pripomienky k Ústave Slovenskej republiky, ale zároveň si plne uvedomujeme, že vykročiť sa musí. Preto, aj keď máme pripomienky k Ústave Slovenskej republiky, presnejšie k jeho návrhu tak, ako bol predložený, a samozrejme, tak, ako tu bude zo spoločnej správy čítané, budeme hlasovať o jednotlivých pripomienkach, možno budú vznesené tu v pléne ďalšie pripomienky. Ale nie je možné ostať stáť na polceste. Preto, pokiaľ naozaj nepríde ku konfúzii pri prijímaní jednotlivých pripomienok k Ústave slovenskej republiky, Slovenska národná strana podporí Ústavu Slovenskej republiky, aby sa mohlo realizovať to, čo je nutné pripraviť k 1. 1. 1993, teda k dátumu, kedy dôjde k rozdeleniu Českej a Slovenskej Federatívnej Republiky na dva samostatné štáty. Bez toho totiž vykročiť nemôžeme.

A svojmu predrečníkovi by som – prepáčte, že takto reagujem – rád pripomenul, že v Českej a Slovenskej Federatívnej republike existuje len jedna národná menšina, a to je slovenský národ, pretože ostatné tak, ako je význam slov v slovenskom jazyku a v právnom systéme tejto republiky, sú národnostné menšiny a etnické skupiny. Ak sa naši kolegovia, maďarskí spoluobčania, chcú zaradiť k etnickej skupine, je to ich vec.

Ďakujem. /Potlesk./

Predseda SNR I. Gašparovič:

Ďakujem pánovi podpredsedovi Prokešovi. Teraz odovzdávam slovo pánovi poslancovi Jánovi Čarnogurskému za Kresťansko-demokratické hnutie.

Poslanec J. Čarnogurský:

Vážený pán predseda,
vážená vláda,
vážená Slovenská národná rada,

prijímanie ústavy je pre každý štát významnou chvíľou. Ústava je základným zákonom, východiskom pre všetky ostatné zákony a ďalšie právne normy, zakotvuje vrcholné ústavné orgány štátu a vytvára pravidlá pre vzťah občana a štátu. Ústava by mala byť trvalou normou, pretože čím starší zákon, tým stabilnejší právny vzťah. Ústavy v niektorých štátoch platia desaťročia, ba stáročia, a sú zdrojom hrdosti pre svojich občanov. Je overenou ľudskou skúsenosťou, že dokonalé dielo, v tomto prípade ústavu, možno prijať len na základe dokonalaj prípravy.

Máme pred sebou vládny návrh Ústavy Slovenskej republiky a už jeho príprava nevytvára dobré východisko pre jeho dlhú platnosť. Návrh bol predložený verejnosti a poslancom približne pred mesiacom. Desať dní sme mali na oboznámenie sa s návrhom a desať dní na prerokovanie návrhu vo výboroch Slovenskej národnej rady. Výbory mali okolo 400 pripomienok, ktoré spracoval ústavnoprávny výbor. Spoločnú správu výborov, najmä ústavnoprávneho výboru, sme obdržali v piatok, dnes sme obdržali dodatok k spoločnej správe a rovnako dnes sme obdržali dôvodovú správu k návrhu ústavy. Je zrejmé, že v tak krátkom čase nemožno pripraviť vnútorne skĺbený návrh ústavy.

Klub poslancov Kresťanskodemokratického hnutia sa oboznámil s predloženým návrhom. Naše pripomienky sme predkladali už na rokovaníach výborov Slovenskej národnej rady. Viaceré z nich sme publikovali v tlači. Prvý okruh našich námietok voči predloženému návrhu ústavy sa dotýka funkčnosti najvyšších ústavných orgánov Slovenskej republiky. Funkčnosť ústavných orgánov musí byť v ústave zabezpečená nie iba pre obvyklé obdobie, takpovediac pre dni slnečné, ale aj pre dni daždivé, pre krízové situácie. Podľa nášho názoru predložený návrh nezabezpečuje funkčnosť ústavných orgánov v každej situácii. Napríklad návrh vyžaduje pre voľbu prezidenta trojpäťtinovú väčšinu poslancov národnej rady. Ak sa niekedy v budúcnosti taká väčšina v národnej rade nenájde – máme príklad zo súčasného Federálneho zhromaždenia – a prezident nebude zvolený a padne aj vláda pre vyslovenie nedôvery zo strany parlamentu, kto bude vykonávať funkciu prezidenta a vlády, keďže vládu menuje prezident?

Podľa predloženého návrhu národná rada síce zasadá nepretržite, ale jej zasadanie možno prerušiť až na celkovú dobu štyroch mesiacov v roku. Vládny návrh neobsahuje možnosť vydávania zákonných opatrení. Ako bude fungovať zákonodarná moc v dobe prerušenia zasadania? Podľa pôvodného vládneho návrhu ak nie je obsadená funkcia prezidenta, zastupuje prezidenta vláda v plnom rozsahu, čiže v takom prípade by vláda mohla menovať aj samu seba. Podľa spoločnej správy táto právomoc sa vyníma z oprávnenia vlády v dobe zastupovania prezidenta, ale kto v takom prípade bude menovať vládu, prípadne jej jednotlivých členov? Kto bude podpisovať zákony miesto prezidenta? Tieto naše námietky nemajú iba akademickú povahu. Dokonalé fungovanie všetkých ústavných orgánov štátu, najmä v krízovej situácii, je zárukou bezpečnosti štátu aj bezpečnosti jeho občanov.

Ďalší okruh našich námietok smeruje k ustanoveniam, ktoré vytvárajú možnosť nedemokratického použitia a oslabujú možnosť kontroly štátnej moci zo strany občanov. Medzi také ustanovenia patrí ustanovenie článku 134 ods. 1 o zániku mandátu poslanca bez bližšej konkretizácie, článok 99 o možnosti zrušenia výsledku referenda po troch rokoch podľa vládneho návrhu obyčajným zákonom, podľa spoločnej správy ústavným zákonom, článok 151, podľa ktorého sa sudcovia volia najskôr na 5 rokov a až potom natrvalo. Je zrejmé, že za týchto 5 rokov možno urobiť výber sudcov.

Ďalší okruh našich námietok sa vzťahuje na prechodné a záverečné ustanovenia. Vládny návrh, a to aj v znení podľa dodatku spoločnej správy, zakladá dvojaký právny stav v Slovenskej republike, ak berieme za konečný návrh znenie dodatku ku spoločnej správe, ktorý sme obdržali dnešného dňa. V článku 158 ods. 1 podľa tohto dodatku sa hovorí, že ústavné zákony, zákony a iné právne predpisy zostávajú v Slovenskej republike v platnosti, ak neodporujú tejto ústave. Meniť a zrušovať ich môžu príslušné orgány Slovenskej republiky. V tomto odseku sa nehovorí výslovne o súčasnej Ústave Českej a Slovenskej Federatívnej Republiky. Zakotvuje sa tu právo slovenských orgánov zrušovať existujúce Ústavné zákony, ale v článku 161 dodatku k spoločnej správe sa nezrušuje súčasná Ústava ČSFR, ani jej jednotlivé ustanovenia, a to aj také jej ustanovenia, voči ktorým slovenská ústava nadobudne účinnosť dňom vyhlásenia, napríklad ustanovenia o Slovenskej národnej rade, o vláde Slovenskej

republiky, o sústave súdov alebo o rozdelení právomocí medzi federáciou a republikami.

V článku 158 ods. 2 sa výslovne hovorí o vyhlásení neplatnosti zákonov a iných všeobecne záväzných právnych predpisov vydaných v ČSFR orgánom Slovenskej republiky, Ústavným súdom Slovenskej republiky, resp. potvrdením tohto zrušenia. Mimochodom, iné všeobecne záväzné právne predpisy spomenuté v článku 158 ods. 2 dodatku k spoločnej správe zahrňujú aj ústavné zákony, hoci v priamom znení ústavné zákony nie sú uvedené. Po nadobudnutí účinnosti Ústavy Slovenskej republiky nebude jasné, ktoré zákony na Slovensku platia a ktoré neplatia. Ilustruje to napríklad aj fakt z uplynulých dní, keď podpredseda vlády Slovenskej republiky pán Roman Kováč považuje ustanovenie vládného návrhu ústavy v článkoch 66 až 67 o emisnej banke a colnom území Slovenskej republiky za súladné s platnou Ústavou ČSFR a predseda federálnej vlády pán Strásky ich považuje za nesúladné, čo potom majú považovať za platný právny stav radoví občania? Jednoznačný právny stav opäť nie je iba akademickou požiadavkou profesionálnych právnikov alebo deklarovanej opozície, ale základnou požiadavkou na ústavné orgány, ktoré právny poriadok vytvárajú, a to predovšetkým na zákonodarný orgán, na nás, poslancov Slovenskej národnej rady.

Vládny návrh obsahuje aj viaceré nepresné právne termíny, o ktorých nevedno, čo znamenajú, napríklad ustanovenie článku 75 o spočívaní alebo neuplatňovaní mandátu poslanca, článku 98 o účinkoch referenda a ďalšie.

Podľa názoru klubu poslancov KDH Slovenská národná rada sa ocitá v dileme. Podľa nášho názoru nie je možné v krátkom čase vypracovať dobrý návrh ústavy, ktorý by mohol bez zmeny a najmä bez zrušovania jednotlivých ustanovení vydržať desaťročia či stáročia. Na druhej strane Slovenská republika potrebuje ústavu, ktorá mala byť koniec-koncov vypracovaná už podľa článku 142 existujúcej Ústavy ČSFR. Slovenská republika potrebuje ústavu tým viac, ak má od 1. januára budúceho roku pokračovať ako samostatná Slovenská republika. Nazdávame sa, že existuje východisko z tejto dilemy. Je potrebné a možné upraviť iba

nevyhnutné ústavné inštitúty Slovenskej republiky, ktoré by umožňovali ústavné fungovanie štátu. Za klub poslancov KDH navrhujem, aby Slovenská národná rada prijala ústavný zákon o skrátenej Ústave Slovenskej republiky. Skrátenej ústava bude vychádzať z predloženého vládného návrhu Ústavy Slovenskej republiky, ale bude upravovať iba terajšie hlavy päť až osem návrhu ústavy, hlavu desať, jedenásť a trinásť, to znamená Slovenskú národnú radu, referendum, prezidenta, vládu, ústavný súd a súdy a prechodné a záverečné ustanovenia.

Navrhujem stiahnuť vládny návrh. Odovzďávam predsedovi Slovenskej národnej rady skrátenej návrh ústavy, ktorý predstavuje súhrn pozmeňujúcich návrhov k vládnemu návrhu, ako som uviedol vyššie. Tento návrh umožní konštituovanie všetkých ústavných orgánov potrebných pre chod štátu, rešpektuje platné ústavné pomery a umožňuje jasný a bezkolízny prechod od súčasného ústavného stavu k samostatnej Slovenskej republike. Zároveň poskytuje čas na vypracovanie návrhu dokonalej a demokratickej Ústavy Slovenskej republiky.

Ďakujem vám. /Potlesk./

Predseda SNR I. Gašparovič:

Ďakujem pánovi poslancovi Čarnogurskému. Ďalej vystúpi zástupca zo Strany demokratickej ľavice, podpredseda Slovenskej národnej rady pán Peter Weiss.

Prvý podpredseda SNR P. Weiss:

Vážený pán predseda Slovenskej národnej rady,
vážená vláda,
vážené panie poslankyne,
vážení páni poslanci,
ctení hostia,

chvíle, ktoré prežívame, sú aj podľa tých najprísnejších kritérií naozaj historické. Ak po takmer 24 rokoch čakania prijme Ústavu Slovenskej republiky, naplní sa sebaurčovacie právo slovenského národa a posilní sa jeho identita. Zavŕši sa dôležitá etapa dotvárania štátnosti Slovákov a príslušníkov všetkých národnostných menšín a etnických skupín žijúcich

na území Slovenska. Päť a pol milióna občanov by malo dostať základný zákon, ktorý bude významným spôsobom spoluvytvárať predpoklady, aby všetci, bez rozdielu pohlavia, rasy, národnosti, vierovyznania a sociálneho postavenia pokladali Slovenskú republiku za svoju skutočnú vlasť, s ktorou zostanú nielen v dobrom, ale aj v zlom.

K tejto chvíli sme sa nedopracovali ľahko. Predložený návrh ústavy a pripomienky k nemu sú výsledkom viac ako dvojnásobných odborných i politických sporov, i nášho umenia či neumenia nájsť spoločnú reč, dosiahnuť rozumné a statočné kompromisy, rešpektovať pozíciu a názor politického partnera zastupujúceho inú skupinu spoluobčanov. Sú aj priesečníkom miery zodpovednosti jednotlivých parlamentných strán, politikov i poslancov za to, aby sa pri príprave ústavy, pri jej prerokovaní a pripomienkovaní rešpektovali princípy ústavnosti a na lekárnických váhach zvažovali dôsledky toho-ktorého článku či ustanovenia a charakter budúceho politického režimu, ktorý sa ústavou založí, na fungovanie právneho systému v podmienkach, keď sú ešte stále v platnosti ústavný zákon o česko-slovenskej federácii a ďalšie federálne zákony, na riešenie pre Slovenskú republiku v tak osudovej veci, ako sú nástupnícke práva republík po federácii. Ak zohľadňovanie tohto všetkého, ak naše nespoliehanie sa na nejaké viac alebo menej gentlemanské dohody, o ktorých naši poslanci ani vo Federálnom zhromaždení, ani v Slovenskej národnej rade nie sú dostatočne informovaní, ale vyžadovanie jasných a nedvojznačných právnych garancií pre uplatňovanie životných záujmov päť a pol milióna občanov Slovenskej republiky sa označuje za rozkladné a deštruktívne záujmy, za dvojtvárosť a čo ja viem za čo ešte, ak rešpektovanie princípu ústavnosti je protislovenské, potom všetky tieto obvinenia na adresu strany, ktorej som predsedom, rad prijímam, lebo som presvedčený, že odborná verejnosť, zahraniční pozorovatelia i história náš postup pri pripomienkovaní a dotváraní návrhu ústavy nielen neodsúdi, ale naopak, ocení. /Potlesk./

Strana demokratickej ľavice mala prijatie ústavy Slovenskej republiky vo volebnom programe. Záležalo a záleží nám na tom, aby to bola ústava skutočne demokratického a právneho štátu, aby bola z odborného-právneho hľadiska kvalitná a aby sme sa za hlasovanie v prospech tejto ústavy nemuseli niekedy v bližšej či vzdialenejšej budúcnosti červenáť. Preto náš

poslanecký klub a jeho jednotliví poslanci venovali prácam na ústave veľa energie a úsilia a zároveň bránili jej návrh pred nekvalifikovanými alebo politicky účelovo motivovanými zhadzovačnými útokmi. Viac sme asi pre ústavu v danom časovom priestore urobiť nemohli, aj keď si vieme predstaviť dokonalejší text, než ten, ktorý v istej časovej tiesni vzišiel z rokovaní ústavnoprávneho výboru a bol podmienený hľadaním politického kompromisu.

Osobitnú pozornosť, sme venovali záverečným a prechodným ustanoveniam, aby sa aj nechtiac nedala zámienka pre vznik právneho chaosu, aby sa umožnili rovné nástupnícke práva pre Slovenskú republiku po predpokladanom zániku federácie a neotvoril sa priestor pre jednostranné kroky Českej republiky, ktorá svoju ústavu ešte nemá, a nevedno ešte s istotou povedať, kedy a či ju vôbec bude mať. Náš vzťah k ústave bol a zostáva výlučne vo vecnej rovine. Presvedčiť nás mohli a môžu len vecné argumenty a všetky pokusy vyvíjať na nás z ktorejkoľvek strany psychologický alebo politický nátlak namiesto snahy o korektnú politickú a odbornú dohodu boli plytvaním energie.

K ústave nepristupujeme ako k ústave tejto vlády alebo pre túto vládu či parlament, ako k dokumentu, ktorý má byť prispôsobený momentálnemu pomeru síl v Slovenskej republike, aj keď tento pomer síl, ktorý priniesli slobodné a demokratické voľby, a ktorý plne rešpektujeme, sa pri jej príprave a pripomienkovaní celkom pochopiteľne a prirodzene nemohol neprejavíť. Cítíme zodpovednosť najmä za to, aby sme Slovenskej republike a všetkým jej občanom pomohli dať dobrú ústavu na dlhšie obdobie. Veríme, že podobný pocit zodpovednosti zo strany ostatných parlamentných strán povedie k tomu, aby naše rokovanie bolo oprostene od emócií, ktoré naň nepatria.

Vážené panie poslankyne, vážení páni poslanci, vážená vláda,

vo chvíli, keď začíname rokovať o ústave Slovenskej republiky, mi prichodí na um výrok, ktorý vyslovil mysliteľ de Maistré, že síce dôležitá je písaná ústava, ale ešte dôležitejšia je ústava napísaná v našom srdci. Ak vyjadríme pátos tejto myšlienky v civilnej podobe, dôležité sú naozaj len tie zákony, ktoré nezostanú iba mŕtvym textom, ale sú a budú živé v našom konaní. Som presvedčený o tom, že dnes prerokovávaná ústava obsahuje

zásady dobré a potrebné, ale naozajstný prospech prinesie len vtedy, ak ju my, slovenský národ, my, občania Slovenskej republiky, dokážeme pretvoriť na postupy vedúce k založeniu a fungovaniu úspešného štátu, ktorý nebude iným na obtiaž a nebude zdrojom napätia v strednej Európe, ak z nej vyťažíme skutočne demokratický spôsob riešenia problémov našej existencie, problémov tohto národa, problémov tejto spoločnosti.

Neostanem len pri tomto všeobecnom konštatovaní a predkladám vám svoju verziu najdôležitejšieho, k čomu by nás dnes prijímaná ústava mala viesť. Podľa názoru niektorých politológov a, žiaľ, oveľa väčšieho počtu politikov, človek myslí politicky vtedy, keď posudzuje konanie všetkých okolo seba cez prizmu rozlišovania priateľa a nepriateľa. Z toho hľadiska myslíme politicky vtedy, keď sa zaujímate, kto je náš nepriateľ a kto nám môže pomôcť v boji proti nemu. Ono sa to niekedy zvykne nazývať aj realizmom v politike. Preto sa toľko ľudí s opovrnutím a odporom stavia k politike, lebo nemôže nevidieť, že prináša aj znepriatenie, prináša boj ako snahu o eliminovanie alebo porážku nepriateľa. V konečnom dôsledku takto pestovaná a uskutočňovaná politika trhá každú spoločnosť na voči sebe nepriateľské fragmenty, stavia ich proti sebe.

Vážené dámy, vážení páni,

nechcem dnes hlásať večné zmierenie. Uvedomujem si, že táto spoločnosť sa vždy bude deliť na jednotlivé fragmenty, ktoré budú mať iné záujmy a budú sa usilovať dosiahnuť iné ciele. Je to fakt, ktorý nie je v našich a ani vôbec v ľudských silách zmeniť. No v našich silách je, aby sme zvolili svoj postoj k tomuto faktu rôznorodosti a protikladnosti záujmov, postojov a hodnôt. Uznajme a prijmime ako nemeniteľnú skutočnosť, že nie sme schopní raz a navždy sa dohodnúť, čo je dobro a čo je zlo, čo je pravda a čo lož, čo je správne a čo je nesprávne, čo je pre národ dobré a čo zlé. Ale napriek tomu musíme žiť v tomto štáte a musíme spolupracovať. Problémy našej národnej a občianskej existencie nemôžeme riešiť inak, ako spoločným alebo aspoň väčšinovým rozhodovaním, ktoré bude racionálne len vtedy, keď bude dôsledkom dialógu medzi rovnými, v ktorom každé stanovisko má právo na to, aby bolo nahlas vyslovené a nielen to, ale aby bolo vypočuté a zohľadnené.

Vždy, keď sa umlčí nejaký hlas, znižuje sa tým nádej, že dospejeme k rozhodnutiu, ktoré by zohľadňovalo záujmy a očakávania väčšieho počtu ľudí. Veď čo iné je rozum, ako schopnosť v spore s inými dospieť k spoločnému stanovisku?

Nevolám teda po odstránení všetkých sporov a konfliktov, lebo všetci vieme, že bez sporu a bez konfliktov nie je možný život, ani napredovanie. Volám po inom, aby sme spor, a pripomínam opäť, že je to spor o to, čo nás všetkých spája, scivilizovali, skultúrmili, aby sme ho dostali do právnej a demokratickej podoby. Konkurujeme si v predkladaní politických ideí, súťažme v zápase o získavanie verejnosti pre svoje stanovisko, ale nech to je súťaž, ktorá bude rešpektovať demokraticky prijaté pravidlá. Diskutujeme i o pravidlách tejto súťaže a prípadne ich aj zmeňme, ale náš spor by sa nikdy nemal dostať do podoby boja, v ktorom nijaké pravidlá neplatia. Demokraticky poňatý a akceptovaný spor nie je prekliatím, ale naopak, dobrodením spoločnosti, lebo jej umožňuje prekonávať problémy. Len dogmatici všetkých druhov a masí sú presvedčení, že spor, ktorý vedú, je sporom pravdy proti ľži. V skutočnosti vedie spor jedna pravda s inou. Omyl nikdy nie je opakom pravdy, ale zabudnutím pravdy opačnej. A tí druhí, iní, sú na to, aby nám práve zabudnutú časť našej pravdy pripomínali.

Odpustite mi, vážené dámy, vážení páni, tento môj výklad, ale považoval som za potrebné vysloviť ho nahlas práve teraz, keď prežívame v historickom zmysle výnimočný stav, v ktorom dni a týždne budú v sebe koncentrovať to, čo v normálnom čase histórie sa rozkladá na mesiace a roky. V tomto koncentrovanom dejinnom čase môže mať každá naša chyba nedozerné následky. Všetci by sme si mali uvedomiť pravdu, ktorú tak pregnantne vyslovil Michal Novák, americký vedec slovenského pôvodu, že totiž kariéry politických vodcov trvajú obvykle kratšie, ako trvajú následky ich činov. /Potlesk./

Vážené kolegyne, vážení kolegovia,

život nám zhodou okolností doprial česť byť poslancami v parlamente, ktorý prerokúva a prijíma Ústavu Slovenskej republiky. Vzhľadom na zložitú politickú a ústavno-právnu situáciu, v ktorej naše rozhodnutie o vládnom návrhu zákona ústavy uskutočníme, je táto naša česť spojená aj s veľkou zodpovednosťou. Za klub poslancov Strany

demokratickej ľavice chcem vysloviť presvedčenie, že vedení touto zodpovednosťou budeme všetci rokovať s úctou k vecným a vyargumentovaným pripomienkam.

Ďakujem vám za pozornosť. /Potlesk./

Predseda SNR I. Gašparovič:

Ďakujem pánovi poslancovi Weissovi. Dovoľte mi, aby som požiadal o vystúpenie posledného zástupcu klubu, pána Augustína Mariána Húsku za HZDS.

Podpredseda SNR A. M. Húška:

Vážený pán predseda Slovenskej národnej rady,
vážený pán predseda vlády,
vážená vláda,
vážené poslankyne a poslanci,
vážení hostia,

dovoľte, aby som vo chvíli prijímania ústavy tento príhovor zamieril tak do nášho vnútra, ako aj do nášho okolia. Prijatie ústavy je dozretie sebaurčovacieho práva do zákonného naplnenia. Je to ideálny vrchol svojstojného bytia. Vieme to všetci dobre, a predsa z vlastného stredy sa ozývajú varovné i prekáravé hlasy. Kde sa berú? V slovenskom občani, ktorého povedomie formovala vyše tisícročná cudzia štátna moc, sa pocit závislosti stal vrodenu druhou prirodzenosťou. Postupne však so stále väčšou nástojčivosťou sa v závislom zobúdza potreba sebaurčenia, potreba hľadania, nájdenia, vyslovenia a napokon uskutočnenia zvrchovanosti. Slovenský občan postupne stráca komplexy menejcennosti a narovnáva svoju chrbticu po veky sklonenú pred piedestálom cudzej moci. Prestáva byť rukojemníkom vlastnej malovernosti a začína pociťovať potrebu vnútorného dôstojenstva. Je to vnútorný hlas narovnávania, nuž prosím, nebráňme sa mu.

Tu padali viaceré poznámky, ktoré by naznačovali, že nás začína zachvacovať akýsi druh perfekcionizmu, kde by sme chceli mať krištáľovo dokonalé tvary od nedokonalých ľudí. Nebráňme sa tvrdením, že na ústavu bolo málo času, keď vyše dvoch rokov sa tvorbou ústavy zapodievame.

Pripomínam, že podľa podania Jeffersonovi postačili necelé štyri nočné hodiny na to, aby napísal ústavu. Istotne, vziať vlastný osud do vlastných rúk je riskantné, ale oveľa riskantnejšie je ponechať vlastný osud v iných rukách. Z tohto miesta považujem za potrebné nielen apelovať na vlastných slovenských poslancov a poslankyne a na spoluobčanov, ale aj na občanov Českej republiky. Vieme, vážení českí bratia, že tomu, kto s materinským mliekom prijal predstavu o spojenom a jednotnom československom národe, tomu, kto uveril vábnej vidine zliatia vedúcej rieky a jej doplnkového prítoku, sa ťažko privyká na silu vlastného pôvodného toku. Ale je taká stredoveká múdrosť, že každá životaschopná rieka má ctižiadosť vliť sa do posledného mora.

Národy dneška nie sú členené na rieky hlavných zberných národov a rieky prítokových národov. Všetky sú súputné. V tom, a v ničom inom je univerzalita života národov. Vieme, že tak ako jednotliviec je pominuteľný, pominuteľný je aj národ, najmä ak neusiluje o vedomú sebaidentitu vlastného riečiska. Pred tvárou sveta a Všemohúceho už ne jeden národ stratiac vieru, vôľu a schopnosť zostať samým sebou premenil sa na prach a stratil svoju jedinečnú jestvotu.

Nemyslite si, vážení českí bratia, že pominúť sa v súputnej rieke inej národnej identity je povznášajúce alebo povznášajúcejšie, než zotrvať vo vlastnom, i keď menšom riečisku. Z tej duše prajeme vám takéto svojstojné riečisko, vlastnú národnú prúdnicu a vlastné brehy času, ale doprajte aj vy nám, čo prajeme my vám. Nepovažujte naše úsilie o národnú a občiansku i štátnu svojbytnosť za nepriateľské voči vám. Prijatie plnohodnotnej ústavy nie je akt bezočivosti a nevďačného rebelantstva, je to akt sebaotvrdenia. Individuálne sebestvo je práve tak dedičným hriechom ako kolektívne sebestvo. Kto ho pácha, neškodí len iným, ale sebe nepridá. Vieme, že čechoslovakizmus a idea sebeckej národnej nadmemnosti tzv. historického či staršieho národa vo svojej hlbine korení v pomýlenej pohlcovacej ideí. Zbavte sa, vážení bratia Česi, tohto prostriedku na zvečnenie svojej výsadnosti voči nám. My sľubujeme kontrolovať naše sebestva, a ubezpečujeme vás, že náš vzdor voči vašej nadradenosti pominie zarovno s vašou nadradenosťou a vystrieda ho bratská solidarita dvoch paralelných rovných susedov. Prosím vás, nepokúšajte sa vzájomnú svojstojnosť sťažiť akýmsi trestným výkupným.

Vieme a vidíme, že všetky malé západoeurópske krajiny, začínajúce škandinávskymi a pokračujúce Dánskom, Holandskom, Beneluxom a Švajčiarskom až po San Marino sú úspešnejšie, než veľké západoeurópske krajiny. Výhoda malých slobodných krajín je nesporná. Ich malosť ich robí pružnejšími a životaschopnejšími. Prípadná nesporná budúca integračná súčinnosť nebude nikdy cestou fúzie, ale cestou rovnej paralely. Nebude to pochod za sebou, ale cesta vedľa seba.

Obraciam sa ďalej na nás, slovenské poslankyne a poslancov, a našim prostredníctvom na všetkých Slovákov a Slovenky, aby sme si navždy uvedomili, že sloboda je najcennejším majetkom, niet nič, čo by bolo nad ohľaduplnú národnú slobodu. Sloboda národa nie je sebevoľnosť, ale striedme užívanie svojich práv, je to vedomé sebaobmedzovanie voči vlastnému sebestvu a vedomá obrana proti cudziemu sebestvu. Musíme si uvedomiť, že za slobodu sa tiež platí. Ak je sloboda najcennejšie imanie, nemôžeme očakávať, že ju dostaneme zadarmo, jednorazovým aktom. Dosiahneme ju ustavičným úsilím. Tam, kde sa v národe rozhostila malovernosť, rastie nerozumná snaha nechcieť za slobodu platiť vytrvalosťou sebaapresadzovania. A to všetko v márej poddanskej nádeji, že nesloboda je lacnejšia, ako sloboda. Nie je to, nebolo to a nebude to tak nikdy. Sloboda národa nie je bezplatné právo, nie je bezcenná oprávnenosť. Sloboda má svoju vysokú cenu, no omnoho raz drahšia je nesloboda. Preto národná sloboda nie je jednorazový akt, je to nekončiaci proces ustavičného úsilia byť v myslení i konaní samým sebou.

Obraciam sa teraz na vás, zahraniční Slováci, ktorí hnaní žitia nevdôou museli ste v cudzom svete nájsť svoj druhý domov. Prosím, nezabudnite na svoju slovenskú dedovizeň, a tešte sa s nami, že sme úsilie mnohých predchodcovských generácií, nezačínajúc Pribinom a nekončiac Hlinkom a Rázusom, zavřšili. Ich semeno slobody sme nezašantročili a za vašej podpory sme vybojovali dobrý boj, aby ste aj vy mohli byť ešte viac hrdí na svoju vzdialenú otčinu. Obraciam sa v tejto chvíli na všetkých rodákov znova, aby sme zmobilizovali všetko naše úsilie k ustavičnému budovaniu a udržaniu základov slobody a demokracie. Sú totiž základmi prosperity, základmi našej schopnosti – duchovnej, ekonomickej, politickej, dôjsť na úroveň iných slobodných demokratických národov.

Tak, ako chceme pre naše neslovenské menšiny udržať európske podmienky spoluzitia, práve tak musia mať naši menšinová Slováci vo všetkých regiónoch juhu možnosť a právo vyrastať vo svojom jazykovom prostredí. Našich spoluobčanov iných národnostných menšín, vrátane ich parlamentných zástupcov, vyzývame, aby sa solidarizovali so slovenským emancipačným úsilím, veď u všetkých našich národnostných menšín ich materinské národy majú svoje štáty a plnohodnotnú národnú štátnosť. Naše národnostné menšiny by nemali klesnúť na taký stupeň odcudzenia voči slovenským spoluobčanom, aby Slovákom upierali to, čo ich materinské národy už vlastnia, totiž svoju štátnosť. Vo všetkom ostatnom táto ústava zaručuje všetkým našim národnostným menšinám vrchol európskeho štandardu. Vážené menšiny, nechcete budovať menšinové štáty vnútri štátu. Ochrana vašej identity a váš prínos do univerza národov prináša váš národ vo vlastnom štáte. Aj vy obohacujte občiansku univerzalitu priestoru, ale vo svojej rodnej, teda slovenskej vlasti. V opačnom prípade budete večnými outsidermi, a teda cudzími u vlastných. Strážme si slobodu národnej a občianskej štátnosti a prehľubujme jej pevné základy prosperity a súťažeschopnosti. Ústava tvorí základný kameň spomínanej prosperity.

Prijímajúc ústavu dávame jej budove pevný základ podmienok pre dôstojné prežívanie všetkých našich občanov, všetkých, ktorí sa zrodili v tejto vlasti, v tomto nezameniteľnom občianskom prostredí. Slovenská sloboda nie je proti niekomu a niečomu, ale za slobodný život všetkých občanov slobodnej spoločnej slovenskej vlasti. Hranice tejto slobody nie sú oddeľovacími, ale spojovacími rozhraniami s práve tak slobodnými a teda nesebeckými susedmi. Myslím, že prijímajúc túto ústavu môžeme vyhlásiť, že tak robíme v záujme rovnoprávnosti so všetkými susedmi, že tak robíme v prospech rovnej, všestrannej účastníckej súčinnosti s našimi susedmi. Chceme teda, aby naša ústava zviditeľnila našu neustálu ochoť k dobrej susedskej spolupráci so všetkými našimi bližšími i vzdialenejšími susedmi. Slovenské občianstvo sa takto stáva rovnocennou súběžnou súčasťou európskeho občianstva.

Považujeme naše terajšie zavřšenie štátnej slobody za doklad toho, že sme nepripustili, aby naše emancipačné úsilie bolo izolovane od celoeurópskej a celosvetovej emancipačnej vlny, ktorá obmýva nielen

kontinent, ale celú našu zemeguľu a vytvára novú kvalitu paralelného spoluzitia. Prijímajúc túto ústavu prihlasujeme sa k nášmu duchovnému dedičstvu. Ústava Slovenskej republiky je v tomto zmysle logickým nadviazaním na cyrilo-metodský „zákon boží ľuďom“. Naše národné ukotvenie nemá teda len izolované sebestačné zakorenenie. Kotví v esensko-kresťanskej kultúre a v európskej civilizácii. Hrdo a zámeme do podložia našej slobody kladieme tisícročia trvajúcu duchovnú skúsenosť, ktorá nás učí, že všetci sme si ľudskými súrodencami. Ak slovo v zmysle duchovnej skúsenosti bolo na začiatku a vždy prebývalo medzi nami, nech aj slovo tejto ústavy sa stane telom reálneho a trvácneho štátu.

Prijatie Ústavy Slovenskej republiky je dôležitý jednorazový akt vôle nášho občianstva usporiadať podmienky fungovania slovenskej štátnosti. Je to slovné prihlásenie sa k vlastnej štátnosti. Slová však treba premeniť a denno-denne premieňať na činy, na skutky, realizovať ich, zhmotniť ich do bezpečného právneho štátu. Slová samé ešte štát nevytvoria, ale bez nich niet štátneho sebvjadrenia. Slová sú semená skutkov. Nech slová nášho prihlásenia sa k slovenskej štátnosti odklínajú našu zahamovanú štátnostnú činorodosť, naše predsavzatia dôjsť pokojnou, priateľskou, ale vytrvalou cestou k vlastnej štátnej slobode, k rovnosti s ostatnými modernými národmi. Nech táto ústava sa stane dobrou siatbou, aby z jej semien vyrástli plody dôstojného a prosperitného žitia. Daj Boh, aby to bolo žitie v pravde, čine a slobodnom dobrobyte.

Dôkaz, že táto ústava je spoločným procesným dielom, vyplýva z bohatosti pripomienok a mnohonásobného jej prerokovania. Aj táto ústava je však ľudský výtvor, a teda nesie v sebe určitý stupeň ľudskej nedokonalosti. Napriek tomu treba povedať, že sa ústave a jej pracovným variantom venovalo veľa času, a zo strany mnohých odborníkov, nielen z parlamentu, ale aj veľa angažovaných občanov našej verejnosti. Finalizujúca podoba prešla dôkladným zvažovaním v kluboch i výboroch poslancov. S čistým svedomím apelujem na vás, panie poslankyne a páni poslanci, aby ste jej dali svoj hlas. Slovensko a jeho občianstvo vám to nezabudne.

Vážené poslankyne a poslanci, vyzývam vás v mene klubu poslancov Hnutia za demokratické Slovensko, aby ste hlasovali za plnohodnotnú ústavu zvrchovaného Slovenska.

Ďakujem. /Potlesk./

Predseda SNR I. Gašparovič:

Ďakujem pánovi poslancovi Húskovi. Vážené panie poslankyne, páni poslanci, chcem vás len oboznámiť, že do diskusie sa prihlásilo 15 poslancov a poslankyň, z toho 6 z KDĽ, 2 zo SNS, 1 zo SDĽ, 4 z maďarskej koalície, 1 z HZDS a 1 nezávislý. Pôvodne som myslel, že si urobíme prestávku, ale pán premiér ma požiadal, že by chcel reagovať na niektoré vystúpenia. Po vystúpení pána premiéra si urobíme prestávku.

Predseda vlády SR V. Mečiar:

Vážené dámy a páni,

býva parlamentnou zvyklosťou, že predkladateľ sa vyjadruje k správe a k diskusii až na základe jej konečného hodnotenia. Dovoľte skôr, ako sa urobí toto konečné hodnotenie, aby som zaujal stanovisko k niektorým veciam, ktoré možno môžu pozitívne ovplyvniť budúcu diskusiu.

Samozrejme, že právo vysloviť názor má každý, úcta k tomu názoru sa rešpektuje a je nám vlastná. Ak hovoríme o ústave, musíme brať do úvahy niekoľko aspektov. Prvý je ten, ako náležite sme zhodnotili našu vlastnú historickú skúsenosť a historickú skúsenosť iných národov a štátov. A druhý je ten – pozeráť, kde táto ústava smeruje, aké vzťahy nastoľuje a čo predpokladá. Aká ústava je dobrá? Môžeme rozprávať rôzne slová, rôzne návrhy, vláda vie posúdiť aj iný variant. Dobrá je tá ústava, ktorá rešpektuje skúsenosť a ktorá vie v tejto Slovenskej národnej rade získať podporu troch pätín poslancov. Ak je výsledkom kompromisu, je to kompromis, ktorý neodráža presne stanovisko žiadnej zo strán. Nie je to ani stanovisko SNS, nie je to ani stanovisko SDĽ, nie je to ani kópia stanoviska HZDS. Je to výsledok našej spoločnej dohody. Prenesme túto dohodu do spoločnosti, do štátu i do tejto rokovacej miestnosti ako celku. Iný spôsob prijímania ústavy nepoznám, len kompromis, len dohodu. Pochybujme, dokazujme, ale inú cestu k prijatiu nemáme.

Pokiaľ ide o niektoré otázky, ktoré boli spochybnené vo vzťahu k maďarským menšinám, dovoľte, aby som sa vás, ktorí tieto veci oponujete, opýtal: Je zlá ústava, ktorá hovorí, že rovný si je Slovák, Maďar, Poliak, Ukrajinec a Rusín, ktorá hovorí, že sú si rovní v právach a povinnostiach? Čo je na tom zlého? Je zlá ústava, ktorá hovorí, že žiaden z nich nemusí robiť to, čo mu zákon nepredpisuje? Nikto nemôže po ňom žiadať niečo iné. Je zlá ústava, ktorá hovorí, že štát môže len to, čo mu zákon dovoľuje, a garantuje slobodu a práva človeka? Je zlá ústava, ktorá hovorí o sociálnych a iných právach?

Ak hovoríme o jazykových a ostatných právach, prosím vás, trošku ste vláde krivdili, a trošku ste nám aj pomohli. Pán poslanec Csáky vymenoval množstvo medzinárodných predpisov s nádejou, že ich nepoznáme. No a súčasne mu druhý pán poslanec oponuje, že to, čo je v ústave, je odpísané z tých medzinárodných dokladov. Vláda starostlivo, doslova na gramoch vážila každé slovo ústavy, pretože pred prijatím do všetkých integrujúcich európskych spoločenstiev budeme musieť každé slovo tejto ústavy obhajovať. Môžeme si vôbec dovoliť, keď chceme uzatvárať asociačné a iné dohody, nerešpektovať medzinárodný štandard ako podmienku európskej integrácie? Nemôžeme. A my ho rešpektujeme. Ale za európsku integráciu nesiete zodpovednosť aj vy. Ak budete prehnane a nadmieru vyvažovať svoje osobné záujmy a predstavy, aj to nie všetkých Maďarov, ani nie všetkých politických strán, lebo aj u nás sú príslušníci maďarských národnostných menšín, ktorí sú v našej politickej strane, sú rovnocenní a veľmi si ich vážime a sú aj v iných – ak ich budete stavať navyše a nadradovať nad všetko, hovoriť, že ste výluční, jedineční a výnimoční, tým narúšate proces integrácie občianstva.

Dali ste tu návrhy, že by tu mala byť autonómia v školstve, autonómia v kultúre. Nemáme autonómiu v školách? Nemáme územnú autonómiu v samosprávach? Nemáme tu zavedené samosprávne systémy, ktoré chceme ďalej rozvíjať? Prečo to tlačíte do pozície, že chcete mať v skutočnosti nie samosprávu jednotlivých subjektov obcí, kultúrneho zariadenia a školy? Chcete vytvoriť dvojakú štátnu správu. Jednu pre školy maďarské, druhú pre školy slovenské na tom istom území. Vedť to nemôže byť. Prečo rozdeľovať tých ľudí v štátnych inštitúciách a nespájať ich?

Ak hovoríme o jazykových právach, samozrejme, že je to vec nesmieme citlivá. Nikto nechce potláčať právo používania jazyka žiadnej z menšín. Slováci sú v Maďarsku veľmi potláčaní a ťažko to znášame. Nikto nechce odplatu, ani revanš, ani hovoriť, že sa ideme správať tak, ako tam. Nikto to u nás nehovorí. Hovoríme všade, že nechceme zlobu, nechceme rozširovať nenávisť a zlú skúsenosť, chceme robiť práve niečo iné. Prosím vás, nemôžete žiadať, aby sa doklady a všetky ústne prejavy rozširovali v obidvoch rečiach na celom území Slovenska. Ak je rodný list vystavený v maďarskom jazyku, v Liptove by potrebovali tlmočníka v každej dedine, aby si ho vedeli prečítať. Vedť predsa o toto nejde, naše snahy k tomu nesmerujú. Budete používať jazyk v úradnom styku všetci, budete mať garantované tieto práva do tej miery, do akej ich budete chcieť využívať, ale hranica, po ktorú idete, je hranica ďalej.

Takže, ak tieto veci uplatňujete, nemôžete nebrať do úvahy stav tejto spoločnosti, v akom je. Ona sa preberá z niečoho, smeruje niekde a predovšetkým nadväzuje nielen na historickú skúsenosť, ale aj na súčasnosť. Súčasnnosť, ktorá je tvorená snahou o novú dohodu, novú spoločenskú zmluvu, nové porozumenie, súčasnosť, ktorá je však poznamenaná aj veľkými prejavmi nacionalizmu spoza našich hraníc, práve z maďarskej strany. A verte mi, že nie zaujatosť voči Maďarom, ale obavy z toho, že prejavy nacionalizmu, spochybňovania hraníc, spochybňovania územnej celistvosti Slovenska smerujú potom k tomu, čo niektorí politici maďarskej národnosti nerozvážne berú ako štafetu a pôjdu ďalej. Nemáme žiaden iný záujem. Hľadáme pravidlá ako spolu žiť, nie ako sa izolovať. Ak teda chceme hovoriť napríklad o úradných aktoch, akú majú mať platnosť, keď si Slovák bude brať Maďarku alebo naopak, to sobášnu zmluvu budú mať v obidvoch jazykoch a každý bude podpisovať inú stranu? A kopu takýchto vecí si môžeme dokázať, že to treba brať, prosím vás, inak.

A dovoľte mi uviesť ešte jeden faktor, ktorý je dôležitý, na ktorom by sa tí, čo obhajujú národnostné menšiny, mali zastaviť. Dunajská Streda má dnes najvyššiu percentuálnu nezamestnanosť. Trebišov druhú. Celým južným Slovenskom sa chrlí až hrnie so sebou vlna vysokej nezamestnanosti. Vy si myslíte, že v politicky nekludnom a nestabilnom prostredí môže niekto rozvíjať peniaze a investovať svoje zdroje? Budete

tolko rozprávať o kdejakej forme autonómie alebo samosprávy – nazviete si to ako chcete, obsah je ten istý, len mená sa menia, až sa tam ľudia od nedostatku pracovných príležitostí, od sociálneho nepokoja budú búriť inak. Dajme im prácu, dajme im chlieb, dajme im pokoj, dobré susedské a priateľské vzťahy. Neprekombinovávejme tieto veci do preexponovanej polohy slovensko-maďarských vzťahov. Nie je to nutné ani vo vašom záujme, ani v našom, ani v záujme vzťahov Slovákov a Maďarov. Viem, že budete k týmto veciam ešte diskutovať, budete nespokojní, máte na to právo. Majte cit pre mieru. Mieru, ktorá nás zjednotí a nerozbíja, nerozdeľuje.

Pokiaľ ide o niektoré ďalšie veci, ktoré tu boli vznesené, ďakujem pánovi poslancovi Čamogorskému za úprimnú kritiku svojho predchádzajúceho obdobia, že sa nevyužil čas na dokonalejšiu prípravu ústavy. Mal ho dosť. /Potlesk./ Keď sa však vraciame k týmto otázkam, podme si niečo povysvetľovať. Pán poslanec, starostlivo som vás počúval. Ste právnik, vraveli, že ste bývali aj dobrým advokátom, takže vysvetlime si veci.

Kritizujete pojmy, ktoré vzápätí označujete, že sú opravené. Čiže to je výsledok prípravy tohto legislatívneho procesu, ktorý nedostatky, na ktoré ste upozorňovali, odstránil. Predsa každý právnik vie, že v každej demokratickej spoločnosti môže byť rôzny názor na spôsob výkladu zákona, ale sú autorizované inštitúcie, ktorých výklad platí. Ak pán Stráský niečo povie, vážim si ho, ale je to pre mňa len osobný názor predsedu federálnej vlády, nič viac. To nie je pokyn, ani smernica, ani právna kvalifikácia. Na to je inštitúcia ústavného súdu, ktorá môže povedať, čo platí a čo neplatí. Inak je to názor síce osoby vysoko postavenej, ale nič viac.

Pokiaľ ide o otázky, na ktoré ste upozorňovali, ktoré by sa tu mohli nesprávne vysvetľovať, povedzte mi alebo dajte inú odpoveď. Ak nebudeme mať v ústave zakotvené, že sme colným územím, môže Slovenská republika do konca novembra uzatvoriť zmluvu, ktorá by bola vytvorením colnej únie medzi Českou republikou a Slovenskou republikou? Veď keby to táto národná rada prijala, porušila by vlastnú ústavu.

Hovoríme o emisnej činnosti. Nieкто si myslí, že začneme svojvoľne vydávať slovenské koruny? Ani nás to nenapadne do doby, kým sa neupraví ekonomické a spoločenské vzťahy. Ale treba pripraviť zákon a jeho príprava trvá niekoľko mesiacov. Treba vytvoriť banku a inštitúcie, treba pripraviť celý legislatívny, personálny i organizačný a materiálny proces, ktorý môže vzniknúť, aj ako výsledok koordinovanej akcie ODS a HZDS, ale aj ako výsledok živelného pohybu v prípade, že sa nám táto koordinácia nepodarí. Ak dnes v ústave hľadáme formulácie, ako si uvoľniť ruky i pre prípad iných krokov – nezviazať, nezamedziť, ale naopak, otvoriť si systém spolupráce, to nie je protislovenské. To je v poriadku, to prijímame.

Pokiaľ ide o niektoré názory, ktoré tu súviseli s prijatím dočasnej ústavy, nehnevajte sa, budem úprimný. Máte teraz v septembri svoj snem, budete hodnotiť plnenie svojho programového prehlásenia, otázky deklarácie vám bohvie ako slávne nedopadli, nemôžete byť permanentne deštruktívni, nechcete byť za ústavu, ale deštruktívni nechcete byť, tak navrhujete akýsi medzikrok, ani chlapca ani dievča. Taký typ v právnom poriadku neexistuje. Môže tu existovať, nejaký materiál, ktorý tieto veci môže nejako riešiť, ale dokedy? Koľko bude tento ústavný proces preťahovať? To je čosi podobné, ako keď má nieкто boľavý zub a lekár mu povie: Príd', dnes potiahnem trošku, zajtra zase, a do mesiaca – ojoj. A bude ho trápiť 30 dní, čo mohol vyriešiť za niekoľko sekúnd. Sú aj iné právne a legislatívne techniky, ako sa dá zabezpečiť časová i vecná kontinuita ústavy federácie a Ústavy Slovenskej republiky. Dovolím si tvrdiť, že táto kontinuita nie je narušená. Nie je narušená tak, aby ústavný súd mohol vysloviť, že je neplatný čo len jeden riadok tejto ústavy. Môže konštatovať rozpor, nemôže vysloviť neplatnosť. Teda nemali by sme sa tu nechať unášať znovu úzkym straníckym záujmom a úzkym straníckym názorom – zasa niečo niekde inde. Život nám nedáva toľko času. Nepremárnime ho. Nepremárnime ho sporom o medzikroky – hodnotím to ako tanečné piruety pri prijímaní ústavy a nie vecné návrhy. Návrh je na stole.

Pokiaľ ide o pripomienky k jednotlivým paragrafom, páni poslanci, ďakujem vám. Dokázali ste, že sú správne. Mali ste veľa slov, ale málo

pozmeňujúcich myšlienok. A kvantitou ešte nikto nenahradil kvalitu. Ak nevieťe dať novú filozofiu, potom je dobré to, čo je napísané.

Páčil sa mi príspevok pána Weissa. Nemám úmysel ho kvalifikovať, ale je tam jedna myšlienka, ktorá hovorí, že podajme si ruky. K čomu? K spoločnej robote, k dohode o tom, ako bude život ďalej vyzerat'. Pripúšťame rôznosť názorov, pripúšťame rôznosť záujmov, pripúšťame možnosť dočasných konfliktov, ale v záujme spoločnej cesty Slovenskej republiky, spoločnej cesty, ktorá túto republiku a všetkých jej občanov bez ohľadu na národnosť postaví na úroveň ostatných štátnych útvarov, ktorá zemancipuje v politickom zmysle slova jej občanov s občanmi iných štátov. Nie druhý, ale rovný a rovný. Rovný vo vnútri štátu, rovný za hranicami štátu. To je to, k čomu smerujeme i touto ústavou. Prosím, skúste trochu pri formuláciách a pripomienkach, ktoré budete mať, zvážiť, čo je dobré, čo je také, ako chcem ja, a čo je také, ako môžem chcieť. O túto dohodu a o takýto súhlasný prejav vás v ďalšom rokovaní prosím.

Ďakujem. /Potlesk./

Predseda SNR I. Gašparovič:

Ďakujem. Vážené panie poslankyne, vážení páni poslanci, teraz si urobíme prestávku do 17. 15 hodiny. Začínáme presne o štvrt' na šesť. Ďakujem.

/Po prestávke./ **Predseda SNR I. Gašparovič:**

Pokračujeme v zasadnutí Slovenskej národnej rady. Bola otvorená rozprava a ako prvý sa do rozpravy prihlásil pán poslanec Hrnko za Slovenskú národnú stranu.

Poslanec A. Hrnko:

Vážený pán predseda, vážené predsedníctvo, ctená vláda, slávny slovenský snem,

dovoľte mi, aby som v mene poslaneckého klubu Slovenskej národnej strany niekoľkými pripomienkami k ústave predložil naše stanovisko k prerokúvanému návrhu ústavy.

Keď dnes pristupujeme k prerokúvaniu návrhu Ústavy Slovenskej republiky, nemôžeme nespomenúť všetky zápasy, spory a protirečenia, ktoré boli v minulosti spojené s presadzovaním prirodzeného práva slovenského národa na vlastnú štátnosť, zaštitenu vlastnou, plnohodnotnou ústavou.

Počnúc projektom uhorských jakobínov z konca 18. storočia, ktorí si budúcnosť Slovenska predstavovali ako federatívnu jednotku Uhorskej republiky, cez štúrovskú požiadavku vytvorenia samostatnej korunnej krajiny zo Slovenska, memorandový program štátnoprávneho vyčlenenia slovenskej krajiny, slovenského okolia, cez prvorepublikový boj za autonómiu, vojnový pokus o samostatnú štátnosť, cez povstalecký a košický štátnoprávny program vyjadrený heslom „Rovný s rovným“, i federatívny pokus z roku 1968, až po súčasnosť, celé generácie Slovákov snívali – a treba povedať nielen snívali – o dnešnom dni, keď slobodne zvolení reprezentanti slovenského národa v slobodných pomeroch pristupujú k prijímaniu ústavy suverénnej Slovenskej republiky. I z úcty k našim predchodcom, ktorí v zápase o slovenskú suverenitu neraz položili aj svoj život, by sme sa mali postaviť k tomuto aktu dôstojne, s plným vedomím si historickej chvíle.

Mali by sme už konečne odložiť všetky žabomyšie spory, ktoré nás v minulosti i v súčasnosti neprirodzene rozdeľovali a rozdeľujú a ktoré boli medzi nás často umelo vnášané zvonku a jediným cieľom – znemožniť nám vytvorenie vyššej národnej jednoty a zamedziť tým zaradenie slovenského národa medzi sebedomé a suverénne národy Európy. Podobnými žabomyšími vojnami bol sprevádzaný aj predchádzajúci ústavotvorný proces počas uplynulých dvoch rokov. Nezaškodí pripomenúť si jeho základné etapy a okolnosti, ktoré ho sprevádzali.

Vypracovanie samostatnej Ústavy Slovenskej republiky predpokladal už ústavný zákon o československej federácii číslo 143/1968 Zb. vo svojom článku 142. Napriek existencii tohto zákona sa počas celej éry normalizačného režimu neprikročilo k prijatú ústav v zmysle menovaného článku, čím by sa definitívne zakotvila Slovenská republika ako štátnoprávny subjekt. Práve naopak, boli sme svedkami procesu, počas ktorého sa postupne likvidovali prvky štátnoprávneho postavenia Slovenska. Slovenská

republika sa stále viac a viac degradovala na územno-právnu jednotku unitárneho štátu. Posledným aktom, ktorý mal dovŕšiť tento proces aberácie výsledkov ústavného zákona číslo 143/1968 Zb., bolo prijatie uznesení Slovenskej národnej rady a Českej národnej rady, ktorými sa navrhovalo Federálnemu zhromaždeniu zmeniť článok 142 ústavného zákona č. 143/1968 Zb., aby umožnil prijatie tzv. trojedinej ústavy Československej socialistickej republiky, Českej socialistickej republiky a Slovenskej socialistickej republiky, teda opätovnú plnú aj právnu unitarizáciu štátu.

Len zmeny v novembri 1989 zamedzili realizácii tohto bezprecedentného uznesenia, ktorým sa parlamenty podľa znenia preambuly ústavného zákona suverénnych štátnoprávných celkov, suverénnych republík, vzdali svojej suverenity a negovali sebaurčovací právo vlastných národov. Z ďalšieho vývoja však nie je nezaujímavé, že práve tvorcu týchto legislatívnych noriem, ktoré cieľili k reunitarizácii československého štátu, si nová politická moc v českých krajinách vyvolila za nového „predstaviteľa“ Slovenska novofomujúcej sa federálnej štruktúry moci. Zmeny po novembri 1989 umožnili aj slovenskej politickej reprezentácii znovu sa zamyslieť nad budúcnosťou Slovenska a ústavnoprávnym zakotvením jeho postavenia. Fakticky v tomto období nebolo na Slovensku politickej sily, ktorá by si neželala nanovo prehodnotiť existujúcu federáciu. Len budúcnosť ukáže, ktoré z týchto politických síl svoj postoj k federácii mysleli úprimne a ktoré len predstierali ochotu sa týmto problémom zaoberať, aby tým oklamali svojich potenciálnych voličov jasne odmietajúcich dovtedajšiu unitárnu centralistickú štátnoprávnu formu.

Faktom však zostáva, že sa na jar roku 1990 vytvorila komisia na prípravu ústavy a národu sa sľúbilo, že do konca roku 1990 bude prijatá, resp. pripravená Ústava Slovenskej republiky. Zostalo však len pri sľuboch. Od zásadového postoja, kde sa vyžadovalo deklarovanie slovenskej suverenity, prijatie Ústavy Slovenskej republiky a následné rokovania s Českou republikou o forme zväzku, ako to presadzovala Slovenská národná strana od svojho vzniku, a jej poslanci v slovenskom parlamente, sa naštartoval trenčiansko-teplický proces, ktorý sa snažil reparaovať ako sa ukázalo nereparovateľnú federáciu. Tým sa aj ústavotvorný proces na

Slovensku pribrzdiť a v dôsledku politiky podstatnej časti slovenskej politickej reprezentácie aj zastaviť.

Slovenská politická reprezentácia, ktorá vzišla z volieb roku 1990, sa postupne zapletala do vlastných sietí, takže sme si nakoniec dali vnútri diskusiu o tom, či vlastne Slovenská národná rada môže prijať Ústavu Slovenskej republiky bez vzťahu k federálnej a českej ústave. Keďže česká strana sa s ústavou neponáhľala, vlastne žiadnu nepripravovala, dostala sa aj slovenská profederalistická politická reprezentácia do závozu. Nebola schopná rozťať gordický uzol neochoty vtedajšej českej politickej reprezentácie k rokovaniu so slovenským politickým spektrom na princípe rovnocennosti partnerov a zároveň ani gordický uzol svojej malej schopnosti resp. ochoty konať, samostatne a iniciatívne. Z tohto začarovaného kruhu bolo len jedno východisko – konať rozhodne a nezávisle. To však politická reprezentácia bývalej vládnej koalície neurobila a po zásluže bola slovenským voličom poslaná mimo aktívnu politiku, aspoň vo svojej väčšej časti.

Volby roku 1992 mnohé vyjasnili. Ukázali, že prevažná väčšina slovenských voličov si želá slovenskú suverenitu a medzinárodnoprávnu subjektivitu. Tomu boli prispôsobené aj štátnoprávne akty nového slovenského parlamentu. Po prijatí deklarácie o suverenite, v ktorej sa naplnil jeden z originálnych programových bodov programu Slovenskej národnej strany z roku 1990, pristupujeme dnes k prerokovaniu druhého štátnoprávného kroku – a dúfam, že aj k jeho prijatiu – k Ústave Slovenskej republiky.

Predložený návrh Ústavy Slovenskej republiky, ktorý dnes prerokujeme, nemožno oddeliť od predchádzajúcich návrhov ústav. Podotýkam, že ich bolo v minulom parlamente aspoň desať. Podľa môjho názoru nezobral sa za vzor jeden z posledných návrhov podaných v uplynulom volebnom období do legislatívy, ale vychádza sa z posledného variantu vypracovaného oficiálnou komisiou Slovenskej národnej rady. Možno povedať, že je to na škodu vecí, lebo návrh vypracovaný skupinou poslancov HZDS, SNS a SKDH pravdepodobne pokročil najďalej. Mal dôsledne prepracovaný najmä vzťah zákonodarej a výkonnej moci, čo v pôvodne predloženom vládnom návrhu Ústavy Slovenskej republiky

nebolo celkom vyvážené. Treba však uznať, že predložený návrh je ako každé ľudské dielo dostatočne komplexne prepracovaný, takže po prerokovaní a akceptovaní niektorých zásadných, menej zásadných i podružných pripomienok môže z neho byť dobrá ústava suverénnej Slovenskej republiky.

Slovenská národná strana pri pristupovaní k predloženému návrhu ústavy vychádzala zo svojich programových cieľov i zo širších spoločensko-politických súvislostí. Je nám jasné, že prijatie Ústavy Slovenskej republiky postaví slovenskú štátnosť na kvalitatívne vyššiu úroveň, preto máme eminentný záujem, aby ústava prijatá bola. Zároveň však vieme, že taký zákon, akým je ústava, by mal byť koncipovaný viac nadčasovo a oprostý od momentálnych politických zápasov i záujmov jednotlivcov. Len taká ústava, ktorá zabezpečí konštantný demokratický vývin Slovenskej republiky bez ohľadu na to, ktoré premenne veličiny budú fungovať v mocenských štruktúrach, bude dobrou ústavou vhodnou toho mena. A tu si treba uvedomiť, že nikdy nemôžeme urobiť zlú ústavu, keď budeme rešpektovať dominantnú úlohu zákonodarej moci, relatívnu nezávislosť výkonnej moci a plnú nezávislosť súdnictva.

Preto, podľa môjho názoru, treba rešpektovať pripomienky z výborov, ktoré tento balans, túto rovnováhu medzi jednotlivými zložkami moci vyrovnávajú, a menovite tie, ktoré boli na základe dohôd politických klubov HZDS, SNS a SDĽ zapracované v ústavnoprávnom výbore do správy 24b. Z nášho pohľadu bola v predloženej návrhu veľmi dôležitá preambula ústavy, ktorá kvalifikuje nositeľa štátnosti. Vychádzajúc z medzinárodných paktov a dohôd je jediný subjekt, ktorý si môže nárokovať na plné sebaurčenie, a týmto subjektom je národ. Privítali sme preto a súhlasili so stanoviskom niektorých ďalších klubov, ktoré uznali, že tento fakt musí byť v preambule jednoznačne zakotvený. Neakceptovanie tohto nášho stanoviska by sme pokladali za hrubú politickú chybu pre budúcnosť, ktorej dôsledky by mohol v konečnom rade odnieť celý slovenský národ.

V základných ustanoveniach mala Slovenská národná strana viac odlišných názorov na formuláciu jednotlivých článkov. Bola to napríklad otázka štátny jazyk verus úradný jazyk, ktorá sa v rokovaní výborov Slovenskej národnej rady vyriešila v prospech nášho názoru. V mnohých

veciach sme však museli v záujme vyššej parlamentnej jednoty od našich stanovísk upustiť. Tak to bolo napríklad v otázke štátnych symbolov, najmä v otázke štátnej hymny a štátnej vlajky.

Vítame skutočnosť, že v druhej hlave sú formulované základné práva a slobody občanov na základe ústavnej rovnosti a rovnoprávnosti všetkých občanov, že tak dlho diskutovaný občiansky princíp sa v nej dôsledne premietol a že aj vo výboroch boli odmietnuté tie návrhy a pripomienky, ktoré boli v rozpore s jednotným občianskym princípom na území celej Slovenskej republiky. Naše stanovisko k tejto veci je korektné, nevyhýbame sa žiadnemu rokovaniu, avšak, ak chceme dôjsť k dohode, musíme rozprávať rovnakým jazykom, nemôžeme používať termíny, ktoré v slovenčine značia niečo iné, a žiadať, aby tieto termíny boli akceptované, nemôžeme prijať napríklad termín väčšinový národ, pretože v tejto Slovenskej republike je len jeden národ, ostatní občania Slovenskej republiky sú príslušníkmi rôznych národností. Myslím si, že tieto národnosti sú obohatením celého slovenského verejného, kultúrneho a politického života, avšak rokovania o ich štatúte, o ich postavení, sa musia viesť dôsledne na princípoch štátnej suverenity a na princípoch medzinárodného práva.

Väčšie pripomienky z našej strany boli až v hlavách, ktoré sa dotýkali zákonodarej, výkonnej a súdnej moci. Väčšinou sme v politických rokovaníach dospeli k pre nás prijateľným formuláciám. Preto, ako som už povedal, vítame tie zmeny, ktoré sú zakotvené v dodatku 24b. Náš odlišný názor dnes spočíva už len v návrhu na pomenovanie najvyššieho zákonodarného zboru. Sme toho názoru, že najpriliehavejším názvom, ktorý korení v našej histórii, by bol Snem Slovenskej republiky. Vzhľadom k ostatným partnerom sme však ochotní akceptovať názov Národná rada Slovenskej republiky, ktorý taktiež má zakotvenie v slovenskej histórii. Štúrovcí v roku 1848 svoju Slovenskú národnú radu premenovali – aspoň na svojich pečatiach majú tento symbol – na Národnú radu Slovenska. Podľa môjho názoru vychádzali z toho, že nechceli byť etnickou národnou radou, teda príslušnou k určitému etniku, ktoré bolo rozptýlené po celom území Uhorska, ale chceli byť národnou radou pre Slovensko, pre určitú geograficky vymedzenú krajinu. Z toho dôvodu aj Národná rada Slovenskej republiky ako názov pre slovenský parlament je pre nás akceptovateľná.

Odlíšny názor zastáva náš klub aj ohľadom zakotvenia prokuratúry v ústave. Presadzovali sme, aby prokuratúra bola z ústavy úplne vylúčená a jej postavenie bolo vymedzené zákonom, ktorý by ju subsumoval pod určitú štruktúru výkonnej moci. Z hľadiska vyššej politickej jednoty sme však prijali to, že prokuratúra v ústave bude zakotvená v zmysle politickej dohody, ktorú akceptoval vo svojom dodatku 24b i Ústavnoprávny výbor Slovenskej národnej rady.

Spory môžu byť aj v otázke prechodných a záverečných ustanovení. Nie sú to však veci, ktoré by bránili poslancom Slovenskej národnej strany hlasovať za predložený návrh ústavy. Sme presvedčení, že Slovensko ústavu potrebuje, preto ju treba prijať. Sme si zároveň vedomí toho, že len prax preverí jednotlivé články ústavy a na základe praxe každodenného života budeme vedieť, ktoré články sú dlhotrvajúce, dlhodobé a znesú i kritiku doby, kritiku času, a ktoré bude treba novelizovať. Nie je to však príčina, aby sme predložený návrh hanebne označovali rôznymi slovami. Práve naopak, za seba sa domnievam, že dielo, ktoré tento parlament na základe návrhu vlády Slovenskej republiky vykonal, bude dielo dobré a že nakoniec prijmeme Ústavu Slovenskej republiky, ktorá bude hodná svojho mena.

Za klub Slovenskej národnej strany môžem povedať, že na základe zmien, ktoré sa dosiahli politickou dohodou, budeme hlasovať za Ústavu Slovenskej republiky.

Ďakujem. /Potlesk./

...

Stenografická správa o 5. schôdzi Slovenskej národnej rady Druhý deň rokovania, 1. septembra 1992, výňatok

...
Prvý podpredseda SNR P. Weiss:

Ďakujem. Pýtam sa, či sa ešte niekto z poslancov hlási do rozpravy.

/Nikto./

Ak nie, vyhlasujem rozpravu za skončenú. Dávam pánovi premiérovi Slovenskej republiky otázku, či sa chce vyjadriť.

Predseda vlády SR V. Mečiar:

Vážené dámy, vážení páni, Slovenská národná rada.

Nemám právo hodnotiť, ale mám právo povedať názor, že rokovanie o ústave prebehlo v duchu demokratičnosti, slobodnej výmeny názorov, vzájomnej úcty jedného k druhému. Verím, že toto bude trvalým znakom pôsobenia Slovenskej národnej rady v celom jej funkčnom období a že časy operetného šantenia sú z tohto orgánu nenápadne preč. /Potlesk./

Obsah ústavy, tak ako bol predložený, bol pripomienkovaný v niekoľkých závažných rovinách. Prvá bola, či Slovenská republika potrebuje svoju ústavu práve teraz. Toto spochybnenie je zbytočné. Povedzme si inú otázku. Potrebuje Slovenská republika stabilitu politického systému, potrebuje Slovenská republika stabilitu zásad svojej hospodárskej politiky, potrebuje Slovenská republika stabilitu zákonodarstva a jednotnej filozofie tohto zákonodarstva? Na všetky tri otázky treba odpovedať áno. Potom musíme povedať aj to, že Slovenská republika ústavu potrebuje teraz. Ústavu, ktorá mešká 24 rokov.

Je tu druhá otázka, ktorá súvisí s prijatím ústavy, či potrebuje jej účinnosť teraz. Prečo nie neskoršie? Prečo nie ďalej a podobne? Každá ústava sa robí pre život. Nerobí sa pre osoby, pre strany a nie je samoúčelová. Ak ňou reagujeme, tak na tendencie budúceho vývoja, ktoré

sú zakódované v Česko-Slovensku a v poslednom období iba nadobúdajú na intenzite, na tendencie, ktoré vedú k rozdeleniu Česko-Slovenska na dva štáty – Slovenskú republiku a Českú republiku, ktoré sa rozdelením zbavia zbytočných problémov a záťaže, ktoré chcú ďalej spracovať, mať sa vo vzájomnej úcte, pestovať nové vzťahy na nových princípoch. Tento proces je veľmi zložitý, pretože môže mať rôznu logiku, ale vývoj smeruje k tomu, že by ste v krátkom čase mali na základe vlastných iniciatív prerokovávať návrh zásad spolupráce s Českou republikou, že do konca októbra by táto Slovenská národná rada mala pripraviť návrh zmluvy medzi Českou republikou a Slovenskou republikou ako zmluvy medzi dvomi štátmi, návrh zmluvy, ktorou sa dňom 1. 1. 1993 má znáť vznik týchto dvoch subjektov a dňom 31. 12. 1992 zánik Českej a Slovenskej Federatívnej Republiky.

Máme na toto obdobie veľmi málo času, veľmi málo času na kvalitnú prípravu a veľkú zodpovednosť za budúce rozhodnutia i dôsledky týchto rozhodnutí. Máme málo času i na to, aby sme čo najrýchlejšim rozvinutím všetkých inštitútov ústavy zabezpečili stabilitu, plynulý prechod, rovnováhu vo výkone práv a povinností všetkých občanov, funkčnosť štátu ako celku. To je našim základným poslaním, k tomu smerujeme, to potrebujeme. Preto budeme od samého začiatku urýchľovať pôsobenie ústavy českej a slovenskej federácie vo vzťahu k Slovenskej republike tak, aby čo najviac kompetencií už do konca septembra bolo príslušných v rozhodovacej právomoci národných rád. Ide o proces v riadení, ktorý prebieha súbežne v Slovenskej národnej rade i vo federálnych orgánoch. Tak ako tu sedíte dnes, tak federálna vláda i ďalšie orgány prerokovávajú princípy odovzdania kompetencií Slovenskej republike. Nebude tu právnych precedensov, schválnosť úmyselného robenia zla jeden druhému. My sa s Českou republikou tak potrebujeme, že si nemôžeme urobiť zle, ale nepotrebujeme sa až tak veľmi, aby sme museli žiť v jednom štáte.

Pokiaľ ide o otázky rozvinutia štátnosti, do 31. 12. a potom všetci sledujeme týmto krokom nádej, že zmenou formy štátu, zmenou princípov výstavby štátu a postavenia občana sa dosiahne lepšie, nie horšie usporiadanie. Ak by to malo byť inak, spreneverujeme sa poslaniu a odkazu, ktorý nám voliči dali vo voľbách. Môžeme robiť chyby z hľadania, ale nemôžeme robiť chyby z úmyslu a už vôbec nie z politickej špekulácie.

Nemôžeme zbierať body na nestabilitu, na jatrení vášní, na urážkach národného citenia, na rozvíjaní princípov, ktoré nezjednocujú, ale rozdeľujú. Ak hovoríme o zjednocovaní, tak nie o tom, že všetci budeme maširovať jedným krokom, nie o tom, že budeme všetci rovnako myslieť, ale o základných politických záujmoch Slovenskej republiky, ktorými sú medzinárodnoprávne uznanie, začlenenie do sústavy medzinárodných štátov, rozširovanie trhových a iných dobrých zväzkov s ostatnými štátmi, stabilita vnútorného politického a právneho poriadku, obrátenie úpadku hospodárstva, zastavenie úpadku a obrátenie smerom k oživovaniu hospodárstva, úcta občanov k právu a občanov navzájom, jedného k druhému. To sú princípy, ktoré chceme rozvíjať a na ktorých sa chceme zjednotiť.

Nie je možné, aby sa poškodzoval záujem Slovenskej republiky akýmkoľvek spôsobom. Zoberte si poslancov ktorýchkoľvek strán v iných štátoch, s výnimkou tých, čo vedú občianske vojny. Môžu sa medzi sebou v názoroch líšiť akokoľvek, ale v základných záujmoch štátu sa nespreneverí ani jeden z nich. A tieto základné záujmy si začneme osvojovať ako svoje. Verím a musím, ak sa chcem správať zodpovedne k občanom.

Diskusie, ktoré tu boli, hovorili aj o tom, ako sa majú niektoré časti ústavy pozastaviť, niektoré spresniť a podobne. Mechanizmus, ktorý je navrhovaný v časti 24b, v záverečných ustanoveniach, je dostatočný na to, aby sa rešpektovali dohody, ktoré sme mali. Je tu trošku asynchrónnosť v tom, že sme predpokladali, že záverečné ustanovenia Ústavy Slovenskej republiky budú totožné s Ústavou Českej republiky. Pred odovzdaním materiálov do Slovenskej národnej rady bolo stretnutie predsedov, žiaľ, z dôvodov na partnerskej strane toto porovnanie a táto dohoda nebola možná. Neboli pripravení vecne rokovať a zvážiť tieto otázky. V obsahu rozpracovávania týchto základných téz sú niekde inde.

Druhý okruh problémov, ktorý tu bol veľmi často pertraktovaný, boli otázky postavenia menšín. Predovšetkým chcem podtrhnúť, že základnou myšlienkou a niťou, ktorá sa vedie celou ústavou, je, že je to republika rovnoprávných a slobodných občanov, znovu hovorím občanov, bez ohľadu na národnosť. /Potlesk./ Veľmi starostlivo som počúval názory

zástupcov z maďarských politických strán, to znamená z hnutia Együttélés, i keď ono má aj iné národnosti, viem to, ale väčšinou ste diskutovali tak, ako keby ostatné národnosti neboli, aj Maďarského kresťansko-demokratického hnutia, a veľmi starostlivo sme vážili každé slovo, ktoré ste povedali. Sú slová, ktoré majú svoju hodnotu a váhu, ktoré treba podporiť a s ktorými treba súhlasiť, sú i slová, ktoré takéto neboli. Vysvetlíme si preto niektoré veci trochu viac.

Vážení páni poslanci, ak vaše návrhy neprechádzajú, a nie všetky neprechádzajú, niektoré prešli, pretože ste sa vyjadrovali vo výboroch, slobodne ste sa vyjadrili v pléne, to nie je preto, že ste maďarskej národnosti, to je preto, že vaše návrhy sú zlé, nezodpovedajú ani duchu doby, ani normotvorbe, ktorú dnes robíme. To nie je otázka národnostná, to je otázka politická. /Potlesk./ Pokiaľ ide o tieto otázky, tak príčiny omylov vidím v niekoľkých aspektoch. Predovšetkým je to buď nepochopenie, alebo zlý úmysel, alebo neschopnosť vykladať normy, záväzky a obsah medzinárodných záväzkov. Právo pozná – pýtal som sa svojej bývalej pani profesorky – 12 alebo 14 spôsobov výkladu zákona – neviem presne, jedno z tých dvoch čísiel je presné. To sú základné spôsoby, ale výklad, aký tu bol podávaný, nesvedčí o dobrom úmysle. Nemôžem hovoriť o výklade normy, keď z nej zabudnem citovať polovicu, alebo necitujem to, čo v inej časti je vyvrátené alebo smeruje k niečomu inému.

Ak sa vraciame k otázke národnostných menšín, Slovensko si nemôže dovoliť uchádzať sa o svoje miesto už v asociačných dohodách, a to sa, vážení, premietne do korún, to znamená o právach vyvážať tovar za určitých zľavnených podmienok a dovážať tovar za určitých zľavnených podmienok, ak bude mať rozbitý politický systém a nevyriešené národnostné vzťahy. Ale na akom princípe? Na princípe všetkých návrhov, až extrémnych, ktoré tu odzneli, alebo na princípe v Európe uznávaných pravidiel? V Európe neexistuje ani jeden štát, ktorý by bol etnicky čistý. A je dobre, že je to tak zariadené. V Európe sa dnes upravujú iné pravidlá. Smeruje sa k pojmu občan, ľud. Pojem národnosť a ostatné nachádzajú svoje miesto v právnom poriadku, ale dôraz sa kladie na iné inštitúcie. A vy tu stále vraciate národnosť, národnosť, výlučnosť a podobne. Nie. Najprv je človek, potom je občan, potom je príslušník národnosti. Ak toto poradie

budeme obracať, obraciame sa proti zmyslu politického pohybu, ktorý na Slovensku touto ústavou a dianím po voľbách nastupuje.

Dovoľte preto, aby som sa pri tom, čo ste dnes citovali – zuby mi típli, keď som to počúval – o Kodanskom protokole, pozastavil bližšie. Vzhľadom na to, že myšlienky, ktoré tu boli prednášané, boli vyslovované i ostatným občanom vonku, budem sa musieť pri týchto veciach zdržať dlhšie a budem vám musieť ten Kodanský dokument prečítať, pretože to, čo tu bolo citované, nebola pravda. Alebo to boli útržky, alebo bol úmyselne zlý výklad. Do značnej časti sa preto treba k týmto veciam vrátiť, aby sme si osvojili, čo je, alebo ako chápeme normy medzinárodného práva. Predovšetkým politika, ktorá sa viedla v tomto parlamente k národnostným menšinám, nebola politikou občianskych ľudských práv. Bola to politika kolektívnych práv. S týmto už Európa má svoje skúsenosti a vie, kde ju dovedli. Ak systém kolektívnych práv neprijímajú ostatné národy Európy, my s tým experimentovať nebudeme. Vieme, aké dôsledky to prinieslo na začiatku 2. svetovej vojny, aké konflikty práve v dôsledku etnických sporov vznikajú v Juhoslávii, aké konflikty vznikajú v bývalom Sovietskom zväze. A toto tu nechceme, to sem nepatrí, to vždy plodí iba zlobu.

Preto, keď sa vraciame k týmto otázkam zdôrazňovania osobitostí a postavenia etnických skupín, musíme povedať, na akých princípoch, akých vzťahoch predovšetkým Slovákov a Maďarov, ale myslím aj na Slovákov a Ukrajincov, Slovákov a Poliakov, Rusínov aj Rómov, aj ďalších, ktorí tu žijú. Preto si musíme tieto otázky vysvetľovať trochu dlhšie. Veľmi ste ma urazili, keď tu niekto včera hovoril o Svätoštefanskej korune, a najmä ma hlboko urazil pán poslanec Duka-Zólyomi, že si dovoľil na pôde tohto parlamentu pustiť z úst slova, že Maďar je druhoradý občan. Som predsedom vlády občanov Slovenskej republiky. Nemusia ma mať radi, nemusia so mnou súhlasiť, ale nestrpím, aby občana tejto republiky ktorejkoľvek národnosti ktokoľvek označil za druhoradého. Tu sú všetci rovní v právach, všetci rovní v povinnostiach. Nevnučujte ľuďom do povedomia takéto myšlienky! /Potlesk./

Pokiaľ ide o tieto otázky, tiež tam bola snaha, aby sme v otázkach uplatňovania menšinových práv zabezpečili princíp reciprocity s Maďarskou republikou. Prosím vás, to neurobíme. My si občanov

maďarskej národnosti vážime, a osud, aký bol pripravený Slovákom, Maďarom na Slovensku pripravovať nebudeme. /Potlesk./ Takisto bol návrh, aby sme s Maďarskou republikou po dovršení štátoprávneho vývoja a ústavného systému uzatvorili dvojstrannú zmluvu o riešení národnostných problémov. Povedzme si to takto: Povinnosť starať sa o občanov inej národnosti je povinnosťou štátu. Povinnosť štátu, ktorá vyplýva z demokratičnosti jeho poriadku, ktorá vyplýva z medzinárodných záväzkov. Žiaden systém dvojstranných zmlúv o správaní sa k menšinám s nikým prijímať nebudeme a uzatvárať nebudeme. Na to máme Konferenciu o bezpečnosti a spolupráci v Európe, tam prijímame spoločné pravidlá, tam o tom rokujeme. Majú problémy s menšinami aj Angličania, aj ďalší. A sú štáty, v ktorých je kódex postavený na podstatne nižšej hladine, ako na Slovensku. Citujete dva alebo tri, kde čiastkové veci sú väčšie. Prečo necitujete tú desiatku, kde je to nižšie, kde je to horšie? Takže prosím do tohto realitu. Tu sa nič neporušuje, nič sa nekazí. Ak sa nepriznávajú kolektívne práva, je to preto, že nie sú priznané ani medzinárodným štandardom.

Pokiaľ ide o otázky, o ktorých sa tu hovorilo, hneď v časti 4, ktorá sa venuje všetkým týmto záväzkom, sa hovorí, že účastnícke štáty uznávajú, že otázky týkajúce sa národnostných menšín môžu byť uspokojivo riešené len v demokratickom politickom rámci založenom na právnom štáte, s fungujúcim nezávislým súdnictvom. Touto ústavou takýto systém garantujeme a tvoríme. Tento rámec zaručuje plné rešpektovanie ľudských práv a základných slobôd, rovné práva a postavenie všetkých občanov, slobodne vyjadrovanie všetkých ich oprávnených záujmov a túžob, politický pluralizmus, spoločenskú znášanlivosť, uplatňovanie právnych predpisov, ktoré vytvorí účinné zábrany proti zneužívaniu vládnej moci. Uznávajú tiež dôležitosť úloh nevládných organizácií, včítane politických strán, odborov, organizácií na ochranu ľudských práv a náboženských skupín pri rozvoji znášanlivosti, kultúrnej rozmanitosti a riešení otázok týkajúcich sa národnostných menšín. Slovenská republika to plní. Máme politické strany, ktoré sú orientované na princípe príslušnosti k národnosti, máme zhromažďovacie spolkové práva, ktoré umožňujú plnú realizáciu týchto práv. Nemožno nám z tohto nič vytknúť. Na to, že to zakotvujeme v ústave, treba byť hrdý, a nie to kritizovať.

Ďalej znovu potvrdzujú, že rešpektovanie práv osôb, ktoré patria k národnostným menšinám ako súčasť všeobecne uznávaných ľudských práv je podstatným činiteľom mieru, spravodlivosti, stability a demokracie účastníckych štátov. Prosím o rešpektovanie práv osôb. Nehovorí sa o rešpektovaní práv skupín. Dáva sa to do priamej súvislosti s historickou skúsenosťou Európy. Mier, stabilita, znášanlivosť sú hodnoty, ktoré musíte tiež brať do úvahy pri návrhoch, ktoré predkladáte. Osoby, ktoré patria k národnostným menšinám, majú právo plne a účinne vykonávať svoje ľudské práva a základné slobody bez akejkoľvek diskriminácie a pri plnej rovnosti pred zákonom. Účastnícke štáty prijímú, kde je to potrebné, osobitné opatrenia za účelom zabezpečenia plnej rovnosti osôb, ktoré patria k národnostným menšinám, s ďalšími občanmi pri výkone a užívaní ľudských práv a základných slobôd. Ak táto ústava zrovnoprávňuje občanov v právach a povinnostiach, nie je diskriminačná, je emancipačná, ale emancipačná pre všetkých jej občanov.

Príslušnosť k národnostnej menšine je vecou osobného rozhodnutia každej osoby a z tohto rozhodnutia nemôže vzniknúť žiadne znevýhodnenie. Plne rešpektujeme, že občan si sám vyberá, k akej národnosti sa chce hlásiť. Národnosť sa nededí, národnosť sa nezískava miestom narodenia, národnosť sa získava slobodným rozhodnutím občana. To je v našej ústave. Garantujeme alebo negarantujeme medzinárodný štandard? Osoby, ktoré patria k národnostným menšinám, majú právo slobodne vyjadrovať, uchovávať a rozvíjať svoju etnickú, kultúrnu, jazykovú a náboženskú svojbytnosť a uchovávať a rozvíjať svoju kultúru vo všetkých smeroch bez akýchkoľvek pokusov asimilovať ich proti ich vôli. Prosím, je tu niekde nejaký prípad asimilácie alebo pokusu Slovákov o asimiláciu Maďarov? Nepočul som ani v diskusii a nepoznám ani literatúru, ani v novinách o tom nepíšu, a tam už píšu o Slovákoch všeličo. Toto som tam ešte nečítal. Najmä majú právo slobodne používať svoj materinský jazyk v súkromí a na verejnosti. Vážení, hovoríme aj o úradnom styku a hovoríme aj o školstve, rozširujeme to.

Ďalej majú právo zakladať a udržiavať svoje vlastné vzdelávacie, kultúrne a náboženské inštitúcie, organizácie a spolky, ktoré v súlade s národným zákonodarstvom majú právo žiadať dobrovoľné finančné a iné príspevky a verejnú podporu. Vážení, že tu existujete ako klub dvoch

politických strán, dokazuje, že toto právo rešpektujeme. Vy sami ste dôkazom toho. Vaša existencia sama osebe hovorí o tom, že toto právo je plne rešpektované. Existujú kultúrne organizácie i ostatné inštitúcie. Ak tvrdíte niečo iné, dokážte, že sa to porušuje, ale netvrdte, že to nie je pravda.

Ďalej sa dáva právo vyznávať a praktikovať svoje náboženstvo, včítane práva získavať, vlastniť a používať náboženský materiál a zúčastňovať sa náboženskej vzdelávacej činnosti vo svojom materinskom jazyku. Je rešpektovaná táto situácia pre občanov maďarskej národnosti? Ak počúvam sťažnosti na juhu, skôr od občanov slovenského národa. Nadväzovať a udržiavať neobmedzené styky medzi sebou vo svojom štáte, ako i styky cez hranice s občanmi druhých štátov, s ktorými zdieľajú spoločný etnický alebo národnostný pôvod, kultúrne dedičstvo alebo náboženské presvedčenie. Nedávno bola Svetová konferencia Maďarov v Budapešti, slobodne ste ju išli pozdraviť. Kto vám to vytýka? Je to vaše právo a nikto vám to neobmedzuje. Ďalej je právo na rozširovanie informácií, mať k nim prístup a vymieňať si ich vo svojom materinskom jazyku. Tiež sa na Slovensku rešpektuje. Osoby, ktoré patria k národnostným menšinám, môžu vykonávať a užívať svoje právo samostatne, ako i v spoločenstve s inými členmi svojej skupiny. Žiadne znevýhodnenie nemôže vyplývať pre osobu, ktorá patrí k národnostnej menšine, z vykonávania týchto práv alebo preto, že ich nevykonáva.

Účastnícke štáty sa zaviazali, že budú ochraňovať etnickú, kultúru, jazykovú a náboženskú svojbytnosť národnostných menšín na svojom území, vytvárať podmienky pre rozvoj tejto svojbytnosti, že prijímú nutné opatrenia v tomto smere po náležitých konzultáciách, včítane stykov s organizáciami a spolkami týchto menšín, v súlade s postupom pre prijímanie rozhodnutí v každom štáte. Všetky tieto opatrenia budú v súlade so zásadou rovnosti a nediskriminácie ďalších občanov príslušného účastníckeho štátu. Účastnícke štáty vyvinú úsilie, aby zabezpečili, že osoby, ktoré patria k národnostným menšinám, vedľa potreby poznať úradný jazyk alebo úradné jazyky príslušného štátu, majú primerané možnosti pre výuku svojho materinského jazyka alebo výuku vo svojom materinskom jazyku, ako i – kde je to možné a účelné – na jeho používanie pred štátnymi orgánmi v súlade s príslušným národným zákonodarstvom.

Vážení, hovoríme o školách budovaných na etnickom princípe. Dávame viac, ako odporúča medzinárodná zmluva, alebo je to horšie?

Ďalej sa tu hovorí, že účastnícke štáty budú rešpektovať právo osôb, ktoré patria k národnostným menšinám, na efektívnu účasť na verejnom živote, včítane účasti na veciach týkajúcich sa ochrany a rozvoja svojbytnosti týchto menšín. Účastnícke štáty berú na vedomie snahy vyvinuté v záujme ochrany a vytvárania podmienok pre rozvoj etnickej, kultúrnej, jazykovej a náboženskej svojbytnosti určitých národnostných menšín zakladaním ako jedného z možných prostriedkov dosiahnutia tohto cieľa príslušných miestnych alebo autonómnych správ zodpovedajúcich špecifickým historickým a územným podmienkam týchto menšín a v súlade s politikou príslušného štátu. Politika Slovenskej republiky je politikou budovania občianskej spoločnosti. Politika budovania štátnej správy je politikou budovania tejto štátnej správy na územnom, nie etnickej princípe, pretože etnický čistý územie na Slovensku neexistuje. Nemôže byť výkon práva jedného v rozpore s výkonom a obmedzením práva druhého.

Toto sú základné dokumenty, ktoré ešte pokračujú v štyroch ďalších častiach. Rád by som povedal, vážení páni poslanci, aj keď sa budete urážať, že ste dávali návrhy, aby sme napríklad ústavou garantovali pomerné alebo primerané zastúpenie menšín v Slovenskej národnej rade. Veď to je v rozpore s princípom voliteľnosti. Čo by to malo znamenať? Ak by sa zopakoval stav z minulosti, že tu bol 24. občan maďarskej národnosti, mal by sa ich mandát z ústavy rušiť? Alebo ústava má nariadiť občanovi, koho voliť? Ako sa máme vyrovnáť s tým, že napríklad v Komárne je tretina Slovákov, ale v mestskom zastupiteľstve nie je ani jeden Slovák? Alebo v Nových Zámkoch máte pomer Maďarov a Slovákov v meste opačný, ako v zastupiteľských zboroch. To máme teraz všetko rozhádzat? Zvážte, že to nebola rozumnosť. Ak hovoríte o zavedení dvojazyčnosti, a konečne, pán Doboš to povedal jednoznačne a pravdivo. Ďakujem mu, on vždy tak pravdivo a úprimne tie veci vysvetlí, že to neobkľučuje, ako poniektorí, že používajú iné termíny. Je otvorený a úprimný. Takže tu treba povedať otvorene, že dvojazyčnosť nie. Dvojazyčnosť v úradných dokladoch, ktoré majú platnosť na celom území, je automaticky zavedením dvojazyčnosti na celé územie štátu. To nikde

nie je. Nikde. Niet takého štátu na svete, kde by toto platilo. Je právo menšín používať jazyk v úradnom styku, ale nie je dvojjazyčnosť úradných dokladov. Ak si myslíte, že doklady budú vyhotovované tak, že budú v jazyku maďarskom a slovenskom súčasne, o tom podme rozprávať, ale chápať, dvojjazyčnosť ako rovnocennosť úradných rozhodnutí vydávaných len v jednom jazyku nemožno.

Pokiaľ ide o ostatné otázky súvisiace s národnostnými menšinami, zvážte, či to, čo robíte, je dobre a komu tým pomáhate. Zvyšujete napätie medzi Slovákmi a Maďarmi. Budujete pocit ohrozenia a potlačovania práv Maďarov. Výrazy, že žijete ako v obkľúčení a podobne, sú nedôstojné výrazy. Kto vás obkľučuje? Vnášať tieto názory medzi občanov je pokusom o vyvolávanie politickej nestability, ktorú robíte, aj keď úmysel môžete mať úplne iný. Každá politika sa meria výsledkom. Výsledok tejto politiky nevedieť stabilitu. Je rozosievaním vetra. Ak príde búrka, budeme ju ťať všetci a postihne nás všetkých. Zvažujte dobre, čo robíte, zvažujte medze, hranice, zákonnosť tohto štátu, pokiaľ sa dá ísť. Ústava tieto medze jasne ustanovuje ako medze, ktorými reguluje a garantuje. Pod ústavnosť a garancie ústavnosti ísť nemožno. Vyššie vtedy, keď záruky budú prijaté medzinárodne, ale Slovenská republika nebude skúšobným poľom pre experimentovanie s tak závažnými vecami, ktoré v histórii mali veľmi neblahé dôsledky. /Potlesk./

Ďalšie oblasti, o ktorých sme predpokladali, že budú predmetom diskusií, je oblasť trojdelenia moci a podobne. Tie boli vcelku akceptované v prijateľných meradlách, v prijateľných názoroch. Doplnky, ktoré boli, väčšinou vyplývali z toho, že pravdepodobne nie všetci poslanci si prečítali aj tú časť materiálu 24a od strany 44, kde sú návrhy na zrušenie. V podstate návrhy na zrušenie a neprijatie ústavnoprávnym výborom sa tu znovu zopakovali. Tiež niektoré názory, ktoré tu boli, umožnia ústavnoprávnemu výboru ešte raz o nich rokovať. Úloha, ktorú rieši táto Slovenská národná rada, je jednou z mnohých veľkých, ktoré musí vyriešiť v záujme svojich občanov. Sú to rozhodnutia, ktoré poznamenávajú nie dobu, ale generácie. Vy takéto rozhodnutie dnes prijmete – alebo my, spolu.

Vedľa mňa na stoličke sedí podpredseda vlády povolaním pôrodník. Mali sme rozhovor o tom, čo je v živote pekné. Jedna z jeho viet bola, že najkrajšia je tvár ženy vtedy, keď sa jej narodí dieťa, keď dá nový život. Predpokladám, že bude krásna tvár tejto Slovenskej národnej rady, keď výsledkom dokumentu, ktorému dá život, bude Ústava Slovenskej republiky, keď to bude krok k zrodu toho nášho, vlastného, možno špatnokrásneho, ale predsa len nášho štátneho útvaru – Slovenskej republiky.

Ďakujem. /Potlesk./

Prvý podpredseda SNR P. Weiss:

Ďakujem predsedovi vlády Slovenskej republiky pánovi Mečiarovi.

...

Predseda SNR I. Gašparovič:

Vážené panie poslankyne, vážení páni poslanci,

v súlade a ustanovením § 26 odseku 2 zákona o rokovacom poriadku Slovenskej národnej rady budeme hlasovať o vládnom návrhu Ústavy Slovenskej republiky ako o celku. Podľa článku 109 odseku 3 ústavného zákona o československej federácii a podľa § 24 zákona o rokovacom poriadku Slovenskej národnej rady na prijatie ústavy je potrebný súhlas trojpätinovej väčšiny všetkých poslancov Slovenskej národnej rady. Spôsob hlasovania verejne podľa mien sme určili na začiatku nášho rokovania.

Prosím overovateľov Slovenskej národnej rady poslancov pána Jána Figeľu a Jána Frenu, aby viedli záznam o hlasovaní. Prosím, aby zaujali určené miesto a aby predsedajúcemu po skončení hlasovania oznámili celkový výsledok hlasovania.

Postupovať budeme tak, že sa osloví každý poslanec, ktorý po oslovení vstane a vysloví svoje stanovisko slovami „hlasujem za Ústavu Slovenskej republiky“, alebo „hlasujem proti Ústave Slovenskej republiky“, alebo „zdržiam sa hlasovania“. Predsedajúci schôdze meno hlasujúceho poslanca a jeho hlasovanie zopakuje. S hlasovaním začneme u členov

Predsedníctva Slovenskej národnej rady. Po nich budú hlasovať poslanci – členovia vlády a potom ďalší poslanci podľa zasadacieho poriadku.

Teraz prosím prvého podpredsedu Slovenskej národnej rady pána Petra Weissa, aby prevzal vedenie.

Prvý podpredseda SNR P. Weiss:

Oslovujem predsedu Slovenskej národnej rady pána Ivana Gašparoviča, aby odsúhlasenou formou verejného hlasovania vyjadril svoje stanovisko k návrhu Ústavy Slovenskej republiky.

Predseda SNR I. Gašparovič:

Som za slovenskú ústavu.

Prvý podpredseda SNR P. Weiss:

Predpísaná formulácia je „Hlasujem za Ústavu Slovenskej republiky“.

Predseda SNR I. Gašparovič:

Hlasujem za Ústavu Slovenskej republiky.

Prvý podpredseda SNR P. Weiss:

Tým odovzdávam predsedovi Slovenskej národnej rady ďalšie vedenie schôdze.

Predseda SNR I. Gašparovič:

Dovoľte, aby som poprosil prvého podpredsedu Slovenskej národnej rady pána Petra Weissa o hlasovanie.

Prvý podpredseda SNR P. Weiss:

Hlasujem za Ústavu Slovenskej republiky.

Predseda SNR I. Gašparovič:

Pán prvý podpredseda Weiss hlasoval za Ústavu Slovenskej republiky.

...

Predseda SNR I. Gašparovič:

Pýtam sa, vážené panie poslankyne a páni poslanci, či ste všetci uplatnili svoje právo hlasovať? Zrakom konštatujem, že áno. Prosím preto overovateľov Slovenskej národnej rady, aby mi oznámili celkový výsledok hlasovania. Potrebujete na to prestávku? Ak nie, chvíľku počkáme.

Vážené panie poslankyne, vážení páni poslanci, pri prezentácii som zistil, že **v rokovacej miestnosti bolo 134 poslancov. Z týchto 134 poslancov za Ústavu Slovenskej republiky hlasovalo 114 poslancov. /Potlesk./ Proti návrhu hlasovalo 16 poslancov, hlasovania sa zdržali 4 poslanci.** Ďakujem vám všetkým.

Zisťujem a konštatujem, že sme schválili vládny návrh Ústavy Slovenskej republiky.

Nakoľko sme ňou konštituovali Slovenskú republiku ako plnoprávny, zvrchovaný a demokratický štát, prosím, nech nakoniec zaznie štátna hymna Slovenskej republiky.

/Štátna hymna Slovenskej republiky./ /Potlesk./

Predseda SNR I. Gašparovič:

Vážené panie poslankyne, vážení páni poslanci,

skôr, ako oficiálne vyhlásim 5. schôdzu Slovenskej národnej rady za skončenú, dovoľte mi oznámiť, že slávnostný akt podpísania Ústavy Slovenskej republiky sa uskutoční vo štvrtok 3. septembra 1992 o 20.00 hodine na Bratislavskom hrade, na ktorý vás všetkých srdečne pozývam.

Vážené panie poslankyne, vážení páni poslanci,

dovoľte mi ukončiť 5. schôdzu Slovenskej národnej rady, poďakovať vám všetkým za účasť a za vyjadrenie priazne tomuto návrhu, ktorý je skutočne návrhom historickým. Prijatou Ústavou začínajú nové dejiny slovenského národa a Slovenskej republiky.

Ďakujem. /Potlesk./ /Rokovanie skončené o 22.30 hodine./

<http://www.nrsr.sk/dl/Browser/Document?documentId=71567>

Výňatok z prerokovania návrhu ústavného zákona, ktorý bol následne prijatý pod č. 90/2001 Z. z.

Stenografická správa o 32. schôdzi Národnej rady Slovenskej republiky Druhý deň rokovania, 14. júna 2000, výňatok

Predseda NR SR J. Migaš:

Vážené panie poslankyne,
vážení páni poslanci,

podľa schváleného programu nasleduje prvé čítanie o

návrhu skupiny poslancov Národnej rady Slovenskej republiky na vydanie ústavného zákona, ktorým sa mení a dopĺňa Ústava Slovenskej republiky číslo 460/1992 Zb. v znení ústavného zákona číslo 244/1998 Z. z. a ústavného zákona číslo 9/1999 Z. z.

Návrh ústavného zákona ste dostali ako tlač 643. Návrh na pridelenie návrhu zákona na prerokovanie výborom Národnej rady máte v mojom rozhodnutí číslo 663.

...

Za skupinu poslancov návrh uvedie poslanec Peter Kresák. Prosím pána poslanca, aby sa ujal slova.

Nech sa páči, pán poslanec.

(Ruch v sále.)

Prosil by som panie poslankyne, pánov poslancov, aby sa upokojili. Pán poslanec Kresák bude prednášať návrh novely ústavy.

Nech sa páči, pán poslanec.

Poslanec P. Kresák:

Vážený pán predseda Národnej rady Slovenskej republiky,
vážené kolegyne, kolegovia poslanci,
vážení občania Slovenskej republiky,

od prijatia Ústavy Slovenskej republiky uplynulo viac ako sedem rokov. Toto obdobie predstavuje dostatočne dlhý čas na to, aby bolo možno objektívne zhodnotiť, ktoré ustanovenia základného zákona Slovenskej republiky zodpovedajú potrebám moderného demokratického štátu a v praxi sa osvedčili, ktoré si v záujme potrebného skvalitňovania demokratických inštitútov ústavného systému vyžadujú potrebné korekcie a tiež ktoré inštitúty treba v našom ústavnom systéme dotvoriť v záujme jeho dobudovania a ďalšieho skvalitnenia. Predkladaný návrh novely Ústavy Slovenskej republiky preto nie je významný z hľadiska počtu bodov, ktoré obsahuje, ale predovšetkým počtu otázok, ktorých riešenie si vyžadujú doposiaľ neriešené otázky v platnom ústavnom texte, ale aj vnútropolitický vývoj, medzinárodné postavenie Slovenskej republiky, no najmä potreby občanov a celej spoločnosti.

Cieľom predloženej novely Ústavy Slovenskej republiky je totiž ďalej skvalitniť ústavný systém, rozšíriť a prehĺbiť demokratické princípy, na ktorých pôsobí, a to najmä so zreteľom na posilnenie základných práv a slobôd občanov, prehĺbenie účinnej a reálnej ochrany základných práv a slobôd, vytvorenie lepších podmienok na napĺňanie princípu právneho štátu a princípu delby moci v ústavnom systéme, na vytvorenie potrebného ústavného priestoru na plnenie záväzkov Slovenskej republiky, ktoré vyplývajú z uzatvorených medzinárodných zmlúv, na vstup Slovenskej republiky do medzinárodnej organizácie zameranej na zachovanie mieru a bezpečnosti, na činnosť nezávislého Najvyššieho kontrolného úradu Slovenskej republiky, na vytvorenie a riadne fungovanie vyšších samosprávnych územných celkov, na nezávislosť a samostatnosť všeobecných súdov a lepšie pôsobenie Ústavného súdu Slovenskej republiky. To všetko vychádza podľa poznatkov predkladateľov z požiadaviek občanov majúcej oprávnený záujem o veci verejné do takej miery, ktorá popri už iných zmienených skutočnostiach v plnom rozsahu legitimizuje proces iniciácie ústavných zmien.

Na lepšie uplatňovanie princípov, na ktorých je budovaný každý demokratický a právny štát, nie je pritom bez významu, že novela prináša aj odstránenie neodôvodnených zvýhodnení poslancov Národnej rady v oblasti ústavnej ochrany ich postavenia, spresňuje kompetencie Najvyššieho kontrolného úradu, precizuje následky rozhodnutí prezidenta v zákonodarnom procese, umožňuje preventívnu kontrolu medzinárodných zmlúv a iniciatív, ktoré vedú k vyhláseniu referenda. Rozširuje a spresňuje účinky rozhodovacej činnosti Ústavného súdu Slovenskej republiky a v neposlednom rade aj to, že novela na viacerých miestach odstraňuje terminologické nepresnosti platného ústavného textu, čím prispieva k jeho celkovej prehľadnosti a zrozumiteľnosti.

Aj napriek svojim 91 bodom však návrh nerieši všetky spomné otázky súčasného ústavného textu. Možno v tejto súvislosti spomenúť napríklad vhodnosť precizovania diskutovaného textu samotnej preambule, potrebu ústavne vymedziť postavenie a úlohy politických strán, prepracovanie viacerých ďalších ustanovení druhej hlavy o základných právach a slobodách, prepracovanie alebo potrebu prepracovania celého druhého oddielu piatej hlavy, ktorý sa venuje problematike referenda, ústavné korekcie zakotvenia a postavenia takých významných inštitúcií, ako je Národná banka, teda v ústave, alebo Slovenská informačná služba, zakotvenie prezidenta Slovenskej republiky v osobitnej hlave ústavy, ale aj napríklad prepracovanie ústavného postavenia prokuratúry a dopracovanie osobitnej hlavy ústavy o jej zmene.

Vážené kolegyně a kolegovia, dovoľte mi v krátkosti vrátiť sa aj k histórii vzniku tohto legislatívneho návrhu.

Predložený návrh vznikol v období uplynulých osemnástich mesiacov. Jeho predkladatelia vychádzali okrem vlastných skúseností predovšetkým z konzultácií s nesmieme širokým okruhom právnych odborníkov prakticky z každej oblasti právnej teórie i praxe, z podnetov a poznámok občanov, ktoré dostávala za uplynulé obdobie Národná rada Slovenskej republiky, z legislatívneho zámeru na vypracovanie novelizácie ústavy, ktorý ako iniciatívny materiál prerokovala ešte v máji roku 1999 Legislatívna rada vlády Slovenskej republiky, ale tiež aj záverov konferencie Ústava a jej legislatívne perspektívy, ktorú v Tatranskej

Javorine zorganizoval ešte v roku 1999 Ústavný súd Slovenskej republiky a Legislatívna rada vlády.

Prvý variant novely ústavy bol predložený na oponentúru členom komisie na revíziu ústavy na ich spoločnom zasadnutí so zástupcami Združenia sudcov Slovenska a Rady sudcov 21. apríla 1999 v Krpáčove.

Ďalšie porady a oponentúry prebiehali v roku 1999 na celoslovenskej konferencii, ktorá sa konala pod záštitou predsedu Národnej rady v Častej-Papierničke, a na následných poradách a konzultáciách tak s reprezentantmi ústredných orgánov, ako aj politických strán a uznávanými právnymi odborníkmi. Predkladatelia sa pri svojej činnosti snažili, pokiaľ to bolo možné, zohľadniť všetky konštruktívne návrhy a pripomienky, ktoré prichádzali tak z radov právnej teórie, ako aj praxe a občanov. Aj z uvedeného je zrejmé, že diskusii o obsahu predloženého návrhu novely ústavy sa venoval podstatne väčší priestor než samotnému návrhu Ústavy Slovenskej republiky.

Dovoľte mi podrobnejšie sa zmieniť o jednotlivých okruhoch, ktoré ako predkladatelia sa pokúšame v predloženom návrhu riešiť.

Ako som sa zmienil už vyššie alebo v predchádzajúcom, novela v prvom rade rozširuje výpočet základných ústavných zásad, ktorými sa riadi Slovenská republika. Ústavný poriadok na území Slovenskej republiky do roku 1989 formálnoprávne dlhodobo charakterizovalo uprednostňovanie vnútroštátneho práva pred právom medzinárodným. Čiastočné prelomenie tejto doktríny prinieslo až prijatie ústavného zákona číslo 23/1991 Zb., ktorým sa uvádzala Listina základných práv a slobôd ako ústavný zákon Federálneho zhromaždenia, keď v § 2 tohto ústavného zákona sa konštatovalo, že medzinárodné zmluvy o ľudských právach a základných slobodách ratifikované a vyhlásené Českou a Slovenskou Federatívnou Republikou sú na jej území všeobecne záväzné a majú prednosť pred zákonom.

Na uvedené čiastočne a limitujúcim spôsobom nadviazal aj text Ústavy Slovenskej republiky, keď v jej článku 11 sa uvádza, že medzinárodné zmluvy o ľudských právach a základných slobodách, ktoré Slovenská republika ratifikovala a boli vyhlásené spôsobom ustanoveným

zákonom, majú prednosť pred jej zákonmi, ale pod podmienkou, že zabezpečujú väčší rozsah ústavných práv a slobôd. Doterajšie skúsenosti z uplatňovania ústavy však ukazujú aj v otázke dodržiavania medzinárodných záväzkov a v úprave správania sa orgánov verejnej moci pri plnení medzinárodných záväzkov, ktoré musia tieto orgány zabezpečovať, že existujú v tejto oblasti viaceré slabé miesta. Nedostatočne je napríklad upravený vzťah medzinárodného práva a vnútroštátneho práva, miesto a postavenie noriem a pravidiel medzinárodného práva vo vnútroštátnom právnom poriadku a v hierarchii jeho noriem, ale nedostatočne sú aj upravené podmienky použitia noriem medzinárodného práva vo vnútroštátnom poriadku a tiež aj riešenie možných rozporov noriem medzinárodného práva s Ústavou Slovenskej republiky.

Aktuálny vývoj, ktorým prešli ústavné systémy všetkých členských štátov Európskej únie v posledných desaťročiach, však jednoznačne ukázal potrebu za ustanovených podmienok modifikovať doktrínu vnútornej suverenity právneho poriadku štátu v prospech medzinárodného práva a tiež aj výhody, ktoré plynú z takejto zmeny. Úprimný záujem Slovenskej republiky stať sa skutočnou súčasťou rodiny moderných európskych štátov preto vyžaduje a predložený návrh novely umožňuje, aby aj ústavný text Slovenskej republiky vyjadroval záväzok rešpektovať a dodržiavať všeobecné pravidlá medzinárodného práva a medzinárodné zmluvy, ktoré Slovenská republika uzatvorila a jej ďalšie medzinárodné záväzky.

Návrh tiež umožňuje, aby sa uznávalo, že tie najvýznamnejšie medzinárodné zmluvy, s ktorými vyslovila súhlas Národná rada Slovenskej republiky a ktoré boli riadne ratifikované a vyhlásené spôsobom ustanoveným zákonom a na ich vykonanie nie je potrebný zákon, boli priamo záväzné a mali prednosť pred jej zákonmi, teda pred zákonmi Slovenskej republiky. Uzavretím asociačnej dohody v roku 1993 prevzala Slovenská republika záväzok smerovať do európskych spoločenstiev a Európskej únie. Plnenie tejto medzinárodnej zmluvy vyžaduje od Slovenskej republiky nielen približovanie slovenského právneho poriadku k právnym poriadkom Európskych spoločenstiev, ale aj vytvorenie ústavných predpokladov pre budúcu ratifikáciu všetkých základných medzinárodných zmlúv, na ktorých spočívajú Európske spoločenstvá

a Európska únia a tiež aj ich neskoršie uplatňovanie spôsobom, ktorý je nevyhnutný pre členské štáty týchto medzinárodných organizácií.

Na plnenie týchto významných a pre budúcnosť našej republiky kľúčových záväzkov však dnes nie sú v Ústave Slovenskej republiky vytvorené potrebné podmienky. Rovnako ani nie je zabezpečená kontrola ústavnosti medzinárodných zmlúv, ktoré majú byť prípadne použité namiesto zákonov v Slovenskej republike. Z uvedených dôvodov je potrebné v našej ústave zásadným spôsobom vyriešiť celkový vzťah medzinárodného a európskeho práva k slovenskému právnomu poriadku. Rovnako je nevyhnutné zaradiť do ústavy aj ustanovenie, ktoré by splnomocnilo Národnú radu Slovenskej republiky za ustanovených podmienok delegovať určité právomoci nadnárodným organizáciám. Navrhuje sa preto nové vymedzenie medzinárodných zmlúv, ktoré budú priamo záväzné a ktoré budú môcť mať prednosť pred zákonmi.

Dôsledkom pravidla prednosti priamo záväzných medzinárodných zmlúv schválených Národnou radou by mala byť aj viazanosť sudcov týmito medzinárodnými zmluvami. Predpokladá sa preto, že v prípade rozporu medzi zákonom a medzinárodnou zmluvou schválenou Národnou radou Slovenskej republiky dajú sudcovia prednosť medzinárodnej zmluve, čo znamená, že nepoužijú zákon. S novým spôsobom riešenou problematikou postavenia určených medzinárodných zmlúv v našom ústavnom a právnom poriadku súvisí aj navrhované oprávnenie pre Ústavný súd Slovenskej republiky posudzovať súlad určených medzinárodných zmlúv s ústavou a ústavnými zákonmi, a to ešte pred tým, ako Národná rada bude k nim vyslovovať svoj súhlas.

Uvedené je významné a potrebné pre schopnosť Slovenskej republiky plniť svoje medzinárodné záväzky aj vzhľadom na skutočnosť, že prípadný rozpor medzi ústavou a určenými medzinárodnými zmluvami by spôsobil nielen neschopnosť ich uplatňovať, ale bol by aj dôvodom na uplatnenie medzinárodnoprávnej zodpovednosti Slovenskej republiky za ich neplnenie alebo za neplnenie takýchto zmlúv. Skúsenosti prakticky všetkých členských štátov európskych spoločenstiev a Európskej únie poukazujú na potrebu rozšírenia kompetencií pre orgán ústavnej ochrany práve o takzvanú preventívnu kontrolu ústavnosti medzinárodných zmlúv,

nakoľko ide o zmluvy, ktoré svojím obsahom a charakterom môžu meniť pravidlá fungovania štátu, ale nielen tie, ale aj právne postavenie občanov jednotlivých štátov či iných subjektov. Možno pri tom poukázať aj na to, že prakticky rovnakou cestou sa už dávnejšie vydali aj všetky krajiny, ktoré sa uchádzajú o členstvo v európskych spoločenstvách a v Európskej únii.

Vážené kolegyně a kolegovia, organizácia Severoatlantickej zmluvy je spojeneckým zväzkom a medzinárodnou obrannou organizáciou západných štátov. Vznikla na základe Severoatlantickej zmluvy v roku 1949 a od svojho vzniku sleduje zachovanie mieru a bezpečnosti a prípravu na kolektívnu obranu v súlade s Chartou Spojených národov. NATO je dôležitým vojensko-politickým zväzkom a významným nástrojom, ktorý slúži na udržanie mieru a urovnávanie konfliktov. Po rozpade Varšavskej zmluvy a demokratických premenách, ktoré sa uskutočnili vo väčšine bývalých členských štátoch tejto organizácie, práve NATO vypracovalo a dohodlo program Partnerstvo za mier, ktorého cieľom je rozvíjať súčinnosť so štátmi strednej a východnej Európy. V mene Slovenskej republiky bola 11. augusta 1995 v Bruseli podpísaná zmluva medzi štátmi, ktoré sú stranami Severoatlantickej zmluvy a štátmi zúčastnenými v Partnerstve za mier a táto zmluva sa vzťahovala na štáty ich ozbrojených síl. S touto zmluvou vyslovila táto Národná rada Slovenskej republiky súhlas v septembri 1995 a prezident ju ratifikoval o mesiac neskôr.

V snahe utvoriť potrebné bezpečnostné garancie pre svoj budúci systém, pre svoj budúci politický a ekonomický rozvoj sa všetky krajiny takzvanej Vyšehradskej štvorky rozhodli uchádzať o členstvo v NATO. Maďarsko, Poľsko a Česká republika boli pritom už v roku 1998 pozvané, aby pristúpili k tejto zmluve. V tom istom roku ich parlamenty, ako aj parlamenty členských štátov schválili toto pristúpenie. Ústava Slovenskej republiky však v platnom znení nemá ustanovenie, ktoré by umožňovalo pristúpiť k Severoatlantickej zmluve či inej podobnej organizácii vzájomnej kolektívnej bezpečnosti. Na uvedené sa totiž nevzťahuje článok 7 ústavy, v zmysle ktorého môže Slovenská republika na základe slobodného rozhodnutia pristúpiť do štátneho zväzku s inými štátmi, pretože NATO v žiadnom prípade nie je štátny zväzok a podľa platného textu by aj v prípade rozhodovania o medzinárodnej zmluve, na základe ktorej by sa

Slovenská republika mala stať súčasťou určitej organizácie kolektívnej bezpečnosti, prichádza, môže prichádzať do úvahy maximálne aplikácia článku 86 ústavy v súlade alebo v kombinácii s článkom 84 ods. 2, podľa ktorého by vlastne išlo iba o schválenie medzinárodnej zmluvy, na ktorej schválenie by sa vyžadoval súhlas prostej nadpolovičnej väčšiny prítomných poslancov.

Predkladatelia z tohto dôvodu pokladajú za potrebné rozšíriť ústavný text o osobitné ustanovenie, v zmysle ktorého môže Slovenská republika s cieľom zachovať mier, bezpečnosť a demokratický poriadok v Európe a za podmienok ustanovených medzinárodnou zmluvou sa zaradiť do organizácie kolektívnej bezpečnosti a tiež rozšíriť ústavný text o ustanovenie, v zmysle ktorého by na vyslovenie súhlasu s takouto medzinárodnou zmluvou bol potrebný súhlas nadpolovičnej väčšiny všetkých poslancov Národnej rady Slovenskej republiky.

Vážené kolegyně a kolegovia, teória práva, ako aj teória ústavného práva vychádzajú z toho, že štátna moc je verejnou mocou. Vychádzajú tiež z toho, že táto moc patrí občanom štátu a že verejnú moc vykonávajú štátne orgány a orgány územnej samosprávy či prípadne aj ďalšie orgány, na ktoré štát preniesol oprávnenie rozhodovať o právach a povinnostiach iných osôb a tieto rozhodnutia sú štátnou mocou vynútiteľné. Pojem verejná moc je teda pojmom, ktorý je chápaný ako širší než pojem štátna moc, ale je to aj pojem, ktorý presnejšie odzrkadľuje súčasný vývoj uplatňovania moci v každom modernom demokratickom štáte.

Pojem verejná moc totiž zahŕňa výkon moci nielen orgánmi zákonodarenej moci, výkonnej moci a súdnej moci, ale aj najrozličnejšími formami samosprávnych spoločenstiev, napríklad orgánmi územnej samosprávy, záujmovej samosprávy či ďalšími orgánmi, na ktoré štát preniesol výkon, časť výkonu svojich moci. Na základe uvedeného a v snahe rozšíriť obsah demokratického princípu posilniť uplatňovanie a ochranu práv a slobôd občanov sa navrhuje v predloženom texte, aby sa v článku 26 v odseku 5 nahradili práve slová „štátne orgány a orgány územnej samosprávy“ slovami „orgány verejnej moci“.

Chceme dosiahnuť, aby ústavná povinnosť primeraným spôsobom poskytovať informáciu o svojej činnosti v štátnom jazyku a za podmienok

ustanovených zákonom sa vzťahovala v našom ústavnom a právnom poriadku na všetky orgány zákonodarej, výkonnej a súdnej moci, ale zároveň aj na samosprávne spoločenstvá a ďalšie právnické osoby alebo aj fyzické osoby za predpokladu, že na tieto štát preniesol časť výkonu svojich funkcií. Aj toto pokladáme za významný posun v smere prehlbenia demokratického obsahu ústavného systému Slovenskej republiky.

Tiež je potrebné zvýrazniť, že významnou úlohou ústavného poriadku je aj vymedzenie právnych podmienok na fungovanie každého štátu pre prípad vzniku vojny, vojnového stavu, výnimočného stavu alebo núdzového stavu. Úpravu týchto situácií doposiaľ Ústava Slovenskej republiky postráda napriek tomu, že štát podľa nášho názoru má povinnosť zabezpečiť, aby aj v takýchto výnimočných situáciách nenastalo bezprávie a štát má povinnosť zároveň aj garantovať aj za takýchto situácií ochranu nevyhnutného rozsahu práv a slobôd. Keďže doposiaľ táto úprava absentovala, je pochopiteľné, že v prípade vzniku takýchto situácií nebolo by možné na ňu zodpovedajúcim spôsobom v súlade s právnym a ústavným poriadkom reagovať. Vychádzajúc z týchto skúseností a z tohto faktického stavu predkladatelia rozširujú aj obsah príslušných ústavných ustanovení alebo článkov o podmienky a rozsah prípadného obmedzenia základných práv a slobôd práve v čase vojny, vojnového stavu, výnimočného stavu alebo núdzového stavu.

Myslím si, že je významné konštatovať v súvislosti s obsahom predloženého návrhu aj to, že pri vzniku samostatnej Slovenskej republiky sa vytvoril v ústavnom systéme Najvyšší kontrolný úrad Slovenskej republiky ako nezávislý orgán vykonávajúci kontrolu hospodárenia s rozpočtovými prostriedkami, štátnym majetkom a právami a pohľadávkami štátu. V čase vzniku ústavy takto vymedzená pôsobnosť Najvyššieho kontrolného úradu vyhovovala spoločenským potrebám. Sami sme však svedkami toho, že spoločenský vývoj v nasledujúcich rokoch po vzniku samotnej ústavy a Slovenskej republiky, ale aj po vzniku Najvyššieho kontrolného úradu sa niesol v znamení transformácie ekonomických a sociálnych vzťahov.

V dôsledku týchto procesov došlo aj v našej spoločnosti k faktickému zužovaniu pôsobnosti Najvyššieho kontrolného úradu do takej miery, že

dnes tento orgán nemá reálnu možnosť vykonávať kontrolu predovšetkým vo viacerých novokonštituovaných ustanovizniach. Klasickým príkladom takýchto orgánov je napríklad teda Sociálna poisťovňa a viaceré zdravotné poisťovne. Je paradoxom, že v počiatočnom období napríklad finančné prostriedky pre predchodcov týchto inštitúcií plynuli prevažne zo štátneho rozpočtu, avšak práve v dôsledku transformácie sa menil ich charakter. Tieto finančné prostriedky stratili povahu postupne rozpočtových prostriedkov štátu a v prípade napríklad Sociálnej poisťovne, ale aj zdravotných nadobudli povahu poistného vyberaného od povinných subjektov, medzi ktoré však paradoxne patrí aj Slovenská republika.

Podobne v dôsledku ďalších zmien v oblastiach spoločenského života vznikali a transformovali sa nové subjekty. Medzi tieto patrí Národný úrad práce, Fond národného majetku Slovenskej republiky a ďalšie. Tieto taktiež v súčasnosti nenakladajú s prostriedkami štátneho rozpočtu, ale s prostriedkami, ktoré stále majú charakter verejných financií. Pre náš súčasný vývoj je charakteristické aj to, že do Slovenskej republiky sa dostávajú finančné prostriedky z medzinárodných spoločenstiev a tieto tiež môžu mať podporu grantov, podpôr alebo iných účelovo určených finančných prostriedkov, pričom nie je vcelku jasné, ako sa kontroluje nakladanie s týmito prostriedkami, ktoré majú tiež nezriedka charakter verejných finančných prostriedkov.

Z týchto všetkých a niektorých ďalších dôvodov je potrebné podľa nášho názoru aj v znení ústavy zásadným spôsobom vytvoriť nový priestor na vykonávanie takého druhu kontroly, ktorá je dnes ale obvyklá už v bežných demokratických štátoch, ktorú bude vykonávať Najvyšší kontrolný úrad a ktorý mu vytvorí predpoklady práve na kontrolu takýchto verejných financií, ktoré už dnes nepochádzajú zo štátneho rozpočtu, ale slúžia nám všetkým alebo ak chceme všetkým občanom Slovenskej republiky.

Cieľom predloženej novely v tejto otázke, teda v Ústave Slovenskej republiky je rozšíriť pôsobnosť Najvyššieho kontrolného úradu na úroveň, ktorá je bežná pre pôsobnosť účtovných dvorov v členských krajinách medzinárodnej organizácie, ktorá ich združuje a ktorej je členom aj náš Najvyšší kontrolný úrad.

Dovoľte mi prejsť k ďalšej otázke, a to je otázka územnej samosprávy.

Kolegyne a kolegovia, Ústava Slovenskej republiky už v platnom znení zakotvuje dve úrovne územnej samosprávy. I keď je pravdou, že obec sa pokladá za prirodzenejšie a zomknutejšie samosprávne územné spoločenstvo, je tu aj alebo existuje a budú existovať vyššie územné celky, ktoré však doposiaľ nie sú alebo na úpravu ktorých nie je v Ústave Slovenskej republiky vytvorený potrebný legislatívny priestor. Snažíme sa preto v novele zrovnoprávniť práve postavenie vyšších územných celkov s obcami a v navrhovanej úprave IV. hlavy sa snažíme zabezpečiť vyšším územným celkom aj ich orgánom aj adekvátne ústavné práva. Tento krok podkladáme za nevyhnutný práve pre reformu verejnej správy, ktorá prebieha v Slovenskej republike a ktorá bude potrebovať takisto práve túto významnú ústavnú podporu na svoj úspešný priebeh a na svoje úspešné realizovanie.

Z ďalších okruhov problémov, ktorý sa snažíme riešiť v predložennom návrhu novely Ústavy Slovenskej republiky, je azda vhodné zmeniť sa aj o skutočnosti, že sa zaoberáme problematikou indemnity a imunity poslancov Národnej rady. Snažíme sa dať do súladu platný ústavný text so zásadami právneho štátu a upraviť tie inštitúty, tak ako je bežne zvykom v krajinách modernej kontinentálnej Európy. Z uvedených zmien stojí azda za zmienku skutočnosť, že okrem toho, že zotvávame na rešpektovaní poslaneckej indemnity, ktorá predstavuje nemožnosť trestného stíhania za prejavy hlasovania v parlamente, navrhujeme, aby sa práve v tejto súvislosti to ústavné postavenie zmenilo tak, aby sa rešpektovala a nechránila občianskoprávna zodpovednosť poslancov za prejavy v parlamente.

Vychádzame totiž zo skutočnosti, že zmyslom týchto prejavov alebo prejavov, ktoré sú prednášané v Národnej rade alebo prípadne vo výboroch, zmyslom týchto prejavov je výmena myšlienok a politických názorov a parlamentné prejavy by nemali byť využívané na neoprávnené zásahy do práva na ochranu osobnosti kohokoľvek. Náš návrh teda umožňuje, aby v prípade, keď niektorí z poslancov pri svojich parlamentných prejavoch neoprávnené zasiahne do práva na ochranu

druhej osoby, spôsobí jej škodu, aby takýto poslanec sa mohol zodpovedať podľa príslušných ustanovení Občianskeho zákonníka rovnako ako za každý takýto prejav zodpovedá každý iný občan Slovenskej republiky.

Mohol by som poukázať na to, že takisto v našom návrhu sa snažíme iným spôsobom upraviť poslaneckú imunitu, že rušíme neodôvodnene široký rozsah poslaneckej imunity a že rušíme alebo snažíme sa obmedziť aj časový priebeh tejto imunity s tým, že sa navrhuje v predložennom texte, aby aj v prípade odmietnutia Národnej rady, odmietnutia vydania poslanca na prípadné trestné stíhanie toto odmietnutie alebo jeho účinky končili v horizonte dĺžky poslaneckého mandátu alebo ukončením mandátu bolo možné aj voči poslancovi konať.

Kolegovia poslanci, kolegyne poslankyne, platný ústavný text, ak by som sa posunul ďalej, nedáva odpovede na celý rad ďalších otázok, ktoré sa snažíme v našom návrhu riešiť. Z tých ďalších významných okruhov možno upozorniť napríklad na skutočnosť, že v druhom oddiele V. hlavy Ústavy Slovenskej republiky, ktorý sa venuje referendu a ktorý sme už spomínali, od jeho prijatia vzniká s uplatňovaním tohto inštitútu celý rad teoretických a praktických otázok. Jednou podľa nášho názoru z mimoriadne sporných častí práve tohto textu je formulovanie predmetu, o ktorom sa môže alebo nemôže referendum konať. A práve podľa nášho názoru uskutočnenie každého referenda je predovšetkým nielen finančne náročné, ale najmä je to vlastne forma priamej účasti občanov na veciach verejných a je to teda veľmi, veľmi citlivá matéria, ktorá v prípade neúspechu alebo nejakých zmätkov spôsobuje významné škody v myšliach našich občanov a predovšetkým v ich dôvere v riadení vecí verejných.

Znamená to, že každá neistota podľa nášho názoru a presvedčenia spojená už s prípravou samotného referenda prináša spochybňovanie jeho významu a vlastne významu a zmyslu tohto inštitútu priamej demokracie. Pokladáme preto za potrebné už v tejto fáze novelizácie ústavného systému zabrániť do budúcnosti prípadnému spochybňovaniu ústavnosti každého ďalšieho pripravovaného referenda a vytvoriť čo najlepšie podmienky na jeho priebeh. Z tohto dôvodu navrhujeme, aby mal prezident Slovenskej republiky možnosť ešte pred vyhlásením referenda požiadať

Ústavný súd Slovenskej republiky o posúdenie, či predmet petície občanov alebo uznesenia Národnej rady je v súlade s ústavou alebo ústavným zákonom. Kladné alebo záporné vyjadrenie Ústavného súdu k tejto otázke dá jednoznačnú odpoveď na to, či referendum sa môže alebo nemôže vyhlásiť a zabráni tak ďalším spochybňovaniam obsahu a priebehu tohto demokratického inštitútu.

Kolegyne poslankyne, kolegovia poslanci, náš návrh sa dotýka aj viacerých ďalších spresnení prvého oddielu VI. hlavy. Mám na mysli časť alebo hovorím o časti, ktorá venuje pozornosť prezidentovi Slovenskej republiky. Ako máte iste možnosť preštudovať si nielen v návrhu, ale i v dôvodovej správe, snažíme sa odstrániť stav, keď ústavný text vlastne od svojho vzniku paradoxne neobsahuje kompetencie hlavy štátu alebo neobsahuje ucelené formulácie kompetencií hlavy štátu. To sú tie príklady, keď na jednej strane ústavný text umožňuje, aby prezident vymenúval trebárs tých vyslancov Slovenskej republiky, ale nemáme ustanovenie, ktoré by ich umožnilo odvolávať. Čiže paradoxne v tejto a v mnohých ďalších otázkach sa doposiaľ konalo bez priameho ústavného zmocnenia. Snažíme sa preto aj tieto veci odstrániť a spresniť aj formulačne predovšetkým hlavu o prezidentovi Slovenskej republiky, ale nakoniec nielen túto hlavu.

Za osobitnú zmienku azda stojí skutočnosť, že v prípade kompetencie alebo možnosti prezidenta Slovenskej republiky rozhodovať o milosti alebo amnestii, poznajúc skutočnosť, že demokratické štáty dnes neumožňujú prezidentom neobmedzene zasahovať cez tento inštitút do súdnej moci, navrhujem, aby došlo k zúženiu kompetencie v tom smere, že by prezident nemal už v budúcnosti uplatňovať milosť alebo amnestiu v jej aboličnej podobe. Ide teda o to, aby prezident nemal v budúcnosti možnosť zasahovať do činnosti orgánov činných v trestnom konaní a do súdnej moci tým spôsobom, že by vlastne na základe jeho rozhodnutia mohol pozastaviť akékoľvek trestné stíhanie, akékoľvek odsúdenie ktoréhokoľvek páchatel'a či dokonca neobmedzeného okruhu páchatel'ov. Zastávame názor, že tento krok je potrebný aj na prehĺbenie rovnosti a na odstránenie určitých negatívnych trendov, ktoré v tomto smere obsahovala alebo obsahuje Ústava Slovenskej republiky.

Možno tiež stojí za zmienku, že návrh, nami predkladaný návrh, samozrejme, spresňuje aj ďalšie oblasti, ktoré upravujú činnosť a rozhodovanie vlády, ktoré spresňujú jej kompetencie a ktoré, samozrejme, rozširujú postavenie a kompetencie vlády predovšetkým v oblastiach, ktoré doposiaľ neboli riešené a ktoré je potrebné zaviesť do ústavného systému. V zmysle nášho návrhu sa preto napríklad umožní, aby vláda mala možnosť v budúcnosti rozhodovať práve v zbere o takých vážnych otázkach, ako je návrh na mobilizáciu ozbrojených síl, návrh o vyhlásení núdzového stavu, o vyslaní ozbrojených síl mimo územia Slovenskej republiky na účely humanitárnej pomoci, na účely vojenských cvičení v mierových pozorovacích misiách a ďalšie, čo podľa nášho názoru predpokladá vzhľadom na to, že pôjde o rozhodnutia veľmi operatívne, rýchle a rozhodnutia, ktoré by nezasahovali do ozbrojených akcií alebo do ozbrojených činností, ide o rozhodnutia, ktorými tiež naša republika alebo náš ústavný systém sa zjednotí s modernými ústavnými systémami európskych krajín.

Je potrebné zmieniť sa azda trochu podrobnejšie aj o nami navrhovaných zmenách v súvislosti s postavením Ústavného súdu Slovenskej republiky. Treba povedať, že práve skúmajúc uplatňovanie ústavného textu za uplynulých sedem rokov dospievame k názoru, že Ústavnému súdu je potrebné do určitej miery rozšíriť právomoci. Náš návrh v tomto prípade vlastne zveruje Ústavnému súdu štyri nové právomoci. Je to jednak právomoc rozhodovať o súlade tých dojednaných medzinárodných zmlúv, o ktorých som hovoril v súvislosti s Národnou radou. Ide o právomoc rozhodovať o súlade petície občanov, petície smerujúcej k vyhláseniu referenda, ide o právomoc rozhodovať o sťažnostiach orgánov územnej samosprávy, čo pokladám za osobitne dôležité, pretože tu dochádza vlastne aj k novému ústavnému právu, ktoré sa snažíme predložiť a zakotviť v ústavnom systéme, a to ústavné právo na samosprávu. Doposiaľ ústavný systém Slovenskej republiky takéto právo nepoznal, aj keď moderné demokratické krajiny chránia samosprávu cez ústavu týmto spôsobom pomerne bežne a toto ústavné právo aj možnosť jeho ochrany pred Ústavným súdom práve pre orgány územných samospráv predstavuje veľmi významnú garanciu na ich fungovanie a najmä garanciu proti nevhodným zásahom zo strany štátu, zo strany verejnej moci do tohto významného práva týchto územných jednotiek.

A v neposlednom rade treba povedať, že tá štvrtá oblasť, o ktorú sa rozširuje kompetencia Ústavného súdu, tá súvisí s ochranou proti prípadným rozhodovaniam, nevhodným rozhodovaniam o vyhlásení výnimočného stavu a nadväzujúcich rozhodnutiach. Aj tu pokladáme za potrebné, keďže upravujeme tieto veci v ústave, rozšíriť aj garancie proti ich zneužívaniu aj cestou ochrany Ústavným súdom Slovenskej republiky.

V časti Ústavy Slovenskej republiky, ktorá upravuje postavenie Ústavného súdu, sa snažíme, samozrejme, aj v ďalších oblastiach precizovať ústavný text. Ide predovšetkým alebo najmä aj o veci, ktoré súvisia s výkonom rozhodnutí Ústavného súdu. Je to tiež reakcia nielen na ústavný text, ale aj na našu ústavnú históriu, keď ako všetci veľmi dobre vieme, v mnohých prípadoch Ústavný súd o veciach rozhodol, ale jeho rozhodnutia sa neuvádzali do života. Pre samotných občanov ale má podľa zásadný význam nová formulácia článku 127, ktorý v podstate otvára dvere na to, aby Ústavný súd sa mohol zaoberať ústavnou sťažnosťou prakticky voči rozhodovaniu každého orgánu verejnej moci, ktorým by tento zasiahol do ústavne chránených práv a slobôd našich občanov.

Všetci vieme, že doterajší text, a prax to jednoznačne potvrdila, umožňoval využiť inštitút ústavnej sťažnosti iba malému počtu občanov, pretože bol viazaný na rozhodovanie iba troch skupín štátnych orgánov, teda orgánov samosprávy, orgánov štátnej správy na miestnej a ústrednej úrovni. Poznanie skutočnosti, že vlastne nebolo možné domôcť sa v radoch prípadov ochrany Ústavným súdom cez článok 127 vzhľadom na jeho obmedzujúci text nás viedol k jeho podstatnému preformulovaniu, a tým vlastne k predloženiu nového ústavného režimu, ktorý by dokázal účinne chrániť občana pred akýmkoľvek zásahom ktoréhokoľvek orgánu verejnej moci do ústavou chránených práv a slobôd.

Prejdem ale k ďalšej oblasti, ktorej sa venujeme v predložennom návrhu a ktorú takisto pokladáme za významnú. Je to oblasť, ktorá odstraňuje z ústavného textu systémové nedostatky v riešení postavenia súdnej moci ako takej. Mám na mysli postavenie všeobecných súdov.

Myslím si, že môžem povedať, že snažíme sa odstrániť v novele Ústavy Slovenskej republiky z nášho ústavného systému nielen nefunkčné alebo nesystémové štvorročné obdobie, na ktoré boli sudcovia doteraz

volení predtým, ako boli ustanovovaní, ako sa hovorí doživotne, a teda obdobie, ktoré bolo predmetom kritiky, oprávnenej kritiky domácej, ale aj zahraničnej verejnosti, ale snažíme sa v prvom rade vnieť do procesu ustanovovania a pridelovania súdov, ale aj do procesu rozhodovania o celom rade významných otázok spojených s činnosťou všeobecných súdov, vnieť do tohto procesu nový ústavný orgán, a to Súdnu radu Slovenskej republiky. O tej súdnej rade budeme ešte viackrát hovoriť. Na tomto mieste je azda potrebné iba konštatovať, že v našom návrhu a v zložení, ktoré navrhujeme, očakávame, že súdna rada bude plniť tie funkcie, ktoré doposiaľ vlastne čiastočne plnilo ministerstvo spravodlivosti alebo priamo minister. Ale v nami navrhovanom zložení by tento orgán mal byť schopný zabezpečovať vyššiu mieru objektivity a mal by v lepšom rozsahu slúžiť súdnej moci ako takej, mal by prispieť k skvalitneniu rozhodovania súdov, k skvalitneniu vytvárania sudcovskej moci a, samozrejme, práve cez tieto veci mal prejavíť pozitívny dosah týchto zmien na občana skvalitnením celej organizácie a fungovania moci súdnej ako takej.

Navrhujeme aj novým spôsobom kreovať súdnu moc. Všetci vieme, že doposiaľ sudcov v konečnom dôsledku vlastne volila Národná rada Slovenskej republiky, Národná rada ako politický orgán. Toto riešenie, ktoré priniesla Ústava Slovenskej republiky pri svojom vzniku, je síce možné, ale nie je tradičné a nie je štandardné minimálne preto, že ide o rozhodovanie politického orgánu. Navrhujeme preto, aby kandidátov na funkcie sudcov všeobecných súdov vyberala práve už zmienaná súdna rada a na základe jej návrhu v konečnom dôsledku aby týchto kandidátov vymenúval prezident Slovenskej republiky ako hlava štátu a ako najvyšší ústavný činiteľ v Slovenskej republike. Pokladáme tento spôsob utvárania súdnej moci za garanciu toho, aby akýkoľvek politický alebo stranický vplyv na súdnu moc bol vylúčený a pokladáme to za veľmi, veľmi dôležité na skvalitnenie fungovania tejto zložky moci v Slovenskej republike.

Na záver, vážené kolegyně a kolegovia, dovoľte mi zmieniť sa ešte o jednej tiež významnej skutočnosti. Tou skutočnosťou je fakt, že v moderných demokraciách sa ochrana občanov voči zásahom orgánov verejnej správy do zaručených práv a slobôd v stále významnejšej miere zabezpečuje inými než striktnými formálnymi cestami súdneho rozhodovania.

Práve príkladom uvedeného je pôsobenie a fungovanie osobitného parlamentného zmocnenca, ktorého úlohou je v bežne moderných systémoch poskytovať neformálnu ochranu a pomoc občanom v prípadoch, pri ktorých by za určitých okolností bolo možné iniciovať konanie napríklad všeobecných súdov. Všeobecne sa tento orgán nazýva ombudsman podľa krajiny svojho vzniku. Jeho zásadným kladom a prínosom je predovšetkým skutočnosť, že dokáže bezprostredne pomôcť občanom a dokáže zároveň upozorňovať legislatívu na chyby, ktorých sa pri svojich rozhodovaniach dopúšťa verejná správa, čo má, samozrejme, svoj ďalší význam v súvislosti s nárastom rozhodovania a významom rozhodovania verejnej správy aj v našej súčasnej spoločnosti.

Krajiny, ktoré tento inštitút zaviedli, dokážu s pomocou týchto takzvaných ombudsmanov riešiť značný počet sťažností práve občanov, ktorí poukazujú na nemožnosť dovolať sa svojich ústavne garantovaných práv voči orgánom alebo voči rozhodnutiam orgánov verejnej správy a občanov, ktorí nezriedka poukazujú aj na komplikované procesné podmienky pri podávaní formálne možných odvolaní voči orgánom verejnej správy. Krajiny, ktoré tento inštitút zaviedli, dokážu riešiť tieto sťažnosti a dokážu aj do značnej miery znížiť počet súdnych sporov, čím obmedzujú vlastne alebo odbremeňujú vlastné súdne orgány.

So zreteľom na uvedené sa snažíme alebo chceme, navrhujeme, aby aj ústavný systém Slovenskej republiky bol obohatený o takýto orgán, ktorý by dokázal občanom vytvoriť lepšie podmienky na rokovaniach s orgánmi verejnej správy, ktorý by dokázal odstraňovať nežiaduce byrokratické prekážky a ktorý by dokázal prispieť k ochrane práv a slobôd našich občanov.

Spolupôsobenie takéhoto inštitútu teda náš ústavný systém doposiaľ nepoznal a je potrebné na to upozorniť aj z toho dôvodu, že tá prax a výhody tohto inštitútu sú už jednoznačne overené nielen vo vyspelých demokratických krajinách, ale čo je paradoxné a na čo chcem osobitne upozorniť, aj v krajinách, ako je Slovenská republika, to znamená v krajinách, ktoré sa transformovali z bývalého spoločenského socialistického spoločenského zriadenia a ktoré sa vydali na cestu budovania demokratického právneho systému. V týchto krajinách už

rovnako po viaceré roky úspešne funguje tento inštitút a preukázal tento inštitút schopnosť prispieť k veciam, o ktorých som hovoril. Nebudem vymenúvať tie krajiny.

Uzavriem túto poznámku iba s tým, že v nami navrhovanej formulácii inštitútu ombudsmana, samozrejme, používame označenie slovenské. Navrhujeme, aby išlo o takzvaného verejného ochranca základných práv a slobôd, a navrhujeme takú koncepciu, aby bolo možné tento inštitút zaradiť do ôsmej hlavy Ústavy Slovenskej republiky. Navrhujeme koncepciu, aby tento inštitút, tento orgán dokázal spolupôsobiť pri ochrane základných práv a slobôd pri prokuratúre Slovenskej republiky, ktorá je upravená v tejto časti Ústavy Slovenskej republiky, a navrhujeme takú formuláciu a také kompetencie, aby dokázali tieto dva inštitúty pôsobiť vedľa seba a aby navzájom do svojich kompetencií nezasahovali.

Vážený pán predseda Národnej rady Slovenskej republiky,
kolegyne, kolegovia poslanci,

ak som sa pokúsil poukázať v tomto úvodnom slove, ktoré však ani zďaleka nedokázalo komplexne charakterizovať obsah všetkých predložených zmien Ústavy Slovenskej republiky, predložený alebo nami predkladaný návrh nemá inú aspiráciu, než ďalej posunúť ústavný systém Slovenskej republiky smerom k vyspelým demokratickým krajinám. Návrh zohľadňuje viaceré medzinárodné skúsenosti v riešených oblastiach, ale tieto mechanicky nepreberá. Jeho predkladatelia nechcú nič viac iba to, aby aj základný zákon Slovenskej republiky bol nie iba jednoduchým základným zákonom štátu, ale predovšetkým základným zákonom, ktorý dostatočne presne slúži potrebám občanov, a aby to bol základný zákon, na ktorý môžu byť naši občania právom hrdí. Ako vieme z celého radu zahraničných skúseností, dobrá a moderná ústava je nielen základným zákonom štátu, ale zároveň aj významným spôsobom formuje a dotvára ideu štátnosti, čím významne prekračuje rámec iba akejsi chrbtovej kosti právneho poriadku tej-ktorej krajiny.

Vážené kolegyne a kolegovia poslanci, pokúsme sa pred občanmi Slovenskej republiky dokázať spoločný záujem na ich lepšej budúcnosti bez ohľadu na stranícku príslušnosť a ústavné funkcie, ktoré momentálne

zastávame. Ako vedeli už koncom 18. storočia osvietení muži, ktorí formovali prvé moderné ústavné dokumenty, ústavný poriadok demokratickej krajiny je nielen systémom, ktorý má svoje objektívne pravidlá a v ktorom sa musia jednotlivé moci vzájomne vyvažovať a dopĺňať, aby v čo najširšej miere dokázali odolať tlakom tých, ktorí síce z vôle občanov zastávajú dočasne tu niektoré ústavné funkcie, ale nezriedka dokazujú tendenciu alebo snahu privlastniť si viac právomocí, než im prislúcha podľa právnych textov.

Práve z toho dôvodu je potrebné, aby aj naša ústava priniesla zmeny, ktoré takýmto činnostiam zabránia, zmeny, ktoré dokážu lepším spôsobom balansovať kompetencie jednotlivých ústavných orgánov a ktoré lepším spôsobom dokážu garantovať základné práva a slobody našich občanov.

Som úprimne presvedčený, že predložený návrh novely Ústavy Slovenskej republiky práve v tomto ohľade posúva náš ústavný systém významným spôsobom správnym smerom.

Dovoľte mi preto, aby som vás v mene predkladateľov požiadal o podporu predloženého návrhu novely Ústavy Slovenskej republiky.

Ďakujem pekne. (Potlesk.)

Podpredseda NR SR P. Hrušovský:

Ďakujem pánu poslancovi Kresákovi, ktorý za skupinu navrhovateľov odôvodnil predložený návrh novely Ústavy Slovenskej republiky.

Teraz dávam slovo poverenému spravodajcovi Ústavnoprávneho výboru Národnej rady pánu poslancovi Ivankovi a prosím ho, aby zaujal k predloženému návrhu novely Ústavy Slovenskej republiky svoje spravodajské stanovisko.

Nech sa páči.

Poslanec A. Ivanko:

...

Čo sa týka môjho stanoviska k návrhu ústavného zákona v prvom čítaní konštatujem, že predmetný návrh spĺňa z formálnoprávnej stránky všetky náležitosti uvedené v § 67 a § 68 zákona Národnej rady o rokovacom poriadku Národnej rady Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov, ako i náležitosti určené v legislatívnych pravidlách.

Z vecného hľadiska som toho názoru, že predložený návrh ústavného zákona rieši predovšetkým tie otázky, ktoré sa javia z hľadiska ústavného vývoja ako najaktuálnejšie, aj keď je ešte celý rad ďalších otázok, ktoré bude potrebné v budúcnosti riešiť.

Účelom predloženej novely je skvalitniť ústavný systém Slovenskej republiky, posilniť uplatňovanie základných práv a slobôd občanov Slovenskej republiky a predovšetkým vytvoriť potrebný ústavný priestor na plnenie záväzkov Slovenskej republiky a najmä vytvoriť potrebný ústavný priestor na plnenie záväzkov Slovenskej republiky, ktoré vyplývajú z uzatvorených medzinárodných zmlúv pre prípadný vstup Slovenskej republiky do medzinárodnej organizácie.

Novela zakladá nevyhnutný ústavnoprávny základ na riadne plnenie záväzkov, ktoré prevzala Slovenská republika uzatvorením Európskej dohody zakladajúcej pridruženie medzi Slovenskou republikou na jednej strane a európskymi spoločenstvami a jeho členskými štátmi na druhej strane. Novela tiež odstraňuje zvýhodnenie poslancov Národnej rady Slovenskej republiky v oblasti ústavnej ochrany ich postavenia.

S ohľadom na oprávnenia, ktoré pre mňa ako spravodajcu výboru vyplývajú z § 73 zákona Národnej rady Slovenskej republiky o rokovacom poriadku v znení neskorších predpisov, odporúčam, aby sa Národná rada Slovenskej republiky uzniesla v zmysle § 73 ods. 3 písm. c) rokovacieho poriadku Národnej rady Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov na tom, že po rozprave odporučí predmetný návrh ústavného zákona prerokovať v druhom čítaní.

Súčasne odporúčam v zmysle § 74 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky o rokovacom poriadku v znení neskorších predpisov v súlade s rozhodnutím predsedu Národnej rady Slovenskej republiky číslo 663 zo dňa 25. mája 2000 pridať návrh skupiny poslancov Národnej rady

Slovenskej republiky na vydanie ústavného zákona, ktorým sa mení a dopĺňa Ústava Slovenskej republiky číslo 460/1992 Zb. v znení ústavného zákona číslo 244/1998 Z. z. a ústavného zákona číslo 9/1999 Z. z., na prerokovanie všetkým výborom Národnej rady Slovenskej republiky okrem Mandátového a imunitného výboru Národnej rady, Výboru Národnej rady pre nezlučiteľnosť funkcií štátnych funkcionárov, Výboru Národnej rady Slovenskej republiky pre európsku integráciu, Osobitného kontrolného výboru Národnej rady Slovenskej republiky na kontrolu činnosti Vojenského spravodajstva a Osobitného kontrolného výboru Národnej rady na kontrolu činnosti Slovenskej informačnej služby.

Za gestorský výbor navrhujem v súlade s citovaným návrhom predsedu Národnej rady Slovenskej republiky Ústavnoprávny výbor Národnej rady.

Zároveň odporúčam, aby výbory, ktorým bol návrh ústavného zákona pridelený, ho prerokovali v lehote do 6. septembra 2000 a gestorský výbor, t. j. ústavnoprávny ho prerokoval v lehote do 8. septembra 2000.

Vážený pán predsedajúci, skončil som, prosím vás, otvorte rozpravu.

...

Stenografická správa o 32. schôdzi Národnej rady Slovenskej republiky Tretí deň rokovania, 14. júna 2000, výňatok

...

Podpredseda NR SR P. Hrušovský:

Ďakujem, pán predseda.

Ďalší do rozpravy k prerokúvanému bodu programu je prihlásený predseda ústavnoprávneho výboru pán poslanec Orosz. Po ňom vystúpi pána poslanec Fehér.

Pán poslanec, máte slovo.

Poslanec L. Orosz:

Vážený pán predseda Národnej rady Slovenskej republiky, vážený pán podpredseda vlády Slovenskej republiky, vážený pán predsedajúci, vážené kolegyne, kolegovia, ctení hostia,

je nesporné, že nie je každodennou udalosťou ani v činnosti Národnej rady Slovenskej republiky rokovať o takom rozsiahlom návrhu novely Ústavy Slovenskej republiky, ktorý predložila skupina poslancov Národnej rady, v ktorej som mal byť česť členom.

Pán poslanec Kresák vás včera vo svojom úvodnom vystúpení oboznámil v základných črtách s obsahom nami predkladanej novely Ústavy Slovenskej republiky a takisto o predpokladanom spoločensko-politickom dosahu tejto novely v prípade jej schválenia. Ja sa vo svojom vystúpení nechcem zaoberať obsahovými otázkami predloženého návrhu novely Ústavy Slovenskej republiky, pretože tomu bude možné venovať pozornosť v druhom a prípadne v treťom čítaní. Cieľom môjho vystúpenia je vrátiť sa k základným dôvodom, ktoré podnietili rozhodnutie skupiny poslancov Národnej rady Slovenskej republiky pripraviť takýto návrh novely

Ústavy Slovenskej republiky, a takisto vám podrobnejšie priblížiť proces prípravy tohto dokumentu. K takto koncipovanému vystúpeniu ma okrem iného vedú tie dôvody, že z úst niektorých našich opozičných kolegov v posledných dňoch a týždňoch viackrát zaznelo, že návrh novely Ústavy Slovenskej republiky sa pripravoval kabinetným spôsobom a bez účasti odbornej verejnosti.

Dovoľte začať v histórii. Ústava Slovenskej republiky z roku 1992 bola schválená 1. septembra 1992, t. j. necelé tri mesiace po parlamentných voľbách v roku 1992. Žiada sa poznamenať, že išlo o vládny návrh Ústavy Slovenskej republiky, ktorý vtedy jednofarebná vláda Hnutia za demokratické Slovensko, podporovaná Slovenskou národnou stranou, predložila do Slovenskej národnej rady začiatkom augusta 1992. Inými slovami, celý legislatívny proces trval v slovenskom ústavodanom zbore necelý mesiac.

Nemožno nespomenúť, že podľa vtedy platného zákona o rokovacom poriadku Slovenskej národnej rady bol legislatívny proces dvojfázový. V prvej fáze sa predkladali zákonodarnému zboru zásady návrhov právnych predpisov a v druhej fáze osnovy alebo paragrafované znenie. Výnimočne bolo možné podľa tohto právneho predpisu, podľa rokovacieho poriadku, upustiť od predloženia zásad právneho predpisu. Tak sa stalo aj v prípade predloženia Ústavy Slovenskej republiky. To znamená, do Slovenskej národnej rady bolo predložené hneď paragrafované znenie návrhu ústavy. Napriek týmto skutočnostiam bola diskusia o návrhu Ústavy Slovenskej republiky v Slovenskej národnej rade veľmi konštruktívna, bolo predložených množstvo pozmeňujúcich a doplňujúcich návrhov, podľa mojich údajov to bolo 435 takýchto návrhov, o ktorých potom poslanci hlasovali 1. septembra 1992.

Výsledok je dnes známy. Ústava bola schválená vďaka podpore poslancov Hnutia za demokratické Slovensko, Slovenskej národnej strany a drvivej väčšiny členov poslaneckého klubu SDL. Návrh ústavy vtedy nepodporili poslanci za Kresťanskodemokratické hnutie a vtedajšej Maďarskej koalície. Ako sa pamätáme, tesne po hlasovaní o návrhu Ústavy Slovenskej republiky vtedajší premiér Vladimír Mečiar poslal z balkóna Slovenskej národnej rady poslancov, ktorí nehlasovali za návrh

ústavy, do histórie. Bolo by veľmi zlé, keby sa takéto udalosti v slovenskej histórii opakovali.

1. september sa od tohto dňa stal Dňom Ústavy Slovenskej republiky a štátnym sviatkom Slovenskej republiky. Ak sa s odstupom času vraciame k tejto nesporne historickej udalosti, tak sa žiada konštatovať, že schválenie Ústavy Slovenskej republiky v septembri 1992 bolo politicky nesporne správnym a chvályhodným krokom v situácii, keď bolo na spadnutie ústavné rozhodnutie o rozdelení Českej a Slovenskej Federatívnej Republiky. Prijatie ústavy vytvorilo základné ústavné predpoklady na konštituovanie samostatnej Slovenskej republiky a na bezporuchové prevzatie všetkých právomocí, ktoré v tom čase ešte vykonávali federálne ústavné orgány.

Po druhé sa žiada objektívne konštatovať, že v takej hektickej a politicky výbušnej atmosfére, aká na Slovensku bola na prelome leta a jesene 1992, zrejme len ťažko mohlo vzniknúť výrazne lepšie legislatívne dielo, akým sa stala Ústava Slovenskej republiky v znení schválenom 1. septembra 1992. Kvalitatívne limity, ktoré obmedzovali kreativnosť ústavodarcu na prelome augusta a septembra 1992, je potrebné vidieť nielen v napätej spoločensko-politickej atmosfére, ale aj v skutočnosti, že slovenská ústava bola pripravená v dvojjedinej funkcii. Po prvé ako ústava členského štátu federácie a po druhé v prípade zásadnej zmeny ústavných pomerov ako ústava samostatného štátu. Je zrejmé, že v čase vtedajšej existencie Českej a Slovenskej Federatívnej Republiky nebolo možné principiálne inak upraviť spoločenské pomery na Slovensku, ako to bolo v druhej časti vtedy existujúceho spoločného štátu a v rozpore so spoločnými ústavnými dokumentmi ešte existujúcej česko-slovenskej federácie.

Sumarizujúc, je možné konštatovať, že schválenie Ústavy Slovenskej republiky v septembri 1992 bolo historicky správnym krokom, ktorý aj z kvalitatívneho hľadiska znamenal výrazné vykročenie vpred, čo sa následne prejavilo aj v pozitívnom hodnotení Ústavy Slovenskej republiky zo strany viacerých medzinárodných inštitúcií.

Dnes s odstupom siedmich rokov je však situácia kvalitatívne iná. Doterajšia ústavná prax aj vo svetle judikatúry Ústavného súdu Slovenskej

republiky poukázala na viaceré aj systémové nedostatky platného ústavného textu. Z podrobnejšej analýzy ústavného textu vyplývajú aj viaceré navonok drobné nedostatky a nepresnosti, ktoré nie sú hodné základného zákona štátu a ktoré môžu v budúcnosti vyvolať viaceré interpretačné a aplikačné problémy. Slovenská republika je v súčasnosti v kvalitatívne inej etape svojho vývoja. V tomto volebnom období sa veľmi jednoznačne prihlásila k napĺňaniu svojich integračných ambícií smerujúcich do Európskej únie a systému kolektívnej bezpečnosti. Z tohto je potrebné v súčasnosti vychádzať.

Opierajúc sa o volebné programy väčšiny parlamentných politických strán, ako i na nich koncipovaný program vlády Slovenskej republiky, je dnes namieste zaoberať sa veľmi vážne skvalitnením a modernizáciou ústavného textu a jeho zmenami v súlade s aktuálnymi národnoštátnymi záujmami Slovenskej republiky. V týchto dokumentoch je vyjadrená vôľa takto postupovať. Na tomto základe bola vo februári minulého roku zriadená na pôde Národnej rady Slovenskej republiky komisia pre revíziu Ústavy Slovenskej republiky zložená zo zástupcov všetkých parlamentných politických strán.

V prvej fáze svojej činnosti sa táto komisia obrátila na všetky relevantné vedecké a vedecko-pedagogické inštitúcie Slovenskej republiky, ako aj na príslušné ústavné orgány so žiadosťou o vyjadrenie k úvahám o potrebnosti ústavných zmien a zaslanie konkrétnych podnetov a námietok na prípadnú novelizáciu Ústavy Slovenskej republiky. O odpovediach, ktoré boli komisii zaslané, sa drvivá väčšina oslovených inštitúcií vyslovila za vykonanie ústavných zmien a zároveň komisia dostala celý rad veľmi konkrétnych podnetov a námietok na vykonanie týchto ústavných zmien.

Paralelne s týmto procesom sa začiatkom marca uskutočnila reprezentatívna vedecká konferencia v Tatranskej Javorine organizovaná Ústavným súdom Slovenskej republiky a Legislatívnou radou vlády Slovenskej republiky pod názvom Ústava Slovenskej republiky a jej legislatívne perspektívy. Aj na tomto významnom podujatí sa väčšina účastníkov tejto konferencie prihlásila k potrebe ústavných zmien, nevynímajúc ani vtedajšieho predsedu Ústavného súdu Slovenskej republiky akademika Milana Čiča, ktorý sa považuje za jedného z hlavných

tvorcov Ústavy Slovenskej republiky z roku 1992. Akademik Milan Čič nám potom zaslal veľmi konkrétne pripomienky, viaceré z nich sú zohľadnené v návrhu, ktorý je predmetom nášho rokovania.

V tom čase na jar minulého roku bola už známa aj hodnotiacia správa Európskej komisie, ktorá negatívne hodnotila tú časť Ústavy Slovenskej republiky, ktorá sa dotýka všeobecných súdov, osobitne problematiky 4-ročných sudcov a potreby prehlbenia nezávislosti výkonu súdnej moci a sudcovskej funkcie. Všetky tieto skutočnosti, o ktorých som hovoril, priviedli časť skupiny poslancov, ktorí boli členmi komisie na revíziu Ústavy Slovenskej republiky, k rozhodnutiu spracovať návrh novely Ústavy Slovenskej republiky a predložiť ho ešte v tomto volebnom období do legislatívneho procesu.

Naše rozhodnutie sme oznámili na pôde tejto komisie a vyzvali aj našich kolegov z opozície k spolupráci. Žiaľ, zástupcovia opozície túto našu ponuku vtedy neprijali. V prvej fáze prípravných prác sa črtal len menší návrh novely Ústavy Slovenskej republiky, ktorý by upravil okrem iného problematiku článku 17 ústavy, to znamená dĺžku lehoty na zadržanie podozrivej osoby po rozhodnutí o jej vzatí do väzby, ďalej úpravu právomocí Najvyššieho kontrolného úradu v súlade s európskymi štandardmi, ďalej problematiku úpravy poslaneckej imunity, formu vzdania sa poslaneckého mandátu, úpravu postavenia všeobecných súdov a takisto rozšírenie právomocí Ústavného súdu Slovenskej republiky v záujme posilnenia ústavnej ochrany základných práv a slobôd občanov.

Až na základe konzultácie s príslušnými členmi vlády sa následne text novely Ústavy Slovenskej republiky rozširoval o riešenie tých problémov, ktoré sú obsiahnuté aj v Programovom vyhlásení vlády Slovenskej republiky. Inými slovami, predloženie novely Ústavy Slovenskej republiky je svojím spôsobom aj realizáciou niektorých ustanovení Programového vyhlásenia vlády Slovenskej republiky.

V konkrétnostiach išlo najmä o tieto problémy:

Po prvé o vytvorenie ústavného priestoru na napĺňanie integračných ambícií Slovenskej republiky do Európskej únie a systému kolektívnej bezpečnosti a v tejto súvislosti aj úpravu vzťahu medzinárodného

a vnútroštátneho práva v súlade so súčasnými ústavnými tendenciami vo vyspelých krajinách.

Po druhé o vytvorenie ústavného priestoru na prijatie ústavného zákona o bezpečnosti Slovenskej republiky.

A po tretie, prirodzene, aj o vytvorenie ústavných podmienok na realizáciu reformy verejnej správy, osobitne možnosti vytvorenia plnohodnotnej samosprávy vyššieho územného celku.

Na základe týchto skutočností, ako aj na základe akceptácie niektorých ďalších námetov od poslaneckých klubov parlamentu a iných inštitúcií sa návrh dotvoril a vznikol text, ktorý máte pred sebou. Chcem zdôrazniť, že počas celého procesu prípravy návrhu skupina poslancov úzko spolupracovala s predstaviteľmi všetkých dotknutých orgánov a inštitúcií, osobitne s vedením Najvyššieho kontrolného úradu, s predstaviteľmi Ústavného súdu Slovenskej republiky, Radou sudcov Slovenskej republiky, Združením sudcov Slovenskej republiky, predsedom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, vedením Združenia miest a obcí Slovenskej republiky, zástupcami dotknutých inštitúcií, či už ministerstva spravodlivosti, ministerstva obrany, alebo ministerstva zahraničných vecí. Osobitne chcem oceniť aj spoluprácu s podpredsedom vlády pre legislatívu pánom docentom Ľubomírom Fogašom. Veľmi výrazne sme spolupracovali aj s viacerými predstaviteľmi právnej teórie. Významne pri prípravných prácach pomohli aj niektorí pracovníci legislatívneho odboru Kancelárie Národnej rady Slovenskej republiky.

Každé pracovné stretnutie, ktoré sme mali k príprave ústavného textu, bolo veľmi konštruktívne, i keď viaceré z nich boli veľmi často kontroverzné, pretože predstavitelia jednotlivých inštitúcií úplne prirodzene presadzovali predovšetkým záujmy tej inštitúcie, ktorú reprezentujú. To vidieť aj z doteraz prebiehajúcej diskusie. Je zrejmé, že my sme museli hľadať ústretové riešenie medzi na jednej strane záujmami Združenia sudcov Slovensku, Rady sudcov a na druhej strane ministerstva spravodlivosti. Do určitej kontroverzie sa v určitej fáze prípravného procesu dostali aj predstavy Najvyššieho kontrolného úradu so Združením miest a obcí Slovenska a tak by sme mohli pokračovať. Napriek tomu všetky tieto stretnutia prispeli k skvalitneniu návrhu, ktorý máte pred sebou.

Vedomí si spoločenskej dôležitosti a významu nami predkladanej novely ústavy sme požiadali predsedu Národnej rady Slovenskej republiky o zorganizovanie odbornej konferencie k pracovnému návrhu ústavy, na ktorú boli pozvaní zástupcovia všetkých parlamentných politických strán včítane opozície, zástupcovia dotknutých ústavných orgánov, ako aj predstavitelia právnej teórie a praxe. Táto konferencia sa uskutočnila 15. novembra 1999 v Častej-Papierničke a poskytla predkladateľom cenný podkladový materiál na dopracovanie tohto návrhu. Žiaľ, účasť opozície na tomto podujatí bola len symbolická v podobe pasívnej prítomnosti nášho kolegu pána poslanca Brňáka.

Paralelne sme pracovný návrh novely Ústavy Slovenskej republiky poskytli zástupcom hromadných oznamovacích prostriedkov v záujme rozprúdiť aj spoločenskoverejnú diskusiu o návrhu novely ústavy. Domnievam sa, že aj tento náš krok sa stretol s pozitívnym ohlasom. Bolo nám doručených viacero námetov a podnetov aj od občanov.

Po zapracovaní námetov a podnetov, ktoré zazneli najmä na konferencii v Častej-Papierničke, sme v polovici februára tohto roku opätovne zverejnili pracovný text návrhu novely Ústavy Slovenskej republiky a požiadali predsedu Národnej rady Slovenskej republiky o zvolanie pracovného stretnutia zástupcov všetkých parlamentných strán. Naším hlavným zámerom bolo opätovne vtiahnuť do prípravných prác aj zástupcov opozície a diskutovať v tejto fáze najmä o politických aspektoch a dosahoch návrhu novely ústavy.

Toto stretnutie sa uskutočnilo začiatkom marca za účasti všetkých parlamentných politických strán a vytvorilo opätovne dostatočný časový priestor na dopracovanie návrhu novely ústavy o pripomienky parlamentných politických strán a prípadne aj dotknutých ústavných orgánov. Tento priestor využili popri Strane maďarskej koalície a Demokratickej strane ešte aj zástupcovia ministerstva zahraničných vecí, ministerstva obrany a tiež ministerstva spravodlivosti. Žiaľ, opozícia ani túto šancu nevyužila.

Po zapracovaní predložených pripomienok sme už nevideli dôvody na to, aby sme návrh nepredložili do riadneho legislatívneho procesu. Stalo sa tak 24. mája tohto roka. Každý, kto chcel mal niekoľko možností zapojiť

sa do prípravných prác. Prirodzene, táto možnosť naďalej trvá. Včerajším dňom začal oficiálny legislatívny proces, do ktorého je možné prispieť konštruktívnymi pozmeňujúcimi a doplňujúcimi návrhmi. Chcem veriť tomu, že legislatívny proces bude naozaj konštruktívny.

Chcem s plnou vážnosťou povedať, že žiaden dokument legislatívneho charakteru nebol v novodobej histórii Slovenskej republiky pripravovaný tak trpezlivo a s takým širokým priestorom na vstup parlamentných i neparlamentných politických strán i dotknutých inštitúcií do prípravných prác. Myslím, že som spomenul fakty, ktoré to potvrdzujú.

Vznikol návrh, ktorého kvalitu a dosah na právnu reguláciu spoločenských vzťahov i napĺňanie národnoštátnych záujmov Slovenskej republiky bude možné objektívne posúdiť len s odstupom času, tak ako to bolo aj v súvislosti s Ústavou Slovenskej republiky schválenou v roku 1992. V každom prípade však bude pred nami poslancami Národnej rady Slovenskej republiky vážne rozhodnutie vyjadriť sa k predloženému návrhu novely Ústavy Slovenskej republiky. Bude to jedno z najvýznamnejších hlasovaní, ktoré bude pred nami v tomto volebnom období.

Dovoľte mi v závere môjho vystúpenia ešte v mene poslaneckého klubu SDL povedať, že všetci členovia poslaneckého klubu SDL sú pripravení podporiť predložený návrh novely Ústavy Slovenskej republiky aj s prípadnými konštruktívnymi pozmeňujúcimi návrhmi, ktoré neohrozia priechodnosť návrhu ako celku.

Ďakujem pekne za pozornosť. (Potlesk.)

...

Podpredseda NR SR P. Hrušovský:

Ďalší v poradí prihlásený do rozpravy je pán poslanec Ivan Šimko. Posledný písomne prihlásený je pán poslanec Fico.

Poslanec I. Šimko:

Vážený pán podpredseda Národnej rady,

vážené kolegyně,
vážení kolegovia,
vážení pán podpredseda vlády,
dámy a páni,

dovoľte mi, aby som vystupoval v prvom čítaní tak, že nebudem hovoriť o detailoch, pretože o detailoch je druhé čítanie. Budem sa venovať predovšetkým základným spoločensko-politickým aspektom pripravovanej novely nášho základného zákona. V tomto smere mi dovoľte povedať, tak trošku možno pateticky, ale som presvedčený, že pravdivo, že schválenie navrhovanej novely Ústavy Slovenskej republiky sa pre Slovensko stane vstupnou bránou do 21. storočia. Po schválení priamej voľby prezidenta minulý rok to bude dotvorením republiky na moderný a demokratický štát schopný držať krok s globálnymi spoločensko-politickými procesmi vyspelého sveta.

Do návrhu novely sa nedostalo všetko, čo si mnohí želali, či už to boli jednotlivé politické subjekty, záujmové skupiny, občianske organizácie, alebo dokonca aj samotní predkladatelia a spracovatelia návrhu. Tento návrh však obsahuje odstránenie ústavnej závery pre päť zásadných okruhov spoločensko-politických vzťahov, ktoré sa budú dotýkať života každého občana Slovenskej republiky.

1. Bude to vstup Slovenskej republiky do Európskej únie, ale aj do Severoatlantického paktu a vôbec integrácia, ktorá je dnes veľkým megatrendom.
2. Je to reforma verejnej správy.
3. Je to zásadné oddelenie súdnej moci od politiky.
4. Je to podstatné rozšírenie vnútroštátnej ochrany základných práv a slobôd občanov.
5. Je to rozšírenie nezávislej štátnej kontroly na celú verejnoprávnu oblasť.

Ak by predložená novela ústavy nebola prijatá, nebolo by v súlade s doteraz platným ústavným stavom možné zabezpečiť ani jednu z týchto životných priorít nášho štátu. ...

...

Podpredseda NR SR P. Hrušovský:

...

O možnosť vystúpiť v rozprave požiadal pán podpredseda vlády Fogaš.

Nech sa páči, pán podpredseda.

Podpredseda vlády SR Ľ. Fogaš:

Vážený pán podpredseda,
ctené poslankyne,
vážení poslanci,

diskusia o ústave v každej krajine je mimoriadne dôležitou témou rokovania parlamentov. Nepochybne je to téma, ktorá má predurčiť ďalší vývoj krajiny. A písanie ústavy a rokovanie o ústave je tiež často diskusiou nielen o tom, ako formálnoprávne sú upravené jednotlivé inštitúty, ale je to často aj súboj o charakter moci v štáte, v krajine, o tom, aké pravidlá si zvolíme pre svoju budúcnosť.

Senegalské príslovie, už som ho tu, myslím, raz spomínal, hovorí, že „keď nevieš, kam kráčaš, obzri sa, odkiaľ prichádzaš“. Vždy, keď pracujeme na nóvach nášho právneho poriadku, by sme nemali zabudnúť na svoje vlastné tradície, na svoj vlastný vývoj aj na určitú potrebu vývoja, pretože inak sa nedajú zrodiť veľké veci a veľké myšlienky.

Slovenská republika v čase, keď bola prijímaná ústava, bola v období začiatkov budovania vlastných mechanizmov štátu. Treba povedať, že v tom období existovalo 8 návrhov ústav, z ktorých mnohé predpokladali úplne iné mechanizmy riadenia štátu, než sa nakoniec dostali do ústavy. Od kancelárskeho princípu až po prezidentský režim. A z druhej strany, by som povedal, až po kolektívne vedenie krajiny. Napriek tomu, že tieto diskusie prebiehali veľmi otvorene, dokonca o ústave sa verejne diskutovalo, napriek tomu ústava bola prijatá v relatívne krátkom čase, v politicky vypätom prostredí, v období, keď kompromisy sa museli hľadať takpovediac na pochode. Ústava vznikala v čase existencie federácie,

a teda musela rátať aj s tým, že Slovenská republika nemá takpovediac v rukách celú štátnu moc.

Treba, samozrejme, povedať, že ústava, tak ako to tu už odznelo, garantovala, stala sa zárukou ďalšieho demokratického vývoja v krajine. Myslím si, že ústava pred nás predostrela tri odkazy a k nim sa treba vždy vracieť, keď novelizujeme ústavu, keď hľadáme podporu nových prvkov v demokratickom vývoji našej krajiny. Ten prvý odkaz je: My, občania Slovenskej republiky, naša identita, naša súdržnosť, svornosť, budovanie vlastného slovenského štátu. To je odkaz, ktorý nás zaväzuje k tomu, aby sme pri akýchkoľvek zmenách Ústavy Slovenskej republiky uvažovali nad tým, či ústrojenstvo, ktorým sa štát riadi, je dostatočne blízke občanovi, dostatočne zrozumiteľné občanovi a či toto ústrojenstvo je aj dostatočne efektívne.

Tá druhá výzva, ktorú možno oprieť o vznik Slovenskej republiky, a teda aj tvorbu ústavy, je otvorenosť a tolerancia. Teda my a širší svet, my a tí iní, my a naši krajanovia vo svete, my a cudzinci, ľudia z iných štruktúr, mám na mysli teraz vieru, rasu a podobne. Aj tu si treba povedať, že svornosť nie je našou veľkou vlastnosťou a rovnako ani otvorenosť a tolerancia nesprevádzala vždy náš politický či ústavný vývoj. Dokonca si myslím, že sme v určitom období skĺzavali k určitému velikášstvu na jednej strane a sebakodceňovaniu na strane druhej. Neistota a obava pred veľkým svetom a vôbec pred svetom sa prejavovala vyčerpávajúcim kolísaním medzi pocitmi malosti a bezvýznamnosti a na druhej strane velikášstvom. Myslím, že ústava mala byť krokom k tomu, aby sa prekonal provincionalizmus, ktorý sa prejavoval tiež ľahostajnosťou k vlastnému národu, k vlastnej krajine, k vlastným občianskym demokratickým princípom. Zdá sa, že je potrebné aj pri takej rozsiahlej zmene ústavy práve túto skutočnosť pripomenúť.

Konečne poslednou výzvou prijatia ústavy bola výzva týkajúca sa mravnosti práva a jeho dodržiavania. My a naše dnešné spôsoby, tak by som nazval túto výzvu, ktorá nepochybne z ústavy mala pre nás vyplývať. Totiž v období transformácie spoločenských vzťahov sme často žili v ilúziách a myslím si, že aj teraz to tak je, že táto transformácia je iba technická úloha, na ktorú stačí niekoľko rýchlych dômyselných

makroekonomických operácií, takpovediac možno niekoľko šikovných grifov. V tomto povážlivo zúženom poňatí transformácie nebolo často miesta pre zvrchovanú autoritu práva pod sankciou morálneho tlaku pre občiansku spoločnosť a často sa hľadali zjednodušené a krajné riešenia na to, aby sme prekonalí určité vývojové obdobia. Myslím si, že tieto tri výzvy sú aktuálne i dnes.

Rozsah navrhovaných zmien Ústavy Slovenskej republiky sa dotýka niekoľkých bodov Achillovej päty nášho budúceho ďalšieho vývoja. Predovšetkým s ohľadom na potrebu otvorenia sa svetu, ale aj s ohľadom na potrebu modernejšieho usporiadania vzájomných vzťahov v štruktúrach moci.

Obsah navrhovanej novely svedčí o tom, že autori si kladú veľké a ušľachtilé ciele. Rozsah zmien svedčí o tom, že ide o pokus o stabilizáciu ústavného systému Slovenskej republiky, lebo asi ťažko možno súhlasiť s tým, čo tu bolo vyslovené, že po ďalších voľbách budú ďalšie zmeny a po nich ešte ďalšie. To by sme len ukázali, že záujem na budovaní demokratických princípov Slovenskej republiky je podriadený rýdzo politickým cieľom. Treba povedať, že navrhované zmeny sú prínosom pre ďalší ústavný vývoj. A súčasné obdobie i prerokúvanie samotnej ústavy je dobrou príležitosťou na to, aby sa viedla na širokej báze založená diskusia. Ja som presvedčený, že schválenie tohto textu do druhého čítania takýto priestor vytvára.

Áno, je to tak, Ústava Slovenskej republiky bola prijímaná i za súčinnosti vtedajšej opozície, ale je tiež pravda, že sme si kadečo museli „odskákať“. Rôzny krik, hromobitie, často odmietanie i návrhov či zmien, dokonca k niektorým zmenám došlo priamo na rokovaní Národnej rady. Bol by som rád, aby pri diskusiách o predloženej návrhu novely ústavy sa takéto skutočnosti neopakovali, ale aby sa pozorne vzájomne obidve strany počúvali, hľadali také východiská, ktoré budú znamenať stabilitu nášho ústavného systému. Samozrejme, že nie so všetkými úpravami, tak ako sú napísané, je možné bezvýhradne súhlasiť. Ale k tomu azda slúži legislatívny proces, do ktorého práve teraz vstupujeme, aby sa tlmočili pozmeňujúce návrhy, výhrady či nové posolstvá. Som presvedčený, že

diskusia o ústave bude smerovať k tomu, aby sme tak trochu videli cez vlastný horizont.

Snahou tohto parlamentu a snahou vlády Slovenskej republiky určite je prispieť k tomu, aby taká mladá krajina, ako Slovensko je, si naďalej budovala imidž demokratického štátu, ktorý chce byť súčasťou obrovského civilizačného pohybu, ktorý Európa v súčasnom období zažíva. Chcem vyjadriť presvedčenie, že predkladatelia zaujmú konštruktívny prístup k prípadným pripomienkam, ktoré môžu vzniknúť po rokovaní Legislatívnej rady či vlády.

Chcem vás, vážení páni poslanci, vážené panie poslankyne, tak trochu vyzvať k tomu, ak dovolíte, aby sme mali na myslí, že otvorenosť a tolerancia je súčasťou demokratického vývoja a že v rámci nej je možné hľadať východiská, ktoré budú smerovať k tomu, že konečne budeme môcť povedať, že ide o krajinu so stabilizovaným politickým a ústavným režimom.

V mene vlády Slovenskej republiky chcem vyjadriť presvedčenie, že práve predložený návrh zmien ústavy nám na hľadanie alebo napĺňanie tejto výzvy vytvára dostatočný priestor.

Ďakujem veľmi pekne. (Potlesk.)

Podpredseda NR SR P. Hrušovský:

Ďakujem pánovi podpredsedovi vlády.

...

Pán spoločný spravodajca, máte slovo.

Poslanec A. Ivanko:

Ďakujem, pán predsedajúci.

Pristúpime k hlasovaniu. Odporúčam, aby sa Národná rada Slovenskej republiky uzniesla v zmysle § 73 ods. 3. písm. c) rokovacieho poriadku na tom, že odporučí predmetný poslanecký návrh ústavného zákona prerokovať v druhom čítaní.

Podpredseda NR SR P. Hrušovský:

Páni poslanci, počuli ste návrh. Prosím, prezentujme sa a hlasujme o návrhu, ktorým odporúča pán spoločný spravodajca prerokovať návrh skupiny poslancov na vydanie zmeny Ústavy Slovenskej republiky v druhom čítaní.

(Hlasovanie.)

Prezentovalo sa 76 poslancov.
Za návrh hlasovalo 72 poslancov.
Proti návrhu hlasoval 1 poslanec.
Hlasovania sa nezdržal nikto.
Nehlasovali 3 poslanci.

Konštatujem, že návrh sme schválili.

**Stenografická správa o 45. schôdzi
Národnej rady Slovenskej republiky
Piaty deň rokovania, 6. februára 2001, výňatok**

Predseda NR SR J. Migaš:

Podľa schváleného programu pristúpime k rokovaniu o

návrhu skupiny poslancov Národnej rady Slovenskej republiky na vydanie ústavného zákona, ktorým sa mení a dopĺňa Ústava Slovenskej republiky číslo 460/1992 Zb. v znení ústavného zákona číslo 244/1998 Z. z. a ústavného zákona číslo 9/1999 Z. z.,

ktorý máte ako tlač 643.

Za skupinu poslancov návrh ústavného zákona odôvodní poslanec Peter Kresák.

Poslanec P. Kresák:

Ďakujem pekne, pán predseda Národnej rady Slovenskej republiky.
Vážený pán predseda,
vážení členovia vlády,
vážení kolegovia poslanci, kolegyne poslankyne,
vážení občania Slovenskej republiky,

Národná rada vstupuje dnes do druhého čítania pri prerokúvaní návrhu novely Ústavy Slovenskej republiky. Blížime sa teda k záveru legislatívneho procesu, ktorý, verím, bude úspešne ukončený. Som totiž presvedčený, že z jeho obsahu vzíde základný zákon Slovenskej republiky, ktorý skvalitní jej ústavný systém, dokáže lepšie slúžiť občanom, poskytovať im širšiu ústavnú a právnu ochranu a vytvorí predpoklady na plnohodnotnú účasť Slovenskej republiky a nás všetkých na bezpečnostnej, hospodárskej a politickej spolupráci s ostatnými modernými európskymi demokraciami.

Ako som už poukázal v rámci svojho vystúpenia pri prvom čítaní návrhu novely Ústavy Slovenskej republiky, tento návrh upravuje celý rad významných okruhov otázok. Rozširuje a prehľbuje demokratické princípy, na ktorých je budovaná Slovenská republika, prehľbuje účinnú a reálnu ochranu základných práv a slobôd jej občanov, vytvára lepšie podmienky na napĺňanie princípov právneho štátu a princípu delby moci v ústavnom systéme a vytvára potrebný priestor na plnenie záväzkov Slovenskej republiky, ktoré vyplývajú z medzinárodných zmlúv ňou uzatváraných. V tomto kontexte treba zvýrazniť, že návrh novely Ústavy Slovenskej republiky vytvára ústavný priestor na vstup krajiny do organizácie vzájomnej kolektívnej bezpečnosti, vytvára podmienky na lepšiu kontrolu hospodárenia s verejnými finančnými prostriedkami nás všetkých a vytvára aj lepšie podmienky na kvalitné fungovanie najvyšších ústavných orgánov – Národnej rady Slovenskej republiky, vlády, prezidenta Slovenskej republiky, Najvyššieho kontrolného úradu, ale aj všetkých orgánov moci súdnej. Novela posilňuje postavenie súdnych orgánov, odstraňuje zásadné systémové nedostatky z platného textu ústavy, ktoré ohrozujú nezávislosť a samostatnosť všeobecných súdov, a rozširuje a spresňuje postavenie Ústavného súdu Slovenskej republiky.

Novela zároveň vytvára aj ústavný rámec na budúce pôsobenie verejného ochrancu práv v ústavnom systéme našej krajiny, inštitútu, od ktorého očakávame nielen potrebný tlak na skvalitnenie činnosti orgánov verejnej správy, ale od ktorého očakávame najmä účinnú pomoc pri riešení problémov občanov, ktorým neraz spôsobujú svojím necitlivým prístupom práve úradníci verejnej správy. Na lepšie uplatňovanie princípov, na ktorých je budovaný demokratický a právny štát, nie je pritom bez významu, že novela prináša aj odstránenie neodôvodnených zvýhodnení poslancov Národnej rady Slovenskej republiky v oblasti ich ústavnej ochrany, ďalej spresňuje kompetencie Najvyššieho kontrolného úradu, precizuje následky rozhodnutí prezidenta v zákonodarnom procese, umožňuje preventívnu kontrolu medzinárodných zmlúv a iniciatív, rozširuje a spresňuje rozhodovacie účinky Ústavného súdu a v neposlednom rade novela odstraňuje na viacerých miestach terminologické nepresnosti platného ústavného textu, čím prispieva k jeho celkovej prehľadnosti a zrozumiteľnosti.

Vážený pán predseda,
kolegyne a kolegovia,

dovoľte mi, aby som pri tejto príležitosti sa stručne zmienil aj o obsahu diskusie, ktorá prebehla k návrhu novely Ústavy Slovenskej republiky v rámci prvého čítania.

Prvé čítanie sa začalo 14. júna 2000. V rámci prvého čítania vystúpilo celkovo 11 rečníkov.

Ako prvý hovoril pán predseda Najvyššieho súdu Harabin, ktorý vo svojom príspevku kritizoval najmä tie časti novely, ktoré sa dotýkajú navrhovaných zmien druhého oddielu siedmej hlavy ústavy – súdnej moci. K obsahu jeho vystúpenia zaujmem podrobnejšie stanovisko neskôr, a preto sa nebudem teraz a na tomto mieste zaoberať polemikou s ním vyslovenými názormi.

Ako druhý v poradí vystúpil v diskusii pán predseda Najvyššieho kontrolného úradu. Treba pripomenúť...

(Ruch v sále.)

...

Pán predseda Najvyššieho kontrolného úradu Slovenskej republiky, je potrebné pripomenúť, že pán predseda sa vo svojom príspevku stotožnil s obsahom navrhovaných ústavných zmien najmä v častiach o Najvyššom kontrolnom úrade a konštatoval, že rozšírenie pôsobnosti a kompetencie tohto úradu potrebuje celá spoločnosť. Nie je to potreba Národnej rady Slovenskej republiky, ale občanov tohto štátu, konštatoval predseda Najvyššieho kontrolného úradu.

Tretím diskutujúcim bol predseda Združenia miest a obcí Slovenskej republiky pán Michal Sýkora. Pán Sýkora zdôraznil, že ako predseda tejto organizácie zastupuje 96 % sídiel v Slovenskej republike. Konštatoval, že novela ústavy prispieva k posilneniu územnej samosprávy a odráža úsilie rešpektovať práva a postavenie samosprávy v demokratickej spoločnosti.

(Neustály ruch v sále.)

Pán predseda ústavnoprávneho výboru Orosz ako jeden z predkladateľov prerokovanej novely ústavy sa vo svojom vystúpení zamerail na základné dôvody, ktoré podnietili rozhodnutie skupiny poslancov Národnej rady pripraviť návrh novely ústavy, a zároveň podrobnejšie priblížil legislatívny proces tvorby tohto dokumentu.

Pán poslanec Fehér sa vrátil k histórii a prijímaniu Ústavy Slovenskej republiky. Poukázal na skutočnosť, že ústavný text vyvolal množstvo sporov, ktorými sa musel v minulosti zaoberať Ústavný súd Slovenskej republiky. Aj tento dôvod bol všeobecne pokladaný predkladateľmi za vážny dôvod pri príprave už novely Ústavy Slovenskej republiky.

Ako šiesty vystúpil v diskusii pán poslanec Šimko, ktorý sa predovšetkým zaoberal základným politickým aspektom prijatej novely.

(Neutíchajúci ruch v sále.)

...

...oceníl prácu predkladateľov novely ústavy, ale zároveň upozornil aj na niektoré úskalí, ktoré sa podľa jeho názoru nachádzajú v predloženom texte. Ako príklad uviedol navrhované postavenie určitých vybraných medzinárodných zmlúv v právnom poriadku Slovenskej republiky a rovnako upozornil aj na riziko niektorých používaných formulácií.

Ďalší páni poslanci vystúpili, pán poslanec Tatár, pán poslanec Zajac a pán poslanec Weiss. Všetci sa vo svojich príspevkoch zamerail na občiansky rozmer ústavy, na prepojenie ústavy a princípov ústavnosti a poukázali na potrebu prijímaných ústavných zmien.

Vážený pán predseda,
kolegyne a kolegovia,

v období od prvého čítania novely Ústavy Slovenskej republiky sa viedli potrebné odborné a vecné diskusie k obsahu predloženého návrhu. Z obsahu týchto diskusií vznikol návrh pozmeňujúceho návrhu, s jeho obsahom sa budete mať možnosť oboznámiť.

Osobitne je však potrebné aj z tohto miesta oceniť spoluprácu s Legislatívnou radou Slovenskej republiky, Ústavným súdom, Združením sudcov Slovenska, s pracovníkmi legislatívneho odboru Národnej rady Slovenskej republiky a zároveň aj s odborníkmi z jednotlivých rezortných ministerstiev a ostatných ústredných orgánov štátnej správy.

Už teraz mi však dovoľte poukázať na niektoré ustanovenia, ktoré bude obsahovať pozmeňujúci návrh. Okrem radu legislatívnotechnických poznámok a spresnení pôvodného návrhu je možné najmä pri tejto príležitosti upozorniť na skutočnosť, že zo všeobecnej diskusie vznikla potreba rozšíriť článok 4 Ústavy Slovenskej republiky, ktorý vymenúva veci vo vlastníctve Slovenskej republiky o jaskyniach. Ide o významné a mimoriadne cenné geomorfologické útvary, ktoré v minulosti vznikli na území Slovenskej republiky, charakterizujú krajinu a tvoria súčasť nášho prírodného bohatstva. Aj z toho dôvodu by mali podľa názoru predkladateľov ostať vo výlučnom vlastníctve štátu. Navrhované riešenie zároveň umožní rozlišovať medzi podzemnými priestormi, ktoré vznikli odčerpávaním určitých nerastných surovín, a tými, ktoré vznikli prirodzeným spôsobom.

V časti prvej hlavy z diskusií vznikol pozmeňujúci návrh, ktorý vyjadruje nový ústavný princíp. V jeho zmysle sa Slovenská republika má zaviazat podporovať národné povedomie a kultúrnu identitu Slovákov žijúcich v zahraničí a podporovať inštitúcie, ktoré si zahraniční Slováci zriaďujú na tento účel, a rovnako aj ich vzťahy s materskou krajinou. V súlade s uvedeným sa bude navrhovať znenie nového ústavného článku 7a. Netreba zmieňovať podrobnejšie skutočnosť, že podobné ustanovenia obsahujú viaceré ústavné dokumenty európskych krajín, ktoré spája skutočnosť, že majú svoje vlastné menšinové komunity v zahraničí. Tiež stojí za zmienku skutočnosť, že v súvislosti s vôľou Slovenskej republiky prijat' Rímsky štatút Medzinárodného trestného súdu a ratifikovať dohovor dotýkajúci sa extradície medzi členskými štátmi Európskej únie je nevyhnutné odstrániť túto prekážku aj z ústavného systému. Na základe uvedeného sa navrhuje aj zmenenie znenia článku 23 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky.

Je tiež zaujímavé, že doterajší text Ústavy Slovenskej republiky nebol v celku v súlade s trendom zvyšovania záujmu spoločnosti o životné prostredie, o ochranu životného prostredia a chýbalo mu ustanovenie, ktoré by obsahovalo ochranu určených druhov rastlín a voľne žijúcich živočíchov. Aj z toho dôvodu prinesie pozmeňujúci návrh nové znenie § 44 ods. 4, v zmysle ktorého bude štát mať povinnosť dbať nielen o šetrné využívanie prírodných zdrojov a ekologickú rovnováhu a účinnú starostlivosť o životné prostredie, ale bude zabezpečovať alebo mať povinnosť zabezpečovať ochranu určených druhov voľne žijúcich rastlín a voľne žijúcich živočíchov.

Na záver mi tiež dovoľte poukázať na skutočnosť, že doterajšie znenie článku 56 ústavy nevystihuje ani vcelku výstižne dostatočné postavenie Národnej banky Slovenskej republiky. A upravuje iba zriadenie emisnej banky, čo je iba jedna z funkcií centrálnej banky Slovenskej republiky. Aj z toho dôvodu pozmeňujúci návrh prinesie nové znenie článku 56, ktoré zvýrazní nezávislosť centrálnej banky a umožní jej v rámci určenej pôsobnosti vydávať všeobecne záväzné právne predpisy, pokiaľ bude na to splnomocnená zákonom.

Vážený pán predseda Národnej rady Slovenskej republiky,
vážení členovia vlády,
kolegyne a kolegovia poslanci,

pokúsil som sa na tomto mieste stručne poukázať na nové veci, ktoré prináša novela Ústavy Slovenskej republiky, a zároveň aj určitým spôsobom v predstihu vás informovať o ďalších krokoch, ktoré prinesie obsah pozmeňujúceho návrhu, ktorý bude neskôr predložený. Treba opätovne zvýrazniť, že predkladatelia novely Ústavy Slovenskej republiky nemajú inú aspiráciu než tú, aby základný zákon Slovenskej republiky bol viac než iba základným zákonom štátu, ale skutočne bol aj základným zákonom, na ktorý budú môcť byť občania Slovenskej republiky hrdí. Vieme, a to treba zopakovať, vieme z celého radu zahraničných skúseností, že dobrá a moderná ústava je nielen dobrým základným zákonom štátu, ale je to zároveň aj dokument, ktorý nazastupiteľným spôsobom dotvára ideu každej štátnosti, a teda aj štátnosti slovenskej.

Opätovne musím vyzvať všetkých kolegov poslancov, kolegyne poslankyne, aby sa pokúsili pred očami občanov Slovenskej republiky dokázať schopnosť povzniesť sa a povznášať sa nad vlastné stranické záujmy a posunúť ústavný systém Slovenskej republiky ďalej, než sa tak stalo v roku 1992. Som úprimne presvedčený, že predložený návrh novely Ústavy Slovenskej republiky práve v tomto ohľade posúva ústavný systém krajiny významným spôsobom dopredu.

Dovoľte mi preto, aby som vás v mene všetkých predkladateľov požiadal o podporu predloženého návrhu novely Ústavy Slovenskej republiky.

Ďakujem, pán predsedajúci, skončil som.

Predseda NR SR J. Migaš:

Ďakujem, pán navrhovateľ. Nech sa páči, zaujmite miesto určené pre navrhovateľov.

Stenografická správa o 45. schôdzi Národnej rady Slovenskej republiky Sedemnásť deň rokovania, 23. februára 2001, výňatok

Predseda NR SR J. Migaš:

...

Panie poslankyne, páni poslanci, rozprava o návrhu skupiny poslancov Národnej rady Slovenskej republiky o novele ústavy bola uzavretá.

Pýtam sa pána poslanca Kresáka, či za navrhovateľov žiada záverečné slovo. Pán navrhovateľ? Pán navrhovateľ si žiada záverečné slovo.

Nech sa páči. Pán poslanec, máte slovo.

...

Poslanec P. Kresák:

Ďakujem, pán predseda Národnej rady Slovenskej republiky.
Vážení pán predseda Národnej rady Slovenskej republiky,
vážení členovia vlády Slovenskej republiky,
kolegyne poslankyne,
kolegovia poslanci,
vážení občania Slovenskej republiky,

rozprava k prerokúvanému návrhu novely Ústavy Slovenskej republiky v rámci druhého čítania trvala 12 rokovacích dní. Počas tohto obdobia mal každý poslanec možnosť vyjadriť svoj postoj a názor k obsahu predloženého návrhu novely ústavy. Okrem takmer stovky prejavov odznelo rekordných 1 411 faktických poznámok, žiaľ, vôbec nie všetky sa dotýkali obsahu predloženého návrhu. Rozprava k takému závažnému

návrhu, akým je prerokúvaná novela Ústavy Slovenskej republiky, totiž v mnohých prípadoch ukázala hluché uši a slepé oči značnej časti diskutujúcich. Často jednoznačne účelové odmietanie ústavných zmien, prekrúcanie histórie a faktografie pripravovaných prác na obsahu predkladanej novely, prekrúcanie podstaty a zmyslu predložených ustanovení, šírenie strachu, často, žiaľ, aj nenávisť voči príslušníkom iných národností a v neposlednom rade ani osočovanie a urážky voči predkladateľom novely základného zákona, to všetko, žiaľ, nemožno hodnotiť inak ako osvedčenie nedostatku politickej kultúry a zodpovednosti voči občanom tejto krajiny niektorými z nás, no, žiaľ, aj ako vysielanie negatívnych signálov pre politických partnerov Slovenskej republiky v zahraničí.

Viaceri poslanci opozície argumentovali, že súčasný ústavný text je v podstate dobrý a nepotrebuje žiadne významnejšie úpravy. Iba veľmi rýchlo možno pri tejto príležitosti konštatovať, že pri vyslovovaní podobných názorov by títo kolegovia mali vysvetliť občanom Slovenskej republiky napríklad, na základe ktorého ústavného článku sa Slovenská republika môže stať súčasťou rodiny vyspelých európskych štátov, na základe ktorého ústavného článku Slovenská republika sa môže zaradiť do akejkoľvek organizácie kolektívnej bezpečnosti, prečo občania Slovenskej republiky dosiaľ nemohli účinne využívať inštitút ústavnej sťažnosti, prečo Európska komisia, Európsky súd pre ľudské práva konštatovali, že ústavná ochrana, ktorú fyzickým a právnickým osobám poskytuje platný text, napríklad v článku 130 ods. 3 ústavy, neposkytuje potrebnú úroveň ústavnej ochrany a prečo medzinárodné stanoviská expertov jednoznačne odmietli štvorročné funkčné obdobie sudcov všeobecných súdov. V podobných otázkach by som mohol pokračovať ešte pomerne dlho. Hovorím to iba z toho dôvodu, že existujú hmatateľné a preukázateľné dôvody na zmenu tohto nevyhovujúceho stavu.

Je však zároveň potrebné konštatovať, že obhajobu súčasného ústavného textu nie vždy motivuje skutočná snaha o zachovanie potrebnej ústavnej stability či nebudaj obava z ďalšieho osudu slovenskej štátnosti, no predovšetkým strach z možného posilňovania občianskeho povedomia z otvárania sa Slovenskej republiky medzinárodnému spoločenstvu a snaha o zachovanie silného vplyvu ústrednej vlády, ako aj snaha

o zachovanie nejasného ústavného textu, ktorý zjednodušuje zneužívanie politickej moci. Sú to teda snahy o zachovanie ústavných mútnych vôd, v ktorých sa potrebujú pohybovať tí, ktorí tento stav potrebujú na dosahovanie vlastných politických a mocenských cieľov.

Vo veľkej miere právne nepodopretá argumentácia, slovná ekvilibristika a hrubá politická demagógia, ktorú sme tu počuli bez vôle počúvať a porozumieť argumentom predkladateľov a všetkých tých, ktorí sa vyjadrovali v prospech návrhu, to boli hlavné zbrane tých, ktorí sa snažia za každú cenu zabrániť ďalšiemu demokratickému napredovaniu Slovenskej republiky. Je to zrejme aj strach pred otváraním sa dnešnej Európe, ktorej politické argumenty nenachádzajú pochopenie. A ani nemôžu. Všetci títo totiž hovoria jazykom, ktorému už takmer nikto nerozumie, a ich nositeľov vytláčajú na okraj politického života.

Moderná demokratická Slovenská republika a uvedomelá občianska spoločnosť sú totiž často najväčším nepriateľom týchto ľudí, no zároveň aj najväčšou politickou prekážkou na realizáciu ich politických a mocenských ambícií. Nie je potrebné na tomto mieste osobitne reagovať na osobné invektívy a urážky, ktoré odznievali počas rozpravy z úst viacerých rečníkov na adresu nielen predkladateľov, ale aj viacerých koalíčných kolegov. Ako predkladatelia sme totiž presvedčení, že aj tí, ktorí sa hlučne hlásia ku kresťanskému konzervativizmu, k širokému a nedefinovateľnému ľudovému hnutiu, a tí, ktorí sa pasujú za jediných ochrancov štátnosti Slovenskej republiky, pred zrakmi verejnosti pečiatkujú a hanlivo urážajú rozličnými prívlastkami svojich kolegov, si sami píšu vlastnú charakteristiku pred očami občanov Slovenskej republiky.

(Neustály ruch v sále.)

Z veľmi zjednodušených výhrad, ktoré v rozprave odzneli voči predloženej novele ústavy vo viacerých prejavoch, sa možno osobitne vrátiť k tým, ktoré sa azda najčastejšie opakovali. Kolegovia z opozície radi poukazovali na akúsi nedokonalosť a terminologické nedostatky predloženého textu. Je pritom nevyhnutné poukázať na skutočnosť, že aj keď predložený text a všetky použité formulácie prešli prísnou oponentúrou Legislatívnej rady vlády Slovenskej republiky, legislatívneho odboru Národnej rady Slovenskej republiky a celého radu ďalších odborníkov, ako

predkladatelia si uvedomujeme, že obsah prakticky každého ustanovenia možno formulovať rozličnými spôsobmi. Zároveň však sme presvedčení, že tieto nemožno formulovať však tak, ako by to chceli tí, ktorí si často nedali námahu ani s prečítaním dôvodovej správy.

My sme pritom nikdy netvrdili, ani netvrdíme, že nami predkladané riešenia sú jediné možné. Tvrdíme však, že na nami predkladaných riešeniach sa spolupodieľali všetky relevantné legislatívne authority, čo významne podporuje opodstatnenosť nami navrhovaných riešení. Aj napriek uvedenému sme veľmi pozorne počúvali každé vyjadrenie, ktoré malo ambíciu prispieť k zvýšeniu kvality predloženého textu alebo odstrániť prípadné pochybnosti o jednoznačnosti výkladu jeho jednotlivých ustanovení. Výsledkom uvedeného je aj obsah viacerých predložených pozmeňujúcich návrhov.

Vážené kolegyne poslankyne, kolegovia poslanci,

vážení občania Slovenskej republiky,

predložený návrh Ústavy Slovenskej republiky je nielen o skvalitňovaní ústavného systému krajiny, no tiež aj o ústavnej a právnej kultúre. Vyvážený mechanizmus ústavnej ochrany, vzájomne dopĺňajúce sa a vyvažujúce sa kompetencie jednotlivých ústavných orgánov a rovnako aj upevňovanie samosprávy nezasahuje do potrebných kompetencií ústrednej vlády. Predkladané ústavné riešenia neboli pripravované pre túto a ani pre ďalšiu žiadnu konkrétnu vládu. Tieto riešenia nemajú slúžiť ani konkrétnym jednotlivcom, nech už zastávajú akúkoľvek ústavnú alebo verejnú funkciu. Uvedené platí bez ohľadu na to, kto dnes vykonáva funkciu prezidenta Slovenskej republiky, predsedu Národnej rady Slovenskej republiky, predsedu vlády, ale aj bez ohľadu na to, kto stojí na čele Ústavného súdu alebo Najvyššieho súdu Slovenskej republiky. Predložený návrh je totiž o takom ústavnom usporiadaní, ktoré dokáže minimalizovať vplyvy politických strán, ale aj vplyv vlády na chod ústavného systému a prispieva tak k naplneniu požiadaviek právneho štátu, predvídateľnosti, rozhodnutiu orgánov verejnej moci a prispieva k požadovanej ústavnej stabilite. Tento návrh je však aj o väčšej zodpovednosti občanov a nás všetkých za verejné financie, ktoré pochádzajú z daní a poplatkov občanov a ktoré musia a budú lepšie slúžiť

určeným a oprávneným potrebám. Tento návrh je aj o potrebnej silnejšej právnej a ústavnej ochrane základných práv a slobôd občanov Slovenskej republiky.

Ak som už spomínal právnu kultúru, musím povedať, že predložená novela je aj o významnom spresnení ústavného textu, ktorý dosiaľ napríklad nepoznal brannú povinnosť občanov, neupravoval podmienky voliteľnosti podpredsedov Najvyššieho kontrolného úradu, nedostatočne upravoval vzdanie sa poslanskeho mandátu, nedostatočne upravoval podpisovanie schválených zákonov určenými ústavnými činiteľmi, nedostatočne upravoval výkon úloh predsedu Národnej rady Slovenskej republiky, nepresne definoval výkon kompetencií prezidenta Slovenskej republiky a jeho zastupovanie a tiež nedostatočne upravoval predmet výkladu ústavných noriem a jeho účinky zo strany Ústavného súdu Slovenskej republiky.

Pri tejto príležitosti pokladám za potrebné tiež reagovať na niektoré námietky, ktoré odzneli v rozprave a dotýkali sa viacerých oblastí. V súvislosti s časovým priebehom prípravných prác treba povedať, že skupina predkladateľov pracovala na návrhu predloženej novely od prvej polovice roku 1999. Aj napriek neochote opozície akýmkoľvek spôsobom zapájať sa do tejto práce vždy sme sa snažili informovať minimálne svojich opozičných kolegov z radov právnikov o aktuálnom stave prípravných prác.

(Reakcia z pléna: Neklamte!)

Návrh vznikol od februára 1999. Ako predkladatelia sme pritom vychádzali tak z vlastných skúseností a poznatkov, ako aj z legislatívneho zámeru na vypracovanie novelizácie ústavy, ktorý ako iniciatívny materiál prerokovala Legislatívna rada vlády v máji 1999. Vychádzali sme však tiež zo záverov konferencie Ústava a legislatívne perspektívy, ktorú v Tatranskej Javorine zorganizoval ešte v roku 1999 Ústavný súd a Legislatívna rada vlády. Rovnako sme vychádzali z konzultácií so širokým okruhom právnych odborníkov prakticky z každej oblasti teórie i praxe i z podnetov a poznámok občanov, ktoré dostávala za uplynulé obdobie Národná rada Slovenskej republiky.

Prvý variant novely ústavy bol predložený na oponentúru členom komisie pre revíziu ústavy na ich spoločnom zasadnutí so zástupcami Združenia sudcov Slovenska 21. apríla 1999 v Krpáčove. Ďalšie porady a oponentúry prebiehali v priebehu roku 1999 na osobitných konferenciách, ktoré sa konali pod záštitou predsedu Národnej rady v Častej-Papiemičke a na následných poradách a konzultáciách tak s reprezentantmi ústredných orgánov, ako aj politických strán a uznávanými ústavnými a právnymi odborníkmi.

Ako predkladatelia sme sa pri svojej činnosti snažili, pokiaľ to bolo možné, zohľadňovať všetky konštruktívne návrhy a pripomienky. Už v prvej polovici roku 1999 zorganizoval z iniciatívy predkladateľov predseda Národnej rady Slovenskej republiky tzv. okrúhly stôl, pri ktorom aj členovia opozície dostali nielen výsledok legislatívneho zámeru, no zároveň bolo aj dohodnuté, že do jedného mesiaca budú môcť odovzdať svoje pripomienky k tomuto materiálu. Žiaľ, vo väčšine prípadov sa tak nestalo. Masovokomunikačné prostriedky boli oboznámené s obsahom zamýšľanej novely na osobitnej tlačovej konferencii, ktorá bola zorganizovaná koncom leta 1999, pričom všetci prítomní zástupcovia médií dostali zároveň aj kópie zamýšľaného legislatívneho zámeru. Aj z uvedeného je zrejmé, že v diskusii o obsahu predloženého návrhu novely ústavy, že tejto diskusii sa venoval podstatný väčší priestor než samotnému návrhu ústavy v roku 1992.

(Neustály ruch v sále.)

Často odznievalo v rozprave, že existovalo veľa návrhov a že niektorí kolegovia z opozície sami mali z toho zmätok. Áno, je skutočnosťou, že počas prípravných prác sa pochopiteľne menil obsah jednotlivých pracovných verzií. Celkovo sa vypracovalo 27 takýchto verzií. V rozprave jasne odznelo, že opozícia bola o týchto verziách priebežne informovaná. Bolo preto jednoznačným klamstvom označovať jednotlivé pracovné verzie za návrh novely ústavy, keďže každý z nás, každý z nás vie, že návrh je iba jeden a tento bol v súlade s rokovacím poriadkom Národnej rady Slovenskej republiky dodaný do Kancelárie Národnej rady Slovenskej republiky dňa 25. mája 2000. O uvedenom sa možno mimo každej pochybnosti presvedčiť na základe otlaku pečiatky Národnej rady

Slovenskej republiky na samotnom predložennom návrhu. Ak kolegovia z opozície poukazovali na to, že mali k dispozícii veľký počet verzií pripravovaného návrhu, iba priznali, že boli nielen permanentne informovaní o stave a priebehu prípravných prác, ale aj to, že mohli do týchto kedykoľvek zasiahnuť.

Stojí za zmienku tiež pripomenúť, že prvé čítanie tohto návrhu sa konalo v dňoch 15. a 16. júna 2000, teda minimálne 14 dní po doručení návrhu, a vonkoncom nie hodinu pred prvým čítaním, ako to opakovane, nepravdivo tvrdia niektorí poslanci. Tvrdenia, že verejnosť nebola dostatočne informovaná o obsahu prerokúvanej novely a že k nej nepreběhla odborná diskusia, možno tiež veľmi jednoducho vyvrátiť. Možno tak urobiť napríklad za pomoci tematickej rešerše, ktorú vypracovala Národná rada Slovenskej republiky z článkov publikovaných k tejto problematike od mája 1999, ale tiež aj za pomoci balíka stanovísk, názorov jednotlivcov, odborníkov, odborných pracovníkov ústredných orgánov štátnej správy a ďalších, ktoré sme dostali k obsahu predloženého návrhu. Tu je časť toho balíka so stanoviskami ústredných orgánov, jednotlivcov a odborníkov k predloženej novele.

Mohol by som vypočítat, kto všetko sa vyjadroval k predloženému návrhu. Mohol by som začať Inštitútom aproximácie práva, ministerstvom zahraničných vecí. Mohol by som spomenúť splnomocnenca vlády pre zahraničných Slovákov, Združenie sudcov Slovenska, predsedu Najvyššieho súdu, predsedu Slovenskej akadémie vied, legislatívne sekcie jednotlivých ministerstiev, Krajský súd v Bratislave, Slovenskú lekársku komoru, legislatívny odbor ministerstva zahraničných vecí, ministerstva obrany, ministerstvo práce a sociálnych vecí, Konferenciu odborových zväzov, agenta Slovenskej republiky v konaní pred Európskym súdom pre ľudské práva. A mohol by som takto ešte dlho pokračovať.

V čase od mája 1999 do mája 2000 bolo v tlači publikovaných celkom 52 významnejších článkov venovaných obsahu navrhovanej novely. Od januára 2000 do februára 2001 bolo publikovaných 117 takýchto článkov a v televízii bolo zverejnených celkovo 52 vystúpení a príspevkov na tému novela Ústavy Slovenskej republiky.

K údajnému nedostatku predloženej novely, ktorý má spočívať v tom, že spolu s ňou neboli predložené aj návrhy vykonávacích zákonov, možno konštatovať to, čo tu už tiež odznelo. Ten, kto si prečíta zákon o rokovacom poriadku Národnej rady Slovenskej republiky, vie, že takáto povinnosť existuje pre predkladateľov iba v prípade, ak vykonávací predpis má nadobudnúť účinnosť zároveň so zákonom, na ktorého výkon má byť vydaný. Toto, samozrejme, nie je príklad predkladanej novely Ústavy Slovenskej republiky. Aj v tomto prípade teda išlo o dezinformáciu, a pritom už ani nie je potrebné poukázať na to, že mnohé zákonné úpravy, ktoré predpokladá dokonca platný ústavný text, dosiaľ neboli prijaté.

K počtu pozmeňujúcich návrhov aj tie skutočnosti a tie čísla, ktoré tu odznievali v rozprave, možno pomerne jednoducho vyvrátiť všetkými dôkazmi, ktoré sú k dispozícii. Každý, kto troška pozná legislatívny proces, vie, že každý predložený poslanecký legislatívny návrh sa po svojom prvom čítaní dostáva do Legislatívnej rady vlády Slovenskej republiky a do odboru legislatívy a aproximácie Kancelárie Národnej rady. Nami predložený návrh má celkovo 91 bodov. Legislatívna rada vlády mala k nami predloženému návrhu po dvoch rokovaníach, na ktorých sme sa zúčastnili ako predkladatelia, celkovo 57 v úplnej väčšine legislatívnotechnických pripomienok. Odbor legislatívy a aproximácie Kancelárie Národnej rady si následne osvojil všetky pripomienky Legislatívnej rady a formuloval štyri nové vlastné pripomienky. Jeho stanovisko malo preto celkovo 60 bodov. O týchto skutočnostiach sa mohol každý z poslancov jednoducho presvedčiť, pokiaľ si dal tú námahu a prečítal si zmienené stanoviská. Na základe uvedeného je teda jednoznačným zavádzaním tvrdenie o stovkách pozmeňujúcich návrhov, tak ako to odznievalo v rozprave.

Ku konštatovaniu, že predkladaná novela by mohla byť akousi oktrojovanou novelou ústavy v prípade, ak bude prijatá bez súhlasu opozície. Nuž, ak k tomu skutočne dôjde, bude nás to mrzieť, ale aj tak musíme konštatovať, že stojí za zmienku pripomenúť, že ako oktrojované ústavy sa označovali a označujú výlučne také ústavy, ktoré v minulosti vo feudálnych usporiadaniach nanútili panovníci ako nositelia suverenity svojim poddaným. V žiadnom demokratickom režime, pán kolega, v ktorom je akákoľvek ústavná zmena možná a prijatá demokraticky zvolenými

zástupcami občanov ako nositeľov suverenity a v súlade s platnými podmienkami na ústavnú zmenu, je preto každé takéto tvrdenie o oktrojovanej ústave iba politickou demagógiou.

Niektorí kolegovia vo svojom vystúpení vyjadrovali aj želanie po tom, aby sa dnes alebo v súčasnosti robili iba nevyhnutné sanačné úpravy ústavného textu a tento by sa potom mal zakonzervovať tak, aby ani prípadná budúca ústavná väčšina nemala možnosť meniť text podľa svojich politických, mocenských či individuálnych predstáv. Tieto námietky uvádzali, že takéto poistky, ktorými múdri štátnici zabezpečili stabilitu ústavy a stabilitu spoločnosti, sú známe a používané viacerými demokratickými štátmi Európy. Iste, v tomto s nimi možno súhlasiť. Musíme však pripomenúť, že boli sme to my, ktorí sme už dávnejšie konštatovali, že spôsob zmeny Ústavy Slovenskej republiky sa bude musieť v budúcnosti zmeniť. Na tomto mieste je však otázka, prečo o takej poistke neuvádzali predkladatelia už pri príprave samotného ústavného textu.

Pár poznámok k okamihu prijímania ústavných zmien. Podľa viacerých kolegov z opozície dochádza k väčším ústavným zmenám pri revolúciách a zásadných demokratických premenách. Chceli tým naznačiť azda kolegovia, pýtam sa, či vo Francúzsku, v krajine, kde sa ústava 5. republiky, dnes platná, prijala v roku 1958 a táto sa už prvýkrát menila v roku 1962 a potom ešte následne minimálne deväťkrát, či v Spolkovej republike Nemecko, kde majú základný zákon z roku 1949 a tento bol dodnes 41-krát menený, či vo Fínsku, kde od marca minulého roku platí nová ústava, alebo dokonca aj vo Švajčiarsku, kde od 1. januára 2001 platí nová ústava, prebehla v týchto krajinách nejaká revolúcia alebo zásadná zmena, ktorú sme nepostrehli?

(Reakcia z pléna.)

Uvedené pokladáme na potrebné na tomto mieste uviesť iba z dôvodu, že dnes ideme rozhodovať nie o novej Ústave Slovenskej republiky, ale iba o niektorých nevyhnutných korekciách platného ústavného textu. Pri všetkej vážnosti k tomuto ústavnému a významnému kroku aj uvedené príklady dokazujú, že každá rozumná spoločnosť sa rozhodne pre korekciu ústavného textu nie v čase základných

spoločenských premien, ale najmä vtedy, keď si to vyžadujú buď jeho preukázateľné a preukázané nedostatky, alebo keď sa tento text stane brzdou jej ďalšieho napredovania. Odmietanie takýchto korekcií totiž neprináša nič iné iba stagnáciu, konzervovanie stavu, v ktorom rastie vnútorné napätie v spoločnosti, narastá neúcta k základnému zákonu a znižuje sa jeho schopnosť plniť svoje základné funkcie. Ak teda chceme, aby Ústava Slovenskej republiky bola skutočne fundamentom našej modernej štátnosti, základom racionálneho a vyváženého usporiadania vzťahov medzi najvyššími ústavnými orgánmi, sme povinní aj v súčasnosti pristúpiť k zmenám tohto základného zákona.

(Ruch v sále a smiech.)

Podme však aj k niektorým vecným problémom. Odznievali námietky k obsahu článku 1 ods. 2 navrhovaného znenia novely Ústavy Slovenskej republiky. Niektorí kolegovia namietali neúmernú abstraktnosť pojmu medzinárodného záväzku. Vo svojich vystúpeniach si pýtali vysvetlenie. Nuž, pokúsím sa o to.

Každý, kto sa trochu venuje medzinárodnému právu, vie, že medzinárodné záväzky môžu mať niekoľko foriem. Ako medzinárodné zmluvy, to je jedna z ich foriem, ako zmluvy takéhoto charakteru sa označujú nielen samotné medzinárodné zmluvy, ale aj pakty, dohovory a protokoly. Všetky tieto formy predstavujú právne záväzky pre štáty, ktoré ich ratifikovali a ktoré k nim pristúpili. V medzinárodnom verejnom práve sa však používajú aj iné formy medzinárodných záväzkov. Tieto zvyknú mať formu deklarácií, zásad, smerníc, odporúčaní alebo aktov a používajú sa tiež aj medzinárodné dohody. Väčšina z uvedených deklarácií, zásad, odporúčaní alebo dohôd ukladá iba politicky záväzné povinnosti a tieto dokumenty majú politický charakter. Pri uvedenom je potrebné práve poukázať na to, že v zmysle článku 3 Viedenského dohovoru o zmluvnom práve medzinárodné dohody, ktoré nemusia mať vždy písomnú formu, na tieto sa nevzťahuje medzinárodný dohovor o zmluvnom práve.

Ako predkladatelia sme preto presvedčení, že je potrebné a správne, aby naša krajina, podobne ako aj celý rad ďalších, sa aj vo svojej ústave prihlásila k tomu, že uznáva a dodržiava nielen pravidlá medzinárodného práva, medzinárodné zmluvy, ktorými je viazaná, ale práve aj tieto ďalšie

medzinárodné záväzky a teda všetky svoje medzinárodné záväzky, nech už sú akéhokoľvek pôvodu. Základom takéhoto prístupu je rešpektovanie starej, no dodnes uznávanej zásady medzinárodného práva „pacta sunt servanda“, ktorá hovorí o tom, že je nevyhnutné a potrebné dodržiavať dohovory, aj keď nie sú uzatvárané formou striktných medzinárodných zmlúv.

K námitkam voči článku 7 ods. 1 treba pripomenúť, že platný text hovorí o tom, že Slovenská republika môže na základe slobodného rozhodnutia vstúpiť do štátneho zväzku s inými štátmi. Nami predložený návrh v tomto zmysle spresňuje pôvodné platné znenie ústavného textu. Do novo formulovaného článku 7 ods. 1 sa totiž preberá pôvodný text, no vypúšťa sa znenie druhej vety a druhá veta konštatovala, že „právo vystúpenia z takéhoto zväzku nemožno obmedziť“. Obsah tejto vety totiž nielenže nesmeroval k dosiahnutiu želaného cieľa, ale vopred priamo obmedzoval možnosť vstupu Slovenskej republiky do štátneho zväzku s inými štátmi v budúcnosti.

Navrhujeme však uvedenú formuláciu zachovať v takejto podobe aj napriek tomu, že pôvodne toto ustanovenie slúžilo iba ako akási poistka pre prípadnú možnosť opätovného zväzku štátneho zväzku s Českou republikou. Robíme tak najmä v súvislosti s tým, že aj keď Európsku úniu v súčasnosti nemožno označiť ani za federáciu štátov, ale ani za konfederatívny zväzok štátov, v budúcnosti je podobný vývoj veľmi pravdepodobný. Keďže každé ústavné riešenie, ktoré je pripravené, musí byť pripravené aj na budúci spoločenský vývoj. Iba tým dokáže prispievať k stabilite samotej ústavy a celého ústavného systému. Pokladáme za vhodné a odôvodnené ponechať uvedené ustanovenie ako súčasť ústavného textu.

K námitkam voči článku 7 ods. 2. Skôr ako sa dotknem samotného návrhu a obsahu navrhovaného znenia, musím vyjadriť určité argumenty ku kritike a musím poukázať najmä v tejto súvislosti na obsah analytického materiálu, ktorý ešte v rokoch 1996 – 1997 vypracovala pre potreby Slovenskej republiky Medzinárodná právna kancelária a Konzorcium (už viackrát tu spomínané) Gomez-Acebo & Pombo. V úvodne tohto materiálu sa konštatuje, a verím, že všetci poslanci mali možnosť sa s týmto

materiálom oboznámiť, že integrácia do Európskej únie zapríčinila novelizáciu väčšiny ústav členských štátov Európskej únie. Väčšinou preto, lebo Veľká Británia nemá písanú ústavu a toto riešenie bolo prijaté formou zákona v tejto krajine.

Na základe uvedeného tie zmeny ústav možno rozlišovať medzi dvomi skupinami štátov. Medzi štátmi, ktoré vo chvíli vstupu alebo veľkej reformy, akou bola Maastrichtská zmluva, novelizovali svoje ústavy za účelom ratifikácie zmlúv. A medzi štátmi, ktoré predvídali tzv. otvorenú klauzulu za účelom pokračovania vstupu do Európskej únie. Keďže naša Slovenská republika je krajinou, s ktorou prebieha proces rokovania o budúcom vstupe do Európskej únie, je aj podľa tohto odborného posudku potrebné, aby sa do jej ústavy dostala otvorená klauzula, klauzula, ktorá umožní jej vstup do Európskej únie. Aj tento odborný posudok však konštatuje, že platné znenie článku 7 je priamo neaplikovateľné na právny charakter ustanovenia Európskej únie najmä preto, že explicitne nepredpokladá možnosť prevodu či obmedzenia niektorých suverénnych práv.

Kolegyne a kolegovia, jedným z kľúčových prvkov v procese Slovenskej republiky o jej vstupe do Európskej únie je jasné demonštrovanie jej rozhodnutia dosiahnuť tento konkrétny cieľ. Uvedené pochopili ako prví ústavodarcovia v Poľskej republike, keď v novej ústave z roku 1977 už zakomponovali podobný článok. Podobné riešenie sa zvažuje a opakovane prerokúva v súčasnosti aj v Českej republike. Aj s ohľadom na uvedené zohráva v súčasnosti aj pre Slovenskú republiku mimoriadny význam okrem politických faktorov aj faktor časový.

Pri charakteristike prevádzania obsahu prevádzajúceho ustanovenia možno pritom rozlišovať medzi štátmi, ktoré vo svojich ústavách sa rozhodli pre jednu z troch možných foriem, a to jednak obmedzili vlastnú zvrchovanosť, ako to urobilo Taliansko, Nemecko alebo Grécko, postúpili vlastné právomoci, urobilo tak Holandsko, Luxembursko alebo Belgicko, alebo medzi štátmi, ktoré rozhodli o prevode alebo spoločnom výkone niektorých vlastných právomocí, tak to urobilo Rakúsko, Španielsko alebo Francúzsko. Pri uvedenom je potrebné poukázať na skutočnosť, že každé z týchto riešení prináša z pohľadu Európskych spoločenstiev a Európskej

únie rovnaký výsledok a znamená obmedzenie časti suverénnych práv prevádzajúcej krajiny. Sama predmetná štúdia odborného konzorcia pri odpovedi na hľadanie najvhodnejšej formy prevádzajúceho ustanovenia v Ústave Slovenskej republiky uprednostnila použitie formuly typu prevodu kompetencií. Táto štúdia sa rovnako prihovára aj za ratifikáciu medzinárodnej zmluvy, ktorej obsahom by bol prenos kompetencií kvalifikovanou väčšinou Národnej rady. Vaše riešenie v tejto súvislosti počíta s kvalifikovanou trojpätinovou väčšinou poslancov.

Teraz sa však vráťme k samotnému textu. Podľa celého radu príspevkov je nami navrhované riešenie nevýhodné, z pohľadu národného záujmu dokonca až príliš kapituláčne. Nebolo a ani nemohlo byť vysvetlené v čom. Treba povedať, že zdá sa nám, že uvedená argumentácia bola spôsobená práve tou ľahkosťou pokušenia podľahnúť prítomnosti televíznych kamier. Je to totiž odôvodniteľné aj tým, že pri týchto argumentoch všetci, ktorí podobným spôsobom vyčítali obsah tohto ustanovenia, zabudli minimálne na dve veci, že toto ústavné splnomocnenie bude platiť do budúcnosti a že obsahuje možnosť, vonkoncom nie povinnosť Národnej rady Slovenskej republiky určitým spôsobom rozhodnúť, a tiež aj na to, že v súlade s navrhovaným článok 84 ods. 4 bude na potrebné schválenie takejto medzinárodnej zmluvy súhlas minimálne 90 poslancov, teda súhlas taký, aký je potrebný na každú zmenu Ústavy Slovenskej republiky.

Kolegyne a kolegovia, predpokladom na každý prenos suverenity, nech už je ústavne vyjadrený ktoroukoľvek z uvedených foriem, je teda úprava vnútroštátneho právneho poriadku každého štátu, ktorý sa uchádza o vstup do Európskej únie. Aj keď sa ako predkladatelia nemôžeme stotožniť s neopodstatnenou kritikou, ktorá odznievala k obsahu navrhovaného ustanovenia, veľmi pozorne sme počúvali všetky výhrady, ktoré tlmočili aspoň troška racionálne stanoviská. Rozmýšľali sme pritom, ako odstrániť obavy vyslovené kolegami z opozície a zároveň zachovať účel tohto ustanovenia. Výsledok predstavuje pozmeňujúci návrh, ktorý vytvára inú, no rovnako legitímnu ústavnú konštrukciu na dosiahnutie integračného cieľa Slovenskej republiky. Nemáme problém vysloviť našu podporu tomuto riešeniu.

K navrhovanému článku 7 ods. 5. Toto riešenie konštatuje, že „medzinárodné zmluvy o ľudských právach a základných slobodách, čiže zmluvy, na ktorých vykonanie nie je potrebný zákon, a medzinárodné zmluvy, ktoré priamo zakladajú práva a povinnosti fyzických osôb alebo právnických osôb a ktoré boli ratifikované a vyhlásené spôsobom ustanoveným zákonom, majú prednosť pred zákonmi“.

Kolegyne a kolegovia, pri odôvodneniach charakteristiky tohto ustanovenia je potrebné všetkým opätovne upozorniť na to, že podľa článku 27 Viedenského dohovoru o zmluvnom práve sa žiadny štát, a to teda ani Slovenská republika, pre ktorú je tento dohovor záväzný, nemôže dovoľávať ustanovení svojho vnútroštátneho práva ako dôvodu na neplnenie medzinárodnej zmluvy. Treba tiež upozorniť a konštatovať, že aj podľa rozsudku Stáleho súdu medzinárodnej spravodlivosti ešte z roku 1932 žiaden štát nemôže namietat' proti inému štátu svoju vlastnú ústavu, aby sa vyhol záväzkom, ktoré mu ukladá medzinárodné právo alebo platné medzinárodné zmluvy.

Ústavný poriadok Slovenskej republiky do roku 1989, pritom podobne ako právne poriadky ostatných bývalých socialistických krajín, formálnoprávne dlhodobo charakterizoval uprednostňovanie vnútroštátneho práva pred právom medzinárodným. Čiastočné prelomenie tejto doktríny prinieslo až prijatie ústavného zákona číslo 23/1991, ktorým sa uvádzala Listina základných práv a slobôd ako ústavný zákon Federálneho zhromaždenia Českej a Slovenskej Federatívnej Republiky. Už v § 2 tohto ústavného zákona sa konštatovalo, že „medzinárodné zmluvy o ľudských právach a základných slobodách, ktoré boli ratifikované a vyhlásené česko-slovenskou federáciou, sú na jej území všeobecne platné a majú prednosť pred zákonom“. Na tento trend pozitívne nadviazal aj text Ústavy Slovenskej republiky, v ktorého článku 11 sa uvádza, že „medzinárodné zmluvy o ľudských právach a základných slobodách, ktoré Slovenská republika ratifikovala a boli vyhlásené spôsobom ustanoveným zákonom, majú prednosť pred jej zákonmi, ak zabezpečujú väčší rozsah ústavných práv a slobôd“.

Doterajšie skúsenosti z uplatňovania ústavy pritom však ukazujú, že aj v otázke dodržiavania medzinárodných záväzkov a v úprave správania sa orgánov verejnej moci pri plnení týchto medzinárodných záväzkov existujú viaceré slabé miesta. Nedostatočne je stále upravený vzťah medzinárodného a vnútroštátneho práva, nedostatočne je upravené miesto a postavenie noriem a pravidiel medzinárodného práva vo vnútroštátnom právnom poriadku v hierarchii právnych noriem a nedostatočne sú upravené aj podmienky použitia noriem medzinárodného práva vo vnútroštátnom právnom poriadku. Aktuálny vývoj, ktorým prešli ústavné systémy všetkých členských štátov Európskej únie v posledných desaťročiach, pritom jasne a jednoznačne poukazuje na potrebu za ustanovených podmienok modifikovať doktrínu vnútornej suverenity právneho poriadku štátu v prospech medzinárodného práva, ale tieto skúsenosti zároveň dokazujú aj všetky výhody, ktoré vyplývajú z takejto zmeny.

Záujem Slovenskej republiky stať sa skutočnou súčasťou rodiny moderných vyspelých štátov preto vyžaduje, aby sa nielen aj jej ústavný text modifikoval a vyjadroval záväzok rešpektovať a dodržiavať všeobecné pravidlá medzinárodného práva, ale vyžaduje aj uznanie toho, aby tie najvýznamnejšie medzinárodné zmluvy, s ktorými vyslovila súhlas Národná rada Slovenskej republiky a ktoré boli riadne ratifikované a vyhlásené, boli priamo záväzné a mali prednosť pred jej zákonmi. Touto koncepciou sa Slovenská republika prikloní k prevládajúcej skupine demokratických štátov, ktoré sa rozhodli pre tzv. tú monistickú koncepciu pri preberaní medzinárodného práva.

Je to veľmi významné najmä preto, že aj Slovenská republika prevzala množstvo medzinárodných záväzkov a zmlúv, z ktorých pre ňu vyplývajú konkrétne práva a povinnosti. V súčasnosti je tiež však významné, že Slovenská republika uzatvára aj také medzinárodné zmluvy, ktoré priamo zakladajú práva a povinnosti pre fyzické osoby alebo pre právnické osoby, ktoré sa nachádzajú na jej území. Je preto nielen potrebné čo najpresnejšie definovať, ktoré medzinárodné zmluvy vyžadujú pred svojou ratifikáciou súhlas Národnej rady, ale aj to, ktoré medzinárodné zmluvy, s ktorými vysloví súhlas táto Národná rada, budú priamo záväzné a budú mať prednosť pred zákonmi Slovenskej republiky.

Pokiaľ sa Slovenská republika aj po roku 1993 snažila vyhýbať priamemu dosahu svojich medzinárodných záväzkov, dnes na vnútroštátne záležitosti je už jednoznačne potrebné odkloniť sa od podobných ústavných koncepcií. Aj Slovenská republika totiž musí dokázať vhodnejšie ústavné prepojiť medzinárodné právo so svojím vnútorným právnym systémom. Spôsobuje to skutočnosť, že vlastne dodnes nemáme všeobecnú recepčnú preberaciu normu, ktorou by sa aspoň časť platných medzinárodných zmlúv vyhlásovala za súčasť vnútorného poriadku Slovenskej republiky.

Podľa súčasnej právnej a ústavnej úpravy totiž platí, že medzinárodné zmluvy okrem zmlúv o ľudských právach a základných slobodách možno bezprostredne aplikovať v našom právnom poriadku iba v prípadoch, keď medzinárodná zmluva upravuje odlišne niektoré veci a právny poriadok sám v jednotlivých zákonoch na to poukazuje. Na základe tejto praxe v súčasnosti máme značný počet podobných odkazov na medzinárodné právo, ale tieto odkazy nie sú v jednotlivých zákonoch jednotne formulované. Výsledkom je celková neprehľadnosť a nie vždy rovnaké uplatňovanie týchto ustanovení orgánmi aplikácie práva. Takýto stav komplikuje život občanom, komplikuje život právnickým osobám, ale aj štátnym orgánom, no zároveň aj komplikuje vnímanie Slovenskej republiky ako spoľahlivého partnera v medzinárodných záväzkoch.

Aj s ohľadom na uvedené sa navrhuje nové vymedzenie medzinárodných zmlúv, ktoré budú priamo záväzné a budú mať prednosť pred zákonom. Pochopiteľne, kolegyne a kolegovia, že k ratifikácii týchto medzinárodných zmlúv bude dávať svoj súhlas táto Národná rada Slovenskej republiky a táto Národná rada navyše aj získa oprávnenie v rámci uvedeného rozhodovať, či pôjde o medzinárodné zmluvy, ktoré budú mať prednosť pred jej zákonmi. Náležitou, bez ktorej nebude možné ani v budúcnosti požadovať priamu záväznosť medzinárodných zmlúv, bude aj v budúcnosti ich vyhlásenie v Zbierke zákonov Slovenskej republiky.

Nami navrhovaná koncepcia tohto tzv. monistického prístupu k medzinárodnému právu je zakotvená v už zmienenom Viedenskom dohovore a rešpektujú túto koncepciu ústavné systémy prevažnej väčšiny

európskych krajín. Z nových demokracií, ktoré sa rozhodli už akceptovať túto doktrínu v minulosti, možno spomenúť nielen už zmienenú Ruskú federáciu, ktorá v článku 15 bod 4 svojej ústavy z roku 1993 už konštatuje, že „všeobecne uznávané princípy a normy medzinárodného práva a medzinárodné zmluvy Ruskej federácie sú súčasťou jej právneho systému“. Ale možno zmieniť aj Poľskú republiku, ktorá to už zakotvila do ústavy, možno spomenúť Lotyšsko, Slovinsko a Bulharsko.

Kolegyne a kolegovia, popredný európsky právnik Antonio La Pergola, predseda Benátskej komisie, bývalý predseda talianskeho Najvyššieho súdu a člen Európskeho súdneho dvora, vysvetlil v jednej zo svojich prác dôvody na stále širšiu akceptáciu medzinárodného práva pred vnútroštátnym právom, keď uviedol: „Táto široká tradícia internacionalizmu v európskom ústavnom systéme bola založená už v období babieho leta medzi dvomi svetovými vojnami. Toto obdobie, aj keď skutočne len prechodné, bolo poznamenané agresívnymi nacionalistickými náladami, ktoré začali rozosievať semená konfliktu. Mohol by však“, pýta sa La Pergola, „niekto vyvrátiť, že legalizmus ducha Ženevy sa vďaka schopnosti obzrieť sa do minulosti v európskej kultúre v súčasnosti vrátil po vylepšenom a novom duchu Štrasburgu po druhej svetovej vojne?“ La Pergola pritom nachádza paralelu medzi dnešnou nadradenosťou medzinárodného práva nad vnútroštátnym právom v Európe, aj niekdajšou nadradenosťou národného práva nad právom všeobecným. Zároveň však upozorňuje, že „všetky autoritatívne a autoritárske režimy, ktoré po dlhé roky tvrdili, že medzinárodné normy sa zastavujú na hraniciach štátu a že presadzovanie ich ďalšieho preniknutia do štátu sa rovná zasahovaniu do vnútorných vecí zvrchovaného štátu, zabúdali na to hlavné: Väčšina moderných štátov sa pripojila k medzinárodným dohodám, ktoré majú priamy vzťah k tomu, čo sa deje vo vnútri krajiny, predovšetkým preto, aby sa na základe dosiahnutého pokroku na medzinárodnej úrovni mohli prispieť k pokroku na úrovni vnútroštátnej“. A to je, myslím, aj naša súčasná ústavná ambícia.

Kolegyne a kolegovia, v súvislosti s prerokúvanou novelou ústavy dovoľte mi zmieniť sa ešte veľmi stručne o niektorých ďalších ustanoveniach.

Obsah navrhovaného článku 7 písm. a). V súvislosti s názorními niektorých poslancov, ktorí vo svojich vystúpeniach tlmočili aj stanoviská napríklad zahraničných Slovákov a ich združení, vyjadrovali svoje názory na obsah a proces prerokúvania navrhovaných ústavných zmien, je nevyhnutné poukázať na to, že pri dnešnom, pri doterajšom prerokúvaní návrhu novely ústavy prakticky so žiadnou pozornosťou sa nestretlo ustanovenie, ktoré prináša práve novoformulovaný článok 7 písm. a). V tomto ustanovení sa konštatuje, že „Slovenská republika podporuje národné povedomie a kultúrnu identitu Slovákov žijúcich v zahraničí, podporuje ich inštitúcie zriaďované na dosiahnutie tohto účelu a podporuje aj ich vzťahy s materskou krajinou“.

Nami navrhované ustanovenie totiž formuluje nový významný ústavný princíp. V jeho zmysle sa Slovenská republika zaväzuje preberať zodpovednosť a podporovať národné povedomie a kultúrnu identitu Slovákov žijúcich nielen v Českej republike, Maďarsku, v bývalej Federálnej republike Južoslávie, v Spojených štátoch amerických či v Kanade, ale zaväzuje sa aj podporovať inštitúcie, ktoré si zahraniční Slováci zriaďujú na tento účel. Ide teda o významné preberanie zodpovednosti za udržiavanie národných tradícií všetkých tých, ktorých spája príslušnosť k slovenskému národu, a všetkých tých, ktorí buď sami, alebo ktorých predkovia sa rozhodli pre život mimo územia svojej materskej krajiny.

Podobné ustanovenie dosiaľ v našom ústavnom texte chýbalo. Chýbalo aj napriek tomu, že v súčasnosti ho už obsahujú viaceré ústavné dokumenty európskych krajín. Navrhované ustanovenie, to je tiež dôležité povedať, pritom predstavuje jednu z pozitívnych ohlasov predkladateľov tejto novely na podnety, ktoré prichádzali a prišli zvonka. V tomto prípade napríklad od splnomocnenca vlády Slovenskej republiky pre zahraničných Slovákov a od krajinských spolkov a organizácií Slovákov žijúcich v zahraničí.

Pokladám za potrebné zmieniť sa ešte aj k obsahu navrhovaného článku 6 ods. 5 Ústavy Slovenskej republiky, voči ktorého obsahu tiež viacerí kolegovia vzniesli určité námietky. V čom spočíva obsah nami navrhovanej zmeny? Platný text v článku 26 ods. 5, ako azda viete,

konštatuje, že „štátne orgány a orgány územnej samosprávy majú povinnosť primeraným spôsobom poskytovať informácie o svojej činnosti v štátnom jazyku“. V nami predkladanom znení navrhujeme práve slová „štátne orgány a orgány územnej samosprávy“ nahradiť slovami „orgány verejnej moci“. Musím povedať, že dosť dobre nerozumieme a azda ani občania nemôžu rozumieť kritike za to, že sa snažíme v základnom zákone rozšíriť povinnosti každého, na koho štát previedol alebo v budúcnosti prevedie zabezpečovanie niektorých z jeho funkcií. Rozširovanie povinnosti na to, aby takýto orgán informoval občanov o svojej činnosti v materinskom, teda v štátnom jazyku. Platné znenie totiž v článku 26 ods. 5 nepozná takúto povinnosť, napríklad primeraným spôsobom poskytovať informácie v štátnom jazyku pre orgány záujmových samospráv, ktorými sú stavovské a záujmové komory, ale nepozná takúto povinnosť ani pre verejnoprávne orgány a organizácie, ktorými je napríklad Slovenský rozhlas, Fond národného majetku alebo Slovenská televízia. Takýto ústavný stav jednoznačne do značnej miery zužuje dosah ústavného práva občanov na informácie, no zároveň je aj v rozpore s tým, ako sa k uvedenej problematike pristupuje dnes v moderných demokraciách. Náš návrh teda vychádza z toho, že pojem „verejná moc“ a pojem „orgán verejnej moci“, tieto dva pojmy sú dnes už ustálenými pojmami a sú to pojmy, ktoré sú svojim obsahom širšie a komplexnejšie než dosiaľ používané pojmy „štátna moc“, „štátne orgány“, resp. „ústredné orgány štátnej správy“.

(Ruch v sále.)

Námietky niektorých poslancov, že pojmy „verejná moc“ a „orgán verejnej moci“ nie sú definované, hovoria o nedostatkoch už vo vedomostiach. Tieto pojmy totiž ešte v roku 1992 definoval vo svojom náleze Ústavný súd Českej a Slovenskej Federatívnej Republiky, keď konštatoval, že „verejnou mocou je taká moc, ktorá autoritatívne rozhoduje o právach a povinnostiach subjektov a robí tak priamo alebo sprostredkované. Subjekt, o ktorého právach alebo povinnostiach rozhoduje orgán verejnej moci, nie je v rovnoprávnom postavení s týmto orgánom a obsah rozhodnutí orgánu verejnej moci nezáleží na vôli subjektu. Kritériom na určenie, či určitý subjekt v konkrétnej situácii koná ako orgán verejnej moci, je skutočnosť, či tento orgán rozhoduje o právach

a povinnostiach iných osôb a či tieto rozhodnutia sú štátnou mocou vynútiteľné. Teda či môže štát do práv alebo povinností zasahovať“.

(Neutíchajúci ruch v sále a reakcia z pléna.)

Navrhované nahradenie pojmov „štátne orgány“ a „orgány územnej samosprávy“ pojmom „orgány verejnej moci“ teda jednoznačne posilňuje demokratický princíp a posilňuje aj samotné práva občanov. V žiadnom prípade nemôže znamenať ani v prinajmenšom ohrozenie samotného štátu, čo potvrdzuje tak prax v Českej republike za ostatných 7 rokov, ale predovšetkým aj ústavná prax v ďalších európskych krajinách.

Kolegyne a kolegovia, dovoľte mi tiež zmieniť sa k niektorým námietkam k článku 60 predloženého návrhu. Tieto námietky sa dotýkali rozširovania kontrolných kompetencií Najvyššieho kontrolného úradu voči verejnoprávnym inštitúciám zriaďovaným zákonom. Navrhované rozšírenie kontrolnej pôsobnosti Najvyššieho kontrolného úradu sa premieta v nami navrhovanom ustanovení aj do možnosti vykonávať kontrolu verejných rozpočtov tých právnych subjektov, ktoré nakladajú a hospodária s finančnými prostriedkami, ktoré majú povahu verejných financií. Je potrebné si uvedomiť, že verejné financie sú financiami, ktoré pochádzajú predovšetkým z daní a odvodov našich občanov, a preto majú naši občania plné právo na to, aby toto narábanie s týmito finančnými prostriedkami podliehalo čo najobjektívnejšej kontrole, aby tieto prostriedky mohli predovšetkým v prípadoch zdravotných a sociálnych poisťovní slúžiť účelu, na ktoré boli zhromažďované, aby mohli lepším spôsobom zabezpečovať zdravotnú a sociálnu ochranu našich občanov. Práve preto a po skúsenostiach z minulosti pokladáme za nevyhnutné sprehľadniť kontrolu a informovať v budúcnosti občanov o tom, ako sa s ich financiami narába.

Na záver mi dovoľte zmieniť sa ešte veľmi krátko k obsahu navrhovaných článkov 64 až 71 Ústavy Slovenskej republiky. Kolega a jeden z predkladateľov pán poslanec Orosz, ale aj pán podpredseda vlády Fogaš už vo svojich vystúpeniach podľa môjho názoru dostatočne presne a kvalifikovane vyvrátili aj tie najčastejšie sa opakujúce výhrady, ale musím povedať, aj nepravdy o ohrozovaní celistvosti a suverenity Slovenskej republiky, ktoré údajne prináša obsah nami navrhovaných

ústavných zmien. Je preto na tomto mieste minimálne pri tejto príležitosti opakovane povedať, že všetky formulované obavy kolegov poslancov z opozície, neverím, že boli myslené úmyselne, ale musím konštatovať, že nerozlišujú tieto obavy medzi obsahmi dvoch pojmov, a to obsahu pojmu „zlučovať“ a „združovať“. Všetci tí totiž, čo nás kritizujú, ako keby nevedeli, že rozlišovanie týchto dvoch pojmov už pozná platný právny poriadok od roku 1992. Aj napriek uvedenému a v snahe dosiahnuť čo najväčšiu mieru konsenzu aj v tejto otázke medzi koalíčnymi a opozičnými poslancami a v snahe vyjsť v ústrety aj tým hlasom opozície, ktorí si neosvojili tento spôsob rozmyšľania, my sami sme uvažovali nad ďalšími možnosťami, ako legislatívne zabrániť šíreniu podobných výkladov. Výsledkom našich úvah je aj obsah dvoch predložených pozmeňujúcich návrhov, ktorými sa dopĺňajú znenia článkov 66 a 67. Nie je preto potrebné na tomto mieste konštatovať viac než to, že predkladatelia podporujú prijatie týchto pozmeňujúcich návrhov.

Vážené dámy a páni,
kolegovia poslanci,

právne argumenty predkladateľov odôvodňujúce podstatu ďalších predpokladaných a predkladaných ústavných zmien novely Ústavy Slovenskej republiky a argumenty tohto druhu už opakovane odznievali z úst predkladateľov počas uplynulých takmer troch týždňov. Veľa z nich, veľa z týchto argumentov je obsiahnutých aj v dôvodovej správe, ktorá má viac ako 145 strán a ktorú máte všetci k dispozícii.

V závere môjho vystúpenia mi, kolegyně a kolegovia, dovoľte v prvom rade poďakovať všetkým tým, ktorí v rozprave a prostredníctvom pozmeňujúcich návrhov konštruktívnym spôsobom prispeli k ďalšiemu zlepšeniu predloženého návrhu. Ako predkladatelia sme presvedčení, že všetci títo poslanci pociťujú zodpovednosť za ďalší vývoj Slovenskej republiky. Chcem tiež v mene všetkých predkladateľov vysloviť presvedčenie, že v nadchádzajúcom hlasovaní spolu dokážeme využiť túto historickú príležitosť a spolu dokážeme a preukážeme občanom Slovenskej republiky náš záujem o pričlenenie našej krajiny do rodiny moderných európskych štátov, náš záujem o skvalitnenie ochrany verejných financií, náš záujem o rozširovanie samosprávnych prvkov

a účasti občanov na správe vecí verejných, náš záujem o presnejšiu, kvalitnejšiu a systematickejšiu úpravu vzťahov najvyšších ústavných orgánov, náš záujem o lepšiu ochranu práv a slobôd občanov všeobecnými súdmi a Ústavným súdom a tiež aj náš záujem o ďalšie rozširovanie nástrojov na ochranu občanov voči neprimeraným zásahom verejnej správy.

Kolegyně a kolegovia, verím preto, že svojim hlasom podporíte ďalšiu demokratizáciu Slovenskej republiky a podporíte túto novelu jej základného zákona.

Ďakujem za pozornosť. (Potlesk.)

Predseda NR SR J. Migaš:

Ďakujem, pán poslanec.

Žiada si záverečné slovo spoločný spravodajca?

Nech sa páči, pán poslanec.

Poslanec A. Ivanko:

Ďakujem za slovo.

Vážený pán predseda Národnej rady Slovenskej republiky,
vážený pán predseda vlády Slovenskej republiky,
vážená vláda,
vážené kolegyně poslankyně,
vážení kolegovia poslanci,
vážení občania Slovenskej republiky,

druhé čítanie o novele Ústavy Slovenskej republiky sa začalo na schôdzi Národnej rady dňa 6. 2. 2001 a rozprava k tomuto bodu programu sa skončila dňa 21. 2. 2001 o 23.10 hodine. Počas doterajších 12 rokovacích dní rokovala Národná rada Slovenskej republiky o novele ústavy viac ako 100 hodín čistého času. Z toho trvala rozprava písomne prihlásených poslancov 80 hodín a ústne prihlásených poslancov viac ako 20 hodín. Počas rozpravy odznelo dovedna 1 411 faktických poznámok, z toho 1 047 faktických poznámok odznelo v rozprave písomne prihlásených poslancov a 364 ústne prihlásených poslancov, čo predstavuje približne 47 hodín čistého času. Len pre zaujímavosť by som

uviedol, že v priemere každý poslanec Národnej rady sa zapojil do rozpravy s viac ako deviatimi faktickými poznámkami, t. j. 18 až 20 minútami. Najviac faktických poznámok vzniesli poslanci Národnej rady za Hnutie za demokratické Slovensko.

(Reakcia z pléna.)

Najčastejšie vystupujúcimi poslancami s faktickými poznámkami boli: Augustín Marián Húska – 53 faktických poznámok, Ivan Šimko – 52 faktických poznámok, Ján Cuper – 51 faktických poznámok, Katarína Tóthová – 51 faktických poznámok, Tibor Cabaj – 49 faktických poznámok, Roman Hofbauer – 46 faktických poznámok, Jozef Gajdoš – 36 faktických poznámok, Dušan Slobodník – 35 faktických poznámok, Marta Aibeková – 33 faktických poznámok.

Do rozpravy sa písomne prihlásilo 75 poslancov a ústne sa do rozpravy prihlásilo 81 poslancov. Počas 12 dní rokovania pléna Národnej rady o novele Ústavy Slovenskej republiky vystúpilo spolu 105 poslancov. V Národnej rade Slovenskej republiky z písomne prihlásených poslancov vystúpilo v rozprave 74. Dvaja poslanci Orosz a Peter Kresák ako predkladatelia vystúpili dvakrát. Z ústne prihlásených vystúpilo v rozprave 31 poslancov.

V rozprave ďalej vystúpili predseda vlády Slovenskej republiky Mikuláš Dzurinda, predseda Najvyššieho kontrolného úradu Jozef Stal, minister zahraničných vecí Eduard Kukan, podpredseda vlády pre európsku integráciu Pavol Hamžík, minister pôdohospodárstva Pavol Koncoš a podpredseda vlády pre legislatívu Ľubomír Fogaš.

V rozprave z písomne prihlásených poslancov vystúpilo za jednotlivé kluby: za HZDS 41 poslancov, SDL 12 poslancov, SNS 7 poslancov, SOP 7 poslancov, SDK 2 poslanci, Strana maďarskej koalície 2 poslanci, klub KDĽ 1 poslanec a za Demokratickú stranu 2 poslanci. Ako nezávislí poslanci vystúpili poslanci Robert Fico a Marián Andel.

V rozprave z ústne prihlásených poslancov vystúpili za jednotlivé kluby: za HZDS 16 poslancov, SDL 1 poslanec, SNS 3 poslanci, SOP 3 poslanci, SDK 6 poslanci a za Demokratickú stranu 2 poslanci.

K najviac diskutovaným otázkam v rámci rozpravy patrilo navrhované znenie článku 7 ods. 2 ústavy, ktoré rezonovalo vo väčšine vystúpení hlavne opozičných poslancov, ktorí vyslovili svoj nesúhlas s navrhovaným ústavnoprávnym mechanizmom prevodu výkonu časti zvrchovaných práv na Európske spoločenstvo a Európsku úniu, ako aj otázka potrebnosti a účelnosti vytvorenia inštitútu verejného ochranu základných práv a slobôd (ombudsmana) v slovenských pomeroch. Ako tvrdili hlavne opoziční poslanci, nie je možné sa domôcť vynútiteľnosti práva ani orgánmi, ktoré disponujú represívnym aparátom, preto inštitút verejného ochrancu bude nefunkčný.

Ďalšou problematikou, ktorá v rozprave vzbudila mimoriadnu pozornosť, bol pozmeňujúci návrh článku 15 ústavy, ktorý predložila poslankyňa Záborská. V tejto súvislosti odzneli dva protichodné názory. Podľa jedného má žena právo sa slobodne rozhodnúť, či svoje tehotenstvo preruší, alebo nie. Druhý názor považuje interrupciu za vraždu nenarodeného dieťaťa a žena-matka má právo o tomto živote rozhodovať.

Veľmi diskutovanou témou bola otázka navrhovanej úpravy územnej samosprávy, ktorej sa vytykala jej protiústavnosť, ako aj nekonceptnosť. Opoziční poslanci kritizovali drobenie územia Slovenskej republiky. Najčastejšie spomínali 12 územných celkov a vyslovovali obavu, že takýmto riešením by sa Bratislava zbavila zodpovednosti za chudobné regióny Slovenska, ako aj obavy z možnosti združovania sa do vyšších územných celkov v Slovenskej republike, ako aj s vyššími územnými celkami v zahraničí.

Značná časť rozpravy ako faktických poznámok sa týkala právomoci Ústavného súdu, ktoré mnohí poslanci, hlavne opoziční, označovali za neprimerané.

Rokovanie o návrhu skupiny poslancov o novele Ústavy Slovenskej republiky bolo mimoriadne dôležitou témou pre parlament, ale aj pre verejnosť, keďže celý priebeh rozpravy vysielala verejnoprávna Slovenská televízia. Nepochybne je to téma, ktorá môže pozitívne predurčiť ďalší vývoj inštitúcií štátu.

Celkový priebeh rozpravy možno vnímať v dvoch rovinách. V rovine odbornej a vo všeobecnej politickej. Rozprava často sklzá z odbornej do všeobecnej.

Na záver mi dovoľte malé porovnanie. Pri prerokúvaní vládneho návrhu Ústavy Slovenskej republiky v roku 1992 trvala rozprava k tomuto návrhu dva dni. Počas tejto rozpravy vystúpilo so svojimi príspevkami 28 poslancov, pričom počet faktických poznámok nepresiahol 30. Súhlasím, že prijímanie novely je neporovnateľné s prijímaním ústavy, ale priebeh a dĺžka rozpravy, ako aj množstvo faktických poznámok sa trvale zapíšu do krátkej histórie slovenského parlamentarizmu.

Ďakujem.

...

Podpredseda NR SR P. Hrušovský:

Panie poslankyne, páni poslanci, prístupíme k záverečnému hlasovaniu o návrhu skupiny poslancov na vydanie ústavného zákona, ktorým sa mení a dopĺňa Ústava Slovenskej republiky číslo 460/1992 Zb. v znení ústavného zákona číslo 244/1998 Z. z. a ústavného zákona číslo 9/1999 Z. z.

Pýtam sa pánov poslancov, či majú všetci hlasovacie karty.

Panie poslankyne, páni poslanci, prosím, prezentujeme sa a hlasujeme.

...

Prezentovalo sa 148 poslancov. (Potlesk.)

Za návrh hlasovalo 90 poslancov.

Proti návrhu hlasovalo 57 poslancov.

Hlasovania sa zdržal 1 poslanec.

(Dlhotrvajúci potlesk.)

Konštatujem, že sme schválili návrh skupiny poslancov Národnej rady Slovenskej republiky na vydanie ústavného zákona, ktorým sa mení a

dopĺňa Ústava Slovenskej republiky číslo 460/1992 Zb. v znení ústavného zákona číslo 244/1998 Z. z. a ústavného zákona číslo 9/1999 Z. z.

(Hymna Slovenskej republiky.) (Potlesk.)

Predseda NR SR J. Migaš:

Vážené panie poslankyne,
vážení páni poslanci,
členovia vlády,
milí hostia,

chcem vám poďakovať za prístup k rokovaniu o novele Ústavy Slovenskej republiky, trpezlivosť a zodpovednosť, ktorú si vyžaduje táto situácia, aby sme náš základný zákon štátu aktualizovali, zlepšili, aby zodpovedal podmienkam vnútorných premien tejto spoločnosti, ako aj zahraničnopolitickým prioritám. Ja si myslím, že to bola poctivá a zodpovedná práca.

Ďakujem vám pekne.

...

Predseda vlády ešte chcel sa obrátiť.

Nech sa páči.

Predseda vlády SR M. Dzurinda:

Vážený pán predseda Národnej rady,
panie poslankyne, páni poslanci,

chcel by som sa aj v mene vlády Slovenskej republiky, aj v mene svojom vám všetkým poďakovať za veľmi zodpovednú prácu a skvelý prístup k prerokúvaniu a schváleniu novely Ústavy Slovenskej republiky.

Bola to poslanecká iniciatíva, ale bola tu aj, myslím, veľmi dobrá spolupráca s Legislatívnou radou vlády, ktorú vedie Ľubomír Fogaš, s vládou Slovenskej republiky.

Samozrejme, najviac by som sa chcel poďakovať predkladateľom Petrovi Kresákovi, poslancovi Oroszovi, poslancovi Ivanovi Šimkovi a podpredsedovi parlamentu Hrušovskému aj spoločnému spravodajcovi Ivankovi.

Tak ako povedal predseda Národnej rady, je to, myslím, jedna z najvýznamnejších chvíľ v histórii Slovenskej republiky, pretože nám umožní pokračovať v začatej práci, v reformách a vlastne v tom, aby sme ťahali Slovensko do Európskej únie a aliancie.

Chcem vysoko oceniť to, čo ste zvládli za uplynulé tri týždne. Aj ako bývalý poslanec viem veľmi dobre sa vžiť do vašej kože a za statočnosť, za zodpovednosť sa každej jednej z vás a každému jednému z vás chcem ešte raz srdečne poďakovať.

Všetko dobré. (Potlesk.)

<http://www.nrsr.sk/dl/Browser/Default?legId=13&termNr=2>

Výberová bibliografia

KNIHY

- Ústava Slovenskej republiky : jún 2017.** – 2. dopl. vyd. – Bratislava : Kancelária Národnej rady SR, 2017. – 90 s. – ISBN 978-80-89052-89-9.
- Ústava Slovenskej republiky : VII. volebné obdobie.** – 1. vyd. – Bratislava : Kancelária Národnej rady SR, 2016. – 88 s. – ISBN 978-80-89052-73-8.
- Ústavné právo** / Daniel Krošlák a kol. – Bratislava : Wolters Kluwer s.r.o., 2016. – 801 s. – ISBN 978-80-8168-511-8.
- Ústavné právo Slovenskej republiky** / Igor Palúš a kol.. – 1. vyd. – Košice : Univerzita Pavla Jozefa Šafárika, Fakulta verejnej správy, 2016. – 462 s. – ISBN 978-80-8152-442-4.
- Ústava Slovenskej republiky : VI. volebné obdobie, január 2015.** – Bratislava : Kancelária Národnej rady SR, 2015. – 82 s.
- Ústava Slovenskej republiky : teória a prax** / Ján Drgonec. – Bratislava : C.H.Beck, 2015. – 1603 s. – (Veľké komentáre). – ISBN 978-80-89603-39-8.
- Ústava Slovenskej republiky a Listina základných práv a slobôd.** – Bratislava : Nová práca, spol. s r.o., 2015. – 108 s. – ISBN 978-80-89350-57-5.
- Ústavný súd a parlament v konštitučnej demokracii** / Tomáš Lálík. – 1. vyd. – Bratislava : Wolters Kluwer s.r.o., 2015. – 223 s. – ISBN 978-80-8168-224-7.
- Materiálne jadro Ústavy Slovenskej republiky** / Boris Balog. – 1. vyd. – Bratislava : Eurokódex, s.r.o., 2014. – 209 s. – ISBN 978-80-8155-032-4.
- Ústavné právo : (ústavný systém Slovenskej republiky)** / Ľubor Cibulka a i. – 1. vyd. – Bratislava : Univerzita Komenského, Právnická fakulta, 2014. – 407 s. – (Učebnice Právnickej fakulty). – ISBN 978-80-7160-366-5.
- Soziale Aspekte der Verfassung der Slowakischen Republik (1993 – 2013) [Sociálne aspekty ústavy Slovenskej republiky (1993 – 2013). Zborník vedeckých príspevkov] : Sammelband wissenschaftlicher Beiträge** / zost. Michal Kuril. – 1. Aufl. – Wien : Paul Gerin, 2013. – 102 s. – ISBN 978-3-200-03147-0.
- Ústava a ústavné zákony** / Marta Breichová Lapčáková. – 1. vyd. – Bratislava : Kalligram, s.r.o., 2013. – 272 s. – ISBN 978-80-8101-727-8.
- Ústava Slovenskej republiky a Listina základných práv a slobôd.** – Bratislava : Nová práca, spol. s r.o., 2013. – 103 s. – ISBN 978-80-89350-42-1.
- 20 rokov Ústavy Slovenskej republiky – I. Ústavné dni : zborník príspevkov z medzinárodnej vedeckej konferencie, Košice 3.-4. októbra 2012 : I. zväzok** / zost. Ladislav Orosz, Marta Breichová Lapčáková, Tomáš Majerčák. – Košice : Univerzita Pavla Jozefa Šafárika, Právnická fakulta, 2012. – 416 s. – ISBN 978-80-8152-000-6.
- 20 rokov Ústavy Slovenskej republiky – I. Ústavné dni : zborník príspevkov z medzinárodnej vedeckej konferencie, Košice 3.-4. októbra 2012 : II. zväzok** / zost. Ladislav Orosz, Marta Breichová Lapčáková, Tomáš Majerčák. – Košice : Univerzita Pavla Jozefa Šafárika, Právnická fakulta, 2012. – 252 s. – ISBN 978-80-8152-001-3.
- Komentár k Ústave Slovenskej republiky** / Milan Čič a i.. – Bratislava : Eurokódex, s.r.o., 2012. – 832 s. – ISBN 978-80-89447-93-0.
- Ústava Slovenskej republiky : komentár** / Ján Drgonec. – 3. vyd. – Šamorín : Heuréka, 2012. – 1620 s. – ISBN 80-89122-73-8.
- Ústava Slovenskej republiky : 1.** – Štvrťok na Ostrove : Pro Civis Občianske združenie, 2012. – 58 s. – (Pro Civis ; I.). – ISBN 978-80-971213-0-3.
- Ústava Slovenskej republiky a jej dvadsaťročný vývoj (1992 – 2012)** / Natália Petranská-Rolková. – 1. vyd. – Bratislava : Národná rada Slovenskej republiky, 2012. – 352 s. – ISBN 978-80-89052-68-4.

Základy teórie konštitucionalizmu / Ladislav Orosz, Ján Svák, Boris Balog. – 2. vyd. – Bratislava : Eurokódex, s.r.o., 2012. – 544 s. – ISBN 978-80-89447-88-6.

Ústava Slovenskej republiky s úvodným komentárom : úplné znenie zákona s účinnosťou od 1. januára 2011 / Ján Drgonec. – 7. vyd. – Šamorín : Heuréka, 2010. – 61 s. – ISBN 80-89122-65-3.

Ústavné právo Slovenskej republiky / Alexander [a i.] Bröštl. – Plzeň : Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2010. – 461 s. – ISBN 978-80-7380-248-6.

Novelizovaná Ústava Slovenskej republiky v úplnom znení s dôvodovou správou. – Bratislava : EPOS, Miroslav Mračko, 2010. – 31 s. – ISBN 978-80-8057-855-8.

Ústava Slovenskej republiky. – 1. vyd. – Bratislava : Kancelária Národnej rady SR, 2010. – 85 s. – ISBN 978-80-89052-49-3.

Ústava Slovenskej republiky s úvodným komentárom : úplné znenie zákona stav k 1. marcu 2009 / Ján Drgonec. – 6. vyd. – Šamorín : Heuréka, 2009. – 70 s. – ISBN 978-80-89122-54-7.

Ústava, Ústavný súd, NR SR a legislatívne pravidlá. – Bratislava : EPOS, Miroslav Mračko, 2009. – 208 s. – ISBN 978-80-8057-824-4.

Ústavné právo Slovenskej republiky : všeobecná časť / Ján Svák, Ľubor Cibulka, Karel Klíma. – 2. vyd. – Bratislava : Bratislavská vysoká škola práva. – Žilina : Poradca podnikateľa, s.r.o., 2009. – 977 s. – ISBN 978-80-89363-35-3.

Ústavné právo Slovenskej republiky : osobitná časť / Ján Svák, Ľubor Cibulka. – 4. vyd. – Bratislava : Eurokódex, s.r.o., 2009. – 1072 s. – ISBN 978-80-89447-06-0.

Ústavné právo Slovenskej republiky : všeobecná časť / Ján Svák, Ľubor Cibulka, Karel Klíma. – 3. vyd. – Bratislava : Eurokódex, s.r.o., 2009. – 977 s. – ISBN 978-80-89447-08-4.

Ústavné právo Slovenskej republiky : osobitná časť / Ján Svák, Ľubor Cibulka. – 3. rozšir. vyd. – Bratislava : Bratislavská vysoká škola práva, 2009.

– Žilina : Poradca podnikateľa, s.r.o., 2009. – 1072 s. – ISBN 978-80-89363-33-9.

Ústavné právo Slovenskej republiky : všeobecná časť / Ján Svák, Ľubor Cibulka, Karel Klíma. – 1. vyd. – Bratislava : Bratislavská vysoká škola práva, 2008. – 977 s. – ISBN 978-80-88931-87-4.

Ústava Slovenskej republiky : komentár / Ján Drgonec. – 2. vyd. – Šamorín : Heuréka, 2007. – 1197 s. – ISBN 80-89122-38-8.

Ústava Slovenskej republiky : úplné znenie zákona č. 460/1992 Zb. v znení ústavných zákonov č. 244/1998 Z. z., č. 9/1999 Z. z., č. 90/2001 Z. z., č. 140/2004 Z. z., č. 323/2004 Z. z., č. 463/2005 Z. z., č. 92/2006 Z. z. a č. 210/2006 Z. z. – [bez vyd.]. – Bratislava : Nová práca, s.r.o., 2007. – 104 s. – ISBN 978-80-88929-94-9.

Ústavné právo Slovenskej republiky : (osobitná časť) / Ján Svák, Ľubor Cibulka. – 2. vyd. – Žilina : Poradca podnikateľa, s.r.o., 2007. – 648 s. – ISBN 978-80-88931-63-8.

Ústava Slovenskej republiky. – 1. vyd. – Bratislava : Kancelária Národnej rady SR, 2006. – 84 s. – 2006. – ISBN 80-89052-26-6.

Ústava, Ústavný súd, NR SR a legislatívne pravidlá tvorby zákonov. – [bez vyd.]. – Bratislava : EPOS, Miroslav Mračko, 2006. – 206 s. – ISBN 80-8057-628-9.

Ústavné právo Slovenskej republiky : (vybrané otázky teórie, výučby a praxe) / Ján Svák, Ľubor Cibulka. – 1. vyd. – Žilina : Poradca podnikateľa, s.r.o., 2006. – 648 s. – ISBN 80-88931-46-0.

Novelizovaná Ústava s dôvodovou správou v úplnom znení. – [bez vyd.]. – Bratislava : EPOS, Miroslav Mračko, 2004. – 144 s. – 2004.

Ústava Slovenskej republiky : komentár / Ján Drgonec. – 1. vyd. – Šamorín : Heuréka, 2004. – 811 s. – ISBN 80-89122-05-1.

Ústava Slovenskej republiky. – 3. vyd. – Bratislava : Národná rada Slovenskej republiky, 2004. – 80 s. – 2004. – ISBN 80-89052-20-7.

Ústavnoprávne aspekty vstupu Slovenskej republiky do Európskej únie / zostavil Marian Posluch. – 1. vyd. – Bratislava : Právnická fakulta Univerzity Komenského, 2004. – 114 s. – ISBN 80-7160-179-9

Ústava Slovenskej republiky s úvodným komentárom : Úplné znenie zákona s účinnosťou od 1. júla 2001 / Ján Drgonec. – 2. vyd. – Šamorín : Heuréka, 2003. – 62 s. – ISBN 80-89122-04-3.

Ústava Slovenskej republiky – základný zákon štátu / Jaroslav Chovanec. – [bez vyd.]. – Bratislava : Procom, 2002. – 615 s. – ISBN 80-85717-06-9.

Novelizovaná ústava a ústavné zákony do vrecka. – Vyd. 1. – Bratislava : EPOS, Miroslav Mračko, 2001. – 208 s. – ISBN 80-8057-343-3.

Novelizovaná ústava s dôvodovou správou v úplnom znení. – Vyd. 1. – Bratislava : EPOS, Miroslav Mračko, 2001. – 126 s. – ISBN 80-8057-344-1.

Ústava Slovenskej republiky : komentár k novelizácii ústavným zákonom č. 90/2001 Z. z. / Ján Drgonec. – Vyd. 1. – Šamorín : Heuréka, 2001. – 307 s. – ISBN 80-968567-0-7.

Ústava Slovenskej republiky : úplné znenie zákona s účinnosťou od 1. júla 2001. – Vyd. 1. – Šamorín : Heuréka, 2001. – 63 s. – ISBN 80-967653-9-6.

Ústava Slovenskej republiky na začiatku XXI. storočia / spracoval Milan Galanda. – Vyd. 1. – Dolný Kubín : Rosa – Miloslav Roubal, 2001. – 127 s. – ISBN 80-968627-1-5.

Ústava, Ústavný súd a NR SR. – Vyd. 1. – Bratislava : EPOS, Miroslav Mračko, 2001. – 191 s. – ISBN 80-8057-345-X.

Ústavné základy Slovenskej republiky / Štefan Grman. – [bez vyd.]. – Bratislava : Inštitút pre verejnú správu, 2001. – 49 s. – ISBN 80-968308-4-8.

Ústava Slovenskej republiky a jej legislatívne perspektívy. – Bratislava : Ministerstvo spravodlivosti SR, 1999. – 166 s.

Ústava, Ústavný súd a ústavné zákony do vrecka. – Vyd. 1. – Bratislava : EPOS, Miroslav Mračko, 1998. – 192 s. – ISBN 80-8057-71-X.

Komentár k Ústave Slovenskej republiky / Milan Čič ...[a i.]. – Vyd. 1. – Martin : Matica slovenská, 1997. – 598 s. – ISBN 80-7090-444-5.

Ústavné základy Slovenskej republiky / Štefan Grman. – Vyd. 1. – Bratislava : Inštitút pre verejnú správu, 1997. – 35 s. – ISBN 80-85327-34-1.

Ústava Slovenskej republiky / zostavili Jaroslav Chovanec, Peter Mozolík. – 2. uprav. vyd. – Bratislava : Remedium, 1993. – 139 s. – ISBN 80-85352-06-0.

Ústava Slovenskej republiky : stručný komentár / Štefan Grman, Ľudovít Hudek. – [bez vyd.]. – Bratislava : Remedium, 1992. – 139 s. – ISBN 80-85352-06-0.

Ústava Slovenskej republiky : stručný komentár / Štefan Grman, Ľudovít Hudek. – [bez vyd.]. – Bratislava : AMOS, s.r.o., 1992. – 92 s. – ISBN 80-85290-13-8.

Ústava Slovenskej republiky z 1. septembra 1992. – 1. vyd. – Bratislava : Kancelária Národnej rady SR, 1992.

ČLÁNKY

Implikované právne normy v ústavnom poriadku Slovenskej republiky / Ján Drgonec.

In: **Zo súdnej praxe.** – ISSN 1335-177X. – Roč. 22, č. 1 (2017), s. 2-9.

Anotácia: Ku kultúre materiálneho právneho štátu patrí vyvodzovanie právnych noriem z noriem uvedených v základnom zákone štátu. Ako techniku vyvodzovania nezaškodí pripomenúť vyvodzovanie základných hmotných práv z ústavných procesných práv, ktorou sa v USA z práva na spravodlivý proces vyvodilo právo na súkromie. Používa ho aj ESLP, ktorý rozšíril možnosť obnovy konania z ochrany ľudských procesných práv aj na ochranu hmotných práv.

Aplikácia ustanovení Ústavy Slovenskej republiky pri realizácii medzinárodných zmlúv / Ľudmila Pošiváková.

In: **20 rokov Ústavy Slovenskej republiky – I. Ústavné dni – II. zväzok.** – ISBN 978-80-8152-001-3. – S. 57-75.

Anotácia: Cieľom príspevku bolo poukázať na koncepcie vzťahu medzinárodného práva a vnútroštátneho práva a následne na možnosti realizácie záväzkov vyplývajúcich z medzinárodných zmlúv ustanoveniami Ústavy Slovenskej republiky. Ústava SR umožňuje naplnenie záväzkov vyplývajúcich pre Slovenskú republiku nielen z priamo aplikovateľných zmlúv, samovykonávacích zmlúv, ale aj zo zmlúv, pre vykonanie ktorých je potrebný zákon. Podstatná časť príspevku je venovaná samovykonávacím zmluvám.

Hlasovanie ľudu v referende a vo voľbách z pohľadu nezmeniteľných náležitostí ústavy / Ján Svák, Boris Balog.

In: **Aktuálne problémy volebného práva – nové volebné zákony.** – ISBN 978-80-8152-345-8. – S. 96-104.

Anotácia: Príspevok v kontexte novej komplexnej právnej úpravy volieb a referenda sa venuje rozdielom medzi voľbami a referendom z pohľadu možností občanov zasiahnuť do nezmeniteľných náležitostí v ústave. Osobitný význam to má vo vzťahu k základným právam a slobodám, ktoré nemôžu byť predmetom referenda.

Kompatibilita ústavného poriadku a s tým súvisiace problémy / Dušan Nikodým.

In: **20 rokov Ústavy Slovenskej republiky – I. Ústavné dni – I. zväzok.** – ISBN 978-80-8152-000-6. – S. 168-178.

Anotácia: Autor ponúka námety na odstránenie problematických riešení pri novelizácii ústavy a námety zamerané na prehľadnosť ústavného poriadku.

Pokusy o ústavné zmeny v oblasti ľudských práv a realita / Ján Svák, Boris Balog.

In: **20 rokov Ústavy Slovenskej republiky – I. Ústavné dni – I. zväzok.** – ISBN 978-80-8152-000-6. – S. 148-154.

Anotácia: 20 rokov vývoja Ústavy SR prinieslo niekoľko jej zmien a ich neúspešných návrhov, ktoré zasahovali do ústavnej úpravy základných práv a slobôd. Príspevok ich analyzuje z hľadiska obsahu, formy a kritérií a metód hodnotenia zásahov do ľudských práv.

Pri čítaní Ústavy Slovenskej republiky: dvadsať rokov, dvadsať poznámok / Alexander Bröstl.

In: **20 rokov Ústavy Slovenskej republiky – I. Ústavné dni – I. zväzok.** – ISBN 978-80-8152-000-6. – S. 180-184.

Anotácia: Príspevok je pokusom pri listovaní a čítaní Ústavy SR na základe náhodného výberu jej niektorých článkov položiť otázky, vysloviť komentáre a poznámky týkajúce sa ich znenia. Krátke úvahy sú venované nielen pôvodnému textu ústavy, ale aj jeho zmenám, resp. hodnoteniu častí ústavnej úpravy na pozadí dvadsaťročných skúseností.

Prokuratúra Slovenskej republiky v ústavných perspektívach / Ladislav Tichý.

In: **20 rokov Ústavy Slovenskej republiky – I. Ústavné dni – I. zväzok.** – ISBN 978-80-8152-000-6. – S. 92-99.

Anotácia: Stručná komparatistika vybraných ústavných úprav prokuratúry v Európe. História prokuratúry na Slovensku. Prokuratúra SR v ústave. Úvahy de lege ferenda k aktuálnym spoločenským otázkam týkajúcich sa prokuratúry.

Stabilizácia (súčasnej) ústavy Slovenskej republiky / Boris Balog.

In: **20 rokov Ústavy Slovenskej republiky – I. Ústavné dni – II. zväzok.** – ISBN 978-80-8152-001-3. – S. 40-56.

Anotácia: Príspevok sa venuje Ústave Slovenskej republiky ako dokumentu, ktorý síce vykazuje znak rigidnosti, ale fakticky je to dokument flexibilný. Autor to preukazuje na priamych a nepriamych novelách ústavy za 20 rokov. Pri hľadaní odpovede na to, ako ústavu stabilizovať a chrániť ju pred zmenami, autor v prvom rade skúma, kto by tak mal/mohol urobiť a dospieva k názoru, že legitimitu k tomu majú jedine občania ako originálny ústavodarca.

Ústava a právo Európskej unie – problém superiority a právni sily / Petr Mlsna.

In: **20 rokov Ústavy Slovenskej republiky – I. Ústavné dni – I. zväzok.** – ISBN 978-80-8152-000-6. – S. 73-91.

Anotácia: Príspevok sa zaoberá teoretickým vymedzením stretu medzi judikatúrou ústavných súdov členských štátov a Súdny dvorom EÚ. Ústava a problém bariéry matematických a jazykových možností výkladu. Unijný ústavodarca versus národný ústavodarca – boj o axiómy. Príklad kolízie vnútroštátneho práva a práva EÚ – Ústavný súd ČR a Súdny dvor EÚ a kauza tzv. "slovenských dôchodkov". Koordináčnej a doplnkovej právomoci Súdneho dvora EÚ po Lisabonskej zmluve.

Ústava a zabezpečenie sociálnych práv v procese globalizácie / Ján Čipkár.

In: **20 rokov Ústavy Slovenskej republiky – I. Ústavné dni – II. zväzok.** – ISBN 978-80-8152-001-3. – S. 172-182.

Anotácia: Globalizácia a jej vplyv na sociálny štát. Analýza transformácie miesta a úlohy sociálneho štátu, ktorý sa nachádza (vďaka globalizačným trendom na začiatku 21. st. – svetová ekonomická kríza, kríza sociálnej solidarity) na rázcestí.

Ústava Slovenskej republiky – ako ďalej? / Ján Drgonec.
In: **20 rokov Ústavy Slovenskej republiky – I. Ústavné dni – II. zväzok.** – ISBN 978-80-8152-001-3. – S. 5-23.

Anotácia: Ústava Slovenskej republiky č. 460/1992 zb. bola do roku 2012 jedenásťkrát novelizovaná. Niekoľko príkladov zo sumy otázok, ktoré v platnej ústave nie sú dôsledne upravené, a preto sú vhodné na zmeny a doplnky. Analýza niektorých zmien. Budúce zmeny ústavy, bez ohľadu na to, ktorých ustanovení ústavy a kedy sa dotknú, potrebujú novú kvalitu, vedeckú analýzu problémov.

Ústava Slovenskej republiky a jej priame novelizácie / Ivan Halász.
In: **20 rokov Ústavy Slovenskej republiky – I. Ústavné dni – I. zväzok.** – ISBN 978-80-8152-000-6. – S. 132-147.

Anotácia: Dva formálno-právne metódy uskutočňovania ústavných zmien. Priame novelizácie Ústavy SR.

Ústava Slovenskej republiky a primárne právo Európskej únie / Gabriela Dobrovičová, Martina Jánošíková.
In: **20 rokov Ústavy Slovenskej republiky – I. Ústavné dni – I. zväzok.** – ISBN 978-80-8152-000-6. – S. 185-193.

Anotácia: Cieľom štúdie je zistiť, či aktuálna ústavná úprava je dostatočná vo svetle zmien, ktoré boli v primárnom práve vykonané Lisabonskou zmluvou. Štúdia sa zaoberá dvomi okruhmi problémov. Prvým je skutočnosť, že Charta základných práv EÚ nadobudla Lisabonskou zmluvou právnu silu ako zakladajúce zmluvy a druhým je zavedenie možnosti zmeniť tretiu časť Zmluvy o fungovaní EÚ rozhodnutím Európskej rady.

Ústava Slovenskej republiky a princípy demokracie / Milan Kočan.
In: **20 rokov Ústavy Slovenskej republiky – I. Ústavné dni – II. zväzok.** – ISBN 978-80-8152-001-3. – S. 76-82.

Anotácia: Demokratické princípy a Ústava Slovenskej republiky. Ústavný zákon č. 90/2001 Z.z. a Európska únia.

Ústava Slovenskej republiky, jej doterajšie zmeny a legislatívne perspektívy : Ex ante kontrola ústavnosti právnych predpisov v ústavách niektorých európskych štátov a možnosť jej zakotvenia v Ústave Slovenskej republiky / Ivetta Macejková.
In: **20 rokov Ústavy Slovenskej republiky – I. Ústavné dni – I. zväzok.** – ISBN 978-80-8152-000-6. – S. 34-46.

Anotácia: Autorka charakterizuje právnu úpravu preventívnej kontroly ústavnosti v Slovenskej republike, približuje právnu úpravu preventívnej kontroly ústavnosti právnych predpisov v niektorých európskych štátoch a vymedzuje tézy ňou navrhovanej ústavnoprávnej úpravy preventívnej kontroly ústavnosti právnych predpisov v Slovenskej republike.

Ústavné základy územnej samosprávy v Slovenskej republike / Michal Jesenko.
In: **20 rokov Ústavy Slovenskej republiky – I. Ústavné dni – II. zväzok.** – ISBN 978-80-8152-001-3. – S. 242-252.

Anotácia: Príspevok sa zaoberá ústavnými základmi územnej samosprávy v podmienkach Slovenskej republiky. Ústava konštituuje územnú samosprávu ako základ a nevyhnutnú súčasť demokratickej výstavby štátu, pričom územná samospráva predstavuje jeden z východiskových princípov ústavy Slovenskej republiky. Analýza územnej samosprávy v kontexte princípov slovenského konštitucionalizmu.

Ústavodarca verzus ústavný súd / Marta Breichová Lapčáková.
In: **20 rokov Ústavy Slovenskej republiky – I. Ústavné dni – II. zväzok.** – ISBN 978-80-8152-001-3. – S. 106-120.

Anotácia: V demokratickom právnom štáte nie je suverenita. Suverénom vo vnútri demokratického právneho štátu nie je ani ľud a ani jeho reprezentant parlament. Ústavné zákony, dokonca aj tie, ktoré smerujú k priamej novelizácii ústavy nie sú prejavom suverénnej ústavodamej moci ľudu (pouvoir constituant), ale právnym aktom moci ustanovenej viazanou ústavou (pouvoir constitué). Pokiaľ by došlo k preskúmvaniu ústavných zákonov, ktoré priamo novelizujú ústavu SR zo strany Ústavného súdu SR, nešlo by o stret moci ústavodamej a moci ustanovenej, ale o stret dvoch druhov moci konštituovanej, a to zákonodamej a súdnej moci.

Vývoj formy vlády v Slovenskej republike (V kontexte vývoja Ústavy Slovenskej republiky) / Ľubor Cibulka.
In: **20 rokov Ústavy Slovenskej republiky – I. Ústavné dni – I. zväzok.** – ISBN 978-80-8152-000-6. – S. 155-167.

Anotácia: Autor na základe vývoja Ústavy SR analyzuje vývoj vzťahov medzi Národnou radou SR, prezidentom SR a vládou SR. Poukazuje, ako sa do architektúry týchto vzťahov premietli jednotlivé novelizácie Ústavy SR.

Neústavné ústavné zákony? – I. časť / Lapčáková Breichová Marta.
In: **Justičná revue**. – ISSN 1335-6461. – Roč. 63, č. 1 (2011), s. 1-15.

Anotácia: Cieľom štúdie je priblíženie v Slovenskej republike čoraz častejšie diskutovaných javov súvisiacich s ochranou ústavnosti, a to prelamovania ústavy a ochrany materiálneho jadra ústavy. Po teoretickej časti, ktorá je zameraná na sumarizovanie najnovších poznatkov konštitucionalistiky, sa nastoľuje otázka protiústavnosti ústavných zákonov prijatých Národnou radou SR.

Neústavné ústavné zákony? – II. časť / Lapčáková Breichová Marta.
In: **Justičná revue**. – ISSN 1335-6461. – Roč. 63, č. 2 (2011), s. 181-192.

Anotácia: Autorka v druhej časti článku nastoľuje otázku protiústavnosti ústavných zákonov prijatých Národnou radou SR.

Interpretácia ústavy a úloha ústavného súdu / Tomáš L'alík.
In: **Justičná revue**. – ISSN 1335-6461. – Roč. 62, č. 12 (2010), s. 1307-1318.

Anotácia: Autor sa zameriava na možnosti a metódy interpretácie, ktoré ústavný text ponúka. Cieľom práce je aj bližšie predstaviť optimálnu úlohu a miesto ústavného súdu pri uskutočňovaní tejto činnosti.

Kreačná právomoc prezidenta Slovenskej republiky – právo alebo povinnosť?
(**Interpretačné a aplikačné problémy ústavného vyjadrenia**) / Boris Balog, Lívia Trellová.
In: **Právnik**. – ISSN 0231-6625. – Roč. 149, č. 8 (2010), s. 796-821.

Anotácia: Napriek zmenám Ústavy SR vo veci kreačnej právomoci prezidenta a napriek niekoľkým rozhodnutiam Ústavného súdu SR existuje dodnes v SR diskusia o správnom chápaní ústavného vyjadrenia práv a povinností prezidenta pri výkone jeho kreačnej právomoci. Otázka výkonu kreačnej právomoci prezidenta (napr. vo vzťahu k sudcom) je spomá aj v Českej republike.

K problematike súladu Špeciálneho súdu s Ústavou Slovenskej republiky / Dušan Nikodým.
In: **Právny obzor**. – ISSN 0032-6984. – Roč. 92, č. 4 (2009), s. 330-340.

Anotácia: Autor sa zaoberá otázkou súladu Špeciálneho súdu s Ústavou podľa nálezu pléna Ústavného súdu PL. ÚS 17/08 – 238 z 20. mája 2009 a jeho dôsledkami na stíhanie závažnej trestnej činnosti v podmienkach opätovného zriadenia tohto súdu vo forme Špecializovaného trestného súdu.

Konanie o výklade ústavných zákonov / Tomáš Herc.
In: **Justičná revue**. – ISSN 1335-6461. – Roč. 61, č. 3 (2009), s. 327-340.

Anotácia: Článok sa zaoberá právnou úpravou konania o výklade ústavných zákonov, ak je vec sporná (čl. 128 ústavy). Analyzuje príslušnú právnú úpravu, pričom sa vyrovnáva s doterajšou judikatúrou ústavného súdu, ktorá sa k tomuto konaniu vzťahuje. Pozornosť je venovaná vymedzeniu predmetu konania, podmienke spornosti a právnym účinkom rozhodnutia.

Niekoľko úvah k článku 138 Ústavy Slovenskej republiky / Katarína Tóthová.
In: **Justičná revue**. – ISSN 1335-6461. – Roč. 60, č. 5 (2008), s. 814-818.

Anotácia: V článku sa autorka zameriava na analýzu čl. 138 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, t.j. na otázky súvisiace so zánikom funkcie sudcu ústavného súdu ex off.

Ústavné zákony v právnom poriadku Slovenskej republiky / Boris Balog.
In: **Justičná revue**. – ISSN 1335-6461. – Roč. 59, č. 12 (2007), s. 1575-1584.

Anotácia: Autor skúma postavenie ústavných zákonov v právnom poriadku Slovenskej republiky a poukazuje na príklady podávania návrhov ústavných zákonov a ich schvaľovanie.

K problémom kompatibility ústavného systému Slovenskej republiky / Ladislav Orosz.
In: **Justičná revue** : Časopis pre právnú prax. – Roč. 57, č. 3 (2005), s. 323-341.

Anotácia: Po úvodnom konštatovaní o polylegálnosti domáceho ústavného systému sú v článku analyzované ustanovenia Ústavy SR, týkajúce sa ústavných zákonov. Autor kriticky analyzuje doterajšiu „ústavodamú činnosť“ NR SR so zreteľom na akceptáciu dominantného postavenia ústavy v ústavnom systéme, poukazuje na príklady narušenia vnútornej kompatibility ústavného systému, s nimi súvisiace interpretačné a aplikačné problémy.

Metódy interpretácie Ústavy Slovenskej republiky / Martin Šenkovič.
In: **Justičná revue** : Časopis pre právnú prax. – Roč. 56, č. 4 (2004), s. 407-417.

Anotácia: Interpretácia má pre ústavné právo rozhodujúci význam. Článok poukazuje na argumentačné postupy Ústavného súdu SR, ktoré sa opakujú, alebo by sa mohli opakovať pri interpretácii Ústavy SR. Citované sú uznesenia o výklade ústavy v konaní podľa čl. 128 ústavy, ktoré poskytujú ústavnému súdu najväčší priestor vyjadriť sa aj k jednotlivým metódam výkladu.

Úvahy o neschválenom návrhu novely Ústavy Slovenskej republiky / Boris Balog.

In: **Právny obzor** : Teoretický časopis pre otázky štátu a práva. – Roč. 87, č. 3 (2004), s. 202-228.

Anotácia: Predmetom článku je návrh skupiny poslancov NR SR na vydanie ústavného zákona, ktorým sa mení a dopĺňa Ústava SR. Návrh obsahuje 12 bodov, ktoré sú v článku vysvetlené a analyzované.

Občania a ústavnoprávna úprava zmeny Ústavy Slovenskej republiky / Peter Rosputinský.

In: **Justičná revue** : Časopis pre právnú prax. – Roč. 55, č. 8-9 (2003), s. 731-743.

Anotácia: Zmena Ústavy SR do účinnosti zákona NR SR č. 100/2003 Z. z. Zmena Ústavy SR a zákon NR SR č. 100/2003 Z. z. Návrh novej ústavnoprávnej úpravy mechanizmu zmeny Ústavy SR.

Princípy základných práv a slobôd v Ústave Slovenskej republiky / Ján Král.

In: **Právny obzor** : Teoretický časopis pre otázky štátu a práva. – Roč. 86, č. 4 (2003), s. 338-349.

Anotácia: Pojem základných práv a slobôd. Prirodzeno-právne princípy. Medzinárodné princípy – zásady základných práv a slobôd. Obmedzenia základných práv a slobôd.

Všeobecné ústavné princípy – základná charakteristika, význam a spôsob ich vyjadrenia v ústavnom systéme Slovenskej republiky / Ladislav Orosz.

In: **Právny obzor** : Teoretický časopis pre otázky štátu a práva. – Roč. 86, č. 4 (2003), s. 325-337.

In: Anotácia: Základné východiská. Všeobecné ústavné princípy – základná charakteristika, význam. Všeobecné ústavné princípy a spôsob ich vyjadrenia v ústavnom systéme SR. Všeobecné ústavné princípy a úlohy ústavnej teórie.

Porovnanie preambúl k ústavám krajín Visegrádskej štvorky / Adrián Tokár.

In: **OS** : Fórum občianskej spoločnosti. – Roč. 6, č. 9 (2002), s. 53-58.

Anotácia: Preambuly k ústavám Slovenskej republiky, Českej republiky, Poľska, Maďarska a USA. Základná hodnotová orientácia štátu. Historické a kultúrne dedičstvo a otázka národa. Právne princípy. Spoločné prvky a významné odlišnosti medzi preambulami.

Štvrtá hlava Ústavy Slovenskej republiky v spoločensko-právnej realite / Miloš Řehůřek.

In: **Právny obzor** : Teoretický časopis pre otázky štátu a práva. – Roč. 85, č. 2 (2002), s. 128-140.

Anotácia: Analýza právnej úpravy územnej samosprávy v SR: genéza a filozofia idey územnej samosprávy v SR v kontexte s reformou verejnej správy. Úprava inštitútu verejnej správy de lege lata a úvaha o potrebe ďalších úprav de lege ferenda.

Zmena Ústavy Slovenskej republiky a otázky otvorené pre budúcu úpravu / Ján Drgonec.

In: **Justičná revue** : Časopis pre právnú prax. – Roč. 54, č. 8-9 (2002), s. 859-874.

Anotácia: Ústavné zmeny a revízia ústavy. Zmena a nedotknuteľnosť ústavy z pohľadu porovnávacieho práva. Zmeny ústavy v štátoch EÚ a v postkomunistických krajinách. Zmeny Ústavy SR. Vzťahy svojou podstatou predurčujúce budúcu zmenu Ústavy.

Funkcie demokratickej ústavy / Igor Palúš.

In: **Právny obzor** : Teoretický časopis pre otázky štátu a práva. – Roč. 84, č. 6 (2001), s. 497-505.

Anotácia: Funkcie demokratických ústav predstavujú jednu z najdôležitejších súčastí teórie modernej ústavy. Ich analýza vypovedá o obsahovom zameraní ústav, hodnotách, ktoré chránia a rozvíjajú, ako aj smerovaní štátu, ktorého sú základným zákonom. Právna, stabilizačná, dynamická, politická a kultúrna funkcia ústavy.

Novela ústavy a obrana štátu I. / Ľubica Glajzová.

In: **Obrana** : Mesačník Ministerstva obrany SR. – Roč. 9, č. 9 (05.05.2001), s. 22.

Anotácia: Bezpečnosť štátu a obrana štátu nie sú len pojmy vojenskej, ale aj právnej a ako právne pojmy prešli určitými zmenami. Pohľad do histórie. Peripetie ústavy.

Novela ústavy a obrana štátu II. / Ľubica Glajzová.

In: **Obrana** : Mesačník Ministerstva obrany SR. – Roč. 9, č. 10 (19.05.2001), s. 22.

Anotácia: Národná rada SR v marci 2001 schválila Bezpečnostnú stratégiu SR. V dôsledku kvalitatívnych zmien bezpečnostného prostredia zintenzívni SR proces systémových zmien, ktoré vytvoria predpoklady na zaručenie jej obrany. Vyjadrením novej kvality riešenia bude prijatie obrannej a vojenskej stratégie SR. V súlade s tým sa uskutoční zásadná reforma systému obrany štátu.

Novela ústavy a obrana štátu III. / Ľubica Glajzová.

In: **Obrana** : Mesačník Ministerstva obrany SR. – Roč. 9, č. 11 (02.06.2001), s. 22.

Anotácia: Ústavný zákon č. 90/2001 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa ústava, obsahuje viaceré ustanovenia, ktoré vytvárajú právny predpoklad pre podrobnejšiu právnu úpravu problematiky bezpečnosti a obrany SR.

Poznámky k novele Ústavy Slovenskej republiky / Ladislav Orosz.

In: **Právnik** : Teoretický časopis pro otázky štátu a práva. – Roč. 140, č. 10 (2001), s. 969-991.

Anotácia: Ideovo-teoretické a politické východiská ústavných zmien. Formovanie predstavy o obsahu a rozsahu ústavných zmien na pôde parlamentu. Analýza zmien vyvolaných novelou Ústavy SR.

Úskalia poslednej novelizácie Ústavy Slovenskej republiky / Zuzana Kupcová.

In: **Justičná revue** : Časopis pre právnu prax. – Roč. 53, č. 11 (2001), s. 1135-1139.

Anotácia: Sťažnosť podľa článku 127 ústavného zákona č. 90/2001 Z. z. Právna situácia po zániku Českej a Slovenskej Federatívnej Republiky a postoj Výboru ministrov Rady Európy k otázke viazanosti SR Dohovorom o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

Ústavná úprava postavenia hlavy štátu pre prípad jej nespôsobilosti dočasne alebo trvalo vykonávať zverené právomoci / Ján Drgonec.

In: **Justičná revue** : Časopis pre právnu prax. – Roč. 52, č. 12 (2000), s. 1265-1275.

Anotácia: Úpravy v členských štátoch EÚ s republikánskou formou vlády (Fínsko, Francúzsko, Grécko, Írsko, NSR, Portugalsko, Rakúsko, Taliansko) a s monarchistickou formou vlády (Belgicko, Holandsko, Švédsko). Úprava postavenia

prezidenta v iných štátoch. Úprava postavenia prezidenta SR v predchádzajúcich ústavách a podľa platnej Ústavy.

Ústavnosť nášho právneho vývoja (úvodné slovo k Správe o stave ústavnosti v Slovenskej republike) / Ľubomír Fogaš.

In: **Ústavnosť a politika** : Časopis pre právnu prax. – Roč. 2, č. 4 (2000), s. 16-27.

Anotácia: Správa o stave ústavnosti v Slovenskej republike (z hľadiska normotvorby vlády).

Novela Ústavy SR a integračné úsilie Slovenskej republiky / Radoslav Procházka.

In: **Justičná revue** : Časopis pre právnu prax. – Roč. 51, č. 8-9 (1999), s. 1-9.

Anotácia: Adaptácia Ústavy SR na členstvo v nadnárodných zoskupeniach. Zmeny týkajúce sa aplikácie práva. Ďalšie čiastkové otázky.

Poznámky k obsahu Ústavy Slovenskej republiky a k obsahovému zameraniu už uskutočnených i zmýšľaných zmien ústavy / Peter Kresák.

In: **Justičná revue** : Časopis pre právnu prax. – Roč. 51, č. 4 (1999), s. 7-19.

Anotácia: Poznámky k pretrvávajúcim koncepčným nedostatkom Ústavy SR, spomým a chýbajúcim ustanoveniam.

Problémy a perspektívy Ústavy Slovenskej republiky / Milan Čič.

In: **Právnik** : Teoretický časopis pro otázky štátu a práva. – Roč. 138, č. 4 (1999), s. 289-297.

Anotácia: Otázka, či má kritika ústavy opodstatnenie. Informácia o návrhu ústavného zákona o priamej voľbe prezidenta a o otázkach, ktoré so zmenou súvisia.

Referendum z pohľadu novelizácie Ústavy Slovenskej republiky / Dušan Nikodým.

In: **Právny obzor** : Teoretický časopis pre otázky štátu a práva. – Roč. 82, č. 5 (1999), s. 404-408.

Anotácia: Aplikčné a výkladové problémy, ktoré môžu vzniknúť vzhľadom na niektoré formulačné nepresnosti v ústavnej úprave referenda. Potreba bližšieho vymedzenia predmetu referenda, určenia druhov referenda a následne jeho právnych účinkov.

Text Ústavy Slovenskej republiky so zapracovanými zmenami predloženého návrhu ústavného zákona.

In: **Justin** : Časopis Združenia sudcov Slovenska. – Roč. 5, č. 4 (1999), s. 5-8.

Anotácia: Zmeny v texte Ústavy Slovenskej republiky.

Ústava a politika / Rastislav Tóth.

In: **Ústavnosť a politika** : Časopis pre právnu prax. – Roč. 1, č. 1 (1999), s. 34-44.

Anotácia: Politická vôľa k ústave. Ústava ako akt plánovania politiky. Politická komunikácia a politický jazyk.

Ústavná koncepcia hospodárskych, sociálnych a kultúrnych práv / Igor Paluš.

In: **Ústavnosť a politika** : Časopis pre právnu prax. – Roč. 1, č. 1 (1999), s. 45-58.

Anotácia: Pojmové vymedzenie sociálnych, hospodárskych a kultúrnych práv a formy ich zakotvenia v demokratických štátoch sveta a v medzinárodných dokumentoch o ľudských právach. Pozícia hospodárskych, sociálnych a kultúrnych práv z hľadiska možnej novelizácie Ústavy SR.

Vzťah medzi ústavou, ústavnosťou a politickou mocou / Ladislav Balko.

In: **Ústavnosť a politika** : Časopis pre právnu prax. – Roč. 1, č. 1 (1999), s. 59-70.

Anotácia: Zamyslenie sa nad súvzťažnosťou ústavnoprávných, teoreticko-právnych a aj politologických inštitútov. Otázka vplyvu kvality a pevnosti ústavnosti na silu modernej slovenskej štátnosti.

Anotácia: Funkcie demokratických ústav predstavujú jednu z najdôležitejších súčastí teórie modernej ústavy. Ich analýza vypovedá o obsahovom zameraní ústav, hodnotách, ktoré chránia a rozvíjajú, ako aj smerovaní štátu, ktorého sú základným zákonom. Právna, stabilizačná, dynamická, politická a kultúrna funkcia ústavy.

Interpretácia ústavy a úloha ústavného súdu / Tomáš L'alik.

In: **Justičná revue**. – ISSN 1335-6461. – Roč. 62, č. 12 (2010), s. 1307-1318.

Anotácia: Autor sa zameriava na možnosti a metódy interpretácie, ktoré ústavný text ponúka. Cieľom práce je aj bližšie predstaviť optimálnu úlohu a miesto ústavného súdu pri uskutočňovaní tejto činnosti.

K problematike súladu Špeciálneho súdu s Ústavou Slovenskej republiky / Dušan Nikodým.

In: **Právny obzor**. – ISSN 0032-6984. – Roč. 92, č. 4 (2009), s. 330-340.

Anotácia: Autor sa zaoberá otázkou súladu Špeciálneho súdu s Ústavou podľa nálezov pléna Ústavného súdu PL. ÚS 17/08 – 238 z 20. mája 2009 a jeho dôsledkami na stiahnutie závažnej trestnej činnosti v podmienkach opätovného zriadenia tohto súdu vo forme Špecializovaného trestného súdu.

K problémom kompatibility ústavného systému Slovenskej republiky / Ladislav Orosz.

In: **Justičná revue** : Časopis pre právnu prax. – Roč. 57, č. 3 (2005), s. 323-341.

Anotácia: Po úvodnom konštatovaní o polylegálnosti domáceho ústavného systému sú v článku analyzované ustanovenia Ústavy SR, týkajúce sa ústavných zákonov. Autor kriticky analyzuje doterajšiu „ústavodamú činnosť“ NR SR so zreteľom na akceptáciu dominantného postavenia ústavy v ústavnom systéme, poukazuje na príklady narušenia vnútornej kompatibility ústavného systému, s nimi súvisiace interpretačné a aplikačné problémy.

Konanie o výklade ústavných zákonov / Tomáš Herc.

In: **Justičná revue**. – ISSN 1335-6461. – Roč. 61, č. 3 (2009), s. 327-340.

Anotácia: Článok sa zaoberá právnou úpravou konania o výklade ústavných zákonov, ak je vec sporná (čl. 128 ústavy). Analyzuje príslušnú právnu úpravu, pričom sa vyrovnáva s doterajšou judikatúrou ústavného súdu, ktorá sa k tomuto konaniu vzťahuje. Pozornosť je venovaná vymedzeniu predmetu konania, podmienke spornosti a právnym účinkom rozhodnutia.

Kreačná právomoc prezidenta Slovenskej republiky – právo alebo povinnosť? (Interpretačné a aplikačné problémy ústavného vyjadrenia) / Boris Balog, Lívia Trellová.

In: **Právnik**. – ISSN 0231-6625. – Roč. 149, č. 8 (2010), s. 796-821.

Anotácia: Napriek zmenám Ústavy SR vo veci kreačnej právomoci prezidenta a napriek niekoľkým rozhodnutiam Ústavného súdu SR existuje dodnes v SR diskusia o správnom chápaní ústavného vyjadrenia práv a povinností prezidenta pri výkone jeho kreačnej právomoci. Otázka výkonu kreačnej právomoci prezidenta (napr. vo vzťahu k sudcom) je sporná aj v Českej republike.

Metódy interpretácie Ústavy Slovenskej republiky / Martin Šenkovič.

In: **Justičná revue** : Časopis pre právnu prax. – Roč. 56, č. 4 (2004), s. 407-417.

Anotácia: Interpretácia má pre ústavné právo rozhodujúci význam. Článok poukazuje na argumentačné postupy Ústavného súdu SR, ktoré sa opakujú, alebo by sa mohli opakovať pri interpretácii Ústavy SR. Citované sú uznesenia o výklade ústavy v konaní podľa čl. 128 ústavy, ktoré poskytujú ústavnému súdu najväčší priestor vyjadriť sa aj k jednotlivým metódam výkladu.

Neústavné ústavné zákony? – I. časť / Lapčáková Breichová Marta.

In: **Justičná revue**. – ISSN 1335-6461. – Roč. 63, č. 1 (2011), s. 1-15.

Anotácia: Cieľom štúdie je priblíženie v Slovenskej republike čoraz častejšie diskutovaných javov súvisiacich s ochranou ústavnosti, a to prelamovania ústavy a ochrany materiálneho jadra ústavy. Po teoretickej časti, ktorá je zameraná na sumarizovanie najnovších poznatkov konštitucionalistiky, sa nastoľuje otázka protiústavnosti ústavných zákonov prijatých Národnou radou SR.

Neústavné ústavné zákony? – II. časť / Lapčáková Breichová Marta.

In: **Justičná revue**. – ISSN 1335-6461. – Roč. 63, č. 2 (2011), s. 181-192.

Anotácia: Autorka v druhej časti článku nastoľuje otázku protiústavnosti ústavných zákonov prijatých Národnou radou SR.

Niekoľko úvah k článku 138 Ústavy Slovenskej republiky / Katarína Tóthová.

In: **Justičná revue**. – ISSN 1335-6461. – Roč. 60, č. 5 (2008), s. 814-818.

Anotácia: V článku sa autorka zameriava na analýzu čl. 138 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, t.j. na otázky súvisiace so zánikom funkcie sudcu ústavného súdu ex offio.

Novela ústavy a obrana štátu I. / Ľubica Glajzová.

In: **Obrana** : Mesačník Ministerstva obrany SR. – Roč. 9, č. 9 (05.05.2001), s. 22.

Anotácia: Bezpečnosť štátu a obrana štátu nie sú len pojmy vojenskej, ale aj právnej a ako právne pojmy prešli určitými zmenami. Pohľad do histórie. Peripetie ústavy.

Novela ústavy a obrana štátu II. / Ľubica Glajzová.

In: **Obrana** : Mesačník Ministerstva obrany SR. – Roč. 9, č. 10 (19.05.2001), s. 22.

Anotácia: Národná rada SR v marci 2001 schválila Bezpečnostnú stratégiu SR.

V dôsledku kvalitatívnych zmien bezpečnostného prostredia zintenzívni SR proces systémových zmien, ktoré vytvoria predpoklady na zaručenie jej obrany. Vyjadrením novej kvality riešenia bude prijatie obrannej a vojenskej stratégie SR. V súlade s tým sa uskutoční zásadná reforma systému obrany štátu.

Novela ústavy a obrana štátu III. / Ľubica Glajzová.

In: **Obrana** : Mesačník Ministerstva obrany SR. – Roč. 9, č. 11 (02.06.2001), s. 22.

Anotácia: Ústavný zákon č. 90/2001 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa ústava, obsahuje viaceré ustanovenia, ktoré vytvárajú právny predpoklad pre podrobnejšiu právnu úpravu problematiky bezpečnosti a obrany SR.

Novela Ústavy SR a integračné úsilie Slovenskej republiky / Radoslav Procházka.

In: **Justičná revue** : Časopis pre právnu prax. – Roč. 51, č. 8-9 (1999), s. 1-9.

Anotácia: Adaptácia Ústavy SR na členstvo v nadnárodných zoskupeniach. Zmeny týkajúce sa aplikácie práva. Ďalšie čiastkové otázky.

Občania a ústavnoprávna úprava zmeny Ústavy Slovenskej republiky / Peter Rosputinský.

In: **Justičná revue** : Časopis pre právnu prax. – Roč. 55, č. 8-9 (2003), s. 731-743.

Anotácia: Zmena Ústavy SR do účinnosti zákona NR SR č. 100/2003 Z. z. Zmena Ústavy SR a zákon NR SR č. 100/2003 Z. z. Návrh novej ústavnoprávnej úpravy mechanizmu zmeny Ústavy SR.

Porovnanie preambúl k ústavám krajín Visegrádskej štvorky / Adrián Tokár.

In: **OS** : Fórum občianskej spoločnosti. – Roč. 6, č. 9 (2002), s. 53-58.

Anotácia: Preambuly k ústavám Slovenskej republiky, Českej republiky, Poľska, Maďarska a USA. Základná hodnotová orientácia štátu. Historické a kultúrne dedičstvo a otázka národa. Právne princípy. Spoločné prvky a významné odlišnosti medzi preambulami.

Poznámky k novele Ústavy Slovenskej republiky / Ladislav Orosz.

In: **Právník** : Teoretický časopis pro otázky státu a práva. – Roč. 140, č. 10 (2001), s. 969-991.

Anotácia: Ideovo-teoretické a politické východiská ústavných zmien. Formovanie predstavy o obsahu a rozsahu ústavných zmien na pôde parlamentu. Analýza zmien vyvolaných novelou Ústavy SR.

Poznámky k obsahu Ústavy Slovenskej republiky a k obsahovému zameraniu už uskutočnených i zmýšľaných zmien ústavy / Peter Kresák.
In: **Justičná revue** : Časopis pre právnu prax. – Roč. 51, č. 4 (1999), s. 7-19.

Anotácia: Poznámky k pretrvávajúcim koncepčným nedostatkom Ústavy SR, sporným a chýbajúcim ustanoveniam.

Princípy základných práv a slobôd v Ústave Slovenskej republiky / Ján Kráľ.
In: **Právny obzor** : Teoretický časopis pre otázky štátu a práva. – Roč. 86, č. 4 (2003), s. 338-349.

Anotácia: Pojem základných práv a slobôd. Prírodnoprávne princípy. Medzinárodné princípy – zásady základných práv a slobôd. Obmedzenia základných práv a slobôd.

Problémy a perspektívy Ústavy Slovenskej republiky / Milan Čič.
In: **Právnik** : Teoretický časopis pro otázky štátu a práva. – Roč. 138, č. 4 (1999), s. 289-297.

Anotácia: Otázka, či má kritika ústavy opodstatnenie. Informácia o návrhu ústavného zákona o priamej voľbe prezidenta a o otázkach, ktoré so zmenou súvisia.

Referendum z pohľadu novelizácie Ústavy Slovenskej republiky / Dušan Nikodým.
In: **Právny obzor** : Teoretický časopis pre otázky štátu a práva. – Roč. 82, č. 5 (1999), s. 404-408.

Anotácia: Aplikačné a výkladové problémy, ktoré môžu vzniknúť vzhľadom na niektoré formulačné nepresnosti v ústavnej úprave referenda. Potreba bližšieho vymedzenia predmetu referenda, určenia druhov referenda a následne jeho právnych účinkov.

Štvrtá hlava Ústavy Slovenskej republiky v spoločensko-právnej realite / Miloš Řehůřek.
In: **Právny obzor** : Teoretický časopis pre otázky štátu a práva. – Roč. 85, č. 2 (2002), s. 128-140.

Anotácia: Analýza právnej úpravy územnej samosprávy v SR: genéza a filozofia idey územnej samosprávy v SR v kontexte s reformou verejnej správy. Úprava inštitútu verejnej správy de lege lata a úvaha o potrebe ďalších úprav de lege ferenda.

Text Ústavy Slovenskej republiky so zapracovanými zmenami predloženého návrhu ústavného zákona.
In: **Justin** : Časopis Združenia sudcov Slovenska. – Roč. 5, č. 4 (1999), s. 5-8.

Anotácia: Zmeny v texte Ústavy Slovenskej republiky.

Úskalia poslednej novelizácie Ústavy Slovenskej republiky / Zuzana Kupcová.
In: **Justičná revue** : Časopis pre právnu prax. – Roč. 53, č. 11 (2001), s. 1135-1139.

Anotácia: Sťažnosť podľa článku 127 ústavného zákona č. 90/2001 Z. z. Právna situácia po zániku Českej a Slovenskej Federatívnej Republiky a postoj Výboru ministrov Rady Európy k otázke viazanosti SR Dohovorom o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

Ústava a politika / Rastislav Tóth.
In: **Ústavnosť a politika** : Časopis pre právnu prax. – Roč. 1, č. 1 (1999), s. 34-44.

Anotácia: Politická vôľa k ústave. Ústava ako akt plánovania politiky. Politická komunikácia a politický jazyk.

Ústavná koncepcia hospodárskych, sociálnych a kultúrnych práv / Igor Palúš.
In: **Ústavnosť a politika** : Časopis pre právnu prax. – Roč. 1, č. 1 (1999), s. 45-58.

Anotácia: Pojmové vymedzenie sociálnych, hospodárskych a kultúrnych práv a formy ich zakotvenia v demokratických štátoch sveta a v medzinárodných dokumentoch o ľudských právach. Pozícia hospodárskych, sociálnych a kultúrnych práv z hľadiska novej novelizácie Ústavy SR.

Ústavná úprava postavenia hlavy štátu pre prípad jej nespôsobilosti dočasne alebo trvalo vykonávať zverenú právomoc / Ján Drgonec.
In: **Justičná revue** : Časopis pre právnu prax. – Roč. 52, č. 12 (2000), s. 1265-1275.

Anotácia: Úpravy v členských štátoch EÚ s republikánskou formou vlády (Fínsko, Francúzsko, Grécko, Írsko, NSR, Portugalsko, Rakúsko, Taliansko) a s monarchistickou formou vlády (Belgicko, Holandsko, Švédsko). Úprava postavenia

prezidenta v iných štátoch. Úprava postavenia prezidenta SR v predchádzajúcich ústavách a podľa platnej Ústavy.

Ústavné zákony v právnom poriadku Slovenskej republiky / Boris Balog.
In: **Justičná revue**. – ISSN 1335-6461. – Roč. 59, č. 12 (2007), s. 1575-1584.

Anotácia: Autor skúma postavenie ústavných zákonov v právnom poriadku Slovenskej republiky a poukazuje na príklady podávania návrhov ústavných zákonov a ich schvaľovanie.

Ústavnosť nášho právneho vývoja (úvodné slovo k Správe o stave ústavnosti v Slovenskej republike) / Ľubomír Fogaš.
In: **Ústavnosť a politika** : Časopis pre právnu prax. – Roč. 2, č. 4 (2000), s. 16-27.

Anotácia: Správa o stave ústavnosti v Slovenskej republike (z hľadiska normotvorby vlády).

Úvahy o neschválenom návrhu novely Ústavy Slovenskej republiky / Boris Balog.
In: **Právny obzor** : Teoretický časopis pre otázky štátu a práva. – Roč. 87, č. 3 (2004), s. 202-228.

Anotácia: Predmetom článku je návrh skupiny poslancov NR SR na vydanie ústavného zákona, ktorým sa mení a dopĺňa Ústava SR. Návrh obsahuje 12 bodov, ktoré sú v článku vysvetlené a analyzované.

Všeobecné ústavné princípy – základná charakteristika, význam a spôsob ich vyjadrenia v ústavnom systéme Slovenskej republiky / Ladislav Orosz.
In: **Právny obzor** : Teoretický časopis pre otázky štátu a práva. – Roč. 86, č. 4 (2003), s. 325-337.

Anotácia: Základné východiská. Všeobecné ústavné princípy – základná charakteristika, význam. Všeobecné ústavné princípy a spôsob ich vyjadrenia v ústavnom systéme SR. Všeobecné ústavné princípy a úlohy ústavnej teórie.

Vzťah medzi ústavou, ústavnosťou a politickou mocou / Ladislav Balko.
In: **Ústavnosť a politika** : Časopis pre právnu prax. – Roč. 1, č. 1 (1999), s. 59-70.

Anotácia: Zamyslenie sa nad súvzťažnosťou ústavnoprávnych, teoretickoprávnych a aj politologických inštitútov. Otázka vplyvu kvality a pevnosti ústavnosti na silu modernej slovenskej štátnosti.

Zmena Ústavy Slovenskej republiky a otázky otvorené pre budúcu úpravu / Ján Drgonec.
In: **Justičná revue** : Časopis pre právnu prax. – Roč. 54, č. 8-9 (2002), s. 859-874.

Anotácia: Ústavné zmeny a revízia ústavy. Zmena a nedotknuteľnosť ústavy z pohľadu porovnávacieho práva. Zmeny ústavy v štátoch EÚ a v postkomunistických krajinách. Zmeny Ústavy SR. Vzťahy svojou podstatou predurčujúce budúcu zmenu Ústavy.

(spracovala Mgr. Katarína Boďová, Parlamentná knižnica NR SR)

The Constitution of the Slovak Republic and its Twenty-Five Years (1992-2017)

Summary

The monograph aims to celebrate the most important law among laws on occasion of the 25th anniversary of adoption of the Constitution of the Slovak Republic, which founded the modern Slovak State. It shows a historical, developmental view of birth and further live of the basic legal document of our State. The contribution of this monograph lies in incorporation of all 17 amendments in one place, so it can visually and colourful provide a quick look at how our Constitution has developed during 25 years of its existence. Besides, for comparative purposes the publication provides the text of the Constitution in its original, first version, as well as its current wording as of 1 September 2017.

Within the introduction, this monograph includes the foreword by National Council of the Slovak Republic Speaker Andrej Danko; the study on multilevel constitutionalism in terms of the globalisation and the existence of the European Union by Parliamentary Institute director Milan Hodás; as well as the study on the long journey to the Slovak Constitution and on topics and circumstances of the adoption of all its amendments by author. The publication is supplemented by the chronology of prehistory of the establishment and preparing of the Constitution. It provides a wide-ranging documentary material containing the full wording of the constitutional laws that amended and supplemented the Constitution. It includes also a chapter with the explanatory memorandums to the draft Constitution and to its amendments. Furthermore, the publication provides a list of all submitted (also unapproved) proposals for amendments. The monograph proves by evidence the times containing excerpts from the stenographic records of the decisive debates in the Slovak Parliament concerning the Constitution (1992, 2001), samples of the original relevant documents as well as telling photographic material.

Skratky

ČNR	Česká národní rada
ČR	Česká republika
ČSFR	Česká a Slovenská Federatívna Republika
ČSR	Česká socialistická republika
ČSSR	Česko-Slovenská socialistická republika
DS	Demokratická strana
FZ	Federálne zhromaždenie
HZDS	Hnutie za demokratické Slovensko
KDH	Kresťanskodemokratické hnutie
KSČ	Komunistická strana Československa
MKDH	Maďarské kresťanskodemokratické hnutie
MNI	Maďarská nezávislá iniciatíva
NR SR	Národná rada Slovenskej republiky
ODS	Občiansko-demokratická strana
P SNR	Predsedníctvo Slovenskej národnej rady
SaS	Sloboda a solidarita
SDK	Slovenská demokratická koalícia
SDKÚ	Slovenská demokratická a kresťanská únia
SDĽ	Strana demokratickej ľavice
Smer-SD	Smer – Sociálna demokracia
SNDH	Slovenské národnodemokratické hnutie
SNR	Slovenská národná rada
SNS	Slovenská národná strana
SR	Slovenská republika
SSR	Slovenská socialistická republika
SZ	Strana zelených
ÚV	Ústredný výbor
VPN	Verejnosť proti násiliu
VÚC	Vyšší územný celok
Z. z.	Zbierka zákonov
Zb.	Zbierka

Edičná poznámka

Publikácia vychádza z knihy vydanéj v roku 2012 pod názvom *Ústava Slovenskej republiky a jej dvadsaťročný vývoj (1992 – 2012)*. Ústava a jej novely v plnom znení sú čerpané z automatizovaného systému právnych informácií ASPI. Podľa týchto znení s pomocou ASPI vytvorila farebný prehľad noviel v jednom texte ústavy autorka. Kapitola *Okolnosti zrodu Ústavy Slovenskej republiky v dátumoch a dokumentoch* vychádza z oficiálnych dokumentov SNR. Ako doplnkové zdroje slúžili nasledujúce publikácie: HLAVOVÁ, V. – ŽATKULIAK, J. (eds.): *Novembrová revolúcia a česko-slovenský rozchod*. Bratislava : LIC, 2002; ROLKOVÁ, N.: *Chronológia diania 1989 – 2004*. In: *Desaťročie Slovenskej republiky*. Martin : MS, 2004. Dôvodové správy, stenografické záznamy a ukážky dokumentov sú prevzaté z Digitálnej parlamentnej knižnice NR SR (www.nrsr.sk/dl/). Prílohový dokumentačný materiál neprešiel jazykovou úpravou, okrem opravy zjavných preklepov spôsobených najmä v procese digitalizácie dokumentov. Ich formálna stránka bola upravená a zjednotená. List Milana Čiča Ivanovi Gašparovičovi z júla 1992 poskytla autorke Kancelária prezidenta SR.

Táto publikácia chce vzdať úctu ústave – zákonu zákonov – pri príležitosti 25. výročia jej prijatia. Nastoľuje historický, vývojový pohľad na zrod a ďalší život základného právneho dokumentu štátu. Jej prínosom je zakomponovanie všetkých sedemnástich novelizácií na jednom mieste, takže aj vizuálne, farebne umožňuje rýchly pohľad na to, čo sa s našou ústavou za uplynulé štvrtstoročie vlastne udialo. Poskytuje tiež na porovnanie znenie ústavy v jej pôvodnom, prvom znení, a jej aktuálne znenie k 1. septembru 2017. V úvode publikácia prináša príhovor predsedu Národnej rady Slovenskej republiky, štúdiu o viacúrovňovom konštitucionalizme v podmienkach globalizácie a existencie Európskej únie, ako aj štúdiu o dlhej ceste k slovenskej ústave, s náčrtom tém a okolností prijatia všetkých jej novelizácií. Je doplnená o chronológiu prehistórie vzniku a prípravy ústavy. Poskytuje pokope široký dokumentačný materiál obsahujúci úplné znenia jednotlivých ústavných zákonov, ktorými sa ústava menila a dopĺňala, a dôvodové správy k nim. Prináša zoznam všetkých predložených (aj neschválených) návrhov noviel. Zrkadlom doby sú výňatky zo stenografických záznamov z rozhodujúcich rokovaní slovenského parlamentu o ústave (1992, 2001). Po rokoch zaiste pripomenú základné stanoviská, na ktorých tvorcovia a aktéri stáli. Publikáciu dotvárajú ukážky originálnych relevantných dokumentov a výpovedný fotografický materiál. Ústava Slovenskej republiky z roku 1992 založila štát, modernú Slovenskú republiku. Preto je 1. september 1992 ako Deň ústavy jedinečným dátumom, ktorý si aj týmto spôsobom pripomíname.

ISBN 978-80-89052-90-5